

ไก่ชน ชนเรศไอร จังหวัดพิษณุโลก

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้วตระกูลการพงษ์

ไก่ชนนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก

อภินันทนาการจาก
นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์
23 พ.ค. 2558

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์

คำนำ

หนังสือโกชนนเรศวร จัดพิมพ์ขึ้นมาในโอกาสครบรอบ 434 ปี พระนเรศวรมหาราชชนโกชนนเรศวร พระมหากษัตริย์ของพม่า เมื่อปี พ.ศ.2124 และในโอกาสประกาศโกชนขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ ประจำปีพุทธศักราช 2557 กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม โดยนายวีระ โรจน์พจนรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม มอบเกียรติบัตรเพื่อแสดงว่าชมรมอนุรักษ์โกชนสายพันธุ์สมเด็จพระนเรศวร ได้อนุรักษ์ฟื้นฟูและสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไทยไว้ให้ยั่งยืนสืบไป ประกาศ ณ วันที่ 9 กันยายน พ.ศ.2557 จังหวัดพิษณุโลกได้ประกาศโกชนนเรศวร เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ.2533 เป็นครั้งแรกของประเทศไทย เพื่อหาต้นแบบโกเหลือองหางขาว **โกเจ้าเลี้ยง** ตามที่คนโบราณบ้านกร่างกล่าวขานและนักเลงโกชนบอกว่า **โกเหลือองหางขาวกินเหล้าเชื้อ** จึงเกิดชมรมอนุรักษ์และพัฒนาโกชนนเรศวร ตำบลหัวรอ เป็นชมรมแห่งแรกของประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ.2534 ปัจจุบันนี้โกชนนเรศวรได้รับการอนุรักษ์ และพัฒนาให้เป็นโกสวยงามและได้บันทึกมาตรฐานพันธุ์อย่างละเอียดลงในหนังสือเล่มนี้ เพื่อให้คนอนุรักษ์โกชนนเรศวรได้ศึกษาและอนุรักษ์ให้โกชนนเรศวรไว้ให้ยั่งยืนตลอดไป หนังสือเล่มนี้ยังได้นำประวัติและผลงานของปราชญ์โกชนนเรศวรที่ล่วงลับไปแล้ว เคยร่วมก่อตั้งชมรมอนุรักษ์และพัฒนาโกชนนเรศวรเพื่อเป็นอนุสรณ์ คือ พ.ต.พิทักษ์ บัวเปรม นายประดิษฐ์ เชื้อสิงห์และอาจารย์อุรวรพงษ์ ศรีเมือง โกชนนเรศวรจะอนุรักษ์และพัฒนาขึ้นมาได้จนมีชื่อเสียงและมีผู้เลี้ยงโกทั่วประเทศ ต้องการเลี้ยงโกชนนเรศวรซึ่งเป็นโกประวัติศาสตร์ของประเทศไทย ด้วยการสนับสนุนของท่านผู้มีพระคุณ คือ หม่อมเจ้าชาติเฉลิม ยุคล (ท่านม้าย) และฯพณฯ อภัย จันทนจุลกะ ชมรมอนุรักษ์และพัฒนาโกชนนเรศวร ตำบลหัวรอ, ตำบลท่าโพธิ์, ตำบลบ้านกร่าง และศูนย์อนุรักษ์โกชนนเรศวร โรงเรียนพิษณุโลกปัญญานุกูล ฟาร์มในจังหวัดพิษณุโลกที่เลี้ยงโกชนนเรศวรเพื่อการอนุรักษ์และเผยแพร่สายพันธุ์ให้แก่ผู้สนใจทั่วไป คือ ไร่ซันย์ดอตคอม, มิซยาฟาร์ม, บ้านโกชนนเรศวร, ทรัพย์ภูธรฟาร์ม, ว่างส์ซ่าฟาร์มและอรัญญิกฟาร์ม นอกจากนี้ยังมีฟาร์มอนุรักษ์โกชนนเรศวรในต่างจังหวัดที่มีมาตรฐานและคุณภาพ คือ ชุ่มภูเขาทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, จังหวัดปทุมธานี ฟาร์มสีน้ำเงิน, ปีนสามโลกฟาร์ม และชุ่มประจักษ์ดาวที่จังหวัดกรุงเทพฯ ฯ

หนังสือโกชนนเรศวรเล่มนี้ ต้องการจะเผยแพร่ประวัติของโกชนนเรศวร รูปร่างลักษณะที่ถูกต้องตามมาตรฐานพันธุ์ และเรื่องราวให้ความรู้เกี่ยวกับโกชนนเรศวรจังหวัดพิษณุโลก อย่างไรก็ตามเรื่องโรคของโกชนที่สำคัญ ๆ ที่ได้พบเห็นบ่อย ๆ ก็นำมาลงเพื่อให้ศึกษาหาวิธีป้องกันและรักษาเมื่อโกป่วยในภาคผนวกจะเป็นการให้ความรู้เรื่องโกไทย ใกกับวัด การผสมเทียมโกและภาษาคนชนโกกับสังคมไทย

หวังว่า หนังสือเล่มนี้จะให้ประโยชน์แก่ผู้อ่าน ผู้ที่สนใจและผู้อนุรักษ์พันธุ์โกชนนเรศวรและโกชนไทยทุกท่าน ต้องขอขอบพระคุณผู้เลี้ยงโกชนนเรศวรทุกท่านและผู้เห็นความสำคัญของหนังสือเล่มนี้ ให้ความอนุเคราะห์บริจาคเงินในการพิมพ์หนังสือ จึงทำให้หนังสือเล่มนี้เป็นประวัติศาสตร์ของคนเลี้ยงอนุรักษ์และพัฒนาโกชนนเรศวร ประโยชน์ที่เกิดจากหนังสือเล่มนี้แม้เพียงน้อยนิดผู้เขียนขอยกให้ รองศาสตราจารย์วราวรรณ ตั้งตระการพงษ์ ลูกและหลาน ๆ และผู้มีอุปการะคุณทุกท่าน

นายสัตวแพทย์นิติติ ดงตระการพงษ์

สารบัญ

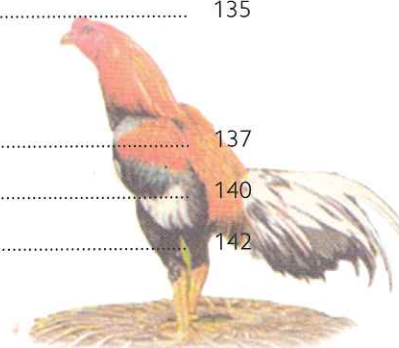
	หน้า
● ไกชนนเรศวรขึ้นทะเบียนทางมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ.....	1
ประจำปีพุทธศักราช 2557	
● พุทธศักราช 2124 สมเด็จพระนเรศวรมหาราชชนไก่ชนะพระมหาอุปราช.....	9
● ประวัติการพัฒนาไกชนนเรศวรจังหวัดพิษณุโลก.....	13
● ไกชนลือเลื่อง เมืองพิษณุโลก.....	15
● ผู้เชี่ยวชาญด้านไกชนเหลืองทางขาว.....	17
● พระนเรศวรอุ้มไก่วัดท่ามะปราง.....	19
● รูปปั้นไกชนนเรศวรเฝ้าประตูเมืองพิษณุโลก.....	21
● ปาฏิหาริย์ชนไก่ในพิธีบวงสรวงดวงพระวิญญาณสมเด็จพระนเรศวรมหาราช.....	25
● ประกวดไกชนนเรศวรชิงถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา.....	27
สยามบรมราชกุมารีฯ งานประเพณีสงกรานต์ จังหวัดพิษณุโลก	
● ท่านม้าย ตามรอยไกชนนเรศวร.....	31
● ๗พญา อภัย จุหนนจุลกะ ผู้จุดประกายไกชนนเรศวร.....	31
● ระลึกถึง พ.ต.พิทักษ์ บัวเปรม ปราชญ์ไก่เหลืองทางขาว.....	33
● ระลึกถึงอาจารย์ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์.....	37
● ตำนานการเลี้ยงไกชนของอาจารย์ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์.....	41
● คิดถึงอาจารย์ต้อ.....	45
● ร.ต.ต.ผดุง ผู้เปิดตลาดไกชนนเรศวร.....	49
● ลักษณะไม่พึงปรารถนาในการประกวดไก่.....	50
● คนดีแทนคุณแผ่นดิน.....	52
● หัวรอชมรมไกชนนเรศวรแห่งแรกของประเทศไทย.....	54
● กำนันเฉลิม อุทองมาก.....	58
● อาจารย์สมคิด คุ่มฉาย.....	60
● ไร่ราชันย์ดอกคอม.....	62
● มีชัยไก่เหลืองทางขาวฟาร์ม.....	64
● บ้านกว้างหัวแห.....	66
● ศูนย์อนุรักษ์ไกชนนเรศวร โรงเรียนพิษณุโลกปัญญานุกูล.....	70
● ผ.อ.ศักดิ์ดา เรื่องเดช.....	72
● จำปีเอกทวี บูรณะเขตต์ ศูนย์อนุรักษ์ไก่พื้นเมืองจังหวัดพิษณุโลก.....	74

สารบัญ

	หน้า
● อาจารย์สุรกาญจน์ วิเชียรสร...	76
● ผักไว้ในแผ่นดิน.....	78
● สุภาพบุรุษปศุสัตว์ เมืองสองแคว.....	80
● ประกวดโคชนนเรศวร ถ้วยพระราชทานสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมารฯ ชมรมอนุรักษ์และพัฒนาโคชนนเรศวร ตำบลท่าโพธิ์ ณ วัดสัปดาห์น้มน	83
● ทรีพยูธอร์ฟาร์ม.....	86
● วังส้มซ่าฟาร์ม.....	88
● บ้านไก่อนเรศวร.....	92
● ฟาร์มประทุม ศูนย์เพาะพันธุ์โคชนนเรศวรพันธุ์เก่ง.....	94
● มังกร ฤกษ์อร่าม ฟาร์มสีน้ำเงินอนุรักษ์และขยายพันธุ์โคชนนเรศวร.....	98
● โคชนนเรศวรแนวอนุรักษ์ของมังกร ฤกษ์อร่าม.....	100
● ชุ่มภูเขาทอง.....	104
● รัตนาทูมึงแกร่งแห่งชุ่มภูเขาทอง.....	108
● ชุ่มประจักษ์ดาว.....	110
● ปีนสามโคก ฟาร์มอนุรักษ์โคชนนเรศวร.....	112
● อรัญญิกฟาร์ม.....	114
● พิเศษลู่ Cockpit.....	116
● อยู่เย็นไก่อนเรศวร.....	118
● ยอด นาคหวัง.....	120
● ปรีชา บัวทองจันทร์ นักวิชาการสัตวบาลชำนาญการพิเศษ.....	122
● เมธิ์ เกตุอดิคร ปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก.....	124
● นิสิต ตั้งตระการพงษ์ หมอหมา(บางแก้ว) และไก่อชน (นเรศวร) แห่งเมืองสองแคว.....	126
● นิสิต ตั้งตระการพงษ์ สัตวแพทย์ตัวอย่างประจำปี พ.ศ.2538.....	134
● คาถาบูชาสมเด็จพระนเรศวรมหาราช.....	135
โรคไก่อ	
● เลี้ยงไก่อชนไม่เคยทำวัคซีนเลย.....	137
● ไก่อชนทำวัคซีนแล้วกำลังถอยจริงหรือ.....	140
● ไก่อชนเลี้ยงแหบ.....	142

สารบัญ

	หน้า
● อาหารรวมตัวเป็นก้อนในกระเพาะอาหารไก่.....	143
● หูไก่ชน.....	144
● โรคบิดในไก่ชน.....	146
● โรคตับใหญ่ ม้ามโตในไก่ชน.....	147
● ประหวาด.....	148
● โรคหลอดลมอักเสบติดต่อในไก่.....	150
● โรคหวัดติดต่อธรรมดาของไก่ (หวัดหน้าบวม).....	151
● โรคไทฟอยด์ในไก่.....	152
● ข้อขาบวมอักเสบของไก่ชน.....	153
● โรคกัมโบโร.....	156
● ลูกตาไก่เป็นฝ้าขาว.....	157
● เลี้ยงไก่ในฤดูหนาว.....	160
● ฤดูร้อนกับไก่ชน.....	162
● เลี้ยงไก่ในฤดูฝน.....	163
● เลี้ยงไกร่วมกับเลี้ยงสุกร.....	164
● โรคนิวคาสเซิล.....	166
● โรคคอดอก (ฝีตาขลงคอ).....	167
● โรคคอหิวตี่ในไก่ชน.....	169
● นิ้วก้อยอักเสบ.....	172
● โรคขาดวิตามินเอ.....	173
ภาคผนวก	
● ต้นตระกูลไก่ชน.....	176
● ไก่กับวัด.....	178
● ไก่พระโพธิสัตว์ “พลอย”.....	180
● ไก่อู.....	182
● ไก่ตะเภา.....	184
● การผสมเทียมในไก่ชน.....	186
● การตรวจวิเคราะห์รหัสพันธุกรรมด้วยเครื่องหมายดีเอ็นเอในไก่ชน.....	190
● อาจารย์สถาม เขียวขำ.....	192

สารบัญ

หน้า

- นางอุไร อิ่มอนงค์..... 194
- สัตวแพทย์กับไก่ชนพื้นเมืองไก่ชนไทย..... 196
- ภาษาคนชนไก่กับสังคมไทย..... 200
- ประวัตินายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์..... 206
- ไก่ชนนครสวรรค์ คำควรมืองสองแคว..... 209
- กิตติกรรมประกาศ..... 211

ในโอกาสประกาศขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๗

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

ขอขอบเกียรติบัตรฉบับนี้ไว้เพื่อแสดงว่า

ชมรมอนุรักษ์ไก่ชนสายพันธุ์สมเด็จพระนเรศวร

ได้อนุรักษ์ พิณฟู และสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไก่ชนไทย

ขอให้ความเจริญสุขสวัสดิ์ และร่วมกันธำรงรักษามรดกวัฒนธรรมไทยไว้ให้ยั่งยืนสืบไป

ประกาศ ณ วันที่ ๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๗

ดร. วิมลวรรณ

(นายวีระ โรจน์พจนรัตน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

ไกชนพระนเรศวรขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ

ประจำปีพุทธศักราช 2557

นายสัตวแพทย์นิลิต ตั้งตระการพงษ์

ประวัติศาสตร์ชาติไทยได้บันทึกเรื่องพระนเรศวรมหาราชได้ชนไก่ชนพระมหากุปราชาของพม่าเมื่อปี พ.ศ.2124 ซึ่งนับถึงปัจจุบัน 433 ปี ไกชนที่พระนเรศวรมหาราชนำไปชนที่พม่าครั้งนั้นนำไปไปจากบ้านกว้าง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลกได้จัดประกวดไก่ชนพระนเรศวรครั้งแรกของประเทศไทยในวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ.2533 ซึ่งตรงกับวันครบรอบ 400 ปี ของการครองราชย์ของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ในปี พ.ศ.2534 จึงตั้งชมรมอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนนเรศวรตำบลหัวรอขึ้นเป็นแห่งแรกและได้มีการก่อตั้งอีกหลายชมรมในเวลาต่อมา ถึงขณะนี้แล้ว คือ ตำบลท่าโพธิ์ ตำบลสมอแข ตำบลบ้านกว้าง และศูนย์อนุรักษ์ไก่ชนนเรศวรโรงเรียนพิษณุโลกปัญญานุกุลพิษณุโลก

กระทรวงวัฒนธรรมจึงได้ประกาศขึ้นทะเบียนไก่ชนพระนเรศวรเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ ประจำปีพุทธศักราช 2557 เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2557 กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรมจึงได้มอบเกียรติบัตรให้ชมรมอนุรักษ์ไก่ชนสายพันธุ์สายพันธุ์พระนเรศวร คือ ชมรมอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนนเรศวร ตำบลหัวรอ ซึ่งขณะนี้มีนายศุภกิจ พันธะเสนเป็นประธานชมรม ดังนี้

ในโอกาสประกาศขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ ประจำปีพุทธศักราช 2557

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

ขอมอบเกียรติบัตรฉบับนี้ไว้เพื่อแสดงว่าชมรมอนุรักษ์ไก่ชนสายพันธุ์พระนเรศวร

ได้อนุรักษ์ ฟื้นฟู และสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของไก่ชนไทย

ขอให้ความเจริญสุขสวัสดิ์ และร่วมกันธำรงรักษามรดกทางวัฒนธรรมไทยไว้ให้ยั่งยืนสืบไป

ประกาศ ณ วันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2557

นายวีระ โรจน์พจนรัตน์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

ชมรมอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนนเรศวรจังหวัดพิษณุโลก จึงทำประวัติและมาตรฐานไก่ชนนเรศวร ซึ่งจัดทำขึ้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2542 และได้ปรับปรุงแก้ไขจนเป็นที่ยอมรับของผู้เลี้ยงไก่ชนนเรศวรทั่วประเทศไทย มาเพื่อให้คนไทยได้รับทราบ พร้อมกับแสดงความยินดีที่ได้รับการขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในครั้งนี้

ไก่ชนพระนเรศวร

ไก่เหลืองหางขาวไก่เจ้าเลี้ยงคือ ไก่ที่ชมรมอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนพระนเรศวรจังหวัดพิษณุโลก ได้ช่วยกันเลี้ยงอนุรักษ์และคัดพันธุ์ขึ้นมาเป็นสายพันธุ์ไก่ชนของชาติไทย เรียกว่าเป็นสายพันธุ์

เฉพาะเจาะจงที่พระนเรศวรมหาราชได้นำไก่ชนจากบ้านหัวแท (บ้านกว้าง) จังหวัดพิษณุโลกไปชนชนะ ไก่ชนของพระมหาอุปราชที่ประเทศพม่า นั้น ซึ่งมีอุดมทัศนีย์ที่เป็นมงคล มีอำนาจในตัวที่ชาวไก่ชน เรียกว่าเป็นไก่สกุลสูง คือ ไก่เจ้าเลี้ยง มองดูลักษณะสวยงาม เดินมีความสง่างามดุจดั่งพญาราชสีห์ ชันเสียงใหญ่ เป็นที่น่าเกรงขามแก่มวลเหล่าไก่ทั่วไปที่ได้ยินได้ฟัง ดังนั้นไก่ชนพระนเรศวร จึงมีอุดมทัศนีย์ ที่แตกต่างไปจากไก่เหลือทางขาวทั่วไป ดังนั้น กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้พิมพ์ หนังสือเล่มหนึ่ง ชื่อว่า **“ลักษณะและมาตรฐานไก่ชนพื้นเมืองไทย”** เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2546 ได้บรรจุอุดมทัศนีย์ไก่ชนพระนเรศวรเป็นไก่พื้นเมืองไทยสายพันธุ์หนึ่งในจำนวน 12 สายพันธุ์ของประเทศ ไทยในปี พ.ศ.2550 ซึ่งเป็นปีมงคลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะมีพระชนพรรษา 80 ชมรมอนูรักษ์ และพัฒนาไก่ชนพระนเรศวร จึงขอนำอุดมทัศนีย์พระนเรศวรมาเผยแพร่ให้ชาวไทยได้รับทราบ

ประวัติ

คงเป็นที่ทราบกันดีของคนที่ได้เรียนประวัติศาสตร์ของพระนเรศวรมหาราชซึ่งปรากฏใน พงศาวดาร เมื่อครั้งสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงพำนักอยู่กรุงหงสาวดีประเทศพม่า พระองค์ทรงนำไก่ ชนไปจากเมืองพิษณุโลกเพื่อนำไปชนกับไก่ของพระมหาอุปราช ไก่ชนที่มีลักษณะพิเศษนี้คนไทยจึงให้สมญา นามว่า **“ไก่เหลือทางขาว ไก่เจ้าเลี้ยง”** สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลกได้ศึกษาค้นคว้า ส่งเสริม การเลี้ยงและเผยแพร่พันธุ์ ได้จัดประกวดขึ้นเป็นครั้งแรกในงานฉลองครบรอบ 400 ปี การครองราชย์ ของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ซึ่งจังหวัดพิษณุโลกได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2533 เพื่อเป็นการ ค้นหาลักษณะไก่ชนตามประวัติศาสตร์ และในปี พ.ศ.2534 จึงได้จัดตั้งชมรมอนุรักษ์ไก่ชนพระนเรศวรขึ้นที่ ตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกโดยได้รับเงินสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ในปี พ.ศ.2542 ได้จัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนพระนเรศวร และได้กำหนดมาตรฐานพันธุ์ขึ้นมา เพื่ออนุรักษ์สายพันธุ์และพัฒนาสายพันธุ์ให้คงอยู่เป็นสมบัติของชาติ คู่ชาติไทยตลอดไป

แหล่งกำเนิด

ไก่ชนพระนเรศวรเป็นไก่ชนสายพันธุ์ไก่เหลือทางขาว ที่มีคุณสมบัติพิเศษที่เรียกว่า ไก่เหลือทางขาวพระเจ้าห้าพระองค์ เป็นไก่ที่อนุรักษ์และพัฒนาสายพันธุ์ขึ้นที่จังหวัดพิษณุโลก จนกลายเป็นไก่เอกลักษณ์ประจำจังหวัดพิษณุโลก เป็นของดีประจำจังหวัด เป็นไก่ชนที่ได้รับความนิยม แพร่หลายทั่วประเทศ

ลักษณะประจำพันธุ์ เพศผู้

ไก่ชนพระนเรศวรเป็นไก่ขนาดกลางมีน้ำหนักตั้งแต่ 3 กิโลกรัมขึ้นไป ซึ่งเป็นที่นิยมเลี้ยง กันมาก น้ำหนักสูงสุดที่เคยนำมาประกวดพบว่ามีน้ำหนักถึง 4.8 กิโลกรัม ความสูงวัดจากพื้นถึง ปากล่างตั้งแต่ 60 เซนติเมตรขึ้นไป

1. ส่วนหัว ส่วนหัวโดยรวมต้องดูไก่ทั้งหน้าตา, หงอน, ปาก รูปลักษณะความพอดี ต้องนำค้ำกล่าวโบราณบอกลักษณะพิเศษไว้ ดังนี้

หน้าหงอนบาง กลางหงอนสูง สร้อยระยะยา หน้านกยุง
ดังนั้น ไก่ชนพระนเรศวรจึงเป็นไก่ที่มีรูปร่างหน้าตา
คล้ายนกยุง เชียนไก่ชนบางท่านเรียกหน้าเหยี่ยว
ซึ่งมองดูแล้วพบว่ากะโหลกหัวลักษณะอวบกลมยาวดูเป็น
2 ตอน ส่วนหน้าติดกับโคนปาก จะเล็กทำให้มองดูเป็นไก่
หน้าแหลม ลักษณะเช่นนี้บอกถึงอุปนิสัยของไก่ เป็นไก่ที่ฉลาด
มีชั้นเชิง ผีตีนแก่ง ไก่ชนพระนเรศวรมีลักษณะพิเศษกว่า

ไก่เหลือหางขาวทั่ว ๆ ไป คือ มีขนขึ้นแซมสีขาตรงกะหม่อม คือบริเวณส่วนหัวหรือปลายหงอน
ซึ่งเชียนไก่บางท่านบอกว่า “ไก่หัวหงอก” และจะพบรอยไขอยู่กลางหัวอย่างชัดเจน

1.1 **หงอน** จัดอยู่ประเภทหงอนหิน หงอนมีสีแดงจัดตั้งอยู่บนหัวตั้งแต่โคนปากไปบนหัวไก่
ด้านหลัง ปลายหงอนกดกระหม่อม ฐานของหงอนใหญ่เพื่อปกปิดกะโหลกและกระหม่อม ป้องกันอันตราย
จากการตีหรือถูกแทงจะกระทบกระเทือนถึงสมองได้ “หน้าหงอนบาง กลางหงอนสูง ปลายหงอน
กดกระหม่อม” คำกล่าวนี้บ่งบอกถึงความสวยงามของไก่ ถ้านำไก่ไปชนเรียกว่า “ไก่ปากไว” หงอนสีแดงจัด
บ่งบอกถึงความสมบูรณ์ของไก่เป็นไก่ที่ฟิตจัด ถ้าหงอนไก่สีซีดหรือปลายหงอนสีคล้ำจะเป็นไก่ที่ไม่สมบูรณ์
เป็นไก่ป่วย ไก่ตอนสีของหงอนจะซีดเหมือนกันหรือไก่อังไม่เต็มหนุ่มสีหงอนก็จะไม่แดงจัด บางครั้ง
จะพบว่ามีไก่หงอนปิดเหนือโคนปากขึ้นไปคล้ายรูปตัวเอส ก็จะเป็นลักษณะดีของหงอนที่เข้าตำราเหมือน
กัน คือ “หงอนปิด ปากร่อง”

1.2 **ปาก** สีของปากต้องสีขาวอมเหลือง โบราณบอกว่าสีปากรับสีแข้ง คือ สีของปาก, เทล็ดแข้ง,
นิ้ว, เล็บและเดือย, ต้องสีเหมือนกัน คือ ขาวอมเหลือง ปากมีขนาดยาว โคนปากใหญ่ขอบปากและ
ปลายปากคม ปากบนเปิดปากล่างสนิท รูปร่างปากคล้ายปากนกแก้วขนาดของปากหนา ปลายปากงุ้ม
เล็กน้อยลักษณะปากแข็งแรงมั่นคง ปากบนมีร่องตั้งแต่โคนตรงรูจมูก ร่องถึงกลางปากเป็นที่นิยมมาก
หากร่องยาวถึงขอบปากตำราไก่ได้เรียกว่า **ไก่สามปาก** ข้อเสียของไก่สามปากที่เคยพบมักจะมีรอยแตก
ของขอบปากที่ตรงร่องพอดี ไก่ชนที่ดีต้องให้ความสำคัญที่ปากเป็นอย่างมาก ไก่จะตีได้ล้านหนก ๆ หรือ
ใช้เดือยแทงได้ต้องใช้ปากจิกก่อน ดังนั้นจึงควรตรวจดูปากไก่ให้สมบูรณ์และควรอ้าปากดูด้วยหากไก่อ
มีกลิ่นปากแสดงว่าไก่ป่วย หรือลักษณะขวมอาจเป็นอมพนา(ปรวด)ได้

1.3 **รูจมูก** รูจมูกกว้าง ยาวและใหญ่อยู่ตรงโคนปากมี 2 รู จะช่วยให้ไก่หายใจคล่องสะดวก
เวลาเหนื่อยหอบ เวลามีน้ำมูกก็จะไหลออกมาทางร่องปาก ฝาปิดรูจมูกจะมีสีเหมือนของปากคือขาวอมเหลือง

1.4 **คิ้ว** โหนกคิ้วต้องนูนเป็นสันโค้ง และหนาปิดเข้าตาทำให้ลูกตาเหมือนอยู่จมลึกในบ่าตา
จึงเป็นการกำบังป้องกันไม่ให้คู่ต่อสู้ตี หรือแทงลูกตาจึงนับว่าเป็นคิ้วที่ดีที่สุด

1.5 **ตา** ตาจะมีขนาดเล็กมีสีขาอมเหลือง มีเส้นเลือดแดงโดยรอบ ดวงตาสดใสเหมือนกัน
ตาปลาหมอตาย ลูกตาจมลึกอยู่ในบ่าตา หัวตาเป็นมุมแหลมเหมือนรูปตัววี (v) ซึ่งเกิดจากเปลือกตาบน
และเปลือกตาล่างบรรจบกันที่หัวตา ลักษณะเช่นนี้จะป็นไก่ที่อดทนปีกบินและฉลาด

1.6 **รูหู** รูหูทั้งทั้งสองข้างจะมีหย่อมขนขนาดเล็ก ๆ ปิดรูหูสนิท ขนที่ปิดรูหูนี้จะมี 3 สี คือ สีขาว

สีเหลืองและสีดำ ซึ่งสีของขนหูจะต้องเหมือนกับสีของขนตัวไก่ จึงเรียกว่าเป็นไก่พันธุ์แท้ หรือที่ภูมิปัญญาโบราณเรียกว่า “ผสมได้ลงเหล่า” ถ้าสีของขนตัวคนละสีกับขนหูเรียกว่า “ผสมผ่าเหล่ามา” หรือเป็นการผสมสลับสายพันธุ์อื่นมา ดังนั้นขนหูจึงบอกลักษณะกำเนิดพันธุ์ของมันในรูปหูไก่ต้องสะอาด หากมีขี้หูแสดงว่าไก่ไม่สมบูรณ์

1.7 **ตุ้มหู** ตุ้มหูเป็นเนื้อสีแดงจัดเหมือนสีของหน้าไก่ มีรูปยาวรีอยู่บริเวณใต้หู ตุ้มหูต้องมีขนาดเล็กไม่ยานจึงเป็นไก่ดี เพราะว่าเป็นจุดที่คู่ต่อสู้ใช้ปากจิกตี (หากพบว่าไก่นมมีตุ้มหูสีขาวเหลืองปนอยู่เล็กน้อยอาจแสดงว่าเชื้อสายไก่ป่าปนอยู่)

1.8 **เหนียง** เป็นแผ่นเนื้อ 2 แผ่น อยู่ใต้คางตั้งแต่โคนปากทั้ง 2 ข้าง ลงมาปิดลูกกระเดือก มีสีแดงจัดเหมือนสีของหน้าไก่เหนียงต้องไม่ยาน หรือไม่มีเลยเรียกว่าไก่คางรัดเฟ็ด ไก่ที่เหนียงยานและใหญ่ คือ ไก่แจ้

2. **คอ** ส่วนของคอไก่นมตั้งแต่ใต้คางส่วนของขากรรไกรลงมาถึงไหล่ หรือส่วนต่อกับลำตัว คอต้องยาวและใหญ่ กระช้อคอถี่ (เรียกว่าคอ 2 วง) เมื่อกตที่ชอกคอที่บริเวณต่อกับลำตัว หรือเรียกว่าไหลปลาร้าถ้าชิดแน่นและแข็ง แสดงว่าเป็นไก่มีกำลังดี และเป็นไก่ตันกระชั้นชิดดีและถ้าจับดูกระดูกไหลปลาร้าต้องเป็นกระดูกใหญ่และยาวมันคงแข็งแรงแสดงว่าเป็นไก่ดีทนม มีพลังสูง

3. **สร้อย** ไก่นมพระนเรศวรมีความสวยงามที่สร้อย สร้อยคอ สร้อยหลัง สร้อยปีกและส่นปีก ต้องมีสีเหลืองทองรับกันหมด มองดูแล้วจะมีสีเหลืองทองอร่ามทั้งตัว ดังคำโบราณที่ว่า “สร้อยประบ่าระย้าประกัน” ขนสร้อยปลายต้องแหลมเรียวกุดตั้งปลายเข็ม

สร้อยคอ ต้องมีลักษณะเส้นเล็กละเอียดขึ้นหนาแน่น ปลายสร้อยจะยาวคลุมลงไปถึงต้นคอและบนหลังเรียกว่าสร้อยประบ่า ส่วนระย้าประกัน คือ

สร้อยหลัง ที่คลุมแผ่นบนหลังและมีความยาวลงไปทั้ง 2 ข้าง บนหลังและโคนหาง ปลายสร้อยจะย้อยลงไปโคนหางทั้ง 2 ข้าง

สร้อยปีก และสร้อยส่นปีกซึ่งอยู่บริเวณโคนปีกและคอ ต้องมีสีเหลืองทองรับกับสีของสร้อยคอและสร้อยหลัง สร้อยปีกอาจจะมีสีเข้มกว่าเล็กน้อยได้ แต่ต้องไม่ใช่สีแดง

สร้อยสังวาลย์ คือสร้อยที่อยู่บริเวณด้านข้างลำตัวต้องเปิดปีกไก่ขึ้นดู จะพบว่า เป็นขนสร้อยสีเหลืองทองเช่นเดียวกับสีของสร้อยคอและสร้อยหลัง สร้อยสังวาลย์มีมากได้ยิ่งดี อาจจะมีพบมาถึงหน้าอก

4. **ปีก** เมื่อกางปีกออกจะเห็นกล้ำเนื้อปีกใหญ่หนาตลอดทั้งปีก เอ็นยึดกระดูกแข็งแรง ขนปีกขึ้นหนาแน่น ขนปีกต้องยาวไปถึงกันหรือถ้าปีกยาวทั้งสองข้างไปบรรจบกันได้ทางจะเป็นไก่ดีพิเศษขนปีกเรียงเป็นระเบียบไม่มีช่องโหว่เรียกว่า “ปีกลอนเดี่ยว” ปีกท่อนในสีดำ ปีกท่อนนอกแซมขาวเมื่อหุบปีกจะมองเห็นสีขาวแลบมาเล็กน้อย 2 - 3 เส้น เมื่อกางปีกออกจะเห็นปีกนอกมีสีขาวจำนวนมาก ปีกไก่ใช้บินและบินตีคู่ต่อสู้ จึงจำเป็นต้องมีปีกที่แข็งแรง ขนปีกต้องยาวช่วยในการบิน ปีกต้องไม่มีช่องโหว่ ขนปีกนอกต้องมีไม่น้อยกว่า 11 เส้น ถ้ามีมากกว่านี้ไต่ยิ่งดี

ตำราไก่ใต้ (อาจารย์กิติพงษ์ บุญกันภัย) บอกว่า “**ปีกลิบเอ็ด พัดเจ็ด ขนเบ็ดค่า ทำน้นเมือง**” หมายความว่าไก่ที่มีขน ปีก 11 เส้น ทางใบพัดมี 7 เส้น มีปีกไซ (ทางภาคใต้เรียกว่าขนเบ็ด) 2 เส้นยาวเท่ากันทั้ง 2 ข้าง จะเป็นไก่ที่ตีพ่นนเมืองได้ **ปีกไซ** เป็นปีกเล็ก ๆ ที่แซมขึ้นมาตรงข้อปลายปีก ต้องมีขนสีขาวไม่น้อยกว่า 2 เส้น เมื่อไก่หุบปีกยืนในท่าปกติ จะเห็นขนปีกสีขาวที่ขอบปีกทั้งสองข้าง

5. ทาง ไก่จะมีหน้าที่ช่วยพยุงตัวไก่ เวลาขึ้นบินและบินลง นอกจากนี้ทางไก่จะช่วยทำให้ไก่ดูสวยงามด้วย โดยเฉพาะไก่ชนพรสวรรค์เมื่อมีตัวสร้อยสีเหลืองอร่ามแล้วทางขาวจะดูสวยงามมาก ทางจะตกเป็นพวงพุ่มเหมือนมัดรวงฟ่อนข้าว กระสวยทางสีขาวยาวโค้งไปด้านหลัง ปลายทางห้อยลงดูสวยงามดังคำโบราณที่ว่า “**ขันเสียงใหญ่ กระซากทางลาดิน**”

5.1 ทางกระสวย เป็นทางคู่กลาง 2 เส้น ซึ่งเรียก

ว่าทางเอก จะต้องมียี่ขาวตลอดทั้งเส้นมีขนทางรองกระสวย หรือทางรับไม่น้อยกว่า 6 เส้น หรือข้างละ 3 เส้น มีสีขาวเป็นจำนวนมาก

5.2 ทางพัด ต้องมีอย่างน้อยข้างละไม่ต่ำกว่า 7 เส้น และมีสีขาวเป็นจำนวนมาก

5.3 กระบูกหาง (หรือกระบูกัน) มีขนาดใหญ่อยู่ชิดกับบั้นท้ายหรือกระดูกกันกบเป็นไก่ที่แข็งแรง

5.4 ต่อมมน้ำมัน มีขนาดใหญ่ 1 ต่อมอยู่บนกระดูกหางและต้องมีความชื้นตลอดเวลาเพราะว่าไก่ชนพรสวรรค์เป็นไก่ที่ชอบแต่งตัวแต่งขนอยู่ตลอดเวลาเพื่อความสวยและสง่างาม

6 ลำตัว ลำตัวไก่ทรงกลมยาว จับกลางลำตัวดูเป็นไก่สองท่อน ดูเป็นไก่ไหลหน้าอกกว้างท้ายใหญ่ เรียกว่าไก่ทรงหงส์

6.1 หลัง แผ่นแบนกว้างใหญ่มีสร้อยหลังขึ้นตมเป็นไก่กระดูกใหญ่และแข็งแรง หลังต้องไม่งุ้มหรือหลังโค้ง

6.2 ออก ในท่ายืนปกติไก่จะยืนอกชิดขึ้นหรือออกชันขึ้น เป็นไก่อกผายไหล่ผึ่ง ดูเป็นไก่สวยงาม น่าเกรงขาม ออกต้องกว้างใหญ่กล้ามเนื้อเต็ม กระดูกหน้าอกแข็งแรง กระดูกโค้งเป็นท่อนเรียวยาว หน้าอกกว้างเวลายืนโคนขาจะห่างกัน

6.3 ท้อง ช่องท้องโกนบตั้งแต่ปลายกระดูกอกไปถึงกัน ช่องท้องยิ่งแคบยิ่งดีจะเป็นไก่ที่อดทน

6.4 ตะเกียบกัน เป็นกระดูก 2 ชิ้น ออกจากกระดูกซี่โครงคู่สุดท้ายยาวมาถึงกัน เป็นกระดูกที่อยู่บนช่องท้องตรงกันไก่ มีปลายกระดูกตะเกียบทั้งสองมาบรรจบกันจะเป็นปุ่มเล็ก ๆ สองปุ่มต้องชิดกันและกระดูกตะเกียบแข็งแรงจะเป็นไก่ที่อดทน และตีได้แม่นยำ

7. ขา คือส่วนของบั้นขา แข็ง และเดือย ต้องแข็งแรงจึงจะสามารถยืนชนอยู่ได้นาน ขาต้องสมส่วนกับลำตัว

7.1 บั้นขา เป็นส่วนของกล้ามเนื้อโคนขาตั้งแต่ส่วนบนของแข้งขึ้นไปถึงหน้าอก บั้นขาต้องใหญ่

และยาวได้สัดส่วนจึงจะเป็นไก่ตีลำหนัก เวลายืนโคนขาต้องห่างกัน ขนบริเวณเหนือข้อขาจะมีขนขาวหรือมีขนกระขาวทั้งสองข้าง

7.2 **แข้ง** สีของแข้งต้องรับกับสีของปาก คือ มีสีขาอมเหลืองรวมทั้งเก็ดนิ้วเท้า, เล็บและเดือยแข้งต้องเล็กเรียวยาวเหมือนลำหวายดังคำที่ว่า **“นกแข้งใหญ่ ไก่แข้งเล็ก”** เป็นไก่ที่แข้งดีตีเจ็บหรือบางท่านบอกว่า **“ไก่เหลืองหางขาวแข้งเล็กกลมดั่งลำเทียน”**

7.3 **เดือย** เป็นกระดูกที่งอกจากแข้งด้านใน โคนมีขนาดใหญ่แล้วเรียวยาวแหลมคมที่ปลายเดือยจะงอนขึ้นเล็กน้อยเหมือนงาช้าง แข้งมีข้างละเดือย โคนเดือยต่ำชิดนิ้วก้อย (ห่างไม่เกิน 1 ซม.) แสดงว่าเป็นไก่ทรงเก่ง โคนเดือยมีขนาดใหญ่แข็งแรง แต่ถ้าไก่เดือยถอดจะงอกแข็งเหมือนเดิม

8. **เท้า** เท้าไก่แต่ละข้างต้องมี 4 นิ้ว นิ้วข้างหน้ามี 3 นิ้ว และมีนิ้วก้อยอยู่ด้านหลัง 1 นิ้ว เวลายืนนิ้วทั้ง 3 นิ้ว ต้องกางออกมากยิ่งดี เป็นการยืนที่มีหลักมั่นคง นิ้วเท้าต้องไม่คดงอ

8.1 **นิ้ว** มีลักษณะยาวปลายเรียวยาวมีท่อนปลิง ใต้ฝ่าเท้าจะมีปุ่มตรงข้อลักษณะคล้ายเนื้อด้าน นิ้วละ 3 ปุ่ม ทำให้จับดินได้ดี นิ้วกลางมีเก็ดตั้งแต่ 20 เก็ดขึ้นไป ถ้ามี 22 เก็ดจะเป็นไก่เก่ง นิ้วก้อยปลายนิ้วจะแผ่ใหญ่เก็ดมีรอยแตกตั้งแต่ 3 เก็ดขึ้นไปจะเป็นไก่ดีแล้วheng

8.2 **เล็บ** สีเหมือนแข้งและเก็ดนิ้ว คือ ขาวอมเหลือง โคนเล็บใหญ่และหนาแข็งแรง และปลายแหลม

8.3 **อุ้งตีน** หนึ่งอุ้งตีนบางเวลายืนอุ้งตีนไม่ติดพื้นดิน

9. **ขน** ขนพื้นตลอดลำตัวสีดำ มองดูเป็นแววมันระยับ ขนสร้อยสีเหลืองทองเป็นมันตลอดทั้งตัว คือ สร้อยคอกยาวประป่า สร้อยหลังยาวระย้าประกัน สร้อยปีกก็มีสีเดียวกับสร้อยคอ ขนหางก็มีกระสวย 2 เส้น สีขาวยาวขนหางเป็นพุ่มเหมือนฟ่อนข้าว เมื่อดูสีขนทั้งตัวของไก่ชนพระนเรศวรทำให้ดูสวยงามดังคำที่ว่า **“ไก่องามเพราะขน คนงามเพราะแต่ง”**

10. **ท่ายืน** ยืนยี่ตอกขึ้นหรือขึ้นขึ้น ยืนขาตรงข้อขา ไม่งอหัวเปี้ยยกยกดังคำที่ว่า **“ยืนผงาดอย่างราชสีห์”** แสดงว่าเป็นไก่ที่ไม่ยอมก้มหัวให้คู่ต่อสู้ ข้อขายึดตรงแสดงว่าเป็นไก่ตะเฆ่

11. **ท่าเดิน** ท่าเดินมีสง่าเหมือนท่ายืน เวลาเดินยกข้อเท้าขึ้นจะกำนิ้วทั้งหมด เมื่อย่างลงเกือบถึงพื้นดินก็จะแบ่นิ้วออกทั้งหมด การเดินมีความระแวดระวัง และเฉลียวฉลาดแสดงว่าเป็นไก่สามารถเปลี่ยนแปลงชั้นเชิงการตีได้หลายรูปแบบ

12. **ท่าขัน** ไก่ชนพระนเรศวรก่อนขันจะกระพือปีกและตีปีกแรงเสียงดัง เสียงขันจะเป็นเสียงใหญ่ ก่อนจะสุด

จะเป็นเสียงกระซกฟังกแล้วทำให้คู่ต่อสู้เกรงขาม

ลักษณะของไก่ชนพระนเรศวรนี้ได้รวบรวมขึ้นมาจากที่เดิมที่เรียกว่าไก่เหลืองหางขาวไก่เจ้าเสียงเมื่อได้พัฒนาสายพันธุ์ต่อมาเรื่อย ๆ จากปี พ.ศ. 2533 จนเป็นไก่ที่มีลักษณะสวยงามเป็นพิเศษกว่าไก่เหลืองหางขาวโดยทั่วไป จึงมีชื่อเรียกติดปากไก่เหลืองหางขาวพระเจ้าห้าพระองค์ กรมปศุสัตว์จึงได้จัดให้ไก่ชนพระนเรศวรเป็นสายพันธุ์หนึ่งใน 12 สายพันธุ์ของไก่พื้นเมืองไทย ดังนั้นภูมิปัญญาไทยที่ได้ให้สมญาไก่เหลืองหางขาวเป็นไก่เก่ง ที่พวกเรารู้จักกันในสมัยนี้ว่าเป็นไก่ชนพระนเรศวรตามมุมมองของแต่ละท่าน และได้พูดติดต่อกันมาจนติดปากจึงได้รวบรวมไว้ ดังนี้

- “ไก่เหลืองหางขาว ไก่เจ้าเลี้ยง”
- “ไก่เหลืองหางขาว กินเหล้าเชื่อง”
- “ไก่เหลืองหางขาว สร้อยยาวประป่า ระบายประกัน”
- “ไก่เหลืองหางขาว แข็งเหล็กกลมดั่งลำเทียน”
- “ไก่เหลืองหางขาว ชั้นเสียงใหญ่ กระชาก หางลากดิน”
- “ไก่เหลืองหางขาว ยืนผงาดตั้งราชสีห์”

คำคล้องจองที่ท่านผู้รู้ได้กล่าวไว้ เป็นการบอกลักษณะให้ผู้เลี้ยงไก่ชนได้นำไปสังเกตใช้ จึงถูกออกมาเป็นคำกล่าวสั้น ๆ หรือบางครั้งก็เป็นโคลงที่ยาว เช่น

- หน้าหงอนบาง กลางหงอนสูง
- สร้อยระย้า หน้านกยูง

คำคล้องจองทางภาคใต้ก็จะบอกลักษณะไว้มาก คือ

- อกชัน หัวันชิด
- หงอนปิด ปากร่อง
- พัดเจ็ด ปีกสิบเอ็ด
- เกล็ดยี่สิบสอง ถือเป็นไก่ยอดเยี่ยม

อาจารย์สุรกาญจน์ วิเชียรสรร ได้ให้คำคล้องจองไก่ชนพระนเรศวร ดังนี้

- หน้าบาง คางตรง
- หัวทรงเม็ดมะกอก ลังวาลงอกอยู่ใต้ปีก
- เล็บจิกจรณี พลีตีนหยุบ
- ชูปตีนเดิน แข็งกลมดั่งลำเทียน
- ชั้นกระชาก หางลากดิน

ลักษณะพิเศษ ไก่ชนพระนเรศวร เป็นไก่ชนเก่งพิเศษ เป็นไก่ที่สวยงามแก่ผู้พบเห็นและอยากนำไปเลี้ยงเพื่ออนุรักษ์พันธุ์ หรือนำไปเลี้ยงเป็นไก่ในประวัติศาสตร์ และหากนำไปชนก็จะเป็นไก่เก่งด้วยเรียกว่าทั้งสวยทั้งเก่ง ดังนั้นภูมิปัญญาไทยแต่โบราณจึงบอกลักษณะพิเศษไว้ด้วย โดยไก่ชนพระนเรศวรต้องมีลักษณะพิเศษเหล่านี้ว่าจะครบหมดหรือไม่ครบก็ได้ เพราะระยะเวลาที่รื่อยกว่าปีมาแล้วเราเพิ่งมาอนุรักษ์และพัฒนา หากเราไม่ประสบอุปสรรคในการทำลายไก่ในการปราบโรคใช้หวัดนก ซึ่งไก่ชนพระนเรศวรถูกทำลายไปมากรวมทั้งตายด้วยโรค จึงทำให้การพัฒนาหยุดชะงัก คุณภาพการอนุรักษ์จึงด้อยลงไป แต่การรวบรวมลักษณะพิเศษเอาไว้ให้เป็นเป้าหมายให้พวกเราได้มีแนวทางพัฒนาให้ครบในภายภาคหน้า คือ

1. เกร็ดสำคัญ

- เลือกอ่อนเล็บ เหน็บชั้นใน
- ไซบาตาล เกล็ดผลาญศัตรู

2. สร้อยสังวาลย์

เป็นสร้อยบริเวณที่ขึ้นบริเวณด้านข้างลำตัว ต้องยกปีกขึ้นดูต้องมีขนสีเหลืองทองเหมือนสร้อยคอและสร้อยหลัง และปลายขนสร้อยต้องแหลมเรียวยาว ใ้บางตัวจะพบสร้อยสังวาลย์ขึ้นเต็มวงคือ พบที่คอ ออกและใต้ปีก ลักษณะเช่นนี้จะบ่งบอกว่าเป็นไก่ผู้นำ หรือไก่จ่าฝูง

3. บัวค้ำบัวหาง

บริเวณด้านใต้โคนหางเหนือทวารหนักมีขนประสานกัน ลักษณะแหลมขึ้นไปทีโคนหางใ้บางตัวจะมีขนประสานกันลักษณะแหลมชี้ไปยังใต้ท้องและมีขนบางเส้นปลายสีเหมือนสร้อยสีเหลืองทองดูคล้ายกับบัวค้ำบัวหาง

4. สร้อยหาง

คือ สร้อยที่ขึ้นรอบโคนหางด้านบนต่อจากสร้อยระย้าทอดยาวไปตามขนหาง ยาวประมาณ 4 - 6 นิ้ว ปลายสร้อยแหลมสีเหลืองทองเหมือนสร้อยคอและสร้อยหลัง

ไก่ชนพรสวรรค์เพศเมีย

ไก่ชนพรสวรรค์เพศเมียนี้จะนิยมเรียกว่า “ไก่กระ” เป็นไก่ชนสีดำมีขนาดขนขาวแซมกระจายทั่วตัว หรือเรียกว่า “ไก่ดอก” ก็ได้แต่ไม่ถึงกับเรียกว่า “ไก่ต่าง” คือ สีขนขาวต้องไม่มากบางครั้งจะพบว่ามีสร้อยคอและมีเดือยยิ่งดี ไก่ชนเพศเมียจะต้องมีขนาดน้ำหนักตั้งแต่ 2 กิโลกรัมขึ้นไป และต้องมีลักษณะท่าพระองค์เหมือนไก่เพศผู้

1. ส่วนหัว เป็นไก่หน้านกยูงเช่นเดียวกับเพศผู้ หงอนจะสีแดงขนาดเล็ก ตุ่มหูและเหนียงต้องไม่ยาน เป็นไก่คางรัดเพ็ด ปากสีขาวอมเหลือง ตาและรูจมูก และคิ้วมีลักษณะเช่นเดียวกับเพศผู้และมีขนแซมขาวที่กระหม่อม

2. คอ คอยาวใหญ่และกระดูกคอถี่ บางตัวจะพบมีขนสร้อยทองเหมือนเพศผู้ จึงเรียกแม่สร้อยทอง

3. ลำตัว แผ่นหลังและอกเช่นเดียวกับเพศผู้ ตะเกียบกันห่างทำให้ส่วนท้องย้อยนิดหน่อย จะเป็นผลดีทำให้ไข่ตกและไขฟองโต

4. หาง มีหางพัดจำนวนมากชี้ตรง หรือตั้งชันเล็กน้อย มีขนขาวแซมขนหางบางเส้นจะมีสีดำสนิทหรือขนหางบางเส้นจะมีขลิบขาวบ้าง กระปุกหางและต่อมน้ำมันเช่นเดียวกับเพศผู้

5. ขา ลักษณะปั้นขาเช่นเดียวกับเพศผู้ แข็งต้องมีสีขาอมเหลืองหากมีเดือยก็มีสีขาอมเหลืองเช่นกัน ที่ข้อขาทั้งสองข้างจะมีขนกระขาวทั้งสองข้าง

6. เท้า นิ้วและเล็บ ต้องมีสีเหลืองอมขาว อู้งเท้ามีความสมบูรณ์

7. ปีก จะมีลักษณะเหมือนเพศผู้ ขนปีกขึ้นหนาแน่น และขนปีกยาวจะช่วยกไข่และลูกได้ดี ขนหัวปีกทั้งสองข้างต้องมีขนกระขาว

8. ขน ขนพื้นเป็นสีดำตลอดทั้งตัวเป็นเงามัน มีขนสีขาวแซมเป็นกระ และมีพระเจ้าห้าพระองค์เช่นเดียวกับเพศผู้ ขนปีกเมื่อหุบปีกจะมีขนสีขาวเลบบอกมาตามแนวยาว 2-3 เส้น

9. ท่ายืนและเดิน มีลักษณะเช่นเดียวกับเพศผู้ แต่มีลักษณะของเพศเมีย

พุทธศักราช 2124

สมเด็จพระนเรศวรมหาราชชนไก่ชนะพระมหาอุปราช

โดย นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์

ประวัติศาสตร์ของชาติไทย ได้บันทึกพระราชประวัติของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ได้มีการชนไก่ชนะพระมหาอุปราช ตามบันทึกคำให้การชาวกรุงเก่า คำให้การของขุนหลวงหาวัดและพงศาวดารกรุงเก่า ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์เล่าว่า “วันหนึ่งพระมหาอุปราชกับพระนเรศวรเล่นชนไก่ ไก่ของพระมหาอุปราชแพ้ พระมหาอุปราช ๆ ก็ขัดใจจึงแกล้งพูดเป็นคำเยาะเย้ยว่าไก่ของเซลอยเก่งชนะไก่เราได้ พระนเรศวรได้ฟังดังนั้นก็น้อยพระทัยผูกอาฆาตพระมหาอุปราช แกล้งตรัสตอบไปเป็นนัยว่า ไก่ของหม่อมฉันนี้ พระองค์อย่าเข้าพระทัยว่าจะชนะแต่ไก่ของพระองค์ จะชนะเอาบ้านเอาเมืองก็จะได้” จากพระราชประวัติการชนไก่ของสมเด็จพระนเรศวรเพียงเท่านี้เท่านั้นที่มีบันทึกไว้อย่างลอย ๆ ไม่ได้บอกว่ามี การชนไก่กันที่ไหน ? ปีพุทธศักราชที่เท่าไร ? เพียงแต่ในบันทึกนี้มีคำว่า “ไก่เซลอย” ครูอาจารย์ที่สอนประวัติศาสตร์ของสมเด็จพระนเรศวรให้เด็กนักเรียนที่พวกเราเรียนรวมทั้งตัวข้าพเจ้าด้วยก็เคยเรียนมาและท่องจำอย่างขึ้นใจว่า สมเด็จพระนเรศวรชนไก่ชนะพระมหาอุปราช ตอนพำนักอยู่กรุงหงสาวดี ซึ่งพระเจ้าบุเรงนองได้ขอตัวไปเป็นบุตรบุญธรรม หรือเป็นตัวจ่านำ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2107 เมื่อพระชันษา 9 ปี และพำนักอยู่กรุงหงสาวดีอยู่ถึง 6 ปี จึงเสด็จกลับกรุงศรีอยุธยาเมื่อปี พ.ศ. 2113 พระชันษา 15 ปี ในช่วงที่พำนักอยู่กรุงหงสาวดีถึง 6 ปีนั้น ก็ไม่ทราบที่ท่านได้มีการชนไก่ในปี พ.ศ.เท่าไร แต่ก็มีเอกสารประวัติศาสตร์บางฉบับไม่ได้อ้างผู้แต่งบอกว่า สมเด็จพระนเรศวรชนไก่กับพระมหาอุปราชในปี พ.ศ.2110 ซึ่งพระองค์ท่านมีพระชันษา 12 ปี ในช่วงที่สมเด็จพระนเรศวรพำนักอยู่หงสาวดี 6 ปี ยิ่งทรงพระเยาว์มาก ยิ่งหาสาเหตุแห่งการทำประลองชนไก่ไม่ได้และไม่มีสาเหตุแห่งการขัดเคืองพระทัยซึ่งกันและกัน แต่ก็ เป็นเพียงความเห็นที่น่าเชื่อถือได้ และได้สอนกันต่อ ๆ มาจนถึงปัจจุบัน

สำหรับผู้นุรักษ์ไกชนนเรศวรต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ซึ่งข้าพเจ้าก็เกิดความสงสัยมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2533 ซึ่งได้ศึกษาประวัติศาสตร์สมเด็จพระนเรศวรเพื่อเตรียมการประกวดไกชนนเรศวรและได้ไปถ่ายภาพศึกษาภาพการชนไกของสมเด็จพระนเรศวรกับพระมหาอุปราช ณ วัดสุวรรณดาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นภาพเก่าแก่มีคำบรรยายใต้ภาพว่า “พระนเรศวร ฯ เมื่ออยู่หงสาวดีเล่นพนันไต่กับมังสามเกียด มังสามเกียดก็ว่าไก่เชลยพระนเรศวร ฯ ตรีสบอกว่าไก่เชลยตัวนี้จะพนันเมืองกัน ต่างองค์ต่างไม่พอใจในคำดำรัส พ.ศ.2121 พระชนษา 23 ปี” สำหรับประวัติศาสตร์ไทยได้บันทึกไว้ว่าในปี พ.ศ.2121 สมเด็จพระนเรศวรได้ทรงนำเรือพายติดตามพระยาจันจันตุนนงเขมร ที่มาขอสวามิภักดิ์ ต่อมาทราบข่าวว่าพระบรมราชาเจ้านายตนยกโทษให้ จึงลอบลงเรือสำภาหนี่กลับเขมร เกิดยิงต่อสู้ที่ปากอ่าวเจ้าพระยา สมเด็จพระนเรศวรยิงถูกนายทหารชั้นผู้ใหญ่ของเขมรตายถึง 3 คน แล้วเรือของพระยาจันจันตุนนงได้ลม จึงหลบหนีไปได้ สำหรับภาพเขียนที่วัดสุวรรณดารามที่เก่าแก่นี้มีการชำรุดเสียหายและมีการซ่อมแซมเมื่อประมาณ 100 ปี มาแล้ว อาจมีการผิดพลาดขึ้นได้ เนื่องจากภาพชำรุด เพียงแต่มีการยืนยันได้ว่าการชนไกและการทำทายกันเกิดขึ้น

สำหรับประวัติศาสตร์สมเด็จพระนเรศวรชนไกชนะพระมหาอุปราช ข้าพเจ้าได้ศึกษาอ่านประวัติศาสตร์ของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เกิดความสว่างชัดเจนจนน่าเชื่อถือ จึงคัดมาลงให้ผู้่านได้พิจารณาจากหนังสือ

พระประวัติ

สมเด็จพระนเรศวรมหาราช

พระนิพนธ์

สมเด็จพระกรมพระยาดำรงราชานุภาพ

.....

พิมพ์แจกในการพระราชทานเพลิงศพ

พระยาเพชรพิสัยศรีสวัสดิ์ (แม่ัน วสันต์สิงห์)

ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส

วันที่ 19 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2505

.....

ถึงเดือน 12 ปีมะเส็ง พ.ศ.2124 พระเจ้าบุเรงนองสวรรคต พระเจ้านันทบุเรงขึ้นครองราชสมบัติ จึงบอกข่าวไปยังเจ้าประเทศราชให้เข้าเฝ้า ตามประเพณีเปลี่ยนรัชกาลใหม่ สมเด็จพระมหาธรรมราชา ครองกรุงศรีอยุธยาโปรดให้สมเด็จพระนเรศวรมหาราชเวลานั้นชันษาได้ 26 ปี เสด็จไปแทนพระองค์ปรากฏว่าเจ้าฟ้าไทยใหญ่เมืองคังไม่ได้ไปเฝ้าตามรับสั่ง พระเจ้านันทบุเรงทรงดำริว่า จำต้องปราบเมืองคังให้เป็นตัวอย่างสั่งให้พระมหาอุปราช คุมพลชาวเมืองหงสาวดีกองทัพหนึ่ง พระสังกะทัต คนกล้าหาญ คุมพลชาวเมืองตองอูกองทัพหนึ่ง และสมเด็จพระนเรศวรคุมพลเมืองชาวกุรุงศรีอยุธยากองทัพหนึ่งให้ไปตีเมืองคัง เจ้านายทั้ง 3 พระองค์ตกลงให้กองทัพพระมหาอุปราชยกขึ้นไปตีก่อน ถ้าตีไม่ได้จะให้พระสังกะทัต และพระนเรศวรผลัดกันเข้าตีวันต่อมา พระมหาอุปราชยกทัพขึ้นไปปล้นเมืองคังเวลากลางคืน พวกชาวเมือง

ต่อสู้รักษาเมืองเป็นสามารถ กองทัพพระมหาอุปราชาติเข้าเมืองคังไม่ได้จึงถอยทัพกลับ วันถัดมา พระสังกะตัตยกทัพขึ้นไปตีเมืองคัง ก็ไม่สามารถเข้าตีได้เมืองคังได้เหมือนกัน สมเด็จพระนเรศวรไปตรวจ ท้องที่พบทางน้อยขึ้นเมืองคังได้อีกทางหนึ่ง จึงแบ่งทหารออกเป็น 2 กอง พอเวลาค่ำมืดให้กองน้อย ให้ไปซุ่มอยู่ด้านหน้า ทางที่พระมหาอุปราชาและพระสังกะตัตเคยขึ้นไป ให้กองทัพใหญ่ให้ไปซุ่มอยู่ ทางที่พบใหม่พอเที่ยงคืนให้กองน้อยยิงปืนโห่ร้องเหมือนจะเข้าตีทางด้านหน้า ตอนดึกใกล้รุ่งให้กองใหญ่ ขึ้นไปตีทางที่พบใหม่ พอเข้าก็เข้าเมืองได้และจับตัวเจ้าฟ้าเมืองคังได้ด้วย

การตีเมืองคังนั้นเหมือนอย่างประชันกัน สมเด็จพระนเรศวรตีเมืองคังที่หลังกลับมีชัยชนะ พระมหาอุปราชากับพระสังกะตัต ตลอดจนพวกกัฬกรัฐ์ก็อภัยขอต่อสูล่ ฝ่ายพวกกองทัพไทยก็คงยินดีว่าเรื่ง เป็นธรรมดา เลยเกิดรังเกลียดกันในระหว่างพวกไทยในกองทัพสมเด็จพระนเรศวรกับพวกพม่ามอญ จนมี เรื่องเล่ากันว่า วันหนึ่งสมเด็จพระนเรศวรเล่นชนไก่กับพระมหาอุปราชา ไก่พระมหาอุปราชาแพ้ พระมหาอุปราชากำลังชุนเคือง ตรัสออกมาว่า “ไก่เขลยตัวนี้เเก่งจริงหนอ” สมเด็จพระนเรศวรก็ตรัสตอบ ไปในทันทีว่า “ไก่ตัวนี้อะว่าแต่จะพนั้นเอาเดิมพันเลย ถึงจะเอาบ้านเอาเมืองกันก็ได้” ดังนั้น ชาว ไทยเห็นว่าที่สมเด็จพระนเรศวรเสด็จไปแสดงความสามารถของไทย เมื่อคราวไปตีเมืองคังนั้น พระเจ้า หงสาวดีนั้นทบุงเรื่งก็คงไม่พอพระทัยที่สมเด็จพระนเรศวรมีชัยชนะ แต่ก็จำเป็นต้องชมเชยและพระราชทาน บำเหน็จรางวัลถึงขนาดแล้วให้เสด็จกลับเมืองไทย

ในความเห็นของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชว่าสมเด็จพะนเรศวรชนไก่ชนะ พระมหาอุปราชา ภายหลังจากที่สมเด็จพระนเรศวรชนะเมืองคัง พวกเราชมรมอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชน พระนเรศวรทุกท่านต้องยึดถือเอาปีพุทธศักราช 2124 เป็นปีที่สมเด็จพระนเรศวรชนไก่พระมหาอุปราชา และต้องช่วยกันสืบค้นต่อไปอีกว่า ในวันที่ชนไก่นั้นตรงกับวันที่เท่าใด ? เดือนอะไร ? ซึ่งเราจะต้องยึด ถือเองว่าเป็น “วันชนไก่ไทย”

ประวัติการพัฒนาไก่ชนนเรศวรจังหวัดพิษณุโลก

โดย นายสัตวแพทย์นิลิต ตั้งตระการพงษ์

“ไก่เขลยตัวนี้ชื่อว่าแต่จะตีกันอย่างกีฬาในวังเหมือนอย่างวันนั้นเลย ตีพนันบ้านเมืองกันก็ยังมีได้”

เป็นคำตรัสทำตอบของสมเด็จพระนเรศวรต่อมังชยสิงห์ (ต่อมาได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นพระมหาอุปราช) ในการประลองการชนไก่ตามประวัติศาสตร์ที่พวกเราชาวไทยได้เรียนกันมา และเชื่อว่าคนไทยทุกคนคงจำเรื่องราวนี้ได้ ไก่ชนที่พระนเรศวรทรงนำไปชนในวันนั้นคงจะเป็นไก่เก่งมากเป็นไก่ที่คนไทยต้องภูมิใจและควรอนุรักษ์คู่ชาติไทยตลอดไป เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2533 เป็นวันครบรอบ 400 ปี การครองราชย์ของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช จังหวัดพิษณุโลก โดยนายไพฑูรย์ สุนทรวิภาต ผู้ว่าราชการพิษณุโลก ได้จัดงานเฉลิมฉลองอย่างยิ่งใหญ่ พร้อมกันนี้ ข้าพเจ้าได้รับผิดชอบให้จัดประกวดไก่ชนของพระนเรศวรขึ้นเป็นครั้งแรกของประเทศไทย และความยิ่งใหญ่ประกาศให้คนไทยทั้งประเทศได้ทราบ ได้เห็นลักษณะไก่ชนพระนเรศวรเป็นครั้งแรกของประเทศไทย ไก่ชนของประเทศไทยมีมากมายหลายสี ไก่ชนไทยสีอะไรซึ่งพระนเรศวรทรงโปรดนำไปชนกับพระมหาอุปราช จึงต้องศึกษาจากผู้รู้และศึกษาประวัติศาสตร์พระนเรศวรมหาราช คือ พล.ท.สมศักดิ์ ไชโยมิรินทร์ ซึ่งเป็นแม่ทัพภาคที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก มีผู้เชี่ยวชาญไก่ชนที่ชาวไก่ชนจังหวัดพิษณุโลก ให้การยอมรับนับถือ คือ พ.ต.พิทักษ์ บัวเปรม และข้าพเจ้าได้ไปศึกษาภาพเขียนรูปสมเด็จพระนเรศวรชนไก่กับพระมหาอุปราชที่ฝาผนังโบสถ์ วัดสุวรรณดาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา “ไก่เหลืองหางขาว ไก่เจ้าเลี้ยง” นี้เป็นคำพังเพยที่คนบ้านกร่าง จังหวัดพิษณุโลก ได้พูดสืบสานกันมาแต่โบราณเป็นคำยืนยันของลุงชิต เพชรอ่อน ซึ่งมีอายุ 90 ปี ได้เลี้ยงไก่ชนสืบสานต่อมาจากพ่อ - แม่ (ไก่เหลืองหางขาวกินเหล้าเชื่อ) นี้ก็เป็นอีกคำหนึ่งพูดกันในสนามชนไก่ทั่วประเทศแสดงถึงความเก่งกาจของไก่ชนเหลืองหางขาว ที่กล่าวมานี้จะสอดคล้องกับตำราไก่ชนทุกเล่ม และเขียนไก่ชนทั่วประเทศบอกว่า “ไก่เหลืองหางขาวเป็นไก่ที่มีสกุลสูงกว่าไก่ชนทั้งหมด” เมื่อได้ไก่ชนพระนเรศวรเหลืองหางขาวตัวที่ชนะเลิศตัวแรกของประเทศไทยเป็นของนายอุบล เกิดมุด บ้านเลขที่ 1/1 หมู่ 3 ต.ไผ่ชอดอน อ.เมือง จ.พิษณุโลก จึงนำเป็นต้นแบบจดบันทึกลักษณะพันธุ์และจัดตั้งชมรมอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนนเรศวรขึ้นเป็นครั้งแรกที่ ตำบลหัวรอ อ.เมือง จ.พิษณุโลก เพื่อสืบสานอนุรักษ์ไก่ชนนเรศวรให้อยู่คู่ประเทศไทยต่อไป นำโดย นายเฉลิม อุทองมาก และ นายสมคิด คุ่มนาย และผู้ชำนาญพิเศษเรื่องไก่ชนที่ชาวไก่ชนทั่วประเทศยอมรับ คือ คุณประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ ผู้ที่จุดประกายไก่ชนพระนเรศวรให้คนไทยทั่วประเทศคือ “พณฯอภัย จันทนะจุลกะ” ผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก ในขณะนั้นเห็นชอบให้อนุญาตให้นำไก่ชนนเรศวรชนะการประกวดพร้อมเหล่าที่สวยงามเหมาะสมเข้าไปเลี้ยงที่จวนผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อประกาศความยิ่งใหญ่ของไก่ชนพระนเรศวร การจัดประกวดไก่ชนพระนเรศวรในงานเทิดพระเกียรติพระนเรศวรมหาราชประจำจังหวัดพิษณุโลก ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ด้วยรางวัลชนะเลิศที่ยิ่งใหญ่อันทรงคุณค่าที่ชาวไก่ชนทั่วประเทศต้องการได้รับเพื่อความเป็นสิริมงคล คือ ถ้วยรางวัลพระราชทานจากพระเทพรัตนราชสุดา ฯ ในการประกวดไก่ชนพระนเรศวรประจำปีวันสงกรานต์ ซึ่งคุณเปรมฤดี ชามพูนท นายกเทศมนตรีนครพิษณุโลก เป็นผู้ขอพระราชทานผ่านศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดและมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ครั้งแรกเมื่อปีพ.ศ. 2540 ไก่ที่ได้รับถ้วยพระราชทานชื่อทองแดงเจ้าของนายสุรกาจณ์ วิเชียรสวรรค์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสมาชิกของจังหวัดพิษณุโลก ให้การสนับสนุนการอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนนเรศวรให้เป็นที่รู้จักแก่คนไทยทั่วประเทศ

“ไก่เหลืองหางขาวของแท้ต้องจังหวัดพิษณุโลก” เป็นคำกล่าวของผู้เลี้ยงไก่ชนและผู้อนุรักษ์ไก่ชนไทยทั่วประเทศ อาจารย์สุรกาจน์ วิเชียรสวรรค์ ได้ร่วมมือกับไอทีวีถ่ายทอดเรื่องราวไก่ชนพระนเรศวร ออกอากาศเผยแพร่ทั่วประเทศไทย อาจารย์วุฒวพงษ์ ศรีเมือง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา พิษณุโลก ได้ศึกษาวิจัยไก่ชนพระนเรศวร อาจารย์ประเวศ สอนสิงห์ เป็นผู้ชำนาญเรื่องสมุนไพรรักษาไก่ชน ผู้มีความชำนาญอีกท่านหนึ่งคือคุณปรีชา บัวทองจันทร์ นักวิชาการสัตวบาล ประจำสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก เป็นผู้บรรยายเรื่องไก่ชนพระนเรศวรทั่วประเทศทุกท่าน ที่กล่าวมานี้ ช่วยเป็นกรรมกรตัดสินใจการประกวดไก่ชนพระนเรศวรทุกครั้ง รวมทั้งช่วยเหลือการทำหนังสือไก่ชนพระนเรศวรออกเผยแพร่ และเป็นผู้สืบทอดแนวความคิดอุดมการณ์และการสืบสานอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนนเรศวรผู้สื่อข่าวหนังสือทุกฉบับ ที่วิทุกช่องที่ประจำอยู่จังหวัดพิษณุโลกได้ช่วยเหลือเผยแพร่ข่าวความรู้เรื่องไก่ชนพระนเรศวรให้คนไทยได้รู้จัก และสำนักพิมพ์ตระกูลไทย โดยนายประเสริฐ รัตนาคม ให้การอุปการะจัดพิมพ์หนังสือไก่ชนทุกเล่มเพื่อเผยแพร่ ชมรมอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนนเรศวรตำบลหัวรอ โดยคุณสมคิด คุ่มฉายและคุณอนุรักษ์ไก่พื้นเมืองของ จ.ส.อ.ทวี บูรณชตต์ ได้มอบไก่ชนนเรศวรที่ชนะเลิศการประกวดและมีรูปร่างลักษณะถูกต้องตามมาตรฐานทุกประการท่านละ 1 คู่ รวมจำนวน 2 คู่ มอบให้ข้าพเจ้าเป็นตัวแทนพร้อมไก่ชนสีอื่น ซึ่งมีตัวแทนกรมปศุสัตว์ คือ คุณศิริพรรณ โมลาโกล เป็นผู้นำเข้าเผ่าถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ ณ พระราชวังไกลกังวลหัวหิน เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ.2546 และข้าพเจ้าได้อธิบายถวายเจ้าชายอะกิฮิโระโนะมิยะ พุมีฮิโตะในงานครบรอบ 400 ปี การสวรรคตของพระนเรศวรมหาราช (14 พฤษภาคม 2548) ที่บริเวณหน้าศาลากลางจังหวัด ได้สร้างความตื่นตัวแก่ชาวไก่ชนจังหวัดพิษณุโลกเป็นอันมาก ในการจัดนิทรรศการมีการนำเอา รูปปั้นดินเผาของพระนเรศวรทรงอุ้มไก่ชนหน้าตัก 7 นิ้ว สูง 9 นิ้ว มาแสดงเป็นครั้งแรก มีอายุราว 200 ปีกว่า ชูขุดได้ที่ฐานเจดีย์ทรงลพบุรี เมื่อปี พ.ศ.2508 ที่วัดท่ามะปรางจังหวัดพิษณุโลก ในงานนี้ ท่านนุ้ย (ม.จ.ชาติเฉลิม ยุคล) ทรงจัดนักแสดงมาแสดงตอน พระนเรศวรทำยุทธหัตถีถวายพระบาทสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และท่านได้ศึกษาตามรอยไก่ชนพระนเรศวรที่ตำบลหัวรอ และตำบลบ้านกว้าง เพื่อนำไปสร้างภาพยนตร์ และข้าพเจ้าได้มอบหนังสือไก่ชนนเรศวรที่ข้าพเจ้าเขียนเพื่อเป็นข้อมูลประวัติไก่ชนนเรศวร

ชมรมอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนนเรศวรจังหวัดพิษณุโลก ได้พัฒนาไก่ชนเหลืองหางขาวให้มีรูปร่างสูงใหญ่สง่างามเดินดุจอย่างราชสีห์ ขนเสียงใหญ่กระซกเดินทางลากดินเป็นที่น่าเกรงขามมีลักษณะถูกต้องตามตำราคือ “หน้าหงอนบางกลางหงอนสูง สร้อยระย้า หน้านกยูง” สร้อยคอ สร้อยปีก และสร้อยหลังจะเป็นสีเหลืองทอง สีของปาก ลูกตา เกล็ดแข็ง เกล็ดนิ้ว และเดือยจะเป็นสีเหลืองอมขาวและยังมีเกล็ดลักษณะพิเศษที่นิ้วเท้า คือ “เสื่อซ่อนเล็บ เหน็บใน ไชบาดาล เกล็ดผลาญศัตรู” และมีลักษณะที่เป็นมงคลเสริมบารมี ซึ่งจะแตกต่างจากไก่เหลืองหางขาวโดยทั่วไป คือ มีพระเจ้าห้าพระองค์เป็นหย่อมขนสีขาวท่าแห่งที่บริเวณหัวหลังหงอน บริเวณหัวปีกทั้งสองข้างและบริเวณข้อขาทั้งสองข้างนอกจากนี้ยังมีสร้อยใต้ปีกทั้งสองข้างเรียกว่า สร้อยสังวาลย์และมีบัวคว่ำบัวหงาย คือ มีขนลักษณะคล้ายสร้อยขึ้นบนและล่างรอบทวาร ลักษณะที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เรียกว่า “ไก่ชนพระนเรศวรมหาราช” หรือที่ชาวชนไก่นิยมเรียกว่า “ไก่เหลืองหางขาวพระเจ้าห้าพระองค์” เป็นไก่ที่คนไทยต้องหามาเลี้ยงไว้เพื่อเป็นการอนุรักษ์สืบสานประวัติศาสตร์ชาติไทยให้คงอยู่คู่ประเทศไทยตลอดไป

ไก่ชนลือเลื่อง เมืองพิษณุโลก

นายสัตวแพทย์นิติติ ตั้งตระการพงษ์

ไก่ชนนครสวรรค์ “ไก่เหลืองหางขาว ไก่เจ้าเลื่อง” เป็นไก่ชนที่ชาวไทยรู้จักและรู้ว่าเป็นไก่ที่มีสายพันธุ์อยู่ที่จังหวัดพิษณุโลกแห่งเดียวที่ได้อนุรักษ์พันธุ์แท้ ๆ เอาไว้ พระนครสวรรค์ทรงนำไก่ชนเหลืองหางขาวไปจากบ้านกว้าง อำเภอเมืองพิษณุโลก ขณะนั้นไก่ชนพระมหาอุปราชของพม่า ดังประวัติศาสตร์ชาติไทยได้บันทึกคำให้การชาวกรุงเก่า คำให้การของขุนหลวงหาวัดและพงศาวดารกรุงเก่า ฉบับหลวงประเสริฐ อักษรนิติ เล่าว่า “วันหนึ่งพระมหาอุปราชกับพระนครสวรรค์เล่นชนไก่ ไก่ของพระมหาอุปราชแพ้ พระมหาอุปราช ๆ ก็ขัดใจจึงแกล้งพูดเป็นคำเยาะเย้ยว่าไก่เขลยเก่งชนะไก่เราได้ พระนครสวรรค์ได้ฟังดังนั้นก็น้อยพระทัยผูกอาฆาตพระมหาอุปราช แกล้งตรัสตอบไปเป็นนัยว่าไก่ของหม่อมฉันนี้ พระองค์อย่าเข้าพระทัยว่าจะชนะแต่ไก่ของพระองค์จะชนะเอาบ้านเอาเมืองก็จะได้” ไก่เหลืองหางขาวไก่เจ้าเลื่อง จึงเป็นไก่ที่มีสกุลสูงกว่าไก่ชนทุกสายพันธุ์ รูปร่างสง่างามทำยีนผงดั่งราชสีห์ ชันเสียงใหญ่กระซากเดินลากหางลากดิน จึงเป็นที่น่าเกรงขามต่อไก่ชนทั่วไป ซึ่งการชนมีลำหอกกล้าโศกตีแวงได้แม่นยำ

ปัจจุบันจังหวัดพิษณุโลก ได้สร้างอนุสรณ์ไก่ชนนครสวรรค์ขึ้น 2 ตัว มีขนาดใหญ่ความสูงประมาณ 5 เมตร อยู่สองข้างทางหน้าวัดคูหาสวรรค์ยื่นตระหง่านเฝ้าประตูเมืองพิษณุโลก เพื่อให้ผู้มาเยี่ยมเยือนเมืองพิษณุโลกได้ระลึกถึงประวัติศาสตร์ช่วงหนึ่งของพระนครสวรรค์มหाराช และให้ชาวต่างชาติได้ศึกษาประวัติไก่เจ้าเลื่องด้วยหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ (Bangkok Post) ฉบับวันพฤหัสบดีที่ 1 เดือนมีนาคม ค.ศ.2001 ลงสารคดีเรื่อง Birds of A Royal Feather หนังสือพิมพ์ The Sunday times ฉบับลงวันที่ 25 เดือน มีนาคม ค.ศ.2001 ได้ลงสารคดีเรื่อง Breeding A cocksure winner ไก่ชนลือเลื่องเมืองพิษณุโลก จึงมีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลก ประเทศที่นิยมเลี้ยงไก่เหลืองหางขาวไปชนก็คือประเทศอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และบรูไน ส่วนประเทศตะวันออกกลางที่กำลังนิยมไก่เหลืองหางขาวในขณะนี้ก็คือประเทศบาเรนและคูเวตสำหรับประเทศเรา ขณะนี้มีการเลี้ยงไก่ชนนครสวรรค์เหลืองหางขาวทั่วประเทศ ตามความนิยมและความเชื่อถือ ดังนี้

1. ไก่เหลืองหางขาวไก่เจ้าเลื่อง เป็นไก่มงคลใครเลี้ยงไว้ประจำบ้านก็จะเกิดคุณแก่ผู้เลี้ยง ทำให้ฐานะการงานดีขึ้น ความเป็นอยู่ของครอบครัวมีแต่ความสุข ไม่มีความทุกข์มาเยือน
2. ไก่ชนนครสวรรค์เป็นไก่ที่สวยงามเป็นไก่ประวัติศาสตร์ที่มีบุญคุณต่อชาติไทย จึงอยากหามาเลี้ยงไว้และเป็นไก่ที่สวยงามเป็นที่นิยมของผู้พบเห็น
3. ไก่เหลืองหางขาวเป็นไก่ชนที่เก่ง เมื่อเปรียบเทียบกับคู่ต่อสู้หรือชนแล้วเป็นต้องชนะดังคำพังเพยที่ว่า “ไก่เหลืองหางขาวกินเหล้าเชื่อ”

อาจารย์ถนอมวงศ์ เชื้อฉัตรเสถียร ได้ร้อยกรอง ไก่ชนพระนครสวรรค์มหाराช ชวนให้เลี้ยงไว้ ดังนี้

ไถ่ชนนเรศวร...ชวนให้เลี้ยง

ไถ่ชน	พระนเรศวร	ชวนให้คิด
ผงดัดตั้ง	ราชสีห์จิต	จดจ่อสู้
สร้อยคอเหลือง	เป็รื่องระย้า	เป็นที่รู้
ปีกใหญ่ยาว	ขาวแซมอยู่	คู่ขาแข็ง
ชั้นเสียงใหญ่	ยาวนึ่ง	ชวนฟังนัก
หน้านกยูง	ประจักษ์	แข็งแข็งแรง
นิ้วยาวเรียวยาว	เป็รียวเดือยอน	คันซ่อนแสดง
อกใหญ่แจ้	ทางรัดชิด	พินิจดี
สง่างาม	ตัวยาว	แข่งขานเหลือง
งามประเทือง	ปากขาว	ขาวราชสีห์
กระดุกใหญ่	ใช้ปีกตี	ยุทธวิธี
ใช้หน้าแข่ง	แรงรีบปี	รำแรงใจ
อกเอวย	อกชัน	ห้วนชิด
หงอนบิดสนิท	ปากร่อง	กล่อมเสียงใส
พัดเจ็ด	เกล็ดยี่สิบสอง	ต้องไวใจ
ไถ่ของใคร	ปีกสิบเอ็ด	ไถ่เนศวร
หน้าองบาง	กลางหงอนสูง	ยุงสูงศักดิ์
สร้อยระย้า	ชวนประจักษ์	ไถ่แรงเดช
เสียงใหญ่ยาว	กังวาน	ขานพิเศษ
เล็กสองเนตร	เขตสองแคว	แล่วไล
งามประเทือง	สร้อยเอวย	สร้อยหลังเหลือง
ไถ่พระ-	เมลืองจิต	สองแควไซ
กระเดื่องไกร	นเรศวร ๆ	วิลาสวิไล
	ทะเลแก้วกล้า	นำเลี้ยงเอย

อาจารย์ถนอมวงศ์ เชื้อธีรเสถียร

สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม

ร้อยกรอง...1 กันยายน 2542

อาจารย์สุภาภรณ์ วิเชียรสรณ์ ใ้ร้อยกรองคุณของไก่เหลืองทางขาวที่มีต่อผู้เลี้ยงไว้ ดังนี้

เหลืองทางขาวถิ่นกำเนิดพิต-โลก	มรดกเจ้าเลี้ยงเคียงหรรษา
เคยลีลันคู่บ้านโบราณมา	รู้ภาษาชื่อสัตย์คำจูลนาย
ไก่เหลืองทางขาวมีเดชะ	โสฬสจะศฤงคารโอยศูรย์
เป็นเสน่ห์ เมตตาอายุพูน	ทวีคุณ ความสุข ศิริมงคล
จะนำเกียรติยศปรากฏรุ่ง	จะเฟื่องฟูง คุ่มภัยไม่ขัดกัน
แม่นเป็นไพร่ก็จะได้เป็นนายคน	ก้องสกุล วาสนา บารมี
นานาทรัพย์ผอญูให้มีมา	จะเดชาขานภาพ สมศักดิ์ศรี
ใครเลี้ยงไว้ สุขเกษม และเปรมปรีดิ์	อาจประทาญไพรี แพ้สกุล
หากแม่นตายก็อย่าทิ้งซึ่งซากผี	ฝังแรมปีบุญเอื้อและเกื้อหนุน
อันอัฐจรีรักษาไว้จะให้คุณ	คอยคำจูล หลากสิ่ง "ยิ่งตระกูล"

ผู้เชี่ยวชาญด้านไก่ชนเหลืองทางขาว

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์

สมาคมสมาพันธ์ไก่ชนไทยโดย คุณฤทธิธิลีธิดา คุ่มแพรวพรรณ นายกสมาคมสมาพันธ์ไก่ชนไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมวงการไก่ชนไทยให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนรวมทั้งสนับสนุนให้บุคคลผู้มีภูมิปัญญามีส่วนร่วมอนุรักษ์และพัฒนาวงการไก่ชนไทย

ด้วยวัตถุประสงค์ดังกล่าว ทางสมาคมสมาพันธ์ไก่ชนไทย ได้เล็งเห็นถึงความมุ่งมั่น ทุ่มเทและเสียสละ ด้วยภูมิปัญญาอันลึกซึ้งเพื่อวงการไก่ชนไทย ทางสมาคม ฯ จึงได้เสนอชื่อของท่านไปยังกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อขออนุมัติประกาศเกียรติคุณรางวัล บุคคลทรงคุณค่าวงการไก่ชนไทย พ.ศ.2555 โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เพื่อประกาศเกียรติคุณอันทรงคุณค่านี้ ทางสมาคมสมาพันธ์ไก่ชนไทย จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเพื่อรับรางวัลดังกล่าว ในวันที่ 10 ธันวาคม 2555 เวลา 13.00 - 15.00 น. ในงานมหกรรมไก่ชนไทยหน้ามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีคอญุทยา จ.พระนครศรีอยุธยา

พระนเรศวรมุ้มไก่อวัดท่ามะปราง

นายสัตวแพทย์นิลิต ตั้งตระการพงษ์

พระนเรศวรมุ้มไก่อได้ปรากฏให้คนไทยเรารู้จักและได้บูชาเมื่อปี พ.ศ.2549 ได้มีการจัดแสดงพระรูปพระนเรศวรมุ้มไก่อขึ้น ในงานพิธีเทิดพระเกียรติพระนเรศวรมหาราชขึ้นที่บริเวณหน้าศาลากลางจังหวัดพิษณุโลก และได้มีการแสดงละครตอนพระนเรศวรมหาราชทำยุทธหัตถี ต่อหน้าพระที่นั่งพระบรมราชินีนาถ ที่บริเวณวัดเจติยยอดทองข้างศาลากลาง ควบคุมการแสดงโดยหม่อมเจ้าชวลิตเฉลิม ยุคล (ท่านม้าย) ซึ่งท่านสนพระทัยตามรอยไก่อชนนเรศวรด้วย พระรูปพระนเรศวรมุ้มไก่อจึงเป็นที่สนใจของคนพิษณุโลก ได้มาเคารพและบูชาพระรูปพระนเรศวรมุ้มไก่อที่วัดท่ามะปรางเป็นอันมาก พระรูปพระนเรศวรมุ้มไก่อเป็นพระรูปเนื้อดินเผาเก่า ขนาดหน้าตักประมาณ 9 นิ้ว ความสูงประมาณ 10 นิ้ว ชูดพบได้ที่ใต้ฐานพระปรางเก่าซึ่งเป็นเจดีย์ทรงแบบขอม สันนิษฐานว่าพระรูปพระนเรศวรมุ้มไก่อน่าจะสร้างขึ้นในสมัยอยุธยาตอนปลายหรือรัตนโกสินทร์ตอนต้น

ชื่อเสียงของวัดท่ามะปรางดังขึ้นมาอีก ทำให้คนทั้งประเทศไทยและต่างประเทศรู้จักกันมากขึ้นไปอีก เมื่อทราบข่าวการละสังขารด้วยทำนองสมานของหลวงพ่อขวัญดี ปิยะศรีโล เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2553 ผู้คนทั่วประเทศจึงหลั่งไหลมาเคารพศพหลวงพ่อขวัญดี และบูชาพระรูปพระนเรศวรมุ้มไก่อ ซึ่งหลวงพ่อได้ปลุกเสกก่อนละสังขาร เพื่อหารายได้มาสร้างพระอุโบสถหลังใหม่ ซึ่งพระอุโบสถหลังนี้ หลวงพี่ตี๋ พระอุดมศักดิ์ ลี้มศรีตระกูลและคุณนิเชก บูรณะเขตต์ ได้ร่วมกันออกแบบสร้างหน้าบันของพระอุโบสถ เป็นรูปพระนเรศวรชนไก่อกับพระมหาอุปราชา จำลองภาพจากวัดสุวรรณดาราม จังหวัดอยุธยา ด้วยเซรามิคสีสวยสดงดงามเป็นอันมาก เหมาะสำหรับคนไทยที่ศึกษาประวัติศาสตร์มาเพื่อชมเพื่อการศึกษ นอกจากนั้นข้าง ๆ ของพระอุโบสถ ยังสร้างพระรูปพระนเรศวรมหาราชทำยุทธหัตถีกับพระมหาอุปราชาอีก บนหน้าบันหน้าต่างพระอุโบสถด้านละ 5 ภาพ รวมเป็น 10 ภาพ ซึ่งแต่ละภาพจะมีท่าทางลีลาของช้างทรงสับประยุทธ์ช่าศึก มีชื่อภาพทั้ง 10 กระบวนยุทธ์ คือ

1. คชสารสะบัดงา
2. หักด่านลมกรด
3. นาคีพันเหล็ก
4. องคตควงพระขรรค์
5. ทะลวงประจัญบาน
6. คชสารประสานงา
7. บาทาลูปพระพักตร์
8. หักคอเอราวัณ
9. โค่นเขาพระสุเมรุ
10. เถรกวาดลาน

ดังนั้น วัดท่ามะปรางจึงเป็นอีกวัดหนึ่งของประเทศไทยที่เราชาวไทเขินควรได้มาศึกษาและเคารพบูชาพระรูปพระนเรศวรอุ้มไก่ เพื่อเป็นศิริมงคลแก่ตัวเองและครอบครัว

ประวัติวัดท่ามะปราง สถานที่ตั้งของวัดอยู่ท้ายตลาด ริมฝั่งแม่น้ำน่านฝั่งตะวันออก วัดท่ามะปรางนี้สันนิษฐานว่าสร้างสมัยพระเจ้าลิไท กษัตริย์กรุงสุโขทัยหลังจากหล่อพระพุทธรูปชินราชแล้วเสร็จ ต่อมาพระบรมไตรโลกนาถ ได้มาบูรณวัดท่ามะปรางนี้ โดยโปรดให้สร้างเจดีย์แบบเดียวกันกับวัดพระศรีมหาธาตุ (วัดใหญ่) จึงเป็นเจดีย์แบบทรงหอม เนื่องจากหน้าวัดเป็นแม่น้ำน่าน จึงมีท่าเรือรับส่งคนโดยสารและขนส่งสินค้า ผู้คนทั่วไปจึงมาใช้ท่าเรือนี้เป็นอันมาก จึงเรียกชื่อวัดว่า “**วัดท่าพระปรางค์**” ต่อ ๆ มาการเรียกชื่อเพี้ยนไปเป็น “**วัดท่ามะปราง**” พระปรางค์ของวัดท่ามะปรางมีฐานกว้าง 6 เมตร สูง 12 เมตร เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสพระปรางค์องค์เดิมได้ชำรุด หักลงครึ่งหนึ่ง นายเทียนนางบุญมา นิมิตรรักษา ได้บูรณะขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2459

วัดท่ามะปรางนอกจากมีพระปรางค์เก่าแก่รูปทรงแบบขอมโบราณ เป็นที่เคารพสักการะบูชาแล้ว ยังมีพระรูปพระนเรศวรอุ้มไก่ที่ขุดพบได้ใต้ฐานเจดีย์และ ยังมีพระเครื่องซึ่งนิยมเรียกกันว่าพระพิมพ์นางพญา วัดท่ามะปราง (เงี้ยวทั้งปิ่น) ด้วยมีประวัติกล่าวไว้ว่าได้สร้างบรรจุกรุไว้เมื่อ พ.ศ.1909 ตรงกับตอนปลายสมัยกรุงสุโขทัยหรือสมัยอยุธยาตอนต้น มีพุทธานภาพคงกระพันชาตรีสูง มีประวัติเลื่องลือไว้ดังนี้ เมื่อปีจอ พ.ศ.2417 เป็นปีที่ 7 ในรัชกาลที่ 5 พวกฮ่อได้เตรียมทัพที่ทุ่งเชียงคำ จะยกลงมาทาง เมืองเวียงจันทน์ เพื่อมาตีเมืองหนองคาย พระยามมมหาอำมาตย์ (ชื่น กัลยาณมิตร) โปรดให้เกณฑ์กำลังมณฑลพิษณุโลกและเมืองอื่น ๆ ทางอีสานเข้ากองทัพเพื่อยกไปปราบ เมื่อกองทัพของพระยามมหาอำมาตย์ ยกขึ้นไปถึงเมืองหนองคาย พวกฮ่อก็มาตั้งค่ายอยู่ที่วัดจันทร์ เมืองเวียงจันทน์ พระยามมหาอำมาตย์ ยกกองทัพขึ้นไปรบพุ่งกับพวกฮ่อ พวกฮ่อต่อสู้อยู่วันหนึ่งก็แตกหนีไปหมด จับเป็นทหารฮ่อได้มากกว่ากันว่า การรบครั้งนั้นนอกจากมีทหารฮ่อแล้วยังมีทหารเงี้ยวปะปนอยู่ในกองทัพของพวกฮ่อเป็นจำนวนมาก พวกเงี้ยวสู้รบกับทหารไทยไม่ไหว เพราะยิงทหารไทยเท่าไรลูกปืนก็ทาล้นออกไปไม่ จนต้องวิ่งหนีทั้งปิ่นยอมจำนนต่อทหารไทย ทหารไทยที่รบครั้งนั้นมีพระพิมพ์นางพญากรวัดท่ามะปรางพิษณุโลก ห้อยคอบูชากันแทบทุกคน พระพิมพ์นางพญากรวัดท่ามะปรางนี้ จึงมีชื่อเรียกที่ทุกคนรู้จักว่า “**เงี้ยวทั้งปิ่น**”

ดังนั้นเมื่อทุกท่านได้มาวัดท่ามะปรางชมหน้าพระอุโบสถ รูปพระนเรศวรมหาราชชนไก่กับพระมหาอุปราช รูปพระนเรศวรมหาราชทรงทำยุทธหัตถีกับพระมหาอุปราช บริเวณข้างพระอุโบสถบูชาพระเจดีย์เก่าแก่ รูปทรงแบบขอมแล้ว ท่านต้องไปเคารพบูชาพระนเรศวรอุ้มไก่และพระพิมพ์นางพญาเงี้ยวทั้งปิ่นเพื่อเป็นสิริมงคล ปกป้องคุ้มครองท่านและครอบครัวให้อยู่เย็นเป็นสุขด้วย

รูปปั้นไก่ชนนครสวรรค์เฝ้าประตูเมืองพิษณุโลก

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์

รูปปั้นไก่ชนนครสวรรค์หรือไก่เหลืองหางขาวยืนตระหง่านอยู่ตรงบริเวณสี่แยกวัดคูหาสวรรค์หน้าประตูเมืองพิษณุโลก หากทุกท่านขับรถหรือนั่งรถเข้าเมืองพิษณุโลกผ่านทางด้านทิศตะวันตกมาจากจังหวัดสุโขทัยก็จะเห็นรูปปั้นไก่ชนนครสวรรค์ 2 รูป อยู่สองข้างทาง ยืนผงาดตระหง่านอย่างราชสีห์สะกดให้ผู้คนที่ผ่านไปมาให้สนใจในความสวยงามของไก่เหลืองหางขาวไก่ที่พระนเรศวรมหาราชได้ทรงนำไป

จากจังหวัดพิษณุโลกชนชนะไก่ของพระมหาอุปราชาที่ประเทศพม่า ซึ่งประวัติศาสตร์ได้บันทึกไว้ตามคำให้การของชาวกรุงเก่า คำให้การของขุนหลวงหาวัดและพระราชพงศาวดารกรุงเก่าฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์คนไทยทุกคนควรจะภูมิใจในความเก่งของไก่ชนไทย ไก่เหลืองหางขาวที่พวกเราอนุชนรุ่นหลังควรจะอนุรักษ์ไว้เพื่อให้ระลึกถึงประวัติศาสตร์ของชาติไทยที่พระมหากษัตริย์

ไทย คือพระนเรศวรมหาราชได้กอบกู้ต่อสู้อกับประเทศพม่าเพื่อความเป็นอิสระภาพ แม้ไก่เหลืองหางขาวก็ยังปรากฏเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ของชาติที่ช่วยสร้างความห้าวหาญ ความตระหนกลัวภัยไม่เกรงกลัวแสดงความเป็นไทยแม้จะอยู่ในที่คับขันถึงขนาดทำพินนชนไก่เอาบ้านเอาเมืองก็ยังมี ชาวพิษณุโลกถือว่าไก่ชนนครสวรรค์ไก่เหลืองหางขาวเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด ในการแข่งขันกีฬาแห่งชาติครั้งที่ 37 พิษณุโลกเกมส์ 14 - 24 ธันวาคม 2551 ได้ใช้สัญลักษณ์การแข่งขันออกแบบเป็นรูปไก่ชนนครสวรรค์ และทางเทศบาลนครพิษณุโลกได้จัดสร้างรูปปั้นไก่ชนนครสวรรค์ 2 ตัวขึ้นที่หน้าวัดคูหาสวรรค์ขึ้นมีความสูงประมาณ 5 เมตร

รูปปั้นไก่ชนนครสวรรค์ที่ปรากฏเห็นความสำเร็จในครั้งนี้ยังต้องบันทึกเมืองหน้าและเบื้องหลังไว้เพื่อให้ผู้สนใจได้ศึกษา เมื่อช่างปั้นได้ขึ้นโครงโอบกอบรูปร่างไก่ชนมีความสูงใหญ่มากจึงเกิดความสนใจของชาวพิษณุโลกเป็นอันมาก โดยเฉพาะมีเสียงโทรศัพท์โทรไปตำหนิรูปร่างลักษณะไม่เข้าตำราไก่เหลืองหางขาวต่อนายกเทศมนตรีเป็นอันมาก ท่านเปรมฤดี ชามพูนท นายกเทศมนตรีนครพิษณุโลกมีความกังวลต่อเสียงตำหนิเป็นอันมาก จึงเชิญข้าพเจ้าไปแก้ไขให้ด้วยเพื่อให้ได้รูปปั้นไก่ที่สวยงามเข้าตำรามาตรฐานไก่ชนนครสวรรค์ ข้าพเจ้าจึงขอพบผู้ริบงานปั้นนี้แล้วบอกว่าไก่ชนนครสวรรค์เป็นไก่ที่ชาวเมืองพิษณุโลกรู้จักกันดีตลอดทั้งคนเลี้ยงไก่ชนทั่วประเทศก็รู้จักไก่เหลืองหางขาวและมีมาตรฐานรูปร่างลักษณะต่าง ๆ เขียนไว้แล้วดังนั้นเราต้องปั้นให้ได้รูปร่างลักษณะใกล้เคียงมากที่สุด ก่อนการแก้ไขได้ปรึกษาคุณนิเชก บูรณเขตต์ ซึ่งเป็นช่างปั้นรับการถ่ายทอดจากจำทวี บูรณเขตต์ ผู้เป็นพ่อให้มาช่วยเพื่อความสำเร็จของชาวพิษณุโลก จึงกำหนดทำพิธีบวงสรวงดวงพระวิญญาณองค์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชที่อนุสาวรีย์วังจันทน์ โดยให้ช่างปั้นทั้งหมด 10 ท่านมาทำพิธีด้วย โดยมีหลวงพี่ตี๋ พระอุดมศักดิ์ ลี้มศรีตระกูล วัดท่ามะปรางค์ (ชุดพบรูปปั้นพระนเรศวรอุ้มไก่) ช่วยทำพิธีให้ ดาบไฟโรจน์ เหมฤดี เป็นผู้ทำไก่ชนเหลืองหางขาวและไก่ชนพม่ามาตีบวงสรวงในพิธีด้วย หลังเสร็จพิธีหลวงพี่ตี๋ได้มอบพระนเรศวรอุ้มไก่รุ่นแรกให้

ช่างปั้นทุกคนเพื่อเป็นกำลังใจและผู้เข้าพิธีทุกท่าน ก่อนเริ่มลงมือแก้ไขได้นำรูปโกชนนเรศวรมาทำให้ช่างดูประกอบการแก้ไขและพาช่างปั้นไปดูโกชนนเรศวรที่สวยงามตามตำราและเคยได้รับถ้วยพระราชทานในการประกวดหลายใบมาแล้วของอาจารย์ศักดิ์ดา เรืองเดช ผู้อำนวยการโรงเรียนพิษณุโลกปัญญานุกูล ตำบลมะขามสูง การแก้ไขรูปปั้นจึงเริ่มขึ้นโดยข้าพเจ้าและคุณนิเชกเป็นผู้แนะนำความยากลำบากเกิดขึ้นเมื่อต้องเอารถเข็นมายกตัวโกที่มีน้ำหนักมากให้สูงขึ้นเพื่อต่อแข้งให้ยาวขึ้นเพิ่มทางกระสวย 2 เส้นให้ยาว ปรับทรงอนให้เป็นรูปสระอิ ปรับแต่งปากตลอดจนการปั้นเกล็ดหน้าแข้งและเกล็ดนิ้ว คุณนิเชกต้องลงมือควบคุมและปั้นเอง เมื่อได้รูปร่างโกตัวที่ต้องการแล้วก็ถึงขั้นตอนการทาสีให้เหมือนจริงต้องให้ได้โก 2 รูปเหมือนกันด้วย ความสำเร็จก็เกิดขึ้นดังที่เห็นอยู่ในขณะนี้ซึ่งได้รับคำชมเชยจากผู้พบเห็นบอกว่าสวยงามเหมือนจริงมากและเหมาะที่จะเฝ้าอยู่หน้าประตูเมืองพ.อ.สกล ก่อพงษ์ศาสตร์ ผู้ที่เคยเป็นกรรมการประกวดโกชนนเรศวรครั้งแรกของประเทศไทยเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2533 บ้านอยู่ใกล้ ๆ รูปปั้นโกบอกกับข้าพเจ้าว่าปั้นรูปร่างและทาสีได้โกชนนเรศวรที่สวยงามและเหมือนโกจริง ๆ มาก ท่านยังได้เล่าต่ออีกว่ากลางดึกส่งดวงคืนยังได้ยินเสียงโกสองตัวชนแข่งกัน เรื่องทั้งหมดที่บันทึกเล่ามานี้เป็นเรื่องของการทำความดีด้วยความเสียสละของทุกคนชาวพิษณุโลก จึงได้รูปปั้นโก 2 รูป ที่สวยงามถูกต้องตามตำราโกชนนเรศวรอย่างสมพระเกียรติ จึงได้ทำแผ่นป้ายทองเหลืองบันทึกประวัติโกชนนเรศวรอย่างสมพระเกียรติไว้

ไกชนนเรศวร

นายสัตวแพทย์นิลิต ตั้งตระการพงษ์

ประวัติศาสตร์ชาติไทย ได้บันทึกคำให้การของชาวกรุงเก่า คำให้การของขุนหลวงหาวัดและพระราชพงศาวดารกรุงเก่า ฉบับหลวง ประเสริฐอักษรนิติ์ เล่าว่า

“วันหนึ่งพระมหาอุปราชากับพระนเรศวรเล่นชนไก่ ไก่ของพระมหาอุปราชแพ้ พระมหาอุปราชา ๆ ก็ขัดใจจึงแกล้งพูด เป็นคำเยาะเย้ยว่าไก่ชเลยเก่งชนะไก่เราได้ พระนเรศวรได้ฟังดังนั้น ก็น้อยพระทัย ผูกอาฆาตพระมหาอุปราชแกล้งตรัสตอบไป

เป็นนัยว่าไก่ของหม่อมฉันนี้ พระองค์อย่าเข้าพระทัยว่าจะชนะแต่ไก่ของพระองค์ จะชนะเอาบ้านเอาเมืองก็จะได้” ไก่ชนที่พระนเรศวรชนชนะในวันนั้นทรงนำไปจากเมืองพิษณุโลก ไก่สายพันธุ์นี้ มีการเลี้ยงสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน ดังคำพูดติดปากของคนบ้านกว้าง อำเภอเมืองพิษณุโลกว่า “ไก่เหลืองหางขาว ไก่เจ้าเสียง” ดังนั้น ไก่เหลืองหางขาวจึงเป็นไก่สกุลสูงกว่าไก่ชนทุกสายพันธุ์ รูปร่างสง่างม ท่ายืนผาดั่งราชสีห์ ชันเสียงใหญ่ เดินหากลาติน จึงเป็นที่น่าเกรงขามต่อไก่ชนทั่วไป เชิงการชนมีลำหักลำโคนตีแทงได้แม่นยำเมื่อนำไปชนเปรียบได้คู่ชก แล้วเจ้าของและเซียนไก่ทั่วไปเชื่อมั่นว่าต้องชนะแน่ ๆ มักพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า “ไก่เหลืองหางขาว กินเหล้าเชื่อ”

ไก่เหลืองหางขาวได้รับการอนุรักษ์จากผู้นิยมเลี้ยงไก่ชนของจังหวัดพิษณุโลก มาโดยตลอดเพื่อเป็นการกระตุ้นให้อนุชนรุ่นหลังได้รำลึกถึงวีรกรรมของพระองค์ท่าน และคุณงามความดีที่พระองค์ท่านได้กอบกู้เอกราชให้แก่คนไทยเพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติของพระองค์ท่าน จังหวัดพิษณุโลกจึงได้จัดงานครบรอบการครองราชย์ 400 ปี ของพระนเรศวรมหาราชในงานนี้ได้จัดให้มีการประกวดไก่ชนนเรศวรขึ้นเป็นครั้งแรกของประเทศไทย เพื่อหาต้นแบบนำไปอนุรักษ์และพัฒนาไก่เหลืองหางขาวให้คงอยู่ยั่งยืนคู่ประเทศไทยตลอดไป เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ.2533 จากนั้นมาจึงเกิดชมรมอนุรักษ์ และพัฒนา ไก่ชนนเรศวรขึ้น มีการจัดการประกวดไก่ชนนเรศวรอนุรักษ์ และพัฒนาไก่ชนนเรศวรขึ้น มีการจัดการประกวดไก่ชนนเรศวรปีละหลายครั้งจนสามารถตั้งมาตรฐานไก่ชนนเรศวรขึ้นมาเพื่อให้ผู้เลี้ยงไก่ชนทั่วประเทศและต่างประเทศได้ยึดเป็นหลักการในการคัดเลือกไก่ชนนเรศวรให้ไก่ชนนเรศวรอยู่คู่ประเทศไทยตลอดไป

ลักษณะไก่ชนนเรศวร รูปร่างสูงระหง ยืนสง่างม ต้องมีสร้อยคอ สร้อยหลัง สร้อยปีก และมีสร้อยสังวาลได้ปีกสี่เหลี่ยมทอง หางกระสวย (ตรงกลาง) 2 เส้น ต้องมีสีขาตลอดทั้งเส้นขนลำตัว มีสีดำ มีขนสีขา 5 แห่ง คือ ที่กระหม่อม (หลังหงอน) หัวปีกทั้งสองข้างและข้อขาพับทั้ง 2 ข้าง (เรียกว่าพระเจ้า 5 พระองค์) สีของตา, ปาก, แข้ง, เตื่อย, นิ้ว และเล็บต้องมีสีขาวอมเหลืองมีลักษณะที่สำคัญคือ เลือช่อนเล็บ เทนิบชั้นใน ไชยบาดาลและเกล็ดผลาญคัตูรจังหวัดพิษณุโลก โดยนางเปรมฤดี ชามพูนท นายกเทศมนตรีเทศบาลนครพิษณุโลก จึงได้จัดสร้างอนุสรณ์ไก่ชนนเรศวรขึ้นสองรูปที่หน้ากำแพงเมืองตรง วัดคูหาสวรรค์ เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2551

ปฎิทินชนไก่ในพิธีบวงสรวง

ดวงพระวิญญาณสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์

เหตุการณ์ที่เป็นปฎิทิน และความศักดิ์สิทธิ์ของ
สมเด็จพระนเรศวรมหาราชมักได้ยืมผู้คนเล่าขานหรือพูดคุยก

กันอยู่เสมอ ๆ ซึ่งมักเกิดในพิธีบวงสรวงดวงพระวิญญาณสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ในหลาย ๆ พิธี
ของจังหวัดต่าง ๆ หรือในพิธีปลุกเสกวัตถุมงคลพระรูปสมเด็จพระนเรศวรมหาราชในวัดที่ทำพิธีนั้น พอจะ
ยกตัวอย่างได้ดังนี้ ในวันที่คล้ายวันสถาปนามหาวิทยาลัยนเรศวรซึ่งตรงกับวันที่ 29 กรกฎาคม ของทุกปี
ซึ่งตรงกับวันขึ้นครองราชย์ของพระนเรศวร มหาวิทยาลัยจะจัดพิธีบวงสรวงดวงพระวิญญาณสมเด็จพระ
นเรศวรมหาราชที่พระบรมราชานุสาวรีย์ในมหาวิทยาลัย พิธีทำในเวลาเช้าปฎิทินจะเกิดขึ้นประจำเกือบ
ทุกครั้ง คือ **พระอาทิตย์ทรงกลด** หรือบางครั้งเมฆจะมาบดบังเฉพาะในบริเวณพิธีหรือ บางครั้งลมพายุ
จะมารรโชกอย่างรุนแรงจนเต็มที่ในพิธีจะพังน้ำกล้วอันตรายมากแต่ก็เกิดขึ้นในระยะเวลานั้น ๆ ในพิธี
ปลุกเสกวัตถุมงคลพระรูปสมเด็จพระนเรศวรมหาราชของมหาวิทยาลัยกระทำพิธีที่ วัดพระศรีรัตนมหาธาต
ุรมหาวิหาร ขณะที่ทำพิธีก็เกิดพายุและฝนตกอย่างรุนแรงที่บริเวณวัด เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่
เกิดขึ้นดังที่ได้กล่าวมา โบราณเชื่อว่าเมืองบนเสด็จหรือธรรบุรีและอนุโมทนาด้วย

จังหวัดพิษณุโลกได้จัดงานเทิดพระเกียรติสมเด็จพระนเรศวรมหาราชควบกับงานกาชาด
ทุก ๆ ปี จัดงานระหว่างกลางเดือนถึงสิ้นเดือนมกราคม ก่อนวัดจัดงานจะมีพิธีบวงสรวงดวงพระวิญญาณ
สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ณ อนุสาวรีย์ของพระองค์ท่านในบริเวณพระราชวังจันทร์ ซึ่งในพิธีบวงสรวง
จะจัดให้มีรำกระบี่กระบองและฟันดาบ ที่ขาดไม่ได้ต้องมีการชนไก่ด้วย ซึ่งข้าพเจ้าเคยจัดเป็นประจำเมื่อมา
แล้ว ต้องจัดไก่เหลืองหางขาวชนกับไก่พม่าสร้อยดอกหมาก ในปี พ.ศ.2554 อาจารย์ศักดิ์ดา เรืองเดช
เจ้าของซุ้มไก่เหลืองหางขาวที่สวยงามเคยประกวดชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ฯ หลายปีมาแล้ว ผู้อำนวยการโรงเรียน
พิษณุโลกปัญญานุกูล เป็นผู้จัดไก่ชนมาบวงสรวงและจัดเด็กนักเรียนมาแสดงเป็นทหารไทยและ
ทหารพม่าด้วย ในระหว่างพิธีได้ปล่อยไก่ลงไปชนกันทุกสายตาของผู้ที่อยู่ในพิธีก็จ้องมองด้วยความสนใจ
เพราะบางท่านที่ม่เคยเห็นไก่ชนกันเลย บางท่านก็อยากเห็นไก่เหลืองหางขาว บางท่านก็เห็นไก่พม่า
รูปร่างสีเป็นอย่างไรซึ่งไม่ต้องอธิบายสีของไก่ที่จัดมาชนในการบวงสรวงครั้งนี้ ก็บอกถึงสัญชาติว่า
เป็นไก่ชนไทยหรือไก่ชนพม่า ในหมู่มวลผู้เลี้ยงไก่ชนในสนามต่าง ๆ ทั่วประเทศเคยถามข้าพเจ้าบ่อย ๆ
ว่าไก่เหลืองหางขาวเก่งจริงหรือ คำตอบของข้าพเจ้าก็บอกไปว่าถ้าได้ไก่เหลืองหางขาวตามตำรา ก็จะเป็น
ไก่เก่งทุกตัว แต่เสียงเล่าลือว่าไก่พม่าเก่งชนะไก่ไทยในสนามชนต่าง ๆ ทั่วประเทศในระยษณีนี้นี้ดังมาก
เหลือเกิน จนทำให้คุณปริษา บัวทองจันทร์ ผู้เชี่ยวชาญไก่ชนนเรศวรเหลืองหางขาวซึ่งอยู่ในพิธีบวงสรวง
พร้อมด้วยอาจารย์ศักดิ์ดา เรืองเดช ผู้นำไก่คู่นี้มาชนในพิธี ต่างก็ปรึกษากันว่าถ้าไก่พม่าเก่งตามคำล่ำลือ
ดีไก่เหลืองหางขาวของเราล้มลูกคลุกกลานพวกเราหรือผู้คนที่อยู่ในพิธีคงเสียหน้า และใจหาย หัวใจไปตั้ง

อาจจะเลื่อมศรัทธาในตัวไก่เหลืองหางขาวไปด้วยหรืออาจจะไม่เชื่อประวัติศาสตร์ว่าพระนเรศวร นำไก่เหลืองหางขาวไปชนชนะไก่ของพระมหาอุปราชาที่พม่ามาแล้ว คุณปริษา บัวทองจันทร์ ได้เล่าให้ข้าพเจ้าฟังต่ออีกทีว่าทั้งสองท่าน คือ คุณปริษา และอาจารย์ศักดิ์ดา ปรึกษากันว่าจะหาวิธีช่วยไก่เหลืองหางขาวของเราอย่างไรดี เพื่อไม่ให้เสียตัวไก่พม่าเพื่อรักษาหน้าไก่เหลืองหางขาวไว้ขณะกำลังปรึกษาหาวิธีการอยู่ “ทันใดนั้นไก่เหลืองหางขาวก็ตีไก่พม่าสร้อยดอกหมากล้มลุกคลุกคลานหงายกลิ้งอยู่กับพื้นเป็นที่อัศจรรย์และตกตะลึงของผู้คนที่อยู่ในบริเวณพิธีงานบวงสรวงนั้น” แล้วทหารไทยก็อุ้มไก่เหลืองหางขาวชูขึ้นพร้อมประกาศว่าไก่ของพระนเรศวรชนะแล้ว เป็นปรากฏการณ์ที่เชื่อเชื่อเป็นปาฏิหาริย์และความศักดิ์สิทธิ์ของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

“ถ้าไม่เชื่ออย่าลบหลู่” ท่านที่เคารพในองค์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชให้ท่องคาถาบูชาสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ตามคำแนะนำนี้

คาถาบูชา

สมเด็จพระนเรศวรมหาราช

อิติ จิตตัง, เอहि เทวะตาทิ,
 จะมหาเตโช นะระบุชิตโต โสระโส
 บัจจะยา ทิปปะติ,
 นะเรโส จะมหाराชา,
 เมตตา จะ กะโรติ,
 มหาลาภัง, จะทาโสตถิ
 ภาวันตุเม.

(ว่าอย่างนี้ทุกครั้งพระองค์จะเสด็จเป็นร่วมเงาให้กับเราตลอดกาล)

หลวงพ่พระครูภาวนารังสี วัดใหญ่ชัยมงคลอยุธยา

ประกวดไกชนนเรศวรซึ่งถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี งานประเพณีสงกรานต์ จังหวัดพิษณุโลก

นายสัตวแพทย์นิลิต ตั้งตระการพงษ์

ไกชนนเรศวร ได้เริ่มอนุรักษ์และพัฒนาขึ้นมาครั้งแรกในการประกวดไกชนนเรศวร เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2533 ในงานครบรอบ 400 ปี แห่งการครองราชย์ของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ณ บริเวณพระราชวังจันทน์ จังหวัดพิษณุโลก เพื่อหาไกชนที่มีรูปร่างลักษณะและสีที่เป็นต้นแบบตามประวัติศาสตร์ชาติไทยที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ได้นำไกชนไปจากบ้านกร่างพิษณุโลก ชนชนะ ไก่ของพระมหากษัตริย์ที่พม่า จากนั้นมาสำนักงานปลัดจังหวัดพิษณุโลก จึงได้รับงบประมาณจากจังหวัดพิษณุโลก ให้ดำเนินการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาไกชนนเรศวรมหาราชครั้งแรกที่ตำบลหัวรอ อำเภอเมืองพิษณุโลก โดยจัดหาไกชนเหลือทางขาวให้สมาชิกเลี้ยงขยายพันธุ์ทุก ๆ ปี เทศบาลนครพิษณุโลก ก็จัดงบประมาณให้ประกวดไกชนนเรศวรเช่นเดียวกัน เนื่องจากเทศบาลนครพิษณุโลกเห็นความสำคัญของไกชนนเรศวรเช่นเดียวกัน ที่มีต่อประวัติศาสตร์ชาติไทย และเป็นไกเอกลักษณ์ประจำจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งจะต้องสืบสานต่อให้มีการเลี้ยงอย่างยั่งยืนคู่กับประเทศไทย จึงได้ร่วมมือกับศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดพิษณุโลก โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เป็นผู้ขอถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพฯ จากสำนักพระราชวัง ในการขอถ้วยพระราชทานครั้งนี้ สำนักงานปลัดจังหวัดพิษณุโลก ได้เลือกถ้วยเป็นต้นแบบมาให้ทางเทศบาลเป็นผู้เขียนแบบพิมพ์เขียว ให้ทางมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ใช้ประกอบแบบคำขอพร้อมคำจารึกที่ฐานถ้วยด้วย ทางสำนักพระราชวังได้พระราชทานถ้วยเพื่อเป็นเกียรติแก่จังหวัดพิษณุโลก โดยมีคำจารึกที่ถ้วยไว้ ดังนี้

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

พระราชทานรางวัลชนะเลิศยอดเยี่ยม

การประกวดไกชนนเรศวร

งานประเพณีสงกรานต์ จังหวัดพิษณุโลก

ถ้วยพระราชทานพระเทพฯ นี้ทางเทศบาลนครพิษณุโลก ได้จัดทำจำลองมอบให้เป็นการมิลิตรีแก่ที่ชนะเลิศยอดเยี่ยมในการประกวดของทุก ๆ ปี ดังนั้น ผู้ที่เลี้ยงไกชนนเรศวรทั่วประเทศจึงมีความมุ่งหวังต้องการได้มาเพื่อเกิดทุนเป็นสิริมงคลแก่ครอบครัว ผู้ที่เป็นเจ้าของไกชนนเรศวร ถ้วยพระราชทานใบนี้ได้เริ่มมอบให้แก่ไกที่ชนะเลิศยอดเยี่ยมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา โดยจะมีพิธีมอบถ้วยอย่างยิ่งใหญ่ในวันเปิดงานประเพณีสงกรานต์ประจำปีของจังหวัดพิษณุโลก ที่สวนชมน่านในวันที่ 13 เมษายน เวลา 18.00 น. เพื่อประกาศให้ชาวจังหวัดพิษณุโลก ที่มาร่วมงานนั้นเห็นกันได้รับรู้และชมความสวยงามของไกชนนเรศวรซึ่งไกชนนเรศวรที่ชนะเลิศยอดเยี่ยมได้รับรางวัลถ้วยพระราชทาน ดังนี้

ใบที่ 1 ปี พ.ศ.2540 ไก่ชื่อทองแดง เจ้าของคือ นายสุภาภรณ์ วิเชียรสรรค์ วังธานีรีสอร์ท ชมรมอนุรักษ์และพัฒนา ไก่ชนนเรศวรมหาราช ตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ใบที่ 2 ปี พ.ศ. 2541 ไก่ชื่อขุนทอง เจ้าของคือ จำลิบเอกทวี บุรณะชตต์ ศูนย์อนุรักษ์ไก่พื้นเมืองจังหวัดพิษณุโลก

ใบที่ 3 ปี พ.ศ. 2542 ไก่ชื่อสิงห์ทอง เจ้าของคือ

นายมังกร ฤกษ์อร่าม เลขที่33/3 หมู่ที่ 3 ตำบลบางเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

ใบที่ 4 ปี พ.ศ. 2543 ไก่ชื่อพงศ์ทอง เจ้าของคือ นายภิเษก บุรณะชตต์ ศูนย์อนุรักษ์ไก่พื้นเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ใบที่ 5 ปี พ.ศ. 2545 ไก่จากสิงห์รัตนฟาร์ม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ใบที่ 6 ปี พ.ศ. 2546 ไก่ชื่อดาวทอง เจ้าของคือ นายสมคิด คุ่มฉาย ชมรมอนุรักษ์และพัฒนา ไก่ชนนเรศวร ตำบลห้วยรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ใบที่ 7 ปี พ.ศ. 2547 ไก่ชื่อศรีเทพ เจ้าของคือ นายศักดิ์ดา เรืองเดช ชมรมอนุรักษ์และพัฒนา ไก่ชนโรงเรียนศึกษาพิเศษ จังหวัดเพชรบูรณ์

ใบที่ 8 ปี พ.ศ. 2551 ไก่ชื่อทองสยาม เจ้าของคือ นายศักดิ์ดา เรืองเดช ชมรมอนุรักษ์และพัฒนา ไก่ชนโรงเรียนศึกษาพิเศษ ตำบลมะขามสูง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ใบที่ 9 ปี พ.ศ. 2552 ไก่ชื่อสร้อยสุวรรณ เจ้าของคือ ชุ่มหัวเมืองเหนือ บ้านเลขที่ 80/1 หมู่ 7 ตำบลบ้านปุง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร

ใบที่ 10 ปี พ.ศ. 2553 ไก่ชื่อพรสวรรค์ เจ้าของคือ คุณจำลอง สีสัมซ่า จากชมรมอนุรักษ์ ไก่ชนนเรศวร ลังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ใบที่ 11 ปี พ.ศ. 2554 ไก่ชื่อทองแสงกุม เจ้าของคือ ชุ่มสันติภาพ บ้านเลขที่ 148 หมู่ที่ 6 ตำบลห้วยรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ใบที่ 12 ปี พ.ศ. 2555 ไก่ชื่อเทพสังวาล เจ้าของคือ นายเจริญผล มธราเลิศ (ชุ่มชิงอยุธยา) บ้านเลขที่ 11 แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพฯ ฯ

ใบที่ 13 ปี พ.ศ. 2556 ไก่ชื่อทองฟ้าใหม่ เจ้าของคือ ชุ่มเทพพิทักษ์ ตำบลห้วยรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ใบที่ 14 ปี พ.ศ. 2557 ไก่ชื่อหินกล้า เจ้าของคือ คุณสุชิน อยู่เย็น บ้านเลขที่ 7/2 หมู่ที่ 22 ตำบลบางระมาด อำเภอตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ฯ

จะเห็นได้ว่า ถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพ ฯ ในงานสงกรานต์เป็นที่ประสงค์ผู้เลี้ยงไก่ชนนเรศวรทั่วประเทศต้องการชนะเลิศครองถ้วยเพื่อเป็นสิริมงคล และประกาศให้ทุกฟาร์มได้ทราบถึงความสวยงามของไก่ชนนเรศวรที่ครอบอนุรักษ์ จึงมีฟาร์มต่าง ๆ ที่ชนะเลิศได้ถ้วยไปครองเพื่อสักการะ และเป็นสิริมงคลแก่ฟาร์มหลายจังหวัด เช่น จังหวัดปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา และจังหวัดพิจิตร ดังนั้น ชาวจังหวัดพิษณุโลกจึงต้องช่วยกันอนุรักษ์ไก่ชนนเรศวร เพื่อเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดและจัดประกวดชิงถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพสืบต่อไป และต้องจัดงานให้ยิ่งใหญ่ขึ้นไปอีก เพื่อให้สมพระเกียรติไก่ชนนเรศวรและถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

ท่านม้วย ตามรอยไถ่ชนพระนเรศวร

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์

เนื่องในโอกาสที่จังหวัดพิษณุโลกได้จัดงานครบรอบ 400 ปี แห่งการสวรรคตสมเด็จพระนเรศวรระหว่างวันที่ 12 - 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2548 และสำนักงานปลัดศัฏร์จังหวัดพิษณุโลกได้จัดประกวด

ไถ่ชนนเรศวรขึ้น ในการจัดงานยิ่งใหญ่จังหวัดพิษณุโลกได้จัดแสดงละครประวัติศาสตร์ พระราชประวัติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช โดยมีท่านม้วยมากับการแสดง และเขียนบทโดยทมนันตี ในการแสดงครั้งนี้ได้ทูลเชิญสมเด็จพระบรมราชินีนาถมาทอดพระเนตรด้วย ในตอนเช้าก่อนเริ่มงานได้มีการบวงสรวงสมเด็จพระนเรศวรมหาราชบริเวณหน้าวัดเจติยยอดทอง จัดพิธีใหญ่มากมีท่านรัฐมนตรีกร ทักษะรังสี มาเป็นประธาน ท่านทมนันตีเป็นผู้ทำพิธีเองแต่งกายนุ่งขาวท่มขาวอ่านราชการบูชาเองเลย แล้วมีรำถวายพันดาบถวาย และขาดไม่ได้ท่านให้ผมทำไถ่ชน 2 คู่ ต้องเป็นพม่าชนกับไถ่ชนนเรศวรถวายในพิธีบวงสรวง ถ้าหากการบวงสรวงตามพิธีการถูกต้องจะทำให้การแสดงราบรื่นไม่พบอุปสรรคใด ๆ ทั้งสิ้น

ก่อนการแสดง 2-3 วัน ท่านม้วยซึ่งคนไทยทุกคนคงรู้จักชื่อเสียง ท่านดีในเรื่องสร้างภาพยนตร์ โดยเฉพาะการสร้างภาพยนตร์ประวัติศาสตร์ครั้งหลังสุด คือ ภาพยนตร์เรื่องสุริโยทัย ท่านได้มาควบคุมการแสดงเอง ควบคุมการซ้อมด้วยตนเอง ตอนเย็นวันนั้นผมกำลังเล่นเทนนิสซึ่งอยู่ใกล้ ๆ กับเวทีการแสดง ท่านม้วยประกาศทางเครื่องขยายเสียงอบรมผู้แสดงทุกท่านว่า “ขอให้พวกเราตั้งใจฝึกซ้อมการแสดงอย่าทำเป็นเล่น ให้เคารพสถานที่ซึ่งเป็นพระราชวังเก่า เป็นดินแดนศักดิ์สิทธิ์ ทุกคนยอมเห็นแล้วเมื่อวันก่อนเราไม่ได้บวงสรวงปรากฏแก่สายตาพวกเราแล้ว คือ มีลมพายุ ฝนตกทำให้เวที ฉาก สิ่งปลูกสร้างพังและเสียหายหมด” ทุกคนเมื่ออยู่ในเหตุการณ์เมื่อได้ยินยอมชนลูกเป็นธรรมชาติ

เมื่อเสร็จการแสดงละครแล้ว ท่านบอกว่าจะไปดูไถ่ชนนเรศวรไปบ้านกว้างเพื่อตามรอยไถ่ชนนเรศวร ซึ่งท่านนำไปเป็นข้อมูลสร้างภาพยนตร์ประวัติพระนเรศวร ผมพาท่านไปที่ซุ้มไถ่ของคุณสมคิด คุ่มฉาย ที่ตำบลหัวรอ เพื่อชมไถ่ชนนเรศวรที่สวยงามและชนะเลิศการประกวด ผมได้มอบหนังสือไถ่ชนนเรศวรที่เขียนเอง เพราะเป็นผู้พัฒนาไถ่ชนนเรศวรมา 15 ปีแล้ว ท่านมีทีมงานหลายคนมีการบันทึกภาพวาดต่าง ๆ ไว้หมด ได้นำไถ่ตัวที่สวยงามที่สุดมาให้ท่านชม และบรรยายลักษณะโดยย่อให้ท่านทราบด้วยว่า ไถ่ชนนเรศวรต้องมีสร้อยทองเหลืองที่คอ สร้อยปีก และสร้อยหลัง กระสวยหางต้องเป็นสีขาว สีเหลืองที่ปาก ตา แข็ง เดือย เล็บ ต้องเป็นสีเหลืองอมขาวรับกันหมด มีพระเจ้าห้าพระองค์คือ หยกอมสีขาวห้าแท่ง ที่กระหม่อมบริเวณหลังงอน ที่หัวปีกทั้งสองข้าง นอกจากนี้ยังมีสร้อยสังวาลที่ใต้ปีก และมีบัวคว่ำบัวหงายที่บริเวณกันใต้หาง ท่านยอมรับว่าเป็นไถ่ที่สวยงามหายากจริง ๆ นอกจากนี้ท่านยังเดินดูการเลี้ยงการผสมพันธุ์ การฟักไข่ด้วยแม่ไก่ สุดท้ายท่านขอชมการชนระหว่างไถ่พม่าจริง ๆ กับไถ่ชนนเรศวร ตลอดการชมนี้ท่านให้บันทึกภาพไว้หมด ก่อนออกจากบ้านคุณสมคิดท่านขอดูแม่ไก่ที่มีชื่อช่างที่เก่ง เคยประกวดชนะเลิศหนึ่งมาแล้ว ผมบอกท่านว่าสุนัขที่ดีจะทำจากผิวไผ่สีสุก มีความแข็งแรงทน

ไปนั่งได้ เกลาตอกทรงเม็ดแดง คือสองข้างเรียวยาวช่องห่างของ
 สุ่มต้องได้ขนาดหนึ่งตารางนิ้วเสมอกันหมดเส้นผ่าศูนย์กลาง
 สุ่มต้องได้ 1.20 เมตร และสูงต้อง 1.20 เมตร การสานสุ่ม
 ต้องซ่อนหัวซ่อนท้ายตอกให้สนิท โดยปกติคนโบราณจะ
 สานสุ่มเป็นรูปทรงมะนาวผ่าซีก และรูปทรงลูกจันทร์โอผ่าซีก
 ท่านชมจนพอใจแล้วเดินทางต่อไปดูสภาพทั่ว ๆ ไป
 ของบ้านกว้าง จุดมุ่งหมายไปที่สนามชนของกำนันไล ท่าน
 ขอชมอุปกรณ์ไก่ชนทั้งหมด พวกเราชาวไก่ชนทั้งหมดหลายท่านรวมทั้งกำนันไลด้วย ต้องช่วยกันอธิบาย
 เพราะท่านต้องการทราบแบบโบราณ ในขณะที่ปัจจุบันของบางอย่างเราไม่ได้ใช้ก็มี

สนามไก่ชน

โรงเรียนสมัยก่อนจะเป็นอาคารที่สร้างด้วยไม้มุงหลังคาด้วยหญ้าคลุม เฉพาะสังเวียนและอัศจรรย์
 เท่านั้น ซึ่งเป็นแบบง่าย ๆ ไม่ใหญ่โตเท่าปัจจุบัน

วงล้อมสังเวียน

วงล้อมวงใหญ่ให้ไก่ตีกัน ปัจจุบันจะบุด้วยฟองน้ำ เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 5-6 เมตร
 สมัยก่อนวงล้อมจะสานด้วยไม้ไผ่ และเส้นผ่าศูนย์กลางก็ประมาณ 4-5 เมตรเท่านั้น

พื้นสังเวียน

ปัจจุบันเป็นน้ำก่มาหยาบเพื่อให้นุ่ม ป้องกันอุ้งเท้าไก่อักเสบ สมัยก่อนจะเป็นพื้นดินปรับให้เรียบเสมอ
 พรมน้ำให้เปียกทำให้พื้นนุ่ม

ระบบจับเวลา

อันบอกเวลา จะใช้กะลามะพร้าวเจาะรูตรงกลางให้น้ำเข้าจนเต็มกะลาแล้วกะลาจะจมเป็นว่า
 หมดเวลา เจ้าหน้าที่เอากะลามาคาะบอกเวลาหมดอันหนึ่ง ส่วนเวลาที่อันจมนั้นน้อยกว่าจะใช้ 15 นาที
 หรือ 20 นาที ต้องเจาะรูทดสอบเวลา กะลาบอกเวลานี้จะลอยน้ำอยู่ในโหลแก้วที่มองเห็นชัดเจนและ
 ปิดฝาด้วย วางอยู่สูงให้ทุกคนเห็นดูได้

กะลอล

เป็นกระบอกไม้ไผ่ผ่าร่องสักหนึ่งนิ้ว แล้วมีไม้ตีเหมือนกะลอลของกำนันผู้ใหญ่บ้านใช้

ตีบอกอันหรือยก

จะเป็นแผ่นไม้ไผ่กว้างประมาณ 1 นิ้ว ยาวสักหนึ่งคืบ เจาะรูร้อยเชือกแขวนไว้ที่กลางสังเวียน
 ให้ทุกคนเห็นมี 12 อัน และเขียนหมายเลขกำกับเมื่อหมดอัน หรือปัจจุบันจะเรียกเป็นยก ก็จะมีรูตั่ว
 ไปไว้อีกข้างหนึ่ง ซึ่งคนที่เข้ามาชมใหญ่จะได้มองดูรูว่าอันที่เท่าไร

ระบบการให้น้ำ

หม้อต้มน้ำร้อน จะมีเตาไฟให้ต้มน้ำร้อนหรือต้มยาสมุนไพร ปกติจะนิยมใช้ผ้าชุบน้ำอุ่นเช็ดหน้าไก่
 ถ้าต้องการประคบร้อน โบราณจะใช้เศษหม้อดินแตกไปอังไฟให้ร้อน และใช้ผ้าเปียกไปประคบให้ผ้าร้อน
 แล้วเอามาประคบให้ไก่อีกทีหนึ่ง ปัจจุบันจะมีอิฐแดงทำสำเร็จมาจำหน่ายให้เผาไฟ

เข็มเย็บแผล

โดยทั่วไปจะเป็นเข็มเย็บผ้าที่ใช้กันทั่วไปมีด้าย ร้อยเพื่อเย็บแผลที่ถูกต้อง

ชนไก่

ต้องมีไว้หลายอัน เพราะว่าการชนไก่จะมีเสลด หรือเสมหะในลำคอ ต้องใช้ปีกไก่ไปยอนในลำคอพ่นเอาเสลด ออกมาเพื่อให้ไก่หายใจได้คล่องขึ้น

การพาท่านมั่วและคณะท่านชมหรือเรียกว่าการตามรอยไก่ชนพระนครศรีอยุธยาในระยะอันสั้น แต่ท่านได้ข้อมูลมาก ท่านซักถามพวกเราและขอข้อมูลจริงด้วย แล้วที่มงานก็จะบันทึกภาพไว้ด้วย ท่านพอใจมากแล้วจะหาโอกาสมาใหม่ นับว่าเป็นความโชคดีของไก่ชนเรา และคนไทยเราที่ท่านมั่วได้มา ศึกษาและนำไปถ่ายทอดในภาพยนตร์จะทำให้งานอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนไก่ทุกสายพันธุ์ได้ดำรงอยู่คู่ ประเทศไทยตลอดไป

ฯพณฯ อภัย จันทนจุลกะ ผู้จุดประกายไก่ชนพระนคร

นายสัตวแพทย์นิติติ ตั้งตระการพงษ์

วันที่ 29 กันยายน 2555 มหาวิทยาลัยราชภัฏ พิบูลสงคราม ได้จัดงานทำบุญเทศน์มหาชาติการกุศล เป็นการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีการเทศน์มหาชาติ

ให้อยู่คู่กับสังคมไทย ในงานนี้ข้าพเจ้าและอาจารย์สมบัติ พรหมเสน รองอธิการบดีได้ต้อนรับ ท่านอภัย จันทนจุลกะ มาฟังเทศน์มหาชาติด้วย เมื่อพบก็สวัสดิทักทายท่านและคณะ แล้วท่านอภัย ก็หันหน้ามาที่ข้าพเจ้าพูดว่า “กระดิ่งยังอยู่น๊ะหมอ” “ครับ” ข้าพเจ้าตอบรับอาจารย์สมบัติ พรหมเสน มองหน้าข้าพเจ้าแบบงง ๆ ข้าพเจ้าจึงกระซิบว่าเดี๋ยวจะเล่าให้ฟัง เมื่อมีโอกาสได้นั่งคุยกับอาจารย์สมบัติ ที่ห้องอาจารย์สมบัติ พรหมเสน ริมถนนเรื่อง “กระดิ่งของท่านอภัย” เพื่อให้คลายสงสัยข้าพเจ้าจึงเล่า ให้ฟังว่า เมื่อวันที่ท่านอภัย ย้ายจากผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก ไปรับหน้าที่อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน ที่กรุงเทพฯ ข้าพเจ้าได้เอากะดิ่งผูกคอโคโบราณ 1 คู่ ใส่กล่องเป็นของขวัญมอบให้ท่านเป็นที่ระลึก หลังจากนั้นอีก 3 วัน ข้าพเจ้าได้รับโทรศัพท์จากท่านอภัย “หมอกะดิ่งหมายความว่าอะไร” ข้าพเจ้า ตอบว่า “กระดิ่งนี้เป็นกระดิ่งโบราณ ยิ่งสั้นเสียงยิ่งดังกังวานเหมือนกระดิ่งในสมัยสุโขทัย” อาจารย์สมบัติ ยิ่งสงสัยเพิ่มขึ้นอีก นี่ท่านย้ายไป 20 ปีแล้ว ท่านพบหมอยังบอกที่กระดิ่งยังอยู่น๊ะ ต้องมีความหมายมากกว่าที่เล่ามาแน่ ๆ

อันที่จริงกระดิ่งผูกคอโคมันมีความหมายอยู่ในตัวของมันแล้ว ว่าต้องรับใช้ประชาชน เนื้อกระดิ่งชั้นดีของโบราณทำด้วยหินลงญา เสียงต้องกังวานคือผู้ที่รับใช้ที่ดีเมื่อมีทุกข์ของชาวประชน

(คนสันกระบี่) ย่อมได้รับการปิดเป่าทุกข์จนเป็นผลสำเร็จ ทุกข์ของชมรมอนุรักษ์และพัฒนาโกชนนเรศวร ตำบลหัวรอ ในปี พ.ศ. 2535 คือไม่มีงบประมาณซื้อฟ่อนหญ้าและแม่พันธุ์โกชนนเรศวรมาทำพันธุ์ ทำนอภัย จันทนะจุลกะ ก็อนุมัติเงินงบประมาณให้ได้ฟ่อนหญ้า 25 ตัว และแม่พันธุ์ 75 ตัว ต่อมา ทางชมรมก็เป็นทุกข์อีกว่าทำอะไรจะขายลูกโกชนนเรศวรได้ ประธานชมรมโดยก้านนเฉลิม อุทองมาก อาจารย์ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ คุณสมคิด คุ่มฉาย และข้าพเจ้าก็ลงความเห็นว่ามีวิธีเดียวจะต้องจุดประกาย โฆษณาให้โกชนนเรศวรโด่งดังขึ้นมาโดยเร็วคือ ต้องให้เจ้าเมือง (ผู้ว่าราชการจังหวัด) เลี้ยงโกชนนเรศวร ข้าพเจ้าจึงให้ชมรมทำเล้าโกชนนเรศวรที่จัดเตรียมที่จะยกไปวางไว้ที่จวนผู้ว่าราชการจังหวัด ดูแล้ว สวยงามด้วยเป็นทรงไทยหลังคามุงด้วยหญ้าคาเลี้ยงไก่ได้ 1 คู่

ข้าพเจ้าเข้าพบท่านอภัย จันทนะจุลกะ เพื่อรายงานผลสำเร็จการจัดตั้งชมรมอนุรักษ์และพัฒนาโกชนนเรศวรตำบลหัวรอ แล้วเรียนท่านว่าทางชมรมมีความเห็นว่า “**โกชนนเหลืองทางขาว ไก่เจ้าเลี้ยงเหมาะที่จะให้เจ้าเมืองเลี้ยง เพื่อเป็นศิริมงคลและเสริมบารมี ตามความเชื่อโบราณ**” ข้าพเจ้า ได้ทำกรงไว้เรียบร้อยแล้วพร้อมทั้งอาหารและคนเลี้ยง ท่านไม่ขัดข้อง เพียงแต่บอกว่า “ดีเหมือนกัน” รุ่งขึ้นกรงพร้อมโกชนนเรศวรที่ชนะการประกวดได้ที่ 1 นำไปตั้งไว้ที่จวนเจ้าเมือง อาจารย์ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ รับราชการอยู่ที่สำนักงานที่ดินจังหวัด ไปดูแลไก่อยู่เป็นประจำทุกวัน ชาวผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก เลี้ยงโกชนนเรศวรก็แพร่สะพัดไปอย่างรวดเร็ว สื่อทุกแขนงทำข่าวเรื่องโกชนนเรศวรตำบลหัวรอ เป็นที่ รู้จักกันทั่วประเทศ ลูกโกชนนเรศวรก็ขายดี ทางชมรม ฯ ต้องออกระเบียบการขายลูกไก่ตามอายุราคา เดือนละ 100 บาท เช่นลูกไก่อายุ 5 เดือน ราคา 500 บาท ลูกไก่ที่ไม่พอต่อความต้องการของผู้มาซื้อ บางท่านก็มาจากจังหวัดไกล ๆ หาซื้อลูกไก่ไม่ได้ก็ถามหาซื้อไข่มีเชื้อเพื่อนำไปฟักเอง ท่านอภัยเป็นผู้ที่มี วิสัยทัศน์อันกว้างไกลช่วยเหลือผู้เลี้ยงโกชนนเรศวรแล้วได้การอนุรักษ์โกชนนเรศวรตำบลหัวรอ เลี้ยง เป็นไก่ที่มีเชื้อสกุลสูงกว่าไก่อื่น ๆ ทุกสายพันธุ์ เป็นไก่ที่มีรูปร่างสง่างาม รักสวยรักงามจะใช้ขนแต่งตัว สม่่าเสมอ อย่างเดินสง่างามเหมือนดั่งราชสีห์ เป็นที่น่าเกรงขามแก่ไก่อื่นเมื่อได้พบเห็น คนโบราณกล่าวไว้ว่า ไก่เหลืองทางขาวไก่เจ้าเลี้ยง ถ้าผู้ใดได้เลี้ยงจะเป็นศิริมงคล และเสริมบารมีแก่ผู้เลี้ยงและครอบครัว อาจารย์สุรกาญจน์ วิเชียรสรรค์ ได้รื้อยกกรงของคุณของโกชนนเรศวรตำบลหัวรอไว้ดังนี้

โกชนนเหลืองทางขาวมีเดชะ
เป็นเสน่ห์ เมตตาอายุพูน
จะนำเกียรติยศปรากฏรุ่ง
แมนเป็นไพร่ก็จะได้เป็นนายคน
นทานทรัพย์ผอัญให้มีมา
ใครเลี้ยงไว้ สุขเกษมและเปรมปรีดิ์
หากแมนตายก็อย่าทิ้งซึ่งซากผี
แล้วรักษาไว้จะให้คุณ

โสฬจะศฤงคารไอยศูรย์
ทวีคุณ ความสุข ศิริมงคล
จะเฟื่องฟู คุ่มภัยไม่ขัดกัน
ก้องสกุล วาสนา บารมี
จะเดชนาภาพ สมศักดิ์ศรี
อาจประหาญไพร่ แพ้สกุล
ฝั่งแรมปีบุญเอื้อและเกื้อหนุน
คอยคำจุนหลากสิ่ง “ยิ่งตระกูล”

ทำอภัย จันทนจุลกะ เป็นผู้จุดประกายให้ไกชนนเรศวรเลื่องทางชาวไก่เจ้าเลี้ยง มีชื่อเสียงโด่งดังท่านเป็นผู้ให้ก่อตั้งชมรมอนุรักษ์และพัฒนาไกชนนเรศวร ท่านเป็นผู้ให้งบประมาณมาจัดทำพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ มาเพาะเลี้ยงเพื่อคัดเลือกสายพันธุ์ให้ได้มาตรฐาน ท่านเป็นเจ้าของ (ผู้ว่าราชการจังหวัด) ผู้เลี้ยงไก่เจ้าเลี้ยง เพียงผู้เดียวของประเทศไทย เพื่อประกาศว่านี่คือไก่เลื่องทางชาวไก่เจ้าเลี้ยงของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เป็นไก่ที่มีลักษณะถูกต้องตามตำราโบราณ ได้มาตรฐานตามอุดมทัศน์ของผู้เลี้ยงไก่เจ้าเลี้ยงย่อมได้รับความเป็นสิริมงคล รัฐบาลการเจริญรุ่งเรืองชื่อเสียงขจรขยายไปทั่วแผ่นดินไทย

ทำอภัย จันทนจุลกะ ย้ายจากผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก ไปรับตำแหน่งอธิบดีอีกหลายกรมและได้รับเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น เป็นปลัดกระทรวงอีกหลายกระทรวง ได้รับเกียรติสูงสุดเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน และขณะนี้ท่านดำรงตำแหน่งรองประธานมูลนิธิเพื่อนพึ่งภัยยามยากสภาอากาศไทย ความเชื่อของคนโบราณจึงปรากฏให้เห็นดังเช่นทำอภัย จันทนจุลกะ ดังนั้น ผู้เลี้ยงไกชนนเรศวรชาวไก่เจ้าเลี้ยงทุกท่านต้องอนุรักษ์และสืบสานต่อให้ไกชนนเรศวรอยู่คู่ประเทศไทยตลอดไป

**ระลึกถึง พ.ต.พิทักษ์ บัวเปรม
ปราชญ์ไก่เลื่องทางชาว**

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์

ในการจัดงานฉลองครบรอบการครองราชย์ 400 ปี ของพระนเรศวรมหาราช เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2533 ทางจังหวัดพิษณุโลก เห็นความสำคัญของประวัติศาสตร์ของพระนเรศวร ตอนชนไก่ชนะไก่ของพระมหาอุปราชา จึงมอบหมายให้ข้าพเจ้าซึ่งเป็นปลัดจังหวัดรับหน้าที่ประกวดไกชนนเรศวร มีเวลาเตรียมการประกวดอยู่หลายเดือน ในการรับหน้าที่อันสำคัญนี้ ข้าพเจ้าต้องศึกษาหาความรู้ จากผู้รู้เรื่องไกชนและต้องพูดคุยกับเซียนไกชน ไปยังสนามชนไก่ต่าง ๆ ทุกท่านที่ข้าพเจ้าได้สัมผัสพูดคุยต่างพูดเป็นเสียงเดียว บอกว่า พ.ต.พิทักษ์ บัวเปรม เป็นผู้รอบรู้เรื่องไกชนของจังหวัดพิษณุโลก หรือของประเทศไทยก็สามารถยกย่องให้ท่านได้ ท่านมีความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่ การบำรุงไก่ การชนไก่ ตลอดจนงานศาสตร์และศิลป์ของการชนไก่ ภูมิปัญญาชาวบ้านต่าง ๆ ท่านรวบรวมไว้หมด จึงนับว่าท่านเป็นปราชญ์ไกชนท่านหนึ่งของประเทศไทยจริง ๆ ข้าพเจ้าจึงตามหาบ้านท่านพิทักษ์ บัวเปรม จนพบและขอเข้าพบท่านเพื่อปรึกษาหารือเรื่องไกชนนเรศวร ข้าพเจ้าได้รับความรู้จากท่านมากมาย จึงขอเชิญท่านเป็นกรรมการตัดสินร่วมตัดสินด้วยท่านหนึ่ง เมื่อจัดการประกวดไก่สำเร็จลงด้วยดี ได้ไก่ที่ชนะเลิศ ดังนี้

- ชนะเลิศที่ 1 ไก่ของ นายอุบล เกิดมุด บ้านเลขที่ 1/1 หมู่ 3 ต.ไผ่ชอดอน อ.เมือง จ.พิษณุโลก
- ชนะเลิศที่ 2 ไก่ของ นายปรีชา ศรีชัย บ้านเลขที่ 3/2 หมู่ 5 ต.บ้านกว้าง อ.เมือง จ.พิษณุโลก

ชนะเลิศที่ 3 ไก่ของ นายเฉลิม อุ๋ทองมาก บ้านเลขที่ 184 หมู่ที่ 5 ต.หัวรอ อ.เมือง จ.พิษณุโลก
 ชนะเลิศที่ 4 ไก่ของ นายจรูญ พุ่มยิ้ม บ้านเลขที่ 29 หมู่ 9 ต.ดอนทอง อ.เมือง จ.พิษณุโลก
 ชนะเลิศที่ 5 ไก่ของ นายเฉลิม อุ๋ทองมาก บ้านเลขที่ 184 หมู่ที่ 5 ต.หัวรอ อ.เมือง จ.พิษณุโลก
 รางวัลชมเชย ไก่ของ นายมนู เพชรบัว บ้านเลขที่ 139/1 หมู่ 7 ต.หัวรอ อ.เมือง จ.พิษณุโลก
 รางวัลชมเชย ไก่ของ นายช่อม เอี่ยมนาค บ้านเลขที่ 162/1 ต.ดอนทอง อ.เมือง จ.พิษณุโลก
 รางวัลชมเชย ไก่ของ พ.ต.ท.ทองสุข รอดเมือง ต.ในเมือง อ.เมือง จ.พิษณุโลก
 รางวัลชมเชย ไก่ของ นายแมน เพชรอ่อน ต.บ้านกร่าง อ.เมือง จ.พิษณุโลก
 รางวัลชมเชย ไก่ของ นายประนอม เนียนหอม ต.บ้านกร่าง อ.เมือง จ.พิษณุโลก

พ.ต.พิทักษ์ บัวเปรม ได้เป็นผู้บอกลักษณะของไก่ตัวที่ชนะเลิศให้ข้าพเจ้าจดบันทึกเพราะเราต้องการไก่ที่สวยอดที่ สุดเป็นต้นแบบ จึงต้องบันทึกไว้เป็นมาตรฐาน ซึ่งท่าน พ.ต.พิทักษ์ บัวเปรม ได้จับไก่ขึ้นมาแล้วบอกลักษณะส่วนต่าง ๆ ของไก่เหลืองทางขาว ตั้งแต่หัวไกลงมาจนถึงเท้าไก่ ซึ่งเราได้มาตรฐานไก่ชนนครสวรรค์ครั้งแรกด้วยความสามารถของท่านพิทักษ์ และความรอบรู้ของท่าน ผลงานมาตรฐานไก่ชนนครสวรรค์ จึงได้ใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน

ในการพิมพ์หนังสือไก่ชนพระนครศรีอยุธยาเล่มแรก เมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ.2535 พ.ต.พิทักษ์ บัวเปรม ยังได้บอกตำรายาโบราณตามภูมิปัญญาไทยในการเลี้ยงไก่ชนให้ข้าพเจ้าได้พิมพ์ลงหนังสือเพื่อเผยแพร่ให้แก่อนุชนรุ่นหลังได้ทราบ และได้นำไปใช้ด้วย คือ

1. ยาบำรุงไก่ชน ใช้กระชาย พริกไทย ดีปลี และตะไคร้ ตำให้แหลก นำมายัดใส่ปากปลาช่อนตัวใหญ่ 1 ตัว ใส่ไปให้เต็มท้องแล้วนำปลาช่อนมาบึ่งให้สุกแล้วตำหรือโขลกทั้งตัวให้แหลกผสมน้ำผึ้งเดือนห้าปั้นเป็นลูกกลอนให้ไก่กิน ตำรับนี้นอกจากบำรุงกำลังแล้วยังทำให้ปีกไก่แข็งแรงและบินสูง

2. ยาต้มน้ำอาบและนวด ใช้ไพร ตะไคร้ ใบมะขามแขก ใบส้มป่อย ใบมะขามและเกลือ

3. ยาถ่ายพยาธิ ใช้หมากสดครึ่งลูก ตำให้แหลก ใช้กล้วยมาหุ้มป้อนให้ไก่กินก่อนกินต้องให้อาหารตั้งแต่ตอนเย็น รุ่งเช้าจึงป้อนยา

ข้าพเจ้าได้ค้นพบบันทึกอนุรักษ์ไก่ชนพระนครศรีอยุธยาที่ท่าน พ.ต.พิทักษ์ บัวเปรมเขียนถึงข้าพเจ้ามานานแล้ว เพื่อระลึกถึงบุญคุณของท่านที่ช่วยสร้างไก่ชนนครสวรรค์ขึ้นมาจึงนำบันทึกฉบับนี้มาถ่ายทอดให้สนใจไก่ชนนครสวรรค์ทุกท่านได้ศึกษา

อนุรักษ์ไก่ชนพระนครศรีอยุธยา

ก่อนอื่นผมขอชมเชยปศุสัตว์จังหวัดคุณเนติศ ตั้งตระการพงษ์ และข้าราชการทุกคนที่ทำงานสำนักงานปศุสัตว์ ซึ่งเป็นแกนนำการประกวดไก่ชน

เพื่อหาไก่ชนพระนเรศวร (ไก่ชนเหลืองหางขาวไก่เจ้าเลี้ยงที่แท้จริง) เดิมผมกับ พล.ต.ต.ผดุง สิงห์เสนีย์ ท่านเป็นผู้ที่รักไก่ชนอันดับหนึ่ง นกเขาใหญ่อันดับสอง ท่านรับราชการที่ใด ท่านก็เลี้ยงไก่ชนเป็นประจำ เมื่อท่านย้ายมารับราชการที่พิษณุโลกก็เลี้ยงไก่ชนและตั้งบ่อนไก่ชนเป็นบ่อนแรกในเมืองพิษณุโลก ถูกต้องตามกฎหมายมีบ่อนเดียวเท่านั้น สำหรับผมก็ชอบไก่ชนอันดับหนึ่งเช่นเดียวกัน

สำหรับไก่ชน ผมไปหาไก่ตามชาวบ้านที่เลี้ยงไว้เอาไปชนกับเด็ก ๆ รุ่นเดียวกันเป็นประจำ ยังไม่มีบ่อนไก่ชน ชาวบ้านหรือชวานาเล็กทำนา เมื่อถึงวันสงกรานต์เราจะนำไก่ชนมาตีกันตามลานหวดข้าว มีการพนันต่อซึ่งกันและกัน มีข้าวเปลือกเป็นเดิมพัน เมื่อมีบ่อนไก่ชนชวานา-ชาวบ้าน นำไก่มาตีกันที่บ่อน ผมได้รู้จักนายบ่อน เดิมท่านเคยเป็นทหารมาก่อน คอยเรื่องไก่ชนท่านก็เล่าให้ผมฟังว่ามีไก่ชนพระนเรศวรนั้นควรอนุรักษ์ไว้ซึ่งท่านได้ศึกษาว่าไก่ชนพระนเรศวรอยู่ที่พิษณุโลกนี้เอง ตั้งแต่นั้นมาท่านให้ผมศึกษาหาข้อมูลของไก่ชนเป็นต้นมา ท่านรักผมมาก มีนิสัยคล้าย ๆ กันเล่นอะไรชอบศึกษาสิ่งนั้น ๆ ดังคำพังเพยที่ว่า **“รู้อะไรต้องรู้ให้จริง”** เช่นไก่ชนพระนเรศวรเป็นต้น เมื่อท่านเสียชีวิตผมก็ศึกษาต่อจนถึงปัจจุบัน

เริ่มฟื้นฟูไก่ชนนเรศวร

เมื่อปี พ.ศ. 2533 ครบ 400 ปี สมเด็จพระนเรศวรมหาราช มีคุณหมอนิลิต ปรุสัต์วี จังหวัดพิษณุโลก ไม่เคยรู้จักกันมาก่อนมาหาผมที่บ้านว่าจะอนุรักษ์ไก่ชนนเรศวร เมื่อท่านพูดความประสงค์ขึ้นมาทำให้ผมสนใจขึ้นมาทั้งตัว ผมจึงเล่าให้ท่านฟังตามที่ได้บันทึกไว้และคำบอกเล่าจาก พล.ต.ต.ผดุง จากตำราในใบข่อย จากคำบอกเล่าของรุ่นพี่ - พ่อ ผู้ชอบเล่นไก่ชนเพื่อให้ ปรุสัต์วีจังหวัดพิษณุโลก เป็นแกนนำ อนุรักษ์ไก่ชนพระนเรศวรจนถึงปัจจุบัน ขอให้ท่านและพนักงานในสำนักงานปรุสัต์วีจังหวัด ทุกท่านจงเป็นแกนนำเรื่องไก่ชนสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ให้ถึงลูกหลานตลอดกาลนานเทอญ

สรุป กำหนดไก่ชนพระนเรศวร พระองค์ท่านสมภพที่เมืองสองแคว ไก่ชนก็เกิดที่บ้านกว้าง (บ้านกลางเดิม) ที่หมู่บ้านหัวแท ตะวันตกของทะเลแก้ว ห่างจากแม่น้ำน่าน 9 กิโลเมตร (ไก่เหลืองหางขาว ไก่เจ้าเลี้ยงที่แท้จริง)

รายละเอียดของไก่ชนนเรศวร ให้ดูหนังสือไก่ชนพระนเรศวรมหาราช ใกล้เคียงของเมืองพิษณุโลก ซึ่งมีนายนิลิต ตั้งตระการพงษ์ ปรุสัต์วีจังหวัดเขียนเอง 26 เมษายน 2535 เรียบร้อยแล้ว ดีแล้ว

พ.ต.พิทักษ์ บัวเปรม

ระลึกถึงอาจารย์ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์

ขุนฤทธิมือน้ำพระองค์ดำ

นายสัตวแพทย์นิติต ตั้งตระการพงษ์

“เอาไถมา ๆ ๆ” เสียงตะโกนของอาจารย์ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ ยืนอยู่หน้าเวทีประชุม ซึ่งมีผู้เข้ามาฟังการประชุม 40-50 คน คนเลี้ยงไก่ประคองไก่ที่กำลังซัก ปีกกระพือหัวห้อยคอดก คนทั้งหมดที่อยู่ที่นี่รวมทั้งข้าพเจ้าซึ่งเป็นนายสัตวแพทย์เห็นแล้วคิดในใจว่า “ตายแน่ ๆ” “ไม่รอดแน่ ๆ” อาจารย์ประดิษฐ์รับไถมาอย่างไม่สะทกสะท้าน เอาอกไถวางลงบนพื้นโต๊ะหน้าเวทีประชุมเอามือขวาสอดนิ้วโป้งและนิ้วชี้ลงไปโคนปีกทั้ง 2 ข้างพร้อมทั้งกดไปบนหลังด้วย 2-3 ครั้ง ไก่ดูดีขึ้นยกหัวได้แล้วอาจารย์ประดิษฐ์กดซ้ำลงไป 2-3 ครั้ง ไก่รู้สึกทรงตัวได้อาจารย์ประดิษฐ์ ให้ไปอาบน้ำล้างฝุ่นไว้ดั้งเดิม เหตุการณ์นี้เกิดกะทันหันในงานเปิด “พหลมณีนีฟาร์ม” ที่จังหวัดนครนายก เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2545 ตอนเช้าเป็นการบวงสรวงดวงพระวิญญาณองค์ สมเด็จพระนเรศวรมหาราชมาประทับ ณ พระรูปท่านที่ศาลหน้าประตูฟาร์มตอนบ่าย มีการเสวนา “คุยเฟื่องเรื่องไก่อช่น” “คุณฤทธิ ลือชา” กล่าวเปิดเสวนา และข้าพเจ้าได้มาคุยเรื่องการอนุรักษ์ไก่อช่นนเรศวร อาจารย์ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ เป็นผู้บรรยายคนต่อมา คุยเรื่องความเก่งของไก่อช่นนเรศวรท่านคุยให้คนที่ประชุมฟังว่า “อุ้มไก่อช่นนเรศวรเข้าบ่อนฝายตรงข้ามท่าชนเดิมพันเอาเมียกันเลย อาจารย์ประดิษฐ์ขู่อุ้มด้วยเงินเดิมพัน ส่วนเมียมีคนเดียวพนันไม่ได้” พูดถึงตอนนี้ไก่เหลืองหางขาวที่นำมาโชว์ในสุมหลังเวทีเสียงดังพับ ๆ ๆ อาจารย์ประดิษฐ์ จึงตะโกนให้เอาไถมานี้ เมื่ออาจารย์ประดิษฐ์แก้ไขไก่อช่นได้สำเร็จ คุณฤทธิ ลือชา ว่า “ไม่เชื่ออย่าลบหลู่” ส่วนคุณอามังกร ฤทธิอร่าม พูดว่านี่แหละ “ขุนฤทธิมือน้ำพระองค์ดำ” ข้าพเจ้าจึงพูดให้ฟังว่าเกิดจากดวงพระวิญญาณของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชได้แสดงอภินิหาร เนื่องจากโปรดการชนไก่ถวายในพิธีบวงสรวง แต่งานนี้ไม่มี ประกอบกับอาจารย์ประดิษฐ์ บรรยายถึงนักเลงไก่อช่นทำชนพนันเอาเมียเป็นการสปรมาทพระองค์ท่านจึงมาทดสอบมือน้ำขุนฤทธิก็เป็นได้

อาจารย์ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ ได้รับสมญานามว่า “ขุนฤทธิ” เมื่อคราวสังสรรค์ที่ราชันฟาร์มของอาจารย์สุรกาญจน์ วิเชียรสร อามังกร ฤทธิอร่าม พูดขึ้นว่า “สังเกตดูในรูปวาดพระนเรศวรชนไก่อกับพระมหาอุปราชฯ กองเชียร์ด้านหลังพระนเรศวรมีรูปอยู่รูปหนึ่งหน้าเหมือนอาจารย์ประดิษฐ์” นั่นแหละ “ขุนฤทธิมือน้ำพระองค์ดำ” อาจารย์สุรกาญจน์ กล่าวชวนขึ้นมาทันทีตั้งแต่นั้นมาพวกเราจึงเรียกอาจารย์ประดิษฐ์ “ขุนฤทธิ” ไม่เพียงแค่นี้นิตยสารเขียนไก่อช่นฉบับปีที่ 1 ตุลาคม 2001 (2544) ลงรูปอาจารย์ประดิษฐ์ที่ปกหน้าให้เกียรติ “อาจารย์ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ ผู้สืบทอดตำนานยอดมือน้ำของแท้แห่งยุค 2002” มือน้ำเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์อย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้อง และควบคู่มากับการชนไก่ซึ่งจะขาดมือน้ำไม่ได้ เพราะผลการแพ้หรือชนะของไก่อช่นมือน้ำมีส่วนอยู่มากเลยทีเดียว ประสพการณ์ตลอดระยะเวลาหลายสิบปีที่คลุกคลีกับไก่อช่นมาตั้งแต่อายุ 18 ปี แง่คิดของขุนฤทธิ ยอดมือน้ำแห่งยุค 2002 บอกไว้ดังนี้

“ฝากถึงคนเล่นไก่ และจะเป็นมือน้ำในอนาคต จงเล่นกันด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม จงคิดเสียว่าการชนไก่เป็นเกมส์กีฬา และประเพณีที่สืบทอดต่อกันมาแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน ซึ่งต่อไปในอนาคตข้างหน้าศาสตร์และศิลป์ของการเป็นมือน้ำนี้ลูกหลานของเราก็ต้องอนุรักษ์สืบทอดกันต่อ ๆ ไป”

ไก่เหลืองหางขาวไก่เจ้าเลี้ยง ไก่ลือเลื่องของเมืองพิษณุโลก อาจารย์ประดิษฐ์มีอยู่ตัวหนึ่ง ที่มีรูปร่างได้มาตรฐานและตามตำราไกชนนเรศวรที่ข้าพเจ้าเขียนพิมพ์ขึ้น เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2542 และได้นำภาพไก่ตัวนี้มาเป็นการดอวยพรวันปีใหม่ที่ประทับใจมาก คือ “ทางทั้งหมดดูเป็นพวงใหญ่” (โบราณบอกว่าเหมือนพอนข้าว คือ เอรวงข้ามมัดเป็นพอนเพื่อเอาไม่มารัดแล้วตีให้เม็ดข้าวร่วง) ในปัจจุบันยังมีไก่ที่ทางเป็นพวงใหญ่น้อยมาก อาจารย์ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ เป็นผู้หนึ่งที่ร่วมก่อตั้งชมรมอนุรักษ์และพัฒนาไกชนนเรศวรมาให้สมาชิกเลี้ยงเพื่ออนุรักษ์สายพันธุ์อีกด้วย และเป็นผู้ดูแลไกชนนเรศวรที่นำไปเลี้ยงไว้ที่จวนผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลกสมัยท่านอภิัย จันทนจุลกะ เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก เพื่อประชาสัมพันธ์และประกาศความยิ่งใหญ่ของไก่เจ้าเลี้ยง

อาจารย์ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ นับว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องไกชนนเรศวร เป็นอันมาก เป็นผู้ไปให้ความรู้ทุกแห่งที่ได้รับเชิญ และร่วมเป็นกรรมการตัดสินการประกวดไกชนนเรศวรทุกครั้ง เมื่อมีการประกวดของจังหวัดพิษณุโลก ที่สำคัญคือ การประกวดไกชนนเรศวรชิงถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพ ฯ ในงานสงกรานต์ของจังหวัด และงานเทิดพระเกียรติพระนเรศวรในเดือนมกราคมซึ่งในงานกลางคืนจะมีการแสดงแสงและสี ละครตอนพระนเรศวรชนไก่ อาจารย์ประดิษฐ์จะรับจัดท่าไกชนนเรศวร และไก่ของพระมหากษัตริย์และร่วมการแสดงทุกครั้ง เป็นคนอุ้มไกชนนเรศวร (ขุนฤทธิ์ มือน้ำพระองค์ดำ) งานทุกอย่างที่เกี่ยวกับไกชนนเรศวร อาจารย์ประดิษฐ์จะตั้งใจทำด้วยความเต็มใจและเคารพในองค์สมเด็จพระนเรศวร ชื่อเสียงของอาจารย์ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ ดังไปทั่วประเทศในเรื่องการเป็นกรรมการประกวดไกชนนเรศวร และไกชนสายพันธุ์อื่น ๆ เป็นผู้บรรยายเรื่องไกชนนเรศวรและศาสตร์ศิลป์เรื่องไกชนเก่ง จึงได้รับสมญาเป็นมือน้ำของแท้แห่งปี 2002 แต่พวกเราเรียกว่าขุนฤทธิ์ มือน้ำพระองค์ดำ

อาจารย์ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ ยังมีเคล็ดวิชาภูมิปัญญาไทยสมุนไพรโบราณที่ท่านเรียนรู้อิสืบทอดมาจากคนแก่คนเฒ่า มีมากมายทั้งที่เปิดเผยและไม่เปิดเผย ความรู้และศาสตร์ที่เป็นความลับก็หายตายไปกับท่าน เพราะท่านยังถ่ายทอดไม่หมด เท่าที่ท่านประดิษฐ์นำมาเปิดเผยไว้ที่หนังสือไกชนนเรศวรจะนำมาเผยแพร่ให้พวกเราชาวไกชนนำไปใช้สมความตั้งใจของอาจารย์ประดิษฐ์ คือ

1.เคล็ดวิชาการทำรังไข่ให้แม่ไก่ฟัก ส่วนประกอบของรังไข่เพื่อไข่คือ ต้นตะไคร้ ใบเงินใบทอง ใบขนุน ใบคูน เศษขยะที่มีลมบ้าหมูกำลังหมุนให้หียบในขณะที่ยังปลิวอยู่ ไม้ฟ้าผ่า(ถ้ามี) ไม้คานเก่า ถ้าไก่กำลังฟักอยู่ให้นำของเหล่านี้มาหมุนรังหรือใส่รังวันละครั้งหรือสองครั้งจนกว่าไก่จะออกจากรัง เมื่อลูกไก่ฟักออกหมดแล้ว การนำไก่ลงจากรัง ต้องจัดที่เลี้ยงลูกไก่ และแม่ไก่ไว้เรียบร้อย ให้นำแม่ไก่ลงก่อนแล้วนำลูกไก่ลงตาม นำรังไข่มาวางไว้หันหน้าไปทางเดิน กลับใจแล้วใช้เท้าเตะรังไข่ หากทำได้เช่นนี้ ลูกไก่จะชนเก่งเลี้ยงแล้วโตแข็งแรง

2.การวางไก่หรือปล่อยไก่ชนกัน การวางไก่หรือปล่อยให้ไก่ชนกันในสังเวียนเจ้าของไก่ต้องเลือกที่นึ่งให้ถูกต้องตามตำรา เพื่อเป็นมงคลหรือเป็นเคล็ดลับที่หาคำอธิบายไม่ได้ อาจารย์ประดิษฐ์ เชื่อสิ่งนี้ให้หลักการปล่อยไก่อ่อนชนต้องให้ไก่หันหน้าให้ถูกเพื่อเป็นเคล็ดและเป็นสิริมงคลต่อไก่ด้วย

วันจันทร์ และ วันเสาร์	ห้ามหันหน้าไปสู่อากาศร้อน	ทิศตะวันออก
วันอาทิตย์ และ วันศุกร์	ห้ามหันหน้าไปสู่อากาศเย็น	ทิศตะวันตก
วันอังคาร และ วันพุธ	ห้ามหันหน้าไปสู่อากาศชื้น	ทิศเหนือ
วันพฤหัสบดี	ห้ามหันหน้าไปสู่อากาศแห้ง	ทิศใต้

3.ยาบำรุงไก่ชน ใช้บอระเพ็ด กระชาย กระเทียม ปลาช่อน นกกระจอก ยาตำ หัวแห้วหมู พริกไทย (หน้าร้อนไม่ใช้) น้ำผึ้งใช้ตัวยาทุกอย่างเท่า ๆ กันบดให้ละเอียดผสมน้ำผึ้งปั้นเป็นลูกกลอนให้กินก่อนนอนทุกวันทำให้ไก่แข็งแรง (อาจารย์ประดิษฐ์ บอกข้าพเจ้าว่าท่านก็ใช้กินด้วยบำรุงร่างกายตัวเองด้วย)

4.ยาบำรุงเสริม ใช้หญ้าแพรก บดให้ละเอียดตากลมให้แห้งพอมาด ๆ แล้วผสมนมข้นปั้นเป็นลูกกลอนให้ไก่กินก่อนนอนทำให้แข็งแรง และทำให้บินเก่ง

5.ยาต้มน้ำอาบ และนวดไก่ ไก่ชนต้องอาบน้ำ และนวดด้วยสมุนไพรจึงจะทำให้เคลื่อนไหวได้คล่องแคล่ว กระบี่กระบองเป็นการดัดกลืนตัวไก่ และเป็นการไล่ตัวหมัด ตัวเหา ตัวไร ไม่ให้มาขึ้นตัวไก่ โดยใช้สมุนไพรมาต้ม และใช้ผ้าชุบน้ำร้อนมานวด และประคบตามกล้ามเนื้อไก่หรือให้ไก่อาบน้ำทั้งตัวก็ได้สมุนไพรประกอบด้วย

- 1.ตะไคร้ 8 ต้น
- 2.ใบส้มป่อยพอประมาณ (หนึ่งกำมือ)
- 3.ไพล 3-4 หัวเล็ก
- 4.ใบมะกรูด 4-5 ใบ
- 5.ใบมะนาว 4-5 ใบ

6.ยาถ่ายไก่ ยาถ่ายโบราณนิยมกันมากมีส่วนผสมดังนี้

- 1.เกลือประมาณ 1 ช้อนโต๊ะ
- 2.มะขามเปียก 1 หยิบมือ
- 3.ไพลประมาณ 5 แว่น
- 4.บอระเพ็ดยาวประมาณ 2 นิ้ว หั่นเป็นแว่นบาง ๆ
- 5.น้ำตาลปีบประมาณ 1 ช้อนโต๊ะ
- 6.ใบจากเผาไฟเอาถ่าน (ใบจากประมาณ 1 กำวางแหวน)

ใช้ครกตำให้ละเอียดเข้ากัน เวลาใช้ยาควรให้กินเวลาเช้าท้องว่างปั้นเป็นลูกกลอนขนาดเท่าหัวแม่มือ 2 เม็ด ให้กินน้ำตามมาก ๆ หน่อย ครอบไก่ผึ่งแดดไว้รอจนกว่ายาจะออกฤทธิ์ ถ่ายเป็นน้ำ 3 ครั้งก็พอ ให้ข้าวกินเพื่อให้หายหยุดเดิน

อาจารย์ประดิษฐ์ เชื่อสิ่งนี้ นับว่าเป็นบุคคลอันทรงคุณค่าของจังหวัดพิษณุโลก ได้ร่วมกันก่อตั้งชมรมอนุรักษ์และพัฒนาไกชนนเรศวร เป็นกรรมการประกวดไกชนนเรศวร และเป็นวิทยากร

ให้ความรู้เรื่องไก่ชนนเรศวรกับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลกโดยตลอด นอกจากนี้แล้วภูมิปัญญาเรื่องชนไก่ อาจารย์ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ ยังได้รับการยกย่องจากนิตยสารเขียนไก่ชนให้เป็นยอดมือน้ำของแห่งประเทศไทย ปี 2002 ความเสียสละและทุ่มเทให้กับเรื่องไก่ชนนเรศวรทำให้ชื่อเสียงของอาจารย์ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ อยู่ในความทรงจำของผู้อนุรักษ์ไก่ชนนเรศวรและผู้เลี้ยงไก่ชนเก่งทุกคน และพวกเราจะสืบสานต่อปฏิญญาของท่านให้ยั่งยืนอยู่กับประเทศไทยตลอดไป

ตำนานการเลี้ยงไก่ชนของ อาจารย์ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์

นิตยสารเขียนไก่ชนยกย่องอาจารย์ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ ผู้สืบทอดตำนานยอดมือน้ำของ
แห่งยุค 2002 เป็นการรับรองว่า อาจารย์ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ มีทั้งศาสตร์และศิลป์เรื่องไก่ชนอยู่เต็มตัว
เป็นการรู้จักจริง และปฏิบัติจริงจนเป็นที่ยอมรับของวงการไก่ชนทั่วประเทศ ท่านเริ่มศึกษาการชนไก่ตั้งแต่
อายุ 18 ปี ทราบว่ามีไก่เก่งที่ไหนท่านจะไปศึกษาหาความรู้ หาพันธุ์มาเลี้ยง มีปราชญ์ชาวบ้านรัฐวิหาหรือ
เคล็ดลับเรื่องไก่เก่ง ชนไก่อยู่ที่ไหนท่านต้องไปหาไปฝากตัวเป็นลูกศิษย์เพื่อศึกษาสืบสานภูมิปัญญาไทย
อาจารย์ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ จึงมีอาจารย์ของท่านอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศไทย ในโอกาสที่ข้าพเจ้าจัด
ทำหนังสือไก่ชนพระนเรศวรไก่เหลืองหางขาวไก่เจ้าเลี้ยง ไก่ลือเลื่องเมืองพิษณุโลก เมื่อปี พ.ศ.2542 ท่าน
จึงได้โอกาสเขียนเรื่องตำนานการเลี้ยงไก่ชนมาลงพิมพ์ไว้เพื่อให้อนุชนรุ่นหลัง ๆ ได้เรียนรู้ ซึ่งความรู้
ภูมิปัญญาไทยมีเคล็ดลับซ่อนเร้นอยู่ในตัว ดังกล่าวได้ว่า **“ไม่เชื่ออย่าลบหลู่”** เมื่ออาจารย์ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์
มาช่วยข้าพเจ้าก่อตั้งชมรมอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนนเรศวร ท่านก็เป็นผู้รู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับไก่ชนนเรศวร
รับไปบรรยายเผยแพร่ความรู้เรื่องไก่ชนนเรศวรทุกหนทุกแห่งที่ได้รับเชิญ และเป็นกรรมการตัดสินประกวด
ไก่ชนนเรศวรทุกครั้ง นับว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ภูมิปัญญาไทยที่ได้รับการเรียนรู้มาสะสมไว้ในตัวท่าน
ได้นำออกมาเผยแพร่เพื่อให้พวกเราได้เรียนรู้รับไปสืบสานต่อ พวกเราชาวไก่ชนนเรศวรจังหวัดพิษณุโลก
จึงให้สมญาท่านเป็น **“ขุนฤทธิ์มือน้ำพระองศ์ดำ”** ข้าพเจ้าจึงนำตำนานการเลี้ยงไก่ชนของ
อาจารย์ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ มาเผยแพร่ต่อ เชื่อว่าเมื่อนำไปใช้จะเกิดผลประสบความสำเร็จ แต่ผู้ใช้และ
เป็นการสืบสานต่อภูมิปัญญาสมดังเจตนาของท่าน

การหาพ่อพันธุ์ และแม่พันธุ์

โดยปกติไก่ชนมักจะหวงพันธุ์ของแม่ไก่มากกว่าของพ่อไก่ เพราะถือกันว่าสายเลือด
ของแม่จะทำให้ได้ลูกไก่พันธุ์ที่ดี วิธีที่จะหาพ่อพันธุ์ให้ได้ไก่เก่ง ท่านต้องเป็นคนชอกแซกไปเที่ยวตามบ่อน
ไก่ชนบ่อย ๆ และคอยดูว่าไก่ตัวไหนที่เก่ง คือ ดีแมน ชั้นเชิงดี หัวใจทรหด อดทน ไม่หวั่นง่าย ถ้าไก่ที่มี
คุณสมบัติดังกล่าวมานี้ เวลาชนเสร็จแล้วชนะหรือแพ้ จะตาบอดหรือไม่ก็ตามเอาการทำพ่อพันธุ์ได้ (ตาม
ตำราบอกว่าเอาไก่ที่แพ้มาทำพ่อไ้มันจะให้ลูกได้ดีนักแล) ท่านซื้อตอนนั้นราคาอาจจะไม่สูงนัก เพราะนักเลง
ไก่เขาไม่ค่อยเก็บเอาไว้ แต่ถ้าท่านไม่สามารถทำได้ดังกล่าวท่านต้องไปหาซื้อเอาตามบ้านนักเลงไก่ชน ส่วน
แม่พันธุ์ก็ควรให้มีคุณสมบัติเหมือนตัวผู้เพราะการผสมพันธุ์ถ้าทำโดยวิธีการสุกเอาเผากินแล้วจะทำให้ท่าน
ได้ไก่ดียาก เพราะกว่าจะรู้ตัวไหนดีหรือไม่ดีต้องเสียเวลาอย่างน้อยประมาณ 9 - 10 เดือน

วิธีคัดเลือกพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์

โดยปกติไก่ชนมักจะเลือกสีเป็นอันดับแรก ดังนั้นไก่ที่จะนำมาเป็นพ่อพันธุ์ควรจะต้องเลือกจาก
ไก่ที่มีสีดังต่อไปนี้

1. สีเหลืองหางขาว
2. สีประดู่หางดำ เต๋อยดำ เล็บดำ ปากดำ (หรือปากคาบแก้ว)
3. สีเขียวเลา (มีสีเขียวสลับกับขาวทั้งตัว หางขาวด้วย)
4. สีเขียวกา หรือเขียวแมลงงู (หางดำ)

เพราะโบราณกล่าวไว้ว่า ไก่ 4 สีนี้เป็นสีที่รักเดิมนั้นมากจนได้ราคาแพงไม่ค่อยแพ้ส่วนไก่สีอื่น ๆ นักเลงเล่นไม่นิยมเล่นกัน เพราะเข้าใจว่าเป็นไก่พันธุ์ผสมมาจากสายเลือดอื่นที่ไม่ใช่ไก่ชนแท้ อาจจะมีผสมกับไก่ไรต์ หรือไก่เล็กฮอร์นก็เป็นได้นำใจไก่พวกนี้จึงไม่ทรหดมาก

สำหรับแม่พันธุ์นั้นเวลาใช้ผสมพันธุ์ควรทำให้เป็นสีเดียวกับพ่อพันธุ์เวลาให้ลูกจะได้สีเหมือนกัน

วิธีผสมพันธุ์ไก่ชน

ไก่ที่จะใช้ผสมพันธุ์ต้องคัดเลือกจากไก่ตัวผู้และตัวเมียที่มีความสมบูรณ์ปราศจากโรค ขี้ขาว เป็นหน่อ มะเร็ง คอดอก ฯลฯ เพราะถ้าพ่อพันธุ์แม่พันธุ์เป็นโรคแล้วอาจจะติดถึงลูกได้ เพื่อให้ได้ผลในการผสมพันธุ์ควรใช้ตัวผู้ 1 ตัวต่อตัวเมีย 5 ตัว และไม่ควรขังให้อยู่ในเล้าที่จำกัดควรปล่อยให้ได้อยู่ในที่กว้าง ๆ อาหารต้องสมบูรณ์ อาหารที่ใช้ คือ ข้าวเปลือก ปลายสด (ควรต้มเสียก่อน) หญ้าอ่อน ถ้าไม่มีหญ้าควรให้ผักสดกิน ถ้าทำเช่นนั้นได้ก็จะได้ลูกไก่ที่สมบูรณ์ (ข้อสำคัญไก่ที่จะทำพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์) ควรนำไปให้ปศุสัตว์ตรวจโรคเสียก่อน

การเตรียมรังสำหรับฟักไข่

ตามที่กล่าวมาแล้วนั้นกีฬาชนไก่เป็นกีฬาโบราณ ดังนั้นเวลาผสมพันธุ์หรือทำรังให้ไก่ฟักย่อมมีพิธีรีตองมากเป็นธรรมดา ถ้าทำลำบากมักจะให้ประโยชน์คุ้มค่าเสมอ ท่านต้องหาของที่โบราณเขาถือมาใส่รังไก่ให้ครบท่านก็จะได้ไก่ที่ฟักออกมาเก่ง ๆ ทุกตัว

ของที่ใช้ประกอบการฟักไข่มีดังนี้

1. กระจับปี่ การใช้กระจับปี่ทำเป็นที่รองสำหรับฟักไข่ ก็เพราะว่ากระจับปี่เป็นภาชนะสำหรับใส่ของซื้อของขายได้ที่ละมาก ๆ จึงเป็นมงคลด้วย
2. มูลฝอย สำหรับรองรังไข่ควรใช้ของ ดังนี้
 - ก. ไม้ฟ้ำผ่า (ทำให้ไก่ตีแรงจนให้คู่ต่อสู้ช้ำคั้น)
 - ข. คราบงูเห่า (ทำให้แข็งแรงมีพิษ)
 - ค. ทองคำ (ทำให้สีสวย)
 - ง. ไม้คานหักคาบ่า (ทำให้มีลำหักลำโค่น)
 - จ. หญ้าแพรก (เวลาชนทำให้พื้นง่ายเหมือนหญ้าแพรก)

3. การคัดไข่ การเก็บไข่ไว้ฟักควรเลือกไข่ที่สมบูรณ์ไม่บิดเบี้ยวและน้ำหนักมาก ไม่น้อยกว่า 45 กรัมหรือใกล้เคียง ถ้าท่านทำได้ตามนี้ท่านจะได้ไก่เก่งประมาณ 80 %

การทำรังให้ไก่ฟักไม่ควรให้แดดส่อง หรือฝนสาดเพราะจะทำให้ไข่เสีย การฟักแต่ละครั้งไม่ควรฟักเกิน 10 หรือ 11 ฟอง ถ้าฟักเกินแล้วจะทำให้ไข่เสียมาก ใช้เวลาฟักประมาณ 21 วันก็ออก

คุณสมบัติและลักษณะของพ่อพันธุ์ไก่ชน

นอกจากสีของไก่แล้วพ่อไก่ควรจะมีคุณสมบัติ และลักษณะดังต่อไปนี้

- 1.ควรเป็นไก่ที่มีประวัติที่ดีเคยชนะจากบ่อนมาแล้ว
- 2.ปากต้องใหญ่มีร่องน้ำ 2 ข้างปากลึก (ปากสีเดียวกับขา)
- 3.นัยตาควรเป็นสีขาว (หรือเรียกว่าตาปลาหมอตาย หรือตาสีเดียวกับสร้อยคอ)
- 4.คอใหญ่ และปล้องคอถี่ ๆ
- 5.หัวปีกต้องใหญ่ และขนปีกยาว
- 6.นิ้วเล็กเรียวยาว
- 7.เม็ดข้าวสารท้องแข็งใหญ่ และแข็งกลม
- 8.สร้อยคอยาวติดต่อกันถึงสร้อยหลัง
- 9.หางยาวแข็งและเส้นเล็ก
- 10.กระดูกหน้าอกใหญ่และยาว
- 11.เดือยใหญ่ และชิดนิ้วก้อยมากที่สุด
- 12.อุ้งเท้าบางและเล็บยาว
- 13.เกล็ดแข้งใสเหมือนเล็บมือและมีร่องลึก

ชั้นเชิงของไก่ชน

ปกติไก่ชนจะมีชั้นเชิงการต่อสู้อยู่ 2 อย่าง คือไก่ตั้ง และไก่ลง ส่วนไก่กอดนั้นเกิดจากการผสมพันธุ์ระหว่างพ่อพันธุ์ไก่ตั้งกับแม่พันธุ์ไก่ลงหรือพ่อพันธุ์ไก่ลงกับแม่พันธุ์ไก่ตั้ง ลูกออกมาจึงเป็นไก่กอด ส่วนนักเล่นส่วนมากชอบไก่ตั้ง เพราะการต่อสู้ของไก่ตั้งนั้นเหนื่อยช้าไม่ต้องวิ่งมาก เพราะยืนคอยดักตีอย่างเดียวแต่บางคนชอบไก่เชิง เพราะไก่เชิงไม่ค่อยเจ็บตัวเวลาเข้าชนจะลัดตีขโมยตี ดังนั้นถ้าท่านจะผสมก็ควรเลือกชั้นเชิงไก่ให้เหมือนกันกล่าวคือถ้าท่านชอบไก่เชิงก็ควรหาตัวเมียที่มีชั้นเชิงเหมือนตัวผู้ ถ้าท่านชอบไก่ตั้งก็ควรเลือกตัวเมียให้ตั้งเหมือนตัวผู้ ถ้าท่านไม่เลือกชั้นเชิงให้เหมือนกันแล้วลูกออกมาจะชนเลอะเทอะเป็นไก่โง่ควรระวังให้มากเพราะปกติไม่ค่อยคัดเลือกไก่ผสมกันเรื่อยไปจึงไม่ค่อยได้ไก่เก่งหรือน้อยตัว

วิธีเลือกไขชั้นฟัก

การเลือกไขชั้นฟักใช้สมุดปกอ่อนม้วนเป็นรูปกระบอกแล้วนำไข่ที่ฟักประมาณ 15 วันใส่ทางด้านหนึ่งอีกด้านหนึ่งใช้ส่องให้ตรงกับพระอาทิตย์ ถ้าไข่มีเชื้อจะมองเห็นเป็นสีดำสนิทแต่ถ้าไข่ไม่มีเชื้อจะมองเห็นข้างในเป็นแสงสว่าง ไข่ไม่มีเชื้อควรคัดออกได้เลยถ้าเก็บไว้มากนอกจากจะทำให้แน่นแล้วจะทำให้ไข่ดีเสียไปมากอีกด้วย

วิธีเลี้ยงลูกไก่ชน

ตามปกติลูกไก่อ่อนเป็นสัตว์ที่เลี้ยงยากมาก เพราะนอกจากจะมีโรคหลายชนิดแล้วยังจะมีสัตว์อื่นรบกวนอีกมาก เช่น เหยี่ยว สุนัข งู แมว กา และสัตว์อื่น ๆ อีกหลายชนิด ดังนั้นท่านต้องระวังให้มาก

หลังจากลูกไก่ออกแล้วให้นำลูกไก่มาขังไว้ในที่ ๆ สะอาดอย่าให้ลมโกรกมาก เวลานอนควรให้นอนในมุ้งอย่าให้ยุ่งกัด เพราะจะทำให้เกิดโรคฝีดาษได้

อาหารสำหรับลูกไก่ในระยะ 10 วันแรก ควรใช้ปลายข้าวกล้องอย่างละเอียดผสมอาหารไก่อ่อนซึ่งมีขายตามร้านอาหารไก่คลุกกับน้ำพอกเปียกให้กินส่วนน้ำใช้วิตามินผสมให้กินหลังจาก 10 วันไปแล้ว ใช้ข้าวกล้องเม็ดโตผสมอาหารไก่และน้ำเช่นเดิมให้กินพออิ่มแล้วใช้ปลาทะเลหรือปลาน้ำจืดต้มให้สุกปั้นเป็นลูกกลอนเล็ก ๆ ให้กินหรือผสมกับอาหารไก่ให้กินหลังอาหารพออายุประมาณ 1 เดือน เริ่มให้กินข้าวเปลือกเม็ดเล็กได้หลังจากกินข้าวเปลือกอ้อมแล้วควรให้กินปลาตัวละประมาณเท่าหัวแม่มือทุกวัน ลูกไก่ที่ทานเลี้ยงจะโตเร็วกว่าปกติ

คิดถึงอาจารย์ถือ

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์

อาจารย์ถือ คือ อาจารย์วุฒรพงษ์ ศรีเมือง ที่พวกเรารู้จักกัน ทำงานเป็นอาจารย์ที่วิทยาลัยเกษตรบ้านกร่างเดิม ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาพิษณุโลก อาจารย์ถือ เป็นผู้ทำอะไรจริงจังเป็นนักปฏิบัติ เป็นนักวิชาการที่นำความรู้มาเผยแพร่ช่วยเหลือสังคม โครงการที่วิทยาลัยเกษตรบ้านกร่างร่วมกับปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก อาจารย์จะรับเป็นผู้ปฏิบัติดูแลโครงการด้วยตนเองโครงการอนุรักษ์และพัฒนาสุนัขบางแก้ว อาจารย์ถือ ต้องเลี้ยงสุนัขบางแก้วหลายสิบตัว เพื่อศึกษาวิจัยและต้องจำหน่ายลูกสุนัขเพื่อหารายได้มาทำโครงการให้ครบวงจร ความรู้ที่ท่านได้รับก็นำมาเผยแพร่และท่านก็เป็นกรรมการตัดสินประกวดสุนัขบางแก้วร่วมกับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด และท่านเป็นกรรมการที่ได้รับการยอมรับจากผู้เลี้ยงสุนัขบางแก้ว อาจารย์ถือเป็นผู้หนึ่งที่อยู่เบื้องหลังการพัฒนาสุนัขบางแก้วจนสวยงามมีชื่อเสียงโด่งดังในปัจจุบัน

อาจารย์ถือ ชอบเลี้ยงไก่ชน ไก่ตี ข้าพเจ้าจึงชักชวนให้มาเลี้ยงไก่เหลืองหางขาว ไก่เจ้าเลี้ยงเป็นไก่ชนบ้านกร่าง อาจารย์ถือก็หันมาเลี้ยงไก่เหลืองหางขาวตามคำแนะนำของข้าพเจ้าด้วย นอกจากเลี้ยงสุนัขบางแก้วจนโด่งดังแล้ว แต่ท่านก็ไม่ทิ้งงานวิจัยสุนัขบางแก้ว การเลี้ยงไก่ชนนครสวรรค์ต้องให้ท่านเป็นฝ่ายวิชาการศึกษาอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนนครสวรรค์ ให้ได้ตามตำราโบราณ อาจารย์ถือได้ฝากความประทับใจให้ข้าพเจ้าอยู่เรื่องหนึ่ง เมื่อมีการเสวนากัน 3 คน คือ อาจารย์ปรีชา บัวทองจันทร์ อาจารย์ถือและข้าพเจ้าตอนแดดร่มลมตกได้ที่แล้ว อาจารย์ถือเล่าว่า มีไก่เก่งอยู่ตัวหนึ่งลูกศิษย์เอามาให้ท่านเลี้ยงเข้าสังเวียนตีชนะ 2-3 ครั้ง มีคนกรุงเทพฯ ๗ ชื่อไปท้าหมิ่นบาทซึ่งขณะนั้นแพงมาก ข้าพเจ้าคิดในใจว่าอาจารย์ถือไม่ จึงถามเชิงชนเป็นอย่างไร อาจารย์ถือบอกลักษณะพิเศษคือ มุดลงใต้อกคู่ต่อสู้แล้วเห็นข้อขาคู่ต่อสู้สีแดง ๆ จะจิกเจาะจนเอ็นข้อขาคู่ต่อสู้ขาด คู่ต่อสู้ขาเจ็บยืนไม่อยู่แพ้ในที่สุดฟังแล้วไม่น่าเชื่อ ข้าพเจ้าก็ยังคิดว่าอาจารย์ถือไม่ลืบทว่าปีให้หลังถึงปัจจุบัน ข้าพเจ้าจึงทราบความจริงว่าไก่ที่คิดว่าอาจารย์ถือไม่นั้นก็คือ **“ไก่ปากอ้อย”** ไก่พื้นเมืองของจังหวัดลำพูน

เมื่อกลุ่มผู้เลี้ยงบ้านกร่างได้ก่อตั้งชมรมอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนนครสวรรค์ขึ้น เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2542 อาจารย์ถือได้ช่วยแนะนำการเลี้ยงดู การป้องกันโรคและการผสมพันธุ์ทำให้ชมรมได้พัฒนาการเลี้ยงไก่ชนนครสวรรค์ที่มีชื่อเสียงเป็นที่ต้องการของตลาด อาจารย์ถือยังร่วมเป็นกรรมการตัดสินไก่ชนนครสวรรค์กับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดทุกครั้ง และรับเป็นวิทยากรบรรยาย เรื่องการอนุรักษ์ไก่ชนนครสวรรค์ให้กับชมรมอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนนครสวรรค์ของจังหวัดพิษณุโลก แล้วท่านยังรับเป็นวิทยากรให้แก่จังหวัดใกล้เคียงอีกด้วย เรื่องที่ได้รับเชิญก็คือ

- เลี้ยงไก่พื้นเมืองแบบยั่งยืน
- การอนุรักษ์สัตว์เศรษฐกิจพื้นเมือง

- การอนุรักษ์และพัฒนาไกชนนเรศวร

เรื่องสำคัญที่อาจารย์ต่อได้รับมอบหมายจากข้าพเจ้าให้ไปศึกษาดูภูมิปัญญาไทยที่
นักเลี้ยงไกชนไทยใช้เป็นการผสมพันธุ์อยู่จนถึงปัจจุบัน คือ “การผสมพันธุ์ให้ลงเหล่า” เพื่อเป็นการอนุรักษ์
ไกชนนเรศวร ให้ยั่งยืนและอาจารย์ต่อได้นำไปบรรยายเผยแพร่ให้ผู้เลี้ยงไกนำไปปฏิบัติ เป็นการ
นำภูมิปัญญาไทยมาประยุกต์ให้เข้ากับหลักวิทยาศาสตร์ เพื่อให้เข้าใจง่ายแล้วนำมาลงพิมพ์หนังสือ
ไกชนนเรศวรมหาราช ไก่เหลืองหางขาวไก่เจ้าเลี้ยง ไก่ลือเลื่องของเมืองพิษณุโลกเมื่อปี พ.ศ.2542 ดังนี้
การผสมลงเหล่า

เป็นคำพูดของนักเลี้ยงไกชน การผสมลงเหล่า ก็คือการผสมที่จะรักษา สายเลือดของ
บรรพบุรุษตัวใดตัวหนึ่งที่ดีเด่นจริง ๆ เป็นการผสมพันธุ์แบบเลือดชิดอีกวิธีหนึ่ง หรือการผสมแบบ
line breeding นั่นเอง

นักเลี้ยงไกชนมักจะหวงเหล่า หรือไม่ยอมให้สีเหล่าอื่นมาปะปนในเหล่าของตัวเอง
นักเลี้ยงไกชนสมัยเก่ามีการผสมลงเหล่านี้นี้ คือ ใช้พ่อผสมลูกสาวเลย การทำแบบนี้แทนที่จะรักษาเหล่า
บางที่เป็นการทำลายเหล่าไปเลย เพราะการนำพ่อมาผสมลูกสาวในทางปฏิบัติมักจะไม่ดีเลย (ดังคำอธิบาย
ข้อเสียของการผสมแบบเลือดชิดในตอนต้น)

ถ้าต้องการจะรักษาเหล่าจริง ๆ (โดยที่ต้องการมาก) มีวิธีการผสมลงเหล่า ดังนี้

1. นำลูกตัวผู้ผสมกับลูกตัวเมียเลย
2. นำปู่มาผสมกับหลานสาว
3. นำลูกที่เกิดจากพ่อเดียวกันแต่ต่างแม่มาผสมพันธุ์กัน

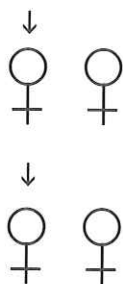
วิธีที่ 1 พ่อพันธุ์(ดีมาก) + แม่พันธุ์

นำลูกตัวผู้กับลูกตัวเมียในฝูงเดียวกันมาผสมพันธุ์กัน

วิธีที่ 2 พ่อพันธุ์(ดีมาก) + แม่พันธุ์

พ่อพันธุ์(เป็นพ่อพันธุ์ที่ไม่เป็น +
ญาติกับพ่อพันธุ์หรือแม่พันธุ์)

(ลูกตัวเมีย)

(หลานตัวเมีย)

นำหลานไปผสมกับปู่

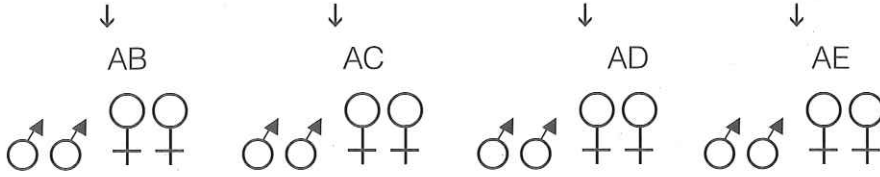

วิธีที่ 3 นำลูกที่เกิดจากพ่อเดียวกัน แต่ต่างแม่มาผสมพันธุ์กัน พ่อพันธุ์ตัวที่ดีมาก ๆ ไปผสมกับตัวเมียหลาย ๆ ตัว แล้วเอาลูกที่เกิดจากตัวเมียแต่ละตัวนั้นมาผสมข้ามกัน

สมมุติพ่อพันธุ์ที่ดีเลิศ = A จะมีแผนการผสมพันธุ์ ดังนี้

พ่อ A + แม่ B , พ่อ A + แม่ C , พ่อ A + แม่ D , พ่อ A + แม่ E

การผสมลงเหล่านี้ ถ้ามีความจำเป็นจึงจะใช้ แต่ส่วนใหญ่แล้วไม่ค่อยนิยมกัน เนื่องจากแม่ไก่สามารถเพิ่มปริมาณได้เร็วกว่าสัตว์อื่น ๆ อยู่แล้ว ดังนั้น ถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ ควรใช้วิธีที่ 2 จะเป็นการดีที่สุด

อาจารย์ต่อหรืออาจารย์จิวรพงษ์ ท่านเป็นนักวิชาการที่เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติแล้วนำมาเผยแพร่ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น ท่านต้องเลี้ยงสุนัขไทยบางแก้วจำนวนมาก ไกชนเรศวรเพื่อการศึกษา แล้วนำความรู้ที่ได้เป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้ เป็นส่วนหนึ่งทำให้สุนัขบางแก้วและไกชนเรศวรมีชื่อเสียงโด่งดัง ท่านยังเป็นกรรมการร่วมตัดสินการประกวดสุนัขบางแก้วและไกชนเรศวรอีกด้วย ท่านอาจารย์ต่อจึงเป็นบุคคลอันทรงคุณค่าที่พวกเราชาวพิษณุโลก หรือผู้เลี้ยงสุนัขบางแก้วและไกชนเรศวร ต้องให้เกียรติและระลึกถึงผลงานของท่านที่ฝากไว้กับวงการสุนัขบางแก้ว และไกชนเรศวร เมื่อท่านจากไปเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2548 พวกเรายังรำลึกถึงท่านอยู่เสมอ

ร.ต.ต.ผดุง ผู้เปิดตลาดไก่ชนนเรศวร

นายสัตวแพทย์นิติ ตังตระการพงษ์

ในการพิมพ์หนังสือเรื่องไก่ชนนเรศวรเล่มนี้จำเป็นต้องหารูปเก่า ๆ มาลงในหนังสือ บังเอิญได้พบรูปของ ร.ต.ต.ผดุง กลีบล่าตวน รับรางวัลการประกวดไก่ชนนเรศวรในงานเทิดพระเกียรติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ปี พ.ศ.2535 ณ บริเวณหน้าศาลากลางจังหวัดพิษณุโลก

จึงนึกได้ว่าครั้งหนึ่ง ร.ต.ต.ผดุง ได้ร่วมมือกับข้าพเจ้าเปิดตลาดนัดขายไก่ชนนเรศวรเป็นครั้งแรกที่บริเวณปัจจุบันนี้เรียกว่าลานเศรษฐกิจและสร้างห้องสมุดเทศบาล เดิมบริเวณนี้เป็นโรงฆ่าสัตว์เก่าทางเทศบาลนครพิษณุโลก ได้ย้ายโรงฆ่าสัตว์ไปอยู่แห่งใหม่ ในปัจจุบันที่บ้านคลอง ในปี พ.ศ.2537 ข้าพเจ้าได้ขออนุญาตเทศบาลนครพิษณุโลกใช้บริเวณโรงฆ่าสัตว์เก่าเปิดตลาดนัดขายไก่ชนนเรศวรและขายลูกสุนัขขบแก้ว โดยเช่าพื้นที่ประมาณ 20 หลัง เปิดขายเฉพาะวันเสาร์และอาทิตย์ ตลาดมีผู้คนมาเที่ยวซื้อสุนัขและไก่มาก ชมรมอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนนเรศวรได้มอบให้ ร.ต.ต.ผดุง กลีบล่าตวน เป็นตัวแทนนำไก่ชนนเรศวรมาจำหน่าย เป็นลูกไก่ ไกรุ่น และพ่อแม่ไก่ด้วย และยังรับไก่มากเพื่อสมาชิกมาจำหน่ายด้วย ร.ต.ต.ผดุง ต้องการให้ตัวแทนขายไก่เป็นที่พบปะสังสรรค์ของผู้เลี้ยงไก่ด้วย จึงจัดน้ำชากาแฟบริการด้วย ไม่ซื้อไก่แต่กินกาแฟฟรีคุยกันได้ จึงเป็นการประชาสัมพันธ์ให้คนพิษณุโลกรู้จักไก่ชนนเรศวรเพิ่มขึ้น

ข้าพเจ้าไปหาบ้าน ร.ต.ต.ผดุง กลีบล่าตวน ที่บ้านบางพยอม อยู่ริมน้ำเหนือ วัดตาปะขาว หายใจทราบบว่าท่านได้เสียชีวิตแล้วเมื่อ 26 ตุลาคม 2541 ความประทับใจที่ข้าพเจ้ามีต่อท่านจึงได้ถ่ายทอดมาให้เพื่อเป็นอนุสรณ์ ให้อนุชนรุ่นหลังได้รับทราบว่า ร.ต.ต.ผดุง กลีบล่าตวน เป็นผู้บุกเบิกเปิดตลาดไก่ชนนเรศวรเป็นท่านแรก ข้าพเจ้าโชคดีที่ได้พบกับอาจารย์อนันต์ ศรีนิ่ม ซึ่งมีบ้านอยู่ใกล้ ๆ กันบอกว่า เป็นญาติกับ ร.ต.ต.ผดุง บริเวณนี้มีบ้านอยู่ 4 - 5 หลัง อาจารย์อนันต์เคยเป็นเลขาของกลุ่มชมรมอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนนเรศวร ตำบลหัวรอ เมื่อเริ่มก่อตั้งชมรม พ.ศ. 2535 คอยช่วยเหลือจัดบันทึกการประชุม อาจารย์ได้เล่าความทรงจำว่าได้รับไก่จากชมรม พ่อพันธุ์ไก่ชนนเรศวร 1 ตัว และแม่ไก่ชนนเรศวร 3 ตัว ต่อสมาชิกหนึ่งรายนำมาเลี้ยง อาจารย์อนันต์ และ ร.ต.ต.ผดุง รวมเพื่อนบ้านรวมกันเป็น 4 ครอบครัว นำไก่ชนนเรศวรมาเลี้ยง 4 ชุด ได้ผสมพันธุ์เพาะลูกไก่ออกมาจำหน่ายในตลาดนัด ปรากฏว่าขายได้ดีมาก ลูกไก่ขายตัวละ 200 - 300 บาท ส่วนไก่ใหญ่ขายตัวละ 2,000-5,000 บาท ดังนั้น กลุ่มไก่ของ ร.ต.ต.ผดุง จึงเป็นที่รู้จักกันมากในการเปิดตลาดขายไก่ อาจารย์อนันต์ยังบอกอีกว่ากลุ่มไก่ของท่านยังพอใช้ พ่อไก่ 4 ตัว ที่ได้รับมาจากชมรม สลับกันผสมพันธุ์ เป็นการข้ามสายพันธุ์ จึงทำให้ได้ลูกไก่ออกมาสวยงาม

เมื่อขาดผู้นำอย่าง ร.ต.ต.ผดุง กลีบล่าตวน ผู้บุกเบิกตลาดขายไก่ชนนเรศวร ประกอบกับอาจารย์อนันต์ ศรีนิ่ม มีภารกิจในการสอนหนังสืออยู่ต่างอำเภอ กลุ่มไก่อันบางพยอมแห่งนี้จึงขาดผู้นำ การเลี้ยงไก่ชนนเรศวรจึงซบเซาลง ข้าพเจ้าหวังว่า อาจารย์อนันต์ ศรีนิ่ม จะกลับมาเลี้ยงไก่ชนนเรศวรอีก เป็นการอนุรักษ์และสืบสานให้ไก่ชนนเรศวรอยู่ไปชั่วลูกหลานต่อ ๆ ไป

ลักษณะไม่พึงปรารถนาในการประกวดไก่ (DISQUALIFICATION)

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์

การประกวดไก่ชนสวยงามถูกต้องตามมาตรฐานพันธุ์ของชนิดไก่นั้น ๆ ได้มีการประกวดแพร่หลายไปทั่วประเทศขณะนี้ การประกวดไก่ได้เริ่มต้นครั้งแรกเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2533 เพื่อคัดเลือกหาไก่ชนพระนครสวรรค์ของจังหวัดพิษณุโลก นำไก่ตัวที่ชนะเลิศเป็นแบบในการพัฒนาสายพันธุ์ไก่ชนพระนครสวรรค์เรื่อยมาจนถึงปัจจุบันนี้รวมเวลา 23 ปีแล้ว ในขณะเดียวกันการประกวดไก่สายพันธุ์อื่น ๆ ก็มีการประกวดในเวลาต่อมาเช่นเดียวกัน เช่นไก่ประดู่หางดำ ไก่เขียวหางดำ ไก่เทาทอง เป็นต้น ไก่ชนสวยงามถูกต้องตามมาตรฐานพันธุ์นี้ได้มีต่างชาติสนใจซื้อไปเลี้ยงมากทางประเทศตะวันออกกลางและในปี พ.ศ.2558 นี้ ประเทศอาเซียนก็จะร่วมกันเป็นหนึ่งเดียว ทุกประเทศในอาเซียนมีความนิยมในการชนไก่กันทุกประเทศ ประเทศที่ซื้อไก่จากประเทศไทยไปชน คือ ประเทศอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และมาเลเซียและในอนาคตประเทศอาเซียนก็จะหันมาสนใจการประกวดไก่สวยงามตามมาตรฐานพันธุ์กันเพิ่มขึ้น ดังนั้นประเทศไทยจึงเป็นผู้นำในการจัดประกวดไก่สวยงาม และเปิดตลาดไก่สวยงามด้วย

หลักสากลในการประกวดสัตว์ทุกชนิดที่ทั่วโลกยอมรับ คือ การคัดเลือกหาสัตว์พันธุ์ดีถูกต้องตามมาตรฐานพันธุ์เพื่อนำไปทำพันธุ์พัฒนาสายพันธุ์ ดังนั้นเมื่อมีสัตว์ที่นำเข้ามาประกวดมีลักษณะด้อยไม่ถูกต้องตามมาตรฐานพันธุ์ก็จะคัดออกไปเพื่อขจัดลักษณะไม่ดีออกไปจากสายพันธุ์ โดยไม่ต้องเขียนไว้ในมาตรฐานพันธุ์นั้น เช่น สุนัขตัดหาง, ตัดหู, แต่ถ้าเห็นว่าดีต้องเขียนไว้ในมาตรฐานพันธุ์ เช่นสุนัขพันธุ์โด้เบอร์แมน, ลีตไวเลอร์ ดังนั้นในการประกวดไก่สวยงามตามมาตรฐานสายพันธุ์จึงต้องยึดหลักสากลด้วย การเลี้ยงไก่ต้องไม่ทรมาณต้องไม่นำลักษณะไม่ดี (เลว) ไปสู่ลูกหลานและต้องคำนึงถึงสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ปราศจากโรคของไก่ด้วยจึงถือเป็นธรรมเนียม ถ้าพบลักษณะไม่พึงประสงค์จะเป็นลักษณะด้อยสามารถถ่ายทอดทางพันธุกรรมได้ด้วย การประกวดไก่จึงเป็นการคัดเลือกไก่สายพันธุ์ดีเพื่อไปทำพันธุ์และพัฒนาสายพันธุ์

ลักษณะอันไม่พึงปรารถนาเหล่านี้ คือ

1. **ไก่ตาบอด (BLIND)** ชาวไก่ชนเรียกว่าตาบอดตาใส ดูลูกตาเป็นปกติแต่มองไม่เห็น ตรวจสอบโดยเอามือโบกโกลั ๆ ตา ตาจะไม่กระพริบแสดงว่ามองไม่เห็น ปกติจะเป็นกับตาทั้งสองข้างหรือข้างใดข้างหนึ่งก็ได้ พบในการผสมพันธุ์สายเลือดชิด
2. **ไก่ต้อน** ไก่แสดงเพศผู้, เมียไม่สมบูรณ์ หรือเรียกว่าไก่กระเทย ไก่เยียร์ ใช้ทำพันธุ์ไม่ได้
3. **ไก่ตัดหางอน, ตัดเหนียง, ตัดสร้อยหรือขน** การทำสัญกรรมนี้เป็นการปกปิดลักษณะด้อยซึ่งถ่ายทอดทางพันธุกรรมสู่ลูกหลานได้ด้วย
4. **การตอปีกต่อหาง** เป็นการปกปิดลักษณะด้อยซึ่งไม่ได้มาตรฐานพันธุ์โดยการตัดหรือถอนขนที่ไม่ได้มาตรฐานออกไปแล้วหาขนหรือหางที่ถูกต้องใส่แทนเข้าไป

5.การย้อมสีและการกัดสีขนไก่ หางไก่และสร้อยไก่ เพื่อให้สีธรรมชาติเปลี่ยนไป เป็นการปกปิดสีที่ไม่ได้มาตรฐานรวมถึงการย้อมสีเกล็ดแข้ง, นิ้วและเล็บ

6.ไก่ทำเป็นหน่อ หรือเดินขาเจ็บ

7.ไก่แสดงอาการป่วย เช่นหงา หน้าซีด น้ำมูกน้ำตาไหล ถ้าพบต้องคัดออกจากการประกวด เพื่อป้องกันการนำโรคมาติดต่อกัน

8.ไก่ปากหลุด เตื่อยหลุด เกล็ดแข้ง, เกล็ดนิ้วหลุดและเล็บหลุด ถ้าพบในขณะประกวด ต้องคัดออกไม่ตัดสิน ถ้าไก่เตื่อยหลุด ปากหลุด และเล็บหลุดมาก่อนหลายวันให้อยู่ในดุลยพินิจของกรรมการ แต่ถ้าเกล็ดแข้งเกล็ดนิ้วหลุดมาก่อนแต่เกล็ดยังงอกไม่เต็มก็ให้คัดออก

ในการคัดลักษณะไม่พึงปรารถนาในการประกวดไก่ออกจากการประกวดเป็นการคัดลักษณะด้อยไม่ให้นำไปขยายพันธุ์ เช่น ไก่ตาบอดตาใส, ไก่ตัดหงอน ตัดเหนียงตัดขนตัดสร้อย การต่อปีกต่อหาง การย้อมสีไก่เป็นการปกปิดลักษณะด้อยซึ่งถ่ายทอดทางพันธุกรรมได้ ส่วนไก่ป่วยนั้นถือว่าคัดออกเพื่อป้องกันโรคติดต่อ ดังนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาสายพันธุ์ไก่ชนตามมาตรฐานพันธุ์ของชนิดไก่นั้น ๆ ผู้เลี้ยงไก่จึงควรปฏิบัติตามกฎกติกาของการประกวดไก่เพื่อตัวท่านเอง ไก่สายพันธุ์ที่ท่านเลี้ยงเมื่อได้ลูกหลานออกมาจะได้ลักษณะถูกต้องตามมาตรฐานพันธุ์ มิฉะนั้นแล้วเราจะเป็นผู้หลอกตัวเองอยู่ตลอดเวลา

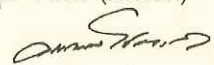
คนดีแทนคุณแผ่นดิน

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์

20 พฤศจิกายน 2556

หนังสือฉบับนี้ไว้ให้ไว้เพื่อรับรองว่า
น.สพ.นิสิต ตั้งตระการพงษ์ เป็นผู้ที่ได้รับเลือกให้
เป็น คนดีแทนคุณแผ่นดิน ประจำจังหวัดพิษณุโลก
ของโครงการแทนคุณ แผ่นดิน ปี 2556 ซึ่งจัดโดย
บริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

(ดวงกมล ไชตะนา)

กรรมการผู้จัดการ
บริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

น.สพ.นิสิต ตั้งตระการพงษ์ อายุ 70 ปี

“จุดประกายหมาบางแก้วและไก่เหลืองหางขาวจนโด่งดัง”

ผู้จุดประกายหมาบางแก้วและไก่เหลืองหางขาวจนโด่งดังทั่วประเทศ ซึ่งสุนัขพันธุ์บางแก้ว
และไก่ชนพันธุ์พระนเรศวรเหลืองหางขาว เป็นสัตว์เลี้ยงเศรษฐกิจที่สร้างชื่อเสียงให้แก่วงศ์พิษณุโลก
และเป็นสินค้าส่งออกที่มีความต้องการไปทั่วประเทศ แต่กว่าจะมาถึงวันนี้ได้ มีบุคคลหนึ่งที่อยู่เบื้องหลัง
และใช้เวลาเกือบครึ่งชีวิตเก็บข้อมูล บันทึก ผลักดันมาตรฐานพันธุ์ เรียกได้ว่าเป็นหนึ่งบุคคลสำคัญ
ที่จุดประกายให้สุนัขบางแก้วและไก่เหลืองหางขาวจนโด่งดังมาจนถึงวันนี้

ท้าวชมรมไก่ชนนเรศวรแห่งแรกของประเทศไทย

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์

ไก่ชนนเรศวรเป็นไก่ประวัติศาสตร์ของชาติไทย คนไทยทุกคนต้องเรียนรู้ประวัติศาสตร์พระนเรศวรมหาราช ประลองการชนไก่ชนะไก่ของพระมหาอุปราชาของพม่า ไก่ชน

เหลืองหางขาวเป็นไก่ที่ชนที่พระนเรศวรมหาราช ได้นำไปจากบ้านหัวแท (ปัจจุบันคือบ้านกร่าง) ในการชนชนะครั้งนั้น จังหวัดพิษณุโลก จึงจัดให้มีการประกวดไก่ชนนเรศวรเป็นครั้งแรกของประเทศไทย เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2533 ซึ่งเป็นวันครบรอบการครองราชย์ 400 ปี ของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช มีไก่ชนนำเข้าประกวดมากถึง 633 ตัว คัดเลือกได้ไก่ชนนเรศวรชนะเลิศที่หนึ่ง เป็นของนายอุบล เกิดมุด บ้านเลขที่ 1/1 หมู่ที่ 3 ตำบลไผ่ชอดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จึงนำมาเป็นไก่ต้นแบบเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนา ดังนั้น การจัดตั้งชมรมอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนนเรศวร ก็เริ่มขึ้นที่แหล่งกำเนิดคือ บ้านกร่าง แต่ไม่ประสบความสำเร็จเหมือนมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์มาดลใจข้าพเจ้า ให้ไปจัดตั้งกลุ่มที่ตำบลหัวรอในการประชุมผู้เลี้ยงไก่ครั้งแรกที่ “วัดตาปะขาวหาย” ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่แต่โบราณที่มีความศักดิ์สิทธิ์ผู้คนนับถือมาก ตามประวัติเล่าว่า ตาปะขาวหายท่านนี้ คือ เทวดาแปลงกายมาช่วย หล่อองค์พระพุทธรชินราช หลังจากทีหล่อองค์พระพุทธรชินราชถึง 3 ครั้ง ก็ไม่ประสบความสำเร็จ ตาปะขาวหายท่านมาช่วยตั้งแต่ปั้นหุ่นและเททองหล่อองค์พระพุทธรชินราชจนเสร็จเรียบร้อย แล้วท่านก็เดินขึ้นไปทางเหนือ มีผู้พบเห็นตาปะขาวครั้งสุดท้ายตรงบริเวณวัดตาปะขาวหายปัจจุบันนี้ แล้วเห็นท้องฟ้าเปิดเป็นช่องขึ้นไปเสมือนหนึ่งท่านเดินทางกลับสวรรค์ ชุมชนบริเวณนี้จึงสร้างวัดขึ้นมาตั้งชื่อว่า “วัดตาปะขาวหาย” เหตุการณ์ที่ตาปะขาวหายตัวกลับขึ้นสวรรค์นั้นเกิดขึ้นมาแล้ว 657 ปี (หล่อพระพุทธรชินราชประมาณปี พ.ศ.1898) ด้วยพลังแห่งอำนาจบุญบารมีของตาปะขาวหาย ได้ช่วยให้การจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนนเรศวรประสบความสำเร็จ นำโดยกำนันเฉลิม อุทองมาก เป็นประธานกลุ่ม นายประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ เป็นที่ปรึกษากลุ่มและนายสมคิด คุ่มฉาย เป็นเลขากลุ่ม ในปี พ.ศ.2534 ทางจังหวัดพิษณุโลก ให้จัดตั้งกลุ่มและให้เงินมาดำเนินการจัดซื้อไก่พ่อพันธุ์ 25 ตัว แม่พันธุ์ 75 ตัว โดยมอบไก่พ่อพันธุ์ 1 ตัวและแม่พันธุ์ 3 ตัว ให้สมชิก 1 ท่าน ไปผสมพันธุ์และส่งคืนลูกไก่เพื่อให้สมชิกรายอื่นนิยมต่อไป กำนันเฉลิม อุทองมาก นับว่าเป็นผู้นิยมเลี้ยงไก่ชนอยู่ในชั้นแนวหน้า และมีความนิยมชมชอบไก่เหลืองหางขาวเป็นอันมาก จึงอนุรักษ์ไก่ชนเหลืองหางขาวไว้เป็นจำนวนมาก เมื่อมีการประกวดไก่ชนพระนเรศวรครั้งแรกเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2533 ไก่เหลืองหางขาวของกำนันเฉลิม อุทองมาก ได้รับรางวัล 2 ตัว คือ ชนะเลิศที่ ๓ และชนะเลิศที่ ๕ อีกหนึ่งตัว กำนันเฉลิมจึงเป็นผู้นำจัดตั้งชมรมอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนนเรศวรขึ้นเป็นครั้งแรกของประเทศไทย นอกจากนี้ไก่เหลืองหางขาวของนายมนู เพชรบัว บ้านเลขที่ 139/1 หมู่ที่ 7 ตำบลหัวรอ ได้รับรางวัลชมเชยในการประกวดไก่ชนพระนเรศวร เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2533 เช่นเดียวกับ ลูกไก่ที่สมาชิกของชมรมผลิตออกมา เป็นที่ต้องการของผู้เลี้ยงไก่ชนทั่วประเทศจึงทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งนับว่าเป็นอาชีพได้ ดังนั้น ไก่ชนนเรศวรจึงสินค้าโอท็อปของตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยรอได้ให้การสนับสนุนแก่ชมรมอนุรักษ์และพัฒนา ไกชนนเรศวรเป็นอันมาก โดยเปิดศูนย์บริการเรียนรู้และจำหน่ายไกชนที่บ้าน นายสมคิด คุ่มฉาย ให้การต้อนรับแขกต่างจังหวัดที่มาเยือนดูงาน ตลอดจนจัดซื้ออุปกรณ์การให้คะแนนไก่ด้วยเครื่องไฟฟ้า ใช้ในการประลองไก่เพื่อเพิ่มมูลค่า เรียกว่าชนไก่แบบบ็อกซึ่ง คุณสมคิด คุ่มฉาย เป็นนักผสมพันธุ์ ไกชนนเรศวร มีไกชนเรศวรที่สวยงามอยู่หลายตัวและส่งเข้าประกวดทุกครั้งที่มีการประกวด ไกชนนเรศวร ที่สวยงามถูกต้องตามตำราไก่และมาตรฐานไกชนนเรศวรที่ทุกคนรู้จักคือ ไก่ชื่อ “ไผ่สีทอง” คุณสมคิด ได้มอบให้ข้าพเจ้านำไปทูลเกล้าถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่พระราชวังไกลกังวลหัวหิน เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2546 คุณสมคิด ประสบความสำเร็จในการส่งไก่ชื่อ ดาวทอง เข้าประกวด ในงานสงกรานต์ ปี พ.ศ.2546 ชนะเลิศได้รับถ้วยพระราชทานพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี และเมื่อวันที่ 27 มกราคม 2544 มีการประกวดไกชนนเรศวรที่บริเวณหน้าศาลากลางจังหวัดพิษณุโลก ในงานเทิดพระเกียรติพระนเรศวรมหาราชทุกคนในงานต้องตกตลึงด้วยความงามของไก่ชื่อ สมรักษ์ ของคุณสมคิด คุ่มฉาย ชนะเลิศที่ 1 ประเภทไก่ใหญ่ มีสร้อยระย้าสีทองงามมาก ปาก แข็ง ตา สีขาวอมเหลือง มีพระเจ้าห้าพระองค์น้ำหนักตัว 3.4 กิโลกรัม เป็นไก่หนุ่ม คุณสมคิด คุ่มฉาย ได้บรรจงผสมพันธุ์ อย่างมุ่งมั่นอดทน จนประสบความสำเร็จดังแผนผัง ดังนี้

การผสมพันธุ์ให้ได้ไก่สวยและเก่งแบบลงเหล่า

- (1) พ่อพันธุ์ไผ่สีทอง + แม่พันธุ์
(น้ำหนักต่ำกว่า 3 กิโลกรัม)
- ↓
- (2) พ่อพันธุ์สายทอง + ได้ลูกช่วงที่ 1 เก็บตัวเป็นแม่พันธุ์
(น้ำหนัก 3.2 กิโลกรัม)
- ↓
- (3) พ่อพันธุ์ธนูทอง + ได้ลูกช่วงที่ 2 เก็บตัวเมียเป็นแม่พันธุ์
(น้ำหนัก 3.5 กิโลกรัม)
- ↓
- (4) พ่อพันธุ์ไผ่สีทอง + ได้ลูกช่วงที่ 3 เก็บตัวเมียเป็นแม่พันธุ์
(น้ำหนักต่ำกว่า 3 กิโลกรัม)
- ↓
- ได้ลูกตัวผู้ชื่อสมรักษ์
(น้ำหนัก 3.4 กิโลกรัม) ชนะเลิศที่ 1
ไกชนนเรศวร 27 มกราคม 2544

ปัจจุบันชมรมอนุรักษ์และพัฒนาไกชนนเรศวรตำบลห้วยรอ ดำเนินการบริหารโดย กลุ่มคนหนุ่ม มีนายสุภกิต พันระเสน (ตัน) เป็นประธานชมรม ตันยังเป็นนักผสมพันธุ์ไกชนนเรศวร และไกชนเก่งสายเลือดผสม ออกสู่ตลาดอย่างมากภายใต้ชื่อ “ฟาร์มราชันย์” ไกชนนเรศวรที่สวยงาม

ใช้เป็นพ่อพันธุ์มีอยู่หลายตัว ไก่ชื่อยูงทองได้รับถ้วยรางวัลพระเทพ ๗ ปี พ.ศ.2555 คุณประกิจ พันธะเสน เป็นผู้บุกเบิกการค้าขายไก่ทางอินเทอร์เน็ต ใช้ชื่อว่า “ไร่ราชันย์ดอทคอม” จึงประสบความสำเร็จในการช่วยสมาชิกจำหน่ายไก่ด้วย ซึ่งในฟาร์มราชันย์มีไก่นครสวรรค์เพื่อจำหน่ายประมาณ 100 ตัว และไก่นครสวรรค์สายเลือดผสมอีกประมาณ 80 ตัว เมื่อขายออกไปทางชมรมอนุรักษ์และพัฒนาไก่นครสวรรค์ตำบลห้วยอ มีสมาชิกอยู่ 129 ราย โดยมีสนามบ็อกซึ่งอยู่บริเวณหน้าที่ทำการ อบต.ห้วยอ เป็นแหล่งนัดพบของชมรมทุก ๆ วันอาทิตย์ สมาชิกชมรมที่อยู่ในชั้นแนวหน้า ที่สร้างชื่อเสียงให้ชมรมห้วยอก็คือ **ซุ่มสันติภาพ** ของ **คุณราเมศ มนต์ธรรม** มีไก่นครสวรรค์อยู่ในซุ่มจำนวนมาก เพื่อจำหน่ายให้แก่ผู้สนใจทั่วไป มีพ่อไก่นครสวรรค์ที่สร้างชื่อเสียงโด่งดัง คือ ไก่ชื่อยูงทองแสงกุ่ม ได้รับถ้วยพระราชทานพระเทพ ๗ เมื่อปี พ.ศ.2554 อีกซุ่มหนึ่งที่กำลังเจริญรุดหน้าสร้างชื่อเสียงให้แก่ชมรมเช่นกันคือ **“ซุ่มเทพพิทักษ์”** มีพ่อไก่นครสวรรค์ที่รับถ้วยรางวัลหลายใบ มีไก่สวยงามพร้อมที่จะจำหน่ายให้แก่ลูกค้าเลี้ยงไก่นครสวรรค์ทุกท่าน ฟาร์มไก่นครสวรรค์ที่เขียนไก่นครสวรรค์ทั่วประเทศรู้จักและมีไก่นครสวรรค์รูปแบบไว้ต้อนรับผู้มาเยี่ยมชมเมื่อซื้อไก่นครสวรรค์แล้ว อยากได้ไก่ดีต้องไปที่ **“ซุ่มขุนเดช คาราบาว”** ยินดีต้อนรับเพื่อนไก่นครสวรรค์ทุกท่านแม้แต่ **คุณแอ๊ด คาราบาว** มีโอกาสผ่านเมืองพิษณุโลก ต้องไปดูไก่ดีที่ซุ่มขุนเดชเป็นประจำ จึงได้สัมภาษณ์จากชมรมไก่นครสวรรค์ตำบลห้วยอ ว่า **“ขุนเดช คาราบาว”**

บุคคลที่ทรงคุณค่าของวงการไก่นครสวรรค์ที่เขียนไก่นครสวรรค์ทั่วประเทศ ต้องให้การยอมรับคือ **อาจารย์ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์** ทุกคนในตำบลห้วยออมรรู้จักดี เป็นผู้ที่รักการเลี้ยงไก่นครสวรรค์ การชนไก่มาตั้งแต่เด็ก เคยเดินสายชนไก่ไปทั่วประเทศนิตยสารเขียนไก่นครสวรรค์ฉบับที่ 42 ปีถัดหลัง ตุลาคม 2544 ให้เกียรติอาจารย์ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ เป็นผู้สืบสานตำนานยอดฝีมือว่า **“ของแท้แห่งยุค 2002 ท่านให้ข้อคิด จงเล่นไก่ด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม การชนไก่เป็นเกมกีฬาและเป็นประเพณีที่สืบทอดกันมาแต่สมัยโบราณ จนถึงปัจจุบันซึ่งในอนาคตข้างหน้า ศาสตร์และศิลปะของการเป็นมือน้ำลูกหลานของเราต้องอนุรักษ์สืบทอดต่อไป”** อาจารย์ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ ยังได้ร่วมมือกับก้านหม้อเฉลิม อยู่ทองมาก่อตั้งชมรมไก่นครสวรรค์ร่วมกับข้าพเจ้า และเป็นผู้จัดทำไก่นครสวรรค์ชุดแรกพ่อพันธุ์ 25 ตัว แม่พันธุ์ 75 ตัว มาให้สมาชิกของชมรมเลี้ยงแล้วปรับปรุงพันธุ์ คุณประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ มีคุณูปการต่อวงการไก่นครสวรรค์และไก่นครสวรรค์เป็นอันมาก คุณประดิษฐ์ ได้ฝากผลงานจนเป็นที่ประจักษ์แก่พวกเรา คุณประดิษฐ์ ยังนำทีมงานและจัดทำไก่นครสวรรค์และไก่นครสวรรค์ร่วมแสดงละครประวัติศาสตร์ ตอนพระนเรศวรชนไก่ในงานเทิดพระเกียรติพระนเรศวรมหาราชทุกปีที่มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามจัดแสดง แต่แล้วคุณประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ ต้องจากพวกเราไป เมื่อสร้างไก่นครสวรรค์ของตำบลห้วยอ ให้โด่งดังเป็นที่ยอมรับของคนทั่วประเทศไทย

ชมรมอนุรักษ์และพัฒนาไก่นครสวรรค์ตำบลห้วยอ จึงเป็นชมรมแรกที่ช่วยกันอนุรักษ์ไก่นครสวรรค์ให้อยู่คงคู่กับประเทศไทยและยังได้พัฒนาไก่นครสวรรค์ให้มีรูปร่างตามตำราไก่นครสวรรค์ และมีรูปร่างสวยงามอย่างในปัจจุบัน พร้อมทั้งยังเผยแพร่พันธุ์ไก่นครสวรรค์ให้มีรูปร่างตามตำราไก่นครสวรรค์ และมีรูปร่างสวยงามอย่างในปัจจุบัน พร้อมทั้งยังเผยแพร่พันธุ์ไก่นครสวรรค์ไปทั่วประเทศ จึงทำให้ปริมาณไก่นครสวรรค์เพิ่มขึ้น และมีผู้สนใจเลี้ยงไก่นครสวรรค์อย่างแพร่หลาย ไก่นครสวรรค์จึงเป็นไก่ของคนชาติไทยที่พวกเราต้องหวงแหน และช่วยกันอนุรักษ์ให้อยู่ยั่งยืนคู่ประเทศไทยต่อไป

กำนันเฉลิม อุ่ทองมาก

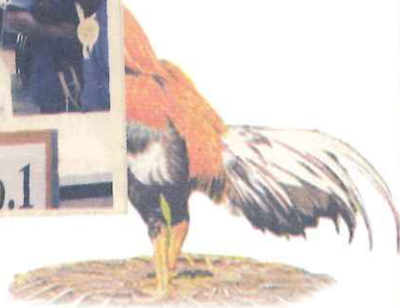
ผู้จุดประกายชมรมอนุรักษ์และพัฒนาไกชนนเรศวรแห่งแรกของประเทศไทย ที่ตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เมื่อปี พ.ศ.2534 โดยก้านันเฉลิม อุทองมาก รับเป็นประธานชมรมคนแรก มีอาจารย์ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ ปราชญ์ไกชนคนทั้งประเทศยอมรับเป็นที่ปรึกษากลุ่ม และมีอาจารย์ สมคิด คุ่มฉาย ผู้มีประสบการณ์การชนไกการผสมพันธุ์ไกชนเป็นเลขาชมรม ชมรมอนุรักษ์และพัฒนา ไกชนนเรศวรตำบลหัวรอ จึงเป็นชมรมที่คนไทยทั่วประเทศที่สนใจไก่เหลืองหางขาวไก่เจ้าเลี้ยง หรือไก่ที่พระนเรศวรมหาราชนำไปชนชนะไก่ของพระมหาอุปราชที่พม่า ตามที่ประวัติศาสตร์ชาติไทย ได้บันทึกไว้

“ไกเหลืองหางขาวกินเหล้าเชื่อ” คำพังเพยนี้ก้านันเฉลิม อุทองมาก ได้พิสูจน์มาแล้ว เมื่อสมัยเป็นหนุ่ม ก้านันบอกว่า “ผมชอบไกเหลืองหางขาว เป็นชีวิตจิตใจเลย” ผมต้องเลี้ยง ไก่เหลืองหางขาวไว้ประจำซุ้มของผม เพื่อเป็นสิริมงคล รายได้ดีจากการขายลูกไก่และไก่ที่เลี้ยงออกจนจะชนะ เป็นประจำ โดยเฉพาะไกเหลืองหางขาวจากซุ้มผม ถ้านำเข้าสังเวียนแบรียบได้คู่แล้วไปนั่งล้อมวงกินเหล้า เชื้อรอไว้ได้เลย ส่วนใหญ่แล้วจะชนะในอันที่ 3 หรือ 4 ไก่เหลืองหางขาวเรียกว่าเป็นไก่สกุลสูง คือ ไก่เจ้าเลี้ยง นอกจากมีรูปร่างสวยงามแล้วยังมองดูเป็นไก่ที่น่าเกรงขามแก่ไกชนทั่วไป เป็นไก่เจ้าปัญญา มีเชิงชนได้หลายกระบวนท่า ก้านันเฉลิม อุทองมาก จึงมีไกเหลืองหางขาวเลี้ยงไว้ที่ซุ้มเป็นจำนวนมาก เมื่อมีการประกวดไกชนพระนเรศวรมหาราชครั้งแรกเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ.2533 ณ พระราชวังจันทร์ ไก่เหลืองหางขาวของก้านันเฉลิม อุทองมาก ได้รับรางวัล 2 ตัว จากไก่ส่งประกวดทั้งหมด 633 ตัว คือ ได้รางวัลชนะเลิศที่ 3 หนึ่งตัว และชนะเลิศที่ 5 อีกหนึ่งตัว

ก้านันเฉลิม อุทองมาก ได้บริหารชมรมอนุรักษ์และพัฒนาไกชนนเรศวรตำบลหัวรอ ให้เป็นที่รู้จักของคนไทยทั่วประเทศ ทำให้สมาชิกผลิตรายไก่ชนนเรศวรออกมาจำหน่ายไม่เพียงพอ ต่อความต้องการของตลาด บางครั้งผู้มาหาซื้อแล้วไม่ได้ลูกไก่ ก็ต้องขอซื้อไข่มีเชื้อเพื่อไปฟักเอง จึงทำให้ สมาชิกของชมรมมีรายได้จากการขายลูกไก่เพิ่ม “ไกชนเหลืองหางขาวของแท้ ต้องหัวรอพิษณุโลก” ไกชนนเรศวรจึงจัดเป็นสินค้าโอท็อปของตำบลหัวรอ ในการจัดการประกวดไกชนนเรศวรของ จังหวัดพิษณุโลก สมาชิกของชมรมหัวรอจะนำไก่ส่งเข้าประกวดทุกครั้ง ทำให้มีไก่จำนวนมากเป็นที่สนใจ แก่ผู้ชมการประกวด และทำให้ไกชนเหลืองหางขาวเป็นที่นิยมเลี้ยงของคนไทยที่รักไกชน ตลอดจนผู้ที่สนใจประวัติ ศาสตร์ของพระนเรศวรมหาราชก็สนใจนำไปเลี้ยงเป็นไก่ประวัติศาสตร์ ไกชนเหลืองหางขาวเป็นไก่ ที่มีรูปร่างสง่างาม สร้อยสีเหลืองทอง จึงเป็นไก่ที่สวยงามแก่ผู้พบเห็นแล้วอยากหาไปเลี้ยง

ความสำเร็จของไกชนนเรศวรที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน ก้านันเฉลิม อุทองมาก เป็นผู้หนึ่ง ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาและอนุรักษ์ไกชนเหลืองหางขาว และเป็นประธานชมรมแห่งแรกของประเทศไทย จึงทำให้มีสมาชิกเลี้ยงไกเหลืองหางขาวเป็นจำนวนมาก และเพาะพันธุ์ขยายแพร่พันธุ์กระจายไปทั่วประเทศ จึงนับว่าก้านันเฉลิม อุทองมาก เป็นผู้มีความรู้คู่คุณูปการต่อวงการอนุรักษ์ไกชนนเรศวรเป็นอันมาก

อาจารย์สมคิด คุ่มฉาย

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์

อาจารย์สมคิด คุ่มฉาย คือผู้ที่นิยมชมชอบไก่เหลืองหางขาวไก่เจ้าเลี้ยง ทั่วประเทศไทยย่อมรู้จักดี ท่านเป็นผู้ที่ร่วมก่อตั้งชมรมผู้อนุรักษ์และพัฒนาไกชนนเรศวร แห่งแรกของประเทศไทย ร่วมกับก้านั้นเฉลิม อุทองมาก อาจารย์ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ เป็นสมาชิกแนวหน้าของชมรมเพราะท่านเลี้ยงไกชนโดยสายเลือดมาตั้งแต่เด็ก จนถึงปัจจุบันภูมิปัญญาไทยโบราณเกี่ยวกับการผสมพันธุ์ไก่ การเลี้ยงไก่ อาจารย์สมคิด คุ่มฉาย ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษมาอยู่ในสมองเต็มไปหมด แต่อาจารย์สมคิด เป็นคนพูดน้อยโดยนิสัย แต่เวลาบรรยายให้แก่ผู้สนใจมาดูงานการเลี้ยงไกชนนเรศวร ที่ศูนย์เรียนรู้บ้านของท่านจะบรรยายได้อย่างดีเป็นที่ประทับใจของผู้เข้ามาชม อาจารย์สมคิด คุ่มฉาย เป็นผู้ที่ข้าพเจ้าจดจำมาตลอดไม่เคยลืม เพราะข้าพเจ้าไปประชุมเพื่อก่อตั้งชมรมครั้งแรกท่านเป็นผู้เสนอให้เรียกประชุมสมาชิกเวลา 18.00 น. จึงจะเป็นเวลาว่างงาน ประกอบกับท่านต้องทำงานที่โรงทอผ้าทอด้วย ดังนั้น การเรียกประชุมสมาชิกของชมรมไกชนนเรศวรจึงต้องเป็นเวลา 18.00 น. ซึ่งข้าพเจ้าก็ต้องเสียสละเวลามาร่วมประชุมทุกครั้ง

ชื่ออาจารย์สมคิด คุ่มฉาย ดั่งขึ้นมาเพราะว่าทีวีทุกช่องได้มาถ่ายทำเรื่องราวของไกชนนเรศวรออกอากาศ ไกชนนเรศวรสวยงาม ถูกต้องตามมาตรฐานพันธุ์ บ้านอาจารย์สมคิด คุ่มฉาย เป็นศูนย์เรียนรู้เรื่องไกชนนเรศวร ถูกต้องตามมาตรฐานพันธุ์ เป็นสถานที่ดูงานของผู้ที่นิยมไกชนจากทั่วประเทศ ผลงานของอาจารย์สมคิด ผูกพันกับองค์การบริหารส่วนตำบลหัวรอ เพราะว่ามีผู้มาดูงานติดต่อผ่านทาง อบต.หัวรอ บางครั้งมาหลายร้อยคน อบต.หัวรอ ต้องช่วยออกมาต้อนรับ ความสำคัญของไกชนนเรศวร จึงทำให้ อบต.หัวรอให้งบประมาณส่งเสริมการเลี้ยงไกชนนเรศวรของสมาชิกให้สร้างศูนย์เรียนรู้เรื่องไกชนนเรศวรโดยใช้บริเวณบ้านอาจารย์สมคิด และนำไกชนนเรศวรเป็นสินค้า OTOP ของตำบลด้วย

นอกจากนี้ อบต.หัวรอ ยังให้งบประมาณจัดซื้ออุปกรณ์ การให้คะแนนการชนไก่ด้วยเครื่องไฟฟ้าใช้ในการประลองไก่ เพื่อเพิ่มมูลค่าในการซื้อขายเรียกว่า **สนามชนไก่แบบบ็อกซิ่ง** อาจารย์สมคิด คุ่มฉาย เป็นผู้ที่เสียสละทำงานเพื่อชมรม ได้นำไก่เข้าประกวดทุกครั้งเมื่อมีงานประกวดและนำไก่ส่งเข้าประกวดครั้งละหลาย ๆ ตัว แม้บางตัวอาจตายชนบ้าง ท่านก็บอกว่านำมาช่วยงานให้มีไก่มาก ๆ ทำให้งานคึกคัก เป็นการประกวดความยิ่งใหญ่ให้ผู้เข้าชมได้เห็น ไก่ของอาจารย์สมคิด ได้รับรางวัลทุกครั้ง ถ้วยรางวัลเก็บไว้เต็มตู้แต่อาจารย์สมคิด คุ่มฉายไม่เคยได้รับถ้วยพระราชทานเลย อาจารย์สมคิดก็ไม่ขอท้อ พูดกับข้าพเจ้าว่า **“ไก่ของผมสวยไม่ตรงกับเดือนเมษายน”** ในที่สุดเป็นดังคำที่ว่า **“ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จย่อมอยู่ที่นั่น”** อาจารย์สมคิด คุ่มฉาย ส่งไก่ชื่อดาวทองเข้าประกวดในงานประเพณีสงกรานต์ ประจำปี 2546 ชนะเลิศได้รับถ้วยรางวัลพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สมดังที่ตั้งใจไว้

อาจารย์สมคิด ยังเป็นผู้มีจิตใจเป็นกุศลอันสูงส่ง เสียสละ มอบไก่ที่สวยงามที่สุดได้มาตรฐานตามตำราไก่ชนนเรศวร ที่ทุกคนในวงการเลี้ยงไก่ชนนเรศวรยอมรับ และผู้ที่มาดูงานการเลี้ยงไก่ชนนเรศวรที่บ้านอาจารย์สมคิด ต้องขอชมไก่ตัวนี้ “ไผ่สีทอง” เป็นไก่ที่ชนะเลิศไกรุ่นเล็กได้ด้วยรางวัลมากถึง 5 ใบ มอบให้ข้าพเจ้า นำไปทูลเกล้าถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ณ พระราชวังไกลกังวล หัวหิน เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ.2546

ไก่ชื่อ “สมรักษ์” ของอาจารย์สมคิด คู่หม้าย ต้องทำให้ทุกคนที่เข้าชมและส่งไก่เข้าประกวดในงานต้องตกตะลึงแบบไม่เชื่อสายตาตนเอง ว่าไก่ชื่อสมรักษ์สวยงามจริง ๆ ได้รับรางวัลชนะเลิศที่ 1 ประเภทไก่ใหญ่ เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2544 ในงานเทิดพระเกียรติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช อาจารย์สมคิด คู่หม้าย ได้วางแผนผสมพันธุ์อย่างดี ไก่สมรักษ์จะมีสร้อยสีทองงามรับกันทั้งสร้อยคอ สร้อยปีก และสร้อยหลังที่เรี่ยยาว ปาก ตา แข็ง และเดือย สีขาวอมเหลือง มีพระเจ้าห้าพระองค์ น้ำหนักตัว 3 กิโลกรัม

อาจารย์สมคิด มีไก่ดังอีกคู่หนึ่งชื่อ “ไผ่เงิน” และ “ไผ่ทอง” เคยนำมาโชว์ในงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก ส่วนทะเลแก้ว เป็นไกรุ่นอายุ 8 เดือน ทั้ง 2 ตัวอยู่ในสุมเดียวกันโดยไม่จิกตีกัน กริยาท่าทางเหมือนกัน เวลาขันก็จะขันตามพร้อม ๆ กัน ดูรูปร่างลักษณะไก่ทั้ง 2 ตัวก็เหมือนกันหมด ถ้านำมาดูทีละตัวก็บอกไม่ได้ว่าตัวไหนไผ่เงินตัวไหนไผ่ทอง อาจารย์สมคิด บอกว่าไก่ทั้ง 2 ตัวก็เหมือนกันหมด ถ้านำมาดูทีละตัวก็บอกไม่ได้ว่าตัวไหนไผ่เงินตัวไหนไผ่ทอง อาจารย์สมคิดบอกว่าไก่ทั้ง 2 ตัว เป็นไก่ฝาแฝด เมื่อแม่ไก่ออกไข่ อาจารย์สมคิด พบไข่ฟองโตใบหนึ่งคิดว่าเป็นไข่แฝด จึงให้แม่ไก่ฟักไข่ทั้งหมดรวม 9 ฟอง เมื่อฟักได้ 7 วัน นำไข่ฟองโตสองฟองดูพบว่า มีจุดดำ ๆ 2 จุด จึงแน่ใจว่าเป็นไข่แฝดและเป็นไข่ผสมติดเช็ดด้วย จึงหั่นมาดูแม่ไก่ที่ฟักนี้เป็นประจำ เมื่อฟักได้ 21 วัน เปิดท้องแม่ไก่ดูพบไก่ฟองโตนี้มีลูกไก่เจาะเปลือกไข่ออกมาเห็นลูกไก่ 2 ตัว เมื่อลูกไก่ออกจากไข่แล้วพบว่า มีขนาดเล็กกว่าไก่ตัวอื่น ๆ จึงทำตำหนิโดยเอาด้ายผูกที่ข้อขา พอลูกไก่โตขึ้นมาอีกหน่อยก็ใส่ห่วงที่ขาไว้ทั้ง 2 ตัว ไก่แฝดคู่นี้เลี้ยงดูเหมือนตัวอื่น ๆ ร่างกายก็แข็งแรงสมบูรณ์ดี คุณสมคิดยังเล่าอีกว่าสีของไก่คู่นี้เหมือนกันหมด น้ำหนักไล่เลี่ยกัน นิสัยเหมือนกัน ที่น่าแปลกก็คือตอนผสมพันธุ์กับตัวเมีย เมื่อไผ่เงินขึ้นทับ ไผ่ทองจะยืนรอ เมื่อไผ่เงินผสมพันธุ์เสร็จ ไผ่ทองจะขึ้นผสมต่อ โดยไม่แย่งตีกันเหมือนไก่ตัวอื่น ๆ อาจารย์สมคิดยังเล่าต่ออีกว่าตั้งแต่ไก่แฝดไผ่เงินไผ่ทอง เกิดมาในซุ้ม ถือเป็นมงคลมาก รายได้จากการขายไก่ดีขึ้นมากทันตาเห็น อาจารย์สมคิดและครอบครัว รักไผ่เงิน ไผ่ทองมาก ต้องเลี้ยงไว้ประจำบ้านแม้มีคนมาขอซื้อเป็นเงินแสน อาจารย์สมคิดก็ไม่ขาย ถือว่าไก่แฝดคู่นี้ให้ลาภและเป็นมงคลสำหรับครอบครัวด้วย

อาจารย์สมคิด คู่หม้าย เป็นสมาชิกผู้เริ่มก่อตั้งชมรมผู้อนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนนเรศวร ตำบลท้าวรอ เป็นชมรมแรกของประเทศไทย จึงนับได้ว่าเป็นผู้สร้างคุณประโยชน์ต่อวงการไก่ชนนเรศวรของประเทศไทยเป็นอันมาก และปัจจุบันยังคงสืบสานต่อการเลี้ยงอนุรักษ์ไก่ชนนเรศวรจังหวัดพิษณุโลก และผู้เลี้ยงไก่ชนนเรศวรทั่วประเทศไทย ต้องขอขอบคุณอาจารย์สมคิด คู่หม้ายและทั้งปวงท่านไว้ว่าจะสืบสานต่องานอนุรักษ์ไก่ชนนเรศวรให้ยืนยาวคู่ประเทศไทยตลอดไป

ไร่ราชันย์ดอกคอม

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์

ไร่ราชันย์ดอกคอม เป็นชื่อที่รู้จักกันในอินเทอร์เน็ต มีการเสนอขายไกชนนเรศวรและไกอนุรักษ์สีต่าง ๆ รวมถึงไกชนดีที่มีฝีมือเชิงชนทุกระบวนท่า ราคาต่อรองได้ส่งไก่ให้ทางบริษัทขนส่ง ซึ่งรับรองคุณภาพให้แก่ผู้ซื้อ “ไร่ราชันย์”

ดำเนินการโดยคุณสุภกิต พันธะเสน ซึ่งรู้จักกันในนาม “ตันหัวรอ” เป็นคนหนุ่มไฟแรง ที่ต่อสู้ชีวิตทำงานหาเงินมาตั้งแต่เด็ก แต่รักงานอนุรักษ์ไกชนนเรศวร เมื่อจบปริญญาตรีจากคณะสัตวศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ วิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พิษณุโลก คุณตันใช้ความรู้ที่เรียนมาจาก “เกษตรบ้านกร่าง” ชื่อที่คนพิษณุโลกนิยมเรียก นำมาพัฒนาการเลี้ยงไกชนนเรศวรจนเป็นที่รู้จักกันในวงการประกวดไกอนุรักษ์ทั่วประเทศ เนื่องจากเป็นผู้ที่ทำงานอย่างจริงจังและเสียสละ ต้องการพัฒนาชมรมอนุรักษ์และพัฒนาไกชนนเรศวรตำบลหัวรอ ชมรมแห่งแรกของประเทศไทย จึงได้รับความไว้วางใจจากสมาชิก ให้รับตำแหน่งประธานชมรมต่อจากคุณสมคิด คุ่มฉาย

“ศิษย์เอก อาจารย์ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์” เป็นที่รู้จักว่าคุณตันได้เรียนรู้และได้รับการถ่ายทอดวิทยายุทธมาจากอาจารย์ประดิษฐ์ ในเรื่องการเลี้ยงไกชน การผสมพันธุ์ไก่เก่ง ตำหรับยาต่าง ๆ ที่ใช้กับไกชนตลอดจนเทคนิคชนไกต่าง ๆ คุณตันนำความรู้ที่ได้มา นำมาดำเนินการเปิดสนามชนไกแบบให้คะแนน (บ็อกซิ่ง) เป็นสถานที่นัดหมายของสมาชิกชมรมนับว่าเป็นงานอันหนักแต่สำหรับคนหนุ่มที่มีความมุ่งมั่น เสียสละ ย่อมประสบความสำเร็จ แต่งานที่รักมากที่สุดคือการเลี้ยงไกอนุรักษ์เหลืองหางขาว ไกชนนเรศวร

กิจกรรมของประธานชมรมที่คุณตันต้องรับภาระคือการรวมสมาชิกให้มีการอนุรักษ์เลี้ยงไกชนนเรศวรเพิ่มขึ้น จัดการประกวดไก่ในงานประจำปีของตำบล ใช้สนามบ็อกซิ่งเป็นที่พบปะสังสรรค์ของสมาชิก ในแต่ละปีจะมีผู้เลี้ยงไกชน ชมรมผู้เลี้ยงไกชนทั่วประเทศเป็นจำนวนมาก มาดูงานการเลี้ยงไกชนนเรศวร ชมการเลี้ยงไก่สำหรับไว้ชนและการประลองไก่ สนามบ็อกซิ่งและการให้คะแนนการชนด้วยสิ่งที่คุณตันภาคภูมิใจมากที่สุดก็คือการได้ไปบรรยายเรื่องการเลี้ยงไกชนนเรศวรและการอนุรักษ์ไกชนไทย แนะนำเรื่องการจำหน่ายไกอนุรักษ์และไก่เลี้ยงสำหรับชน รวมทั้งในการประชุมผู้เลี้ยงไกชนของจังหวัดใกล้เคียงและภายในจังหวัดพิษณุโลก จนได้รับการคัดเลือกเป็นประธานเครือข่ายของผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองไทยภาคเหนือตอนล่าง รวม 9 จังหวัด คุณตันบอกว่าประทับใจมากที่สุดที่ได้ไปบรรยายในการสัมมนาไก่พื้นเมืองที่คณะเกษตรศาสตร์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยนเรศวรและเป็นสถานที่ดูงานให้ความรู้ แก่ผู้เข้ารับการศึกษาปริญญาตรี ประมาณ 17 ประเทศที่เข้ารับการอบรมของมหาวิทยาลัยนเรศวรทุกครั้ง ขณะนี้คุณตันกำลังศึกษาเรื่องเปิดตลาดไกชนสำหรับผู้ซื้อชาวอินโดนีเซีย โดยขอรับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากนาฬิกาเอกฐานกูร์ นาครทรรพ ผู้บังคับการกองบิน 46 จังหวัดพิษณุโลก เพื่อช่วยเหลือสมาชิกเลี้ยงไกชนที่มีขนาดใหญ่ให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

คุณสุภกิต พันธะเสน ได้รับเชิญให้เป็นกรรมการตัดสินการประกวดไก่อนุรักษ์ ในทีมงานของจังหวัดพิษณุโลก โดยมีนายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์ เป็นประธานและมีกรรมการประกอบด้วย นายปรีชา บัวทองจันทร์ และร้อยตำรวจตรีไฟโรจน์ เหมฤติ จะเห็นได้ว่าคุณต้นได้ใช้ความรู้ความสามารถและความชำนาญในการเลี้ยงไก่ชน มาเป็นกรรมการตัดสินไก่ชนด้วย สิ่งที่ยากที่สุดของคุณต้น คือ การเป็นกรรมการตัดสินไก่ประกวด เพราะว่าผลงานของคุณต้นที่ทำมาทั้งชีวิตที่เลี้ยงไก่ชน การขึ้นมาเป็นประธานชมรม การรับเชิญเป็นผู้บรรยายตลอดจนเป็นสถานที่สำหรับฝึกงานของนิสิตนักศึกษา และการดูงานของผู้เลี้ยงไก่ชนล้วนแต่เป็นงานที่ได้รับการชมเชยและยกย่องให้เกียรติอย่างสูง เป็นสิ่งที่คุณต้นภูมิใจในชีวิตแต่การมาเป็นกรรมการตัดสินไก่ประกวดนั้น ย่อมได้รับเสียงตำหนิจากเจ้าของไก่ที่ส่งเข้าประกวดแล้วไม่ได้รับรางวัลชนะเลิศ คุณต้นต้องฝึกจิตใจให้หนักแน่น กรรมการต้องเป็นกลางและตัดสินตามมาตรฐานพันธุ์ของไก่แต่ละสี ทุกคนที่ส่งไก่เข้าประกวดย่อมคิดว่าไก่ตนเองต้องชนะเลิศที่หนึ่ง ถ้าไม่ชนะเลิศเจ้าของไก่ควรจะนำข้อเสนอแนะของกรรมการไปแก้ไขในการผสมพันธุ์ไก่และการคัดเลือกไก่มาเลี้ยงเพื่อการประกวดคราวต่อไป แต่เจ้าของไก่ที่แพ้กลับไปโยนความผิดให้กรรมการตัดสิน ต้องถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา กรรมการตัดสินทำดีที่สุดแล้ว

ไร่ราชันย์ เป็นฟาร์มที่เพาะพันธุ์ไก่เหลืองหางขาว ไก่ชนนครสวรรค์ของแท้ในจังหวัดพิษณุโลกเพียงแห่งเดียวที่ผู้เลี้ยงไก่ชนเหลืองหางขาวให้การยอมรับ เคยขายไก่ชนนครสวรรค์ในราคาตัวละ 150,000 บาท (หนึ่งแสนห้าหมื่นบาทถ้วน) ได้หลายตัว พ่อพันธุ์ไก่ที่สวยงามของไร่ราชันย์เคยนำเข้าประกวดได้รับรางวัลชนะเลิศมาแล้วหลายใบ คือไก่ชื่อ “ยูงทอง” ไก่ชื่อ “สร้อยสังวาล” เป็นไก่ที่สวยงามมากเมื่อขายออกไปแล้วเจ้าของใหม่ นำเข้าประกวดได้รับรางวัลถ้วยพระราชทานพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในงานประเพณีสงกรานต์ ประจำปี 2555 ในปัจจุบันนี้ คุณต้นมีความหวังว่าอยากเลี้ยงไก่ชนนครสวรรค์เข้าประกวดให้ได้รับถ้วยรางวัลพระราชทานนำมาเป็นเกียรติเป็นมงคลแด่ไร่ราชันย์ฟาร์ม ได้เตรียมไก่สวยงามไว้พร้อมแล้ว

ความฝันอันสูงสุดของคุณต้นคือ ความต้องการสร้างพิพิธภัณฑ์ไก่ชน รวบรวมเครื่องมือเครื่องใช้ ในการเลี้ยงไก่ การชนไก่ ตลอดจนประวัติของฟาร์ม และประวัติของไก่ชนนครสวรรค์ที่ชนะเลิศถ้วยพระราชทานหรือไก่ชนนครสวรรค์ตัวที่สวยงามตามมาตรฐานของพันธุ์ ซึ่งเป็นความหวังอันสูงส่งที่จะเป็นแหล่งให้ความรู้ แก่อนุชนรุ่นหลังได้เรียนรู้ วัฒนธรรมการชนไก่ที่มีการสืบทอดมานานกว่า 700 ปี ซึ่งพระนครธรรมหาราชได้ประกาศศักดิ์ศรีแห่งความเป็นไทย โดยชนไก่ชนะไก่ของพระมหาอุปราชแห่งพม่ามาแล้วเมื่อ 400 กว่าปี จึงหวังว่าคุณสุภกิต พันธะเสน จะทำความหวังอันสูงสุดให้เป็นจริงขึ้นมาในอนาคต ทุกคนในวงการเลี้ยงไก่ชนนครสวรรค์ยินดีให้ความร่วมมือและสานฝันของคุณต้นให้เป็นจริงขึ้นมา ขอให้จิตอันเป็นกุศล คิดทำแต่สิ่งดี ๆ ให้แก่สาธุชนส่วนรวม จงเป็นแรงบันดาลใจให้คุณต้นที่คิดทำ จงประสบแต่ความสำเร็จ ความสำเร็จทุกประการ

มีชัยไก่เหลืองหางขาวฟาร์ม

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์

อาจารย์มีชัย แสงต่วน เป็นชาวกรุงเทพฯ

โดยกำเนิด แต่กลับมาหลงไหลไกชนนเรศวรไก่เจ้าเลี้ยงที่เมืองพิษณุโลก อาจารย์บอกว่าเมื่อเรียนจบโรงเรียนกรมไปรษณีย์โทรเลขที่กรุงเทพฯ แล้วก็มารับราชการอยู่ที่จังหวัดพิษณุโลก โดยตลอดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 ไก่ชนที่พระนเรศวรนำไปชนชนะ ไก่ของพระมหากษัตริย์ที่พม่า ซึ่งเป็นประวัติศาสตร์นานกว่า 400 ปี จึงเกิดความสนใจอยากจะได้เลี้ยงไก่ประวัติศาสตร์ เพื่อการอนุรักษ์เป็นสมบัติของชาติไทย เมื่อทราบว่ามีคนนิสิตไปจัดตั้งชมรมอนุรักษ์ และพัฒนาไกชนนเรศวรแห่งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2534

ที่ตำบลหัวรอ จึงเฝ้าติดตามหาความรู้เรื่องไกชนเหลืองหางขาวทุกงานที่มีการประกวด ด้วยหน้าที่งานไปรษณีย์ของจังหวัดพิษณุโลก จึงได้มีโอกาสพบอาจารย์ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ ซึ่งทำงานอยู่ที่สำนักงานที่ดินจังหวัดพิษณุโลก จึงได้ฝากตัวเป็นลูกศิษย์อาจารย์ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ ได้ซื้อไก่เหลืองหางขาวให้อาจารย์ประดิษฐ์จัดหาให้มาคู่หนึ่งมาเลี้ยงเพื่อเป็นการศึกษาและอาจารย์ประดิษฐ์บอกว่าเมื่อเลี้ยงไก่นเรศวรเลี้ยงดูอย่างดี สัมกับเป็นไก่เจ้าเลี้ยงจะให้คุณเสริมบารมี การงานจะดีขึ้น

อาจารย์มีชัย มีพื้นการศึกษาเรื่องไกชนภูมิปัญญาไทยมาโดยสายเลือดอยู่แล้ว เมื่อได้รับความรู้เพิ่มเติมจากอาจารย์ประดิษฐ์ก็ยิ่งมีความมั่นใจในการเพาะเลี้ยงไก่นเรศวรแล้วเลี้ยงเข้าประกวด ได้รับรางวัลมากมายและขึ้นรับรางวัลพร้อมกับอาจารย์สมคิด คู่มฉาย ในเวทีการประกวดงานเทิดพระเกียรติพระนเรศวรมหาราช จัดขึ้นที่บริเวณหน้าศาลากลางจังหวัดพิษณุโลก ในวันอาทิตย์ปลายเดือนมกราคมของทุกปี การประกวดไก่ถ้าไม่ไกลอาจารย์มีชัยจะส่งไก่เข้าประกวดทุกครั้ง เช่นที่งานสงกรานต์ สวนน้ำรีสอร์ทท่าอ่าวพรหมพิราม อาจารย์มีชัยได้เล็งเห็นถึงความภาคภูมิใจและดีใจที่การสื่อสารแห่งประเทศไทย (กรมไปรษณีย์โทรเลขเดิม) ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของไกชนนเรศวร ไก่เจ้าเลี้ยง หรือชาวบ้านทั่วไปจะบอกว่าไก่เหลืองหางขาวกินเหล้าเชื้อออกแสดมบี่ชุดงานแสดงตราไปรษณียากร ปี พ.ศ. 2544 ออกจำหน่ายครั้งแรกเมื่อวันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2544 เป็นภาพชุดไก่พื้นบ้าน จำนวน 4 ดวง ราคาชุดละ 25 บาท

1. ภาพไก่เหลืองหางขาว (นเรศวร) ราคาดวงละ 3 บาท
2. ภาพไก่เหลืองหางขาว (เหลืองใหญ่) ราคาดวงละ 4 บาท
3. ภาพไก่เสมดำ ราคาดวงละ 6 บาท
4. ภาพไก่ประดู่หางดำ ราคาดวงละ 12 บาท

จะเห็นได้ว่าภาพแสดมบี่ไก่เหลืองหางขาว ราคาดวงละ 3 บาท มีจำหน่ายใช้ทั่วประเทศ เป็นภาพเหมือนไกชนนเรศวร ซึ่งการสื่อสารแห่งประเทศไทย (กรมไปรษณีย์โทรเลขเดิม) ได้เล็งเห็น

ความสำคัญของโกชนพื้นเมืองไทย จึงได้จัดการประกวดภาพวาดรูปเหมือนโกชนพื้นบ้านไทยขึ้นและได้นำภาพวาดโกชนพื้นบ้านไทยที่ชนะเลิศจากการประกวดของแต่ละประเภทมาจัดทำเป็นตราไปรษณียากร (แสตมป์) และนำออกจำหน่ายไปทั่วประเทศ จะเห็นได้ว่าแสตมป์ชุดโกชนพื้นบ้านไทยนี้ได้ทำให้เกิดกระแสการอนุรักษ์โกชนพื้นบ้านไทยขึ้นมามากอีกจำนวนมาก โดยเฉพาะโกชนเหลืองหางขาว (โกชนนเรศวร) มีผู้สนใจและหาซื้อไปเลี้ยงกันมากมายทั่วประเทศ จนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้และในอนาคตข้างหน้าต่อไปเรื่อย ๆ

ปัจจุบันอาจารย์มีชัย แสงต่วน เมื่อเกษียณอายุจากการทำงานแล้ว ได้มาตั้งฟาร์มเลี้ยงโกเฉพาะโกชนนเรศวรที่บ้านเลขที่ 100/206 หมู่ที่ 5 ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000 โกชนนเรศวรที่อาจารย์มีชัยชอบ และคัดเลี้ยงไว้เป็นเอกลักษณ์ของฟาร์ม คือ

1. โกชนนเรศวรมีสร้อยสีเหลืองทอง สีเสมอกันทั้งสร้อยคอ, สร้อยหลังและสร้อยปีก
2. ต้องมีปลายหงอนกุดกระหม่อม แสดงถึงโกเจ้าปัญญา
3. หน้าอกโกต้องยกเชิดขึ้นเวลานั้นจึงจะดูเป็นสง่างามเวลาขึ้นเวทีประกวดจะได้คะแนนมาก
4. ทางต้องเป็นพุ่มใหญ่เหมือนมัดฟอนรวงข้าว โบราณก่อนหวดจะเป็นโกมีพละกำลังมาก

อาจารย์มีชัย แสงต่วน เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องโกชนนเรศวรท่านหนึ่งของจังหวัดพิษณุโลก ได้สร้างสมความรู้มากมายจึงนำความรู้ที่ได้ออกมาใช้ในการเลี้ยงโกที่ฟาร์มตนเองและนำออกไปเผยแพร่ให้ความรู้เมื่อได้รับเชิญไปบรรยายตามโอกาส อาจารย์จึงเป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันในเรื่องการอนุรักษ์โกชนนเรศวรของจังหวัดพิษณุโลก โกชนนเรศวรจึงจะมีการเลี้ยงอย่างยั่งยืนตลอดไป

บ้านกว้างหัวแห

นายสัตวแพทย์นิติติ ตั้งตระการพงษ์

“บ้านกว้างเมืองโบราณ นามกล่าวขานมี
ไก่เหลืองหางขาว ชื่อลือเลื่อง ผู้เฒ่าบอกว่า เป็นไก่เจ้าเลี้ยง
นักเลงไก่ชนบอกว่า กินเหล้าเชื้อ” นี่เป็นคำบอกกล่าวกันมา
แต่โบราณ จากรุ่นสู่รุ่นลงมาเรื่อยจนถึงปัจจุบัน จึงเป็นตำนาน
ไก่ชนพระนเรศวรจังหวัดพิษณุโลก เมื่อประวัติศาสตร์บอกว่า
ไก่ชนพระนเรศวรนำไปจากบ้านกว้าง คนบ้านกว้างจึงมีความ
ภาคภูมิใจและใจลำพองบอกว่าไก่บ้านตัวเองเก่ง **“บ้านกว้างหัวแห**
เป็นชื่อเรียกกันมาแต่โบราณ มีหลักฐานบ่งบอกว่า **“บ้านหัวแห**

เป็นหมู่บ้านดั้งเดิมมาแต่สมัยสุโขทัย ตั้งอยู่ทางใต้หมู่บ้านกว้างในปัจจุบัน เมื่อชุมชนเจริญขึ้นหมู่บ้าน
ขยายตัวขึ้นทางเหนือ ซึ่งเป็นป่าต้นกว้างจึงเรียกชื่อหมู่บ้านว่า **“บ้านกว้างหัวแห**” เมื่อกาลเวลาผ่านไป
เป็นร้อย ๆ ปี ผู้คนนิยมเรียกชื่อสั้น ๆ ชื่อบ้านกว้างหัวแหจึงหดเหลือเพียงชื่อ **“บ้านกว้าง”**

บ้านกว้าง อำเภอเมืองพิษณุโลก แดนไก่ชนพระนเรศวร ๆ เป็นหมู่บ้านเก่าแก่
สืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษไทยโบราณ ปัจจุบันพบซากปรักหักพังของวัดวาอารามเป็นจำนวนมาก
เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความเจริญรุ่งเรืองของบ้านเมือง และมีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์มายาวนาน
ผู้คนในหมู่บ้านยังสืบทอดขนบธรรมเนียมมาตั้งแต่บรรพบุรุษ คือมีงานเทศกาลต่าง ๆ ก็จะมีนัดชนไก่กัน
ปัจจุบันมีป้อนไก่ชน 1 แห่ง ประจำหมู่บ้าน

ทุกวันอาทิตย์ที่มีไก่ชนในสังเวียน จะพบลุงแก่ ๆ ท่านหนึ่ง ไปดูไก่ชนทุกนัดชื่อ
“ลุงชิต เพชรอ่อน” อายุประมาณ 90 ปี (พ.ศ. 2533) ร่างกายแข็งแรง ตาดี หูดีฟังต้องเสียงดัง
ซักถามคนในหมู่บ้านบอกว่าเป็นนักเลงไก่ชนมาตั้งแต่เด็ก สืบสายเลือดการชนไก่มาจากพ่อและปู่ท่าน
เล่าว่าสมัยปู่เลี้ยงไก่ชน (ประมาณ 200 ปีมาแล้ว) บ้านกว้างเลี้ยงไก่มาเป็นไก่เก่งชนชนะชื่อเสียงดังมาก
เป็นที่ต้องการของคนต่างถิ่นมาก ไก่ที่เลี้ยงเป็น **“ไก่อูตัวใหญ่สีเหลือง หางขาว”** และปู่ได้พูดเสมอว่า
“ไก่เหลืองหางขาว ไก่เจ้าเลี้ยง” คำพูดนี้ติดปากคนบ้านกว้างมาจนถึงทุกวันนี้

การประกวดไก่ชนนเรศวรครั้งแรกเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2533 ได้ไก่ชนนเรศวร
ที่ชนะเลิศ เป็นไก่ชนตัวแรกที่น่ามาเป็นต้นแบบในการพัฒนาไก่ชนนเรศวรให้ได้มาตรฐานตามภูมิปัญญา
แต่โบราณ ข้าพเจ้าจึงคิดตั้งกลุ่มผู้สนใจที่จะรวมตัวกันพัฒนาไก่ชนนเรศวรขึ้นที่บ้านกว้างซึ่งเป็นแหล่งกำเนิด
ไก่เจ้าเลี้ยงในปี พ.ศ. 2535 โดยจัดประชุมผู้สนใจที่วัดธรรมเกษตรแต่มีผู้สนใจน้อย จึงไม่ประสบ
ความสำเร็จ แต่ข้าพเจ้าได้รับความสนใจที่ตำบลหัวรอ นำโดยกำนันเฉลิม อุทองมาก จึงประสบความสำเร็จ
ในการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนนเรศวรเป็นครั้งแรก แต่ความพยายามจัดตั้งกลุ่มที่
บ้านกว้างมาสำเร็จลงได้ ด้วยความต้องการของชาวบ้านกว้างเอง เพื่อต้องการสร้างชื่อเสียงให้กับคนบ้านกว้าง
บ้านกว้างจึงกลับมาดังอีกครั้งหนึ่ง นำโดยอาจารย์สำเร็จ แก้วดิษฐ์ ได้ทำพิธีเปิดกลุ่มอนุรักษ์และพัฒนา

ไถ่ชนนครสวรรค์ครั้งแรกเมื่อวันที่ 10 เมษายน พ.ศ.2542 อาจารย์สำเร็จได้นำกลุ่มบ้านกว้าง ประสบความสำเร็จสมชื่อ มีสมาชิกกลุ่ม 54 ครอบครัว กลุ่มมีวัตถุประสงค์ที่จะผลิตไถ่ชนนครสวรรค์ให้ได้มาตรฐานและต้องชนเก่งด้วย อาจารย์สำเร็จ มีความมุ่งมั่นที่จะสร้างพันธุ์ไถ่ชนนครสวรรค์ที่มีเกิลต์ได้สูงเท่าตามตำราและเกิลต์ใต้ฝ่านิ้วด้วย เพื่อจดลิขสิทธิ์พันธุ์ด้วยแต่ชื่อเสียงอันโด่งดังของกลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาไถ่ชนนครสวรรค์บ้านกว้างที่สร้างมา 5 ปีเต็ม ต้องหยุดลงเมื่อปี พ.ศ.2547 เกิดมีไข้หวัดนกระบาด ไถ่ชนนครสวรรค์ของสมาชิกต้องตายด้วยโรคนี้อันตรายและถูกทำลายตัดตอนเป็นจำนวนมาก แล้วยังขาดผู้ที่ดำเนินการสืบสานต่อไถ่เก่งประจำเจ้าของอาจารย์สำเร็จ แก้วดิษฐ์ คือ **“พายุเกย์”** เป็นไถ่เหลืองทางขาวที่สวยงามและชนเก่งด้วย มี **“เกิลต์ใต้อุ้งเท้า”** ตามตำราไถ่ชนนครสวรรค์และมีเกิลต์ใต้ฝ่านิ้วเท้าด้วย เกิลต์หัวกลางนับได้ 25 เกิลต์ ปีกไซสามเส้นประกบด้านนอกและใน ชนชนะ 4 ไฟล์ เดิมพันหลักแสนชิ้นชนะในอันสองทุกครั้ง ลูกไก่ขายตัวละ 1,500 บาท มีคิวยามมากนับว่าขายลูกไถ่ได้ราคาดีมาก ๆ

“อาจารย์ต้อ” ชื่อผู้เลี้ยงไถ่ชนตำบลบ้านกว้างต้องรู้จัก รวมทั้งกลุ่มผู้เลี้ยงไถ่อนุรักษ์ เข้าประกวดทั่วประเทศต้องจำชื่อ อาจารย์วุฒิพงษ์ ศรีเมือง (อาจารย์ต้อ) แห่งวิทยาลัยเกษตรบ้านกว้างเดิมได้เป็นอย่างดี ท่านเป็นอาจารย์ที่เข้าถึงชุมชนท้องถิ่นและมีผลงานมากมาย เมื่อครั้งข้าพเจ้าศึกษาสุนัขขางแก้ว อาจารย์จะเป็นแหล่งเลี้ยงสุนัขขางแก้วเพื่อการวิจัยและจำหน่ายเผยแพร่พันธุ์ให้ประชาชน จึงนับว่าอาจารย์ต้อเป็นผู้หนึ่งที่อยู่เบื้องหลังที่สร้างสรรค์ให้สุนัขขางแก้วมีชื่อเสียงในปัจจุบัน เมื่อบ้านกว้างได้ตั้งชมรมอนุรักษ์ไถ่ชนนครสวรรค์ขึ้นท่านก็มาสนใจเลี้ยงไถ่ชนนครสวรรค์อย่างจริงจัง ท่านช่วยแนะนำการเลี้ยงดู การผสมพันธุ์ให้กับชมรมบ้านกว้างโดยตลอด พร้อมนี้ท่านได้ร่วมเป็นกรรมการตัดสินไถ่ชนนครสวรรค์ทุกครั้งกับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก และท่านยังเป็นฝ่ายวิชาการในการส่งเสริมการเลี้ยงไถ่ชนนครสวรรค์ ท่านมีความชำนาญในเรื่องการผสมพันธุ์เพื่อให้ได้ไถ่ชนนครสวรรค์มีรูปร่างสวยงามดังในปัจจุบัน ท่านรับเป็นวิทยากรให้คำแนะนำบรรยาย เรื่องการผสมพันธุ์ให้ลงเหล่าตามภูมิปัญญาแต่โบราณซึ่งจะตรงกับหลักการผสมพันธุ์สายเลือดชิดในวงเหล่าของตัวเอง ท่านอาจารย์วุฒิพงษ์ ศรีเมืองได้ฝากผลงานในเรื่องสุนัขขางแก้วและไถ่ชนนครสวรรค์ให้แก่จังหวัดพิษณุโลกและของประเทศไทยเป็นอันมาก เมื่อท่านจากพวกเราไปแล้ว พวกเรายังรำลึกถึงท่านอยู่เสมอ

ปัจจุบันมีลูกหลานของลุงชิต เพชรอ่อน ต้องการจะสืบสานต่ออุดมการณ์ของบรรพบุรุษคือลุงชิต เพชรอ่อน ผู้จุดประกายในการเริ่มต้นค้นหาไถ่ชนพระนครสวรรค์ในคำพูดที่ว่า **“ไถ่เหลืองทางขาว ไถ่เจ้าเลี้ยง”** ชาวบ้านกว้างจึงรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาไถ่ชนนครสวรรค์ขึ้นมาใหม่อีก โดยการนำของกำนันบ้านกว้าง **นายอดุลย์ โมลา** ซึ่งเป็นกำนันนักพัฒนาและมีวิสัยทัศน์กว้างไกลร่วมมือกับประธานสภาองค์การบริหารตำบลบ้านกว้างคือนายกิติศักดิ์ นาคมี และมีลูกหลานลุงชิต คือนายบุญลือ เพชรอ่อน เป็นแกนนำรวมตัวสมาชิกในตำบลขึ้นมาตั้งชมรมใหม่ และยังได้ร่วมมือกับนายสุชาติ ชาวสะอาด มาตั้งร้านจำหน่ายไถ่ชนนครสวรรค์ที่บริเวณถนนเลี้ยวเมือง เพื่อเพิ่มรายได้ให้

สมาชิกผู้เลี้ยง ทางชมรมยังเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด จัดขึ้นเป็นการสร้างชื่อให้โกชนนเรศวรบ้านกว้าง โด่งดังเหมือนในอดีต

เมื่อคราวการประกวดโกชนนเรศวรครั้งแรกของประเทศไทย ในงานครองราชย์ครบ 400 ปีของพระนเรศวรมหาราช วันที่ 29 กรกฎาคม 2533 โกจากบ้านกว้างได้รับรางวัลชนะเลิศที่ 2 คือ โกของนายปรีชา ศรีวิชัย และได้รับรางวัลชมเชย 2 ตัว คือ โกของนายแมน เพชรอ่อน และโกเหลืองหางขาวของนายประนอม เนียมหอม

การกลับมารวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มโกชนนเรศวรครั้งนี้ เป็นการสืบสานต่อโกชนเหลืองหางขาวบ้านกว้างให้ดำรงอยู่จากโกเหลืองหางขาว ที่ได้มาตรฐาน 3 ตัว ในปี พ.ศ.2533 และให้ความทรงจำของคนไทยยังคงอยู่ว่า “โกเหลืองหางขาวบ้านกว้าง, พระนเรศวรมหาราช นำไปชนชนะโกของพระมหาอุปราชาที่พม่า”

คุณปรีชา บัวทองจันทร์ ด้ร้อยกรองเกียรติคุณโกเหลืองหางขาวโกเจ้าเลี้ยงบ้านกว้างเมืองสองแควได้ ดังนี้

โกชนของ “สองแคว”

รุ่นพ่อ - แม่ ล้วนกล่าวขาน

ผู้คนขนานนาม

ตามตำราว่า “โกดี”

สุดยอดของ “โกเก่ง”

เหล่านักเลงมานานปี

เหนือ - ใต้ - ออก - ตก มี

ยอดโกดีที่โลกสี่

“เหลืองหางขาวโกเจ้าเลี้ยง”

สร้างชื่อเสียงให้ระบือ

นาม “นเรศวร” จงเชื่อมือ

เพราะข้าคือ ยอดโกชน

นอกจากการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาโกชนนเรศวรตำบลบ้านกว้าง กำหนดคุณุศลย์ โมลา เมื่อครั้งเป็นผู้ใหญ่บ้านแม่ระหันก็ได้พัฒนาหมู่บ้านให้เจริญรุ่งเรือง ทั้งเรื่องคมนาคม และความเป็นอยู่ของชุมชน รวมทั้งส่งเสริมอาชีพหลากหลายเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิกของหมู่บ้าน จึงได้รับการคัดเลือกให้รับรางวัลผู้ใหญบ้านยอดเยี่ยมแห่งชาติประจำปี พ.ศ.2550 บ้านแม่ระหัน จากกระทรวงมหาดไทยและได้รับรางวัลก้านยอดเยี่ยมแห่งชาติของจังหวัดพิษณุโลก เมื่อปี พ.ศ.2555 นี้ ได้ร่วมมือกับนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกว้าง (ว่าที่ร้อยตรีธรรมบุญ ท้าวฮ้าย) และประธานสภา อบต. มีโครงการสร้างรูปปั้นโกชนนเรศวรขนาดสูง 5 เมตร ไว้หน้าที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกว้างและบริเวณทางแยกเลี้ยงเมืองเพื่อกระตุ้นให้คนไทยเกิดความรักชาติ รักแผ่นดิน โดยยึดเอาพระราชกรณียกิจของ

สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ซึ่งประวัติศาสตร์บันทึกไว้ว่า พระนเรศวรขณะอยู่ที่พม่าได้ชนไก่ชนะพระมหากษัตริย์ของพม่า เป็นการกู้ศักดิ์ศรีความเป็นไทยคืนมา ไม่ให้ใครมาลบหลู่และสบประมาทได้ คนไทยทุกคนต้องจำชื่อ “ไกชนนเรศวรบ้านกว้างอยู่ในชั่วหัวใจตลอดไป”

ในปัจจุบันนี้ นายอนุชิต โมลา ได้รับแต่งตั้งเป็นกำนันแทนบิดา คือ นายอดุลย์ โมลา ได้ส่งเสริมการเลี้ยงไกชนนเรศวรขึ้นมาอีกและได้ร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกว้าง และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาพิษณุโลก จัดการประชุมประกวดไกชนนเรศวรขึ้นมาเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2557 ในงาน “เปิดรั้วราชมงคลพิษณุโลก” มีไก่ส่งเข้าประกวดจำนวนมาก และจัดประกวดประเภทไกชนนเรศวรบ้านกว้างโดยเฉพาะหนึ่งรุ่น ทำให้การเลี้ยงไกชนนเรศวรของชมรมอนุรักษ์และพัฒนาไกชนนเรศวรตำบลบ้านกว้างกลับมาคึกคักอีกครั้งหนึ่ง หวังว่ากำนันอนุชิต โมลา คงนำการเลี้ยงไกชนนเรศวรให้มีการเลี้ยงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนตลอดไป

ศูนย์อนุรักษ์ไก่ชนนเรศวรโรงเรียนพิษณุโลกปัญญานุกูล

นายสัตวแพทย์นิลิต ตั้งตระการพงษ์

ศูนย์อนุรักษ์ไก่ชนนเรศวรของโรงเรียนพิษณุโลกปัญญานุกูล จัดตั้งขึ้นมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่ออนุรักษ์ไก่ชนนเรศวร
2. เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักคุณค่าความสำคัญและรู้จักวิธีอนุรักษ์ไก่ชนนเรศวร
3. เพื่อสร้างรายได้ในระหว่างเรียนของเด็กนักเรียนเพื่อนำไปประกอบอาชีพเมื่อสำเร็จการศึกษา

4. เพื่อเป็นสถานศึกษาดูงาน การอนุรักษ์ไก่ชนนเรศวรให้แก่หน่วยงานและบุคคลทั่วไป

โรงเรียนพิษณุโลกปัญญานุกูล ตั้งอยู่เลขที่ 78 หมู่ 3 ต.มะขามสูง อ.เมือง จ.พิษณุโลก เป็นโรงเรียนตั้งขึ้นมาเพื่อรับนักเรียน ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และนักเรียนที่มีความบกพร่องด้านสติปัญญา ให้ได้รับการศึกษา เพื่ออยู่ร่วมกับสังคมได้เหมือนเด็กทั่ว ๆ ไป เปิดการเรียนการสอนระดับตั้งแต่อนุบาลจนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนทั้งประเภทอยู่ประจำและไป - กลับ

โรงเรียนพิษณุโลกปัญญานุกูล มีผู้อำนวยการบริหารโรงเรียน คือ **อาจารย์ศักดิ์ดา เรืองเดช** ท่านอาจารย์ศักดิ์ดา เป็นผู้บริหารที่มีผลงานดีเด่นอย่างมากมาย มีการเปิดการสอนวิชาอาชีพ “33 ทักษะอาชีพ” เพื่อให้เด็กพิการได้เลือกเรียนตามความถนัด และเหมาะสมกับสภาพร่างกาย เช่น การเลี้ยงสัตว์ การปลูกพืช สอนเรื่องการปลูกไม้ผล ไม้ดอก ไม้ประดับ พืชสวนครัวรั้วกินได้ เป็นไปตามโครงการพระราชดำริ มีการสอนวิชาชีพช่างตัดผม ดอกไม้ประดิษฐ์ สอนการทำอาหาร ทำขนมและมีการขยายกาแฟสากลประดับอย่างสวยงามเคลื่อนที่ไปขายตามงานต่าง ๆ มีศูนย์อนุรักษ์ไก่ชนนเรศวรและการพันธ์ุรูปไก่ชนนเรศวรบนเลื้อเพื่อจำหน่าย สร้างชื่อเสียงโด่งดังให้โรงเรียนไปทั่วประเทศ และต่างประเทศ จึงทำให้อาจารย์ศักดิ์ดา เรืองเดช ได้รับรางวัลดีเด่นระดับชาติหลายรางวัลรวมทั้งได้รับจากรางวัลจากต่างประเทศด้วย

อาจารย์ศักดิ์ดา เรืองเดช เริ่มสนใจการเลี้ยงไก่ชนนเรศวรเมื่อปี พ.ศ.2539 ขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนพิษณุโลกปัญญานุกูล ได้มีโอกาสไปชมการประกวดไก่ชนนเรศวรไก่เหลืองหางขาว ไก่เจ้าเลี้ยง รู้สึกประทับใจในความสง่างามของไก่เหลืองหางขาว จึงไปหาซื้อลูกไก่ของคุณราเมศ มนต์ธรรม กลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนนเรศวรตำบลหัวรอ มาพัฒนาสายพันธุ์ ประกอบกับอาจารย์ศักดิ์ดา จบการศึกษาด้านเกษตรศาสตร์ จึงมีความรู้เรื่องการผสมพันธุ์ไก่ชนเหลืองหางขาว ให้ได้ลักษณะที่ถูกต้องตามตำราและได้ส่งไก่เข้าประกวดทุกครั้ง “ความพยายามอยู่ที่ไหนความสำเร็จอยู่ที่นั่น” นี่เป็นอุดมการณ์ประจำใจของท่าน การพัฒนาสายพันธุ์ไก่ชนนเรศวรงานสงกรานต์จังหวัดพิษณุโลก ได้รับรางวัลถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ปี พ.ศ.2547 ขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์

อาจารย์ศักดิ์ดา เรืองเดช ได้ย้ายมาเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนพิษณุโลกปัญญานุกูล ปี พ.ศ.2550 ด้วยความเคารพและเทิดทูลองค์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช และด้วยความรักและหลงใหลในความสง่างามของไกชนนเรศวร จึงจัดตั้ง “ศูนย์อนุรักษ์ไกชนนเรศวร” ของโรงเรียนพิษณุโลก

ปัญญานุกูล ขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนฝึกการฝึกประกอบอาชีพการเลี้ยงไกชนนเรศวรและเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพในอนาคตหลังจากจบการศึกษาเป็นการให้นักเรียนรู้จักพึ่งตนเอง ไม่เป็นภาระต่อครอบครัวและสังคม หลังจากก่อตั้งศูนย์อนุรักษ์ไกชนนเรศวรขึ้นในโรงเรียนทำให้ครูและนักเรียนได้ร่วมการพัฒนาคัดสายพันธุ์โดดเด่นตามแนวทางของ

อาจารย์ศักดิ์ดา เรืองเดช จึงได้ไกชนนเรศวรชนะเลิศในการประกวดทุกงานด้วยรางวัลที่เป็นเกียรติยศสูงสุดที่ทางศูนย์ ฯ ได้รับคือ

1. ถ้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ 2 ถ้วยรางวัล จากงานมหกรรมสัตว์เลี้ยงแห่งประเทศไทย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ปี พ.ศ.2550 ไก่ชื่อ ประกายดาว ปี พ.ศ. 2552 ไก่ชื่อวังจันทร์
2. ถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ งานประเพณีสงกรานต์จังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ.2551 ไก่ชื่อ ทองสยาม
3. ถ้วยประทานพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าศรีรัศมิ์พระวรชายา ฯ งานประเพณีตักบาตรเทโว วัดสัณฑ์น้ำมัน ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ.2552 ไก่ชื่อ ปักสรา ปี พ.ศ.2544 ไก่ชื่อ ธัญญา

ศูนย์อนุรักษ์ไกชนนเรศวรโรงเรียนพิษณุโลกปัญญานุกูล ยังเป็นแหล่งศึกษาดูงานของนักเรียนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยหลายแห่ง รวมทั้งผู้สนใจไกชนนเรศวรจากทั่วประเทศ นอกจากนี้ยังมีชาวต่างประเทศมาศึกษาดูงานอีกหลายประเทศ คือ ประเทศเกาหลี ญี่ปุ่น ภูฏาน คูเวต และบรูไน อาจารย์ศักดิ์ดา เรืองเดช เป็นผู้ที่มีความรักและจริงจังต่อการเลี้ยงและพัฒนาไกชนนเรศวร จึงเป็นผลพวงนำไปให้อาจารย์ศักดิ์ดา เรืองเดช ได้ประสบความสำเร็จในชีวิตรับราชการ การงานอาชีพ ตลอดจนโรงเรียนพิษณุโลกปัญญานุกูล มีชื่อเสียงโด่งดัง จึงเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้เลี้ยงไกชนนเรศวร หวังว่าผู้ที่รักการเลี้ยงไกชนจะช่วยกันหันมาเลี้ยงไกชนนเรศวรและอนุรักษ์ให้สืบสานยาวนานคู่ประเทศไทยตลอดไป

ผอ.ศักดิ์ดา เรืองเดช
ผลักดันไก่เหลืองหางขาวเป็นตัวขับเคลื่อนโครงการ
เศรษฐกิจพอเพียงตามรอยพ่อ
เพื่อเป็นทุนอาหารของเด็กพิเศษ
โดยใช้ไก่เหลืองหางขาวพระเจ้าห้าพระองค์
เพื่อให้เด็ก ๆ ได้พึ่งพาตัวเองได้

นายสัตวแพทย์นิลิต ตั้งตระการพงษ์

จากครอบครัวเล็ก ๆ บนหน้าปกเขียนไก่ชน ฉบับที่ 191 ที่มีคำบรรยายว่า “ไก่สวย
ถ้วยพระราชทาน” ที่สุด...ของ ผอ.ศักดิ์ดา เรืองเดช นั้นทำให้ผู้คนที่ได้อ่านหนังสือเล่มนั้นให้ความสนใจ
ในไก่ไทยสวยงามมากยิ่งขึ้น แต่ที่อยากรู้กันมากที่สุดนั่นคือ ผอ.ศักดิ์ดา นั้นเป็นใครมาจากไหน จึงเป็นที่มาของ
เขียนไก่ชนคนดังในฉบับนี้

ในสายวิชาชีพเรือจ้าง (ครู) ที่รับราชการ จำเป็นต้องจากบ้านเกิดจาก อ.ศรีนคร จ.สุโขทัย
มาสู่โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ จ.ตาก ก่อนจะย้ายไปเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียนพิษณุโลกปัญญานุกูล
จ.พิษณุโลก เลื่อนไปเป็นหัวหน้าศูนย์ศึกษาพิเศษประจำ จ.สุโขทัย และผู้อำนวยการโสตศึกษาเพชรบูรณ์
จ.เพชรบูรณ์ จนปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนพิษณุโลกปัญญานุกูล จ.พิษณุโลก

จากที่ครั้งหนึ่ง...เคยมีโอกาสได้ชมงานประกวดไก่เหลืองหางขาว จ.พิษณุโลก
ได้เห็นความสวยงามของไก่เหลืองหางขาวพระเจ้าห้าพระองค์ จึงมีความคิดที่อยากจะให้มีไว้เลี้ยงบ้าง
สักตัวหนึ่งเท่านั้น

จึงเป็นจุดเริ่มต้น..จากไก่เหลืองหางขาวพระเจ้าห้าพระองค์ ตัวแรกที่มีอยู่เริ่มแพร่
ขยายพันธุ์เพิ่มขึ้นทีละเล็กทีละน้อย จนกระทั่งมีมากพอที่จะแบ่งปันกันเพื่อการอนุรักษ์สายพันธุ์
ไก่เหลืองหางขาว จึงเริ่มจัดทำโครงการเพื่อเข้าร่วม โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงตามรอยพ่อ...
เพื่อเป็นทุนอาหารของเด็กพิเศษ (พิการในด้านต่าง ๆ) เพื่อให้เด็ก ๆ ได้พึ่งพาตัวเองได้ โดยมีการจัดสรร
ปันส่วนแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบกันตามความเหมาะสม ซึ่งปัจจุบันมีพ่อพันธุ์ไก่ชนเหลืองหางขาว
พระเจ้าห้าพระองค์อยู่นับ 10 ตัว แม่พันธุ์และลูกไก่อีกมากมาย ซึ่งโครงการนี้ได้จัดทำขึ้นที่ โรงเรียน
พิษณุโลกปัญญานุกูล จ.พิษณุโลก

ด้วยความที่ศึกษาเกี่ยวกับด้านเกษตรศาสตร์ ทำให้เข้าใจในเรื่องของธรรมชาติและสัตว์
หลักวิชาการด้านการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ จึงทำให้ไก่เหลืองหางขาวของท่าน ผอ.ศักดิ์ดา เรืองเดช
ได้รับถ้วยรางวัลอย่างมากอยู่เป็นประจำ จนกระทั่งได้รับเกียรติอันสูงสุดในการที่ได้รับถ้วยรางวัล
พระราชทานฯ

จากโครงการเล็ก ๆ ของท่าน ผอ.ศักดิ์ดา เรืองเดช ที่ทำโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ
พอเพียงตามรอยพ่อ โดยใช้ไก่เหลืองหางขาวพระเจ้าห้าพระองค์ เพื่อเป็นทุนค่าอาหารกลางวันของเด็ก ๆ

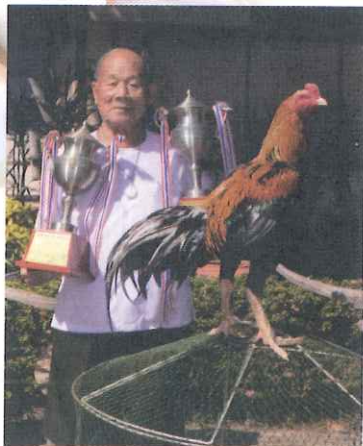

ที่พิเศษ (พิการในด้านต่าง ๆ) ในการพึ่งพาตัวเอง ในวันนี้ กลับกลายเป็นรางวัลสูงสุดอันทรงเกียรติในวันนี้ ที่เป็นที่สุด ของ ผอ.ศักดิ์ดา เรืองเดช

สำหรับท่านใดที่ชื่นชอบในไก่ไทยเหลือทางชาวพระเจ้าห้าพระองค์แท้ ๆ สวย ๆ หรือมีจิตเมตตาต่อน้อง ๆ ผู้พิการ อยากบริจาคเงินช่วยเหลือสามารถติดต่อสอบถามข้อมูลได้ที่ท่าน ผอ.ศักดิ์ดา เรืองเดช เบอร์โทร 081-8879945

จำสิบเอกทวี บุรณเขตต์ ศูนย์อนุรักษ์ไก่พื้นเมืองจังหวัดพิษณุโลก

นายสัตวแพทย์นิติ ตังตระการพงษ์

พิพิธภัณฑสถานบ้านจำสิบเอกทวี นับว่าเป็นแหล่งให้ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นได้ครบถ้วน เป็นคลังสมองแห่งความรู้อย่างแท้จริง โดยมีการแสดงเครื่องมือ เครื่องใช้พื้นบ้านทุกประเภท ทั้งเครื่องดนตรี เครื่องมือช่าง เครื่องดักสัตว์ ของเล่นเด็ก อาวุธ เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนา เครื่องจักรสาน ฯลฯ ส่วนใหญ่เป็นของใช้ที่อยู่ในจังหวัด

พิษณุโลกและจังหวัดใกล้เคียง โดยเปิดให้สาธารณชนเข้ามาชมตั้งแต่ ปี พ.ศ.2526

จำสิบเอกทวี บุรณเขตต์ ได้รับปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากหลายมหาวิทยาลัย ได้รับรางวัลดีเด่นจากภาคราชการ และเอกชนมากมาย จำสิบเอกทวี เป็นคนสมถะดำรงชีวิตเรียบง่าย มองทุกอย่างที่อยู่รอบตัวเป็นเรื่องของการอนุรักษ์ ท่านจำสิบเอกทวี ได้ร่วมงานกับข้าพเจ้าโดยตั้งเป็น ศูนย์อนุรักษ์สุนัขขบงแก้ว เพื่อส่งเสริมให้ผู้เลี้ยงสุนัขขบงแก้วเพิ่มขึ้น จะเป็นการอนุรักษ์สุนัขขบงแก้ว ให้มีการสืบสานการเลี้ยงสุนัขขบงแก้วอย่างยั่งยืนตลอดไป และจำสิบเอกทวียังจัดตั้งศูนย์อนุรักษ์ไก่พื้นเมือง จังหวัดพิษณุโลกที่โรงหล่อพระบริเวณบ้านของท่าน ส่วนใหญ่จะเป็นการเลี้ยงไก่เหลืองหางขาวไก่เจ้าเลี้ยงเริ่มการเลี้ยงตั้งแต่ปี พ.ศ.2533 ซึ่งเป็นการประกวดไก่ชนพระนเรศวรมหาราชเป็นครั้งแรกของประเทศไทย จำสิบเอกทวีได้เล็งเห็นความสำคัญของการเลี้ยงไก่ชนพระนเรศวรเป็นการอนุรักษ์ เพื่อให้คนไทยรู้จักไก่ชนตัวที่พระนเรศวรมหาราชนำไปจากพิษณุโลกชนชนะไก่ของพระมหาอุปราชที่ประเทศพม่า เมื่อ 400 กว่าปีมาแล้ว ไก่ชนเหลืองหางขาวไก่เจ้าเลี้ยงจึงเป็นไปประวัติศาสตร์ของชาติไทย ศูนย์อนุรักษ์ไก่พื้นเมืองจังหวัดพิษณุโลกของจำสิบเอกทวีจึงเลี้ยงไก่เหลืองหางขาวเพื่อเผยแพร่ขยายพันธุ์ เพื่อส่งเสริมให้มีการเลี้ยงเพิ่มขึ้นในจังหวัดพิษณุโลก และผู้ที่สนใจทั่วประเทศ

ศูนย์อนุรักษ์ไก่พื้นเมืองจังหวัดพิษณุโลกของจำสิบเอกทวี บุรณเขตต์ ได้ร่วมมือกับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลกส่งไก่เข้าประกวดทุกเวที การประกวดเพื่อประกาศความยิ่งใหญ่ของไก่ชนพระนเรศวร ให้คนไทยรู้จักและหันมาเลี้ยงเพื่ออนุรักษ์ไปประวัติศาสตร์

ศูนย์อนุรักษ์ไก่พื้นเมืองจังหวัดพิษณุโลกของจำสิบเอกทวี บุรณเขตต์ ประสบความสำเร็จในการส่งไก่เข้าประกวดได้รับรางวัลชนะเลิศถ้วยพระราชทานของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในงานประเพณีสงกรานต์ จังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ. 2541 ไก่ชื่อขุนทอง และปี พ.ศ. 2543 ไก่ชื่อพงศ์ทอง ผลงานที่ประสบความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ถ้วยพระราชทาน 2 ใบ ทำให้ศูนย์อนุรักษ์ไก่พื้นเมืองของจำสิบเอกทวีเป็นที่รู้จักของผู้สนใจเลี้ยงไก่ชน และเลี้ยงไก่ชนประวัติศาสตร์ทั่วประเทศไทย

จำลองเอกทวี บุรณเขตต์ มีจิตใจอันแน่วแน่จงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมราชินีนาถ จึงเสียสละมอบไกชนนเรศวรให้ข้าพเจ้า 1 คู่ เป็นไกที่ชนะเลิศการประกวด มีรูปร่างสวยงามได้มาตรฐานไกชนนเรศวร ให้ข้าพเจ้านำไปทูลเกล้าถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ พระราชวังไกลกังวลหัวหิน เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ.2546 นำมาซึ่งความเป็นสิริมงคลแต่จำลองเอกทวี บุรณเขตต์ และศูนย์อนุรักษ์ไก่พื้นเมืองจังหวัดพิษณุโลกเป็นอย่างยิ่ง

จำลองเอกทวี บุรณเขตต์ จึงเป็นผู้หนึ่งเดียวของจังหวัดพิษณุโลกหรือของประเทศไทยที่เป็นนักอนุรักษ์นิยมด้วยจิตใจอันสูงส่ง ท่านได้ตั้งพิพิธภัณฑ์ที่บ้าน เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาและมีนักท่องเที่ยวต่างชาติมาชมทุกวัน จำลองเอกทวยังได้จัดตั้งสวนนกไทยศึกษา ซึ่งมีนกไทย นกป่าที่เลี้ยงไว้หลายสายพันธุ์เพื่อเป็นการอนุรักษ์ นอกจากนี้ยังมีพิพิธภัณฑ์ปลาพื้นบ้านไทยเพื่อเป็นการอนุรักษ์อีกด้วย ศูนย์ไทยพันธุ์บางแก้วเป็นสุนัขประจำถิ่นที่บ้านบางแก้ว อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ท่านก็ได้ตั้งเป็นศูนย์อนุรักษ์ขึ้นมา รวมทั้งไกเหล็องทางขาวไกเจ้าเล็องหรือไกชนนเรศวร จำลองเอกทวยังได้เลี้ยงไว้เป็นศูนย์อนุรักษ์ไก่พื้นเมืองเพื่อให้สายพันธุ์ยังคงอยู่ และมีการเลี้ยงสืบสานอย่างยั่งยืน อยู่คู่ประเทศไทยตลอดไป

อาจารย์สุรกาญจน์ วิเชียรสร

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์

อาจารย์สุรกาญจน์ วิเชียรสร เป็นผู้สร้างตำนานไกชนนเรศวรได้มากมาย จนทำให้ไกชนนเรศวรจังหวัดพิษณุโลก มีชื่อเสียงโด่งดัง “ไกชนเหลืองหางขาวจากบ้านกร่างหัวแหเป็นไกชนที่พระนเรศวรมหาราชนำไปชนชนะไก่ของพระมหาอุปราชาที่พม่า” เป็นเสียงคำบรรยายของอาจารย์สุรกาญจน์ วิเชียรสร ในวงการประลองชนไก่ออกอากาศทางโทรทัศน์ช่อง ไอทีวี (itv) เมื่อปี พ.ศ.2541 ในรายการของคุณกุลชัย ธรรมดุษฎี ถ่ายทำที่ “จอมราชันย์ฟาร์ม” ตั้งอยู่ที่บ้านหมูที่ 14 ตำบลเนินเพิ่ม ห่างจาก

อำเภอนครไทย 6 กิโลเมตร เป็นต้นทางขึ้นภูหินร่องกล้า

ในพิธีเปิดงานสงกรานต์ วันที่ 13 เมษายน พ.ศ.2540 เวลา 18.00 น. จัดโดยเทศบาลนครพิษณุโลก ณ บริเวณริมหน้าด่าน พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ เป็นประธานในพิธีเปิดงาน เมื่อ พล.ต.สนั่น ตีฆ้องชัย 3 ครั้ง อาจารย์สุรกาญจน์ ลูกขึ้นยืนพร้อมกับยกมือซ้ายขึ้นหักข้อศอกในระดับอก ไกชนนเรศวรตัวเก่งของท่านชื่อ “เจ้าวัง” กระโดดบินขึ้นจับบนแขนพร้อมกระพือปีกโฉบคอชน จึงได้รับเสียงปรบมือจากประชาชนที่อยู่ในพิธีนับหมื่น อาจารย์สุรกาญจน์ วิเชียรสร เดินเข้าไปหา พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ พร้อมกับมอบไก่ “เจ้าวัง” ให้เป็นที่ระลึกจากจอมราชันย์ฟาร์ม จึงได้รับเสียงปรบมือก้องกันอีกครั้งหนึ่ง อาจารย์สุรกาญจน์ ได้ทำงานอันยิ่งใหญ่และเสียสละมอบไก่นเรศวรตัวเก่งให้ท่านรัฐมนตรีสนั่นเพื่อประกาศให้โลกรับรู้เรื่องไกชนนเรศวร หลังจากพิธีเปิดงานสงกรานต์แล้ว อาจารย์สุรกาญจน์ วิเชียรสร ก็ขึ้นรับถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นถ้วยพระราชทานใบแรกที่มอบไกชนนเรศวรที่ชนะเลิศในงานสงกรานต์พร้อมกับไก่ชื่อ “ทองแดง” ที่สวยงาม ถูกต้องตามมาตรฐานพันธุ์คือ มีสร้อยทองประभा ระเบียบกระบัง หน้าหงอนบาง กลางหงอนสูง หางกระสวย 2 เส้นสีขาวตลอดทั้งเส้น พุ่มหางใหญ่เหมือนฟอนข้าว ซึ่งได้รับการชมเชยจากผู้เข้าชมงานว่าเป็นไก่ที่สวยงามจริง จึงขอถ่ายภาพเป็นที่ระลึกกันมากมาย

อาจารย์สุรกาญจน์ วิเชียรสร ยังได้จัดตั้งกลุ่มผู้พัฒนาและอนุรักษ์ไกชนนเรศวรที่อำเภอนครไทย โดยเลี้ยงไกอนุรักษ์ไกชนนเรศวรควบคู่กับเลี้ยงไก่เก่งไว้เพื่อชนและจำหน่ายด้วยใช้ชื่อว่า “ชุมชนบางยางไก่เก่งนครไทย” ซึ่งชื่อนครบางยางนี้เป็นชื่อเมืองโบราณตั้งแต่ 700 กว่าปีที่แล้ว พ่อขุนบางกลางท่าวปกครองอยู่แล้วยกทัพไปปราบขอมที่เมืองสุโขทัย ได้จัดตั้งเมืองสุโขทัยเป็นราชธานี ขึ้นครองราชย์ทรงพระนามว่า “พ่อขุนศรีอินทราทิตย์” เมืองบางยางคงเหลือแต่ต้นจำปาขาวที่พ่อขุนบางกลางท่าวได้ทรงปลูกไว้ที่เต็นท์สง่าอยู่แม้ซากเมืองจะพังทลายลงไปเกือบไม่เห็นร่องรอย ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอนครไทย อาจารย์สุรกาญจน์ วิเชียรสร มีไก่เหลืองหางขาวอยู่ตัวหนึ่ง เป็นไก่หนุ่มชื่อ “เจ้าราชันย์” เมื่อออกซ้อมดุเชิงแรก ๆ ตีคอกู่ต่อสู้หกคะเมนตีลังกามาแล้วเป็นไก่เหลืองทอง

มีพระเจ้าห้าพระองค์ครบกระววยทาง 2 เส้น สีขาวยาวสุด ๆ เป็นไก่ที่อาจารย์พัฒนาขึ้นมา บินเก่ง นัยชนปีกได้ 14 เส้น มีเกล็ดนี้วกกลางนับได้ 22 เกล็ด มีเลื้อยซ่อนเล็บเทนิบในมี 2 เกล็ด ตัวนี้เรียกไก่แก่นครบางยางเป็นไก่ตัวที่อาจารย์ภาคภูมิใจในผลงานเป็นอย่างมาก

อาจารย์สุรกาญจน์ วิเชียรสรร นับว่าเป็นผู้ที่สร้างคุณูปการต่อวงการไก่ชนและไก่อนุรักษ์เป็นอันมาก นับตั้งแต่ไก่ชนที่ถ่ายทำบ้านอาจารย์สุรกาญจน์ เผยแพร่ออกอากาศไปหลายตอน เป็นการกระตุ้นวงการชนไก่จนทำให้ปัจจุบันมีการอนุญาตให้มีสนามชนไก่เพิ่มขึ้น ในการอนุรักษ์ไก่ชนนเรศวร ก็มีการเผยแพร่ไปทั่วประเทศและขยายไปสู่ต่างประเทศ เช่นประเทศแถบตะวันออกกลาง บารเรนและคูเวต อาจารย์สุรกาญจน์ จึงเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการไปบรรยายให้ความรู้เรื่องไก่ชนนเรศวร และเป็นกรรมการตัดสินประกวดไก่ชนนเรศวร ซึ่งนับว่าเป็นงานที่เสียสละให้ต่อวงการไก่ชนเป็นอันมาก นอกจากนี้นงานที่อาจารย์รักมากคือ การแต่งเพลง อาจารย์ได้แต่งเพลงเรื่องไก่ชนนเรศวรไว้หลายเพลง ใ้หนักร้องคุณศรีไพร ไทยแท้ นำไปร้องซึ่งนับว่าเป็นการเผยแพร่เรื่องไก่ชนนเรศวรอีกทางหนึ่ง ให้แพร่หลาย ในปัจจุบันอาจารย์สุรกาญจน์ ยังคงให้ความช่วยเหลือเรื่องไก่ชนนเรศวรของจังหวัดพิษณุโลก เป็นประจำ ชมรมไก่ชนนเรศวรจังหวัดพิษณุโลก ต้องขอขอบคุณอาจารย์สุรกาญจน์ วิเชียรสรร เป็นอย่างสูงและหวังว่าอาจารย์จะคงให้ความช่วยเหลืองานของชมรมไก่ชนนเรศวรจังหวัดพิษณุโลกตลอดไป

ลำนำเพลงกลอน

โดย อาจารย์สุรกาญจน์ วิเชียรสรร

จิริจะได้ฟังกัน
วีรกรรมนำไก่ไทย
ประวัติศาสตร์ต้องจารึก
ฉายาพระองค์ดำ
มังกะยอชะวา
เหลือองทางขาวเขาราวี
ไก่เซลดงแท้จริงหนอ
สุดจะทนถูกประณาม
เหลือองทางขาวไก่เรานั้น
เหนียวแน่นสู้จนตาย
มีไช่เพียงแค่นี้
เอาบ้านเมืองเป็นเดิมพัน
ตรัสสั่งขุนรันตะ
สมุนไพรจัดหยุดยา

จอมราชันย์ผู้ยิ่งใหญ่
ผจญภัยในพุกาม
นำไก่ฝึกไม่เกรงขาม
เมื่อครั้งประจำหงสาวดี
ชาวพม่าเกรงคักดีศรี
บดขยี้ไก่พุกาม
คำตรัสพ้อช่างเหยียดหยาม
ไม่เกรงขามอีกต่อไป
หัวใจมันทนเหลือหลาย
ก็ไม่คลายทิ้งเดิมพัน
ถ้าจะตีเล่นด้วยกัน
จะได้กันแจ้งอุรา
เสร็จปะทะจงรักษา
แล้วนำมาเข้าบารุง

ฝากไว้ในแผ่นดิน

นายสัตวแพทย์นิลิต ตั้งตระการพงษ์

ฝากไว้ในแผ่นดินเป็นเรื่องแห่งความทรงจำของนักประวัติศาสตร์ และเป็นนักแต่งกลอน แต่งเพลง เขาผู้นั้นคือ อาจารย์สุรกาญจน์ วิเชียรสรุ ผู้ซึ่งได้สร้างสมประสบการณ์มาเป็นเวลานานเป็นความเห็นส่วนตัวของอาจารย์บอกว่า มีการชนไ้ระหว่างพระนเรศวรกับพระมหาอุปราชาถึง 2 ครั้ง แล้วท่านก็แต่งเพลงเหล่ลำนำเพลงกลอน ให้พวกเราที่ชอบร้องเพลงได้นำมาร้องเพื่อรำลึกถึงความหลังประวัติศาสตร์การชนไ้แล้วพวกเราจะได้ช่วยกันอนุรักษ์ไ้ชนนเรศวรให้แพร่หลาย

ย่อกรอยอดีต

- ไทยเราสูญเสีย พระสุริโยทัย เมื่อปี พ.ศ. 2092 ระกาตก
- พระสุพรรณกัลยา ประสูติ ณ เมืองพิษณุโลก (สองแคว) เมื่อปี พ.ศ. 2095 และสิ้นพระชนม์เมื่อปี พ.ศ.2135
- ล้วนแรม 13 ค่ำ เดือน 8 ปีชาล พ.ศ. 2133 สมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราชเสด็จสวรรคต
- วันที่ 29 ก.ค. ปีชาล พ.ศ.2133 พระองค์ดำเนินครองราชย์สืบต่อจากพระบิดาอายุ 35 พรรษา ทรงพระนามว่า พระนเรศวรมหาราชาธิราช
- เมื่อปี พ.ศ. 2124 พระเจ้าบุเรงนองสวรรคตด้วยโรคตรอมใจเพราะสาเหตุพระราชมารดา ของมังชยสิงห์ได้ยุยงให้มังชยสิงห์ทำการชิงอำนาจ จึงทำให้พระเจ้าบุเรงนองตรอมใจตาย มังชยสิงห์ขึ้นครองราชย์ทรงพระนามว่า พระเจ้านันทบุเรง

ตำนานประวัติการชนไ้

ครั้งที่ 1 เมื่อเป็นองค์ประกัน ตอนยังทรงพระเยาว์โดยองค์ดำได้นำไ้เหลือหางขาว หรือไ้เจ้าเลี้ยงเข้าชนแข่งขันกับไ้ของมังกะยอชชะวา ปรากฏว่าไ้เหลือหางขาวขององค์ดำได้ชัยชนะ นำความพิโรธความไม่พอใจมาสู่มังกะยอชชะวาเป็นอย่างยิ่ง ถึงกับมีคำรัสว่า

“ไ้เหลยตัวนี้เก่งจริงหนอ คำก็เชลย สองคำก็เชลย” พระองค์ดำจึงตรัสตอบมังกะยอชชะวาไปว่า... “อย่าว่าแต่ชนเพียงแค่นี้เลย จะชนพนันเอาบ้านเอาเมืองก็ยงได้”

ครั้งที่ 2 เปิดศึกเข้าตีเมืองคัง ระหว่างพักอยู่จึงได้นำไ้ชนออกมาชนกัน (2124)

ก็ปรากฏว่าไ้ของมังกะยอชชะวาแพ้อีก มังกะยอชชะวาทรงขัดเคืองพระทัยจึงขับไล่พระนเรศวรแล้วแกลังกล่าวเป็นที่เยาะเย้ยว่า

“ไ้เหลยเก่ง ชนชนะไ้ของเราได้” พระนเรศวรได้ฟังดังนั้น ก็เกิดน้อยพระทัยได้ทรงตรัสตอบไปว่า

“ไ้ของข้านี้พระองค์อย่าเข้าพระทัยว่า จะชนะแต่ไ้ของพระองค์เลย จะชนเอาบ้าน เอาเมืองก็จะได้”

พระมหาอุปราชาผู้ลึกลับหน้าซำที่ได้ยินพระนเรศวรทำพนันเช่นนั้น

สามคนเก่งไก่ชนนเรศวร

หมอนิลิต แข็งขันขยันคั้น
 จากหลักฐานวัดสุวรรณดารา
 หวลคิดถึงคุณประดิษฐ์ เชื้อสิงห์
 กระบวนท่าจอมลีลา ลำนากลอน
 สรุทากญจนนั้นเล่าเผ่าคึกษา
 สามชีวิตรวมพลังกิจไก่ชน

เรื่องจอมคนเมื่อครั้งอยู่หงสา
 อโยธยา ศรีรามเทพนคร
 ยอดคนจริงเรื่องไก่ชนอุทาหรณ์
 แน่นทุกตอนเรื่องคนรู้คู่ไก่ชน
 นำวิชาตามตำนานไม่ลับสน
 ใให้ยินยลเหลือองทางขวเจ้าตำรา

เพลงแหล่

หมอนิลิต ตั้งตระการพงษ์
 จากหลักฐานวัดสุวรรณดารา
 หวลคิดถึงคุณประดิษฐ์ เชื้อสิงห์
 กระบวนท่าจอมลีลา ลำนากลอน
 อาจารย์สรุทากญจนนั้นเล่าเผ่าคึกษา
 สามชีวิตรวมพลังกิจไก่ชน
 อาณาจักรไก่ชนที่ลือลั่น
 ทั้งสามคน ดุจพี่น้องผองกันมา
 วีรกรรมในประวัติและตำนาน

เจตจำนงเรื่องจอมคนครั้งหงสา
 อโยธยา ศรีรามเทพนคร
 ยอดคนจริงเรื่องไก่ชนอุทาหรณ์
 แน่นทุกตอนเรื่องคนรู้คู่ไก่ชน
 นำวิชาตามตำนานไม่ลับสน
 ใให้ยินยลเหลือองทางขวเจ้าตำรา
 จอมราชันย์องค์ดำนำคึกษา
 ขอบุขางค์นเรศตามเหตุการณ์
 เพื่อกูกหลานไทยเราได้เข้าใจ

ลำนนำเพลงกลอน

จิริะได้ฟังกัน จอมราชันย์ผู้ยิ่งใหญ่
 วีรกรรมนำไก่ไทย ผจญภัยในพุกาม
 ประวัติศาสตร์ต้องจารึก นำไก่ฝึกไม่เกรงขาม
 ฉายาพระองค์ดำ เมื่อครั้งประจำหงสาดี
 มังกะยอชะวา ชาวพม่าเกรงคักดีศรี
 เหลืองทางขวเข้ารวี บดขยี้ไก่พุกาม
 ไก่เฉลยเก่งจริงหนอ คำตรัสพ้อช่างเหยียดหยาม
 สุดจะทนถูกประณาม ไม่เกรงขามอีกต่อไป
 เหลืองทางขวไก่อานั้น หัวใจมันทนเหลือหลาย
 เหนียวแน่นสู้จนตาย ก็ไม่คลายทิ้งเดิมพัน
 มีไช่เพียงแค่นี้ ถ้าจะตีเล่นด้วยกัน
 เอาบ้านเมืองเป็นเดิมพัน จะได้กันแจ้งอุรา
 ตรัสสั่งขุนรัตนะ เสรีจปะทะจงรักษา
 สมุณไพรจัดหูกูกยา แล้วนำมาเข้าบำรุง

สุภาพบุรุษปศุสัตว์...เมืองสองแคว

สุภาพบุรุษปศุสัตว์เมืองสองแควเขียนโดย อาจารย์สุรกาญจน์ วิเชียรสวรรค์ ผู้ซึ่งร่วมพัฒนาไถ่ชนพระนเรศวรมาด้วยกัน ให้เกียรติเขียนลงหนังสือ 60 ปี ผู้ศึกษาค้นคว้าไถ่ชนเรศวร เมื่อ 14 พฤศจิกายน 2545 แล้ว นิตยสารเขียนไถ่ชน นำภาพเข้าพจนานุกรมหน้าปก น.ส.พ.นิสิต ตั้งตระการพงษ์ สุภาพบุรุษไถ่ชนเมืองสองแคว ปักซ์แรก เดือนตุลาคม 2545 ดังนี้

60 ฟน 60 ทนาวและรื้อน ผู้ใช้แต่พระคุณ..หาใช้พระเดชไม่..โบราณว่า **“เป็นนายพลคนนิยมชมเดช เฉพาะเขตยุคที่สุใส เป็นนักปราชญ์ราษฎรพิชิตทุกทิศไป ทุกสมัยคนศรัทธาไม่รามือ”**

กระผมรู้สึกยินดีและนับเป็นเกียรติอย่างยิ่ง...ที่ได้มีโอกาสเขียน...ได้แสดงความรู้สึกจากใจอีกครั้ง ต่อการเกษียณอายุราชการของ **หมอนิสิต ตั้งตระการพงษ์** ปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก จากการศึกษาที่เคยสัมผัสและร่วมงานต่าง ๆ กับท่านในนามของภาคเอกชนภาคประชาชนมานานหลายปี ความรู้สึกประทับใจที่หลากหลาย...ทั้งด้านความรู้...ความสามารถตลอดจนความตั้งใจจริง...การสร้างความรู้สมัยใหม่กับภูมิปัญญาท้องถิ่น...ทำให้..ประชาชน...ชุมชน ได้มีชีวิตชีวิตใหม่ที่ดีขึ้น...ความเป็นนักประวัติศาสตร์...การค้นคว้าหาหลักฐานเอกสารต่าง ๆ ที่นำมาอ้างอิง..เพื่อความแม่นยำ...เพื่อการเสริมสร้างและพัฒนาที่ดีอาชีพเช่น

เรื่องของสุนัขพันธุ์บางแก้ว ที่ลือลั่นจนเป็นที่ยอมรับโด่งดังมาจวบจนทุกวันนี้

เรื่องไถ่ชนเหลือหางขาว สายพันธุ์ไถ่ชนพระนเรศวร ที่ลือเลื่อง...ที่ได้รับค่านิยมชมชอบอย่างสูงสุดในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งในปีหนึ่ง ๆ กระแสการเงินได้หมุนเวียนสะพัดเข้ามา ณ เมืองพิษณุโลกของเรานั้นนับหลาย ๆ ล้านบาทเลยทีเดียว

ด้วยบุคลิกภาพ...มนุษยสัมพันธ์...ประกอบกับคุณธรรม และความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ที่ดี...จึงทำให้เกิดแรงศรัทธา และความรักเคารพนับถือที่มีต่อท่าน คุณหมอนิสิต ตั้งตระการพงษ์ มาโดยตลอด จึงมีคำพูดติดปากเสมอว่า..อึดอัด...คิดไม่ออก...ต้องบอกหมอนิสิตฯ โดยเฉพาะเรื่องของ **“ไถ่ชนพระนเรศวร”**

“หมอนิลิต” แข็งขันขยันคั้น
เรื่องจอมคนเมื่อครั้งอยู่หงสา
จากหลักฐานผนังวัดสุวรรณา
ณ กรุงศรีอยุธยาแดนโรมรัน

“ไก่อะลวยตัวนี้เก่งจริงหนอ”

คำตรัสพ้อท่านพี่ที่แสนลันต์
ช่างกินใจองค์ดำจอมราชันย์
จึงกล่าวขานตอบวงจิชของพี่ไป
ไก่อะลวยที่ท่านพี่เคยเหยียหยัน

ตีพ่นเอาเมืองกันยังได้
ยินดีลองหากท่านยังข้องใจ
ยอดไก่อะลวยสู้ได้อย่างสบาย
จากวันนั้นนานถึงวันนี้
สี่ร้อยปีพี่น้องผองไทยเอ๋ย
อนุรักษ์กันเข้าไว้อย่า ละเลย
เพื่อไก่อะลวยที่คุ้นเคยได้ยีนง

คำเล่าลือ “เหลือองหางขาวไก่อะลวย”

อย่าหลีกเลียงหรือมองข้ามความประสงค์
สง่างามมีมงคลยลรูปงาม
ไก่อะลวย “พระองค์ดำ” ประเสริฐเลิศสกุล

บทกวีเหล่านี้ยังคงกึกก้อง...ฝังลึกอยู่ในจิตใจของพวกเราตลอดไป...และจะไม่มีวัน
จืดจางหายไปแน่นอน

60 ผน 60 หนาวและรื้อน “สุภาพบุรุษปศุสัตว์” แห่งเมืองสองแคว
คุณหมอนิลิต ตั้งตระการพงษ์ ยังคงประทับใจพวกเรามีรู้ลืม

3. เพื่อรักษาและส่งเสริมศิลปะ จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการดำเนินชีวิตตามวิถีไทย ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าพระราชทานถ้วยรางวัลจำนวน 3 รางวัล เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน พ.ศ. 2552 ทางองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ จัดงานประกวดไกชนนเรศวรอันยิ่งใหญ่สมพระเกียรติซึ่งถ้วยพระราชทานทั้ง 3 ใบนี้ในงานเทศกาลออกพรรษาตักบาตรเทโวของทุกปี มีผู้ได้รับถ้วยรางวัล ดังนี้

ถ้วยพระราชทานสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

- พ.ศ. 2552 ไก่ชื่อ **มรดกไทย** อายุ 3 ปี น้ำหนัก 4.1 กิโลกรัม เจ้าของชื่อ นายวิชา เพ็งกลัด บ้านเลขที่ 5/1 หมู่ 5 ตำบลดงเสือเหลือง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร
- พ.ศ. 2553 ไก่ชื่อ **อินทร์สุวรรณ** ชุ่มหัวเมืองเหนือ เลขที่ 80/41 หมู่ที่ 7 ตำบลบ้านนุ่ง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร
- พ.ศ. 2554 ไก่ชื่อ **พรเทวัญ** เจ้าของชื่อ นายจำลอง ลีส้มซ่า เลขที่ 140/1 หมู่ 2 ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
- พ.ศ. 2555 ไก่ชื่อ **ฟ้าทลายโจร** เจ้าของชื่อ นายมารุต พงษ์ชัยศรี (ฟาร์มภูเขาทอง) บ้านเลขที่ 48/2 หมู่ที่ 1 ตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- พ.ศ. 2556 ไก่ชื่อ **กรุงสยาม** เจ้าของชื่อนายมารุต พงษ์ชัยศรี (ฟาร์มภูเขาทอง) บ้านเลขที่ 48/2 หมู่ที่ 1 ตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- พ.ศ. 2557 ไก่ชื่อ **เป็นหนึ่งใน** น้ำหนัก 4.3 กิโลกรัม อายุ 1 ปี 6 เดือน เจ้าของชื่อ นางศิริอร แสงจันทร์ บ้านเลขที่ 43/9 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าวาสกรี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ถ้วยประทานพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าศรีรัศมิ์พระวรชายา ฯ

- พ.ศ. 2552 ไก่ชื่อ **ประภัสรา** อายุ 1 ปี 3 เดือน น้ำหนัก 2.5 กิโลกรัม เจ้าของโรงเรียนพิษณุโลกปัญญานุกูล เลขที่ 78 หมู่ 3 ตำบลมะขามสูง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
- พ.ศ. 2553 ไก่ชื่อ **จอมนาง** เจ้าของชื่อ นายนิเวศ หน่อทองคำ เลขที่ 151 หมู่ 10 ตำบลรางบัว อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี
- พ.ศ. 2554 ไก่ชื่อ **ธัญญา** เจ้าของโรงเรียนพิษณุโลกปัญญานุกูล เลขที่ 78 หมู่ 3 ตำบลมะขามสูง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
- พ.ศ. 2555 ไก่ชื่อ **อาภัสรา 1** เจ้าของชื่อ อาจารย์ธวัชชัย บุญเลิศ บ้านเลขที่ 31/4 หมู่ที่ 3 ซอยอัสสัมชัญ 1 แขวงบางไผ่ เขตบางแค กรุงเทพฯ 10160
- พ.ศ. 2556 ไก่ชื่อ **อาภัสรา 2** เจ้าของชื่อ อาจารย์ธวัชชัย บุญเลิศ บ้านเลขที่ 31/4 หมู่ที่ 3 ซอยอัสสัมชัญ 1 แขวงบางไผ่ เขตบางแค กรุงเทพฯ 10160
- พ.ศ. 2557 ไก่ชื่อ **จันทร์เพ็ญ** น้ำหนัก 3.2 กิโลกรัม อายุ 2 ปี เจ้าของชื่อ บ้านถนนเรศวร บ้านเลขที่ 209 หมู่ที่ 3 ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ถ้วยประทานพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าทีปังกรรัศมีโชติ

- พ.ศ. 2552 ไก่ชื่อ **ทองมงคล** อายุ 8 เดือน น้ำหนัก 3 กิโลกรัม เจ้าของชื่อนายอุษะก ทองรัตน์ เลขที่ 82/9 หมู่ที่ 2 ตำบลบึงพระ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
- พ.ศ. 2553 ไก่ชื่อ **เพชรประกาย** เจ้าของชื่อนายนรินทร์ เข็มวัน เลขที่ 120/55 หมู่ 10 ตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
- พ.ศ. 2554 ไก่ชื่อ **เพชรจรัสแสง** เจ้าของชื่อนายปรีชา กลั่นตระกูล เลขที่ 88/1 หมู่ 6 ตำบลบางเกลือ อำเภอบางประกง จังหวัดฉะเชิงเทรา
- พ.ศ. 2555 ไก่ชื่อ **กรุงสยาม** อายุ 10 เดือน เจ้าของชื่อนายมารุต พงษ์ชัยศรี (ฟาร์มภูเขาทอง) บ้านเลขที่ 48/2 หมู่ที่ 1 ตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- พ.ศ. 2556 ไก่ชื่อ **น่านน้ำ** อายุ 9 เดือน เจ้าของชื่อนายมารุต พงษ์ชัยศรี (ฟาร์มภูเขาทอง) บ้านเลขที่ 48/2 หมู่ที่ 1 ตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- พ.ศ. 2557 ไก่ชื่อ **กุมารทอง** น้ำหนัก 4 กิโลกรัม อายุ 9 เดือน เจ้าของชื่อนายธีระชัย พงษ์โต บ้านเลขที่ 50/1 หมู่ที่ 6 ตำบลประชาสุขสันต์ อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร

ชมรมอนุรักษ์และพัฒนาไกชนนเรศวรตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยการริเริ่มของนายทวีศักดิ์ ทิมคล้าย กำนันตำบลท่าโพธิ์ และนายธวัช สิงหเดช นายกองค้การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ โดยมีผู้ร่วมไกชนนเรศวรที่มีชื่อเสียงโด่งดัง 2 ผู้ เป็นแกนหลักในการดำเนินการของชมรมและเผยแพร่พันธุ์ไก่ให้สมาชิกเลี้ยง และนำไก่ส่งเข้าประกวดในหลาย ๆ จังหวัด ทำให้ชื่อชมรมอนุรักษ์และพัฒนาไกชนนเรศวรตำบลท่าโพธิ์เป็นที่รู้จักของผู้เลี้ยงไกชนทั่วประเทศ คือ ผู้ร่วมของนายจำลอง ลีสัมพันธ์ และของ ร.ต.ต.ไพโรจน์ เหมฤติ คุณจำลอง ลีสัมพันธ์ นับว่าเป็นเป็นนักผสมพันธุ์ไกชนนเรศวรที่ประสบความสำเร็จของประเทศไทยที่นักอนุรักษ์ไกชนนเรศวรให้การยอมรับ โดยมีไก่ที่ได้รับรางวัลถ้วยพระราชทานสมเด็จพระบรมโอรสาธิการ ฯ คือ ไก่ชื่อพรเทวีญ ปี พ.ศ. 2554 และไก่ชื่อพรสวรรค์ ได้รับถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ เมื่อ พ.ศ. 2553 ไกชนนเรศวรที่ขายออกจากผู้ร่วมของคุณจำลองยังได้รับรางวัลในการประกวดเวทีต่างจังหวัดอีกมากมาย สำหรับผู้ร่วมไกชนนเรศวรของร้อยตำรวจตรีไพโรจน์ เหมฤตินั้น ก็เป็นนักผสมพันธุ์ไกชนนเรศวรที่ประสบความสำเร็จอีกท่านหนึ่ง ไกชนนเรศวรที่เป็นพ่อพันธุ์หลัก คือ ไก่โพธิ์ทองและไก่แสงทอง ซึ่งผลิตลูกหลานขายออกไปแล้ว นำเข้าประกวดได้รับถ้วยพระราชทาน ฯ และถ้วยต่าง ๆ อีกจำนวนมาก และตัวท่านเองเป็นที่ปรึกษาของชมรมและเป็นกรรมการตัดสินการประกวดไก่ทั่วประเทศ ความเสียสละด้วยใจที่มีต่อการอนุรักษ์ไกชนนเรศวร จึงเกิดความเป็นสิริมงคลต่อครอบครัว ทำมาค้าขึ้นและตัวท่านเองได้รับประดับยศเลื่อนขั้นจากที่พวกเขาชาวไกชน เรียกตัวท่านว่าตาบโรจน์ ต้องเรียกท่านใหม่ว่า **“หมวดโรจน์”**

การประกวดโคชนนเรศวรซึ่งถ้วยพระราชทาน ฯ วัดสภัดน้ำมัน ตำบลท่าโพธิ์ จึงเป็นที่รู้จักของผู้เลี้ยงโคชนโกพื้นเมืองทุกสายพันธุ์ ได้นำโคมาประกวดจากทุกภาคของประเทศไทย มีความประสงค์ต้องการถ้วยพระราชทานฯ เพื่อนำความเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว และซุ้มของตนเองในงานประกวดโคยังได้ประกวดโคชนไทยสายพันธุ์อื่นด้วย โคชนนเรศวรจึงเป็นที่ต้องการของตลาดนารายได้ให้แก่ผู้เลี้ยงเป็นอันมาก จึงทำให้สมาชิกของกลุ่มผู้เลี้ยงโคชนนเรศวรของตำบลท่าโพธิ์ได้ขยายสมาชิกเพิ่มและขยายการเลี้ยงเพิ่มขึ้น จึงเป็นการอนุรักษ์โคชนนเรศวร ซึ่งเป็นโคเอกลักษณ์จังหวัดพิษณุโลกให้อยู่ยั่งยืนคู่ประเทศไทยตลอดไป

ทรัพย์สินคุณธรรม

นายสัตวแพทย์นิสิต ตำรวจการพงษ์

ทรัพย์สินคุณธรรม เป็นชื่อที่ตั้งไว้ในใจของหมวดไฟโรจน์ เหมฤดี ฟาร์มไกชนเหลืองทางขาวที่โด่งดังของท่าน ได้ดำเนินกิจกรรมสืบกว่าปี ที่แล้ว แต่พวกเราชาวอนุรักษ์ไกชนชนเหลืองทางขาวเรียกว่า ฟาร์มตาบโรจน์ จนชินแล้ว แต่หมวดโรจน์เปิดความในใจกับข้าพเจ้าว่าอีก 2 ปี ข้างหน้านี้ หลังจากเกษียณอายุราชการแล้วจะทำพิธีเปิดป้าย **“ทรัพย์สินคุณธรรม”** อย่างเป็นทางการ พวกเราชาวชมรมอนุรักษ์และ

พัฒนาไกชนนเรศวร ต้องรอคอยแสดงความยินดีกับผู้หมวดด้วย ทรัพย์สินคุณธรรมตั้งอยู่ บ้านเลขที่ 6/1 หมู่ที่ 2 ต.ท่าโพธิ์ อ.เมือง จ.พิษณุโลก เข้าทางวัดสกัดน้ำมันขับรถเข้าไปจนสุดรั้ววัด จะชนแม่น้ำน่าน เลี้ยวซ้ายตามรั้ววัดเป็นถนนริมแม่น้ำจนสุดรั้ววัดอีก ตรงมุมรั้ววัดสกัดน้ำมัน คือ ทรัพย์สินคุณธรรม ถ้าเราสังเกตให้ดีตรงมุมรั้ววัดตรงข้ามฟาร์มจะเห็นต้นยางใหญ่ของวัดเป็นจุดเด่นที่ โคนต้นยางจะเห็นโพรง ขนาดเท่าลูกส้มโอใส่ได้ ถ้ามหมวดโรจน์จึงทราบที่ท่านผู้หมวดทดลองวิชาที่เห็นผู้ใหญ่รุ่นเก่าเขาเจาะแล้ว จุดไฟเผาให้น้ำมันยางจากต้นยางออกมาแล้วตัดไปผสมกับไม้ผุ ๆ ทำเป็นขี้ไก่ไว้จุดไฟให้แสงสว่าง ในสมัยโบราณ จากบันทึกของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ วันที่ 29 พฤษภาคม ร.ศ.120 (พ.ศ.2447 110 ปีล่วงมาแล้ว) ได้พักที่วัดสกัดน้ำมันพบว่ามีโบสถ์หลังหนึ่งและวิหารหลังหนึ่งสร้างตั้งแต่ สมัยกรุงศรีอยุธยา จึงนับว่าเป็นวัดที่เก่าแก่วัดหนึ่งของจังหวัดพิษณุโลก ได้ชื่อว่า “สกัดน้ำมัน” นั้น เพราะวาบริเวณวัดมีต้นยางจำนวนมาก มีการนำน้ำมันจากต้นยางนำมาใช้และจำหน่าย

ในปีพ.ศ. 2442 (115 ปีล่วงมาแล้ว) ได้มีมหาดบุรุษผู้มีชื่อเสียงโด่งดังของประเทศไทย และของโลกได้ถือกำเนิดที่ตำบลท่าโพธิ์ ใกล้วัดสกัดน้ำมันแห่งนี้คือ ร.ต.ยอด สังข์รุ่งเรือง ท่านเป็น ทหารไทยสมัยรัชกาลที่ 6 ส่งไปช่วยรบสงครามโลกครั้งที่ 1 ที่ประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศสเสียชีวิต เมื่ออายุ 106 ปี เมื่อครบอายุ 100 ปีของท่าน เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐฝรั่งเศสประจำประเทศไทย ได้เป็นตัวแทนของประเทศเดินทางมามอบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ของประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศสและ ประดับเหรียญกล้าหาญให้แก่ ร.ต.ยอด สังข์รุ่งเรือง เมื่อวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2542 นับว่าเป็นเกียรติยศ อย่างสูงแก่วงศ์ตระกูลและชาวตำบลท่าโพธิ์ ร.ต.ยอด สังข์รุ่งเรือง เป็นคุณตาของ ร.ต.ต.ไฟโรจน์ เหมฤดี ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า ร.ต.ต.ไฟโรจน์ เหมฤดี เป็นทายาทสืบทอดสายเลือดทหารกล้าแห่งสงครามโลก ครั้งที่ 1

หมวดโรจน์ เป็นผู้ที่สนใจเลี้ยงไกชนและการชนไก่มาตั้งแต่สมัยเป็นหนุ่ม เนื่องจากความรัก ในไกชนมาก หมวดโรจน์จึงเรียนรู้อิทธิพลภูมิปัญญาชาวบ้านจากผู้รู้ในหมู่บ้าน ในการเลี้ยงผสมพันธุ์ไก่ดี ให้ลงเหล่าจึงจะได้ไก่เก่ง หมวดโรจน์ยังเป็นมือให้หน้าในสนามชนไก่ ทำสัญญารวมตักแบ่งไก่ได้เป็นอย่างดี เรียนรู้การต่อปีกก่อนชนไก่ ความรู้เรื่องไกชนครบเครื่องทุกอย่าง และเคยเป็นนายสนามเปิดการชนไก่ด้วย จึงนับว่าหมวดโรจน์เป็นผู้ที่มีความเจนจัดเรื่องไกชนของประเทศไทยคนหนึ่ง เมื่อก้านตำบลท่าโพธิ์ คือ

นายทีศักดิ์ ทิมคล้ายและนายธวัช สิงหเดช นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ได้จัดตั้งชมรมอนุรักษ์และพัฒนาไกชนนเรศวรขึ้น หมวดโรจน์จึงได้รับเชิญเป็นกรรมการของชมรมและหันมาเลี้ยงไกชนนเรศวรเพื่อเลี้ยงเพื่อจำหน่าย ไกชนนเรศวร หมวดโรจน์ใช้วิชาความรู้เรื่องการผสมพันธุ์ไก่เหลืองหางขาว ไก่เจ้าเลี้ยงจนประสบความสำเร็จได้ไกชนนเรศวรไกชนนเรศวรถูกต้องตามตำรา หมวดโรจน์เล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่าได้มีไกชนนเรศวรดีถูกต้องตามตำราแล้ว ไกชนนเรศวรให้ลาภถูกหวย จึงให้ความสนใจเลี้ยงดูส่งไกชนนเรศวรเข้าประกวดในทุก ๆ งานเพิ่มขึ้น สายพันธุ์ที่หมวดโรจน์นำมาขยายพันธุ์นั้น คือ พ่อไก่โพธิ์ทองและแก้วทอง ลูกไก่ที่ออกจากฟาร์มหมวดโรจน์เมื่อเลี้ยงส่งเข้าประกวดได้รับรางวัลมากมาย ตัวที่โด่งดังมากคือ ไก่ชื่อ “สิงห์ทอง” เมื่อออกจากฟาร์มไปอยู่ที่ฟาร์มลือเกียรติ จังหวัดนครปฐม เปลี่ยนชื่อเป็น “สิงห์สามพราน” นำเข้าประกวดที่สวนสามพราน เมื่อปี พ.ศ. 2553 ได้รับรางวัลชนะเลิศ ถ้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ นับว่าเป็นสุดยอดไกชนนเรศวรที่เป็นผลผลิตออกไปจากฟาร์ม “ทรัพย์ภูธร”

คนโบราณกล่าวไว้ว่า ไก่เหลืองหางขาวไก่เจ้าเลี้ยง เป็นไก่ที่มีสกุลสูงกว่าไก่ทั้งหมด ถ้าหากผู้ใดได้เลี้ยงจะเป็นสิริมงคล และเสริมบารมีแก่ผู้เลี้ยงและครอบครัว อาจารย์สุรกาญจน์ วิเชียรสวรรค์ ได้ร้อยกรองคุณของ ไก่เหลืองหางขาวไก่เจ้าเลี้ยง ได้ดังนี้

“ไก่เหลืองหางขาว โสฬศฤคารโอยสุรย์
 เป็นเสน่ห์เมตตาทาอายุพูน ทวีคุณ ความสุข สิริมงคล
 จะนำเกียรติยศปรากฏรุ่ง จะเฟื่องฟูง คุ่มภัยไม่ขัดกัน
 แม้นเป็นไพร่ก็จะได้เป็นนายคน ก้องสกล วาสนา บารมี
 นานาทรัพย์ผอญให้มีมา จะเดชาบุภาพ สมศักดิ์ศรี
 ใครเลี้ยงไว้ สุขเกษมและเปรมปรีย์ อาจประหาญไพร่แพ้สกุล
 หากแม่ตายก็อย่าทิ้งซึ่งซากผี ผังแรมปีบุญเอื้อจะเกื้อหนุน
 อันอัศจรรย์ รักษาไว้จะให้คุณ คอยค้าจุนหลากสิ่ง “ยิ่งตระกูล”

หมวดโรจน์ เมื่อเพาะเลี้ยงไกชนนเรศวรได้ไก่ที่มีลักษณะถูกต้องตามตำราไก่เหลืองหางขาว พระเจ้าห้าพระองค์ ก็มีลาภเข้าบ้าน คือ ถูกหวย ต่อมาหมวดโรจน์ก็ได้เลื่อนยศจากนายดาบเป็นร้อยตำรวจตรีไฟโรจน์ เหมฤติ จึงเป็นการพิสูจน์การเลี้ยงไกชนนเรศวรที่ไกชนนเรศวรไก่เจ้าเลี้ยงของหมวดโรจน์ให้ลาภและให้ยศตำแหน่งดังคำโบราณที่กล่าวไว้

ทรัพย์ภูธรฟาร์มยังใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร และเป็นแหล่งดูงานของกลุ่มเกษตรกรอีกด้วย เป้าหมายของการผลิตไกชนนเรศวรของหมวดไฟโรจน์ให้เป็นเอกลักษณ์ของฟาร์มคือ “อกตั้ง ไหล่กว้าง” หมวดโรจน์บอกว่าเป็นไก่ก็มีสง่าราศี อย่างเดินเหมือนราชสีห์ ซึ่งหมวดไฟโรจน์เลี้ยงไกชนนเรศวรไว้ตัวหนึ่งหวังว่าจะคว่าด้วยพระราชทานมาเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ฟาร์มทรัพย์ภูธรให้ได้ ก่อนเปิดป้ายชื่อฟาร์มในปี พ.ศ.2559 นี้ ขอให้ ร.ต.ต.ไฟโรจน์ เหมฤติ จงประสบแต่ความโชคดี

วังส้มซ่าฟาร์ม เป็นฟาร์มที่เลี้ยงไก่เหลืองหางขาว ไก่เจ้าเลี้ยงเพื่อการอนุรักษ์เพียงอย่างเดียว อาจารย์จำลอง สีส้มซ่า ใช้บริเวณสวนหลังบ้านที่กว้าง สร้างเล้าไก่ด้วยใจรักผสมพันธุ์ไก่ชนนเรศวรจนประสบความสำเร็จ เป็นที่รู้จักของนักอนุรักษ์ไก่ชนจากทั่วประเทศไทย วังส้มซ่าฟาร์มตั้งอยู่ที่สี่แยกวงส้มซ่า ถนนเลี้ยวเมืองถ้ามาจากกรุงเทพ ฯ ผ่านมหาวิทยาลัยนเรศวรถึงสี่แยกหนองอ้อเลี้ยวขวาเข้าถนนเลี้ยวเมืองอีก 2 กิโลเมตร ถึงสี่แยกวงส้มซ่า ฟาร์มจะตั้งอยู่ที่มุมแยกขวามือจะมีป้ายบอกอย่างชัดเจน ศูนย์อนุรักษ์ไก่ชนนเรศวรติดอยู่หน้าบ้าน

หมู่บ้านวังส้มซ่าในสมัยโบราณจะปลูกต้นส้มซ่าทุกครัวเรือนทั้งหมู่บ้าน ปัจจุบันหาดันส้มซ่าดูได้ยาก คนรุ่นใหม่อาจไม่รู้จักพันธุ์ส้มไทย “ส้มซ่า” ถ้าไม่อนุรักษ์ก็อาจจะสูญพันธุ์ได้ ผลส้มซ่าก็คล้ายผลมะกรูดลูกใหญ่ ๆ ขนาดเอามือซ้ายและขวาประสานกันแล้วกำกับจะเท่ากับผลส้มซ่า การอนุรักษ์ไก่ชนนเรศวรของอาจารย์จำลอง ก็เท่ากับช่วยอนุรักษ์ส้มซ่าของบ้านวังส้มซ่า ตำบลท่าโพธิ์ด้วย อาจารย์จำลองเป็นคนรักสนุก เป็นนักกีฬาฟุตบอลตัวจริงของโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม เล่นดนตรีได้ทุกชนิด แต่อาจารย์จำลองชอบเป่าแตรเดี่ยวเป็นความทรงจำอันประทับใจเล่าให้ข้าพเจ้าฟัง งานชุมนุมลูกเสือทั้งโรงเรียนครูให้อาจารย์จำลองเป่าแตรเดี่ยว “แตรเดี่ยว ตะแตรแต่น ๑ ๑ ๑” อาจารย์จำลองเป็นคนสู้ชีวิตซึ่งคนไทยนิยมพูดว่า “ไปมาหมดหัวเห็ดเจ็ดย่านนี้” อาจารย์จำลองทำงานเรือเดินสมุทรไปมาหมดทั่วโลก ประสบการณ์ชีวิตของอาจารย์จำลองจึงมีมากมาย เมื่อถึงเวลาต้องกลับมาอยู่บ้านอาจารย์จำลองก็หันชีวิตมาเป็นนักอนุรักษ์ไก่ชนนเรศวรของจังหวัดพิษณุโลกที่ประสบความสำเร็จอย่างดี คนหนึ่งซึ่งสามารถนำมาเป็นแบบอย่าง

เมื่อข้าพเจ้านั่งเครื่องบินนกแอร์ พิษณุโลก-กรุงเทพฯ ได้หยิบแมกกาซีนของนกแอร์ JIBIB ฉบับเดือนกรกฎาคม 2012 ขึ้นมาอ่านก็พบนำเที่ยว

เมืองพิษณุโลกลงรูปถ่ายอาจารย์จำลองเล่นไก่ชนนเรศวร เป็นการนำเที่ยวชมไก่ชนนเรศวรที่วังส้มซ่าฟาร์มให้ผู้ชมได้รับความรู้ประวัติศาสตร์ชาติไทยดังคำบรรยายของอาจารย์จำลองดังนี้ ไก่เหลืองหางขาวเป็นไก่ชนที่ฉลาดปราดเปรียว อึด ทน และมีเชิงชนแปดกระบวนท่า จึงชนะไก่พม่ามาตลอด ครั้งหนึ่งไก่ไทยชนกับไก่พม่าหน้าพระที่นั่ง ไก่เหลืองหางขาวของพระนเรศวรมหาราชตีไก่โยสร้อยดอกหมากหางดำของพระมหาอุปราชาคอหักล้มลงและแพ้ทำให้พระมหาอุปราช้อบายกล่าวแก่ว่า “ไก่เขลยตัวนี้เก่งจริง พระนเรศวรมหาราชก็ทรงกล่าวตอบโต้ด้วยความภาคภูมิใจว่า “ไก่เขลยตัวนี้อายว่าแต่อย่างก็ฟ้าในวังเหมือนวันนี้อยู่เลย ดีพินแอบ้านเมืองก็ยังได้” จากพระราชดำรัสที่ทรงกล่าวโดยไม่สะทกสะท้าน และมันพระทัยใน

ไก่เหลืองหางขาวของพระองค์ ทำให้พระมหากษัตริย์ทรงเกรงกลัวหาหนทางกลั่นแกล้งและกำจัดมาโดยตลอด เป็นผลให้พระนเรศวรมหาราชทรงกอบกู้เอกราชจากพม่าได้ ไก่เหลืองหางขาวจึงมีชื่อเสียงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ไก่เจ้าเลี้ยง” และ “ไก่ชนนเรศวร” ซึ่งปัจจุบันชาวพิษณุโลกให้ความสำคัญภาคภูมิใจและหวงแหนสมบัติอันล้ำค่าทางประวัติศาสตร์นี้มาก จึงอนุรักษ์และพัฒนาไก่สายพันธุ์นี้มาโดยตลอด ได้สร้างรูปปั้นไก่เหลืองหางขาวตัวโต 2 ตัว ตั้งไว้ใจกลางเมืองพิษณุโลก จึงเรียกว่าไก่เหลืองหางขาว เป็นสัญลักษณ์คู่บ้านคู่เมืองสองแควมาแต่โบราณกาล

อาจารย์จำลองมีนิสัยชอบพูดคุยบรรยายให้ความรู้เมื่อมีโอกาส พวกอนุรักษ์ไก่ชนเมื่อมีการประกวดไก่ ให้อาจารย์จำลองเป็นโฆษกของงานทำให้การจัดงานมีความสุข สนุกสนาน ท่านพูดได้สาระและให้ความรู้ อาจารย์จำลองจึงเป็นที่รักของชาวอนุรักษ์ไก่ชนทุกคน ในงานประเพณีตักบาตรเทโวเทศกาลออกพรรษาของวัดสกัดน้ำมัน ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมืองพิษณุโลก อาจารย์จำลองเป็นเสาหลักในการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนนเรศวร โดยมีกำนันตำบลท่าโพธิ์และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์เป็นผู้สนับสนุนจัดประกวดไก่ชนนเรศวรขึ้นเป็นประจำทุกปีเพื่อวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่ออนุรักษ์และพัฒนา “สัตว์เอกลักษณ์” ของท้องถิ่นจังหวัดพิษณุโลก คือไก่ชนไทยสายพันธุ์เหลืองหางขาว (ไก่ชนนเรศวร) ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน
 2. เพื่อสร้างงาน และสร้างรายได้อย่างพอเพียงแก่ประชาชนในท้องถิ่น
 3. เพื่อรักษาและส่งเสริมศิลปประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดำเนินชีวิตตามวิถีไทย
- สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ขอพระราชทานพระราชนุญาตจัดทำถ้วยพระราชทาน ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าพระราชทานถ้วยรางวัล 3 รางวัล เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2552 ดังนี้

ถ้วยพระราชทานสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร สำหรับสุดยอดไก่ชนนเรศวร (เพศผู้)

ถ้วยประทานพระเจ้าวรวงศ์พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์พระวรชายาฯ สำหรับสุดยอดไก่ชนนเรศวร (แม่พันธุ์)

ถ้วยประทานของพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าทีปังกรรัศมีโชติ สำหรับไก่ชนนเรศวร ดาวรุ่งรุ่นหนุ่ม (เพศผู้)

วังส้มซ่าฟาร์ม ของอาจารย์จำลอง สีส้มซ่า เป็นฟาร์มที่ผลิตไก่ชนนเรศวรเหลืองหางขาวเพียงอย่างเดียว ด้วยสายเลือดที่บริสุทธิ์ขนานแท้ ผลผลิตที่ออกจากฟาร์มจึงเป็นที่ยอมรับนับถือจากผู้เลี้ยงอนุรักษ์ไก่ชนนเรศวรที่ซื้อออกจากฟาร์มไปแล้วได้ประสบความสำเร็จได้รับรางวัลในการประกวดมากมาย สำหรับไก่ชนของอาจารย์จำลองได้รับรางวัลอันทรงเกียรติ 2 ตัว คือ “ไก่ชื่อพรเทวัญ”

ได้รับรางวัลถ้วยพระราชทานสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เมื่อปี พ.ศ.2554 ณ วัดสัถตน์น้ำมัน “ไกชื่อพรสวรรค์” ได้รับพระราชทานถ้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ณ สวนชมพูน่านงานสงกรานต์ จังหวัดพิษณุโลก เมื่อปี พ.ศ. 2553 ผลงานของวังสัจจะจึงเป็นสิ่งรับประกันคุณภาพของไกชนนเรศวรที่ผลิตออกจากฟาร์ม อาจารย์จำลองบอกว่า “ผมรักไกชนนเรศวรที่เลี้ยง และส่งเข้าประกวดด้วยความ เป็นธรรมชาติของไก่ ไม่มีการย้อมสี ต่อชนปีกขนหาง” ความเป็นธรรมชาติเท่านั้นที่จะทำให้การอนุรักษ์ ไกชนนเรศวรอยู่อย่างยั่งยืน “คุณหมอนิสิต ตั้งตระการพงษ์ ท่านได้ส่งเสริมการเลี้ยง อนุรักษ์และ พัฒนาไกชนนเรศวรมาตั้งแต่ปี 2535 จนถึงปัจจุบัน 20 ปีแล้ว ไกชนนเรศวรจึงมีรูปร่างลักษณะ สวยงามและได้มาตรฐานตามตำราไกชนโบราณได้บันทึกไว้” ดังนั้นจึงขอให้พวกเราที่เลี้ยงไกชนนเรศวร เหลือทางยาวทั่วประเทศจงช่วยกันส่งเสริมการเลี้ยง การประกวดไกชนนเรศวรด้วยความเป็นธรรมชาติ เพื่อให้ไกชนนเรศวรอยู่อย่างยั่งยืนคู่ประเทศไทยตลอดไป

บ้านไก่อ่นเรศวร

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์

บ้านไก่อ่นเรศวรชื่อนี้เป็นที่รู้จักของชาวอนุรักษ์ไก่อ่นนเรศวร บ้านไก่อ่นเรศวรไม่ชอบส่งไก่อ่าประกวด แต่ชอบนำลูกไก่อ่าจำหน่ายในงานประกวดทุกครั้ง

อาจารย์สมนึก พรหมสูง เจ้าของบ้านไก่อ่นเรศวรชอบศึกษาหาความรู้เรื่องไก่อ่นเรศวรเพาะพันธุ์ไก่อ่นนเรศวรเพื่อการอนุรักษ์ เริ่มแรกเป็นการเลี้ยงแบบสมัครเล่น เพราะว่าอาจารย์สมนึกทำงานอยู่ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ได้ไปศึกษาหาความรู้จากศูนย์อนุรักษ์ไก่อ่าพื้นเมืองจังหวัดพิษณุโลกของจำลองเอกทวี บุรณะเขตต์ โดยซื้อไก่อ่าตัวแรกเมื่อปี 2542 เป็นลูกของขุนทอง ได้รับถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพ ๑ ปี พ.ศ.2542 จากคุณอภิเชษ บุรณะเขตต์ ไก่อ่าตัวแรกของบ้านไก่อ่นเรศวรคือ **“เทพพิษณุโลก”** อาจารย์สมนึกได้ลาออกจากงานประจำธนาคารมาทำงานด้านอนุรักษ์และพัฒนาไก่อ่นนเรศวรอย่างจริงจังหลังจากใช้หัตถ์นกระบาดได้หยุดลง เมื่อปี พ.ศ. 2548

“หนุ่มพิษณุโลก” ไก่อ่าที่ประทับใจความทรงจำให้ข้าพเจ้าในการประกวดไก่อ่นนเรศวรงานตักบาตรเทโว วัดสภักดีน้ำมัน ตำบลท่าโพธิ์ หนุ่มพิษณุโลกเป็นไก่อ่า การกรรมการตัดสินผลของหนุ่มพิษณุโลกจะจิกตีทำให้แขนได้รับบาดเจ็บ จึงได้รับรางวัลที่ 3 ในวันนั้น ไก่อ่าจากบ้านไก่อ่นเรศวรที่สวยงามได้ขายออกไปแล้วเข้าประกวดได้รับรางวัลชนะเลิศมากมาย แต่นำชื่อเสียงมาให้บ้านไก่อ่นเรศวรอย่างมาก คือแม่ไก่อ่าชื่อ สร้อยฟ้า และอาภัสรา ซึ่งอาจารย์รัชชัย บุญมี ชื่อนำไปเข้าประกวดได้รับรางวัลถ้วยพระราชทานพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าศรีรัศมิ์พระวรชายา ๑ ปี พ.ศ. 2555 และ 2556 ในปี 2557 ไก่อ่าชื่อ **“จันทร์เพ็ญ”** น้ำหนัก 3.2 กิโลกรัม อายุ 2 ปี ของบ้านไก่อ่นนเรศวร ก็ได้รับถ้วยประทานพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าศรีรัศมิ์พระวรชายา ๑ เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2557 ณ วัดสภักดีน้ำมันเช่นกัน ขณะนี้บ้านไก่อ่นนเรศวรมีไก่อ่าที่สวยงามได้มาตรฐานไก่อ่นนเรศวร เป็นไก่อ่าที่มีขนาดใหญ่ ชื่อ **“ทองสมอแข”** รับรางวัลสุดยอดไก่อ่นนเรศวรในงานเปิดร่วมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาพิษณุโลก 18 สิงหาคม 2557 และมีแม่พันธุ์ขนาดใหญ่ น้ำหนัก 3.4 กิโลกรัม ได้รับรางวัลมาหลายถ้วยแล้ว นอกจากนี้อาจารย์สมนึกยังมีไก่อ่าสวยงามเตรียมเข้าประกวดอีก 2 ตัว คือ **“มาลาเพชร”** และ **“เพชรสมอแข”** เชื่อว่าบ้านไก่อ่นเรศวรคงประสบความสำเร็จอย่างยิ่งใหญ่

ลักษณะเด่นของไก่อ่นนเรศวรในแนวคิด และอุดมการณ์ของบ้านไก่อ่นเรศวร อาจารย์สมนึกบอกว่ามี 4 ข้อ

1. ต้องเป็นไก่อ่าสัญชาติ ไม่มีการแต่ง
2. เป็นไก่อ่าขนาดใหญ่ สีสร้อยเสมอทุกจุด สีของปาก, ตา, แข้ง ต้องรับกัน
3. พุ่มหางต้องใหญ่ เป็นเอกลักษณ์ประจำบ้านไก่อ่นเรศวร
4. ตกต้องเป็นสีปลาทูมอตาย

การสร้างคอกไก่นนเรศวรของอาจารย์สมนึก ยึดหลักคอกต้องกว้างใหญ่โปร่ง เดินเข้าออกสะดวก ในหน้าฝนก็กันฝนสาดเข้าเล้าได้ มีลมโกรกในฤดูร้อน มีการจัดการเลี้ยงแบบแบ่งคอกเลี้ยงเป็นคอกผสมพันธุ์ คอกฟักไข่ คอกอนุบาลลูกไก่ และคอกไก่รุ่น โดยเฉพาะการผสมพันธุ์ไก่ อาจารย์สมนึกยึดหลักโบราณ คือ ใช้พ่อไก่ 1 ตัว ต่อแม่ไก่ 2 ตัว และให้แม่ไก่ฟักไข่เองและเลี้ยงลูกเอง การใช้ตู้ฟักไข่จะใช้เฉพาะฤดูร้อนเท่านั้น อาจารย์สมนึกบอกว่าลูกไก่ที่ได้ออกมาจะมีคุณภาพ พ่อไก่จะถ่ายทอดลักษณะประจำตัวออกมาได้หมดสู่ลูก ๆ ที่เกิดทุกรุ่น ส่วนเรื่องการป้องกันโรคคอกนั้นเนื่องจากอาจารย์สมนึกเป็นประธานกลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนนเรศวร ตำบลสมอแข จึงประสานกับปศุสัตว์อำเภอเมืองมาทำวัคซีนให้แก่สมาชิกและให้ความรู้เรื่องการป้องกันและรักษาโรคไก่ด้วย จึงจะทำให้ฟาร์มของอาจารย์สมนึกปลอดภัยปลอดจากโรคระบาดและต้องทำวัคซีนทุกระยะตามกำหนดพร้อมกันทั้งหมู่บ้าน

บ้านไก่นนเรศวร เป็นฟาร์มไก่นนเรศวรตัวอย่างของสำนักงานปศุสัตว์อำเภอเมืองพิษณุโลก จึงได้รับเชิญไปจัดนิทรรศการออกงานโชว์ไก่ชนนเรศวรทุกงานเป็นประจำ มีผลงานออกทางทีวีทุกช่อง เช่น งานเกษตรรุ่งเรืองเมืองพิษณุโลก จึงทำให้ผู้สนใจสั่งจองซื้อลูกไก่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะทางภาคใต้ของประเทศ นิยมเลี้ยงไก่ชนขนาดใหญ่ ผู้ที่สนใจติดต่อได้ที่

อาจารย์สมนึก พรหมสูง (บ้านไก่นนเรศวร)

บ้านเลขที่ 209 หมู่ที่ 9 บ้านประโดก

ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000

จากการดำเนินงานของบ้านไก่นนเรศวรโดยใช้ความพยายามมา 15 ปี ได้รับความสำเร็จมาโดยตลอด โดยอาศัยภูมิปัญญาโบราณที่อาจารย์สมนึกได้รับการถ่ายทอดมาแต่เด็กแบบซึมซับมาเรื่อย ๆ ถึงเวลาลงมือเลี้ยงไก่ชนนเรศวรอย่างจริงจังก็สามารถนำมาใช้ช่วยให้ประสบความสำเร็จได้ อาจารย์สมนึกส่งการณโกลให้ชื่อบ้านไก่นนเรศวรคงอยู่อย่างยั่งยืนตลอดไป ต้องมีผู้สืบทอดแทนลูกชายของอาจารย์ชื่อ ด.ช.ณัท พรหมสูง เป็นผู้ที่รักการเลี้ยงไก่เมื่อมีเวลาว่างจะมาช่วยคุณพ่อดูแลไก่ในคอกและจะเป็นผู้สืบทอดความรู้ภูมิปัญญาต่าง ๆ ตลอดจนการเลี้ยงดำเนินรอยตามพ่อ เพื่อให้ชื่อบ้านไก่นนเรศวรคงอยู่ในแวดวงอนุรักษ์ไก่ชนนเรศวรของประเทศไทย

ฟาร์มประทุม
ศูนย์เพาะพันธุ์ไก่ชนพระนครพันธุ์เก่ง

นายสัตวแพทย์นิติ ตังตระการพงษ์

ฟาร์มประทุม มีชื่อเสียงเรื่องไก่ชนเก่งมานานเพราะว่าอาจารย์ประทุม คงคำ เป็นคนชอบไก่ชนมาตั้งแต่เป็นหนุ่มนับถึงปัจจุบันนี้ คุณประทุมอยู่

ในวงการไก่ชนไม่น้อยกว่า 50 ปี ดังนั้นคนในวงการไก่ชนทั่วทั้งประเทศไทยต้องรู้จักอาจารย์ประทุม คงคำ ไก่ชนเก่ง ไก่ตั้งเคยชนะชนะเดิมพันสูง ๆ ตั้งแต่ 1 ล้านบาทจนถึง 6 ล้านบาท อาจารย์ประทุมจึงต้องเพาะพันธุ์ลูกไก่เก่งขาย เพื่อให้เพื่อน ๆ วงการไก่ชนได้มีไก่เก่งเลี้ยงในซุ้ม อาจารย์เป็นชาวตำบลบ่อแร่ อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท ได้มาทำอาชีพเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งที่จังหวัดพิษณุโลกตั้งแต่เป็นหนุ่ม พร้อมกันนี้ได้เลี้ยงกระบือด้วย อาจารย์ประทุมจึงทำอาชีพคู่สัตว์มาโดยตลอด

ด้วยความรักต่อไก่ชนอย่างมากมาย อาจารย์ประทุมจึงตั้งสนามกีฬาไก่ชนขึ้นที่บ้านเสื่อลากหาง ตำบลสมอแข อำเภอมือง และอาจารย์ประทุมได้ตั้ง “ศูนย์เพาะพันธุ์ไก่ชนพระนครพันธุ์เก่ง” เนื่องจากอาจารย์ประทุมได้เคยได้ไปหาไก่ชนเก่งจากประเทศพม่า อาจารย์ได้ไก่เก่งมาตัวหนึ่งชื่อ “เจ้านกก๊อต” เป็นไก่เหลืองหางขาวพระเจ้าห้าพระองค์ ที่หมู่บ้านเชิงเขาใหญ่ เมืองไทยใหญ่อำเภอตองยี ด้วยความสนใจประวัติศาสตร์ที่กล่าวว่า พระนเรศวรมหาราชนำไก่ชนเหลืองหางขาวจากบ้านกว้างหัวแห อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก ไปชนชนะไก่ของพระมหาอุปราชาของพม่า จึงสอบถามชาวไก่ชนที่บ้านเชิงเขาใหญ่ได้ความว่า “ผู้เฒ่าผู้แก่ได้เล่าต่อ ๆ กันมาว่า เจ้าจากเมืองไทยได้นำไก่ชนเหลืองหางขาวมาให้ชาวบ้านเลี้ยง ซุ่มไว้เป็นความลับ ไม่ให้เจ้าทางพม่าได้รู้”

ดังนั้นไก่เหลืองหางขาวจึงมีเลี้ยงอย่างแพร่หลายอยู่ในหมู่บ้านป่า เชิงเขาใหญ่ เมืองไทยใหญ่อำเภอตองยี แต่ไก่ต้นกำเนิดเหลืองหางขาวที่มาเลี้ยงอยู่ที่นี้ ในปัจจุบันจะเป็นสีสา หรือสีโยหรือสีสร้อยดอกหมากที่เมืองไทยเรียกกัน แต่ที่เมืองไทยใหญ่จะเรียกชื่อว่า “ไก่เหลืองใหญ่” ดังนั้นเมื่อ 433 ปีมาแล้วที่พระนเรศวรนำไปซุ่มเลี้ยงไว้ ไก่เหลืองหางขาวได้ผสมพันธุ์กับไก่พื้นเมืองของพม่า และผสมพันธุ์กับไก่ป่า แต่ก็ยังเหลือร่องรอยให้เราได้ศึกษาเรื่องสีของไก่ป่าและประวัติที่เล่าต่อ ๆ กันมา

ศูนย์เพาะพันธุ์ไก่ชนพระนครพันธุ์เก่ง จึงเป็นศูนย์อนุรักษ์ไก่ชนพระนครแห่งเดียวของจังหวัดพิษณุโลก หรือของประเทศไทยที่ผลิตพันธุ์ไก่ชนพระนครพันธุ์เก่งออกสู่ตลาด เพื่อสร้างชื่อเสียงให้ไก่ชนพระนครจังหวัดพิษณุโลก โดยมุ่งคัดสายพันธุ์เก่งไม่เน้นสวยงามเพื่อประกวดพ่อพันธุ์ประกันคุณภาพ มีอยู่ 3 ตัว

1. **เจ้าล็กเพชร** เป็นไก่ตอคม โยกขยับ สับหน้าหงอน สวยทั้งปาก ปีกขนชนดี ยืนเดินดี ชนะเร็ว ให้ลูกเก่งเหมือนพ่อ
2. **ยอดเพชร** จอมลีลา แข็งหน้าดี เบอร์แข่งดี แม่นหุตา ไร่ปักไร่ค้อ ถอยขยับสับ หน้าหงอน ถี่แม่นยำล้าวน ๆ ชนะคู่ต่อสู้เร็ว

3. ยอดตรง เป็นไก่ปลดตาอยู่คู่ต่อสู้ได้ทุกตัว เป็นไก่หลงตัว ไม่ให้กอดกัตมัดปีก ถีเม้นหูตาล้วน ๆ เป็นไก่ชี้เทร่ เล่นแรง

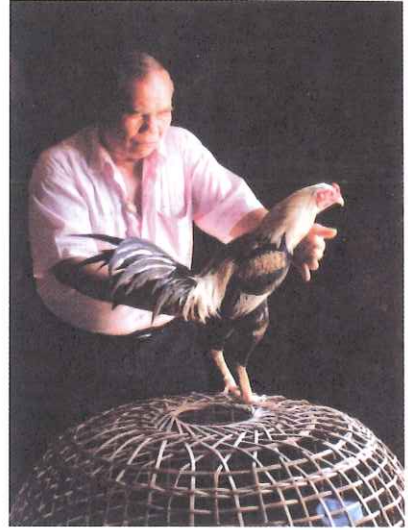
แม่พันธุ์ที่สร้างชื่อเสียงให้แก่ทางศูนย์ คือ แม่พันธุ์ “มาโกย” และแม่พันธุ์ชื่อ “ตองกี” อาจารย์ประทุมได้ใช้หลักการผสมพันธุ์ตามภูมิปัญญาไทย สร้างชื่อให้พ่อสลักเพชรไก่เก่งของศูนย์ ดังนี้

พ่อสลักเพชร + แม่มาโกย

ลูกตัวผู้ + ลูกตัวเมีย

ลูกตัวเมีย + พ่อยอดตรง

ลูกตัวเมีย + พ่อสลักเพชร

ลูกตัวผู้ จะมีเชิงตีเหมือนพ่อสลักเพชร

อาจารย์ประทุม เป็นผู้ที่อนุรักษ์ไก่ชนพระนเรศวรสายพันธุ์เก่ง และเป็นผู้ที่มีความรู้เรื่องภูมิปัญญาการผสมพันธุ์ไก่เก่งอีกด้วย ปัจจุบันอาจารย์จะใช้เวลาอยู่กับการผสมพันธุ์ไก่เก่ง เพื่อจำหน่ายให้แก่ผู้ที่ต้องการ เวลาว่าง ๆ อาจารย์ประทุมชอบแต่งและร้องเพลงลูกทุ่งที่แต่งเองอีกด้วย อาจารย์ประทุมยังแต่งเพลงมาร์ชประทุมอีกด้วย ดังเนื้อเพลง

เพลงมาร์ชฟาร์มประทุม

ฟาร์มประทุมพัฒนาไก่เก่ง พ่อพันธุ์เป็นหลัก
 สละเวลาเพื่อช่วยปวงชน
 ฟาร์มประทุม หาไก่เก่งจริงสวยจริงที่มีคุณค่า
 ส่งเสริมทุกถิ่นฐาน ทุกบ้านไกล
 เกษตรปศุสัตว์ จงอยู่แนวหลังตั้งใจมัน
 ไก่พระนเรศวรเกิดชาติ ศาตราธิราช
 ฟาร์มประทุม มุ่งมั่น ทั้งเสียสละ
 จุดมุ่งหมาย ยึดมั่น ในดวงใจ

ร่วมหมู่คณะ ร่วมสร้างให้ทุกคน
 ให้เกิดผล แห่งความภาคภูมิใจ
 ช่วยคนด้อยกว่า ช่วยคนยากไร้
 เลี้ยงกันไว้เป็นรายได้ขยายพันธุ์
 บำรุงขวัญทุกสายพันธ์ พร้อมให้ยา
 พระบุญญา ปกป้อง ผองโพยภัย
 ทั้งหมู่คณะ ชื่อเสียง ก้องเกรียงไกร
 เพื่อชาติไทย ต่างพลีบูชา (ซ้ำ)

เปิดสู่ มุมฟาร์ม

มาเปิดสู่ มุมฟาร์ม นามนี้เด่น
 ยืนหลอกล่อ คู่ต่อสู้ ใฝ่เงวย
 เจ้าสลักเพชร เกล็ดพิฆาต จอมสาดแข้ง
 มีดีที่ลีลา สวยคม ด้วยตอ
 เจ้าเด็ดดวง หรือแยียร์ จอมเขี่ยตา
 ด้วยความแม่นยำ เหลือเฟือ เชื่อชมกนิ
 เจ้ายอดเพชร เด็ดเดี่ยว จนเสียไส้
 ชนะเร็ว 4 ไฟท์ ในพริบตา
 มาถึงมะนาว เขียนกล่าวถึง
 ซิ่งออกซ้าย ออกขวา แข่งหน้าไว
 แม่มาโกย แม่ตอ กี่ นีลีเด่น
 เป็นแม่พันธุ์ ชั้นดี ที่นำลง
 ของปิดสู่ มุมฟาร์ม เพียงเท่านี้
 ฟาร์มประทุม เมืองสองแคว จนแน่ใจ

หนักและแน่น ที่พม่าลีลาสวย
 แล้วจกจวย โอกาส ฟาดด้วยตอ
 ผลงานแรง สองล้านสอง ครองแชมป์หนอ
 โดนแล้วอ โดนแล้วซัก หัวปักดิน
 เป็นพม่า ที่แข็งแรง แกร่งอย่างหิน
 เท่งให้ดิน ทั้ง 7 ไฟท์ ในลูกตา
 ลีลาร้าย เห็นประจักษ์ คนหน้าหนา
 อันกะหน้อย บอด 2 ตา ทุกคราวไป
 เห็นแล้วอึ้ง ลีลา นำหลงไหล
 ชนะ 5 ไฟท์ ได้ชัยมาครอบครอง
 ให้ลูกแน่น ที่เบอร์แข่ง เท่งสยอง
 ไครอยากรอง ลูกสายนี้รับให้ไว
 เชิญคุณพี่ เลือกชม ให้สมหมาย
 ท่านกลับ พร้อมไก่เก่ง เป็นรางวัล

มังกร อุทัยรัมย์ ฟาร์มสีน้ำเงิน

อนุรักษ์ และขยายพันธุ์ไกชนนเรศวร

นายสัตวแพทย์นิติศาสตร์ ตั้งตระการพงษ์

มังกร อุทัยรัมย์ คนในวงการอนุรักษ์ไกชนนเรศวร เรียกท่านว่า “**อามังกร**” เป็นผู้ใหญ่ใจดี วิสัยทัศน์ไกล มีความตั้งใจจะอนุรักษ์ไกชนนเรศวร ไก่ประวัติศาสตร์ของชาติไทย รู้จักท่านในงานประกวดไกชนนเรศวร และท่านจะนำไปประกวดคราวละหลายวัน ท่านจะมาก่อนวันประกวดหนึ่งวันหรือสองวัน และกลับหลังวันประกวดอีกหนึ่งถึงสองวัน เพื่อคุยหรือคุยกันสนุกก็คืออาจารย์ประสิทธิ์ เชื้อสิงห์และ อาจารย์สุรกาญจน์ วิเชียรสวรรค์ ดังนั้น ท่านจึงมีความรู้เรื่องไกชนนเรศวรซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากอาจารย์ทั้งสองท่าน ท่านเป็นชาวพุมธานี บ้านเลขที่ 33/3 หมู่ที่ 3 ตำบลท่งเตี้อำเภอเมือง จังหวัดพุมธานี ในตัวท่านมีเลือดเป็นสีน้ำเงินเข้มของชาวอุเทนถวาย จึงได้รับรางวัลศิษย์เก่าดีเด่นและได้รับคัดเลือกเป็นนายกสมาคมศิษย์เก่าอุเทนถวาย พ.ศ.2530-2541 เมื่อท่านมาทำฟาร์มไกชนนเรศวรจึงตั้งชื่อว่า “**ฟาร์มสีน้ำเงิน**”

ไกชื่อสิงห์ทอง เป็นไก่ที่ชนะเลิศการประกวดไกชนนเรศวรในงานประกวดไกชนนเรศวรที่จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ 12 เมษายน พ.ศ.2542 ได้รับถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เจ้าของคือ คุณมังกร อุทัยรัมย์ เป็นไก่ที่สวยงามที่สุดมีสร้อยคอสีทองยาวทับบนสร้อยหลังและมีสร้อยระย้ายาวประกัน สมดังตำราที่ว่า “**สร้อยประป่า ระย้าประกัน**” สีของปากกับสีของแข้ง นิ้ว เล็บ และเดือย เป็นสีขาวอมเหลืองโดยเฉพาะสีของดวงตาเป็น “**ตาปลาหมอตาย**” ที่มีสีขาวอมเหลือง เห็นเส้นเลือดสีแดง ดวงตาดูสดใส บ่งบอกเป็น ไก่ที่ฉลาด มีน้ำอดน้ำทน และปีกบินทางเป็นพุ่มใหญ่และยาว ทางกระสวย 2 เส้น เป็นสีขาวตลอดทั้งเส้น เวลาเดินปลายหางจะลากดินโดยธรรมชาติ ตำราโบราณกล่าวไว้ว่า “**ไก่เหลืองหางขาวชั้นเสียงใหญ่กระซก เดินหางลากดิน**” เป็นไก่ที่มีสกุลสูงกว่าไก่ทั้งปวง มีอำนาจในตัว เป็นพญาไก่ที่น่าเกรงขามของไก่อื่น ๆ “**สิงห์ทอง**” จึงเป็นไก่ต้นแบบของไกชนนเรศวรที่ได้รับเกียรติลงปกนิตยสารเขียนไก่เดือนมิถุนายน 2000 ปีที่ 2 ฉบับที่ 13 และลงประวัติสิงห์ทองยกให้เป็น “**สุดยอดไกชนเหลืองหางขาวพระนเรศวร**” และอีกคอลัมภ์บอกว่า “**ต้นแบบไกชนเหลืองหางขาวไกชนนเรศวร เจ้าสิงห์ทองยอดไกชนถ้วยพระราชทาน**”

ฟาร์มสีน้ำเงินมีไก่ชื่อก้อง คือ สิงห์ทอง จึงเป็นที่รู้จักของผู้เลี้ยงไกชนทั่วประเทศ อามังกรยังจัดทำโครงการมอบไกชนสู่โรงเรียนในชนบท เป็นการสร้างรายได้แก่เด็กนักเรียน และเป็นการเลี้ยงไกชนเพื่อต้านภัยยาเสพติดอีกด้วย นับว่าเป็นโครงการที่ีระดับประเทศในการช่วยเหลือสังคม อามังกรได้มอบไปให้โรงเรียนที่มีจดหมายมาขอเป็นจำนวนมาก ฟาร์มสีน้ำเงินโด่งดังอยู่ได้ 5-6 ปี ก็เกิดใช้หัวदनกระบาด อามังกรจึงหยุดโครงการและหยุดเพาะเลี้ยงไก่ เมื่อใช้หัวदनเบาบางลง อามังกรก็เป็นพี่เลี้ยงลูกชาย เริ่มเลี้ยงไกชนขึ้นมาใหม่ โดยนำสายพันธุ์ไปจากกลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาไกชน

ตำบลหัวรอ จากคุณศุภกิจ พันธเสน “ไร่ราชันย์ฟาร์ม” และตามหาสายพันธุ์เก่าแก่ของเจ้าสิงห์ทองจากคุณสมคิด คุ่มฉาย และได้้นำไก่ชนนครราชสีมาเพศผู้และเมียเข้าประกวดหลายงานที่จังหวัดพิษณุโลก มีไก่ได้รับรางวัลหลายตัว ฟาร์มสีน้ำเงินเริ่มมาดังอีกครั้งหนึ่งในคอลัมภ์ของ อาจารย์ภิญโญ ทิพย์สุขุมบอกไว้ว่า “ฟาร์มสีน้ำเงินเวอร์ชัน 2” นั้นเฉพาะ “ไก่เหลืองหางขาวพิษณุโลก (ห้าพระองค์)สกุลเดียวเท่านั้น” ในนิตยสารเขียนไก่ชน ปีแรก พุทธศักราช 2555

อามังกร ถูกซื้อร่วม จึงเป็นปูชนียบุคคลผู้หนึ่งของวงการอนุรักษ์ไก่ชนนครราชสีมา เป็นผู้ใฝ่ใจดีชอบช่วยเพื่อนพ้อง ตั้งใจทำฟาร์มสีน้ำเงินเพื่อการอนุรักษ์ไก่ชนนครราชสีมาโดยเฉพาะและเผยแพร่ไก่ชนนครราชสีมาให้แพร่หลาย ให้ลูกหลานคนไทยได้รู้จักและอนุรักษ์ไก่ชนนครราชสีมาของชาติไทยไว้ นอกจากทำโครงการมอบไก่ให้โรงเรียนในชนบทแล้ว ท่านยังได้เขียนเรื่องประวัติไก่ชนพระนครหลวงในหนังสือที่ระลึกงาน “วันสีน้ำเงิน” ครั้งที่ 50 ฉลองครบรอบ 60 ปี สมาคมศิษย์เก่าอุเทนถวาย วันเสาร์ที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2550 เป็นการเผยแพร่เกียรติประวัติพระนครหลวงให้แพร่หลายสู่คนไทยทุกหมู่เหล่า

สิงห์ทอง

- ได้รับรางวัลพระราชทานชนะเลิศยอดเยี่ยมไก่ชนพระนคร (ไก่เหลืองหางขาว) จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในงานสงกรานต์จังหวัดพิษณุโลก พ.ศ.2543
- ได้รับรางวัลประเภทไก่ชนในงานนเรศวรมหาราชและงานกาชาดจังหวัดพิษณุโลก พ.ศ.2543
- ได้รับหนังสือรับรองสายพันธุ์ที่มีลักษณะถูกต้อง ตามมาตรฐานไก่ชนพระนคร (ไก่เหลืองหางขาว) จากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก
- เป็นไก่ “ต้นแบบ” ที่คณะกรรมการจังหวัดพิษณุโลก ใช้กำหนดเป็นมาตรฐานไก่ชนพระนคร

ไกชนนเรศวรแนวอนุรักษ์ของ มังกร ฤกษ์อร่าม

นายสัตวแพทย์นิติติ ตั้งตระการพงษ์

อามังกรของพวกเราชาวไกชนนเรศวรได้เปิดฟาร์มสีน้ำเงินขึ้นมา เพื่อเป็นการอนุรักษ์ไกชนนเรศวรสู่ลูกหลานให้ยั่งยืนตลอดกาล ได้พยายามค้นหาสายพันธุ์แท้ ๆ ของไกชนนเรศวรโบราณตามตำราแล้วนำมาผสมพันธุ์ ขยายพันธุ์ภายในฟาร์ม เลือดเข้มสีน้ำเงินแห่งอุเทนถวาย ทำให้ต้องศึกษาประวัติศาสตร์พระนเรศวรมหาราช แล้วได้เรียบเรียงนำมาเผยแพร่ความรู้ลงในหนังสือที่ระลึกงาน “วันสีน้ำเงิน” ครั้งที่ 50 เป็นการฉลองครบรอบ 60 ปี สมกมศิษย์เก่าอุเทนถวาย ซึ่งเป็นการเล่าประวัติศาสตร์ไกชนนเรศวรและลักษณะไกชนนเรศวรในแนวทางอนุรักษ์ของฟาร์มสีน้ำเงิน เป็นการเผยแพร่เกียรติยศของพระนเรศวรมหาราชที่ท่านอามังกรเคารพสักการะเทิดทูน เพื่อให้คนไทยทุกคนที่ชอบเลี้ยงไก่ได้ศึกษาหาความรู้และเป็นการเติมเต็มความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้รู้และผู้เลี้ยงไกชนนเรศวร เป็นการประกาศความยิ่งใหญ่ของไกชนนเรศวรให้ชาวโลกได้รับรู้ไกชนนเรศวร ไก่เจ้าเลี้ยง ของประเทศไทย

ไกประวัติศาสตร์ไกชนนเรศวร

ในอดีตกาลหลายร้อยปีตามชนบทของประเทศไทยจะเลี้ยงไก่ไว้ได้ทุนบ้านเพื่อเป็นอาหารหรือเป็นการค้าขายเสร็จจากหน้าการทำงาน มักจะนำไก่ของตนที่เลี้ยงไว้มาประลองฝีมือกัน จะมีการพินันขันต่อก็คือเป็นเพียงเล็กน้อยหรือพอค่าเหล้า ดังนั้นจึงเลี้ยงกันชนกันทุกบ้าน โดยเฉพาะภาคกลาง เช่น จังหวัดอ่างทอง สุพรรณบุรี อยุธยา เลี้ยงไก่กันทุกบ้าน ยิ่งแถวบ้านผมที่อำเภอป่าโมก มีสนามซ้อม

ชนไกอยู่หลายแห่ง เช่น ที่บ้านคุณสมศักดิ์ ชื่นนิยม นายกเทศมนตรีป่าโมก ซึ่งเป็นศิษย์เก่าอุเทน 39 มีการซ้อมไก่ทุก ๆ วันเสาร์เป็นประจำ สำหรับเรื่องไกชนนั้นเมื่ออยู่ด้วยกันหลายสายพันธุ์ เช่น สีประดู่ สีเทา สีเขียว สีดอกหมากและยังมีอีกหลายสีแยกกันออกไปตามสายพันธุ์ แต่สายพันธุ์ที่โดดเด่นและเป็นที่ต้องการและหายากยิ่งนัก คือ ไก่ที่ชาวบ้านเรียกว่า “ไก่เหลืองหางขาว” คนโบราณมักจะเรียกว่า “ไก่เจ้าเลี้ยง” มีความหมายว่าเป็นไก่ที่มีสกุลสูงบ้านใดเลี้ยงไว้จะเป็นศิริมงคล ไก่เหลืองหางขาวที่ว่านี้จึงเป็นที่นิยมหาเลี้ยงกัน แต่จะหาได้ของแท้และถูกต้องตามตำราวิจัยเปอร์เซ็นต์นั้นหายากยิ่งกว่างมเข็มในมหาสมุทร เพราะลักษณะถูกต้องตามตำรานั้นผมจะกล่าวให้ทราบว่ามีลักษณะอย่างไรในตอนท้ายท่านลองพิจารณาดูก็แล้วกันว่ามีความสามารถทำได้ตามตำราหรือไม่

“ไกชนพระนเรศวร” ก็คือไก่เหลืองหางขาวนั่นเอง แต่ที่เราเรียกกันว่าไกชนพระนเรศวรนั้นมีประวัติศาสตร์ย่อ ๆ อยู่ว่า สมเด็จพระนเรศวร พระองค์ทรงพระราชสมภพที่วังจันทน์ จังหวัดพิษณุโลก เมื่อพ.ศ. 2098 ครั้งเมื่อทรงพระเยาว์ จังหวัดพิษณุโลกเสียกรุงให้แก่พม่า บุเรงนองได้นำสมเด็จพระนเรศวรไปเป็นตัวประกันอยู่ที่พม่านั้น ได้มีการชนไก่กันในหมู่พระราชวงศ์ต่อหน้าพระที่นั่ง

สมเด็จพระนเรศวรทรงนำไก่ชน “เหลือหางขาว” “พระเจ้าห้าพระองค์” ไปจากจังหวัดพิษณุโลก
นำไปชนกับไก่ชนของพม่าจนไก่พม่าพ่ายแพ้ไป ชาวพม่าไม่พอใจได้กล่าวเยาะเย้ยขึ้นว่า “ไก่เซलयตัวนี้
เก่งจริง” สมเด็จพระนเรศวรทรงได้ฟังดังนั้น จึงพูดโต้ตอบไปว่า “ไก่เซलयตัวนี้อายว่าแต่พนักันเลย
ตีเอาบ้านเมืองกันก็ยังไม่” ทำความเคียดแค้นให้พม่าเป็นอย่างมาก ต่อมาเมื่อสมเด็จพระนเรศวรเสด็จ
กลับประเทศไทย ทรงยกทัพไปรบกับพม่าที่ชัยชนะกลับคืนมา พระองค์จึงได้ขึ้นเป็นเจ้าเมืองพิษณุโลก
เมื่อ พ.ศ. 2114 ซึ่งพระองค์ท่านมีพระชนม์เพียง 16 ปีนับแต่นั้นเป็นต้นมา “ไก่เหลือหางขาว” ที่ไป
ชนะพมานั้นชาวบ้านเรียกกันว่า “ไก่ชนพระนเรศวร” หรือ “ไก่เจ้าเลี้ยง” ซึ่งเป็นไก่ชนที่หายากยิ่งนัก
ตัวผมเองกว่าจะได้มาเลี้ยงจนได้รับความสำเร็จได้รับรางวัลจากสมเด็จพระเทพฯ นั้นใช้เวลาเสาะหามา
2-3 ปี กว่าจะได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังไม่ครบตามตำราร้อยเปอร์เซ็นต์ จากนั้นเลี้ยงต่อมาหลายปีได้ลูกหลาย
พันตัวก็ยังหาเหมือนพ่อไม่ได้สักครั้ง

ไก่ชนพระนเรศวร

หลังจากนั้นผมก็ได้ศึกษาหาความรู้มาตลอดจากผู้รู้ เช่น คุณหมอนิสิต ตั้งตระการพงษ์
ปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก คุณสุรกาญจน์ วิเชียรสรร, คุณประติษฐ์ เชื้อสิงห์ ผู้ทรงคุณวุฒิ
คุณปรีชา บัวทองจันทร์ และคุณวุฒวพงษ์ ศรีเมือง เป็นต้น จนได้รับความรู้มาเผยแพร่กัน และปัจจุบัน
เป็นฝ่ายที่น่ายินดี ศิษย์เก่าอุเทนเรา คือ คุณแอ๊ด คาราบาว เป็นนายกสมาคมส่งเสริมอาชีพไก่ชนไทย
ซึ่งมีการประชุมหารือกันเป็นประจำเพื่อที่จะต้องให้ไก่ชนไทยยืนอยู่คู่บ้านเมืองให้ได้ ดังนั้นลักษณะต่อไปนี้
จึงเป็นลักษณะของไก่ชนพระนเรศวรที่มีลักษณะถูกต้อง

ลักษณะประจำพันธุ์ไก่ชนพระนเรศวร

1. หัว มีขนาดเล็กคล้ายหัวนกยูง

1.1 กะโหลก กะโหลกอวบกลมยาว 2 ตอน ส่วนหน้าเล็กกว่า
ส่วนท้าย

1.2 หน้า ลักษณะหน้าคล้ายนกยูง มีสีแดงจัด

1.3 ปาก รูปร่างคล้ายปากนกแก้ว ลักษณะแข็งแรงมั่นคง
มีสีขาวอมเหลือง โคนปากใหญ่ ขอบปากและปลายปากคม
ปากบนเปิดปากล่างสนิท ปากบนมีร่องลึกตั้งแต่โคนตรงรูจมูกถึง
กลางปาก

1.4 หงอน ลักษณะหน้าหงอนบาง กลางหงอนสูง ปลายหงอนกดกระท่อมม มีสีแดงจัด

1.5 จมูก รูจมูกกว้างและยาว ฝ่าปิดรูจมูกมีสีขาวอมเหลือง

1.6 ตา มีขนาดเล็ก ตามีสีขาวอมเหลือง (ตาปลาหมอตาย) มีเส้นเลือดแดงโดยรอบ หัวตาแหลม
เป็นรูปตัว (วี) มีลักษณะเรียวยาวและสไต

1.7 หู ทั้งสองข้างมีขน 3 สี สีขาว สีเหลือง และสีดำ ขนหูนี้นักปิดรูสนิท ไม่มีขี้หู

1.8 ตุ่มหู ตุ่มหูเป็นเนื้อสีแดงจัดเหมือนสีของหน้า ขนาดไม่ใหญ่และไม่ยาน

- 1.9 เหนียง ต้องไม่มีลักษณะคางรัดเพ็ด
- 1.10 คิ้ว โหนกคิ้วนูนเป็นสันโค้งบังง่าตา
2. คอ คอยาว 2 วงและใหญ่ กระดุกข้อถี่
3. ลำตัว ลำตัวกลมยาว ทรงหงส์ จับได้ 2 ฟ่อน
 - 3.1 ไหล่ กระดุกชอกคอใหญ่ ไหล่กว้าง
 - 3.2 อก ออกกว้างใหญ่ กล้ามเนื้อเต็ม กระดุกหน้าอกแข็งแรง โคงเป็นท้องเรือ และยาว “ไม่คดงอ”
 - 3.3 กระปุกหาง มีขนาดใหญ่ชิดกับบั้นท้าย
 - 3.4 ต่อมไขมัน มีขนาดใหญ่ 1 ต่อม อยู่บนกระปุกหาง
 - 3.5 ตะเกียบตูด เป็นกระดุก 2 ชั้น ออกจากกระดุกซี่โครงคู่สุดท้าย ยาวมาถึงกัน แข็งแรง หน้าโค้งเข้าหากัน และอยู่ชิดกัน
4. ปีก ปีกเมื่อกางออก จะเห็นกล้ามเนื้อปีกใหญ่หนาตลอดทั้งปีก เอ็นยึดกระดุกแข็งแรง ขนปีกชั้นหนาแน่น ชิด มีความยาวเรียงติดต่อกันจากหัวปีกถึงท้ายปีก และยาวถึงกระปุกหาง
5. ขา ขาได้สัดส่วนกับลำตัว
 - 5.1 บั้นขา กล้ามเนื้อโคนขาใหญ่ทั้งสองข้าง เวลายืนโคนขาอยู่ห่างกัน
 - 5.2 แข้ง มีลักษณะเรียวยาว เล็ก กลม สีขาวอมเหลือง
 - 5.3 เตื่อย โคนมีขนาดใหญ่ต่ำชิดนิ้วก้อย ส่วนปลายเรียวยาวแหลมคม และอ่อนเล็กน้อย มีสีขาวอมเหลือง
6. หัว มีความสมบูรณ์ คือ นิ้วครบไม่คดงอ
 - 6.1 นิ้ว มีลักษณะยาวปลายเรียวยาว มีทองปลิงใต้ฝ่าเท้า นิ้วจะมีปุ่มตรงข้อ ลักษณะคล้ายเนื้อด้าน นิ้วละ 3 ปุ่ม นิ้วกลางมีเกล็ดตั้งแต่ 20 เกล็ดขึ้นไป ส่วนนิ้วก้อยจะสั้น
 - 6.2 อุ้งตีน หนังอุ้งตีนบาง เวลายืนอุ้งตีนไม่ติดพื้น
 - 6.3 เล็บ โคนเล็บใหญ่ หนา แข็งแรง ปลายแหลม มีสีเหมือนแข้ง คือ ขาวอมเหลือง
7. ขน ขนเป็นมัน เงางามระยับ
 - 7.1 ขนพื้น มีลำดำตลอดตัว
 - 7.2 สร้อย มีลักษณะ “สร้อยประป่า ระบายประกัน” คือ สร้อยขึ้นหนาแน่นยาวประป่า ประถึงกัน มีลักษณะเส้นเล็กละเอียด ปลายแหลม ส่วนสร้อยปีกและสนับปีกมีสีเดียวกัน
 - 7.3 ขนปีก ปีกนอก (ตั้งแต่หัวปีกถึงกลางปีก) มีไม่น้อยกว่า 11 เส้น ปีกใน (ตั้งแต่กลางปีกถึงปลายปีก) มีสีดำไม่น้อยกว่า 12 เส้น ปีกไซ (ปีกแซมปีกนอก) มีสีขาวไม่น้อยกว่า 2 เส้น เมื่อหุบปีก จะมองเห็นสีขาวเลบบอกมาตามแนวยาวของปีก 2-3 เส้น เมื่อกางปีกออกจะมองเห็นปีกนอกสีขาวเป็นจำนวนมาก
8. หาง ยาวเป็นพวงและเป็นพุ่มเหมือนพอนข้าว
 - 8.1 หางพัด มีข้างละไม่น้อยกว่า 7 เส้น มีสีขาวเป็นจำนวนมาก
 - 8.2 หางกระสวย คือ ขนหางคู่กลาง ซึ่งเป็นหางเอก จะมีสีขาวตลอดทั้งเส้น มีขนรองหางกระสวยหรือหางรับไม่น้อยกว่า 6 เส้น และมีสีขาวเป็นจำนวนมาก

8.3 **ระย้าหลัง** เป็นส่วนที่ต่อจากสร้อยหลัง มีลักษณะปลายแหลม ปกคลุมกระดูกหาง ขอบขนมีสีเหลืองเหมือนสร้อยหลัง

9. **หลัง** หลังแผ่นแบนขยายใหญ่

10. **กิริยาท่าทาง**

10.1 **ทำยืน** ยืนยึดดอก หัวปีกยก ท่าผาดดั่งราชสีห์

10.2 **ทำเดินและวิ่ง** ทำเดิน ส่างเหมือนทำยืน เวลาเดินเมื่อยกเท้าจะกำนิ้วทั้งหมดเมื่ออย่างลงเกือบถึงพื้นดินจะแบนิ้วออกทั้งหมด เวลาวิ่ง จะวิ่งด้วยปลายนิ้ว และวิ่งโยไต่ตัวไปข้างหน้าเสมอ

10.3 **ท่าขัน** ขันเสียงใหญ่ ยาว ชอบกระพือปีก และตีปีกแรงเสียงดัง

11. **ลักษณะพิเศษ**

11.1 **พระเจ้าห้าพระองค์** คือ มีหย่อมกระดูก (มีขนสีขาวแซม) 5 แห่ง ได้แก่

1. หัว 2. ปีกทั้งสองข้าง 3. ข้อขาทั้งสองข้าง

11.2 **เกล็ดสำคัญ** ได้แก่ เกล็ดพิฆาต เช่น เลือชอนเล็บ เหน็บชั้นใน ไชบาล เกล็ดफलันศัตรู นอกจากนี้ยังมี เกล็ดกากบาท จักรนารายณ์ ฯลฯ

11.3 **สร้อยคอ สร้อยหลัง สร้อยปีก (สนับปีก)** เป็นสีเหลืองทอง เรียกว่า เหลืองประภัสสร

11.4 **สร้อยสังวาล** เป็นสร้อยบริเวณด้านข้างลำตัว มีลักษณะและสีเดียวกับสร้อยคอและสร้อยหลัง

11.5 **ก้านขนและหางกระสวย** มีสีขาว

11.6 **บัวคว่ำ-บัวหงาย** บริเวณด้านใต้โคนหางเหนือทวารหนัก มีขนประสานกัน ลักษณะแหลมไปที่โคนหาง ดูคล้ายบัวคว่ำ-บัวหงาย

ชู้มกุเขาทอง

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์

ชู้มกุเขาทอง ตั้งอยู่ที่ตำบลกุเขาทอง อำเภอเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นชู้มขนาดใหญ่มีไก่ชนเลี้ยงหลายสายพันธุ์ประมาณร้อยละเก้าสิบ เนื่องจากได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมสูงเมตรกว่าเมื่อปี พ.ศ. 2554 จึงต้องถมดินในบางส่วนเพื่อไว้ไก่ ได้มีโอกาสไปเยี่ยมชู้มกุเขาทองสองครั้ง ยังเกิดความประทับใจทุกครั้ง มีลมเย็นจากทุ่งกุเขาทองพัดมาตลอด มองออกไปจากชู้มจะเห็นกุเขาทองสูงตระหง่านสวยงามอยู่ไม่ไกล จึงทำให้คิดถึงความหลังเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2513 ได้เคยมาตรวจรักษาโรคโคเนมของเกษตรกรจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่หลายเดือน วันหยุดได้พาครอบครัวมาเที่ยวกุเขาทองและพะเนียดคลองช้างหลายครั้ง เป็นความทรงจำที่ยังประทับใจอยู่ถึงปัจจุบัน และยังนึกถึงนิราศกุเขาทองที่สุนทรภู่แต่งเมื่อตอนเป็นพระมานมัสการกุเขาทองได้บรรจงพรรณนาตัวกุเขาทองที่สวยงามอยู่กลางทุ่งและได้ขอพรอย่ามีทุกข์โศก โรคภัย ดังคำกลอนนี้

ครั้งรุ่งเช้าเข้าเป็นวันอุโบสถ

เจริญรสธรรมาบูชาฉลอง
ไปเจดีย์ที่ชื่อกุเขาทอง
ดูสูงล่องลอยฟ้านภาลัย
อยู่กลางทุ่งรุ่งโรจน์สันโดษเด่น
เป็นที่เล่นนาวาคงคาไส
ที่พื้นลานฐานบัวศักดิ์ถัดบันได
คงคาลัยล้อมรอบเป็นรอบคั่น
ฯลฯ

ขอเดชะพระเจดีย์ศรีมาศ

บรรจจุธาตุที่ตั้งนรังสรรค์
ข้าอุตสาห์มาเคารพอภินันท์
เป็นอนันต์อันนิสงส์ดำรงกาย
จะเกิดชาติใดใดในมนุษย์
ให้บริสุทธิ์สมจิตที่คิดหมาย
ทั้งทุกข์ โศก โรคภัยอย่าไถ่ร้าย
แสนสบายบริบูรณ์ประยูรวงศ์

ภูเขาทอง ชื่อบ่งบอกความสวยงามและอุดมสมบูรณ์ จึงเป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่น นำมาตั้งชื่อ **ตำบลภูเขาทอง** ชื่ออันเป็นมงคลอย่างยิ่งนี้ คุณมารุต พงศ์ชัยศรี เมื่อตั้งชุมชนนุรักษ์ไก่ชนของคนไทย จึงใช้ชื่อว่า **“ชุมชนภูเขาทอง”** ย่อมเป็นมงคลและเจริญรุ่งเรืองตลอดไป ชุมภูเขาทอง ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 48/2 หมู่ 1 ตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยุธยาเป็นเมืองเก่าแก่เคยเป็นเมืองหลวงของประเทศไทยแห่งที่ 2 ที่ยาวนาน มีวัฒนธรรมของคนไทยสืบทอดกันมา คือ สตรีจากการทำนา กัดปลา ชนไก่ ชกมวย ฟันดาบ แข่งเรือ เป็นวัฒนธรรมที่แฝงไว้ซึ่งการฝึกประชาชนไว้เพื่อรับใช้ชาติเมื่อมีศึกสงครามดังประวัติศาสตร์ที่จารึกไว้เมื่อปี พ.ศ. 2124 พระนเรศวรมหาราชได้ชนไก่ชนะไก่ของพระมหากษัตริย์ของพม่า ไก่ที่นำไปชนชนะครั้งนี้เป็น **ไก่เหลืองหางขาว** ไก่เหลืองหางขาวจึงมีการเลี้ยงสืบทอดกันเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน เช่นเดียวกันกีฬาชนไก่เป็นกีฬายอดฮิต แต่โบราณก็ยังมี การสืบสานต่อมาจนถึงปัจจุบันด้วย

ลุงดำรงค์ พงษ์ชัยศรี นักเลงไก่ชนโบราณเมืองเก่าอยุธยา ชื่อนี้ดังไปทั่วทุ่งภูเขาทอง ชอบกีฬาชนไก่เป็นชีวิตจิตใจมาตั้งแต่เด็ก ๆ สร้างสมประสบการณ์และภูมิปัญญาไทยสืบทอดมาแต่โบราณ เมื่ออายุมากลูกหลานจึงขอให้มาช่วยตั้งชุมชนภูเขาทอง เพื่อใช้ภูมิปัญญาไทยเลี้ยงไก่ชนุรักษ์ตามอุดมทัศน์นี้ เป็นไก่สวยงามเป็นการอนุรักษ์ไก่ชนไทยให้ยืนยาวอีกด้วย

คุณมารุต พงษ์ชัยศรี หนุ่มรูปหล่อสูงใหญ่ใจดี (dark tall and handsome) มองการไกลเป็นผู้ริเริ่มเลี้ยงไก่ชนุรักษ์ไก่สวยงามตามมาตรฐานสายพันธุ์ และด้วยเหตุที่บ้านและฟาร์มหันหน้าไปทางภูเขาทอง ภาพของภูเขาทองจึงประทับในใจของพี่น้องทุกคน จึงนำชื่อของภูเขาทองเป็นชื่อชุมชนเรียกว่า **“ชุมชนภูเขาทอง”** เป็นชื่อแห่งความทรงจำของทุกคนที่ได้พบเห็นและได้มาเยี่ยมชมเยือน

ในปี พ.ศ. 2550 คุณมารุต ได้เริ่มศึกษาหาความรู้ เรื่องไก่ชนเหลืองหางขาวนเรศวรจากผู้รู้ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดอ่างทอง และได้นำพ่อพันธุ์แม่พันธุ์จากแหล่งเมืองเก่านี้มาเลี้ยงเพื่อสืบสานไก่ชนอยุธยา แต่คุณมารุตต้องการให้ชุมชนของเขาเป็นแหล่งผลิตไก่เหลืองหางขาวนเรศวรอยู่ในแนวหน้า ชี้นำของประเทศไทย จึงได้นำไก่ชนนเรศวรจากจังหวัดพิษณุโลก ฟาร์มของคุณจำลอง ลีสัมพันธ์ชนะเลิศได้รับถ้วยพระราชทาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี งานประเพณีสงกรานต์จังหวัดพิษณุโลก นำมาต่อยอดผสมพันธุ์กับสายไก่อยุธยา จึงทำให้ชุมชนภูเขาทองประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็วภายในเวลา 4 ปี ที่ตั้งชุมชนภูเขาทอง ไก่เหลืองหางขาวนเรศวรที่สร้างชื่อเสียงให้ชุมชนภูเขาทอง คือ

ไก่ชนนเรศวรชื่อ **ทองพันชั่ง** ประกวดชนะเลิศ 10 สนาม สนามที่สำคัญคือ ชนะเลิศสุดยอดไก่ชนไทยงานนเรศวรมหาราชและกาชาดจังหวัดพิษณุโลก วันที่ 31 มกราคม 2555 ทองพันชั่ง สวยงามต้องตาต้องใจนักเลี้ยงไก่ชน ชาวคูเวตเสนอราคาของซื้อเป็นเงินหนึ่งแสนบาท คุณมารุต มีจิตใจที่มั่นคงต้อง

การให้ไก่สวยงามถูกต้องตามมาตรฐานอุดมทัศน์อยู่กับประเทศไทยจึงปฏิเสธการขาย แต่เมื่อนักเลี้ยงไก่จากจังหวัดศรีสะเกษ มาขอซื้อไปทำพันธุ์ คุณมารุต จึงตอบตกลง

ไก่เหลืองหางขาวไก่เจ้าเลี้ยง สวยงามได้มาตรฐานพันธุ์อีก 3 ตัว ได้รับรางวัลถ้วยพระราชทาน ๓ ใบ เป็นผลผลิตของซุ้มภูเขาทอง ได้ไก่สวยงามตามธรรมชาติ ไม่มีการเสริมเติมแต่งทั้ง 3 ตัว เป็นไก่พี่น้องกัน ความงามเทียบเคียงเสมอ ๆ กัน ขนสร้อยสีเหลืองทองทั้งตัว สร้อยคอยาว ต่อบนหลัง และสร้อยหลังระย้ายาวลงมา สีเหลืองทองกลมกลืนทั้งสร้อยคอ สร้อยหลังและสร้อยปีก ไก่ทั้ง 3 ตัวนี้มีสร้อยพิเศษคือ สร้อยสังวาลย์ บัวคว่ำบัวหงาย และที่สำคัญที่สุด มีสร้อยหางขึ้นยาวไปตามขนหางแล้วระย้าลงมา สร้อยหางมีความยาวประมาณ 6 นิ้ว ซึ่งยังไม่เคยพบเห็นสร้อยหางที่ยาวและสวยงามเช่นนี้ มาก่อนจึงเป็นไก่โดดเด่นทั้ง 3 ตัวในปี พ.ศ. 2555 คือ

1. ไก่ชนนเรศวรชื่อ **ฟ้าทะลายโจร** ได้รับรางวัลชนะเลิศถ้วยพระราชทานสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ในงานเทศกาลวันออกพรรษา (ตักบาตรเทโว) วันที่ 31 ตุลาคม 2555 ณ วัดสัปดาห์นัมน์ ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

2. ไก่ชนนเรศวรชื่อ **กรุงสยาม** ได้รับรางวัลชนะเลิศถ้วยประทานของพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าทีปังกรรัศมีโชติ งานเทศกาลวันออกพรรษา (ตักบาตรเทโว) วันที่ 31 ตุลาคม 2555 วัดสัปดาห์นัมน์ ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

3. ไก่ชนนเรศวรชื่อ **ครองราชย์** ได้รับรางวัลชนะเลิศถ้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ งานมหกรรมสัตว์เลี้ยง ครั้งที่ 11 วันที่ 25 ธันวาคม 2555 ณ สวนสามพราน จังหวัดนครปฐม

เบื้องหลังความสำเร็จของซุ้มภูเขาทอง ต้องยกให้คุณรัตนา สวานันต์ตาคน บ่งบอกความมุ่งมั่นแห่งความสำเร็จ เธอมีตำแหน่งเป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลภูเขาทอง รับผิดชอบที่บริหารจัดการซุ้ม เลี้ยงดูไก่ การผสมพันธุ์ การฟักไข่ ตลอดจนงานการจัดการแบ่งแยกการเลี้ยงไก่เล็ก ไก่ใหญ่ ไก่ประกวด และไก่จำหน่าย มีการวางแผนทำวัคซีนป้องกันโรคระบาดอย่างมีระบบ เธอให้ความสำคัญในการจัดนำไก่เข้าประกวด และต้องไปควบคุมและนำไก่เข้าสู่ประกวดทุกครั้งด้วยตนเอง เมื่อไก่ได้รับรางวัลก็เป็นหน้าที่ของน้องเล็กคนสวย ธนันดา พงษ์ชัยศรี อุ้มไก่ขึ้นรับรางวัลเป็นงานที่เธอถนัดด้านประชาสัมพันธ์ในหนังสือไก่ชนทุกฉบับจะมีรูปเธออุ้มไก่

ประชาสัมพันธ์ชมรมชมภูเขาทอง ผู้เลี้ยงไก่ชนที่อ่านนิตยสารเขียนไก่ทุกคนต้องรู้จักเธอ เธอจึงเป็นตัวแทนหรือเป็นเอกลักษณ์ของชมรมชมภูเขาทอง จะเห็นได้ว่าชมรมชมภูเขาทองมีการแบ่งหน้าที่ช่วยกันทำงานอย่างมีระบบระหว่างพี่น้อง เสมือนหนึ่งเครื่องยนต์ทุกชิ้นมีความสำคัญเท่ากันทำงานตามหน้าที่เครื่องยนต์จึงจะเดินไปได้ แต่ต้องไม่ลืมคุณนริฏ พงษ์ชัยศรี ข้าราชการบำนาญ 0077 นำพี่น้องชมภูเขาทอง และไก่เข้าประกวดทุกงาน ความสำเร็จของชมรมชมภูเขาทอง จึงนำมาเป็นตัวอย่างที่ดีที่สุด

รัตนาทญิงแกร่งแห่งซุ้มภูเขาทอง

นายสัตวแพทย์นิติติ ตั้งตระการพงษ์

26 มิถุนายน เป็นวันเกิดของ “สุนทรภู่” กวีเอกของโลก นักเรียนโรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศไทยได้จัดเป็นวันรำลึกถึงสุนทรภู่ รวมทั้งสื่อทางทีวี วิทยุ หนังสือพิมพ์ ได้เสนอข่าววันสุนทรภู่ตลอดทั้งวัน เมื่อรำลึกถึงสุนทรภู่ ก็ต้องนึกถึงบทประพันธ์เรื่อง “นิราศภูเขาทอง” ท่านได้ให้ข้อคิดไว้มากมาย ท่านได้บอกถึงสังขารธรรมที่ชีวิตท่านได้ประสบมา ดังนี้

โอ้เจดีย์ที่สร้างยังร้างรัก

เสียดายนักนิกน่าน้ำตากระเด็น

กระนั้นหรือชื่อเสียงเกียรติยศ

จะมีหมดล่วงหน้าทันตาเห็น

เป็นผู้ดีมีมากเหลือยากเย็น

คิดก็เป็นอนิจจังเสียทั้งนั้น

ถ้าหากใครได้ไปเยี่ยม “ซุ้มภูเขาทอง” ในยามเย็นจะได้บรรยายกาศสุนทรีย์มาก ๆ มีลมเย็น ๆ จากทุ่งนาพัดโชยมาเมื่อมองออกไปจะพบเห็นภูเขาทองสูงตระหง่าน สวยงามด้วยแสงของพระอาทิตย์สาดก่อนจะลับขอบฟ้าในยามเย็น แต่คุณรัตนาทญิงแกร่งซุ้มภูเขาทอง จะเสิร์ฟน้ำชาร้อน ๆ เป็นธรรมเนียมของชาวไทยมุสลิม ก็เป็นอีกบรรยายกาศหนึ่งที่น่าประทับใจได้สัมผัสสมาธิอย่างประทับใจ ซุ้มภูเขาทองนี้คุณมารุต พงษ์ชัยศรี เป็นผู้ก่อตั้ง แต่ให้คุณรัตนาทญิงแกร่ง น้องสาวเป็นผู้จัดการฟาร์ม ทญิงแกร่งแห่งตำบลภูเขาทอง ผู้มากด้วยประสบการณ์ และมีสายตาอันยาวไกล ทันต่อเหตุการณ์ เธอได้รับเลือกเป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลภูเขาทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั่นหมายถึงเธอเป็นผู้ที่ทำงานอย่างเสียสละเพื่อรับใช้ส่วนรวม ประสบการณ์ของชีวิตเธอจึงนำมาบริหารซุ้มภูเขาทอง จะเห็นได้จากมีการประกวดไก่ชนที่จังหวัดไทน์ ๆ จะพบว่ามีรถตู้พร้อมไก๋ของซุ้มภูเขาทอง ซึ่งนำโดยคุณรัตนาทญิงแกร่ง พร้อมพี่ ๆ น้อง ๆ 3-4 ท่านช่วยกันนำไก๋ลงจากรถ นำไก๋ออกจากกล่องที่ใส่ นำถุงพลาสติกที่ห่อปีกไก๋ไว้เพื่อป้องกันชนปีกหักออกมาแล้วนำไก๋ซึ่งสุ่มให้ไก๋คลายเครียด เนื่องจากเดินทางมานาน แล้วจึงมีการเช็ดตัวไก๋ จัดขนทางให้เรียบร้อย จัดสร้อยให้เป็นระเบียบ แล้วจึงนำไก๋ไปสมัครเข้าเวทีประกวด ในการนำไก๋ไปประกวดทุกงานคุณรัตนาทญิงแกร่งจะตรวจเช็คประเภทไก๋ที่จะประกวดแล้วจึงจัดไก๋ส่งเข้าประกวด เธอบอกว่าไก๋ “แต่ละสนามประกวดไก๋กรรมการตัดสินชอบไก๋ไม่เหมือนกัน” ฉะนั้น จึงต้องจัดไก๋ให้ตรงใจกรรมการ ไก๋ของซุ้มภูเขาทองจึงได้รับรางวัลชนะเลิศบ่อย ๆ

ซุ้มภูเขาทอง เป็นฟาร์มที่อนุรักษ์ไก๋เหลืองหางขาว ไก๋ชนพระนเรศวร แต่ต้องเพาะพันธุ์ไก๋ชนไทยสายอื่น ๆ ด้วย เพื่อตอบสนองผู้ที่รักไก๋สีอื่น ๆ คือ ไก๋ประตูทางดำ ไก๋ขาว ดังนั้น คุณรัตนาทญิงแกร่งจึงมีความรู้เรื่องลักษณะประจำพันธุ์ของไก๋ชนไทยหลากหลายสี แต่ที่คุณรัตนาทญิงแกร่งมีความชำนาญมากคือ ไก๋เหลืองหางขาว ไก๋เจ้าเลี้ยง โดยเฉพาะถ้าจะนำไก๋มาประกวดที่จังหวัดพิษณุโลก ต้องคัดเลือกไก๋สีเหลืองทอง

สร้อยคอต้องยาวประบ่ายาวทับไปถึงสร้อยหลัง และสร้อยหลังต้องยาวระย้าลงไปถึงกัน จุดเด่นของไถ่ซุ้มภูเขาทองคือมี “สร้อยหาง” สร้อยหาง คือ สร้อยที่ขึ้นรอบโคนทางด้านบนทอดยาวไปตามขนหางยาวประมาณ 4-6 นิ้ว ปลายสร้อยแหลมสี่เหลี่ยมทอง เหมือนสี่สร้อยคอและสร้อยหลัง เธอยังบอกต่อไปอีกว่าไถ่ชนนเรศวรนั้นยังต้องมีพระเจ้าห้าพระองค์ ส่วนใหญ่แล้วผู้เลี้ยงจะให้ความสำคัญที่ขนขาวที่หัวที่ข้อขาและหัวปีก แต่เธอจะต้องคัดไถ่ที่มีสร้อยสังวาลย์ คือสร้อยใต้ปีก และบัวคว่ำบัวหงายซึ่งอยู่บริเวณก้นด้วย จะทำให้ไถ่ได้คะแนนเพิ่มจากกรรมการด้วย ในปี พ.ศ. 2555 เป็นปีทองของซุ้มภูเขาทองได้รับถ้วยพระราชทานถึง 3 ใบ คือ

1. งานตักบาตรเทโววัดสภักดีน้ามัน อำเภอเมืองพิษณุโลก ไถ่ชื่อ ฟ้าทะลายโจร และไถ่ชื่อกรุงสยาม
2. งานสวนสามพราน จังหวัดนครปฐม ไถ่ชื่อ ครองราชย์

คุณรัตนา ยังเป็นนักการตลาดที่ดี เธอบอกว่าฟาร์มที่ภูเขาทองมีค่าใช้จ่ายสูง ต้องจัดหาอาหารให้ไถ่กินอย่างดี และต้องให้ไถ่อยู่อย่างมีความสุขด้วย ฉะนั้นจึงต้องหารายได้จากการขายไถ่ การนำไถ่ไปประกวดทุกครั้งจะต้องจัดไถ่ไปเป็นจำนวนมาก เพื่อให้เป็นจุดสนใจเป็นการประชาสัมพันธ์ชื่อซุ้มไถ่ภูเขาทอง ให้ผู้มาชมการประกวดไถ่ได้รู้จัก เวลาได้รับรางวัลเธอจะจัดให้น้องสาวคนสวยชื่อคุณณันดา พงษ์ชัยศรี อุ้มไถ่ไปรับถ้วยรางวัล จึงทำให้เป็นจุดเด่นในงาน คุณรัตนา ยังให้น้องสาวสวยท่านนี้เป็นพิธีเชิมนเตอร์ให้กับนิตยสารเขียนไถ่ชนลายฉบับ โดยเฉพาะนิตยสารเขียนไถ่ชนจะลงรูปคุณณันดาอยู่หลายฉบับ นอกจากนี้คุณรัตนายังรับงานไปจัดนิทรรศการการออกร้านโชว์สายพันธุ์ไถ่ชนไทยในงานที่ได้รับเชิญ เช่น งานของกรมปศุสัตว์ งานของพิพิธภัณฑ์เกษตรที่รังสิต จึงทำให้ชื่อซุ้มภูเขาทองจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นชื่อที่ติดตลาดของผู้ที่จะหาซื้อไถ่ไปเลี้ยงเพื่อการอนุรักษ์ ไถ่ชนพระนเรศวรและไถ่ชนไทยสายพันธุ์อื่นให้มีการเลี้ยงอย่างยั่งยืน

คุณรัตนาเติบโตมาจากครอบครัวที่เลี้ยงไถ่ชน จึงซึมซับความรู้เรื่องการเลี้ยงไถ่ เธอจึงนำความรู้ที่ได้มานี้ นำมาปรับใช้กับการเลี้ยงไถ่อนุรักษ์และการเลี้ยงไถ่ที่มีจำนวนมาก ๆ ต้องจัดการเลี้ยงแบ่งไถ่แต่ละประเภท เป็นلائ์ผสมพันธุ์ เล้าลูกไถ่ ไถ่รุ่นและไถ่เพื่อการประกวด เธอต้องจัดไถ่พ่อพันธุ์และไถ่ที่ได้รับรางวัลถ้วยพระราชทานขงสุมโซว์โกลด์ ๆ บริเวณรับแขกเพื่อให้ผู้เข้ามาเยี่ยมชมได้เห็นไถ่ในสุมอย่างสวยงามเป็นจุดเด่น ดังนั้นผู้ที่มาซื้อไถ่ในฟาร์มจะเกิดความประทับใจในความสวยงามของไถ่ที่ได้พบเห็น การซื้อไถ่จึงไม่มีการต่อรองราคา ถ้าหากเราได้ไปสัมผัสการจัดการฟาร์มของคุณรัตนาแล้ว จะเห็นเป็นงานหนักมากแต่เธอก็ไม่ย่อท้อผลงานก็คือได้ไถ่ออกมาสู่เวทีการประกวดที่สวยงามแต่เบื้องหลังการเลี้ยงนั้นเป็นงานหนักมาก เช่น การทำวัคซีน ไถ่ทุกชนิดต้องมีการจดบันทึกไว้ต้องทำวัคซีนเมื่อถึงเวลากำหนดทุกรอบ การบันทึกพันธุ์ประวัติว่าลูกไถ่เกิดจากพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ตัวใด ซึ่งต้องลงรายละเอียดว่าลูกไถ่โตขึ้นมาให้ลักษณะการถ่ายทอดกรรมพันธุ์เป็นอย่างไร ตรงกับสายพ่อพันธุ์แม่พันธุ์หรือเปล่า ดังนั้น จะเห็นได้ว่างานจัดการฟาร์มภูเขาทองของคุณรัตนา พงษ์ชัยศรี สมควรยกย่องให้เป็น

“หญิงแกร่ง แห่งซุ้มภูเขาทอง”

ซุ้มประจักษ์ดาว

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์

ซุ้มประจักษ์ดาวเป็นฟาร์มเล็ก ๆ แต่มากด้วยคุณภาพของ อาจารย์ธวัชชัย บุญเลิศ โดยแบ่งส่วนหนึ่งของบ้านมาเลี้ยงไกชนนเรศวร อยู่บ้านเลขที่ 31/4 หมู่ที่ 3 ซอยอัสสัมชัญ 1 แขวงบางไผ่ เขตบางแค กรุงเทพฯ 10160 อาจารย์ธวัชชัยมีชื่อเสียงโด่งดัง สอนอยู่สถาบัน กวดวิชารุ่งโรจน์วิทยา จึงมีเวลาพักผ่อนน้อยประกอบกับมีอัจฉริยะ ในการเล่นตระกร้อ จึงเป็นนักกีฬาตระกร้อมือดีของประเทศไทยคนหนึ่ง

แต่อาจารย์ธวัชชัยก็ไม่มีเวลาให้กีฬาตระกร้อเลย อาจารย์ธวัชชัยมีความเคารพบูชาต่อพระนเรศวร ด้วยสำนึกถึงพระคุณที่ท่านต่อสู้ศัตรูเพื่อแผ่นดินไทย กู้เอกราชให้แผ่นดินไทย จึงเลี้ยงไกชนนเรศวร ซึ่งเป็นประวัติศาสตร์ ส่วนหนึ่งพระองค์เจ้าท่านใช้ไกชนนเรศวรของพระมหาอุปราช ของพม่า “อาจารย์ธวัชชัยบอกว่ามีไกชนนเรศวรอยู่บ้านเหมือนมีพระรูปท่านอยู่ด้วย ทำให้มีสิริมงคล และเสริมบารมีให้แก่ครอบครัวและผู้เลี้ยง”

อาจารย์ธวัชชัย บุญเลิศ เลี้ยงแต่ไกชนนเรศวร ที่มีคุณภาพได้มาตรฐานที่หมอนิสิตได้ตั้งไว้ ไกชนนเรศวรของแท้ ต้องที่เมืองกำเนิดพระนเรศวร และกำเนิดไก่เหลืองหางขาว สองแควเมืองพิษณุโลกเท่านั้น ซุ้มประจักษ์ดาวจึงคัดสายพันธุ์ ไก่จากฟาร์มไร่ราชันย์ดอกทศอม ศูนย์อนุรักษ์ไกชนนเรศวร สองแคว, ทรัพย์ภูธรฟาร์มและบ้านไกชนนเรศวรเสมือนหนึ่ง ย่อส่วนจังหวัดพิษณุโลกมาอยู่ที่บุญเลิศไกชนนเรศวรฟาร์มและเมื่กล่องดวงใจหมอนิสิตมาอยู่ในใจของ อาจารย์ธวัชชัยด้วย ท่านถือเอาหมอนิสิตเป็นต้นแบบเสียสละ พัฒนาและอนุรักษ์ สร้างไกชนนเรศวร มายี่สิบกว่าปี จนได้ไกชนนเรศวรที่สวยงามดังปัจจุบันนี้ ดังนั้นเมื่อมีเวลาว่างอันน้อยนิดจากสอนหนังสือ อาจารย์จะรีบใช้เวลาหันมาดูแลไกชนนเรศวร เพื่อผ่อนคลายทำให้ได้รับความสุขเมื่อได้เห็น และจับต้อง เลี้ยงดูไกชนนเรศวรที่ตนเองรัก เสมือนหนึ่งเสริมพลังให้มีกำลังใจในการทำงานต่อไป

ในงาน “กินปลาชมหมาบางแก้ว” ของอำเภอบางระกำจัดขึ้นในปี พ.ศ. 2551 ทางสำนักงาน ปศุสัตว์อำเภอบางระกำได้จัดประกวดไกชนเสริมขึ้นมา เป็นงานเล็ก ๆ แต่มีผู้เลี้ยงไกชนนำไก่มาประกวด จำนวนมาก หนึ่งในผู้ผู้เลี้ยงไก่เข้าประกวดนั้น มีชายร่างเล็ก อุ่มไก่ เหลืองหางขาว มือขวา และอุ่มไก่นกแดง มือซ้าย เดินเข้าสนาม ประกวด ชื่อในการประกวดว่า อาจารย์ธวัชชัย บุญเลิศ จากกรุงเทพฯ ไก่ของอาจารย์ธวัชชัยทั้งสองตัวนั้นได้รับรางวัล ชนะเลิศที่ 2 ทั้ง 2 ตัว เมื่อได้พูดคุยกับอาจารย์ท่านเป็นคนน่ารัก น้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความตั้งใจจะอนุรักษ์ไกชนนเรศวร

อย่างจริงจัง ส่วนไถ่กนแดงทางแดงนั้นท่านตั้งใจจะส่งเสริมจังหวัดอุดรธานีบ้านเกิดของท่านให้หันมาเลี้ยงไถ่กนแดงพันธุ์ดั้งเดิมของคนอุดร ซึ่งเรียกว่า “ไถ่กีสีดอกจาน” (ดอกจานคือดอกทองกวาว) ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจเลี้ยงไถ่กนนเรศวรใส่ใจในการคัดพันธุ์ ผสมพันธุ์ โดยใช้หลักในการเลี้ยงไถ่กนไถ่กีสีดอก ที่ท่านอาจารย์มีประสบการณ์มาก่อนด้วยระยะเวลา 2 ปี ในการนำไถ่กนเข้าประกวด อาจารย์ก็ประสบความสำเร็จได้ด้วยพระราชทานหลายรางวัล คือ 1. ถ้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ ไถ่กีสีดอก ประกวดในงานสวนสามพราน พ.ศ. 2553 ไปอยู่ที่ฟาร์มล่อเกวียน ใช้ชื่อสิงห์สามพราน

2. ถ้วยประทานพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าทีปังกรรัศมีโชติ งานตักบาตรเทโว วัดสภักดีน้ำมัน พ.ศ. 2552 ไถ่กีสีดอก มอญมงคล

3. ถ้วยประทานพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าศรีรัศมิ์พระวรชายา ฯ งานตักบาตรเทโว วัดสภักดีน้ำมัน พ.ศ. 2556 ไถ่กีสีดอก แม่ธัญญา (2) พ.ศ. 2555 ไถ่กีสีดอก อภิสรา (1) อาจารย์ธวัชชัยเคยได้รับการคำเชิญให้ช่วยตัดสินการประกวดไถ่กนในงานสวนปาล์มฟาร์มนก จังหวัดฉะเชิงเทรา ท่านบอกว่าการเป็นกรรมการมาช้านานแล้ว อาจารย์บอกผมว่ากรรมการมีอิทธิพลมากต่อการสร้างไถ่กน อาจารย์จึงคิดถึงหมอนิลิตอยู่เสมอว่ายิ่งสิบกว่าปีในการสร้างไถ่กนนเรศวรคงเป็นงานหนัก มีทั้งคำชมเชย และการตำหนิ แต่หมอนิลิตอยู่เพื่อไถ่กนนเรศวรมาโดยตลอดไม่ย่อท้อ การกระทำดีต่อสังคมส่วนรวมคิดว่าเป็นการทำถูกต้องก็ต้องทำต่อไป

ในการพัฒนาไถ่กนนเรศวร แนวความคิดของอาจารย์ธวัชชัย บุญเลิศ ที่ชอบมีมุมมองอยู่ 3 ข้อ คือ

1. รูปร่างไถ่กนต้องดี รูปทรงต้องสวย
2. ไถ่กนนเรศวรต้องเป็นไถ่กนตัวใหญ่ เมื่อรูปทรงดี ต้องมีขนาดตัวใหญ่จึงมองดูน่าเกรงขาม
3. พุ่มหางไถ่กนนเรศวรต้องใหญ่เป็นทรงมัดฟ่อนข้าว และกระสวยหางต้องสี่ขาและยาว เวลาเดินออกตั้งเข็ดปลายหางลากดินแล้วดุผงาด น่าเกรงขามอย่างราชสีห์

อาจารย์ธวัชชัย มีความเคารพบูชาพระนเรศวรมหาราชด้วยจิตใจอันบริสุทธิ์ อาจารย์จะนำพิธีบูชาบวงสรวงดวงพระวิญญาณพระรูปพระนเรศวรที่สุพรรณบุรีทุกปี ชุ่มประจักษ์ดาว อาจารย์ต้องเลี้ยงแต่ไถ่กนนเรศวรที่มีคุณภาพ เพื่อเป็นการเคารพบูชา ไถ่กนนเรศวรซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในประวัติของพระองค์ท่าน การเลี้ยงดูต้องดี เพราะไถ่กนนเรศวรเป็นไถ่กนเจ้าเลี้ยง ความเป็นศิริมงคล จึงมีแต่ครอบครัวท่าน อาจารย์จะมีไถ่กนนเรศวรที่สวยงาม ๆ อยู่ที่ฟาร์ม 2 ตัว ขณะนี้คือ ไถ่กีสีดอก นักรบ และไถ่กีสีดอก กองทัพ คงจะสร้างชื่อเสียงให้อาจารย์ในอนาคตด้วยใจที่อาจารย์ธวัชชัยตั้งใจจะเลี้ยงอนุรักษ์สายพันธุ์ไถ่กนนเรศวรให้ยืนยาว และส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง สายพันธุ์ไถ่กนนเรศวรให้ยืนยาว และส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง สายพันธุ์ไถ่กนนเรศวรจะอยู่คู่ประเทศไทยตลอดไป

ปิ่นสามโคก ฟาร์มอนุรักษ์ไก่ชนนครสวรรค์

นายสัตวแพทย์นิลิต ตั้งตระการพงษ์

“ปิ่น” เป็นชายร่างเล็กแต่ใจใหญ่ เป็นคนเอื้อเฟื้อ
เฟื้อแผ่ ในส่วนเล็ก ๆ ของจิตใจแล้วเรียกว่าเป็นคน “ใจดี” เหมาะสม
กับคำโบราณที่บอกว่า “คนตัวเล็กใจใหญ่” ส่วนคำว่า “สามโคก”
นั้น เป็นชุมชนชาวไทยมอญที่อพยพมาจากเมื่อเมาะตะมะ
(ประเทศพม่า) ในสมัยพระนารายณ์มหาราช ประมาณ 355 ปี

ล่วงมาแล้ว คนไทยมอญสมัยโบราณมีภูมิปัญญาติดตัวมาในการทำอาชีพเครื่องปั้นดินเผาที่คนไทยรู้จัก
หรือมีชื่อเสียงโด่งดัง คือ “ตุ่มสามโคก” หรือสมัยนี้เรียกว่า “โ่งใส่หน้า” บริเวณที่เป็นเตาเผาเครื่องใช้
เหล่านี้จะเป็นดินที่เหนียว (เหนียว) สูงขึ้นเวลาฤดูน้ำหลากน้ำจะไม่ท่วมจึงเรียกว่า “โคก” สมัยโบราณพบว่าม
อยู่ 3 โคก จึงเรียกหมู่บ้านไทยมอญนี้ว่า “บ้านสามโคก” ในปี พ.ศ.2358 รัชกาลที่ 2 พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ได้เสด็จประภาสเมืองสามโคก มีพสกนิกรจำนวนมากลำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ
นำดอกบัวหลวงขึ้นทูลเกล้าถวายอย่างเนืองแน่นจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าพระราชทานนามเมืองใหม่
เพื่อให้เป็นศิริมงคลว่า “ปทุมธานี” จากนิราศภูเขาทองของสุนทรภู่ ได้ประพันธ์ไว้ว่า

ถึงสามโคกโคกถวิล ถึงปิ่นเกล้า

พระพุทธเจ้าหลวงบำรุง ซึ่งกรุงศรี
ประทานนาม สามโคก เป็นเมืองตรี
ชื่อปทุมธานี เพราะมีบัว
ไอ้พระคุณ สุนัขลับ ไม่กลับหลัง
แต่ชื่อตั้ง ก็ยังอยู่ เขารู้ทั่ว
แต่เรานี้ ที่สุนทร ประทานตัว
ไม่รอดชั่ว เช่นสามโคก ยิ่งโคกใจ

บทนิราศของนายโมรา มหาตเล็กในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ได้ตามเสด็จเมื่อปี พ.ศ.2426 ผ่านเมืองสามโคกได้ประพันธ์ไว้ ดังนี้

หนึ่งโคก เขตชื่อตั้ง เมืองประทุม

มอญมากกว่า ไทยคุ่ม พวกพ้อง
ทำอิฐ โองอย่างซุ่ม ตาลดก คงนา
ยลแต่มอญ ไม่ต้อง จิตเพื่อเสมอสมร

คุณปิ่นเป็นนักธุรกิจชื่อดัง แต่หันหลังมาหลงไหลในความสวยงามของโก๋ชนเหลืองทางขาว โก๋เจ้าเลี้ยมมีความไฝฝั้นจะต้องอนุรักษ์โก๋ชนเนตรworไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้รู้จักว่านี่คือ โก๋ที่พระนเรศวรใช้ชนชนะโก๋ของพระมหาอุปราชชาติเมืองพม่า 400 กว่าปีมาแล้ว คุณปิ่นได้ครุฑคือ อาจารย์ธวัชชัย บุญเลิศ ผู้ซึ่งมีชื่อเสียงโด่งดังในการสอนที่สถาบันกวดวิชารุ่งโรจน์วิทยา แต่เจียดเวลาพักผ่อนด้วยการเลี้ยงโก๋ชนเนตรwor คุณปิ่นเริ่มเลี้ยง

โก๋ชนเนตรworปลายปี พ.ศ.2555 ได้สายพันธุ์โก๋จากฟาร์มของอาจารย์ธวัชชัยนำมาเลี้ยง ด้วยทุนเดิมติดตัวมาจากการอยู่ชนบท ได้คลุกคลีกับการเลี้ยงโก๋ในหมู่บ้าน ได้ซึมซับภูมิปัญญาชาวบ้านความรู้ที่ได้มาแต่เด็กนี้ คุณปิ่นนำมาใช้ในการเลี้ยงโก๋ชนเนตรworเพียงปีเดียวเท่านั้น คุณปิ่นนำโก๋ส่งเข้าประกวดครั้งแรกที่วัดลาดยาว บางเกลือ อำเภอบางประกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี พ.ศ.2556 ก็ประสบความสำเร็จ ได้รับถ้วยประทานของพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าศรีรัศมิ์พระวรชายา ชนะเลิศยอดเยี่ยมโก๋ชนแพคเมีย (แม่พันธุ์) ชื่อแม่เขียวสามโคก จะเห็นได้ว่าการเลี้ยงโก๋ชนเนตรworนั้น โก๋เหลืองทางขาวจะให้คุณแก่ผู้เลี้ยงเป็นศิริมงคลแก่ครอบครัวและจะเสริมบารมีให้แก่ผู้เลี้ยงด้วย คุณปิ่นยังมีกำลังใจเพิ่มขึ้นอย่างมากมาได้ทุ่มเทเวลารว่างธุรกิจก็มาเข้าคอกโก๋และส่งไปเข้าประกวดทุกงานในหลาย ๆ จังหวัด ในวงการประกวดจึงได้สมาชิกใหม่เพิ่มขึ้นอีก 1 ฟาร์ม ในชื่อว่า “ปิ่นสามโคก”

โก๋เหลืองทางขาวตัวโปรดที่คุณปิ่นได้เอาใจใส่ดูแลเป็นพิเศษก็คือโก๋ชื่อ “เหลืองสร้อยฟ้า” เป็นโก๋ที่มีความสวยงามได้สัดส่วนตามมาตรฐาน คือ มีสร้อยคอยาว สร้อยหลังระย้าและพุ่มหางที่ยาว มีความสมบูรณ์เต็มที่สังเกตได้ที่ใบหน้าแดงกล้า เสียงชนหนักแน่น นำเข้าประกวดในงานสวนปาล์ม ฟาร์มสวนนก จังหวัดฉะเชิงเทรา เดือนกุมภาพันธ์ 2557 ได้รับรางวัลชนะเลิศยอดเยี่ยมโก๋เหลืองทางขาว ถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพฯ ฟาร์มปิ่นสามโคกจึงเป็นฟาร์มที่ผู้สนใจเลี้ยงโก๋เหลืองทางขาวได้ติดตามเพื่อหาสายพันธุ์มาเลี้ยง แต่คุณปิ่นบอกว่าโก๋ที่เลี้ยงอยู่ขณะนี้ได้ไปคัดเลือกสายพันธุ์ที่ดียอดเยี่ยมจากทรัพย์สินฟาร์มของ ร.ต.ต.ไพโรจน์ เหมฤดี และโก๋จากศูนย์อนุรักษ์โก๋ชนเนตรworสองแควของอาจารย์จำลอง ลีสัมพันธ์ ขณะนี้มีลูกโก๋อยู่ในฟาร์มประมาณ 50 ตัว พร้อมทั้งจะให้เพื่อนสมาชิกผู้เลี้ยงโก๋ชนเนตรworนำไปเลี้ยง หากเพื่อน ๆ เลี้ยงโก๋ไปเยี่ยมชมและได้พูดคุยถูกคอกัน คุณปิ่นจะให้ลูกโก๋ฟรีเพื่อนำไปเลี้ยง ดังคำที่ “คนตัวเล็กใจใหญ่ น้ำใจดี”

ผู้สนใจติดต่อ

คุณพรเทพ สุวรรณรัตน์
32/6 หมู่ที่ 4 ถนนสามโคกเสนา
ตำบลท้ายเกาะ อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี 12160
โทร. 081-5581699

อรัญญิกฟาร์ม

นายสัตวแพทย์นิติติ ตั้งตระการพงษ์

อรัญญิกฟาร์ม เป็นฟาร์มที่เก่าแก่ของจังหวัดพิษณุโลก ดำเนินกิจการมาแล้วประมาณ 50 กว่าปี อรัญญิกฟาร์มเลี้ยงสุกรพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ ผลิตรูกลูกสุกรออกมาจำหน่ายและเลี้ยงสุกรขุนด้วย เลี้ยงไก่ไข่จำนวนมากเพื่อผลิตไข่ส่งตลาดรวมทั้งเลี้ยงไก่เนื้อด้วย ธุรกิจนี้ดำเนินมาด้วยดี แต่ตัวเมืองพิษณุโลกเริ่มหนาแน่นขึ้น จึงจำเป็นต้องย้ายธุรกิจการเลี้ยงสัตว์ออกมานอกเมืองในปีปัจจุบันอยู่ที่สี่แยกอินโดจีนไปทางอุตรดิตถ์ประมาณ 1 กิโลเมตร ปัจจุบันได้ดำเนินธุรกิจเป็นรุ่นที่ 2 คือ คุณสิระ จินดารักษ์ ได้เลี้ยงนกกระทาไข่

เพียงอย่างเดียวประมาณ 4-5 หมื่นตัว เมื่อปี พ.ศ. 2546 ไข้หวัดนกระบาด ทำให้ไก่ไทยตายมาก รวมทั้งมีการฆ่าไก่ตัดตอนป้องกันการระบาดของโรค ไก่เหลืองหางขาวถูกผลกระทบจากการปราบโรคระบาดหวัดนกด้วย ข้าพเจ้าจึงนำไก่เหลืองหางขาวพ่อแม่พันธุ์จากอาจารย์สมคิด คุ่มฉาย และแม่พันธุ์จากอาจารย์สุภาภรณ์ วิเชียรสรน นำมาให้คุณสิระเลี้ยงขยายพันธุ์ คุณสิระมีความรู้เรื่องผสมพันธุ์นกและใช้เครื่องฟักไข่เป็นอย่างดี จึงเริ่มต้นเพาะพันธุ์ไก่เหลืองหางขาวออกมาสู่ตลาด

อรัญญิกฟาร์ม มีนโยบายผลิตรูกลูกไก่ชนนเรศวรด้วยเครื่องฟักไฟฟ้า และจำหน่ายในราคาถูกเพื่อให้ไกชนนเรศวรแพร่หลายเพิ่มปริมาณคนเลี้ยง ไก่ที่เหลืองจากคัดเลือกแล้วเป็นไก่ที่ลักษณะไม่ถูกต้องตามมาตรฐานไก่นเรศวรก็จะเป็นไก่ขุนขาย ดังนั้นไก่ที่ขายออกจากฟาร์มแล้วนำไปเลี้ยง ประกวดก็มีไม่น้อย แต่จากการสังเกตและดูผลงานของฟาร์มในการประกวดก็จะได้ว่ารางวัลที่ 2, 3 และรางวัลชมเชยเป็นส่วนใหญ่ ไก่ชนนเรศวรเพศเมียนั้นมีให้ผู้ซื้อเลือกคัดนำไปเลี้ยงหลายขนาด แต่อย่างไรก็ตาม ทางฟาร์มก็ไม่หยุดยั้งในการพัฒนาไก่นนเรศวร เนื่องจากไก่ที่ผลิตออกจากฟาร์มรุ่นแรก ๆ นั้น มีชนชาวพระเจ้าห้าพระองค์น้อยไป จึงได้นำพ่อไก่จากอาจารย์จำลอง ลีลัมซ่า จากไร่ราชันย์ดอทองมาเสริมสายพันธุ์ดั้งเดิม จึงทำให้ลูกไก่จากอรัญญิกฟาร์มมีคุณภาพเพิ่มขึ้น เป็นที่ต้องการของตลาด ทางฟาร์มจะขายลูกไก่ ผู้ซื้อต้องเป็นผู้จับคัดเลือกตามใจชอบ ราคาตัวละ 200 บาท ส่วนไก่หนุ่มสาว ก็ขายในราคาถูกเช่นกัน

การคัดเลือกพ่อไก่ไว้ทำพันธุ์ คุณสิระชอบไก่สีเหลืองทองอ่อน เมื่อเพาะพันธุ์ได้ลูกออกมาแล้วจะได้ไก่สีเหลืองทองตรงมาตรฐาน เนื่องจากว่าไก่เหลืองหางขาวเมื่อก่อนนั้นสีสัวัยปีกจะเป็นสีเหลืองเข้มจึงทำให้ไก่เหลืองนเรศวรมียืนสีเข้มอยู่ในตัว เมื่อคัดพ่อไก่สีเหลืองทองอ่อน จะทำให้ได้ลูกไก่ออกมาสีเหลืองทองอ่อนลงตัวพอดี ส่วนแม่ไก่ทางฟาร์มจะคัดไก่ขาวกระหรือสีขาวดอก เมื่อผสมพันธุ์ได้ลูกออกมา ไก่ชนนเรศวรจะมีพระเจ้าห้าพระองค์ที่สวยงาม แม้ว่าคุณสิระจะพิถีพิถันในการคัดเลือกพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ในการผสมพันธุ์ก็ตาม คุณสิระจะไม่เลี้ยงไก่ส่งเข้าประกวด เพราะไม่มีคามชำนาญในเรื่องนี้

อรัญญิกฟาร์มเป็นฟาร์มหนึ่งของจังหวัดพิษณุโลกที่เลี้ยงไกชนนเรศวรเพื่อเผยแพร่ให้ผู้นิยมได้มีโอกาสเลี้ยงไกชนนเรศวร เป็นการสืบทอดไกชนนเรศวรให้มีการเลี้ยงอย่างแพร่หลาย จึงนับได้ว่าคุณสิระ จินดารักษ์ เป็นผู้อนุรักษ์ไกชนนเรศวรที่สำคัญยิ่งของจังหวัดพิษณุโลก

พิเชษฐ์ COCKPIT

นายสัตวแพทย์นิติติ ตั้งตระการพงษ์

พิเชษฐ์ เจริญภาพ จากร้าน COCKPIT จังหวัดพิษณุโลก หนุ่มรูปหล่อที่หลงใหลความงามของไก่ชนนเรศวร จึงต้องหามาเลี้ยงไว้ประจำบ้าน เนื่องจากเคยเลี้ยงไก่ชนมาก่อน

พิเชษฐ์จึงมีความสุขในการเลี้ยงไก่ชนนเรศวร ตอนซื้อมาไก่มาล้างหน้า เช็ดตัว กาดน้ำ(พ่นน้ำใส่ตัวไก่ให้เปียก) ตากแดดทุกวัน เลี้ยงด้วยความรักและเอ็นดู ทำให้จิตใจงดงาม จึงตัดสินใจเลิกเลี้ยงไก่ตี พิจารณาแล้วเห็นว่าการตีไก่ทำให้จิตใจแข็งกระด้าง เมื่อตีไก่ชนะมาแล้วก็ตั้งวงดื่มเหล้า ถ้าตีแพ้มาก็หนีไม่พัน ตั้งวงเหล้าอีก เมื่อได้เลี้ยงไก่ชนนเรศวรแล้วเรื่องอะไรต่าง ๆ ในชีวิตก็รู้สึกดีขึ้น จึงต้องหันมาศึกษาเรื่องไก่ชนนเรศวรอย่างจริงจัง ครูคนแรก คือ อาจารย์ภิเชก บูรณเขตต์ ลูกลุงจ่าทวี บูรณเขตต์ ที่ตั้งศูนย์อนุรักษ์ไก่พื้นเมืองพิษณุโลกและได้ไปชมการประกวดไก่ชนนเรศวรในงานสงกรานต์ ปี พ.ศ.2541 ไก่ของศูนย์อนุรักษ์ไก่พื้นเมืองพิษณุโลกได้รับถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ฯ ไก่ชื่อขุนทอง จึงขอซื้อลูกไก่คู่หนึ่งมาเลี้ยงไว้ประจำบ้าน

ในวงการเลี้ยงไก่ชนนเรศวรเพื่อการอนุรักษ์ในจังหวัดพิษณุโลก ไม่มีใครรู้จักคุณพิเชษฐ์ เจริญภาพ แต่ด้วยความรักไก่ชนนเรศวรเป็นชีวิตจิตใจ คุณพิเชษฐ์รู้จักคนดัง ๆ ในวงการเลี้ยงไก่ชนนเรศวรจังหวัดพิษณุโลกทุกคน พร้อมทั้งได้ไปพูดคุยศึกษาหาความรู้ และหาลูกไก่มาเลี้ยงที่บ้านด้วย ผกาดัวเป็นศิษย์อาจารย์ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ เมื่อตอนอาจารย์นำรถยนต์ของสำนักงานที่ดินมาใช้บริการของ COCKPIT จึงติดตามไปเยี่ยมดูไก่ที่บ้านอาจารย์จึงทราบกันว่าอาจารย์ประดิษฐ์เป็นปราชญ์ทางดูเกิลต์ไก่ชนด้วย อาจารย์บอกว่า “ถ้าเลี้ยงไก่ชนนเรศวรที่มีลักษณะตรงตามมาตรฐาน จะเป็นการเสริมบารมีแก่ผู้เลี้ยง และเกิดความร่มเย็นแก่ครอบครัว ตลอดจนจะให้โชคลาภด้วย” อาจารย์สมคิด คุ่มผายก็เป็นอีกฟาร์มหนึ่งที่ได้ไปพูดคุยหาความรู้และขอซื้อลูกไก่มาเลี้ยงเพราะมีความใฝ่ฝันอยากมีไก่ชนนเรศวรลักษณะถูกต้องตามตำราที่อาจารย์ประดิษฐ์บอกไว้ อาจารย์สุรกาญจน์ วิเชียรสรร ชอบแต่งตัวคาบอยสวมหมวกเวลามาตัดสินไก่ เหมือนอาจารย์หมอนิติติ แต่ผิวดำกว่าจึงดูขลังน่านับถือ จึงติดตามไปเยี่ยมที่ฟาร์มราชันย์นครไทย

การเลี้ยงไก่ชนนเรศวรของคุณพิเชษฐ์ จึงเป็นสิ่งที่เขาตั้งใจทำเสริมบารมีให้แก่คุณพิเชษฐ์จริง ๆ ลูกไก่ที่เพาะได้ก็แจกเพื่อนฝูงญาติมิตรที่กรุงเทพฯ ฯ และที่ประจำบริษัทรีชั่น การเลี้ยงไก่ชนนเรศวรได้หยุดชะงักไปเมื่อปี พ.ศ. 2546 - 2547 เป็นการพักคอกไว้ 2 ปี เนื่องจากเกิดโรคระบาดหวัดนก แล้วก็กลับมาเลี้ยงใหม่ตามอุดมการณ์ที่ตั้งไว้ไม่เปลี่ยนแปลง คอกไก่ต้องสะอาด ลมโกรกได้ดี มีมุ้งกางป้องกันยุงกัด อาหารและน้ำต้องสมบูรณ์ คุณพิเชษฐ์มีหลักการคัดเลือกไก่ในอุดมการณ์ของตนเองที่ชอบคือ ไก่ชนนเรศวรต้องสีเหลืองทอง งาม เวลาเดินเหมือนอย่างหงส์ **ได้ลักษณะนี้เลี้ยงแล้วจะเสริมบารมีแก่ผู้เลี้ยง หงอนทรงดีปลายหงอนกดกระหม่อม กระสวยยาวต้องเป็นสีขาว เกิลต์แข็งลักษณะตัวล่อมเตอน ดูสวยงามดี ถ้าเป็นแบบจระเข้ขบฟันจะดูเป็นไก่คู่ต้น**

คุณพิเชษฐได้โทรศัพท์มาหาข้าพเจ้า บอกว่าอยากได้ไก่แม่พันธุ์จากอรัญญิกฟาร์ม ให้ข้าพเจ้าติดต่อเพื่อขอไปคัดแม่ไก่ด้วยตนเอง ชอบไก่ฟาร์มนี้เพราะว่า เคยนำไปเพาะพันธุ์แล้วได้ลูกไก่ชนเรศวรที่มีเกล็ดแข็งเป็นแบบจระเข้ขบฟัน ส่วนพ่อไก่ที่เลี้ยงอยู่ขณะนี้มันเมื่อถ่ายชนหมดแล้ว เป็นไก่ชนเรศวรที่สวยงามเข้าตามตำรา และสมบูรณ์มาก สังเกตเห็นหน้าแดงจัด และขนเรียกตัวเมียบ่อย ๆ ตอนเช้าจะจับมาเช็ดหน้าอาบน้ำตากแดดเหมือนอย่างที่เคยก็จับไม่ได้จะจิกตีจึงไม่กล้าจับ ถ้าหากให้ผสมพันธุ์จะลดความดุลง และอยากได้ลูกไก่ไว้เลี้ยงด้วย

คุณพิเชษฐตั้งใจจะเลี้ยงไก่ชนเรศวรอย่างดียิ่งเพื่อการอนุรักษ์ ให้สมกับเป็นไก่เจ้าเลี้ยงไก่ชนเรศวรมาราชแต่ไม่มีเวลานำไก่เข้าประกวด แต่ยินดีเป็นเพื่อนกับวงการอนุรักษ์ไก่ชนเรศวรทุกท่าน

ติดต่อได้ที่

คุณพิเชษฐ์ เจริญภาพ
 317/7 หมู่ที่ 2 ตำบลบึงพระ
 อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000
 โทร.089-6391879

อยู่เย็นไกชนนเรศวร

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์

คุณสุชิน อยู่เย็น อยู่บ้านเลขที่ 7/2 หมู่ที่ 22 ตำบล บางระมาด อำเภอตลิ่งชัน กรุงเทพฯ 10170 เป็นนักธุรกิจชื่อดัง มีนิสัยใจเย็น ยิ้มอยู่เสมอ เป็นคนโอบอ้อมอารี รักเพื่อนฝูง ทุกคน มีเวลาว่างชอบเลี้ยงสัตว์เป็นการพักผ่อน เลี้ยงไก่แจ้ ไก่ เตี้ย ฟังเสียงขันอย่างเพลิดเพลินรูปร่างเล็กแต่ก็สวยงาม นำส่งเข้าประกวดได้รับรางวัลมากมาย สัตว์ที่สวยงาม ประจำบ้านให้ความเพลิดเพลิน และได้พักผ่อนในบ้าน คือ ปลาตู้ เช่น ปลาเงิน ปลาทอง ปลามังกร ของหายากคุณสุชิน ก็เลี้ยงส่งเข้าประกวดจนได้รับรางวัลด้วยพระราชทานมาแล้ว เมื่อ

ได้มาศึกษาประวัติไกชนนเรศวรแล้วรู้สึกประทับใจในองค์พระนเรศวรมหาราช ได้นำไกชนนเรศวรไปเลี้ยงจากบ้านกว้าง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ชนชนะไก่ของพระมหาอุปราชที่พม่ามาแล้วสี่ร้อยกว่าปี ไกชนนเรศวรได้เริ่มเลี้ยงอนุรักษ์และพัฒนาที่จังหวัดพิษณุโลก คือชมรมตำบลห้วยเรือเป็นแห่งแรกของประเทศไทย มีผู้บอกท่านสุชินว่าหากได้เลี้ยงไกชนนเรศวรที่มีลักษณะถูกต้องตามมาตรฐานพันธุ์แล้ว จะเกิดมงคลมีโชคลาภแก่ผู้เลี้ยง จึงอยากหาไกชนนเรศวรมาเลี้ยงไว้ประจำบ้าน

คุณสุชินชอบหลวงพ่อบานชีไก่มาก ช่วยทำให้ได้รับเมตตามหานิยมและช่วยทำให้ หากินเก่งเหมือนไก่ แต่คุณสุชินบอกว่ายังชอบไก่ที่ขันจริง ๆ เสียงไพเราะ เพราะเคยเลี้ยงไก่แจ้มาก่อน แต่เสียงขันของไกชนนเรศวรมีความกังวานและมีอำนาจมาก จึงตัดสินใจซื้อไกชนนเรศวรตัวหนึ่ง แล้วนำเข้าประกวดในงานเทศกาลสงกรานต์ ซึ่งทางเทศบาลนครพิษณุโลกจัดปี พ.ศ. 2557 ได้รับรางวัล ชนะเลิศด้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ฯ ซึ่งเป็นถ้วยรางวัลที่มีเกียรติมากสำหรับผู้ที่ได้รับต้องขึ้นรับรางวัลเวลา 18.00 น. ของวันที่ 13 เมษายน 2557 หลังพิธี เปิดงานเทศกาลสงกรานต์ มีชาวพิษณุโลกและผู้มาร่วมงานหลายพันคน ซึ่งการรับถ้วยรางวัลพระราชทานนี้เป็นไฮไลท์ของงานเพราะว่าไกชนนเรศวร และสุนัขบางแก้วเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดพิษณุโลก ถ้วยรางวัลพระราชทานสมเด็จพระเทพฯ ฯ ได้จัดติดต่อกันมานานหลายปี คุณสุชินได้รับนี้เป็นใบที่ 14 จึงนับได้ว่าเป็นถ้วยรางวัลอันยิ่งใหญ่ของชีวิต

คุณสุชิน คุณสุชินบอกว่าจะนำไกชนนเรศวร ไก่แจ้เลี้ยงตัวนี้ไปเลี้ยงดูอย่างดี เชื่อว่าจะให้คุณ เสริมบารมีและมีโชคลาภ จะทำให้ธุรกิจที่ทำอยู่ เจริญรุ่งเรืองขึ้น

ไกชนนเรศวรของคุณสุชินนี้ ชื่อ หินกล้า เป็นไก่ที่มีสีสวยสีเหลืองทองสวยงามมาก

สร้อยคอยาวปรกไปถึงสร้อยหลัง และสร้อยหลังยาวระย้าไปปรกกัน สมดังคำที่ว่า “ไก่เหลืองหางขาว สร้อยประभा ระย้าประกัน” สร้อยปีกก็มีสีเหลืองทอง รับกับสร้อยคอ และสร้อยหลัง สีของเกล็ดแข้ง เป็นสีขวางข้าง ซึ่งเหมือนกับสีของปากและตากระรวยหาง 2 เส้นมีสีขาว พุ่มหางใหญ่พอควรเหมาะสม กับลำตัว คุณสุชินบอกว่าเลี้ยงไก่ชนนเรศวรไว้เป็นการอนุรักษ์และจะนำไปผสมพันธุ์นำลูกไก่ที่ได้แจกจ่าย เพื่อนฝูง ไปเลี้ยงจะได้ช่วยกันอนุรักษ์สืบสานไก่ชนนเรศวรให้ได้อยู้อย่างยั่งยืนคู่ประเทศไทยตลอดไป

ยอด นาคหวัง

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์

นายยอด นาคหวัง เป็นคนท้องถิ่น โดยกำเนิด ตำบลดงประคำ อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก เมื่อสำเร็จนิติศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยรามคำแหงแล้วมาประกอบอาชีพเป็นทนายความอยู่ที่สำนักงานกฎหมายยอด นาคหวัง กรุงเทพมหานคร เนื่องจากเป็นคนชนบทเห็นความทุกข์ยากของเกษตรกรมาตั้งแต่เด็ก จึงมีความผูกพันอยากช่วยเหลือเมื่อมีโอกาส นอกจากการรับใช้ด้วยวิชาชีพทนายความแล้ว ยังเปิดบริษัท ทีซีโกลเด้นส์ จำกัด จำหน่ายปุ๋ยโอทูกรีน สารสกัดจากธรรมชาติ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรให้ได้ใช้ปุ๋ยราคาที่เหมาะสม

ทำให้เกษตรกรมีกำไรเพิ่มขึ้น เพราะว่าโอทูกรีนเป็นอาหารเสริมสำหรับพืช ช่วยเร่งการเจริญเติบโตเป็นการเพิ่มผลผลิต และลดต้นทุนกว่าการใช้ปุ๋ยชนิดอื่น ๆ

ยอด นาคหวัง เป็นลูกคนชนบทที่ต้องดิ้นรนต่อสู้ชีวิตจนเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จแต่ก็ไม่เคยลืมภูมิหลังของตนเอง ชาวพรหมพิรามต้องให้ความยกย่อง นายยอด นาคหวัง บอกกับข้าพเจ้าไม่เคยลืมชีวิตที่เป็นเด็กวัดสันติกาวาส นองตม พรหมพิราม และมีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นลูกศิษย์หลวงพ่อรอด ที่มีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วประเทศ หลวงพ่อรอดเป็นพระที่มีเมตตาสูงด้วยความผูกพันที่เคยเลี้ยงไก่มาตั้งแต่ก่อนบวช ท่านจึงเลี้ยงไก่ในวัดด้วย ส่วนใหญ่ไก่ชนที่วัดจะมีญาติโยมถวายมาให้เมื่อไปเทศน์ในจังหวัดต่าง ๆ หรือท่านพบเห็นก็ซื้อมาเลี้ยงด้วยความสงสารเมตตาต่อไก่ เนื่องจากตามพุทธประวัติพระพุทธเจ้าเคยเสวยชาติหนึ่งเกิดเป็นไก่มาก่อน ดังนั้น ไก่กับวัดจึงมีความผูกพันมาก่อนแต่อดีตชาติ

ศิษย์วัด ยอด นาคหวัง ก็เป็นเด็กวัดที่มีความซุกซนเหมือนเด็กทั่วไป เมื่อทราบหลวงพ่อมิไก่เก่งมาเลี้ยงก็ลักไก่ชนหลวงพ่อบุไปชนในหมู่บ้านด้วยความสนุกสนาน แต่เป็นความประทับใจในมุมหนึ่งของชีวิตที่ลืมไม่ได้ นายยอด บอกข้าพเจ้าว่าไก่ที่เก่ง ๆ เมื่อตอนเป็นเด็กวัดนั้นส่วนใหญ่จะเป็นไก่เหลืองหางขาว จึงต้องแยกเลี้ยง เพราะไก่วัดมีตั้งแต่ไก่แจ้ ไก่พื้นเมืองและไก่ชน ในปัจจุบันนี้เมื่อทราบว่ามีไก่เหลืองหางขาว ไก่เจ้าเลี้ยงเป็นไก่ที่พระนเรศวรมหาราชนำไปชนชนะพระมหาอุปราชที่พม่า เมื่อสี่ร้อยกว่าปีมาแล้ว จึงอยากจะทำมาเลี้ยงไว้ที่บ้านเป็นการอนุรักษ์ไก่ประวัติศาสตร์ เป็นการระลึกถึงบุญคุณของหลวงพ่อรอด ไก่เหลืองหางขาวเมื่อเลี้ยงแล้วจะช่วยเสริมบารมีแก่ผู้เลี้ยง ช่วยให้ธุรกิจดีขึ้น คนพิษณุโลกจึงควรเลี้ยงไก่เหลืองหางขาวไว้ประจำบ้าน จะเป็นการอนุรักษ์ให้ไก่ชนนเรศวรซึ่งเป็นไก่เอกลักษณ์ประจำจังหวัดพิษณุโลกตลอดไป

เชาต 2538

38

ปรีชา บัวทองจันทร์ นักวิชาการสัตวบาลชำนาญการพิเศษ

นายสัตวแพทย์นิติติ ตั้งตระการพงษ์

ลูกผู้ชายชื่อปรีชา บัวทองจันทร์ “งานคือชีวิต ชีวิตคืองาน” คือ อุทิศชีวิตในการทำงานทั้งชีวิต การทำงานรับราชการ อยู่ที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดกว่า 30 ปี ทุ่มเทงานให้กับการอนุรักษ์และพัฒนาสุนัขบางแก้วและไก่ชนนเรศวร จนทำให้สุนัขบางแก้วและไก่ชนนเรศวรเป็นสัตว์เอกลักษณ์ของจังหวัดพิษณุโลก สุนัขบางแก้วขณะนี้ อยู่ระหว่างการรับรองเป็นสุนัขพันธุ์ไทยสายพันธุ์หนึ่งของโลก ส่วนไก่ชนนเรศวรมีการเผยแพร่การเลี้ยงทั่วประเทศและ

มีการนำเข้าไปเลี้ยงในประเทศตะวันออกกลางเป็นอันมาก เช่น ประเทศบาเรนห์ คูเวต สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ด้วยการปฏิบัติงานของคุณปรีชา บัวทองจันทร์ อย่างมีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบและมีความคิดสร้างสรรค์ ใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมกับผู้เลี้ยงสุนัขบางแก้วและไก่ชนนเรศวร ในการอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์ จึงทำให้ท่านได้รับตำแหน่งเป็น **นักวิชาการสัตวบาลชำนาญการพิเศษ**

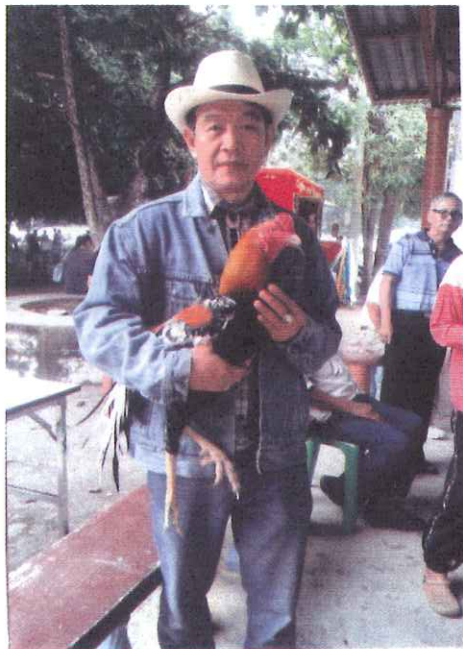
ประเทศไทยมีการเลี้ยงไก่พื้นเมืองกระจายอยู่ทั่วประเทศ ในปี พ.ศ.2556 มีประชากรไก่พื้นเมืองประมาณ 82 ล้านตัว และมีเกษตรกรเลี้ยงไก่พื้นเมืองประมาณ 3 ล้านครอบครัว เชื่อกันว่าคนไทยเลี้ยงไก่พื้นเมืองสืบทอดกันมายาวนาน จนเป็นวัฒนธรรมประเพณีของชาวชนบทมากกว่า 700 ปี ที่ผ่านมตั้งแต่ก่อนการสร้างกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีอีก ดังนั้นไก่พื้นเมืองจึงมีมูลค่าทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล เป็นแหล่งโปรตีนราคาถูกในชนบท ประชาชนหาบริโภคได้ง่ายและมีรสชาติดี ไก่พื้นเมืองไทยมีมากมายหลายสายพันธุ์ เพื่อดำรงคงอยู่ในแต่ละภาคของประเทศไทย เช่น ภาคเหนือมีไก่แม่ฟ้าหลวง ไก่ซี้ฟ้า ไก่แม่ฮ่องสอน ทางภาคใต้มีไก่พันธุ์เบตง ไก่คอล่อน จังหวัดพิษณุโลก มีไก่หยอง ไก่หัวจุก และยังมีไก่ชนสายพันธุ์ดั้งเดิมของแต่ละจังหวัดอีก เช่น ไก่เหลืองหางขาว (ไก่ชนนเรศวร) จังหวัดพิษณุโลก ไก่ประดู่หางดำ (ไก่พ้อขุน) สุโขทัย, ไก่เขียวพาลี (ไก่ชนพระยาพิชัยดาบหัก) อุตรดิตถ์, ไก่เทาทอง (พระเจ้าตากสิน) จังหวัดตาก, ไก่เขียวพระรถ จังหวัดฉะเชิงเทรา, ไก่ดำเบญจรงค์ (ไก่พระลอ) จังหวัดแพร่และไก่ประดู่หางดำแสมดำ (ไก่พระเจ้าเสือ) จังหวัดพิจิตร

คุณปรีชา บัวทองจันทร์ ได้ทำงานอย่างหนักในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ชนนเรศวรและการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนนเรศวร ตลอดจนเป็นวิทยากรบรรยายและเขียนตำราการเลี้ยงไก่ชนนเรศวร เป็นกรรมการตัดสินไก่ชนในงานประกวดไก่ชนตามอุดมทัศน์ีสายพันธุ์ต่าง ๆ ทั่วประเทศ จนเป็นที่ยอมรับของวงการอนุรักษ์ไก่ชนไทย คุณปรีชา บัวทองจันทร์ จึงได้รับการคัดเลือกเป็น **ข้าราชการดีเด่น ประเภทวิชาการของสำนักงานปศุสัตว์ เขต 6 ข้าราชการพลเรือนดีเด่นระดับประเทศ และเป็นศิษย์เก่าแห่งความภาคภูมิใจของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ด้วยเกียรติบัตรที่คุณปรีชา บัวทองจันทร์**

ได้รับและเป็นที่ยอมรับของกรมปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์พิจารณาแล้วเห็นว่าจังหวัดพิษณุโลก มีความเหมาะสมเป็นศูนย์กลางในการอนุรักษ์และพัฒนาไก่พื้นเมืองไทย สามารถพัฒนาไปสู่ระดับนานาชาติได้ จึงเห็นสมควรให้จัดงาน “มหกรรมไก่พื้นเมืองแห่งชาติ ครั้งที่ 1 ณ จังหวัดพิษณุโลก วันที่ 1 - 3 มีนาคม 2556” ที่ผ่านมา

คุณปริษา บัวทองจันทร์ ได้ประสานงานการจัดงานกับจังหวัดพิษณุโลก และมหาวิทยาลัย ราชภัฏพิบูลสงคราม ร่วมมือเป็น 3 ประสานหน่วยงาน จัดงานมหกรรมไก่พื้นเมืองแห่งชาติ ครั้งที่ 1 ขึ้นที่หอประชุมศรีวชิรโชติ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (ส่วนทะเลแก้ว) ด้วยวัตถุประสงค์เพื่อ ส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงไก่พื้นเมือง เป็นการอนุรักษ์และพัฒนาไก่พื้นเมืองไทย แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ ประสบการณ์ระหว่างเกษตรกร ในงานนี้มีการจัดนิทรรศการสายพันธุ์ไก่พื้นเมืองต่าง ๆ มีการประกวด ไก่ชนไทย 9 สี ตามอุดมทัศน์ ซึ่งด้วยพระราชทานพระบรมโอรสาธิราช ฯ 9 ถ้วย นอกจากนี้มีการจัด ประชุมสัมมนา มีการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับไก่พื้นเมือง การตอบปัญหา ประกวดวาดภาพ และมีการแสดงละครแสงสีเสียงตอนพระนเรศวรชนไก่ เป็นการปลุกจิตสำนึกให้คนไทยตระหนักถึงความ สำคัญของไก่พื้นเมืองไทย เป็นมรดกอันล้ำค่าของชาติไทยและส่งเสริมให้ “ไก่พื้นเมืองไทย มรดกไทย สู่มรดก (ตลาด) โลก” แม้ปัจจุบัน คุณปริษา บัวทองจันทร์ ได้ย้ายไปปฏิบัติงาน ณ สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์ ก็ยังคงส่งเสริมและอนุรักษ์ไก่พื้นเมืองไทยด้วยการเป็นวิทยากร และเป็นกรรมการตัดสิน การประกวดอยู่อย่างต่อเนื่อง จึงนับว่าเป็นบุคคลที่เป็นเสาหลักของวงการ “ไก่อนุรักษ์” ให้คงอยู่คู่ ชาติไทยต่อไป

เมธี เกตุอดิศร ปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก

“ทำทุกอย่างเพื่อแยกไถ่ชนกับไถ่บ้านออกจากกันอย่างชัดเจน”

นายสัตวแพทย์หญิงนิสิต ตั้งตระการพงษ์

เนื่องจากในวันงานประกวดไถ่ชนสายพันธุ์

ไทยแท้ที่สวนสาธารณะบึงราชนาก เป็นงานที่จัดขึ้นมา

ทุกปีพร้อมงานลอยกระทงของจังหวัดพิษณุโลก ครั้งนี้ทางทีมงานเขียนไถ่ชนได้รับเกียรติจากคณะผู้จัดงานให้เข้าร่วมชมการแข่งขันประกวดไถ่ชนโดยคุณหมอนิสิต ตั้งตระการพงษ์ เท่านั้นยังไม่พอมทีมงานได้มีโอกาสพบปะพูดคุยกับบุคคลอีกท่านหนึ่งซึ่งถือว่าท่านได้เข้ามาสัมผัสบทบาทสำคัญกับวงการไถ่ชนของจังหวัดพิษณุโลกเป็นอย่างมากนั่นก็คือ **ท่านเมธี เกตุอดิศร** ปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลกและนี่คือบทสัมภาษณ์ที่ทางท่านเมธี เกตุอดิศร ได้ให้ไว้กับทีมงานเขียนไถ่ชน เดียวเรามาลองฟังข้อเสนอนะเะดี ๆ จากปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลกกันเลยครับ

เขียนไถ่ชน : ท่านย้ายมาเป็นปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลกตั้งแต่เมื่อไหร่ครับ

ท่านเมธี : ก็ตั้งแต่เดือนกันยายนที่ผ่านมา เมื่อก่อนผมเป็นปศุสัตว์จังหวัดอยู่ที่จังหวัดสิงห์บุรี

เขียนไถ่ชน : ท่านคิดอย่างไรกับการจัดงานในครั้งนี้

ท่านเมธี : สำหรับไถ่ชนพระนครินทร์เป็นไถ่ที่ทำชื่อเสียงให้กับจังหวัดพิษณุโลกมาอย่างยาวนาน ดังนั้นเราจึงควรสนับสนุนตรงจุดนี้ให้มาก ๆ เพื่อเป็นการอนุรักษ์สายพันธุ์ให้คงอยู่ต่อไป และช่วยส่งเสริมพี่น้องเกษตรกรผู้เลี้ยงไถ่ชนในจังหวัดพิษณุโลกให้มีรายได้จากการเพาะเลี้ยงและพัฒนาสายพันธุ์ อีกอย่างเมื่อเกษตรกรมารวมตัวกันง่ายแก่การแนะนำเรื่องการป้องกันโรคในสัตว์ปีก และการประกวดในครั้งนี ทางปศุสัตว์ก็ได้จัดให้มีการทำไบพาสปอร์ตประจำตัวไถ่ชนกับไถ่ทุกตัวที่นำมาประกวด เพื่อสะดวกในการขนย้ายต่อไป อีกอย่างก็อยากจะให้ข้อมูลกับผู้เลี้ยงไถ่ชนว่าควรจะแยกไถ่ชนกับไถ่พื้นเมืองออกจากกันให้ชัดเจน เพื่อให้ง่ายแก่การควบคุมโรค เพราะไถ่ชนทุกซุ้มทุกฟาร์มมีการเลี้ยงดูอย่างดี ถ้าเราทำให้ภาครัฐเห็นว่า ไถ่ชนไม่ได้เป็นตัวกระจายโรค สิ่งดี ๆ อย่างอื่นก็จะตามมา การแยกก็ทำไม่ยากเพียงแต่เราจัดพื้นที่ให้ชัดเจนและมีไบพาสปอร์ตประจำตัวไถ่ซึ่งก็เหมือนกับไบเพ็ดดิกิริของสุนัขนั่นเอง

เขียนไถ่ชน : ในส่วนของไถ่สวยงามภาพค่อนข้างชัดเจนแล้ว ในส่วนของไถ่ดีท่านมีแนวทางการสนับสนุนอย่างไรบ้าง

ท่านเมธี : ในส่วนของการชนไถ่เราก็ได้มีการประชุมพูดคุยกับนายสนามในจังหวัดพิษณุโลกกันแล้วถึงแนวทางที่เราจะทำร่วมกันก็คือ ไถ่ที่จะนำมาชนต้องมีการควบคุมโรค โดยไถ่ต้องมีไบพาสปอร์ตประจำตัวทุกตัว และทางปศุสัตว์จังหวัดก็จะจัดส่งเจ้าหน้าที่ไปนั่งควบคุมอำนวยความสะดวกให้ แน่แน่นอนว่าไม่มีใคร

ที่จะนำไปเป็นโรคมะติแต่เพื่อความชัดเจนเราต้องทำ ตอนนี้อยู่ในระหว่างการวางแผนเตรียมงานอยู่ ซึ่งนายสนามทุกท่านก็เห็นด้วยและพร้อมให้ความร่วมมือกันอย่างเต็มที่ ส่วนในเรื่องของไบพาสปอร์ต เกษตรกรที่เลี้ยงไก่ชนในจังหวัดพิษณุโลกขอเพียงแจ้งความต้องการมาว่าจะทำ เราพร้อมที่จะส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปอำนวยความสะดวกให้ตลอดเวลา

เขียนไก่ชน : แล้วยี่ที่ท่านบอกว่าต้องการแยกไก่ชนออกจากไก่พื้นเมืองสามารถทำได้อย่างไรและทำไมต้องทำ

ท่านเมธี : สำหรับการแยกไก่พื้นเมืองออกจากไกชนนั้นสามารถทำได้ง่าย ๆ โดยกำกับพื้นที่ในการเลี้ยงให้มีรั้วรอบขอบชิดไม่ให้เกิดปะปนกับไก่สายพันธุ์อื่น ถ้าเป็นไก่รุ่นที่ต้องเลี้ยงปล่อยก็ควรมีรั้วกันแล้วฉีดพ่นยาฆ่าเชื้อตามกำหนด ส่วนไก่ใหญ่หรือไก่เลี้ยงประกวดเลี้ยงตีก็จัดให้มีการทำพาสปอร์ต ไก่ล้มตายาก็จะส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปต่ออายุหรือออกให้ใหม่โดยทันที เกษตรกรจะสะดวกขึ้นในจุดนี้ ส่วนที่ต้องแยกออกจากไก่พื้นเมืองเพราะไกชนมีการเลี้ยงดู การดูแลที่ดีกว่าโอกาสที่จะติดโรคน้อยกว่า ถ้าทำให้ถูกต้องแยกได้ชัดเจนตรวจสอบได้ คราวนี้ไม่ว่าจะชนหรือประกวดหรือการค้าส่งขายก็จะไม่มีปัญหาตามมาและนี่คือวิธีการคร่าว ๆ ที่ทางศูนย์จังหวัดพิษณุโลกเตรียมผลักดัน และช่วยเหลือพี่น้องเกษตรกรชาวไกชนของเมืองพิษณุโลกให้เลี้ยงไกชนได้มีมาตรฐานมากขึ้นชัดเจนขึ้น อีกไม่นานวงการไกชนก็จะเริ่มกลับมาคึกคักทั้งไก่สวยและไก่ตี เขียนไก่ชนขอเป็นกำลังใจให้งานนี้ประสบความสำเร็จโดยเร็ว

นิสิต ตั้งตระการพงษ์

หมอบางแก้วและไก่ชน(นเรศวร)แห่งเมืองสองแคว

เมืองสองแควพิษณุโลกมีของดีชิ้นหนึ่งคือ หมอบางแก้ว และไก่ชนนเรศวร หมอบางแก้วได้ชื่อว่าเป็นหมาพันธุ์ดุ ที่รักเจ้าของเหมาะสำหรับเลี้ยงไว้เฝ้าบ้าน ป้องกันขโมย ส่วนไก่ชนนเรศวรกีตติศัพท์ที่ลือเลื่องคือลีลาการต่อสู้

ที่เต็มไปด้วยชั้นเชิงมีลำทักลำโค่นดี ตีอย่างทรหดอดทนเป็นยอดนักสู้ ตามประวัติศาสตร์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชเคยนำไปชนชนะไก่ของพระมหาอุปราชมาแล้ว

กว่าจะได้ขึ้นขั้นเป็นที่รู้จักกันของคนทั่วไปอย่างเช่นทุกวันนี้ ย้อนกลับไปราว 30 ปี นายสัตวแพทย์คนหนึ่งได้ทุ่มเทศึกษา พัฒนาสายพันธุ์ของสัตว์ทั้งสองเขา เป็นเจ้าตำรับนักพัฒนาสายพันธุ์ หมอบางแก้วจากสายเลือดผสมระหว่างหมาป่า หมาจิ้งจอก และหมาพันธุ์ไทยพื้นเมืองที่อยู่ในหมู่บ้านท่าंगโลจนกลายเป็นหมอบางแก้วที่สวยงามเลี้ยงอยู่ในปัจจุบัน และเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่สร้างรายได้งามให้แก่ผู้เลี้ยง หมอบางแก้วจึงมีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วประเทศและต่างประเทศ ผลงานชิ้นโบว์แดงอีกอย่างของนายสัตวแพทย์คนเก่งท่านนี้ คือ เป็นผู้สืบค้นและเสาะแสวงหาไก่ชนนเรศวรในประวัติศาสตร์ที่เกือบสูญหายไปจากความทรงจำของคนไทยจนกลับคืนมาเป็นไก่ชนนักสู้คู่มืองสองแคว นอกจากนี้เขายังเป็นคนริเริ่มอนุรักษ์ไก่พื้นเมือง เช่น ไก่หยองและไก่หัวจุกที่กำลังจะสูญพันธุ์ไปจากสังคมชาวบ้านของจังหวัดพิษณุโลกและชนบทของประเทศไทย

คุณหมอบ คือ คำเรียกขานในหมู่มคนเลี้ยงหมาและไก่ในเมืองพิษณุโลก ที่เคยถึงปศุสัตว์จังหวัดนักพัฒนา “นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์” ไม่ว่าคุณหมอบจะไปที่ไหนก็มักได้ยินเสียงพูดที่ดังจะฉานตามมาด้วยเสียงหัวเราะร่วน ๆ อย่างคนอารมณ์ดี ไม่มีที่ท่าว่าจะเหน็ดเหนื่อยง่าย ๆ แม้จะอยู่ในวัยเกษียณ อายุล่วงเข้าปีที่ 72 แต่คุณหมอบก็ยังคงแข็งแรงและคล่องแคล่ว ยิ่งบวกกับการแต่งตัวสไตล์ความบอยที่ครบเครื่อง ทั้งหมดวก, เสื้อเชิ้ตแขนยาว, เสื้อกั๊ก, กางเกงยีนส์ พร้อมด้วยเข็มขัดหัวเงินคาราบาวอันใหญ่ด้วยแล้วแทบจะไม่มีร่องรอยของคนสูงอายุให้เห็นนอกจากผมสีดอกเลา

หมอนิสิต พื้นเพเดิมเป็นคนตลาดท่าลาว อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ในสมัยก่อนเขตอำเภอนางรอง ไกลติดกัมพูชา สมัยเด็กจึงมีโอกาสได้เห็นและคลุกคลีกับบรรดาสัตวแพทย์อาสาที่เข้ามาปราบโรคสัตว์ตามชายแดน เมื่อจบชั้นมัธยมปลายจึงเดินทางเข้ากรุงเทพฯ เพื่อศึกษาต่อที่โรงเรียนอำนวยการศิลป์ หลังจบมัธยม 8 จึงสานความฝันเดิมในวัยเด็ก ด้วยการสอบเข้าคณะสัตวแพทย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เรียนอยู่ในรั้วนนทรี 5 ปี 9 เดือน ทางรัฐบาลก็โอนคณะสัตวแพทย์ให้มาสังกัดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หมอนิสิตเลยกลายเป็นบัณฑิตจุฬาไปในปี พ.ศ.2510

หลังสำเร็จปริญญาตรี คุณหมอบหนุ่มได้เข้ารับราชการที่ กองสัตวรักษ์ กรมปศุสัตว์ ต่อจากนั้นโยกย้ายไปประจำทำงานในหลากหลายพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นนายสัตวแพทย์สถานีบำรุงพันธุ์ที่บึงกาฬ จังหวัดสระบุรี นายสัตวแพทย์ประจำหน่วยพัฒนาเคลื่อนที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นปศุสัตว์จังหวัดสุโขทัย

และตาก สูดท้ายย้ายมารับหน้าที่เป็นปลัดจังหวัดพิษณุโลกพร้อมกับลงหลักปักฐาน ณ ที่แห่งนี้เป็น การถาวรจนกระทั่งปัจจุบัน

พัฒนาสายพันธุ์หมาบางแก้ว

ในระหว่างรัชการที่พิษณุโลก หมอนิลิตได้ริเริ่มส่งเสริมและปรับปรุงสายพันธุ์หมาบางแก้วซึ่งเป็นหมาพื้นบ้านเลือดผสม ให้มีสายเลือดบริสุทธิ์เป็นหมาบางแก้วที่สมบูรณ์ทั้งรูปร่าง, ลักษณะและสีขนจนเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป

ในราวปี พ.ศ.2514 เมื่อย้ายมาจังหวัดพิษณุโลกเป็นครั้งแรก ในตำแหน่งหัวหน้าสถานีตรวจและรักษาโรคสัตว์ หมอนิลิตได้ตรวจรักษาสัตว์ และรับรู้กิตติศัพท์ความดูถูกกับความสวยงามของเจ้าหมาพันธุ์นี้มาบ้างแล้ว จึงคิดที่จะนำมาเลี้ยงเพื่อศึกษานิสัยใจคอและหาทางพัฒนาพันธุ์ แต่การหาลูกหมาในเวลานั้นนับว่าลำบาก เพราะต้องบุกบันเดินทางเข้าไปในหมู่บ้านบางแก้วที่ไม่มีถนนตัดผ่านอาศัยเพียงเส้นทางน้ำ นั่งเรือเข้าไปในหมู่บ้านเมื่อไปถึงถิ่นเจ้าของก็ไม่ยอมขายจะรับข้อเสนอก็ต่อเมื่อมีของแลกเปลี่ยนเป็นลูกปืนลูกซองเท่านั้น เพราะสมัยก่อนจำเป็นต้องใช้มากและมีค่ามากกว่าเงินทองและที่แห่งนี้เองคุณหมอนได้มีโอกาสรับรู้ถึงที่มาที่ไปของหมาบางแก้วว่าเกิดจากเมตตาคิดของหลวงปู่มากแห่งวัดบางแก้วที่ได้รับเลี้ยงเหล่าสัตว์ป่าพลัดที่อยู่ยามน้ำหลากน้ำท่วม ในฤดูฝน จึงเกิดการผสมพันธุ์ระหว่าง สัตว์ป่ากับสัตว์บ้าน จนก่อให้เกิดลูกผสมระหว่างหมาป่าและหมาบ้านกลายมาเป็นหมาพันธุ์ดีมีรูปร่างและลักษณะสวยงามที่เรียกว่าหมาบางแก้ว หลังจากศึกษาด้านสรีระ และลักษณะนิสัยของหมาบางแก้วนี้แล้ว หมอนิลิตจึงสรุปออกมาได้ว่าหมาบางแก้วเป็นหมาลูกผสมระหว่างหมาป่า หมาจิ้งจอกและหมาไทยพื้นบ้าน

“ประวัติหมาบางแก้วก็เกิดที่บ้านบางแก้ว เมื่อสมัยก่อนนั้นเวลาน้ำท่วม ในฤดูฝนสัตว์ป่าก็จะมารวมกันอยู่ตามจอมปลวก ตามวัดเพื่อความปลอดภัย ในฤดูน้ำหลากจะตรงกับฤดูการผสมพันธุ์ของสัตว์ป่า หมาป่า หมาจิ้งจอก เมื่อเป็นสัตว์แล้วก็ผสมข้ามสายพันธุ์กันกับหมาบ้านจึงเกิดเป็นหมาลูกครึ่งลูกหมาอาจจะตามพ่อ แม่ไปบ้าง คนเอาไปเลี้ยงบ้าง เดียวมันก็ผสมพันธุ์กันใหม่อีกในปีต่อ ๆ มา ลัก 2-3 รุ่น ก็เกิดเป็นหมาพันธุ์ใหม่ขนยาวได้มาจากหมาจิ้งจอก ปากแหลมได้จากหมาจิ้งจอก หางพวงก็มาจากหมาจิ้งจอก หูเป็นหมาไทย รูปร่างเป็นหมาไทย แต่ฉลาดแกมโกงแบบหมาจิ้งจอก หมาบางแก้วมีนิสัยรักเจ้าของซื่อสัตย์ ความเป็นสัตว์ป่าก็ยังคงหลงเหลืออยู่ คือ “ดุ” ใครเข้าบ้านก็หวงบ้าน จะเห่า จะกัด เป็นหมาล่าที่ตี คือสัตว์ป่า ล่านก ล่าอะไรก็ได้เพื่อเป็นอาหาร เป็นทหารพรานเจอของเหม็น ๆ จะเข้าไปคลุกเพื่อปลางตัวในการล่าเหยื่อ การเห่าของเขาจะเห่ามีความหมาย เวลาเจอสัตว์ก็เห่าอย่างหนึ่ง เจอคนก็เห่าอีกอย่างหนึ่ง ถ้าเราเลี้ยงหมาบางแก้วจะรู้ว่าเห่าอย่างนี้มีคนเข้าบ้านแล้ว เห่าอย่างนี้อาจจะมีหมาทะเลาะ ๆ ข้างประตู”

ปี พ.ศ.2526 หมอนิลิตเข้าไปส่งเสริมชาวบ้านให้ตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสุนัขบางแก้ว โดยครั้งแรกตั้งใจจะเข้าไปสร้างฐานที่บ้านบางแก้วอันเป็นที่เกิดของหมาไทยสายพันธุ์นี้แต่ไม่ได้รับความสนใจจากชาวบ้านเท่าที่ควร คุณหมอนจึงย้ายไปยังอีกหมู่บ้านหนึ่งที่อยู่ใกล้กัน วิทยายุทธทางการเลี้ยงและดูแลสัตว์มีเท่าไรที่คุณหมอนทุ่มให้เต็มที่ ไม่ว่าจะมีความรู้เรื่องการผสมพันธุ์ การฉีดวัคซีน การสร้างแหล่งที่อยู่ของ

ถูกสุขลักษณะ หรือว่าเงินทุนสนับสนุนเพื่อหวังให้หมาไทยมีโอกาสขยายตัว สร้างรายได้ให้แก่เจ้าของและท้องถิ่น ผมเข้ามาทำเรื่องหมาบางแก้วจริงจังในปี พ.ศ.2526 เราก็เข้าไปส่งเสริมชาวบ้าน เราเป็นคนริเริ่มเป็นคนจัดตั้งกลุ่ม ขอเงินทุนไปทำที่หมู่บ้านบางแก้ว เรียกประชุมชาวบ้านแรกมา 20 คน ต่อมาเรียกประชุมใหม่มาอีก 4 คน ไม่เอาแล้วหมู่บ้านนี้แหล่งเกิดของหมาบางแก้วแท้ ๆ แต่คนไม่สนใจเราไปอีก 5 กิโลเมตร ที่หมู่บ้าน 2 หมู่บ้านชุมแสงสงคราม ผู้ใหญ่บ้านสนใจเรียกคนมาบ้ปคนมาพบอีกเดือนเรียกประชุมคนก็มาอีกแสดงว่าเขาตั้งใจจะทำ เราจึงของบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลกมาส่งเสริม หมาบางแก้วในยุคแรกเป็นหมาชาวบ้านเลี้ยงกันตามมีตามเกิด สีสันออกมากระต่างกระดำ ไม่มีความสวยงาม จะโดดเด่นก็เฉพาะรูปร่างหน้าตาเท่านั้น หมอนิลิตจึงได้คิดที่จะพัฒนาสายพันธุ์ให้รอยตำหนิเหล่านั้นหายไป เหลือไว้เพียงเฉดสีที่โดดเด่นเป็นเอกเทศอย่างขาวน้ำตาล ขาวดำ หรือว่าน้ำตาลล้วนเท่านั้น

“ความหลากหลายของสี ความไม่สะอาดไม่สวยงามนี่มันมีเยอะ ที่บอกว่าสีขาวมันก็มีจุดแต้มดำแต้มขาวในตัวมัน ไม่ได้ขาวสะอาดล้วน ๆ เรารู้ว่ามันเป็นจุดด้อย สิ่งแรกที่เราทำคือให้กำจัดจุดออกก่อน ส่วนทางเป็นพวงเอียงซ้าย เอียงขวา เราให้เป็นแบบตรงหลังจึงจะสวยและแนะนำว่าต้องแยกพ่อหมาแม่หมานะ ผลมาแล้วต้องลงทะเบียนนะ ตีเบอร์หรือออกไปรับรองว่าลูกหมาเกิดจากพ่อตัวนี้แม่ตัวนี้นะ เราบอกวัตถุประสงค์ว่าต้องการปรับปรุงสายพันธุ์หมาบางแก้วเพื่อเวลาขายจะได้ราคา เมื่อก่อนหมาบางแก้วขายไม่ได้ เอาลูกป็น 1 กล่องไปแลกลูกหมาได้ 1 ตัว คือ 2-3 ร้อยบาท พอเราให้ผสมตามวิธีมีคนมาซื้อเขาให้ตัวละพันแล้ว หมาคอกหนึ่ง 5-6 ตัว ปีนั้นก็ได้หลายพันเห็นเป็นเงินทันที”

แต่ก่อนหน้าที่จะเข้าไปส่งเสริมการเลี้ยงหมาบางแก้วอย่างจริงจังในปี พ.ศ. 2526 หมอนิลิตนำร่องด้วยการจัดประกวดหมาบางแก้วขึ้นในปี พ.ศ.2523 ตามแนวคิดที่ว่า **“หากต้องการส่งเสริมสิ่งใดจะต้องมีการประกวดเป็นตัวนำ”** นอกจากจะเป็นไปเพื่อเลือกเฟ้นหาพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ที่ดีที่สุดมากำหนดมาตรฐานตามลักษณะพันธุ์ของหมาบางแก้วแล้ว การประกวดครั้งนั้นยังมีผลทำให้กลุ่มผู้เลี้ยงหมาบางแก้วเกิดการตื่นตัวกันมากขึ้นอีกด้วย

ในงานเทศกาลพระเกียรติสมเด็จพระนเรศวรมหาราชช่วงเดือนมกราคมของทุกปี ที่พิษณุโลก จะมีการจัดประกวดหมาบางแก้วขึ้นเป็นประจำ โดยมีหมอนิลิตเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงสำคัญทั้งเป็นกรรมการตัดสินเป็นคนประสานงานและดำเนินการทุกอย่าง ตั้งแต่เกณฑ์ชาวบ้านให้นำหมามาประกวด นำรถไปรับหมา และเจ้าของ และยังจัดสถานที่ ให้เจ้าหน้าที่ลูกหมาบางแก้วในงานอีกด้วย การประกวดแต่ละครั้งหากหมาของใครได้รับรางวัล นั่นแสดงว่ามูลค่าของหมาจะเพิ่มมากขึ้น ทั้งตัวของหมาเอง และบรรดาลูกหลานที่จะเกิดตามมาทีหลัง เพราะถือว่าเป็นสายพันธุ์ดี

“หมาบางแก้วมีประกวดหลายสนามทั่วประเทศ ปัญหามันอยู่ที่ตรงว่า หมาบางแก้วเป็นสัตว์เศรษฐกิจ มีการซื้อขายเพราะฉะนั้นการตัดสินจะมีการเอนเอียงเข้าไปสู่พวกตนเอง กลุ่มตัวเองตัวไหนได้รางวัลลูกหลานมันก็จะขายได้ราคา การสร้างหมาบางแก้วให้เป็นที่ยอมรับของผู้เลี้ยงทั่วประเทศ การตัดสินต้องเป็นไปตามความจริง ตามมาตรฐานของหมาบางแก้วที่ผมได้เขียนไว้ไม่มีเอนเอียง หมอเลี้ยงหมาบางแก้วก็ไม่เคยส่งเข้าประกวด ไม่เคยขายหมาแม้แต่เพื่อนฝูงขอไปเลี้ยงเพราะฉะนั้นการตัดสินหมาที่

เข้าประกวดถือเป็นหน้าที่ตามที่เราต้องการส่งเสริม ตัวไหนสวยไม่สวยถือตามมาตรฐาน ถ้าเอนเอียงคนเขาก็ไม่นับถือ มีคนถามผมหลายคนว่าทำได้อย่างไร ผมบอกว่าทำตามอุดมการณ์ ความตรงที่ทำมาก็ต้องทำไปเรื่อย ๆ อย่าท้อแท้ ทำมา 30 ปีแล้วทำไมจะทำต่อไปไม่ได้”

การตัดสินการประกวดหมาบางแก้วของหมอนิลิตในช่วงต้นนั้น ผู้เลี้ยงหมาบางแก้วก็ไม่พอใจด้วยมาตรฐานของคุณหมอนิลิตที่ตั้งไว้เป็นลักษณะเด่นที่สวยงาม แต่หมาที่พวกเขาครอบครองยังไม่ดีพอตามที่หมอนิลิตตั้งไว้ หลายคนต่างคัดค้านแนวคิดของหมอนิลิต แต่ด้วยความมุ่งมั่นที่จะสร้างหมาบางแก้วให้มีลักษณะดี และสวยสมบูรณ์แบบที่สุด คุณหมอนิลิตจึงยืนยันยึดตามมาตรฐานที่ตั้งไว้

“หมาบางแก้วส่วนที่เป็นชนสีขาวก็ไม่ควรมีจุดสีอื่นมาเหมือน ส่วนหางเป็นพวงจะเอียงซ้ายเอียงขวาไม่ได้ หางต้องตั้งตรงมาบนหลังจึงจะสวย ตอนแรกที่ประกวดคนเลี้ยงเขาบอกทำไม่ได้ เราก็บอกทำได้มันต้องมีการพัฒนาเพราะเขามีพ่อหมาแม่หมาที่ไม่ดีอย่างนี้แล้วเขาเปลี่ยนยาก แต่ต่อมาก็ทำได้โดยเขาไปเลือกพ่อหมาแม่หมาที่ทางตรงมาผสมพันธุ์กันอย่างนี้ 4-5 ปี มันก็ได้แล้ว”

หมอนิลิตไม่ได้ดูแลเฉพาะเรื่องปรับปรุงพัฒนาพันธุ์เท่านั้น หากยังสวมบทบาทนักการตลาดถ่ายทอดกลยุทธ์ทางด้านงานขายให้กับชาวบ้านอีกด้วย

“คนไทยขายของไม่เป็น เรามีเขื่อนคนจีนเราก็อขายของเป็น เราต้องสอนการขายให้เขากระทั่งทุกวันนี้คนขายหมาขายไม่เป็นนะ ตอนนี่เรามีหมาให้เลือกตั้งหลายแบบ ทั้งสีชาวดำ สีขาวน้ำตาล มีดูไม่ดู หมาก็ได้มาตรฐานแต่ราคาเป็นหมื่น หมาได้มาตรฐานแต่สวยน้อยเป็นหมาบางแก้วที่เฝ้าส่วนไม่จำเป็นต้องเอาหมาตัวละหมื่นไปขายให้เขา เอาหมาตัวละ 2-3 พัน ก็ได้ คัดอีกเกรดหนึ่งให้ บางคนบอกเอาไปฝากเจ้านายอย่างนี้ต้องเอาหมาดีให้เขา เวลาเขามาต้องถามว่าเขามีลูกมีหลานไหมถ้าเลี้ยงไว้เป็นเพื่อนกับลูกก็ต้องเลี้ยงอย่างไม่ดูก็ขายได้แล้ว”

นับจากวันที่ก้าวเข้ามาส่งเสริมหมาบางแก้วจนกระทั่งถึงทุกวันนี้ หมอนิลิตได้คลุกคลีในวงการหมาบางแก้วนานนับ 30 ปี หลายสิ่งหลายอย่างเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นแต่ยังมีสิ่งหนึ่งที่ต้องผลักดันกันต่อไปคือ การนำหมาบางแก้วเข้าจดทะเบียนเป็นสุนัขโลกเพื่อให้ตลาดการค้ากว้างมากยิ่งขึ้น แต่ถึงกระนั้นการพัฒนาสายพันธุ์ก็ยังคงทำต่อ เพราะยังมีอีกหลายสิ่งหลายอย่างที่หมอนิลิตอยากปรับปรุงแก้ไข

“หากเปรียบเทียบระหว่างปีแรกที่เริ่มทำกระทั่งปัจจุบันจำนวนหมาเพิ่มขึ้นเพิ่มในเชิงคุณภาพ และปริมาณอย่างหน้ามือเป็นหลังมือเลย จากหมาเมื่อก่อนไม่สวย รูปร่างไม่ได้มาตรฐาน จนกระทั่งสวยงามอย่างที่เห็นแต่มันก็ต้องพัฒนาเรื่องสี ขาวน้ำตาลสีปริมาณมากดีแล้วแต่ต้องทำชาวดำอีกสีหนึ่ง และก็มีสีอื่น ๆ อีก ทำไมเราต้องทำหลายสี ก็คนเราชอบไม่เหมือนกันการตลาดก็จะได้กระจายมากขึ้น จะได้ขายได้มากขึ้นและคนจะได้ไม่มั่วเอาขาวน้ำตาลผสมชาวดำคนมั่ว ๆ จะทำอย่างนี้ ไม่คิดว่าลูกหมาที่ออกมาก็เป็น 3 สีแล้ว จะหาจุดยืนอะไรก็ได้ไม่ได้ เช่น ตามมาตรฐานสีของใบหญ้าถ้าแบ่งซีกซ้ายขวาต้องเท่ากัน”

คนพิษณุโลกโดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวงการหมาบางแก้วต่างยกย่องหมอนิลิตว่าเป็นเสมือนบิดาแห่งหมาบางแก้ว ที่ให้ชีวิตลูกหมาอีกนับร้อยนับพันได้สืบทอดเผ่าพันธุ์ที่ตรงตามสายเลือดเผ่าเลี้ยงของตน

แทนที่จะเป็นหมากลายพันธุ์ตามบ้านที่หาความเด่นดังอะไรไม่ได้ ทุกชั้นทุกตอนของประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับหมากบางแก้ว หมอนิลิตได้บันทึกไว้อย่างละเอียดในหนังสือหมากบางแก้ว ปัจจุบันตีพิมพ์ 4 เล่มแล้ว ผู้นิยมเลี้ยงหมากพันธุ์นี้น่าจะหาмаได้คู่มือเพื่อที่จะเลี้ยงหมากบางแก้วได้ถูกทางมากขึ้น

ส่งเสริมไกชนนเรศวร

เมืองสองแควพิษณุโลก ตามประวัติศาสตร์บันทึกว่าเป็นแผ่นดินพระราชสมภพของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช วีรกรรมของพระองค์ที่เลื่องลือจารึกไว้ให้ลูกหลานได้เล่าสืบต่อกันมา ก็คือการชนไก่ชนพระมหาอุปราชของเมืองหงสาวดี ไกชนสายพันธุ์ที่ต่อสู้อย่างแกล้วกล้าในกาลนั้นเป็นไก่เหลืองหางขาวที่ได้ชื่อว่าเป็นไก่เจ้าเลี้ยง มีรูปร่างสง่างามยืนผงาดอย่างราชสีห์ การต่อสู้เป็นไปอย่างดุเดือด และมีลีลาการชนแพรวพราวเมื่อไหร่ก็ตามที่จะเข้าสู่เวียนศักดิ์ศรีในเชิงชาติตระกูลจะสูงกว่าไก่ทั่วไป หลายครั้งที่คู่ต่อสู้ตระกูลอื่น ๆ มักจะหลบลี้หนีหน้าไปเสียเลย ๆ

เมื่อหมอนิลิตมาประจำที่เมืองนี้ได้ทราบกิตติศัพท์เรื่องนี้แต่ไม่รู้ว่หน้าตาของเจ้าไก่นักสู้ตัวนั้นออกไปในลักษณะใด ด้วยความเป็นสัตวแพทย์นักพัฒนา หมอนิลิตจึงทุ่มเทศึกษาค้นคว้าทั้งจากภาพจิตรกรรมฝาผนัง เอกสารตำนานต่าง ๆ และคำบอกเล่าของผู้รู้ทั้งหลาย เพื่อวาดภาพของไกชนดั้งเดิมให้แจ่มชัด

“ไกชนมีทั่วไปภายในจังหวัดอยู่แล้ว พอเราจะหาว่าไกชนนเรศวรรูปร่างอย่างไร เราต้องศึกษาประวัติศาสตร์ก่อน ในเรื่องประวัติศาสตร์ให้ทางหอสมุดเขาดูว่ามีกรบันทึกอะไรไว้ไหม แล้วเราก็มาศึกษาเพราะทุนเดิมเรามีความรู้เรื่องไกชนอยู่แล้ว และไปศึกษาจากผู้รู้พวกชนไก่ของจังหวัดว่าทิศทางไกจะออกมาอย่างไร รูปร่างอย่างไร เราไปคุยก่อนแล้วไปดูภาพเขียนที่วัดสุวรรณดารารามที่อยู่อยุธยาซึ่งเขียนไว้เก่าแก่ ก็เห็นว่าออกมาในรูปเหลืองหางขาว เพราะภาพไก่ที่เขียนเป็นรูปไก่เหลืองหางขาว แข็งและปากขาวเหลือง ตาเหลือง วงการเราก็ยอมรับไก่เหลืองหางขาวเป็นไก่นเรศวร”

จากการค้นคว้า หมอนิลิตพบว่าไก่นักสู้ที่พระองค์นำติดตัวไปด้วยขณะเป็นองค์ประกันที่เมืองพม่านั้นได้นำไปจากหมู่บ้านหัวแทปัจจุบันคือบ้านกว้าง ซึ่งตั้งอยู่ในเส้นทางเสด็จไปเมืองหงสาวดีนั่นเอง

เท่าที่เราศึกษาประวัติศาสตร์ ตอนอายุ 12 พระชันษา สมเด็จพระนเรศวรไปเป็นองค์ประกันที่พม่าท่านไปจากเมืองพิษณุโลก เพราะท่านพระราชสมภพที่นี่ในสมัยนั้น จากพงศาวดารการชนไก่เป็นกีฬาของชาววัง ตอนพระนเรศวรไป วังพม่า วังไทย วังไหน ๆ ก็ชนกันท่านก็เอาไกชนไปด้วย ในฐานะที่เป็นคนชอบไก่ บ้านหัวแทปัจจุบันคือบ้านกว้าง อยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอเมืองอยู่ในเส้นทางที่สมเด็จพระนเรศวรเดินทัพผ่าน เมื่อถึงพม่าก็เลี้ยงไก่ไว้เพื่อชน แล้วก็เกิดมีการทำหายกันขึ้นตามประวัติศาสตร์ที่บันทึกไว้

เมื่อทราบลักษณะเฉพาะของไกชนนเรศวรแล้ว หมอนิลิตได้ใช้การประกวดไก่ในงานฉลองครบรอบครองราชย์ 400 ปี สมเด็จพระนเรศวรมหาราช เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2533 เป็นเวทีสืบเสาะหาไก่ที่ต้องตามลักษณะไกชน หลังจากได้ไก่ที่ใกล้เคียงกับภาพในอุดมคติแล้ว คุณหมอนได้ขอขบประมณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลกในการรวบรวมพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ที่มีลักษณะตามที่ตั้งไว้กับชาวบ้านเลี้ยง

“การประกวดไก่ครั้งแรกในปี พ.ศ.2533 เราก็นำไก่ตัวที่ชนะเลิศมาจากบ้านที่รูปร่างลักษณะแล้วทำประวัติพันธุ์ขึ้นมาทำให้คนรู้จักสายพันธุ์นี้มากขึ้น ต่อมาในปี พ.ศ.2535 ก็ของบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ชื่อพ่อพันธุ์แม่พันธุ์โดยมีเขียนไก่ชน คือ **คุณประดิษฐ์ เชื้อสิงห์** เป็นคนหาไก่ชนในจังหวัดเราและจังหวัดใกล้เคียง ชื่อไก่ได้พ่อพันธุ์มา 25 ตัว แม่พันธุ์ 75 ตัว ก็เอาไปแจกสมาชิก 1 ต่อ 3 คือพ่อพันธุ์ 1 ตัว แม่พันธุ์ 3 ตัว โดยตั้งชมรมอนุรักษ์พัฒนาไก่ชนนครสวรรค์ขึ้นเป็นกลุ่มแรกที่ตำบลหัวรอ”

เมื่อริเริ่มโครงการเลี้ยงไก่ชนนครสวรรค์ครั้งแรก ชาวบ้านไม่แน่ใจว่าสิ่งที่คุณหมอกำลังส่งเสริมนั้นจะสร้างรายได้เป็นเม็ดเงิน แต่หลังจากที่นำไปประยะหนึ่งพร้อมมีการเผยแพร่ออกมาทางสื่อต่าง ๆ ปรากฏว่าได้รับความสนใจจากคนทั่วไปเป็นอย่างมาก ปริมาณลูกไก่แทบไม่พอกับความต้องการของคนซื้อ

ตอนแรกที่เราก็กังไม่เชื่อว่าไก่จะขายได้ปรากฏว่าไก่ขายได้อย่างดี คนมาหาจนไม่มีลูกไก่จะขายก็ทำให้เขาเห็นว่าไก่พวกนี้ตลาดมันดีเลยทำกันมากขึ้น จากนั้นเราก็ปรับปรุงพันธุ์และทำมาตรฐานพันธุ์ขึ้น พอสมาคมอนุรักษ์พันธุ์ไก่ไทยที่กรุงเทพฯ เกิดขึ้นมา เขาก็มาขออนุญาตเอามาตรฐานเราไปใช้ ซึ่งผมเป็นคนรวบรวมกลุ่มผู้รู้มาหนึ่งเขียนเอาไก่จริงมาดูแล้วเขียน **รูปร่างลักษณะตามนั้น** ครั้งแรกเอามาจากตัวที่ชนะเลิศแล้วเราก็พัฒนาพันธุ์ขึ้นมาเรื่อย นอกจากตลาดในประเทศแล้วมีการส่งต่างประเทศด้วยนะ ในแถบเอเชียเขาเอาไปชนกันมากกว่าเราอีก แถบประเทศอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ไปยุโรปก็ไป อเมริกาก็ไป จีนก็ไป ขณะนี้ประเทศบาเรน และคูเวตมีความต้องการสูง

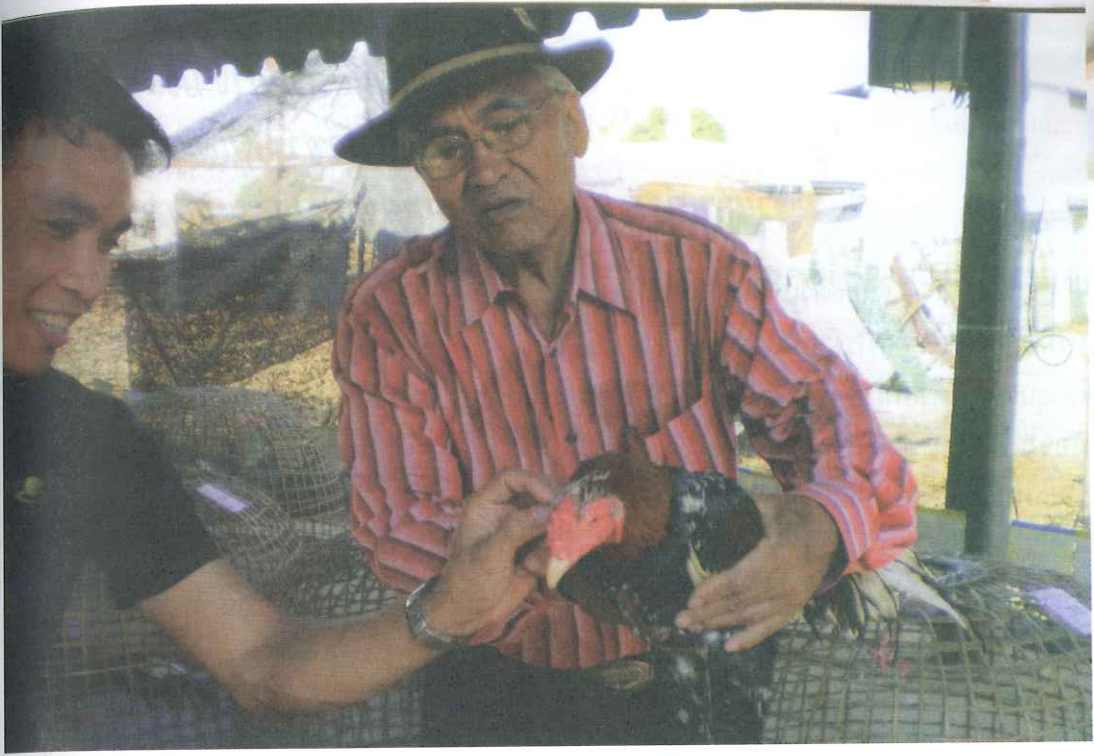
ไก่ชนสายพันธุ์เหลืองหางขาวมีราคาแพงตั้งแต่แตกเปลือกไข่ออกมา ลูกเจี๊ยบตัวเล็ก ๆ ที่มาจากพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ที่ดีขายได้ราคาตั้งแต่ 100-500 บาท ส่วนไก่กระทงที่เข้าลักษณะไก่ชนนครสวรรค์ราคาตัวละหลายพัน และเป็นไก่ที่ได้รับรางวัลจากการประกวด ค่าตัวก็จะถีบสูงขึ้นไปเป็นหลักหมื่นและแสนเลยทีเดียว

“การเลี้ยงไก่ชนของชาวพิษณุโลกเป็นรายได้งามที่ชาวบ้านได้รับอย่างเป็นน้ำเป็นเนื้อ เฉพาะลูกไก่อย่างเดียวตัวละ 100-500 บาท ก็คิดว่าถ้าโตขึ้นมา 7-8 เดือน มันก็ได้ราคา 2,000-3,000 บาทแล้ว ถ้าสวยตัวเป็นหมื่น ขายได้ตัวเดียวคุ้มเป็นปี เพราะปกติไก่ขายซังกิโกล กิโกลกรัมละ 50 บาท ตัวหนึ่งขายได้ 100 บาท นี่คือไก่ที่เขาเอาไปกิน แต่ไก่ชนถ้าเขาได้สักหนึ่งหรือสองตัวเขาก็ได้กำไรมหาศาล”

ไก่ชนนครสวรรค์ที่เป็นพันธุ์แท้อย่างที่เห็นในปัจจุบัน หมอนิสิตก็ต้องใช้ความพยายามในการผสมพันธุ์พ่อแม่ไก่หลายรุ่น ต้องออกไปดูแลกลุ่มผู้เลี้ยงอย่างใกล้ชิดทั้งในเรื่องรักษาโรค การส่งเสริมการตลาด ตลอดจนการจัดประกวดประจำปี แต่มีเรื่องหนึ่งที่หมอนิสิตแทบจะไม่ต้องเข้าไปแนะนำมาก เพราะชาวบ้านเขารู้วิธีการมานานแล้วนั่นคือ การผสมพันธุ์ไก่เพื่อให้ได้ไก่พันธุ์แท้

“ชาวบ้านเขารู้ว่าจะผสมพันธุ์อย่างไรจึงจะได้ไก่เก่ง ไก่ดี พอเราบอกว่าจะยกได้ไก่เหลืองหางขาวอย่างนี้ละ รูปร่างต้องดี สีขาวตรงหางให้มากนะ เขาก็ผสมได้ในทันที เขาู้ เขาใช้วิธีที่เรียกว่า การผสมไก่ให้ลงเหล่า ถ้าเป็นนักวิทยาศาสตร์เขาเรียกว่าผสมสายเลือดชิด คล้าย ๆ เอาหมาผสมหลาน เอาทวดมาผสมเหลนอะไรอย่างนี้ ผสมแยกไปแล้วก็ต้องเอาเขาเข้าในวงศ์ตระกูลกันใหม่”

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์ สัตวแพทย์ตัวอย่าง ประจำปี 2538 สายงานเผยแพร่วิชาชีพและบริการสังคม สัตวแพทย์สมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งปลุสสัตว์จังหวัดพิษณุโลก กรมปลุสสัตว์ สำเร็จการศึกษาสัตวแพทย์ศาสตร์บัณฑิต จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รุ่นที่ 26 ได้รับการฝึกอบรมทางด้านพยาธิวิทยา ณ ประเทศสวีเดน โดยทุน SIDA เป็นผู้ที่ทำคุณประโยชน์ต่อวงการเลี้ยงสัตว์ในท้องถิ่น เป็นผู้ริเริ่มโครงการส่งเสริมอาชีพในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม และประเทศชาติจนเป็นที่ยอมรับ ได้รับการยกย่องสรรเสริญจากผู้ที่เกี่ยวข้องโดยทั่วไป

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์ มีความมุ่งมั่นที่ประกอบวิชาชีพให้เกิดประโยชน์ต่อวงการปลุสสัตว์ของไทยมากที่สุด จากที่ได้ปฏิบัติงานในชนบทมาโดยตลอด เป็นผู้ที่ชอบคลุกคลีอยู่กับเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์และชาวบ้านผู้ยากไร้ จนทำให้ทราบปัญหาความเป็นอยู่และการประกอบอาชีพของเกษตรกรอย่างแท้จริงและจากการที่ได้ปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้าสถานีตรวจ และรักษาโรคสัตว์พิษณุโลก 10 ปี ทำให้มีประสบการณ์ในการวินิจฉัยโรคที่พบในพื้นที่อย่างยิ่ง นอกจากนี้เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เสมอไม่เคยหยุดนิ่ง ดังจะเห็นได้จากการเป็นผู้ริเริ่มโครงการส่งเสริมอาชีพปลุสสัตว์หลายโครงการ ทั้งที่ทำอย่างต่อเนื่องและเป็นครั้งคราว เช่น

- โครงการส่งเสริมการเลี้ยงไก่สามสายเลือด
- โครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมอำเภอวังทอง
- โครงการฝึกอบรมเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์กวางหน้า
- โครงการประกวดสัตว์และผลิตภัณฑ์สัตว์
- โครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อแม่พันธุ์สัญจร
- โครงการจัดตั้งศูนย์สาธิตการผลิตอาหารสัตว์
- โครงการถนอมอาหารสัตว์โดยใช้เครื่องอัดฟาง
- โครงการจัดตั้งโรงเก็บสำรองอาหารสัตว์จากเปลือกถั่วและฟาง
- โครงการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสัตว์
- โครงการขยายหน่วยผสมเทียมเพื่อปรับปรุงพันธุ์โค-กระบือ
- และโครงการอื่น ๆ

ซึ่งโครงการเหล่านี้ได้รับงบประมาณจากแหล่งต่าง ๆ ก็ด้วยความพยายามของนายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์ ทั้งการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสนับสนุนส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น เพื่อให้ตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ จนได้รับการยกย่องจากจังหวัดพิษณุโลก เกิดประโยชน์แก่ครอบครัวเกษตรกรหลายพันครอบครัว

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์ มีผลงานเขียนคู่มือสัตวแพทย์ปฏิบัติงานในท้องที่ประเทศไทย (The Veterinary Guide book for Field Work in Thailand) ปี 2526 เป็นคู่มือปฏิบัติงานแก่สัตวแพทย์ กรมปศุสัตว์ทั่วประเทศ ได้เขียนหนังสือ “หมาบางแก้ว” ขึ้นเป็นคนแรก ในปี 2529 พิมพ์เผยแพร่หลังจากได้ทดลองคั้นคว่ำและปรับปรุงพันธุ์สุนัขบางแก้วมากกว่า 20 ปี จากสุนัขพื้นบ้านของจังหวัดพิษณุโลก ให้เป็นที่ยอมรับและมีชื่อเสียงไปทั่วประเทศ หนังสือดังกล่าวได้รับการจัดพิมพ์ครั้งที่ 2 เมื่อปี 2533 นอกจากนี้ได้เขียนหนังสือ “โกศลนเรศวรมหาราช” ออกเผยแพร่หลังจากที่ได้ศึกษาประวัติ คั้นคว่ำ จากตำราโกศลนพศวดารและแหล่งประวัติศาสตร์สมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งมีถิ่นกำเนิดที่ตำบลบ้านกว้าง จังหวัดพิษณุโลก

จากการที่เล็งเห็นความสำคัญของการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรจังหวัดพิษณุโลก นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์ ได้ริเริ่มจัดตั้งตลาดนัดสัตว์ขึ้นในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ทั้งตลาดนัดโค - กระบือ ตลาดนัดสัตว์ปีก ตลาดนัดสุนัขบางแก้ว จนได้รับแต่งตั้งเป็นประธานคณะกรรมการส่งเสริมอาชีพจังหวัดพิษณุโลก ในปี 2529 - 2533, ได้ทำหน้าที่รองผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันภัยธรรมชาติฝ่ายพลเรือนภาคเหนือ ในปี 2534 - 2535 และอื่น ๆ อีกหลายตำแหน่ง ปัจจุบันดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรจังหวัดพิษณุโลก คณะกรรมการพัฒนาจังหวัดพิษณุโลก คณะกรรมการยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัดพิษณุโลก

ด้วยเหตุที่นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์ ได้อุทิศตนทั้งกำลังกาย สติปัญญา เพื่อการพัฒนาการเกษตรในท้องถิ่น ประกอบวิชาชีพสัตวแพทย์ให้เกิดประโยชน์แก่สังคม เป็นผู้ที่มีความกว้างขวางมีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานเป็นที่รักใคร่เชื่อถือของเกษตรกรประชาชนทั่วไปและผู้ร่วมงานสัตวแพทย์ในสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงขอยกย่องเป็นสัตวแพทย์ตัวอย่างประจำปี 2538 ในสายงานเผยแพร่วิชาชีพและบริการสังคม เพื่อเป็นเกียรติสืบไป

คาถาบูชา

สมเด็จพระนเรศวรมหาราช

อิติ จิตตั้ง, เทวะตาทิ,
 จมมหาเตโช นระบุชิต ไสระโส,
 ปัจจะยา ทิปปะติ,
 นะเรโส จมหาราชา,
 เมตตา จะ กะโรติ,
 มหาลาภัง, จะทาโสตถิ
 ภาวันตุเม.

(ว่าอย่างนี้ทุกครั้งพระองค์จะเสด็จเป็นร่วมเฝ้าให้กับเราตลอดกาล)

หลวงพ่พระครูภาวนารังสี วัดใหญ่ชัยมงคล

โรคไก่

1. เลี้ยงไก่ชนไม่เคยทำวัคซีนเลย
2. ไก่ชนทำวัคซีนแล้วกำลังถอยจริงหรือ
3. ไก่ชนเลี้ยงแทบ
4. อาหารรวมตัวเป็นก้อนในกระเพาะอาหารไก่
5. หูไก่ชน
6. โรคบิดในไก่ชน
7. โรคตับใหญ่ मामโตในไก่ชน
8. ประหราวต
9. โรคหลอดลมอักเสบติดต่อกันในไก่
10. โรคหวัดติดต่อธรรมดาของไก่(หวัดหน้าบวม)
11. โรคไทฟอยด์ในไก่
12. ข้อขาบวมอักเสบของไก่ชน
13. โรคกัมโบโร
14. ลูกตาไก่เป็นฝ้าขาว
15. เลี้ยงไก่ในฤดูหนาว
16. ฤดูร้อนกับไก่ชน
17. เลี้ยงไก่ในฤดูฝน
18. เลี้ยงไก่ร่วมกับเลี้ยงสุกร
19. โรคนิวคาสเซิล
20. โรคคอดอก (ฝีตาขงคอก)
21. โรคอหิวาต์ในไก่ชน
22. นิ้วก้อยอักเสบ
23. โรคขาดวิตามินเอ

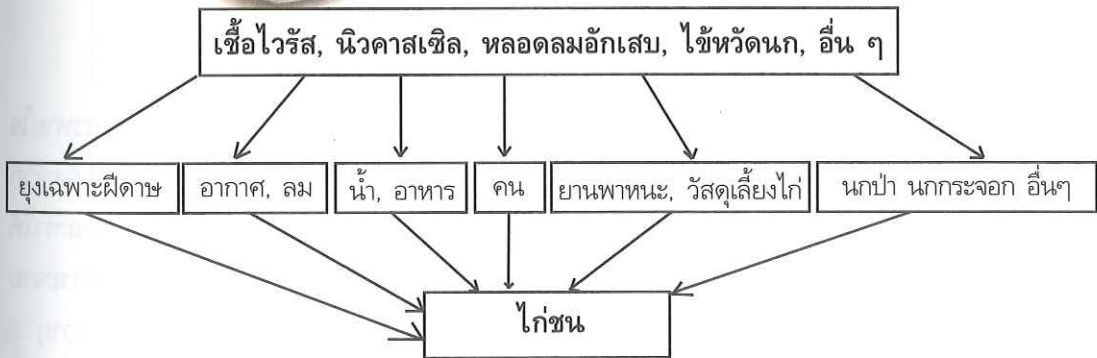
เลี้ยงไก่ชนไม่เคยทำวัคซีนเลย

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์

เลี้ยงไก่ชนไม่เคยทำวัคซีนเลย เป็นเสียงคุยกันในช่วงเวลาของคนเลี้ยงไก่ชนและไก่เลี้ยงที่ไม่เคยตายสักตัวเดียว โรคทำก็ไม่เคยมาเยือนเลย ข้าพเจ้าได้ฟังแล้วรู้สึกเวทนามากกว่าจะดีใจกับผู้คุย เพราะว่าเป็นความโชคดีของเขาที่ไม่เป็นโรคระบาด เคยได้ยินเรื่องนี้มานานแล้วในที่สุดเขาก็ประสบความสำเร็จ เพราะเมื่อโรคระบาดไก่เข้ามาเยือนเขา ทำให้ไก่ของเขาตายมากถึงกับยกเล้าเลยทีเดียว โรคระบาดนั้นก็คือโรคนิวคาสเซิลการที่ไม่เคยทำวัคซีนให้ไก่เลย แต่ก็ไม่เคยมีโรคระบาดเข้ามาในฟาร์ม ก็เป็นธรรมดาของการเลี้ยงไก่อยู่ห่างไกลหมู่บ้าน อยู่กลางทุ่งกลางนา หรือบ้านใกล้เรือนเคียงโดยรอบบ้านไม่มีใครเลี้ยงไก่เลย มีแต่บ้านเราเลี้ยงไก่เพียงบ้านเดียว การระบาดของโรคไก่จากหมู่บ้านอื่นก็มาไม่ถึงบ้านเรา แต่ก็อย่าลืมว่าโรคระบาดไก่ที่เกิดจากเชื้อไวรัส เช่น โรคนิวคาสเซิล โรคหลอดลมอักเสบติดต่อ โรคไข้หวัดนก เชื้อไวรัสของโรคเหล่านี้มาทางอากาศได้ ลม สามารถนำเชื้อไวรัสมาติดต่อกันได้

ดังนั้น การไม่ทำวัคซีนให้ไก่เลย เป็นการประมาทอย่างยิ่ง ไม่ควรมาเป็นตัวอย่างการทำวัคซีนให้ไก่ที่เราเลี้ยงเป็นการป้องกันโรคที่ดีที่สุด สื่อนำโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัสไปติดต่อกันในไก่ที่เลี้ยงมีหลายทาง แม้กระทั่งคนคือผู้เลี้ยงไก่หรือผู้คนที่มาเยี่ยมฟาร์มอาจนำเชื้อโรคมาสู่ฟาร์มเราได้ นกกระเจอกบ้านที่มาหากินหรือแย่งอาหารไก่กินก็สามารถนำเชื้อโรคระบาดจากบ้านอื่นที่เป็นโรคมาสู่ฟาร์มเราได้ สื่อนำโรคระบาดของเชื้อไวรัสพอจะแสดงให้เห็นดังแผนผัง ดังนี้

สื่อนำโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัส

การเลี้ยงไก่ที่ดีต้องมีการทำวัคซีนป้องกันโรคระบาดล่วงหน้า อย่างมีระบบตลอดทั้งปี จึงจะสามารถป้องกันไม่ให้โรคระบาดมาเยี่ยมเยือนฟาร์มได้ โดยเฉพาะโรคนิวคาสเซิล หากจะระบาดเข้ามาในฟาร์มแล้ว เป็นการยากที่จะขจัดให้ออกหมดไปจากฟาร์มได้หมด อาจมีไก่ป่วยร้องร้องอยู่ หากมีการระบาดของโรคนิวคาสเซิลเข้ามาในฟาร์ม ต้องรีบขจัดออกไปโดยเร็วด้วยการทำลายตัวป่วยทุกตัว เป็นการตัดต้นตอของโรค เจ้าของฟาร์มต้องใจเด็ดไม่เสียดายไก่ ที่สำคัญต้องให้สัตวแพทย์พิสูจน์แน่ชัดก่อนว่าเป็นนิวคาสเซิลจริง ๆ โรคนี้จะทำให้ไก่ป่วยตายทุกตัว ภายใน 7 วัน นับจากป่วยวันแรก

หากไม่รีบทำลายชีวิตรักษาไก่ก็ตายไปเรื่อย ๆ หากนานเข้าจะเป็นการป่วยเรื้อรังไก่ป่วยจะตายยาก อาการไม่เด่นชัด แต่จะมีไก่ป่วยตายไปเรื่อย ๆ โดยเฉพาะมีไก่ป่วยด้วยอาการทางประสาท คอบิดเบี้ยว เดินไม่ตรง ดังนั้น การทำวัคซีนไก่ในฟาร์ม อย่างมีระบบเพื่อป้องกันโรคระบาดเป็นดีที่สุด วัคซีนที่จำเป็น ต้องทำในฟาร์มที่สำคัญมีดังนี้

1. โรคนิวคาสเซิล
2. โรคหลอดลมอักเสบติดต่อ
3. โรคฝีดาษ
4. โรคคอหิวาต์ไก่

1. โรคนิวคาสเซิล (Newcastle disease)

เป็นโรคระบาดไก่ที่รุนแรงที่สุด ถ้ามีการระบาดในฟาร์มจะทำให้ไก่ตายได้หมดแล้ว โรคนิวคาสเซิลยังระบาดติดต่อในฟาร์มเลี้ยงไก่วง นกพิราบและนกกระทา ถ้าเชื้อไวรัสโรคนิวคาสเซิล เข้าตาคนจะทำให้เกิดตาอักเสบแดง สาเหตุของโรคนิวคาสเซิลเกิดจากเชื้อไวรัส นิวคาสเซิลเชื้อจะแพร่ กระจายจากไก่ป่วยติดต่อไก่ตัวอื่น ทางอุจจาระ เสมหะของไก่ป่วย อาหาร น้ำ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ปนเปื้อนเชื้อ เบ็ด ฟ่าน และนกบางชนิดที่ติดเชื้อ แต่ไม่แสดงอาการป่วยแต่แพร่เชื้อโรคให้ อาการของ ไก่ป่วยที่พบส่วนใหญ่จะเบื่ออาหาร ไอ จาม หายใจลำบาก อ้าปากหายใจ หายใจมีเสียงดัง อุจจาระมีสีเขียว หัวสั้น คอบิด ขาเป็นอัมพาตเดินไม่ได้ ไก่ป่วยจะตายภายใน 7 วัน มีไก่น้อยตัวที่รอดตาย จะพิการ คอจะบิด ขาและปีกใช้งานไม่ได้ดี จะเป็นตัวอมโรคและแพร่เชื้อสู่ไก่ตัวอื่นในฟาร์ม ควรทำลายทิ้งเสีย การป้องกันโรคนิวคาสเซิลมีวัคซีน 2 ชนิด ชนิดหยอดจุมูกใช้หยอดจุมูก 1-2 หยด เมื่ออายุ 1 อาทิตย์ แล้วหยอดซ้ำเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ลูกไก่มีความคุ้มสูงขึ้นเมื่ออายุ 3 อาทิตย์ แล้วใช้วัคซีนชนิดแทงปีก ไก่โตอายุ 3 เดือนขึ้นไป จะมีความคุ้มได้ถึง 6 เดือน

2. โรคหลอดลมอักเสบติดต่อในไก่ (Infectious bronchitis)

เป็นโรคติดต่อของไก่ทางระบบหายใจ เป็นไปได้กับไก่ทุกอายุ ลูกไก่จะแสดงอาการหายใจ ลำบาก อ้าปากหายใจและมีเสียงดังครืดคราด ลูกไก่มักตายด้วยอาการหายใจไม่ออกถ้าหากเกิดจาก เชื้อโรคลายพันธุ์ที่ทำให้ไตอักเสบจะทำให้ลูกไก่ตายได้ถึง 60 % ของฝูง ในไก่ใหญ่หรือแม่ไก่จะทำให้ ตายน้อยแต่เปลือกไขบาง ไชนิ่ม ขรุขระ ไชฟักออกเป็นตัวน้อย สาเหตุเกิดจากเชื้อไวรัสที่แพร่กระจาย ไปในอากาศหรือกระจายไปทางอาหารและน้ำ การป้องกันโรคที่ดีที่สุดใช้วัคซีนหยอดจุมูก ลูกไก่อายุ 2 อาทิตย์และหยอดซ้ำทุก 3 เดือน เป็นการกระตุ้นความคุ้มโรคให้สูงขึ้น

3. โรคฝีดาษ (Fowl Pox)

เป็นโรคระบาดที่พบได้มากในลูกไก่และไก่รุ่น พบมีการระบาดได้รวดเร็ว โดยเฉพาะ ในฤดูฝนที่มีมุงชุม ยุงจะเป็นพาหะนำเชื้อฝีดาษที่เป็นไวรัสแพร่กระจายโดยที่ยุงไปกัดดูดเลือดไก่ตัวอื่น และปล่อยเชื้อเข้าไปทำให้เกิดเป็นตุ่มฝีดาษขึ้น บริเวณผิวหนังที่ไม่มีขนขึ้นเช่น ใบหน้า หงอน เทนียง หนังกา ข้อขา ในไก่เล็กถ้าตุ่มหนองบริเวณหน้าตาทำให้ตาปิด ลูกไก่กินน้ำอาหารไม่ได้ทำให้ตายได้ โรคฝีดาษ ถ้าเกิดในลาตอทำให้เกิดโรคคอดอกได้ ถ้าพบไก่เป็นฝีดาษให้แกะตุ่มหนองหรือสะเก็ดแผลออกแล้วทาด้วย

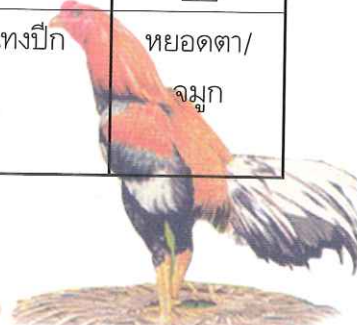

หึงเจอร์ไอโอดีน แล้วให้ยาปฏิชีวนะกินเพื่อป้องกันโรคอื่นแทรกจะทำให้ไก่ตายป่วยเร็วขึ้น เมื่อไก่ตายป่วยด้วยโรคฝีดาษแล้วจะมีความคุ้มโรค คือ จะไม่เป็นโรคฝีดาษตลอดชีวิต การป้องกันโรคฝีดาษต้องปลูกฝีทำวัคซีนด้วยการแทงปีกเมื่อไก่อายุตั้งแต่ 7 วันขึ้นไป

4.โรคคอหิวตไ้ (Fowl cholera)

โรคคอหิวตไ้พบว่ามีกระบวนของโรคในไก่ เบ็ด และห่าน สาเหตุเกิดจากเชื้อแบคทีเรียชื่อพาสเจอร์เรลล่า มัลโตซิตา (Pasteurella maltocida) เชื้อโรคจะเกิดความรุนแรงต่อเมื่อเกิดความอ่อนแอของร่างกายไก่ เช่น ไก่จะเป็นอหิวตไ้เมื่อตอนเริ่มเปลี่ยนฤดู จากฤดูหนาวเป็นฤดูร้อน จากฤดูร้อนเป็นฤดูฝน และจากฤดูฝนเป็นฤดูหนาว ในไก่ชนมักพบว่าไก่ป่วยหน้าบวมคล้ำหลังชนกลับมาแล้ว 1-2 วัน โรคคอหิวตไ้ส่วนใหญ่พบว่าเป็นชนิดรุนแรงทำให้ไก่ตายอย่างรวดเร็วในเวลา 1-2 วัน ด้วยอาการไข้สูงไม่กินอาหาร อุจจาระเหลวสีเขียวขาว ไบหน้าบวมคล้ำ หัวตก น้ำเมือกไหลออกจากปาก กระเพาะอาหารไม่ย่อย โรคคอหิวตไ้สามารถรักษาให้หายได้ถ้าได้รับการรักษาอย่างรวดเร็วและถูกวิธี การรักษาต้องใช้ยาซัลฟาकिनหรือฉีด หรือให้ยาปฏิชีวนะตัวอื่น ๆ ก็ได้ แต่การป้องกันโรคต้องใช้วัคซีนอหิวตไ้ฉีดเข้ากล้ามเนื้อหรือใต้ผิวหนังก็ได้

อายุ	วัคซีนที่ใช้				
	อหิวตไ้เบ็ด-ไ้ (FC)	นิวคาสเซิลเชื้อเป็น สเตรนลาไซต้า (NDL)	หลอดลมอักเสบติดต่อในไ้ (IB)	ฝีดาษไ้ (FD)	NDL+IB
7 - 10 วัน		☒	☒		☒
3 - 4 สัปดาห์		☒	☒		☒
5 สัปดาห์				☒	
6 - 8 สัปดาห์		☒	☒		
8 สัปดาห์	☒				
11 สัปดาห์	☒				
ทุก 3 เดือน	☒	☒	☒		☒
วิธีให้สัปดาห์ที่ได้ตรง	ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ/ใต้ผิวหนัง	หยอดตา/จุมุก	หยอดตา/จุมุก	แทงปีก	หยอดตา/จุมุก

ไกชนทำวัคซีนแล้วกำลังทยอยจริงหรือ

นายสัตวแพทย์นิลิต ตั้งตระการพงษ์

ในวงการไกชนหรือชนไก่ เชียนไกชนส่วนใหญ่เชื่อกันว่า ถ้าทำวัคซีนไก่แล้วนำไปชนกำลังไก่จะทยอยลงหรือพุดง่าย ๆ ว่าหมดแรงไม่มีแรง จึงไม่นิยมทำวัคซีนไกชนและแล้วไกชนที่เก่ง ๆ ชนชนะมาหลายไฟล์ก็เป็นโรคตายไปเป็นจำนวนมาก อาจจะเป็นการเข้าใจผิดหรือเข้าใจถูกก็ได้ เชื่อว่าวัคซีนทำให้กำลังไก่ถดถอย จึงไม่นิยมทำวัคซีนอย่างไรก็ตาม การทำวัคซีนเป็นการป้องกันโรคระบาดที่ดีที่สุด การทำวัคซีนไม่ได้เสียหายแต่ต้องเลือกทำเลที่เหมาะสมกับการชนของไก่ด้วย เช่น ต้องทำวัคซีนเมื่อมีโรคระบาดในหมู่บ้านใกล้เคียง เราต้องทำวัคซีนป้องกันโรคไก่ในฟาร์มล่วงหน้า เพื่อป้องกันโรคระบาดมาติดในฟาร์มเรา หรือเมื่อต้องการพักไกชนระยะยาวก็ต้องทำวัคซีนก่อนพักไก่เพื่อให้ไก่ได้สร้างภูมิคุ้มกันโรค การรู้จักทำวัคซีนให้เหมาะสมจึงจะเกิดผลดีต่อไกชนและผู้เลี้ยงไกชนด้วย ดังนั้นเราควรหาความรู้เรื่องวัคซีนเพื่อประกอบการเลี้ยงไกชนของเราให้เกิดประโยชน์สูงสุดและดีที่สุด

วัคซีนไก่ คือ ผลิตผลที่ประกอบด้วยเชื้อไวรัสหรือเชื้อแบคทีเรีย ที่ถูกฆ่าหรือทำให้มีฤทธิ์อ่อนลงจนไม่เป็นอันตรายต่อไก่ เพื่อใช้สำหรับฉีดเข้าร่างกายไกเป็นการกระตุ้นให้ไก่สร้างภูมิคุ้มกันต่อเชื้อของโรคที่ฉีดเข้าไปนั้น ดังนั้น ผู้ผลิตวัคซีนจึงต้องคำนวณให้ร่างกายไกสร้างภูมิคุ้มกันโรคได้หลายเท่าเมื่อเทียบกับเชื้อโรคที่ร่างกายจะได้รับเชื้อโรคที่มีในธรรมชาติ จึงจะทำให้การทำวัคซีนนั้นได้ผลสำเร็จสามารถป้องกันโรคได้ แต่การทำวัคซีนจะให้ผลดีที่สุดดังที่เราต้องการ เราต้องศึกษาและต้องปฏิบัติตามข้อแนะนำของการใช้วัคซีนนั้น ๆ ด้วยคือ

ข้อควรปฏิบัติก่อนใช้วัคซีน

1. วัคซีนใช้ป้องกันโรคเท่านั้น ไม่เป็นยารักษาโรค การทำวัคซีนจึงเป็นการป้องกันโรคให้ไก่ในฟาร์ม
2. การทำวัคซีนต้องใช้ตามคำแนะนำของแต่ละชนิดวัคซีน และทำวัคซีนซ้ำเมื่อหมดระยะความคุ้มโรค
3. ต้องตรวจขวดวัคซีนก่อนนำมาใช้ถ้าหมดอายุก็ไม่ควรนำมาทำวัคซีน หรือสีของวัคซีนเปลี่ยนไป หรือมีสิ่งอื่นเจือปน ต้องถือว่าเป็นวัคซีนเสื่อมคุณภาพ
4. ไก่ที่ทำวัคซีนต้องมีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ไม่ป่วยเป็นโรค

การทำวัคซีน

1. การหยอดจุมูกหรือหยอดตา เช่น วัคซีนนิวคาสเซิลให้จับลูกไก่เอาหัวตะแคงเอาตาข้างหนึ่งหงายขึ้น ดึงหนังตาล่างลงแล้วหยอดวัคซีนลงที่ลูกตา ถ้าหยอดจุมูกต้องใช้นิ้วมือปิดจุมูกกลางแล้วหยอดวัคซีนลงที่จุมูกบนรอให้ลูกไก่หายใจเอาน้ำวัคซีนเข้าไป
2. การฉีดวัคซีนเข้ากล้ามเนื้อหรือใต้ผิวหนัง เช่น วัคซีนอหิวาต์ ต้องใช้ฉีดวัคซีนเข้ากล้ามเนื้อหน้าอกหรือกล้ามเนื้อองขา ถ้าฉีดเข้าใต้ผิวหนังให้ดึงหนังคอและแทงเข็มทะลุผิวหนังโดยใช้เข็มฉีดยาเบอร์ 21

3. การแทงปีก เช่น วัคซีนฝีดาษให้จับไก่ทรงยขึ้นเอาตีนชี้ฟ้าและกางปีกออกข้างหนึ่ง จะเห็นผนังบาง ๆ ยึดระหว่างโคนปีกกับกลางปีกใช้เข็มจุ่มน้ำยาและแทงลงที่ผนังปีกให้ทะลุครั้งเดียวก็พอ หลังจากทำวัคซีนแล้ว 1 เดือน ต้องตรวจคลำดูที่ผนังปีกอีก ถ้าตรงแผลที่แทงวัคซีนเป็นตุ่ม ๆ ก็ถือว่าปลูกฝีขึ้น ไก่ไม่มีความคุ้มโรคแล้ว

สรุป

การทำวัคซีนให้ไก่นั้นนับตั้งแต่หยอดหรือฉีดวัคซีนเข้าร่างกายไก่ ไก่จะเริ่มสร้างภูมิคุ้มกันขึ้นมาอย่างช้า ๆ ต่อเนื่องนานถึง 14 วัน ก็จะสิ้นสุดการสร้างภูมิคุ้มกัน ดังนั้น เราควรให้ไก่ได้รับการพักผ่อนและเลี้ยงดูไก่อย่างดี หลังจากทำวัคซีน 14 วัน จึงค่อยฝึกซ้อมหรือนำไปชนได้ เพื่อให้ไก่ได้มีภูมิคุ้มกันโรคได้เต็มที่ ดังนั้น การทำวัคซีนจึงไม่ได้ทำให้ไก่มีกำลังถอยลงเพียงแต่หลังจากทำวัคซีนแล้ว 2 - 3 วัน ไก่บางตัวอาจจะไม่สบาย เช่น ตัวร้อน เป็นไข้ได้แต่ถ้าไม่สังเกตให้ดีจะไม่พบอาการนั้น สำหรับเจ้าของไก่นำไก่นำไปชนหลังทำวัคซีนแล้วไก่แพ้กจะไปโทษที่วัคซีนทำให้ไก่กำลังถอยลง

ดังนั้น การเลี้ยงไก่ชนต้องให้ความสำคัญในการทำวัคซีนเพื่อป้องกันโรคระบาดในไก่ จึงจะทำให้การเลี้ยงไก่ชนในฟาร์มของเราประสบความสำเร็จ ไม่มีโรคระบาดมาเยี่ยมเยียน มีไก่ที่แข็งแรงสมบูรณ์อยู่ตลอดเวลา

อายุ	วัคซีนที่ใช้				
	อหิวาต์ เปิด-ไก่ (FC)	นิวคาสเซิล เชื้อเป็น สเตอร์น ลาไซดำ (NDL)	หloedลม อักเสบ ติดต่อกในไก่ (IB)	ฝีดาษไก่ (FD)	NDL+IB
7 - 10 วัน		☒	☒		☒
3 - 4 สัปดาห์		☒	☒		☒
5 สัปดาห์				☒	
6 - 8 สัปดาห์		☒	☒		
8 สัปดาห์	☒				
11 สัปดาห์	☒				
ทุก 3 เดือน	☒	☒	☒		☒
วิธีให้สัปดาห์ได้ตรง	ฉีดเข้า กล้ามเนื้อ/ ใต้ผิวหนัง	หยอดตา/ จุมุก	หยอดตา/ จุมุก	แทงปีก	หยอดตา/ จุมุก

ไก่นนพรสวรรค์

(Laryngotra cheitis)

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์

อาการกล่องเสียงอักเสบในไก่นนพรสวรรค์ได้เสมอ ๆ เป็นอาการป่วยเฉพาะตัว พบในไก่นนพรสวรรค์ที่ชนกันและพบในไก่นนพรสวรรค์ส่วนใหญ่ อาจเกิดจากการชนหรือตีกันถูกตะขบบริเวณใต้คาง ลำคอ ทำให้เกิดหลอดลมอักเสบ แล้วลุกลามทำให้เกิดกล่องเสียงอักเสบ ทำให้หายใจลำบาก หายใจมีเสียงดังครืดคราด ไก่นนพรสวรรค์จะขันเสียงไม่ออกหรือขันเสียงค่อย ๆ หรือขันเสียงไม่สุดหรือขันเสียงแหบ ๆ อาการขันเสียงผิดปกติเช่นนี้ อาจเกิดจากการเป็นหวัดแล้วเกิดการอักเสบลุกลามจากช่องโพรงจมูกไปถึงลำคอ หลอดลมและกล่องเสียง ดังนั้น การพบอาการกล่องเสียงอักเสบจึงมักพบในไก่นนพรสวรรค์ที่โตเต็มวัย หรือไก่นนพรสวรรค์ที่มีอายุที่ป่วยด้วยโรคหวัดแล้วรักษาไม่หายโดยรวดเร็ว แล้วโรคจะลุกลามทำให้ไก่นนพรสวรรค์ไม่ออกเนื่องจากกล่องเสียงอักเสบ

อันที่จริงโรคกล่องเสียงอักเสบเป็นโรคติดต่อในไก่ ทำความเสียหายในอุตสาหกรรมเลี้ยงไก่ไข่และอุตสาหกรรมเลี้ยงไก่เนื้อ ไก่นนพรสวรรค์ จึงจำเป็นต้องทำวัคซีนป้องกันโรคกล่องเสียงอักเสบเพื่อให้การเลี้ยงไก่ไข่และไก่เนื้อประสบความสำเร็จ สำหรับการเลี้ยงไก่นนพรสวรรค์ไม่เคยพบไก่นนพรสวรรค์โรคกล่องเสียงอักเสบติดระบาด พวกเราชาวไก่นนพรสวรรค์จึงทำวัคซีนป้องกันโรคหลอดลมอักเสบติดต่อในไก่นนพรสวรรค์ ส่วนใหญ่แล้วเราพบเพียงไก่นนพรสวรรค์ป่วยด้วยอาการกล่องเสียงอักเสบ ไก่นนพรสวรรค์ไม่ดังเกิดจากไก่ป่วยด้วยโรคหวัดมาก่อน ถ้าในคนเรียกว่าหวัดลงคอ ในคนจะเจ็บคอปวดไม่ได้ กินไม่ได้เพราะว่าเจ็บคอและปวดเสียงแหบ อาการในไก่นนพรสวรรค์เหมือนกันเมื่อไก่เป็นหวัดแล้วลุกลามไปที่ลำคอ ทำให้เนื้อเยื่อกล่องเสียงอักเสบด้วย ไก่จะเจ็บคอกินอาหารได้น้อยลงขันเสียงไม่ออกหรือเสียงแหบ ๆ

อาการของโรคกล่องเสียงอักเสบ จะพบไก่ป่วยมีอาการคล้ายกับโรคหวัดในไก่ ตอนแรกจะพบไก่นนพรสวรรค์น้ำตาไหล ไอ จาม ไก่จะสั่นหัวหรือสบัดหัว ยีตคออ้าปากหายใจ หายใจมีเสียงดังครืดคราด ไก่นนพรสวรรค์จะขันเสียงไม่ออก หรือขันเสียงไม่เต็มหรือไม่สุด ไก่บางตัวจะขันเสียงแหบ ๆ ไก่นนพรสวรรค์ที่ป่วยด้วยอาการกล่องเสียงอักเสบ บางตัวจะแสดงอาการปกติเหมือนไก่ไม่ป่วย กินอาหารได้น้อย เพียงแต่หายใจมีเสียงดังครืดคราดในลำคอ แต่เวลาขันเสียงแหบ ๆ หากไม่รักษาให้หายป่วยไก่จะป่วยเรื้อรังใช้เวลานานจึงจะหาย

การดูแลรักษา เนื่องจากการพบอาการกล่องเสียงอักเสบ พบว่าเป็นอาการร่วมหรือเกิดตามหลังการเป็นโรคหวัด หรือโรคหลอดลมอักเสบ ซึ่งอาการเหล่านี้มักพบในช่วงเปลี่ยนแปลงอากาศตามฤดูกาล จึงควรให้ความอบอุ่นแก่ไก่เลี้ยงเพื่อป้องกันไม่ให้ไก่ป่วยลุกลามไปที่ลำคอและกล่องเสียง ดังนั้น การเลี้ยงดูไก่อย่างดีจะเป็นการป้องกันไม่ให้ไก่ป่วยเป็นโรคหวัดด้วยและการทำวัคซีนป้องกันโรคให้ไก่ในคอก หรือคอกของเราตามโปรแกรมทุกโรค เช่น ทำวัคซีนป้องกันโรคนิวคาสเซิลและวัคซีนป้องกันโรคหลอดลมอักเสบ ก็จะเป็นการป้องกันอาการกล่องเสียงอักเสบไปด้วย นอกจากนี้ไก่นนพรสวรรค์มักถูกตีถูกตะขบบริเวณลำคอ หลังการชนแล้วอาการอักเสบอาจลุกลามเป็นการอักเสบกล่องเสียงได้ จึงควรดูแลรักษา

ไกหลังชนกันให้ดี เมื่อไกชนมีอาการกลองเสียงอึกเสบต้องรักษาด้วยการฉีดยาปฏิชีวนะติดต่อกันหลายวันจนกว่าจะหายป่วย หรืออาจต้องใช้ยาพวกพาสเตอร์รอยช่วยลดการอึกเสบด้วย จะทำให้การอึกเสบหายเร็วขึ้น การให้วิตามินเพื่อกระตุ้นให้ไกอยากกินอาหารเพิ่มขึ้น จะทำให้อาการป่วยหายเร็วขึ้น

**อาหารรวมตัวกันเป็นก้อนในกระเพาะอาหารไก
(IMPACTION)**

นายสัตวแพทย์นิลิต ตั้งตระการพงษ์

ในการเลี้ยงไกชนสิ่งสำคัญที่เจ้าของไกจะต้องคอยตรวจดู คือ กระเพาะอาหารไกว่าอาหารที่กินเข้าไปเมื่อวานแล้วนอนตื่นขึ้นมาไก่อ่อยอาหารในกระเพาะหมดหรือเปล่า ถ้าไก่อ่อยอาหารไม่หมดเหลือตกค้างแสดงว่าไกไม่สบายจะนำออกชนไม่ได้ ดังนั้นการดูแลให้อาหารไกชนจึงมีความสำคัญมาก หากพบว่าไกชนเรามีอาหารตกค้างเหลือน้อยไม่หมดในตอนเช้าให้ตรวจสภาพร่างกาย ดังนี้

1. ดูอาการว่าไก่อ่อยหรือเปล่า มีอาการหงอย ซึมหรือไม่ ตัวร้อนเป็นไข้ไหม หน้าไก่อ๋ม หน้าไก่ดำค้ำไหม หรือไกแสดงอาการรำเริงขันได้ตามปกติ
2. ต้องคลำดูที่กระเพาะอาหารทดลองบีบค่อย ๆ สัมผัสลักษณะอาหารที่เหลือว่ามีรูปร่างอย่างไร เช่นเป็นก้อน ๆ เล็กหรือใหญ่ ผิดก้อนเรียบหรือเป็นก้อนผิวลักษณะหยาบ
3. ตรวจดูอาหารที่เลี้ยงว่าเป็นอาหารชนิดไหน เช่น ข้าวเปลือก ข้าวโพด อาหารขั้น อาหารสำเร็จรูปอัดเม็ดของบริษัท หรือให้หญ้าและอาหารชนิดอื่น ๆ
4. ลักษณะการเลี้ยงเป็นการเลี้ยงไกแบบขังกรงตลอดหรือเลี้ยงไกให้หาอาหารกินเองตามสวนแล้วให้อาหารเสริมด้วย ด้วยน้สยไกชอบจิกกินของแปลก ๆ เช่น ยางวง เชือกไนลอนเส้นเล็ก ๆ สีแปลก ๆ จิกใบไม้สีเขียว ๆ กิน

เมื่อตรวจสภาพร่างกายไก และอาหารที่กินรวมทั้งสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ แล้วพอจะสรุปไกที่กินอาหารแล้วกระเพาะอาหารย่อยไม่หมดได้ 2 ข้อ คือ

1. ไก่อแสดงอาการป่วย
2. ไก่อแสดงอาการปกติไม่ป่วยพบอาหารในกระเพาะเป็นก้อนผิวเรียบ หรือ อาหารเป็นก้อนหยาบไม่เรียบ

การรักษา

1. ถ้าพบไกแสดงอาการป่วย จะเป็นต้นเหตุ การย่อยอาหารไม่ดี จะมีอาหารเหลือตกค้างถึงตอนเช้า ดังนั้นต้องให้อาหารไก่อ่อยน้อยลงให้อาหารย่อยง่าย ๆ เช่นข้าวสุก หรือหยุตให้อาหารให้แต่น้ำเพียงอย่างเดียว และต้องรักษาไก่อ่อยด้วย เช่น ถ้าไก่อ่อยหน้าดำค้ำสันนิษฐานว่าไกเป็นโรคหวัดต้องฉีดยาปฏิชีวนะรักษาหรือไกเป็นหวัดต้องฉีดยารักษาหวัด คือ ต้องรักษาต้นตอของโรคก่อนจึงคอยรักษาอาหารที่เหลือในกระเพาะ

2. ถ้าไก่ไม่แสดงอาการป่วย ไก่รำเริงปกติดีแต่มีอาหารตกค้างในกระเพาะอาหาร รวมตัวกันเป็นก้อนกลมผิวเรียบ ๆ และมีการเลี้ยงไก่ด้วยอาหารข้นหรืออาหารกระสอบของบริษัทที่ผลิต ออกมาขายเป็นชนิดเม็ดหรือผง การเลี้ยงไก่ด้วยอาหารอย่างนี้ต้องให้น้ำกินอย่างมากให้เพียงพอตลอด ทั้งวัน ถ้าให้น้ำน้อยไม่เพียงพออาหารจะถูกบีบให้รวมตัวกัน วันแรก ๆ จะเป็นก้อนเล็ก ๆ เมื่ออาหาร ส่งผ่านไปไม่หมดหลาย ๆ วันอาหารที่รวมตัวกันเป็นก้อนเล็ก ๆ จะรวมตัวกันโตขึ้น และเป็นก้อนแข็ง ถึงขั้นนี้ไก่จะเริ่มผอมผิตสังเกตุ เนื่องจากไก้กินอาหารน้อยลงเนื่องจากอาหารไม่สามารถส่งผ่านไปยัง ลำไส้ได้ เมื่อตรวจเจอลักษณะอาการเช่นนี้ วิธีการต้องให้ไก้กินน้ำมาก ๆ แล้วใช้มือบีบค้อย ๆ เพื่อให้ อาหารแตกตัวออกวันละนิดหน่อยอย่าใจร้อน ต้องใช้เวลาหลายวันกว่าจะหมด เพราะว่าก้อนอาหารนี้ใช้ เวลาหลายวันรวมตัวกันเป็นก้อนแข็งถ้ารีบร้อนบีบแรง ๆ เพื่อให้ก้อนอาหารแตกหมดไปเร็ว ๆ อาจทำให้ กระเพาะอาหารไก่เกิดอาการอักเสบซ้ำได้

2.1 ถ้าพบว่าอาหารไก่ในกระเพาะรวมตัวกันเป็นก้อนผิวไม่เรียบจะพบเป็นเส้นใยหรือ ของแปลกปลอม ต้องสันนิษฐานว่าชอบจิกกินของแปลกปลอมสีสั้นแปลก ๆ เช่นยางวง, เชือกในล่อน หรือชอบกินใบหญ้าตามความยาวแล้วพยายามกลืนตามความยาวจนหมดทั้งใบ สิ่งแปลกปลอมหรือเยื่อใย ของใบหญ้าหรือฟางข้าวนี้ย่อยยากย่อยไม่หมด จะสะสมรวมตัวกันอัดแน่นไปเรื่อย ๆ หลาย ๆ วัน อาหาร ที่กินเข้าไปถูกขัดขวางไม่สามารถผ่านไปลำไส้ได้ กระเพาะอาหารจะใหญ่ขึ้นแต่ตัวไก่จะผอมลง ถ้าตรวจ พบอาการที่กล่าวมานี้ต้องตัดสินใจผ่าเอาของแปลกปลอมหรือใบหญ้าออกให้หมดควรรนำไก่ไปหา นายสัตวแพทย์เป็นผู้ผ่าจะปลอดภัยต่อไก่ของตนเอง

ในการเลี้ยงไก่ชนผู้เลี้ยงต้องเอาใจใส่ในตัวไก่, อาหารและน้ำ การให้น้ำต่อไก่อย่างเพียงพอ โดยเฉพาะในฤดูร้อนไก่ต้องการน้ำมากจึงต้องให้น้ำบ่อย ๆ อย่างเพียงพอ ถ้าให้น้ำน้อยและเลี้ยงด้วย อาหารเม็ด ไก้กินอาหารจะรวมตัวกันเป็นก้อนได้ ถ้าถ้าตรวจพบแต่แรก ๆ แล้วทำการแก้ไขร่างกาย ไก่ก็จะไม่ทรุดโทรม แต่ถ้าพบในกระเพาะไก่มีของแปลกปลอมที่ไก้กินเข้าไปต้องตัดสินใจผ่าเอาออก หรือ หากพบเป็นอาหารตกค้างย่อยไม่หมด แต่ถ้าไก่ป่วยหนักดำค้ำเราต้องตัดสินใจรับยาโรคอหิวาห์ทันทีที่ การดูแลรักษาไก่อย่างสม่ำเสมอทุก ๆ วันจะทำให้ไก่ปลอดภัยจากโรคภัยได้

หูกไกชน

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์

หูของคนและสัตว์มีหน้าที่รับฟังเสียงแยกแยะเสียงและหูชั้นในยังมีหน้าที่ปรับระดับความ สมดุลของร่างกาย ให้ร่างกายทรงตัวอยู่ได้อย่างปกติ หรือเคลื่อนไหวเดินได้ตามปกติ ไก่หรือสัตว์ พวกนกจะไม่มีหูเหมือนสัตว์ชนิดอื่น ๆ เช่น วัว ควาย สุนัข สุนัข ฯลฯ แต่มีสัตว์ชนิดหนึ่งที่พวกเรา เรียกว่า นกมีหู หูมีปีก ก็คือ ค้างคาว หูไก่ปกติจะมีขนเปิดรูหูแน่น และมีขนอ่อนอยู่ในรูหูด้วย รูหูของ ไก่จะมี 2 รู อยู่ตรงใบหน้าทั้ง 2 ข้าง และเยื้อง ๆ ไปทางท้ายทอย ภูมิปัญญาไทยเรื่องไก่ชน บอกว่า “ไก่ทองนรุ หูกวาง” เป็นไก่ที่ไม่มีน้ำอดน้ำทน ชนแล้วแพ้ง่าย ๆ หูกวางคือ หูที่ไม่มีขนเปิดรูหูและไม่มีขี้หู

มองเห็นรูหูโล่ง ๆ เรียกว่าหูกลวง และอีกเรื่องหนึ่งคือ ไก่ถูกแทงเข้ารูหูจะทำให้ไก่ชักถึงตายได้ ดังการชนไก่ครั้งประวัติศาสตร์ระหว่างไก่เขี้ยวพาลีของหลวงพิชัยอาสา กับ ไก่โพนแต้มของหลวงเมืองตากขึ้นอันสองทั้งสองปล่อยไก่ปะทะกัน 2-3 นาที ไก่พาลีก็ไชยหัวออกมาเชิงมั่วล่อ ไก่โพนแต้มโดดเข้าจิกจะตีแต่จิกผิด ไก่พาลีหันมาเตะอัดสวนทันทีและแทงไก่โพนแต้มที่รูหูอย่างจังเกือบมิดเดี๋ยวก ไก่โพนแต้มเสียสมดุลเป็นกระแตเวียน ไก่พาลีกระโดดเข้าตีแข่งเปล่าถูกท้ายเสียด ไก่โพนแต้มลงนอนดิ้นพับ ๆ และถูกตีซ้ำที่คอเชือดชักดิ้นประเดี้ยวก็ตาย

รูหูของไก่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตไก่ นักผสมพันธุ์ไก่ย่อมรู้ดีว่าการผสมพันธุ์ให้ลงเหล่าก่อตั้งเดิมของไก่ต้องดูที่ขนหู ถ้าขนหูมีสีเหมือนตัวไก่แสดงว่าผสมพันธุ์ไก่ได้ลงเหล่าแล้วยกตัวอย่างเช่น ไก่เหลืองหางขาวจะมีขนสร้อยเป็นสีเหลือง ขนหางขาวและขนตัวเป็นสีดำ ดังนั้น ขนหูต้องมี 3 สีเช่นกัน คือ เหลือง ขาว และดำ จึงเรียกว่าไก่เหลืองหางขาวพันธุ์แท้

รูหูของไก่ชนโดยมากชนหูที่ปิดรูหูจะเหลืออยู่น้อยหรือบางตา เพราะว่าไก่ชนสู้ศึกมากชนหูถูกจิกหลุดไปมากเป็นเรื่องธรรมดา ดังนั้น การให้น้ำไก่หรือเช็ดหน้าหน้าไก่ต้องระวังอย่าให้น้ำเข้าหูได้ ถ้าน้ำเข้าหูไก่จะสะบัดหัวเพื่อไล่น้ำออก ถ้าไก่เอียงหัวไปข้างหนึ่งแสดงว่ายังมีน้ำค้างคาอยู่ ถ้าไก่ชนที่ชนปิดหูหลุดหมดร่างกายไก่ก็จะสร้างขี้หูขึ้นมา เพื่อป้องกันแทนขนไก่ ขี้หูที่ออกมาจะป้องกันสิ่งแปลกปลอมเข้าหู เช่น ฝุ่นละออง ตัวหมัดตัวเหาหรือตัวไร ขี้หูเสมือนหนึ่งเป็นภูมิคุ้มกันเชื้อโรคที่จะเข้ามาทางหูได้ด้วย

การมีขี้หูมาก มีขี้หูเกรอะกั้ง แสดงว่าไก่จะขาดอาหาร และนำไปสู่ไก่เป็นโรคได้ ต้องตรวจมีสิ่งแปลกปลอมอะไรมาทำให้เกิดการระคายเคืองที่หูได้ หรืออาจจะมีตัวหมัด เหา หรือตัวไร มารบกวนก็ได้ โดยเฉพาะหมัดหน้าไก่ ถ้าขี้หูมีกลิ่นผิดปกติก็อาจจะมีเชื้อเข้าทางหู อาจจะเป็นหูน้ำหนวกได้ แต่ยังไม่เคยพบไก่เป็นหูน้ำหนวกเลย ถ้าไก่มีขี้หูมากผิดปกติควรแกะออก หรือตัดออกมาบ้าง ยังคงให้เหลือขี้หูบ้างตามธรรมชาติ การใส่ยารักษาหูควรใช้เพียงไม้ปั่นหูจุ่มยามาแตะที่ขอบหูก็พอ ไม่ควรหยอดยาเข้าหู โดยทั่วไปจะใช้ยารักษาหูน้ำหนวกของคนมาใช้กับไก่

อาการไกลิ้นหัวหรือสะบัดหัว แสดงว่ามีสิ่งมารบกวนที่หู หรือหูอักเสบต้องดูสิ่งทีรบกวนบริเวณหูแล้วเอาออก เช่น ขี้ผึ้งติดหู ตัวหมัด ตัวเหา หรือตัวไร หรือสิ่งอื่น ๆ

ไก่อเอ้เท้าเกาใบหน้า หรือเอ้หน้าเข็ดที่หัวปีก แสดงว่า ไก่มีความไม่สบายที่บริเวณใบหน้า หรือบริเวณรูหู หรือบริเวณตา อาจมีสิ่งมารบกวนที่บริเวณหู หรือบริเวณตา อาจจะมีพยาธิขาหรือไก่อาจเป็นเหวด

ไก่ได้ยินเสียงดัง ๆ หรือดังมาก ๆ หรือเสียงทำให้ไก่ตกใจ ไก่จะอยู่อย่างสงบนิ่งแต่จะชูคอยืดคอสูงขึ้นไป หันหน้าข้างหนึ่งไปทางเสียงเพื่อให้ลูกตามองหาที่มาของเสียงและใช้หูฟังเสียงด้วย ซึ่งเสมือนหนึ่งใช้ใบหน้าป้องกันเสียงแทนใบหู .จึงเป็นวิธวิเคราะหที่มาจากเสียง

หูไก่นั้นมีความสำคัญต่อผู้เลี้ยงไก่นั้น การผสมพันธุ์ให้ได้ไก่พันธุ์แท้หรือการผสมพันธุ์ให้ลงเหล่านั้น สีของขนหูต้องตรงกับสีของตัวไก่ การคัดเลือกไก่นั้นต้องไม่เลือกไก่ หงอนรู หูกลวง จะเป็นไก่ไม่มีน้ำอดน้ำหน หากพบว่าไก่มีขี้หูมาก แสดงว่าไก่นั้นไม่สมบูรณ์ ต้องดูสิ่งรบกวนที่บริเวณหูและการให้น้ำไก่หรือเช็ดหน้าไก่ต้องระวังไม่ให้น้ำเข้าหู และต้องสังเกตอาการผิดปกติเช่น ไก่สะบัดหัว เอ้หน้า

มาเช็ดที่หัวปีก หรือเอาเท้ามาเชียบริเวณใบหน้า ต้องหาสาเหตุและกำจัดออกไป โดยเฉพาะต้องกำจัดหมัด หน้าไก่หรือตัวเหาไร ตามตัวไก่ เล้า โรงเรือนเลี้ยงไก่อกให้หมดก็จะทำให้ไก่ที่เลี้ยงอยู่สุขสบายปราศจาก จากสิ่งรบกวนไก่ที่เลี้ยงจะสมบูรณ์

สำหรับรูหูไก่ชนนเรศวรทั้งสองข้างจะมีหย่อมขนเล็ก ๆ ปิดรูหูสนิท ขนที่ปิดรูหูนี้จะมี 3 สี คือ สีขาว สีเหลือง และสีดำ ซึ่งสีของขนหูจะต้องเหมือนกับสีของขนตัวไก่ จึงเรียกว่าเป็นพันธุ์แท้ หรือภูมิปัญญาไทยโบราณเรียกว่า “ผสมได้ลงเหล่า” ถ้าสีของขนตัวคนละสีกับขนหูเรียกว่า ผสมผ่าเหล่ามา หรือเป็นการผสมสลับสายพันธุ์อื่นมา ดังนั้น ขนหูจึงบอกลักษณะกำเนิดพันธุ์ของมัน ในรูหูไก่ต้องสะอาด หากมีขี้หูแสดงว่าไก่สมบูรณ์

โรคบิดในไก่ชน (COCCIDIOSIS)

นายสัตวแพทย์นลิต ตั้งตระการพงษ์

ในปัจจุบันไม่ค่อยได้พบเห็นโรคบิดในไก่หรือพบได้น้อยมาก มีบางครั้งที่ผู้เลี้ยงไก่ชน เข้าใจผิดคิดว่าไก่ตัวเองเป็นโรคบิด เนื่องจากไก่ถ่ายอุจจาระเหลวและถ่ายบ่อย ๆ ก็เข้าใจเอาเองว่าไก่เป็นโรคบิด อันที่จริงการเลี้ยงไก่ชนได้พัฒนาการเลี้ยงไปมากมาย ซึ่งพอจะแยกการเลี้ยงไก่ชนในปัจจุบันได้ เป็น 2 รูปแบบ คือ การเลี้ยงไก่ชนแบบปล่อยให้ไก่หาอาหารกินเองตามอิสระ ตามบริเวณบ้าน ตามไร่ ตามสวนอีกวิธีหนึ่ง คือ การเลี้ยงไก่ชนแบบขังกรง ขังสุม ซึ่งการเลี้ยงแบบนี้เป็นที่นิยมกันมากเนื่องจากใช้เนื้อที่น้อย ไก่จะได้รับการเลี้ยงดูอย่างดี อาหารและน้ำดื่มต้องสะอาด ซึ่งการเลี้ยงไก่แบบขังกรง ขังสุมนี้จะไม่พบว่าไก่เป็นโรคบิด แต่การเลี้ยงไก่แบบปล่อยให้หากินเองอย่างอิสระ ไก่จะไปกินน้ำที่ไม่สะอาด น้ำที่ขังอยู่บริเวณบ้าน บริเวณสวนซึ่งอาจมีเชื้อบิดปะปนอยู่ในน้ำ เมื่อไก่กินเชื้อบิดเข้าไป จะสังเกตไก่ที่เป็นบิดอย่างง่าย ๆ คือ ไก่จะถ่ายอุจจาระเป็นเลือด หรืออุจจาระสีแดงหรือสีน้ำตาล ไก่ป่วยจะหงอยซึม และไก่ป่วยที่เป็นโรคบิดนี้จะนำเชื้อไปติดต่อกับไก่ตัวอื่น ๆ ได้ด้วย

สาเหตุการเป็นโรคบิด เกิดจากเชื้อโปรโตซัวที่ชื่อว่า “ไอเมอร์เรีย” (EIMERIA) เชื้อบิดชนิดนี้ทำให้ไก่เป็นโรคบิดได้เท่านั้นไม่ติดต่อกับยุงไก่อว่ง เมื่อไก่ตายหรือฆ่าไก่ป่วยดูร่องรอยของโรคให้มองดูที่ลำไส้ใหญ่ จะพบว่ามีลักษณะบวมพองขยายใหญ่ ผนังด้านนอกลำไส้จะมีจุดขาว ๆ อยู่เต็มไปหมด ถ้าผ่าลำไส้ส่วนนี้ลงไปจะพบภายในลำไส้มีเยื่อเมือกปนเลือด ซึ่งถ้านำไปตรวจหาเชื้อบิดจะพบจำนวนมาก

การป้องกันและรักษา

ถ้าพบว่าไก่เป็นโรคบิด การรักษาไม่ยากแต่ต้องนำอุจจาระไก่หรือซากไก่ที่ตายไปให้ สัตวแพทย์พิสูจน์ก่อนว่าเป็นโรคบิด การรักษานั้นเชื้อบิดรักษาด้วยยาซัลฟาทุกชนิดก็หายได้ หรือยาซัลฟา ทิมแอมโพรลิยมปอนุญาต (AMPROLIUM) ส่วนใหญ่แล้วไก่เป็นโรคบิดจะยังคงกินน้ำได้ตลอดเวลา

จึงควรให้ยาซัลฟาผสมแอมโพเรียมละลายน้ำให้ไก่ป่วยกิน ส่วนการรักษาไก่ป่วยเฉพาะตัวที่ป่วย จะใช้ยาซัลฟาฉีดเข้ากล้ามเนื้อได้จะทำให้ไก่ป่วยหายป่วยเร็วขึ้น หรือสงสัยว่าไก่ติดเชื้อบิดก็ใช้ยาละลายน้ำ ให้ไก่กินก็ได้ การให้วิตามินเอและวิตามินเค จะช่วยการตายของไก่ป่วยได้

การติดต่อของโรคบิด ส่วนใหญ่เชื่อบิดแพร่กระจายไปทางน้ำดื่ม น้ำกินหรือปนไปกับอาหาร หรือเชื้อจะติดกับฝักรองพื้นให้ไก่นอนในสุม ดังนั้นการจัดการสุขาภิบาลให้สะอาดจะเป็นการป้องกันโรคบิดได้ เช่นเรื่องน้ำกินของไก่ ควรหาน้ำสะอาดให้ไก่กิน อย่าปล่อยให้ไก่กินน้ำสกปรกตามพื้นบ้านตามร่องสวน โดยเฉพาะในฤดูร้อน ไก่ต้องกินน้ำเพิ่มขึ้นกว่าทุกฤดู ต้องหาน้ำสะอาดให้ไก่กินอย่างเพียงพอ

การทำความสะอาดเล้า อุจจาระไก่ขยะมูลฝอยในบริเวณเลี้ยงไก่ป่วยต้องเผาทำลาย ผ้าพันรองนอนของไก่ขังสุมควรรีบนำออกตากแดดฆ่าเชื้อโรค หรือใช้ยาฆ่าเชื้อล้างทำความสะอาด การดูแลให้ไก่กินอาหารที่สะอาด ที่นอนสะอาดก็จะทำให้ไก่ปลอดภัยจากโรคบิดได้

โรคตับใหญ่ ม้ามโตในไกชน **(Lymphoid Leukosis)**

นายสัตวแพทย์นิติ ตังตระการพงษ์

โรคตับใหญ่ม้ามโต อาจจะเรียกว่าเป็นโรคเกิดขึ้นใหม่ก็ได้ เพราะว่าในสมัยก่อนไม่เคยพบไกชนไทยเป็นโรคนี้ ดังนั้น เซียนไกชนจึงไม่รู้จัก แต่ในปัจจุบันเราเริ่มพบไกชนเป็นโรคตับใหญ่ม้ามโต และตั้งข้อสังเกตว่าตั้งแต่ประเทศไทยทำฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อและไก่ไข่ทั่วประเทศ โรคตับใหญ่ม้ามโตได้ติดต่อมาจากไก่ฝรั่งเหล่านี้ หรืออาจจะกล่าวว่าไก่เนื้อและไก่ไข่เป็นตัวแพร่โรค ตับใหญ่ ม้ามโตมาสู่ไก่พื้นบ้านไทยและไกชนด้วย ข้อสังเกตของผู้เลี้ยงไกชนพบว่าไก่มีอาการหน้าซีดให้การรักษาอย่างไรก็ไม่หาย ใช้ระยะเวลารักษานานกว่าปกติจึงตัดสินใจฆ่าดูพบว่าม้ามในไก่ปกติ ม้ามเป็นก้อนกลมเล็ก ๆ สีน้ำตาล แต่ถ้าเป็นโรคม้ามโตนี้ก้อนม้ามจะขยายโตหลายเท่าของปกติ ดังนั้น ถ้าจะบอกให้เข้าใจง่าย ๆ น่าจะเรียกว่าโรคมะเร็งตับและม้าม ซึ่งพวกเรารู้จักดีเพราะพบว่าคนเป็นโรคนี้นั้นมาก ในไกชนก็พบมานานแล้วแต่พวกเลี้ยงไกชนเพิ่งมาให้ความสนใจ เพราะว่าโรคหน้าซีด ไก่ฟอมแห้ง แรงน้อย เราพบมานานแล้ว แต่ผู้เลี้ยงคิดว่าเป็นอาการของโรคอื่น ๆ

สาเหตุ ของโรคตับใหญ่ ม้ามโต เกิดจากเชื้อไวรัส ดังนั้น จึงไม่มียารักษาแต่การป้องกันไม่ให้ไก่เป็นโรค เนื่องจากโรคนี้จะติดโรคเองโดยธรรมชาติ เป็นการแพร่โรคไปสู่ไก่ตัวอื่นโดยการสัมผัสใกล้ชิดของไก่ในฝูงติดโดยการกินอาหารและน้ำร่วมกัน

การติดโรค โรคตับใหญ่และม้ามโตพบว่าเป็นกับไก่ที่โตสมบูรณ์ สามารถเป็นไก่หนุ่มและไก่สาว ดังนั้น ไก่อายุตั้งแต่แปดเดือนขึ้นไป จึงเป็นตับใหญ่และม้ามโตกันมาก แต่มีการตรวจพบว่าไก่เริ่มเป็นโรคตั้งแต่อายุ 4 เดือนขึ้นไป และพบว่าสัตว์ปีกชนิดอื่น ๆ ก็เป็นโรคนี้ได้เช่นกัน ไก่ป่า นกยูง ไก่ฟ้า

ในตำราฝรั่งบางเล่มเรียกชื่อเฉพาะว่าโรคม้ามโตในไก่ฟ้า (Marble spleen disease of pheasants) ในปัจจุบันนี้นักวิชาการทางสัตวแพทย์เรียกโรค Lymphoid leucosis ว่าโรคตับใหญ่เพราะว่านักวิชาการมักเพ่งเล็งโรคไปที่ตับ เห็นว่าตับโตขึ้นจึงเรียกว่าโรคตับใหญ่ แต่พวกเราชาวไก่ชนให้ความสนใจไปที่ม้าม ไก่ที่โตขึ้นกว่าปกติ 2-3 เท่า จึงเรียกชื่อโรคนี้ว่าโรคไก่ม้ามโต อย่างไรก็ตามโรคนี้เป็นโรคมะเร็งในต่อมน้ำเหลืองในบริเวณช่องท้องทั้งหมด ถ้าพบว่าเป็นโรคอย่างรุนแรงต่อมน้ำเหลืองในช่วงท้องจะขยายใหญ่ เมื่อดูบริเวณท้องไก่จะขยายใหญ่ขึ้นแต่ร่างกายไก่จะผอมมาก

อาการของโรคตับใหญ่และม้ามโต เริ่มแรกจะพบไก่อ่อนเพลีย กินอาหารได้น้อยไก่จะเริ่มซุบซอม ไก่หน้าซิดเป็นลักษณะเด่นที่พวกเลี้ยงไก่พบเห็นหงอนไก่จะมีสีคล้ำม่วงและหงอนจะเริ่มหดเล็กลงหรือเหี่ยว ถ้าเป็นโรคชนิดรุนแรงช่องท้องจะขยายใหญ่ ถ้าหากพบว่าไก่มมีอาการโรคตับใหญ่และม้ามโตเช่นนี้จะควรทำลายฆ่าฝังหรือเผาเพื่อทำลายต้นตอของโรคไม่ให้แพร่กระจายติดต่อไปยังไก่ตัวอื่น ๆ

เนื่องจากโรคตับใหญ่และม้ามโตเป็นโรคที่มีสาเหตุมาจากเชื้อไวรัสจึงไม่มียารักษา ผู้เลี้ยงไก่ชนจึงต้องป้องกันไก่ตนเองไม่ให้เป็นโรคนี้ เช่น ไม่ควรเลี้ยงอายุต่างกันไว้รวมกันควรแยกเลี้ยงไก่ตามอายุไก่ เมื่อพบไก่ป่วยควรแยกไก่ป่วยออกไปรักษาที่อื่น ถ้าพบว่าไก่ป่วยเรื้อรังรักษาไม่หาย ก็ไม่ควรเลี้ยงไว้ในเล้าควรกำจัดออกไป เพราะโรคเรื้อรังทุกชนิดสามารถติดต่อสู่ไก่ตัวอื่น ๆ ได้ เมื่อซื้อไก่ใหม่เข้าคอกควรเลี้ยงไว้ให้แน่ใจว่าไม่ป่วย จึงนำเข้าคอกได้แล้วเราจะสามารถป้องกันโรคต่าง ๆ รวมทั้งโรคตับใหญ่ม้ามโตในคอกเล้าของเราได้

.....

ประรด

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์

คำว่า “ประรด” นี้เขียนได้อีกแบบ คือ “ปรวด” ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2495 ให้ความหมายว่า “เนื้อที่เป็นโรค มีลักษณะเป็นก้อนแข็งอยู่ใต้ผิวหนัง” คำว่าปรวดนี้ ผู้เลี้ยงไก่ชนทุกคนรู้จักดี และเชื่อว่าหลายท่านฆ่าปรวดมาแล้ว ส่วนใหญ่จะประสบความสำเร็จ บางท่านฆ่าแล้วกลับมาเป็นใหม่อีก ในวงการไก่ชนได้แบ่งปรวดออกเป็น 3 ชนิด คือ

1. ปรวดทั่วไปเป็นก้อนแข็ง
2. ปรวดน้ำ ปรวดชนิดนี้จะเป็นถุงน้ำบวมจับตุ กดตุ จะรู้สึกนิ่ม แสดงว่ามีน้ำอยู่ข้างใน
3. ปรวดเกิดที่มุมปากไก่เรียกว่าอมพะนำ

สำหรับภาษาอังกฤษไม่พบคำที่แปลว่าปรวด บางท่านจะใช้คำว่า ABSCESS (ฝี) คำนี้ใช้กับสัตว์ชนิดอื่น ยกเว้นไก่ เพราะคำนี้ต้องมีอาการปวด ปวดแสบปวดร้อน และถ้าเป็นมาก ๆ จะมีฝีแตกด้วย อาการของปรวดนี้ไม่ตรงกับคำนี้ แต่พบในคำว่า “BREASTBLISERS” ในหนังสือ “THE MERCK VETERINARY MANUAL” ซึ่งจะบอกอาการมีลักษณะบวม พองที่หัวกระดูกหน้าอก และต่อมากจะพัฒนาเป็นหนองข้นสีเหลือง

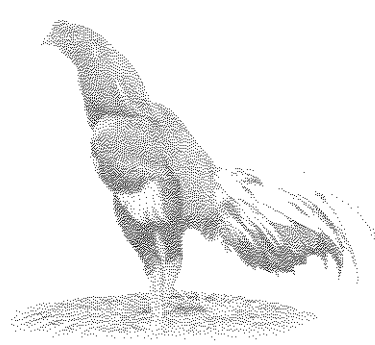
บริเวณที่พบปรวดในไก่ชนนั้น จะพบปรวดก้อนใหญ่ที่กล้ามเนื้อหน้าอก ถ้าพบที่

หนึ่งคอจะเป็นปรวดลักษณะก้อนเล็กยาว ที่บริเวณหัวก็พบปรวดจะมีขนาดเล็กและถ้าพบปรวดที่มุมปาก จะเรียกว่าอมพะนำ

สาเหตุการเกิดประหวอด การเกิดประหวอดในไก่ชน ส่วนใหญ่แล้วเกิดจากการชนกัน ตีกัน บริเวณที่จิกตีกันบริเวณคอ ใบหน้า ก็จะเกิดการช่อเลือด มีน้ำเหลือง น้ำเลือดอยู่ข้างใน หลังการชนถ้า เล้าของไก่ไม่ดูแลพาเอาน้ำออกหรือเจาะเอาน้ำออก บริเวณช่อเลือดนี้ก็จะกลายเป็น **“ปรวดน้ำ”** ถ้าปรวดน้ำ ไม่ถูกรักษา ก็จะกลายเป็น **“ปรวดก้อนแข็ง”** สำหรับไก่ที่ชนกันมีแผลถูกเคี้ยวแหว่งที่บริเวณคอหรือ กล้ามเนื้อหน้าอก หลังการชนต้องรักษาวิธีเอาน้ำเลือดออกให้หมดหรือถ้าเย็บแผลแล้วปากแผลปิดแต่แผล ถูกแทงลึก น้ำเลือดจะตกค้างอยู่ข้างใน ต่อไปจะกลายเป็นปรวดได้เช่นเดียวกัน สำหรับ **อมพะนำ** เกิดจากการชนกัน ปากไก่จะจิกขอบปากหรือประสานปากกันทำให้ขอบปากหรือประสานปากกันทำให้ขอบ ปากฉีกเป็นแผลหรือช่อเลือด บวม ต้องเจาะหรือผ่าเอาน้ำเลือดออก ถ้าปล่อยไว้จะเป็นปรวดขึ้นที่ขอบ ปาก เรียกว่าอมพะนำ สำหรับ**ปรวดที่หัวกระดูกหน้าอก** เกิดจากไก่ชนนอนอกแนบกับพื้น เกิดการเสียด สึกกันก็จะเกิดการบวมน้ำถ้าหากเกิดแผลหรือมีหนามตำมีเชื้อเข้าไปทำให้เกิดหนองแล้วกลายเป็นปรวดแข็ง

การรักษาปรวด การรักษาประหวอดไม่ยาก ผู้เลี้ยงไก่สามารถทำเองได้ เช่น ประหวอดน้ำ เมื่อเห็นใต้ผิวหนังไก่เกิดบวมน้ำวิธีง่าย ๆ ก็ถอนขนบริเวณที่บวมทาด้วยทิงเจอร์เอเช็มชนิดยาเบอร์ 18 หรือเบอร์ 16 เจาะบริเวณที่บวมน้ำรีดเอาน้ำข้างในออกมาให้หมด ทำการรักษาเช่นนี้ปรวดน้ำจะหายได้ ถ้าพบว่าปรวดแข็ง เช่นที่หน้าอกก็ควรเจาะเอาออกโดยมีผู้ช่วยจับไก่นอนหงายถอนขนบริเวณที่บวม ทาทิงเจอร์ใช้ใบมีดคม ๆ ผ่าตรงที่บวม พยายามเค้นเอาก้อนหนองออกมา ถ้าเป็นหนองชั้นจะไหลออกมาเอง ถ้าเป็นก้อนแข็งต้องเจาะเอาออกแล้วชูดเอาเยื่อเหลืองที่หุ้มก้อนปรวดออกให้หมด ใช้ทิงเจอร์ผสม น้ำให้เป็นสีน้ำชาล้างแผลทุกวัน ถ้าหากแผลเล็กก็ไม่ต้องเย็บแผล ถ้าแผลยาวควรเย็บแผลห่าง ๆ ให้น้ำเหลืองไหลออกได้ และไว้สำหรับฉีดน้ำทิงเจอร์ล้างแผลทุกวันจนกว่าแผลจะหาย

การผ่ารักษาปรวดน้ำจะประสบความสำเร็จสูงในการรักษาปรวดน้ำโดยการเจาะตัวเข็ม ชนิดยาเบอร์ 18 หรือเบอร์ 16 หรือโดยการผ่าก็ได้ ส่วนการผ่าปรวดแข็งนั้นบางท่านผ่าแล้วเป็นอีกไม่หายขาด เพราะว่าผู้ผ่าไม่ได้ชูดเอาเนื้อเยื่อตายสีเหลืองอยู่ภายในปรวด หรือเรียกว่าถุงหุ้มก้อนปรวด ต้องชูดออก ให้หมด ปรวดจึงจะหายขาดถ้าชูดออกไม่หมดปรวดจะกลับมาเป็นอีกได้ ดังนั้นการป้องกันกาเกิดปรวด จะดีกว่าโดยไก่ชนหลังชนต้องตรวจดูไก่ทุกวัน ถ้าหากพบแผลควรระวังรักษาให้หาย หากพบรอยฟกช้ำ บวมขึ้นมากดูดูเหมือนมีน้ำอยู่ข้างใน ใช้เข็มชนิดยาเจาะเอาน้ำข้างในออก ก็จะไม่เกิดปรวด เช่นเดียวกับแผล ที่ขอบปากจะรักษายากต้องหมั่นดูแลใส่ยา กินยาปฏิชีวนะเพื่อช่วยให้แผลที่ขอบปากหายเร็วขึ้น

โรคหลอดลมอักเสบติดต่อในไก่

(Avian Infectious Bronchitis)

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์

โรคหลอดลมอักเสบติดต่อในไก่ เป็นโรคที่ทำความเสียหายในเศรษฐกิจการเลี้ยงไก่เป็นอันมาก สามารถเป็นโรคได้กับไก่ทุกอายุ และไก่ทุกชนิดทั้งไข่ไก่ ไก่เนื้อและไก่พื้นบ้าน ทั่วไป เมื่อเกิดโรคระบาดในลูกไก่จะทำให้ลูกไก่ป่วยตายประมาณ 25% แต่ถ้าตัวที่รอดตายจะทำให้แคระแกรนในไก่โต จะทำให้พอมน้ำหนักลด ไก่ไข่จะทำให้ไข่ลดลง ไข่มีรูปร่างไม่สวยงาม ดังนั้น จึงถือว่าโรคไก่ที่มีความสำคัญต่อวงการเลี้ยงไก่เป็นอันมาก โรคหลอดลมอักเสบติดต่อในไก่นี้จะทำให้ป่วยแสดงอาการเด่นชัด คือ อ้าปากหายใจ หายใจมีเสียงดัง โรคนี้มีสาเหตุมาจากเชื้อไวรัสเป็นโรคที่มีการระบาดแพร่ไปทั่วโลก แต่สามารถป้องกันโรคด้วยการทำวัคซีน การติดต่อของโรคด้วยการหายใจเอาเชื้อไวรัสเข้าไปไก่ที่รับเชื้อจะแสดงอาการเองภายใน 24 ชั่วโมง โดยเฉพาะไก่เล็กจะแสดงอาการด้วยการหายใจมีเสียงดัง

อาการ โรคหลอดลมอักเสบติดต่อจะแสดงอาการเฉพาะระบบทางเดินหายใจ ในลูกไก่เล็ก จะพบลูกไก่กินอาหารลดลง นอนสุมกัน ในกรณีเลี้ยงลูกไก่ที่ออกจากเครื่องฟักไข่ มีน้ำมูก น้ำตาไหล ไอ จาม และอ้าปากหายใจ ถ้าพบในไก่โตประมาณ 2 เดือนขึ้นไป จะแสดงอาการอ้าปากหายใจ และมีเสียงดังของหลอดลมครีคราดและถ้าพบในการเลี้ยงไก่ไข่จะเห็นว่ามีอาการเช่นเดียวกัน คือ อ้าปากหายใจ มีเสียงดังครีคราด ไข่จะลดลง 50% และลักษณะเปลือกไข่ไม่สวยงามเปราะแตกง่าย ไก่มีอายุน้อย จะแสดงอาการความรุนแรงของโรคมมากกว่าไก่ที่มีอายุมาก ไก่สาวหรือไก่หนุ่มที่มีร่างกายแข็งแรงจะหายป่วยได้รวดเร็ว พ่อไก่และแม่ไก่ป่วยด้วยโรคหลอดลมอักเสบติดต่อแล้วจะทำให้ถ่ายขน (ขนหลุดร่วง) จึงทำให้หายป่วยเป็นปกติได้ช้า เป็นที่น่าสังเกตว่าไก่ต็อก, ไก่วงและเบ็ด จะไม่เป็นโรคนี้นี้ เมื่อไก่ตายถ้าเปิดซากดูจะพบว่ามีอาการอักเสบของระบบทางเดินหายใจโดยเฉพาะที่หลอดลมจะพบหนองชั้น และจะพบหนองที่ตุ่มด้วย

การป้องกันและการรักษา โรคหลอดลมอักเสบติดต่อในไก่นี้ ไม่มียารักษาแต่มีวัคซีนป้องกันโรค กรมปศุสัตว์ได้ผลิตวัคซีนป้องกันโรคหลอดลมอักเสบติดต่อด้วยไวรัสเชื้อเป็นสเตรนท้องถิ่น เป็นเชื้อไวรัสชนิดอ่อนไม่เป็นอันตรายต่อไก่ที่รับวัคซีนแต่สามารถให้ความคุ้มโรคหลอดลมอักเสบติดต่อในไก่ได้ผลดี เป็นวัคซีนบรรจุแห้งในสุญญากาศ บรรจุขวดละ 100 โด๊ส พร้อมน้ำยาละลาย 5 ซี.ซี เก็บรักษาเมื่อเวลาไปซื้อต้องมีกระดิกน้ำแข็งและนำมาเก็บไว้ในตู้เย็นที่บ้านช่องธรรมดา ขนาดความเย็น 4-6 องศา การใช้ต้องละลายวัคซีนด้วยน้ำยาละลาย 5 ซี.ซี แล้วใส่เข็มหยอดจุกไก่เขย่าขวดวัคซีนให้ละลายแล้วจึงนำมาหยอดจุกไก่ตัวละ 2 หยด ถ้าเป็นลูกไก่ควรหยอด 2 ครั้ง ห่างกัน 3 สัปดาห์ ถ้าเป็นไก่ใหญ่ให้ทำวัคซีนทุก ๆ 3 เดือน ข้อควรระวัง ในการใช้วัคซีนเพื่อเกิดความคุ้มโรค และปลอดภัยของผู้ทำวัคซีน คือ ห้ามวัคซีนถูกแสงแดด กระบอกรีดยาและเข็มที่จะใช้ทำวัคซีนต้องฆ่าเชื้อด้วยการต้มน้ำร้อนห้ามใช้สารเคมีฆ่าเชื้อ วัคซีนที่ละลายแล้วต้องแช่เย็นด้วยน้ำแข็งและต้องใช้ให้หมดภายใน 2 ชั่วโมง ขวดวัคซีนที่ใช้แล้วต้องทำลายด้วยการเผาหรือต้มด้วยน้ำร้อนเท่านั้น เนื่องจากเป็นวัคซีนเชื้อเป็น จึงควรระวังอย่าให้วัคซีนเข้าตาคน

โดยปกติในปัจจุบันโรคหลอดลมอักเสบติดต่อในไก่เราไม่ค่อยได้พบเห็นโรคระบาด เนื่องจากวงการเลี้ยงไก่เลี้ยงไก่ไข่ ไก่เนื้อ การเลี้ยงไก่ชน ไก่สวยงามแม้กระทั่งไก่พื้นบ้านรู้จักการทำวัคซีนป้องกันโรคมานานแล้ว และกรรมปศุสัตว์ก็ผลิตวัคซีนที่มีคุณภาพออกมาจำหน่ายด้วย ซึ่งเราจะรู้จักไปซื้อวัคซีนที่ใช้ในการเลี้ยงไก่ 2 อย่าง คือ วัคซีนหลอดลมและวัคซีนนิวคาสเซิล ดังนั้น จึงทำให้โรคหลอดลมอักเสบติดต่อในไก่ จึงไม่ค่อยพบเห็นการระบาด แต่อย่าชะล่าใจเพราะว่าไก่จะป่วยเป็นเฉพาะรายหรือเฉพาะคอกแล้วที่ไม่ได้ทำวัคซีนป้องกันโรคก็ได้ ดังนั้น การเลี้ยงไก่ต้องทำวัคซีนป้องกันโรคให้ครบทุกชนิด ในไก่ชนเรานิยมทำวัคซีน 4 ชนิด คือ วัคซีนป้องกันโรคนิวคาสเซิล วัคซีนป้องกันโรคฝีดาษ วัคซีนป้องกันโรคอหิวาต์ และวัคซีนป้องกันโรคหลอดลม เมื่อทำวัคซีนป้องกันโรคในฟาร์มหรือซุ้มของเราได้ครบทุกชนิดแล้วจะสามารถป้องกันโรคได้ไก่จะสมบูรณ์แข็งแรง

.....

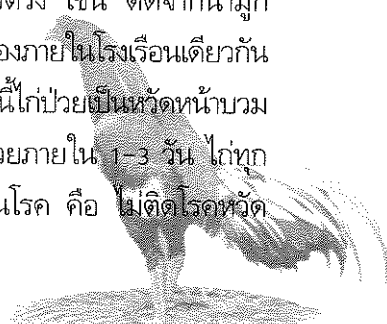
โรคหวัดติดต่อธรรมดาของไก่ (หวัดหน้าบวม)

(INFECTIOUS CORYZA OF CHICKEN)

นายสัตวแพทย์นิติส ตั้งตระการพงษ์

คนเราย่อมเคยป่วยด้วยโรคหวัดกันทุกคน บางคนเป็นหวัดบ่อย ๆ ด้วยอาการน้ำมูกไหล ไอจามและบางครั้งก็มีไข้ขึ้น ในไก่ก็เป็นโรคหวัดได้เช่นเดียวกัน โรคหวัดในไก่สามารถระบาดติดต่อไปยังไก่ตัวอื่น ๆ ได้ โดยเฉพาะจะพบไก่เป็นหวัดได้บ่อย ๆ ในฤดูฝนและในช่วงเปลี่ยนฤดู จากฤดูหนาวเป็นฤดูร้อน จากฤดูร้อนเปลี่ยนเป็นฤดูฝน และจากฤดูฝนเปลี่ยนเป็นฤดูหนาว เราจะพบไก่ป่วยเป็นโรคหวัดเสมอ ๆ ซึ่งเรียนว่าโรคหวัดธรรมดาไก่นี้มีโอกาสป่วยได้ทุกตัว ถ้าร่างกายไก่แข็งแรงโรคหวัดจะหายได้เอง หรือบางครั้งอาจพบไก่ป่วยเป็นแบบเรื้อรังได้และมีโรคอื่น ๆ แทรกด้วย ชาวไก่ชนจะเรียกชื่อหวัดธรรมดาที่ว่า “โรคหวัดหน้าบวม” เพราะไก่ที่ป่วยจะมีอาการหน้าบวม เนื่องจากช่องโพรงจมูกอักเสบ โรคหวัดหน้าบวมเป็นโรคติดต่อกันในไก่ทำความเสียหายในอุตสาหกรรมเลี้ยงไก่ไข่มาก เพราะทำให้ไข่ลดลง แต่ในไก่ชนนั้นถ้าพบโรคหวัดระบาดในลูกไก่อาจทำให้ลูกไก่แคระแกรนได้ ดังนั้น การป้องกันไม่ให้ไก่เป็นหวัดน่าจะดีกว่า โรคหวัดหน้าบวมนี้มีสาเหตุมาจากเชื้อแบคทีเรีย ชื่อว่า **เฮโมฟิลัส (HAEMOPHILUS GALLINARUM)**

การติดต่อของโรคหวัดหน้าบวม เนื่องจากเชื้อแบคทีเรียเป็นสาเหตุของโรคหวัดหน้าบวม ดังนั้น การแพร่เชื้อการระบาดของโรคหวัดหน้าบวมจึงเป็นการสัมผัสเชื้อโดยตรง เช่น ติดจากน้ำมูกของไก่ป่วย ติดต่อกันโดยการกินอาหาร และน้ำดื่มหรือติดต่อกันทางอากาศ ฝุ่นละอองภายในโรงเรือนเดียวกัน นกกระจอกบ้านที่เป็นมาแยงอาหารไก่กินสามารถนำเชื้อโรคมารับติดต่อกันได้ นอกจากนี้ไก่ป่วยเป็นหวัดหน้าบวมเรื้อรังจะเป็นตัวแพร่โรคในฝูงได้ เมื่อไก่ได้รับเชื้อโรคแล้ว ไก่จะแสดงอาการป่วยภายใน 1-3 วัน ไก่ทุกอายุสามารถติดโรคหวัดได้ แต่ลูกไก่แรกเกิดอายุ 3-5 วัน จะมีความต้านทานโรค คือ ไม่ติดโรคหวัด

หน้าบวม ไก่แก่และไก่ที่มีอายุมากจะแสดงอาการป่วยรุนแรงกว่าไก่เล็กในฤดูฝน และฤดูหนาวมักพบว่า ไก่อายุ 1-2 เดือน เป็นโรคหัวตหน้าบวมได้ง่าย สัตว์ปีกที่มีความต้านทานต่อหัวตหน้าบวม คือ ไม่เป็น หัวตหน้าบวมได้แก่ ไก่วง, นกพิราบ, นกกระจอกและเป็ด

อาการของโรคหัวตหน้าบวม ไก่ที่ป่วยด้วยโรคหัวตธรรมดาจะพบว่ามัน้ำมูกใส ๆ ไหลออกมาจากช่องจมูก อาการที่เด่นชัด คือ จะพบไก่หน้าบวม เพราะช่วงโพรงจมูกอักเสบและ บางครั้งจะพบว่าเหนียงบวม ในไก่ตัวผู้ตาจะอักเสบ บางครั้งจะมีหลอดลมอักเสบมีการหายใจเสียงดัง และมีไอ จามด้วย ไก่ป่วยจะกินน้ำมากทำให้อุจจาระเหลว ไก่ชนที่แข็งแรงอาจหายป่วยได้เองโดยไม่ต้องรักษา และไก่ที่เคยป่วย คือ หายป่วยแล้วจะมีความคุ้มโรคได้นานถึง 1 ปี ไก่ป่วยจะกินอาหารและน้ำได้น้อย ในไก่ไข่จะไข่ลดลง ไก่ที่ป่วยด้วยโรคหัวตธรรมดานี้ทำให้ร่างกายอ่อนแอจึงมักมีโรคอื่นแทรกซ้อน เช่น โรคคอหิวน้ำและโรคหลอดลมอักเสบ ถ้าหากฟาร์มหรือคนเลี้ยงไก่ได้ทำวัคซีนป้องกันโรคระบาดให้ไก่เลี้ยง เช่น โรคนิวคาสเซิล, โรคหลอดลมอักเสบ, แล้วก็สามารถบอกได้ทันทีว่า อาการป่วยที่ไก่แสดงออกมา คือ โรคหัวตธรรมดาหรือโรคหัวตหน้าบวมอย่างแน่นอน

การป้องกันและรักษาโรคหัวตหน้าบวม การเลี้ยงไก่ต้องเลี้ยงไก่ทุกตัวทุกอายุให้ แข็งแรงสมบูรณ์ โดยให้อาหารอย่างเพียงพอ มีการถ่ายพยาธิอย่างน้อยปีละครั้ง โรงเรือน คอกเลี้ยง ต้อง โปร่งอากาศถ่ายเทได้ และควรมีแดดส่องถึงเป็นการฆ่าเชื้อโรคได้ ในฤดูฝนอย่าเลี้ยง หรือให้ไก่ตากฝนและ ต้องป้องกันลมในฤดูหนาว สิ่งเหล่านี้เป็นการป้องกันไม่ให้ไก่เป็นโรคหัวตและโรคอื่น ๆ ส่วนการรักษา นั้นถ้าพบว่าไก่ป่วยหลายตัวก็ใช้ยาละลายน้ำให้กินก็ได้ ถ้าเป็นเฉพาะตัวจะใช้ยาฉีดก็ได้ซึ่ง ใช้ยาพวกซัลฟา และแอนติไบโอติก เช่น อ็อกซีเตตราไซคลีน, ออโรมัยซินหรือสเตรปโตมัยซิน ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ 200 มิลลิกรัม ต่อไก่ 1 ตัว สำหรับไก่ชนโรคหัวตหน้าบวมสามารถป้องกันได้ โดยการเลี้ยงไก่ให้สมบูรณ์ แข็งแรงและจัดการโรงเรือนให้สะอาด ถ่ายพยาธิทุกปีทุกตัวและป้องกันช่วงเปลี่ยนฤดูไม่ให้ไก่ได้รับการ กระชบกระเทือนช่วงเปลี่ยนอากาศอย่างรวดเร็ว ควรใช้วิตามินซีหรือวิตามินรวมอื่น ๆ ละลายน้ำให้ไก่ กินเพื่อให้ร่างกายไก่ปรับตัวเข้ากับฤดูที่เปลี่ยนแปลงได้รวดเร็ว โรคหัวตหน้าบวม ใช้แอนติไบโอติกทุกชนิด รักษาให้หายได้

โรคไทฟอยด์ในไก่ (FOWL TYPHOID)

นายสัตวแพทย์นิลิต ตั้งตระการพงษ์

ชื่อโรคไทฟอยด์ในสมัยก่อนเราได้ยินบ่อย ๆ เพราะโรคนี้เป็นในคนโดยเฉพาะในเด็ก เด็กที่เป็นโรคจะผอม ผอมร่วงแคระแกรน เดียวนี้คนเป็นโรคไทฟอยด์น้อยจึงไม่ค่อยได้ยินชื่อโรคนี้ สำหรับ ในไก่นั้นชื่อโรคไทฟอยด์ก็ไม่ค่อยได้ยินว่าไก่เป็นโรคนี้เพราะอาการป่วยของลูกไก่จะมีอุจจาระขาว ๆ ติดอยู่ที่ก้นซึ่งเราจะเรียกชื่อว่า **โรคขี้ขาวในไก่** หรือเรียกชื่อว่า โรคพอลโลลุ่ม แต่สองโรคนี้มีสาเหตุ มาจากเชื้อแบคทีเรียตระกูลเดียวกัน คือ โรคไทฟอยด์เกิดจากเชื้อ SALMONELLA-GALLINARUM โรคขี้ขาวเกิดจากเชื้อ SALMONELLA-PULLORUM เนื่องจากอาการของโรคทั้งสองนี้คล้าย ๆ กัน

ในปัจจุบันจึงนิยมเรียกชื่อโรคแบบรวม ๆ ว่า โรคซัลโมเนลโลซิสในไก่ (SALMONELLOSIS)

อาการ ของโรคไทฟอยด์ในไก่นั้นเนื่องจากเป็นโรคที่ติดต่อผ่านทางแม่ไก่ที่มีเชื้อโรคนี้แฝงอยู่จึงทำให้ไข่ของแม่ไก่ที่เป็นโรค เมื่อถูกฟักออกมาจะพบว่ามิลูกไก่ตายคางหรือฟักด้วยเครื่องจะมีลูกไก่ตายในถาดฟักไข่เรียกว่าลูกไก่ตายโคม ลูกไก่ที่เกิดรอดมาจะมีการเจริญเติบโตช้าเนื่องจากร่างกายอ่อนแอ กินอาหารได้น้อย ถ่ายอุจจาระออกมามีสีขาว ๆ ติดอยู่ที่ก้น หายใจหอบ ในไก่โตขึ้นมาถ้าโรคนี้อะบาดรุนแรงจะพบว่าไก่ไม่กินอาหาร ขนจะหยาบยุ่ง หน้าซีด หงอนจะซีด อุณหภูมิร่างกายจะสูงอยู่ 2-3 วัน แล้วไก่จะตาย ในการระบาดของโรคจะทำให้ไก่ตายถึง 50 % ในไก่โตไก่ใหญ่แล้วไก่ตายประมาณ 10 % แต่เชื้อโรคจะแฝงอยู่ในตัวไก่ซึ่งจะแพร่โรคต่อไปได้ทางไข่ ไก่ที่ตายถ้าเปิดซากดูจะพบว่าตับจะขยายใหญ่มีสีเหลือง และมีจุดสีขาว ๆ บนตับ ที่ชนรอบกันจะมีลักษณะชุ่มด้วยอุจจาระเนื่องจากลูกไก่จะถ่ายบ่อย ๆ เมื่อนติดอยู่เป็นสีเขียว ๆ ขาว ๆ

- **การป้องกันและรักษา** เนื่องจากโรคไทฟอยด์และโรคซัลโมเนลโลซิสติดต่อผ่านทางพ่อแม่ไก่และแม่ไก่ผ่านทางอุจจาระทางไข่ไก่ ดังนั้น การป้องกันจึงต้องทำความสะอาดคอก โรงเรือนให้สะอาดอยู่เสมอ ซักผ้าที่ไก่ออกไปทุกวัน มีการซื้อยาพ่นยาฆ่าเชื้อโรคในโรงเรือนเสมอ ถ้าฟักไข่ด้วยเครื่องจะต้องทำความสะอาดฆ่าเชื้อในตู้ฟักอยู่เสมอ ถ้าหากทุกฟาร์มสามารถตรวจเลือดพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ไก่ที่จะนำมาเพาะพันธุ์ได้ยิ่งดี เพราะว่าไก่ชนเป็นโรคนี้ประมาณ 10% กรมปศุสัตว์ได้ผลิตแอนติเจนไว้สำหรับตรวจโรคซัลโมเนลโลซิส (พอโลรัม) สามารถนำมาตรวจโรคไทฟอยด์ได้ด้วย หากพบว่าเป็นโรคให้คัดออกไป โดยเจาะเลือดไก่ 1 หยดลงบนแผ่นแก้วแล้วหยดแอนติเจน 1 หยดลงในเลือดแล้วใช้ไม้จิ้มฟันคนให้เข้ากันทิ้งไว้ 1-2 นาที ถ้าตกตะกอนแสดงว่าไก่เป็นโรค แอนติเจนนี้สามารถเก็บรักษาไว้ในตู้เย็นในปัจจุบันความนิยมตรวจโรคนี้มีน้อยมาก แต่โรคซัลโมเนลโลซิสนี้เป็นโรคต้องห้ามนำไก่เข้าประเทศของหลายประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่นต้องตรวจผ่าน ไม่พบโรคนัก่อน

ส่วนการรักษา นั้น ใช้ยาซัลฟาควินอลอนผสมน้ำให้กิน หรือใช้ยาปฏิชีวนะก็ได้ คือ สเตรปโตมัยซิน คีโรวเตดต้าไซคลิน ถึงแม้ว่าจะมียารักษาให้หายได้แต่ความเสียหายของโรคมีมากมาย จึงควรปรึกษาสัตวแพทย์เพื่อทำการตรวจโรคทั้งฟาร์มเพื่อค้นหาโรคแล้วคัดไก่ตัวที่เป็นโรคออกจากฟาร์มจะเป็นการดีที่สุด

ข้อขำบวมอักเสบของไก่ชน

(ARTHRITIS)

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์

อาการข้อขำบวมอักเสบในไก่ชนเราพบได้เสมอโดยเฉพาะในไก่ตี หากสังเกตให้ตั้งตั้งแต่เราเพาะลูกไก่จนเจริญเติบโตเลี้ยงเป็นไก่นั้น อาการข้อขำบวมอักเสบจะพบได้ในไก่ทุกอายุ อาจจะมีข้อขำบวมอักเสบเป็นขาเดียวหรือเป็นพร้อมกันสองขาก็ได้ การรักษาคือขำบวมอักเสบยากบ้าง หรือรักษาให้หายได้เร็วบ้างอาจจะขึ้นอยู่กับอาการของโรคข้อขำบวมอักเสบ จึงเป็นโรคที่ชาวไก่ชนกลัวมาก สาเหตุของการเป็น

โรคข้อบวมอักเสบนั้น มีหลายสาเหตุ จึงควรทำความเข้าใจเพื่อที่จะได้หาทางป้องกันการเกิดโรค ไก่แก่ง ๆ เสียเพราะโรคข้อขาบวมอักเสบเป็นจำนวนมาก

1. สาเหตุเกิดจากการชน ไก่ที่ออกชนแต่ละครั้งนั้น ใช้เวลาแพ้ชนะกันนานตีกันหลายอัน การที่ตีกันต้องบินขึ้นลงนับครั้งไม่ถ้วน ดังนั้น ข้อขาจึงมีความจำเป็นมากในการสปริงตัวขึ้นลง จึงต้องใช้งานหนักในการชนแต่ละครั้ง ถ้าหากเราชนไก่ถี่ ๆ หลายครั้งข้อขาไม่ได้พักผ่อนอาจเกิดการอักเสบวมได้ พบได้ในไก่ที่มีน้ำหนักตัวมากข้อขาขยับทำงานหนักขึ้น หากพื้นชนมีลักษณะแข็ง เช่น พื้นดินหรือพื้นก้ามะหยี่ พื้นผิวลื่นลื่นหมดก็ทำให้กระทบกระเทือนถึงข้อขาได้ นอกจากนี้การชนกันก็มีโอกาสที่คู่ต่อสู้ที่ถูกบริเวณข้อขาได้และบางครั้งอาจพบไก่บางตัวมุดจิกข้อขาคู่ต่อสู้ด้วย เพราะว่ามีไก่ชนที่สมบูรณ์บริเวณเหนือขาจะมีผิวหนังแดง จึงเป็นจุดสนใจให้ฝ่ายคู่ต่อสู้จิกได้

2. สาเหตุเกิดจากบาดแผล เมื่อไก่เกิดบาดแผลที่ข้อขาหรือเกิดบาดแผลบริเวณอื่นของร่างกายจะมีเชื้อแบคทีเรียเข้าทางบาดแผลแล้วจะทำให้เกิดข้อขาบวมอักเสบได้ คือ เชื้อสตาฟิโลคอคคัส (STAPHYLOCOCCUS) เชื้อนี้มักทำให้ลูกไก่อายุน้อยข้อขาบวมเดินไม่ได้ ถ้าเป็นรุนแรงจะทำให้เป็นหนองในข้อและเชื้อที่อยู่ในดินไม่ต้องการอากาศหายใจคือ เชื้อคลอสทริเดียม (CLOSTRIDIUM NOVI) เชื้อเข้าสู่ร่างกายแล้วจะทำให้เกิดหนองในข้อเป็นรุนแรงทำให้ไก่ตายได้ ดังนั้น เมื่อไก่ตีแล้วเกิดบาดแผลจึงต้องขังเลี้ยงอย่างดีให้อยู่ในที่สะอาด การปล่อยไก่ที่มีบาดแผลไปคู้ยเขี่ยดินอาจจะทำให้ติดโรคได้

3. สาเหตุเกิดจากโรคประจำตัวไก่ บางครั้งเราไม่ทราบว่ามีโรคประจำตัวแฝงอยู่ในร่างกายเมื่อไก่มีร่างกายอ่อนแอ จะทำให้เกิดข้ออักเสบได้ เช่น โรคหวัดเรื้อรัง (C.R.D) เชื้อที่ทำให้เกิดโรค คือ ไมโครพลาสมา (Mycoplasma Gallisepticum) เชื้อนี้ทำให้ไก่เป็นโรคหวัดได้ทุกอายุทั้งไก่เล็กและไก่ใหญ่แม้จะรักษาให้หายแล้ว แต่ยังมีเชื้อแฝงอยู่ในร่างกายและพร้อมที่จะลงมาสู่ข้อทำให้เกิดการอักเสบของข้อได้ตลอดเวลา และยังมีเชื้อ Mycoplasma Synoviae เชื้อนี้จะทำให้ลูกไก่อายุ 1-4 เดือน ทำให้เกิดโรคข้อขาบวมอักเสบเรื้อรังและติดต่อกัน ๆ ด้วย ข้อขามีน้ำขังอยู่ จึงบวมและอาจทำให้อุ้งเท้าบวมได้ด้วย โรคสำคัญอีกโรคก็คือ โรคซึ่ขาว (โรคพุลโลรัม Pullorum) ซึ่งเกิดจากเชื้อซาลโมเนลล่า (Salmonella) ซึ่งจะเป็นกับไก่ทุกอายุ และยังเป็นโรคแอบแฝงอยู่ถึงไก่โต ซึ่งเชื้อโรคสามารถจะทำให้เกิดข้ออักเสบได้ตลอดเวลาเช่นกัน โรคซึ่ขาวนี้กรมปศุสัตว์มีแอนติเจนไวต์ตรวจในแม่ไก่พ่อแม่ หากพบให้คัดออกไม่ว่างทำพันธุ์เพราะเป็นโรคติดต่อซึ่งเราสามารถคัดโรคนี้ออกจากขุมของเราได้ก็จะป้องกันโรคข้ออักเสบได้ด้วย

4. สาเหตุเกิดจากเชื้อไวรัส ซึ่งอาจจะไม่เคยพบก็ได้เพราะเป็นกับลูกไก่จนถึงอายุ 4 เดือน จะพบว่าไก่เกิดอาการบวมอักเสบของขาทั้งสองข้าง

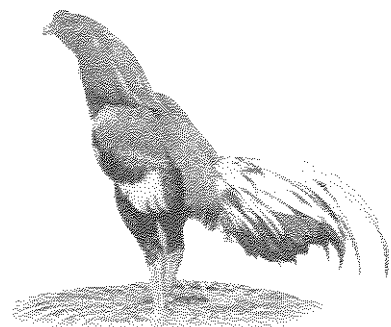
5. ข้อขาบวมอักเสบเกิดจากเชื้อไวรัส ซึ่งเชื้อไวรัสชนิดนี้จะเข้าสู่ร่างกายไก่ได้ด้วยการหายใจเข้าไปหรือกินปนกับอาหารเข้าไป เชื้อไวรัสนี้จะทำให้ลูกไก่แคระแกรน แต่ในไก่ใหญ่จะทำให้เดินกระเผลกและทำให้ข้อขาบวมอักเสบ การอักเสบจะเป็นเรื้อรังลุกลามไปยังข้ออุ้งเท้าและนิ้วเท้าได้

6. ข้อขาบวมเกิดจากการขาดวิตามินเอและดี และธาตุแคลเซียมในลูกไก่รุ่น ๆ ทำให้กระดูกสร้างกระดูกไม่ดีพอ

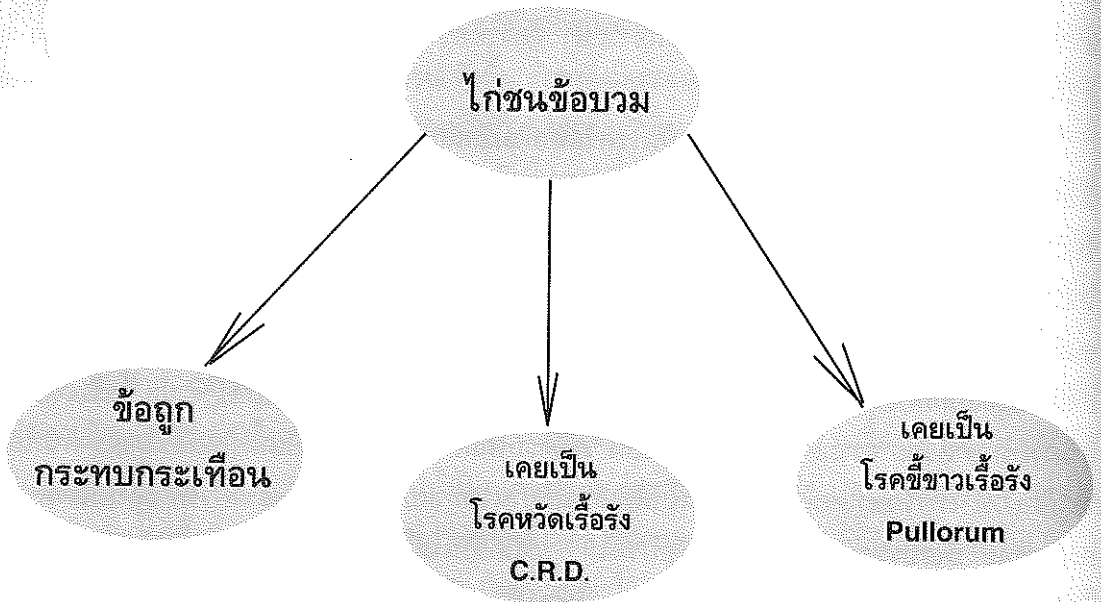

อาการที่พบ ของไก่ที่เป็นเชื้อชาวมออักเสบนั้น จะเห็นเชื้อชาวมออักเสบแดงไก่อจะเดินกระพริบเดินขาเจ็บ ซึ่งหากเป็นมากจะหมอบเดินไม่ได้ เป็นอาการที่แสดงให้เห็นชัดเจนเมื่อพบเห็น หากพบในไก่นั้นต้องพิจารณาหาสาเหตุก่อนจึงรักษา ต้องให้ความสนใจในการป้องกันโรคมกกว่า ซึ่งมีสาเหตุของโรคทั้ง 6 ข้อที่กล่าวมา

การรักษาและการป้องกันโรคเชื้อชาวมออักเสบ พวกเราชาวไก่นั้นส่วนใหญ่จะมุ่งแต่เรื่องรักษาไม่ว่าไก่อจะป่วยเป็นโรคอะไร จะมุ่งแต่เรื่องหายหาหมอรักษา ในเรื่องการรักษาโรคเชื้อชาวมออักเสบนี้อันแรก คือ ให้ไก่พักผ่อนไม่ให้เดินมากให้ขังสุ่ม และปล่อยให้เดินบ้างบางเวลาหากเราตรวจแล้วพบว่าไก่เรามีสาเหตุเกิดจากการชนที่มากเกินไป 2 อันขณะเลยตีติดต่อกันทุกอาทิตย์ - 2 อาทิตย์ เป็นการชนที่ถี่เกินไป ไก่ไม่ได้พักผ่อนหรือเกิดจากพื้นสังเวียนที่แข็งเกินไปก็ได้ หากเชื่อว่าไก่เราเชื้อชาวมออักเสบมีสาเหตุเกิดจากเชื้อแบคทีเรียเข้าก่อเกิดการอักเสบตามสาเหตุข้อ 2 และ 3 ก็ควรรักษาด้วยยาปฏิชีวนะ ซึ่งเชื้อเหล่านี้สามารถรักษาด้วยยาธรรมดา เช่น เพนนิซิลิน สะเตรบโทมัยซิน ซึ่งตัวยาเป็นน้ำมันเมื่อฉีดเข้ากล้ามเนื้อไก่จะรู้สึกปวด การรักษาโดยทั่วไปต้องให้ไก่พักผ่อนใช้ยานวดทาแบบคนเจ็บหัวเข่าแล้วให้กินหรือฉีดพวกสะเตรออย เพื่อบรรเทาการบวมก็หายข้อบวมได้ การป้องกันไม่ให้ไก่เป็นโรคเชื้อชาวมออักเสบจะดีกว่าในการเพาะพันธุ์ไก่นั้นก็ควรตรวจหาโรคเชื้อชาวมออักเสบ ถ้าพบให้คัดออกไปเป็นพวกที่ควรรักษาให้หาย เพราะเชื้อของโรคทั้ง 2 ชนิดนี้แฝงในตัว ไก่อจะกำเริบทำให้เชื้ออักเสบได้ตลอดเวลาและป้องกันโรคแทรกเมื่อไก่มีบาดแผลก็ต้องรักษาให้หายไว ๆ ส่วนการชนการช้อนนั้นอย่าให้ถี่เกินไป ไก่ไม่ได้พักผ่อนข้อขาหากไก่อ้วนเกินไปแล้วเอามาช้อนตี ข้อขาอาจทำงานหนักเกิดการอักเสบได้ เมื่อไก่อ้วนต้องช้อนตีให้น้อยค่อย ๆ เพิ่มเวลาให้นานขึ้นไก่อจะได้ปรับตัวเองและลดน้ำหนักด้วย จึงขอให้ชาวไก่นั้นหันมาสนใจต่อโรคเชื้อชาวมออักเสบด้วย และป้องกันการเกิดโรค จะทำให้ไก่เก่ง จะเก่งได้ยืนยาวด้วย โรคเชื้อชาวมออักเสบนี้เกิดกับลูกไก่งจนถึงไก่ใหญ่ได้ ดังนั้น การเลี้ยงไก่ตั้งแต่เล็ก ๆ มีความสำคัญ อย่าให้ขาดแร่ธาตุ แคลเซียม วิตามินเอและดี ลูกไก่จะมีอาการข้อขาตีแต่เล็ก ๆ ส่วนโรคที่มีแอบแฝงในตัวไก่ เช่น โรค ซี อาร์ ดี ควรจะรักษาให้หายอย่างเด็ดขาด มิฉะนั้นเชื้อโรคจะแฝงอยู่ในตัวไก่ ซึ่งพร้อมจะลงสู่ข้อขาเมื่อไก่อ่อนแอ ส่วนโรคพอลิโอโรสุมั้นควรจะฉีดเชื้อแอนติเจน จากปศุสัตว์มาตรวจพ่อไก่และแม่ไก่ หากพบให้คัดออกไป ก็จะทำให้ฟาร์มเราปลอดภัยจากเชื้อโรคนี้และเป็นการป้องกันโรคเชื้อชาวมออักเสบด้วย นอกจากนี้ไก่ที่ช้อนหรือชนมาเกิดบาดแผลตามใบหน้าหรือถูกแทงด้วยเดือยมา ต้องรีบรักษาให้หายก่อน จึงจะปล่อยให้เดินเล่นได้ เพื่อป้องกันการติดเชื้อทางบาดแผล นอกจากนี้จะต้องทำคอก เล้า ที่เลี้ยงไก่ให้สะอาดอยู่เสมอ ไก่อจะปลอดภัยจากโรคเชื้ออักเสบได้

สาเหตุไกชนข้อบวมอักเสบ

โรคกัมโบโร

(GUMBORO DISEASE)

นายสัตวแพทย์हित ตั้งตระการพงษ์

โรคกัมโบโรเป็นโรคที่เริ่มได้ยินมาประมาณ 30 ปีแล้ว ดูเหมือนจะเป็นโรคใหม่สำหรับเมืองไทย และเป็นโรคเมืองนอกนำเข้าประเทศไทยน่าจะมาพร้อม ๆ กับการนำเข้าไก่เนื้อและระบดอยู่ในวงการอุตสาหกรรมไก่เนื้อของเมืองไทย การวิเคราะห์โรคนี้ค่อนข้างยากเพราะว่าโรคกัมโบโรจะพบว่าเป็นร่วมกับโรคอื่น ๆ เช่น โรคนิวคาสเซิล, โรคหลอดลมอักเสบ โรคไตอักเสบและยังพบโรคกัมโบโรเป็นร่วมกับโรคบิดด้วย ในปัจจุบันยังพบโรคกัมโบโรในหมู่ผู้อุตสาหกรรมเลี้ยงไก่เนื้อ, ไก่ไข่ สำหรับไก่ไทยที่เลี้ยงกันตามชนบทหรือวงการเลี้ยงไกชนนั้นพบว่าเป็นโรคนี้บ้าง เพื่อเป็นการเพิ่มความรู้อันเป็นการไขข้อข้องใจนำมาแนะนำให้รู้จักโรคกัมโบโรนี้

โรคกัมโบโรเป็นชื่อที่เรียกกันทั่ว ๆ ไป และจำได้ง่าย ๆ แต่ชื่อที่เป็นทางการนั้น คือโรคต่อมเบอร์ซ้าอักเสบติดต่อกัน (INFECTIOUS BURSAL DISEASE) ต่อมเบอร์ซ้าจะอยู่บริเวณรูทั้นคือ รูขี้, รูเยี่ยวหรือออกไขในตัวเมีย เมื่อไก่ป่วยด้วยต่อมเบอร์ซ้าอักเสบจะทำให้ไก่ตัวนั้นมึนงงมึนงงในตัวเองลดลงทำให้โรคอื่นแทรกซ้อนเข้ามาในตัวนั้นจะตายได้รวดเร็วเป็นโรคระบาดในลูกไก่อายุ 3-6 อาทิตย์และระบาดไปทั่วโลก ในหมู่ผู้อุตสาหกรรมเลี้ยงไก่เนื้อ, ไก่ไข่ สำหรับไก่พื้นเมืองไทยนั้นยังไม่มีผลกระทบโรคนี้อย่างรุนแรงแต่อาจจะพบได้เฉพาะรายเท่านั้น สาเหตุของโรคเกิดจากเชื้อไวรัสซึ่งทำให้โรคนี้อาการรวดเร็วและทำให้ลูกไก่ติดโรคและตายเป็นจำนวนมาก ในลูกไก่แรกเกิดจนถึง 3 อาทิตย์

จะมีภูมิต้านทานโรคนี้จะเป็นภูมิต้านทานที่ถ่ายทอดจากแม่มายังลูกไก่ ส่วนไก่ที่มีอายุตั้งแต่ 3 อาทิตย์ ถึง 6 อาทิตย์จะป่วยตายด้วยโรคนี้และมีอัตราการติดโรคสูง ส่วนไก่ที่มีอายุตั้งแต่อายุ 6 อาทิตย์ถึงไก่โต ไก่ใหญ่พ่อแม่ไก่จะมีภูมิต้านทานและไม่เป็นโรคนี้ การติดต่อของโรคจะเกิดจากไก่ป่วยขับถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ น้ำมูกน้ำลายติดไปกับภาชนะเครื่องใช้การเลี้ยงและเนื่องจากเชื้อโรคเป็นเชื้อไวรัสจึงสามารถติดต่อกันไปยังไก่ตัวอื่น ๆ ได้ง่าย

อาการของโรคกัมโบโร จะพบว่าลูกไก่จะป่วยเหมือนโรคอื่น ๆ โดยทั่วไป คือ ยืนซึม ไม่กินอาหาร, ปีกตก, ขนเหียง, นอนลงกับพื้น, ขับถ่ายเป็นน้ำสีขาวๆ ลูกไก่อายุ 3-6 อาทิตย์จะตายอย่างรวดเร็วภายใน 3-5 วัน หลังพบอาการป่วยอัตราการตายสูง ถึง 37 เปอร์เซ็นต์ ส่วนอัตราการติดโรคเป็นโรคสูงถึง 100 เปอร์เซ็นต์ ส่วนการชันสูตรโรคนั้นต้องนำลูกไก่มาผ่าซากดูหรือดูที่รูกันเพื่อดูว่าต่อมเมอร์ธา มีขนาดขยายใหญ่และมีจุดเลือดออกหรือเปิดหนังดูบริเวณต้นขาจะพบมีจุดเลือดออกหรือมีจ้ำเลือดออกบริเวณกว้าง ซึ่งทั้งสองอย่างนี้จะเป็นลักษณะประจำของโรคกัมโบโร

การป้องกันและรักษา สำหรับผู้เลี้ยงไก่ไทยชนนั้น การจัดการคอกให้ดีสะอาดอยู่เสมอ อยาล้างไก่อายุต่าง ๆ กันอยู่รวมกันจะทำให้ไก่เครียด การซื้อลูกไก่มาเลี้ยงควรซื้อลูกไก่อายุมากกว่า 6 อาทิตย์ ก็จะปลอดภัยจากโรคกัมโบโรและควรซื้อจากคอกหรือฟาร์มที่ไม่เคยเกิดโรคนี้มาก่อน หากพบว่าไก่เป็นโรคนี้ควรคัดออกหรือทำลายเสีย ส่วนการรักษาโรคกัมโบโรนั้นเนื่องจากเชื้อไวรัสเป็นสาเหตุของโรค จึงไม่มียารักษาโดยตรงแต่มีการแนะนำให้ยาแอนตี้ไบโอติกในขนาดที่สูง จะเป็นแอนตี้ไบโอติกชนิดไหนก็ได้ เช่น เทอร์ราไมซิน, ออริโอมัยซิน โดยให้วิตามินเอร่วมด้วย แต่การป้องกันโรคที่ดีควรหาวัคซีนมาป้องกันโรคไว้ก่อนจะดีกว่า กรมปศุสัตว์ได้ผลิตวัคซีนป้องกันโรคกัมโบโรมาจำหน่าย ให้ติดต่อซื้อจากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดโดยใช้หยอดจุมูกไก่อายุ 14 วัน (2 อาทิตย์) และควรจะหยอดจุมูกซ้ำอีกเมื่อลูกไก่อายุได้ 5 อาทิตย์ ก็จะสามารถป้องกันโรคกัมโบโรได้ตลอดชีวิตไก่

สรุปแล้วโรคกัมโบโรเป็นโรคที่ไม่อันตรายมากเชื่อว่าไก่ชนไทยมีร่างกายแข็งแรงมีภูมิต้านทานโรคได้แต่อาจจะมีอาการตายด้วยโรคนี้ได้เฉพาะราย ไม่พบว่ามียารักษาการระบาดในบริเวณกว้างในชนบท แต่เป็นการไม่ประมาทควรหาวัคซีนมาป้องกันโรคในฟาร์มก็จะเป็นการดี

ลูกตาไก่เป็นฝ้าขาว (KERATITIS)

นายสัตวแพทย์นิลิต ตั้งตระการพงษ์

ลูกตาไก่โดยปกติจะใสใสคลุมอยู่ภายนอกตรงกลางลูกตาจะเป็นสีดำนัล้อมรอบตาดำจะมีสีเหลืองหรือสีส้ม ๆ เมื่อพบว่าลูกตาไก่เป็นฝ้าขาวคือส่วนที่คลุมรอบตาที่ปกติเป็นสีใส ๆ นั้นเกิดเป็นสีขาวขุ่นจึงบังลูกตาดำหรือส่วนของสีเหลือง ๆ ไว้จึงทำให้ไก่มองไม่เห็นหรือเห็นกลางเลือน นักเลี้ยงไก่โดยทั่วไปต้องได้พบเห็นอาการลูกไก่มีตาเป็นฝ้าขาวได้เสมอ ๆ ตาเป็นฝ้าขาวนี้อาจพบลูกตาไก่ข้างเดียวหรือสองข้างก็ได้และเป็นกับไก่ได้ทุกอายุตั้งแต่อายุน้อยจนถึงไก่ชนหรือพ่อแม่ไก่ก็ได้ ลูกตาไก่เป็นฝ้าขาวนี้

อาจพบได้จากอาการแทรกซ้อนของไก่ที่ป่วยเป็นโรคอื่น ๆ เช่น ไก่เป็นโรคหวัดชนิดต่าง ๆ ไก่เป็นโรคระบบทางเดินหายใจ, โรคฝีดาษ, โรคเหล่านี้เมื่อไก่ป่วยหลายวันเข้าอาการโพรงจมูกอักเสบก็จะลุกลามไปยังตาได้ทำให้เกิดอาการตาอักเสบ และจะทำให้เกิดลูกตาเป็นฝ้าขาวได้ สำหรับไกชนนจะเกิดจากการชนกันโดยไก่อาจถูกฝ่ายคู่ต่อสู้แทงบริเวณตาหรือถูกตีบริเวณรอบ ๆ ตาเมื่อตาถูกกระทบกระเทือนจึงเป็นสาเหตุของตาอักเสบ ซึ่งอาการตาอักเสบอาจลุกลามไปทำให้เกิดลูกตาเป็นฝ้าขาว ส่วนการรักษาอาการไก่ลูกตาเป็นฝ้าขาวนั้นไม่ยากแต่ต้องทราบสาเหตุของโรคก่อนจึงจะรักษาได้ตรงจุดทำให้อาการหายได้อย่างรวดเร็วและเป็นการถาวร

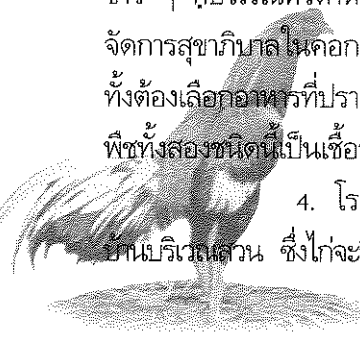
ลูกตาไก่เป็นฝ้าขาวนี้จะตรงกับชื่อโรคที่เป็นภาษาอังกฤษว่า KERATITIS คือ การอักเสบของลูกตาซึ่งปกติส่วนที่เป็นผิวนอกของลูกตา (CORNEA) จะสีใสต่อมาอาการของโรคทำให้เป็นฝ้าขาวซึ่งมีสาเหตุของตาฝ้าขาวนี้หลายสาเหตุ ดังนี้

1. ตาถูกกระทบกระเทือนมักเกิดจากไก่ชนตีกัน จะถูกฝ่ายคู่ต่อสู้แทงด้วยเดือยหรือถูกกระทบกระเทือนบริเวณลูกตาหรือบริเวณใบหน้าใกล้ลูกตาทำให้ตาอักเสบแล้วอาการอักเสบจะลุกลามทำให้ตาเป็นฝ้าขาวได้

2. ตาฝ้าขาวเป็นอาการแทรกซ้อนจากไก่ป่วยด้วยโรคอื่น ๆ หรือเกิดจากสิ่งแวดล้อม เป็นพิษโรคที่ไก่ป่วยแล้วลุกลามจนทำให้ตาเป็นฝ้าได้นั้นเมื่ออยู่หลายโรค เช่น โรคหวัดชนิดต่าง ๆ โรคระบบทางเดินหายใจ, โรคฝีดาษ, โรคหลอดลมอักเสบ โรคเหล่านี้เมื่อไก่ป่วยจะทำให้ช่องจมูกหรือโพรงจมูกอักเสบ และโรคจะลุกลามผ่านทางท่อน้ำตาที่เชื่อมลงมายังโพรงจมูกทำให้ตาอักเสบ แล้วเป็นสาเหตุให้ตาเป็นฝ้าขาว ดังนั้นไก่ทุกอายุจึงเป็นตาฝ้าขาวได้ด้วย อาการของโรคเหล่านี้ นอกจากนั้นตาฝ้าขาวอาจเกิดจากสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ เช่น ในคอกเล้าที่สกปรกไม่กวาดขี้ไก่ออกมาทำลาย เมื่อพื้นคอกชื้นด้วยน้ำหรือฝนตกขี้ไก่จะแปรสภาพเป็นแก๊สแอมโมเนียตลอดคืน 12 ชั่วโมงหรือหลาย ๆ วัน จะทำให้น้ำตาไหลตาอักเสบเกิดเป็นฝ้าขาวได้ ดังนั้นคอกไก่จึงควรให้อากาศถ่ายเทได้ดี และต้องสะอาดอยู่เสมอ

3. โรคแอสเพอร์จิลโลซิส (ASPERGILLOSIS) โรคนี้คือโรคเกิดจากเชื้อราที่พวกเรารู้จักกันดี คือ สารพิษที่ถูกสร้างขึ้นจากเชื้อราที่มีชื่อว่าอัลฟาท็อกซิน (AFLATOXIN) เชื้อราจะแพร่กระจายปนมากับอาหาร สิ่งปฏิกูลในตู้ฟัก บริเวณคอกเล้า ไก่เลี้ยงจะสูดหายใจหรือกินเอาเชื้อราเข้าไปจึงทำให้ไก่ทุกอายุป่วยตายได้ ในลูกไก่เล็กจะป่วยตายได้รวดเร็ว ในไก่ใหญ่จะป่วยเรื้อรัง ไก่ป่วยจะผอม อูจจาระเหลว หายใจลำบากอ้าปากหายใจ ไก่ป่วยจะเป็นเฉพาะรายหรือป่วยหลาย ๆ ตัวก็ได้แต่การกินเชื้อราหรือ สารอัลฟาท็อกซินเข้าไป อาการที่พบเด่นชัด คือ ในลูกไก่หรือไก่เล็กจะพบก้อนหนองขาว ๆ ที่บริเวณหัวตาหรือใต้เปลือกตา ในไก่ใหญ่จะพบลูกตาเป็นฝ้าขาว ดังนั้น เพื่อขจัดเชื้อราจึงควรจัดการสุขาภิบาลในคอกเล้าให้สะอาดรวมทั้งรังให้ไก่ไข่หรือตู้ฟักไข่ บริเวณพื้นคอกต้องแห้งอยู่เสมอรวมทั้งต้องเลือกอาหารที่ปราศจากเชื้อรา เช่น ต้องตรวจดูข้าวโพดที่ทำเลียงหรือกากถั่วที่นำมาผสมอาหารซึ่งพืชทั้งสองชนิดนี้เป็นเชื้อราได้ง่าย

4. โรคพยาธิหนอนตาไก่ ซึ่งจะพบได้เสมอในการเลี้ยงไก่ปล่อยให้หากินตามบริเวณ

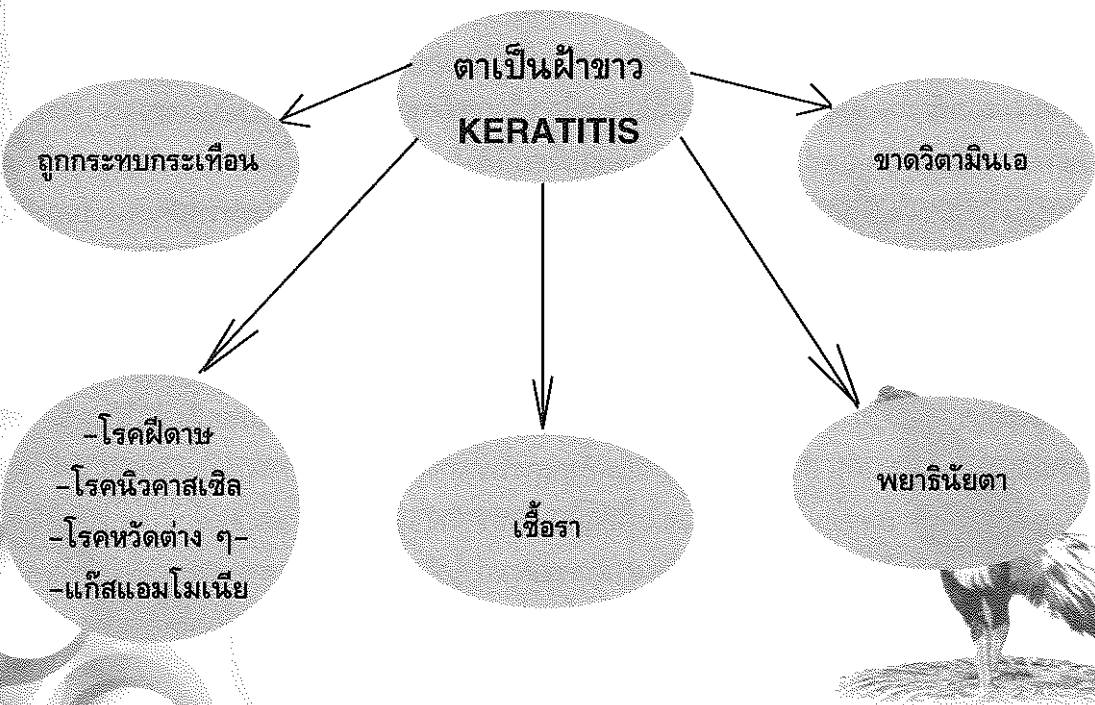
เมื่อไก่มีพยาธิขึ้นนัยน์ตาจะเป็นข้างเดียวหรือสองข้างก็ได้จะพบว่าไก่จะมีตามวมอักเสบมีขี้ตาขาว ๆ ตรงหัวตาไก่จะมีน้ำตาไหลกระปริบบ้อย ๆ ไก่จะเอาตามาเช็ดดูที่หัวปีกบ้อย ๆ ถ้าเป็นนานจะเป็นอุปสรรคต่อการมองเห็น และทำให้ลูกตาเป็นฝ้าขาว เมื่อพบว่ามียาพยาธิขึ้นนัยน์ตาควรเช็ดเอาออกให้หมดและขจัดแมลงสาบที่เป็นพาหะนำโรคให้หมดไปจากคอกแล้วด้วย

5. ลูกไก่ขาดวิตามินเอ (A) ในลูกไก่อายุตั้งแต่เดือนครึ่งขึ้นไปหากขาดวิตามินเอ จะพบว่าลูกไก่จะแคะแแกรน ยืนซึม ปากแข็งจะมีสีซีด, ยืนหลับ, น้ำตาไหล เปิดเปลือกตาขึ้นดูอาจพบตาเป็นฝ้าขาวใต้เปลือกตาก็มีก้อนสีขาว ๆ ติดอยู่คล้ายก้อนหนอง เมื่อพบจึงควรเช็ดออกและให้วิตามินเอเพิ่มในน้ำมันตับปลาเป็นเม็ดให้กินหรือให้กินผลไม้สุกหรือพืชสีเขียว เช่น ฟักทอง, มะละกอ เป็นต้น

การรักษาลูกตาไก่เป็นฝ้าขาว

ในการรักษานั้นต้องพิจารณาและหาสาเหตุของโรคก่อนตามหัวข้อทั้ง 5 ที่กล่าวมาแล้ว จึงค่อยรักษาตามสาเหตุนั้น ในไก่ทุกอายุจะป่วยด้วยอาการตาฝ้าขาวได้ซึ่งโดยตามหลักการแล้วต้องจัดการสุขาภิบาลคอกให้ดีให้สะอาดอยู่เสมอ ให้ไก่ได้กินอาหารให้ครบทุกหมู่ต้องไม่ขาดผักพืชสีเขียว, ผลไม้สุก ควรให้เป็นประจำซึ่งช่วยให้ไก่ที่เลี้ยงแข็งแรงไม่ป่วยด้วยโรคต่าง ๆ การขจัดขี้ไก่ก็จะช่วยให้คอกสะอาด ไม่มีแก๊สแอมโมเนีย และเป็นการตัดวงจรชีวิตพยาธิไก่ด้วย อาหารที่นำมาให้ไก่กินต้องตรวจดูไม่ให้เป็นเชื้อราปนมา และเมื่อไก่หลังจากชนมาต้องรีบดูแลรักษาโดยเร็ว การถูกตีบริเวณใบหน้า บริเวณตา โรคอาจลุกลามทำให้ตาอักเสบ และตาเป็นฝ้าขาวได้ ส่วนใหญ่การรักษาโดยรวมควรจะซื้อยาป้ายตาของคนใช้ เช่น เทอร์รามัยซิน ชนิดนี้ใช้น้ำมันป้ายตาหรือยาหยอดตาพวกสเตอรอยด์ เช่น คอโตหรือคอตีโซน ซึ่งยานี้จะใช้ร่วมกับการรักษาด้วยการขจัดสาเหตุโดยตรงด้วย จึงจะทำให้ตาฝ้าขาวของไก่หายได้รวดเร็ว

สาเหตุของลูกตาไก่เป็นฝ้าขาว

เลี้ยงไก่ในฤดูหนาว

นายสัตวแพทย์ธีรลิต ตั้งตระการพงษ์

โดยธรรมชาติแล้วเมื่อหมดฤดูฝนลมหนาวก็เริ่มพัดมา จากทิศทางเหนือลงมาจากทิศใต้ของประเทศไทย ทำให้อากาศเย็นลงจนเรารู้สึกหนาว อากาศที่หนาวมากของประเทศไทย คือ ภาคเหนือและภาคอีสาน อากาศจะหนาวจัดตามยอดเขาและบนดอย ลมหนาวทำให้คนเราไม่สบายได้ ซึ่งโรคหวัดจะเป็นโรคประจำฤดูหนาวของคน ในสัตว์ก็เช่นกันโดยเฉพาะผู้เลี้ยงไก่ จะทราบว่าฤดูหนาวมาแล้วนั้น จะพบว่าลูกจะชอบอยู่รวมกัน นอนสุมกัน กินน้ำน้อย กินอาหารน้อยลงกว่าปกติไก่ที่สู้ลมหนาวไม่ได้ จะแสดงอาการซีเขียวซีขาว ๆ มีน้ำมูกไหล หายใจลำบาก แสดงว่าไก่ไม่สบาย อาจจะเป็นโรคหวัดได้ ดังนั้นเมื่อเข้าฤดูหนาวเราต้องจัดการเลี้ยงดูไก่ให้เหมาะสมกับอากาศที่เย็นลง โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม การจัดการสุขภาพไก่ให้ไก่อบอุ่น ดังนี้

1. การป้องกันลมพัดที่หนาวเย็น อากาศที่หนาวในเวลากลางคืน คอกไก่ที่อยู่ในที่โล่งแจ้งมีลมโกรกควรต้องติดสแลนรอบเล้าในเวลากลางคืนก็เอาสแลนลง ส่วนเวลากลางวันที่มีอากาศร้อนแดดจัดก็ยกสแลนขึ้นก็จะช่วยให้ไก่ที่เลี้ยงอบอุ่นขึ้นสู้กับลมหนาวได้

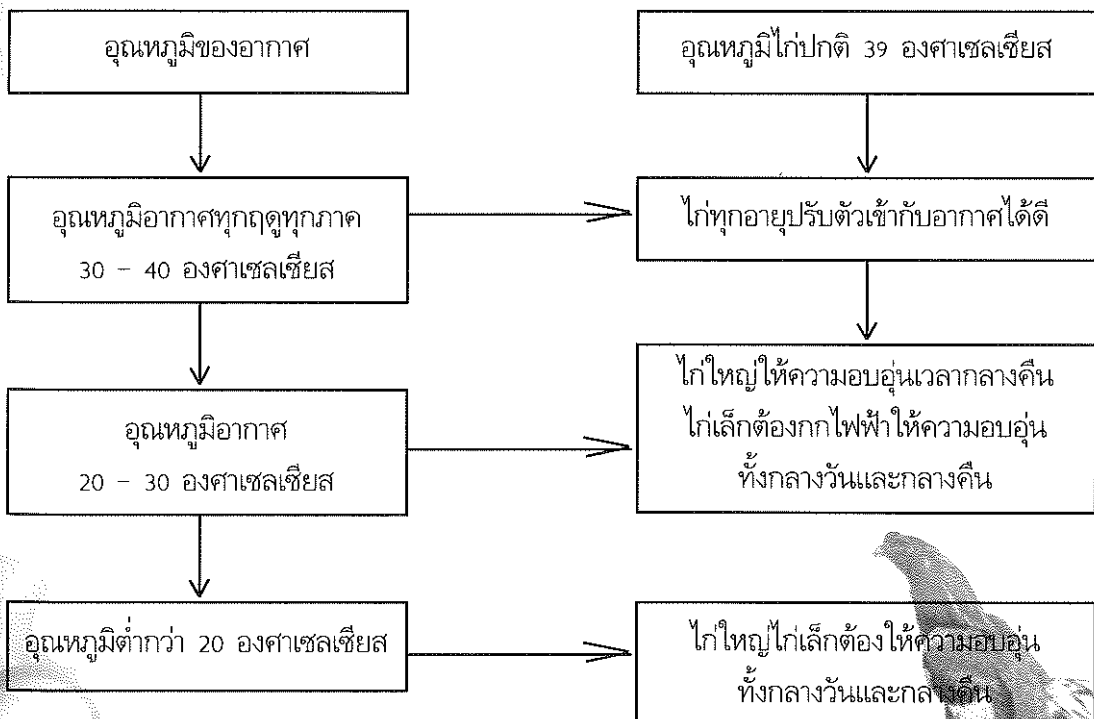
2. การเลี้ยงลูกไก่เล็ก ก็ต้องกกไฟฟ้าให้ความอบอุ่นทั้งกลางวันและกลางคืนโดยใช้หลอดไฟฟ้าขนาด 60 วัตต์ ก็พอ แต่ต้องให้อยู่ในที่ครอบหรือในกล่องก็ได้ โดยสังเกตลูกไก่ต้องนอนกระจาย แต่ถ้าลูกไก่นอนสุมกันก็แสดงว่าความอบอุ่นไม่พอ การกกลูกไก่นั้นควรมีถาดน้ำให้ลูกไก่ตลอดเวลา

3. การให้วิตามินซี หรือการให้วิตามินรวมกับวิตามินชนิดอื่น ๆ ก็จะช่วยให้อวัยวะไก่ปรับตัวเองให้เข้ากับอากาศที่เย็นลงได้เป็นอย่างดี สำหรับไก่โตซื้อวิตามินซีของคนให้กินตัวละเม็ดต่อวัน ติดกันประมาณ 7 วัน สำหรับลูกไก่เอาวิตามินซีเป็นเม็ดมาทุบละลายน้ำให้กินก็ได้

4. ควรระวังการเคลื่อนย้ายไก่จากพื้นที่อบอุ่นไปยังพื้นที่อากาศหนาวเย็น เช่น นำไก่จากภาคกลางหรือภาคใต้ที่อากาศอบอุ่นขึ้นไปภาคเหนือ หรือภาคอีสานที่มีอากาศหนาวเย็นและลมแรง จะทำให้ร่างกายปรับตัวไม่ทันนั้น อาจทำให้ไก่ป่วยจะแสดงอาการซีเขียว ซีเขียว เหนงตายได้ภายใน 2-3 วัน ดังนั้น การสังซื้อไก่หรือนำไก่ไปชนไปตีในฤดูหนาวทางภาคเหนือ ภาคอีสานจึงควรให้ความอบอุ่นระหว่างเดินทาง กลางคืนต้องกกไฟฟ้าด้วยเพราะว่าตอนกลางดึกอากาศจะหนาวเย็นมาก เราต้องเข้าใจว่าร่างกายของไก่อุณหภูมิปกติอยู่ประมาณ 39 องศาเซลเซียส ถ้าหากอุณหภูมิภายนอกหรืออากาศในฤดูหนาวหรือฤดูอื่น ๆ จะอยู่ประมาณ 30-35 องศา ๆ ไก่ใหญ่ไก่เล็กจะปรับตัวเข้ากับอากาศได้เป็นอย่างดี ถ้าหากในฤดูหนาวอากาศทางภาคเหนือและอีสานจะอยู่ราว 20-30 องศา ๆ อากาศเย็นลงเช่นนี้สำหรับไก่ใหญ่ไก่ชนร่างกายพอปรับตัวได้แต่ต้องให้ความอบอุ่นเวลากลางคืน ส่วนไก่เล็กควรกกไฟทั้งกลางวันกลางคืน ถ้าอากาศหนาวเย็นจัดอุณหภูมิต่ำกว่า 20 องศา ๆ ไม่ควรเคลื่อนย้ายไก่เล็กและไก่ใหญ่ไป ถ้าหากจำเป็นต้องให้ความอบอุ่นทั้งไก่ใหญ่และไก่เล็ก ถ้าทำได้ควรกกไฟด้วยไฟฟ้าให้ไก่ได้รับความอบอุ่นตลอดเวลา ไก่จึงจะอยู่รอดไม่แสดงอาการป่วย ควรทำเช่นนี้ประมาณ 7-2 อาทิตย์ จนกว่าไก่ใหญ่จะปรับตัวเข้ากับภูมิอากาศได้ ส่วนไก่เล็กควรกกไฟตลอดฤดูหนาว

สำหรับข้อดีของฤดูหนาวนั้นก็ก็มีมากเช่นกัน เมื่อเข้าฤดูหนาวอากาศเย็นลงไก่ใหญ่ที่ถ่ายชนผลิตชน ก็เริ่มสมบูรณ์และสร้อยจะขึ้นเต็ม ทำให้ไก่ดูสวยงาม ไก่ตัวเมียก็เริ่มหน้าแดง คือ เริ่มเข้าฤดูผสมพันธุ์จะเห็นได้ว่าอากาศเย็นลงการผสมพันธุ์ไก่จะดีขึ้น การเพาะได้ลูกไก่มากขึ้นแม่ไก่เลี้ยงลูกไก่ได้ดีขึ้นจึงเป็นผลดีสำหรับผู้เพาะพันธุ์ไก่ หากเลี้ยงแม่ไก่ได้มากต้องการเพาะให้ได้ลูกไก่มาก ควรพาลูกไก่อมารวมกันกดตัวไฟฟ้าไฟฟ้าแยกเลี้ยง แม่ไก่ก็จะปรับตัวเริ่มเป็นสัดเร็วขึ้น ได้ผสมพันธุ์และออกไข่ได้ฟักไข่เร็วขึ้น สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการเลี้ยงไก่นั้นเมื่อเริ่มเข้าฤดูหนาวทุกท่านควรคำนึงถึงการป้องกันโรค คือ การทำวัคซีนเพื่อให้ไก่ได้มีความคุ้มโรค ป้องกันการป่วยด้วยโรคระบาด วัคซีนที่ต้องทำให้ไก่ทั้งไก่ใหญ่ไก่เล็กก็คือ วัคซีนป้องกันโรคนิวคาสเซิล ไก่ชนที่ต้องการนำไปชนในต่างสถานที่ต่างจังหวัด ควรทำวัคซีนป้องกันโรคคหิวไตไว้แต่ต้นฤดู เมื่อไก่ผิดอากาศ ผิดสถานที่ที่ไก่จะเครียด เป็นการเหนียวนาให้เกิดโรคคหิวไตได้ วัคซีนป้องกันโรคหลอดลมอักเสบก็ควรทำให้ไก่เลี้ยงทุกตัว ดังนั้น การเลี้ยงไก่ในฤดูหนาวจึงเป็นเรื่องไม่ยากซึ่งพวกเราเลี้ยงตามปกติอยู่แล้ว แต่ต้องการให้ไก่ได้เตรียมตัวไว้เมื่อเข้าฤดูหนาว คือ เรื่องการทำวัคซีนป้องกันโรคเตรียมการให้ความอบอุ่นแก่ไก่ที่เลี้ยงทุกตัวทุกขนาด เตรียมการผสมพันธุ์ไก่สำหรับผู้ที่ต้องการเพาะพันธุ์ไก่ เพื่อจะได้เพิ่มปริมาณไก่และเตรียมการสำหรับผู้ที่ต้องการเคลื่อนย้ายไก่ หรือผู้ซื้อลูกไก่ไปเลี้ยงยังที่อากาศหนาวเย็นจะต้องเตรียมให้ความอบอุ่นไว้ล่วงหน้า จึงจะได้ไก่ที่แข็งแรงสมบูรณ์

ภูมิอากาศกับการปรับตัวของไก่

ฤดูร้อนกับไถ่ม (Heat Prostration)

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์

ก่อนจะถึงฤดูร้อนก็คือฤดูหนาว การเลี้ยงไก่ในฤดูหนาวนั้น เรากลัวอากาศหนาวเย็น การเลี้ยงไก่จึงต้องให้ความอบอุ่น ปกปิดคอกแล้วเพื่อกันลมหนาว ลูกไก่ตอนกลางคืนต้องกกไฟฟ้าให้ความอบอุ่น การเคลื่อนย้ายไก่ไปยังจังหวัดที่หนาวเย็นต้องควรระวังไก่ผิดอากาศ ทำให้ป่วยได้พอเข้าฤดูร้อน การเลี้ยงไก่ต้องเปลี่ยนตรงข้ามกับฤดูหนาว เมื่ออากาศร้อนไก่ต้องการความเย็น ดังนั้น สิ่งปกปิดทำให้อากาศอบอุ่นของเล้าคอกที่กันลม ต้องเอาออกม้วนเก็บไว้ทำให้คอกเย็นลงมีลมพัดเข้ามา สภาวะอากาศร้อนอุณหภูมิสูง สัตว์ทุกชนิดไม่ชอบจึงมักหลบไปอยู่ตามร่มไม้ที่เย็นกว่าสัตว์ใหญ่ เช่น ม้า วัว ควาย อยู่รวมกันหลาย ๆ ตัว ขณะขนส่งทางรถมีผลทำให้อากาศร้อนได้ สภาวะอากาศร้อนยาวนานหรือสัตว์ตากแดดนาน จึงทำให้เป็นลมได้หรือบางครั้งเป็นตะคริวได้ ถ้าไม่ได้รับการรักษาอาจถึงตาย จะเห็นได้ว่า ไก่ชนที่ขังลุ่มตากแดดเจ้าของลืมนึกเก็บเข้าร่มนาน 2-3 ชั่วโมงกลับมาไก่ตายแล้ว ได้พบเห็นบ่อย ๆ

สภาวะอากาศร้อนทำให้สัตว์เป็นลม หรือเป็นตะคริวหรือทำให้สัตว์ใหญ่ ๆ ตายได้นั้น มีสาเหตุมาจากอากาศร้อน ทำให้หลอดเลือดตามร่างกายสัตว์ขยายใหญ่ขึ้น เลือดของร่างกายก็มาอยู่ในหลอดเลือดมากขึ้น ทำให้ร่างกายขาดเลือดหมุนเวียน จึงเกิดอาการเป็นลมขึ้นในขณะเดียวกันอากาศร้อนทำให้สัตว์มีเหงื่อออกมามาก แร่ธาตุที่ออกมากับเหงื่อมากขึ้น ทำให้ร่างกายมีแร่ธาตุไม่สมดุลจะทำให้สัตว์เป็นตะคริวได้ ดังนั้น ในตำราภาษาอังกฤษ จึงมีชื่อเรียกว่าสัตว์ที่ได้รับสภาวะอากาศร้อนหลายอย่างคือ Hypertherimia, Heat Exhaustion, Heat cramps, Heat Stroke, Sun Stroke แต่สำหรับไก่ชนมีชื่อเรียกต่างกันไปคือ Heat Prostration เนื่องจากร่างกายของไก่หรือสัตว์ปีก เช่น นก เป็นสัตว์ที่ไม่มีต่อมเหงื่อ เมื่ออากาศร้อนสูงความชื้นอากาศก็สูง ไก่ไม่สามารถระบายความร้อนออกจากร่างกายทางเหงื่อเหมือนสัตว์อื่นได้ เมื่ออากาศร้อนก็จึงอ้าปากหายใจ หายใจเร็วขึ้น ถี่ขึ้น เรียกว่าหายใจหอบ ไก่จะกางปีกขึ้นยกหัวปีกขึ้น เพื่อบรรเทาความร้อน ไก่จะหิวน้ำมาก ซึ่พจระไก่อจะเดินเร็วขึ้น เมื่อไก่ไม่ได้รับการรักษา ไก่จะหมอบลงเอาหน้าอกติดพื้นดิน และมีโอกาสชักตายได้ ดังที่ไก่ขังลุ่มตากแดดนาน ๆ โดยเจ้าของไม่ดูแลไก่จึงชักตายได้

ส่วนการดูแลรักษาไก่ที่เลี้ยงในฤดูร้อน หรือพบไก่ที่ถูกอากาศร้อนมาก ๆ นั้น ต้องนำไก่เข้าร่มไม้ นำผ้าชุบน้ำเช็ดตัวไก่ให้เย็นลง ให้นำกินตลอดเวลาสำหรับคอกที่มีการเลี้ยงไก่มาก ๆ ควรให้พัดลม เกิดอากาศถ่ายเท อุณหภูมิของอากาศให้เย็นลงได้ ต้องควรระวังในฤดูร้อนสำหรับผู้เลี้ยงไก่ชนที่นำไก่ขังลุ่มมาตากแดด ควรดูแลให้พอเหมาะแล้วนำเข้าร่ม ไก่ชนขังลุ่มในคอกที่กกลางแดด เช่น ไก่นำไปประกวด เจ้าของควรต้องคอยดูแลให้น้ำกินอย่างพอเพียง เช็ดตัวด้วยน้ำเย็นและตามเล้าคอกไก่ที่ต้องติดตั้งพัดลมหรือติดสปริงเกอร์ทำฝนเทียมบนหลังคาก เพื่อลดความร้อนด้วย

สำหรับการนำไก่เดินทางโดยการใส่กล่องหรือลัง หากรถยนต์ไม่ได้ติดแอร์อากาศไม่ถ่ายเท อาจเกิดสภาวะอากาศร้อน ในกล่องหรือลังที่ใส่ไก่ได้ ซึ่งทำให้ไก่ตายได้ เพื่อป้องกันการเกิดสภาวะ

อากาศร้อน ควรหาภาบล້วยใส่รองกันกล่องหรือลังก็จะช่วยให้ไก่คลายเครียดจากอากาศร้อนได้

โรคของไก่ในฤดูร้อนที่พบเป็นประจำ ซึ่งผู้เลี้ยงไก่ควรระวังคือโรคอหิวาต์ ไก่ป่วยจะแสดงอาการเหงา หน้าสีคล้ำป่วย 2-3 วัน ก็ตายหากไม่ได้รับการรักษา หรือถ้าเป็นอย่างเฉียบพลันไก่จะป่วยตายใน 12 ชั่วโมง ป่วยเข้าตายเย็นหรือป่วยเย็นตายเช้าเรียกว่าตกคอนตาย ไก่ที่เคยทำวัคซีนป้องกันโรคอหิวาต์แล้วก็จะปลอดภัยจากการติดเชื้อโรคนี้ ในฤดูร้อนไก่ที่ปล่อยในบริเวณบ้านในสวน เมื่ออากาศร้อนไก็กินจะหาน้ำกิน ซึ่งอาจจะกินน้ำไม่สะอาดที่เหลือตกค้างในบริเวณบ้านสวน เมื่อไก่กินน้ำไม่สะอาด จะทำให้ป่วยเป็นโรคอหิวาต์ได้ โรคอหิวาต์นี้หากพบว่าไก่ป่วยจะรักษาด้วยยาซัลฟาชนิดละลายน้ำให้ไก่กินหรือชนิดฉีดเข้ากล้ามเนื้อก็ได้ ดังนั้น ในฤดูร้อนจึงควรเลี้ยงไก่ในที่ร่มเย็น มีน้ำสะอาดให้ไก่กินได้ตลอดเวลา ก็จะปลอดภัยจากโรคอหิวาต์และสภาวะร่างกายไก่ขาดน้ำซึ่งมีโอกาสทำให้ไก่ตายได้

เลี้ยงไก่ในฤดูฝน

นายสัตวแพทย์นิติ ตั้งตระการพงษ์

เมื่อผ่านฤดูร้อนที่มีอากาศร้อน แห้งแล้งทั้งอาหารการกินที่ขาดแคลนโดยธรรมชาติ ดังนั้นในเมื่ออากาศร้อนไก็ก็ต้องปรับตัวแม้มีอาหารการกินเลี้ยงดูอย่างดี แต่ไก็กินอาหารได้น้อยจึงทำให้ร่างกายจำเป็นต้องถ่ายขนเก่าที่อายุออกมา ดังนั้น ช่วงต้นฤดูฝนจึงมีไถ่ายขนกันมาก ใช้เวลาประมาณ 2 - 3 เดือน ตั้งแต่กลางฤดูฝนเป็นต้นไป ไก่ที่ถ่ายขนจะเริ่มมีความสมบูรณ์ เนื่องจากอากาศเย็นลง อาหารการกินโดยธรรมชาติจะสมบูรณ์ไก็จะสวยงามและเริ่มผสมพันธุ์ในฤดูหนาว นี่เป็นการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติและฤดูกาลมีผลต่อความเป็นอยู่ของสัตว์ ดังนั้น การเลี้ยงไก่ในฤดูฝนจึงต้องมีข้อพิจารณา ดังนี้

1. การเลี้ยงไก่แบบธรรมชาติคือเลี้ยงปล่อยให้หากินเองตามสวน หรือพื้นที่รอบ ๆ บ้าน ไก่จะได้รับอาหารโดยสมบูรณ์มีทั้งผลไม้สุกที่หล่นลงมา แมลงต่าง ๆ ลูกสัตว์ตัวเล็ก ๆ เป็นอาหาร การเลี้ยงไก่แบบนี้ให้อาหารเสริมเพียงเล็กน้อยก็พอ (ไไม่ต้องได้รับอาหารครบ 5 หมู่)
2. การเลี้ยงไก่แบบขัง ตามฟาร์มหรือผู้เลี้ยงไก่ชน จะพบว่าไจะกินอาหารได้เพิ่มมากขึ้น จึงควรให้อาหารเพียงพอและควรให้อาหารให้ครบ 5 หมู่ นั้นต้องมีพืชผักสีเขียว เช่น ตัดหญ้าให้ไกิน ผลไม้สุก เช่น มะละกอ มะม่วง ไกลี้ยง ตามฟาร์มคงเลี้ยงตามปกติ แต่ควรคำนึงด้านสุขาภิบาลมากกว่า โดยเฉพาะลูกไจะป่วยเป็นหวัดถึงตายได้
3. การจัดการภายในฟาร์มในหน้าฝน ควรคำนึงถึงเรื่องลมแรง บางครั้งลมพายุของฝนเข้ามาด้วย ควรมีสะแลนเพื่อบรรเทาละอองฝนซึ่งจะทำให้ไเป็นหวัดได้ การสร้างคอกเล็กที่ต่ำควรเสริมดินให้สูงเพื่อป้องกันน้ำท่วม น้ำขังทำให้พื้นบริเวณฟาร์มแฉะ พื้นดินชื้นมาก ๆ ไอาจเป็นหวัดปลอดภัยได้ ทำให้ป่วยเป็นหวัดได้จึงควรระวัง ซึ่งต่างจากไเลี้ยงปล่อย ไจะมีความต้านทานต่ออากาศที่เปลี่ยนแปลงไปได้
4. เรื่องโรคในฤดูฝนโดยปกติจะพบไป่วยเป็นโรคหวัดธรรมดาหรือ เรียกว่าหวัดหนักมากก็ได้ ถ้าไม่รีบรักษาโรคหวัดจะลุกลามทำให้เกิดหลอดลมอักเสบหายใจเสียงดัง ในลูกไป่วยอาจถึงตายได้

โรคที่ควรระวังอีก คือ โรคอหิวาต์ไก่อ มักเกิดเมื่อมีอากาศเปลี่ยนแปลง กระทบร้อนกระทบฝนตื้นมาเห็น ไก่ตายแล้วถ้าเป็นรุนแรงมาก บางครั้งจะพบว่าไก่หน้าสีคล้ำ อาการหงายไม่ยอมเคลื่อนไหว หากไม่รักษา อาจตายได้ ดังนั้น เพื่อป้องกันโรคเหล่านี้ ควรมียาละลายน้ำร่วมกับวิตามินเสริมให้ไก่กินติดต่อกัน 4-5 วัน หรือเมื่อพบว่ามีอากาศเปลี่ยนแปลงก็ให้กินได้ ในฤดูฝนอากาศชื้นสิ่งที่ไม่ควรมองข้ามก็คือ โรคเชื้อรา คือ โรคขี้กลากขึ้นตามใบหน้า หงอน พบว่ามีสีขาว ๆ เทา ๆ ขึ้นที่หน้าหรือหงอนก็ควรใช้ยาพวกกำมะถัน หารักษาให้หาย

สิ่งสำคัญที่สุดในการเลี้ยงไก่ในฤดูฝน คือ การทำวัคซีนป้องกันโรคไก่และควรทำวัคซีน ทุกโรคเพื่อเป็นการไม่ประมาทต่อสุขภาพของไก่ท่าน เช่น ไก่ทุกตัวต้องได้รับวัคซีนนิวคาสเซิลที่ชาวบ้าน ชาวช่องเรียกว่า วัคซีนหยอดจมูก ลูกไก่ตัวละหนึ่งหยด ไก่โตตัวละสองหยด เมื่อไก่เกิดความคุ้มโรคแล้ว หากไก่ตายที่มีอาการคล้ายโรคหวัดนิวคาสเซิล อาจจะเป็นว่าไม่ใช่ไก่ตายด้วยโรคธรรมดา อาจจะเป็นโรค ไขหวัดนกได้ จึงต้องรีบไปหาสัตวแพทย์เพื่อชันสูตรโรคทันที อีกโรคที่มีความสำคัญต่อไก่มากเช่นเดียวกัน คือ โรคฝีดาษ เนื่องจากฤดูฝนมียุงชุกชุมจึงเป็นพาหะนำโรคฝีดาษมาสู่ไก่เลี้ยงทุกตัว ในลูกไก่บริเวณ ที่ถูกยุงกัด เช่น ใบหน้าอาจเป็นตุ่มหนอง จะทำให้ตาปิดลูกไก่ไม่สามารถกินอาหารและน้ำอาจถึงตายได้ สำหรับในไก่ใหญ่ไก่ชนที่ไม่เคยทำวัคซีนฝีดาษไก่อาจเป็นฝีดาษลงคอ ซึ่งเราเรียกว่าโรคคอดอกก็ได้ ซึ่งทำการรักษาให้หายได้ยากต้องใช้เวลา ดังนั้น จึงควรใส่ใจในการทำวัคซีนเพื่อป้องกันโรคนิวคาสเซิล โรคฝีดาษ จึงทำให้ไก่ในฟาร์มปลอดภัยได้

.....

เลี้ยงไกร่วมกับสุกร

นายสัตวแพทย์นิลิต ตั้งตระการพงษ์

โดยทั่วไปในชนบทของประเทศ ครอบคลุมชาวไทยมีอาชีพทางการเกษตร คือ ทำไร่ ทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ การเลี้ยงสัตว์ของคนไทยคือ เลี้ยงไก่เป็นส่วนใหญ่ ครอบคลุมครัวมีฐานะก็จะมีเลี้ยงสุกร และเลี้ยงโค กระบือ เพิ่มขึ้นมา ดังนั้น คนไทยจึงมีการทำเกษตรกรรมแบบผสมผสาน เพื่อพึ่งพาซึ่งกัน และกัน เช่น เลี้ยงโคและมีการเลี้ยงไก่ด้วย เพื่อให้ไก่ไปช่วยกินตัวเห็บที่กัดกินเลือดวัว ซึ่งจะเห็นไก่ไป กินเห็บวัวที่คอกแต่เช้า ไก่จึงได้อาหารโปรตีนอย่างดี การเลี้ยงไกร่วมกับเลี้ยงสุกรก็เช่นกัน เพราะสุกรจะกิน อาหารตกหล่น ไก่ก็ไปช่วยกินอาหารเก็บตกเหล่านั้น เป็นการพึ่งพาอาศัยกัน ผู้เลี้ยงไก่ชนหลายรายบอกว่า เลี้ยงไกร่วมกับเลี้ยงสุกรแล้วทำไมไก่ตายอยู่เรื่อย ๆ จึงมีปัญหาเกิดขึ้น ซึ่งเราต้องคิดว่าไก่อาจเกิด โรคตายเองก็ได้ หรืออาจจะมีโรคบางโรคอาจติดต่อดังหว่างไกร่วมกับสุกร ทำให้ไก่ตายก็ได้

หากเราทำวัคซีนไก่แล้วยังพบว่าไก่ตายอยู่อีก เชื่อว่าไก่น่าจะตายเนื่องจากโรคที่ติดต่อด ระหว่างสุกรและไกรก็ได้ ซึ่งมีอยู่โรคหนึ่ง คือ โรคปอดบวมในสุกรหรือเรียกว่าโรคคอบวมติดต่อดหว่าง สุกรและไกรก็ได้ เชื้อโรคที่ทำให้เกิดโรคนี เป็นเชื้อชนิดเดียวกันและมีรูปร่างใกล้เคียงกันกับเชื้อที่ทำให้เกิด โรคอหิวาต์ในไก่ซึ่งทำให้ไก่ตายได้ สำหรับสุกรที่ป่วยด้วยโรคปอดบวมหรือคอบวมอย่างรุนแรงทำให้ตาย ได้อย่างรวดเร็ว คือ มีอาการไอ หายใจหอบ มีเสียงดัง ไข้สูง ส่วนสุกรที่ป่วยเรื้อรังนั้นจะพบว่าสุกรไม่

ค่อยกินอาหาร ผอม และหายได้เองโดยไม่ต้องรักษา จึงเป็นตัวแพร่โรค ตัวเชื้อโรคนี้สามารถตรวจพบได้ในลำคอปกติของสุกร ดังนั้น การเลี้ยงไก่ร่วมกับสุกร จึงอาจเกิดการติดต่อกันของเชื้อโรคคอบวมติดต่อกันได้ ยิ่งไก่ทำให้ไก่ตายได้ ซึ่งเราเรียกชื่อโรคในไก่ว่า โรคคอหิวตืดไก่

สาเหตุชักนำทำให้เกิดโรคคอหิวตืดไก่พอสรุปได้ดังนี้ คือ

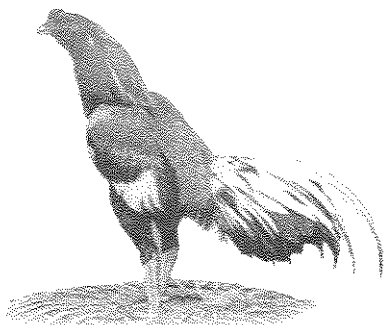
1. สภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงไป คือ เปลี่ยนจากฤดูร้อนเป็นฤดูฝน จากฤดูฝนเป็นฤดูหนาว และจากฤดูหนาวเป็นฤดูร้อน หรืออาจเกิดจากภูมิอากาศเลวร้ายเกินไป เช่น ฤดูร้อนก็ร้อนจัดเกินไป หรือฤดูฝนก็ฝนตกหนักเกินไปหรือฤดูหนาวอากาศก็หนาวจัดเกินไป ข้างเจ้าเคยนำไก่จากในเมืองขึ้นไปแจกให้ชาวบ้านพบว่าอากาศบนเขาหนาวมากทำให้ไก่ป่วยตายหรือรอดน้อยมาก

2. ไก่อยู่ในสภาวะที่อ่อนแอ ทำให้โรคคอหิวตืดแทรกเข้ามาทำให้ไก่ตายได้ เช่น ไก่ชนหลังจากการชนมาแล้วพบว่าหน้าบวมคล้ายตาย 1 - 2 วันหลังชนหรือในแม่ไก่สาวเริ่มไข่ครั้งแรกและเริ่มฟักไข่พบว่าแม่ไก่ตายคางไข่ได้

3. สภาวะที่เปลี่ยนแปลงการเลี้ยงดู เช่น เปลี่ยนแปลงอาหาร เปลี่ยนยี่ห้ออาหาร การเปลี่ยนอาหารที่กินอยู่ประจำ ถ้าเปลี่ยนอาหารใหม่ไก่ไม่เคยกินจะเครียดควรค่อย ๆ เปลี่ยนทีละน้อย การเปลี่ยนวิธีเลี้ยงไก่ เช่น ไก่เลี้ยงปล่อยเป็นอิสระแล้วจับมาขังไก่จะเครียดและเป็นโรคคอหิวตืดได้

อาการป่วยของโรคคอหิวตืดอาจพบเป็นเฉียบพลันโดยไม่แสดงอาการ ตื่นเช้าพบไก่ตายแล้ว ถ้าเป็นสมัยโบราณเรียกว่าไก่ตกคอนตาย ส่วนใหญ่จะพบว่าอาการรุนแรงที่ไก่จะมีไข้สูง ไม่กินอาหาร ถ่ายอุจจาระเหลวสีเขียวขาว หน้าไก่หงอนไก่จะดำคล้ำ หัวตกหรือหัวห้อย น้ำเมือกไหลออกจากปาก กระเพาะอาหารไม่ย่อย ไก่จะตายใน 2-3 วัน ถ้าไม่รักษา โรคคอหิวตืดเป็นโรคที่รักษาให้หายได้ด้วยยาซัลฟาละลายน้ำให้กินหรือใช้ฉีดก็ได้ หรือใช้ยาปฏิชีวนะตัวอื่น ๆ ฉีดก็ได้ เช่น อ็อกซีเตตราไซคลิน ถ้าไก่ป่วยหนักก็ไม่ควรใช้ยา 2 ชนิดนี้ฉีด เพราะเป็นยาน้ำมันเมื่อฉีดเข้ากล้ามเนื้อแล้วจะทำให้ปวด ไก่อาจซ็อคตายคาเข็มได้ ถ้าไก่ป่วยหนักควรเลือกน้ำยา เช่น เพนนิซิลิน เจนตั้มยซิน ยาน้ำจะไม่ทำให้ไก่เจ็บปวด

การป้องกันโรคคอหิวตืดไก่นั้น เราต้องคำนึงถึงสภาพการเลี้ยงควรหลีกเลี่ยงการเลี้ยงไก่ร่วมกับการเลี้ยงหมู แต่โรคคอหิวตืดมีวัคซีนป้องกันได้ ควรไปซื้อที่สำนักงานปศุสัตว์เป็นวัคซีนที่ไม่ต้องแช่แข็งหรือเก็บในตู้เย็น ใช้ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ ฉีดป้องกันได้กับไก่ตั้งแต่อายุ 1 เดือนขึ้นไป ควรฉีดป้องกันก่อนฤดูกาลที่เปลี่ยนแปลงก็จะทำให้ป้องกันโรคได้

โรคนิวคาสเซล

(NEWCASTLE DISEASE)

นายสัตวแพทย์นิติ ตังตระการพงษ์

โรคนิวคาสเซลก็คือ “โรคห่า” ที่ชาวบ้านเรียกกัน เพราะว่าเมื่อมีโรคระบาดแล้วทำให้ไก่ตายกันเป็นจำนวนมาก ๆ ชาวบ้านจึงเรียกว่า “ห่าลง” โรคนิวคาสเซลเป็นโรคเก่าแก่ที่คนเลี้ยงไก่รู้จักกันดี และคนเลี้ยงไก่ชนหรือคนเลี้ยงไก่ไข่ ไก่เนื้อ แม่แต่เลี้ยงตามชนบท ต้องรู้จักป้องกันโรคนี้ คือ “วัคซีนหยอดจุมูก” เพราะบางคนไม่รู้จักชื่อโรค แต่รู้จักว่าต้องซื้อวัคซีนหยอดจุมูกป้องกันโรค ดังนั้น เราจึงไม่ค่อยได้พบการระบาดของโรคนิวคาสเซลอย่างกว้างขวาง คงพบบ้างเป็นบางบ้านหรือหมู่บ้านเท่านั้น

การระบาดของโรคไข้หวัดนก เมื่อ 2 ปีที่แล้วจนถึงปัจจุบันมีการฆ่าไก่แบบล้างเผ่าพันธุ์ไก่ตายด้วยโรคและด้วยการฆ่าเพื่อป้องกันตัดตอนโรคเป็นจำนวนมากเกือบร้อยล้านตัว ทำให้โรคระบาดอื่น ๆ ต้องสงบลงไปด้วยและด้วยมาตรการการป้องกันโรคไข้หวัดนก พบไก่ตาย 10 % ของฝูงก็ให้สงสัยว่าเป็นไข้หวัดนกไว้ก่อน แล้วให้ฆ่าทำลายได้ ดังนั้นจึงทำให้ระบาดในไก่และเป็ดชนิดอื่น ๆ ต้องถูกมองข้ามไป เช่น โรคนิวคาสเซล โรคคอหิวาต์ โรคหลอดลมอักเสบ แม่แต่โรคหวัดต่าง ๆ ยังซบเซาลงไปด้วย

มารู้จักโรคนี้อีกบ้าง โรคระบาดนิวคาสเซลในไก่ทำให้ไก่ตายจำนวนมาก พบครั้งแรกเมื่อ 80 ปีมาแล้วที่เมืองนิวคาสเซล ประเทศอังกฤษ จึงตั้งชื่อโรคนี้ว่า “โรคนิวคาสเซล” และต่อมาพบโรคนี้ระบาดในเอเชีย เช่น อินเดีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ เกาหลี และโรคนี้ได้แพร่ระบาดไปทั่วโลก ในปัจจุบัน

สาเหตุของโรค คือ เชื้อไวรัสที่สามารถทำให้เกิดโรคได้ในไก่ทุกชนิด ไก่วง นกเลี้ยงทุกชนิด เช่น นกแก้ว นกหงส์หยก นกเขา เป็นต้น การติดต่อของโรคง่ายมาก เชื้อสามารถแพร่ไปตามลมตามน้ำ ทางอาหาร การขนย้ายไก่ เรียกว่า เชื้อไวรัสสามารถไปได้ทุกทาง ทำให้โรคระบาดรวดเร็วภายใน 1-2 วัน ไก่ทุกอายุ ตั้งแต่แรกเกิด 4-5 วัน จนถึงไก่โตก็ติดโรคนี้ถึงตายได้ การระบาดจะไม่ทำให้ไก่ตายทั้งฝูง แต่ไก่ที่เหลือรอดได้ก็มักจะมีอาการเหมือนไก่เป็นหวัด

อาการของโรคนิวคาสเซล ในตอนแรก ๆ ไก่ป่วยจะแสดงอาการเหมือนไก่เป็นหวัดธรรมดา คือ ไก่มีอาการไอ จาม หายใจลำบาก อ้าปากหายใจ หงอยซึม ปีกตก ตาบวม ไก่จะซีเหลือง มีสีเขียว ไม่กินอาหารและน้ำ ไก่จะนอนบนหน้าอก ถ้าไก่ป่วยหลายตัวจะสุ่มรวมกัน ไก่ป่วยจะตายภายใน 7 วัน นับตั้งแต่เห็นอาการครั้งแรก ไก่ป่วยไม่ตาย 100 % ตัวที่เหลือรอดตายจะพบอาการทางประสาท เช่น คอบิด เดินไม่ตรง เราต้องแยกอาการความแตกต่างโรคนิวคาสเซลกับโรคไข้หวัดนกด้วยขณะนี้ถ้าเป็นไข้หวัดนกจะตายรวดเร็วไม่เกิน 1-2 วัน หน้าไก่จะบวมคล้ำ เนื่องจากโพรงจุมูกอักเสบ จึงมีเลือดไหลออกจากจุมูกและปากด้วย

การป้องกันโรค เนื่องจากโรคระบาดนิวคาสเซล เป็นโรคระบาดร้ายแรงและเป็นโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัสจึงไม่มียารักษา มีแต่วัคซีนป้องกันโรคและไก่ที่รอดตายจากการระบาดของโรค เช่น เดินไม่ตรง คอบิด ตัวสั้น เหล่านี้ ก็ไม่ควรเลี้ยงไว้ในบ้าน เพราะว่าจะเป็นตัวอมโรค ทำให้ระบาดในลำต่อไปได้ ควรทำลายไก่ที่มีอาการเหล่านี้เสีย สำหรับการทำวัคซีนป้องกันโรคนิวคาสเซลนั้น กรมปศุสัตว์

ได้ผลิตวัคซีนเชื้อเป็นชนิดลาโซต้า ซึ่งเป็นเชื้อที่ไม่รุนแรง สามารถให้ความคุ้มโรคได้ดี คือ ไข่จะสร้างภูมิคุ้มกันโรคหลังจากหยอดยาได้ 8 วัน และจะมีความคุ้มโรคอยู่ได้นาน 3 เดือน ดังนั้นจึงควรหยอดยาทุก ๆ 3 เดือน สำหรับลูกไก่ควรทำซ้ำ 2 ครั้ง เมื่อเกิดได้อาหิตย์แรกและทำซ้ำอีกเมื่ออายุลูกไก่ได้ 3-4 อาหิตย์ วัคซีนต้องเก็บไว้ในตู้เย็นช่องธรรมดา อุณหภูมิ 4-6 องศา ดังนั้น เมื่อไปซื้อวัคซีนต้องนำกระติกน้ำแข็งใส่วัคซีนด้วย ขวดหนึ่งจะเป็นน้ำยาละลาย 5 ซี.ซี. และอีกขวดจะเป็นเชื้อวัคซีน ต้องผสมน้ำยาละลายและวัคซีนเขย่าให้เข้ากัน และนำเข็มหยอดวัคซีนปักไปที่ฝาขวดวัคซีนหยอดใส่จุมูกไก่ 1-2 หยด โดยปิดจุมูกข้างหนึ่ง จะทำให้ไก่สูดเอาวัคซีนเข้าไป ถ้าเป็นลูกไก่การหยอดจุมูกเป็นการลำบากก็ให้หยอดที่ลูกตาลูกไก่ 1-2 หยด เช่นกัน สำหรับในวงการอุตสาหกรรมการเลี้ยงไก่เนื้อ เลี้ยงไก่ไข่เป็นจำนวนมากหลายพันหลายหมื่นตัว วัคซีนชนิดนี้ใช้ผสมน้ำให้ไก่กินเพื่อป้องกันโรค หรือใช้สเปรย์ให้ไก่สูดดมเข้าไปเพื่อป้องกันโรคก็ได้

ข้อควรระวัง เมื่อเกิดโรคนิวคาสเซิล การสัมผัสไก่ป่วยต้องล้างมือให้สะอาด เพราะเชื้อไวรัสชนิดนี้สามารถทำให้คนป่วยเป็นโรคตาแดงได้

โรคคอดอก

(โรคฝีดาษนก Avian Diphtheria)

โรคฝีดาษในไก่ เชื่อว่าผู้เลี้ยงไก่คงรู้จักบางท่านรู้จักแต่ชื่อ แต่ยังไม่เคยเห็นอาการในตัวไก่ เพราะว่าการระบาดทำให้ไก่ป่วยเป็นโรคฝีดาษพบได้น้อยในปัจจุบัน แต่ผู้เลี้ยงไก่ทุกท่านเรียนรู้ ถ้าเลี้ยงไก่ต้องทำวัคซีนเพื่อป้องกันโรค หรือบางท่านเรียกว่า **วัคซีนปักปีก** โรคฝีดาษเป็นโรคที่ทำให้เกิดตุ่มฝีหนองตามใบหน้าลูกไก่ เป็นมาก ๆ อาจถึงตายได้ แต่ถ้าฝีดาษเป็นในไก่ใหญ่ พ่อแม่ไก่ที่มีความต้านทานโรคสูงอาการที่เกิดตุ่มฝีหนองตามใบหน้า จะไม่พบแต่อาการของโรคจะหมดไปแสดงอาการในผิวเยื่อเมือกในลำคอหรือส่วนต้นของหลอดอาหาร ซึ่งพวกนักเลี้ยงไก่ชนเรียกว่า โรคคอดอก ดังนั้นโรคคอดอกจึงเป็นอาการหนึ่งของโรคฝีดาษซึ่งเราสามารถป้องกันได้ด้วยการทำวัคซีนให้ไก่แต่ยังเล็ก และยังพบว่าโรคฝีดาษนี้ระบาดในฤดูฝน ซึ่งมียุงชุกชุม ยุงก็เป็นพาหะนำโรคฝีดาษให้ระบาดไปสู่ไก่ตัวอื่น ๆ จึงควรให้ไก่หรือลูกไก่นอนในมุ้งป้องกันยุงกัดหรือใช้ยาพ่นทำลายยุงด้วย

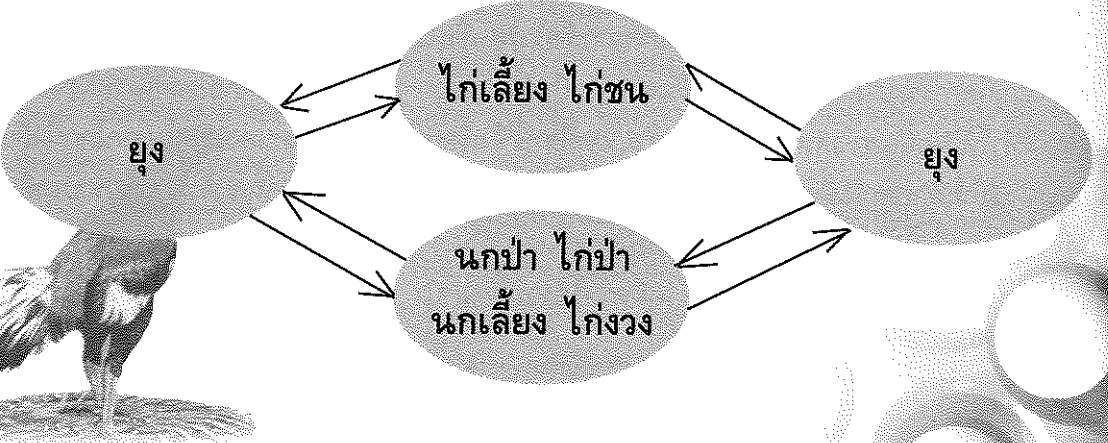
สาเหตุ ของโรคฝีดาษเกิดจากเชื้อไวรัส เชื้อไวรัสฝีดาษนี้รู้จักกันมานานร้อยกว่าปีแล้ว เพราะว่าการระบาดในคนทำให้คนล้มตายกันเป็นจำนวนมาก ด้วยการทำวัคซีนป้องกันโรคฝีดาษในคน จึงทำให้ปัจจุบันเราไม่พบเห็นคนป่วยด้วยโรคฝีดาษ จึงเชื่อกันว่าฝีดาษในคนคงหมดไปจากโลกนี้แล้ว แต่เรายังให้เด็กปลูกฝีเพื่อป้องกันโรคนี้ ส่วนโรคฝีดาษในไก่นั้นเป็นเชื้อไวรัสคนละตัว และไม่ระบาดติดคน เชื้อฝีดาษในไก่มักพบการระบาดโดยมียุงชุกชุมแต่ไก่เป็นโรคฝีดาษได้ทุกฤดู ไก่ทุกอายุทุกเพศทุกวัยเป็นโรคฝีดาษได้ สัตว์ปีกทุกชนิดติดโรคฝีดาษได้รวมทั้งนกป่า ไก่วง จะแสดงอาการของโรคฝีดาษรุนแรงมาก

อาการของโรคฝีดาษลงคอ โดยปกติจะพบไก่เป็นฝีดาษลงคอในไก่ใหญ่พอไก่หรือไก่ชน ซึ่งหนักเลี้ยงไก่ชนละเลยการปลูกฝีป้องกันโรคฝีดาษเมื่อไถ่ยังมีอายุน้อย ดังนั้น เมื่อไก่เจริญเติบโตจึงไม่มีภูมิคุ้มกันโรค ไก่ชนได้รับการดูแลด้วยการประคบตัวไก่หน้าไก่ ทำให้ผิวหนังไก่ชนหนาเหนียวเมื่อเป็นโรคฝีดาษตุ่มหนองที่จะขึ้นบนใบหน้าก็ขึ้นไม่ได้ อาการของโรคจึงหลบไปเป็นตุ่มหนองของผิวหนังในลำคอที่อ่อนนุ่ม จึงทำให้ไก่ที่เป็นโรคแสดงอาการซึมเจ็บในลำคอ กินอาหารลำบากปากมีกลิ่นเหม็น น้ำลายจะไหลบางครั้งหายใจจะมีเสียงดัง เมื่อเปิดปากฉายไฟดูในลำคอจะพบรอยแผล และมีเนื้อตายมีสะเก็ดเป็นสีขาวหรือสีเหลืองติดอยู่เป็นเป็นยาว บางครั้งจะเป็นจุดขาวเล็ก ๆ เหลือง ๆ อาจเป็นทั้งหลอดอาหาร ลักษณะที่พบอาการของฝีดาษลงคอ เช่นนี้ชาวไก่ชน เรียกว่า โรคคอดอก ซึ่งเป็นโรคที่น่ากลัวมาก การรักษาให้หายใช้เป็นเวลานาน

การป้องกันและรักษา โดยปกติแล้วโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัสแล้วไม่มียารักษา และเป็นโรคระบาดติดต่อจึงมักใช้วิธีทำวัคซีนป้องกันโรคจะดีกว่า สำหรับไก่ชนหากพบโรคฝีดาษลงคอ จำเป็นต้องรักษาให้เปิดปากใช้สำลีพันปลายไม้ เช็ดเอาแผ่นเยื่อเมือกสีขาว ๆ เหลือง ๆ ที่รอยแผลในคอออกให้หมด บางครั้งจำเป็นต้องใช้มือดันเอารูหลอดลมออกมาที่ปาก เพื่อเช็ดเอาเยื่อเหลือง ๆ ออกให้หมดแล้วใช้ยาสีม่วงทา ทำเช่นนี้ทุก ๆ วันแล้วใช้ยาปฏิชีวนะให้กิน เพื่อรักษาการอักเสบและโรคแทรกซ้อนให้ไก่กินอาหารอ่อน เช่น ก๋วยสุก อาหารสำเร็จรูป อาจทำให้เศษอาหารติดแผลในลำคอ ทำให้ปากเหม็นมากขึ้นเพื่อเป็นการป้องกันโรคฝีดาษลงคอ หรือโรคคอดอกควรทำวัคซีนฝีดาษป้องกันโรคนี้ วัคซีนป้องกันโรคฝีดาษจะมี 2 ชนิด เป็นตัวเชื้อ 1 ชนิด เป็นยาแห้งและน้ำยาละลายอีก 1 ชนิด ขนาด 5 ซี.ซี. ก่อนใช้ต้องเทน้ำยาละลายในขวดตัวยาเขย่าขวดให้ตัวยาละลายให้เข้ากันดี ใช้เข็มแทงปีกที่มีเข็มคู่กัน (เข็ม 2 เล่ม) มีขายตามท้องตลาดใช้เข็มจุ่มน้ำยาละลายให้ลึกสุดโคนเข็มแล้ว ยัดปีกไก่กับปีกกลางเป็นลักษณะแผ่นสามเหลี่ยม ใช้เข็มที่จุ่มด้วยน้ำยาแทงหนึ่งปีกให้ทะลุออกแล้วจุ่มน้ำยาอีก แหงให้ทะลุอีกครึ่งหนึ่ง รวมแทงปีกด้วยยา 2 ครั้ง ก็เพียงพอกับการทำวัคซีนอีก 2 อาทิตย์ ที่บริเวณที่แทงปีกจะพบตุ่มแข็งแสดงว่าปลูกฝีดาษขึ้น ไก่มีความคุ้มกันโรคฝีดาษได้ วัคซีนนี้นิยมทำกับลูกไก่อายุตั้งแต่ 7 วันขึ้นไป จะทำให้ภูมิคุ้มกันโรคได้ 1 ปี แต่พวกเลี้ยงไก่บอกว่าวัคซีนฝีดาษคุ้มกันโรคได้ตลอดชีวิต เพราะว่าอายุไก่ไม่ยั้งยั้งนั่นเองวัคซีนที่ละลายแล้วใช้ป้องกันไก่ได้ถึง 200 ตัว หากเราใช้ไม่หมดให้เผาไปทำลายทิ้ง

วงจรชีวิตของโรคฝีดาษ

โรคคอตีบในไกชน

ไกชนเป็นโรคคอตีบได้ง่าย พบได้เสมอ ๆ โดยเฉพาะไกหลังจากชนแล้ว จะพบว่าไกมีอาการหน้าค้ำ หน้าดำหรือบางครั้งไกไม่แสดงอาการให้เห็น แต่หลังจากชนแล้ว 1-2 วัน ไก่ก็ตายแล้ว ซึ่งอาการเหล่านี้เป็นอาการของโรคคอตีบ สำหรับโรคคอตีบที่พบในไกชนนี้เราพบว่าป่วยเป็นเฉพาะราย แต่โรคคอตีบเป็นโรคระบาด ซึ่งพบมากในเบ็ดไล่ทุ่ง ฟ่าน ไก่ไข่ ไก่เลี้ยงตามบ้าน นอกจากนี้นกป่า นกบ้าน นกเลี้ยงก็เป็นโรคคอตีบได้และยังเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคด้วย

สาเหตุของโรคคอตีบ ที่ทำให้ไกชนป่วยตายหรือที่มีการระบาดอยู่ทั่วไปในเบ็ดไก่ และนกป่านั้น เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย ที่มีชื่อว่าพาสเจอร์เลล่า มัลโตซิติดา (Pasteurella Multocida) เชื้อนี้ถูกค้นพบมาร้อยกว่าปีที่แล้วและสามารถทำให้ลดความรุนแรงลง ทำให้เชื้ออ่อนกำลังลง จนสามารถนำมาผลิตเป็นวัคซีนเพื่อป้องกันโรคคอตีบได้สำเร็จจนถึงปัจจุบัน เชื้อคอตีบนี้สามารถพบได้ในเนื้อเยื่อของช่องโพรงจมูกในลำคอของไก่ปกติและสามารถทำให้ไกป่วยได้ 4 ชั่วโมง หลังจากได้รับเชื้อโรคเข้าสู่ร่างกาย

อาการของโรคคอตีบ ในอาการป่วยของไกชนนั้น พอจะแยกอาการที่แสดงออกมาได้เป็นสองชนิด คือ **อาการชนิดเฉียบพลัน** ซึ่งจะพบว่าไกตายในตอนเช้า ซึ่งไกก่อนเข้านอนก็แสดงอาการปกติไม่มีอาการเจ็บป่วยให้เห็น ภาษาชาวบ้านเรียกว่า ไก่ตกนอนตาย อาการเฉียบพลันนี้จะพบว่าไกป่วยเข้าตายเย็น ป่วยเย็นตายเช้า โดยไกไม่แสดงอาการให้เห็น ซึ่งจะพบมากในไกตายหลังจากชนแล้ว หากเชื้อโรคไม่รุนแรงเราจะพบอาการป่วยของไกแสดงให้เห็นและถ้าไม่รักษา จะทำให้ไกตายภายใน 2-3 วัน อาการที่พบไก่จะตัวร้อนมีไข้สูง ไก่หยุดกินอาหาร ยืนนิ่งคอด ปีกตกทั้งสองข้าง ภาษาชาวบ้านเรียกว่า **ไก่หงา** ซื่อออกมาเหลวสีขาวปนเขียว ใบหน้าและหงอนจะมีสีเขียวคล้ำจนเป็นสีดำ ยืนหัวตก มีน้ำเมือกไหลออกจากปาก กระเพาะอาหารเต็มเมื่อจับดูแสดงว่าอาหารไม่ย่อย ก่อนตายจะหายใจลำบากไก่จะตายในเวลาสองสามวัน เมื่อพบว่ามีการระบาดของโรคแพร่กระจายไปติดต่อไกตัวอื่น ๆ แล้ว เชื้อโรคมักอ่อนกำลังลงเรื่อย ๆ อาจพบไกป่วยเรื้อรัง คือ จะพบไกมีอาการหน้าบวมเหนียงบวม ซื่อเท้าบวมและไกอาจหายป่วยเองได้โดยไม่ต้องรักษา แต่ไกป่วยแบบเรื้อรังนี้จะเป็แหล่งเพาะโรค ทำให้เชื้อกระจายติดต่อไกตัวอื่น ๆ ได้ง่ายและโรคอาจกลับมารุนแรงอีกได้ ส่วนการชันสูตรว่าไกเป็นโรคคอตีบนั้นต้องพบอาการเด่นชัด เช่นไกหน้าบวม สีคล้ำ หรือไกตายแล้วเปิดซากดูจะพบว่าที่หัวใจมีจุดเลือดออกหรือพบว่าตับขยายใหญ่มีจุดสีขาว ๆ อยู่ทั่วผิวของตับ

สาเหตุชักนำให้เกิดโรคคอตีบ หลายท่านข้องใจว่า ไก่ร่างกายแข็งแรงแล้วป่วยตายด้วยโรคคอตีบได้อย่างไร ต้องมีความเข้าใจว่าก่อนไก่จะป่วยต้องมีสาเหตุชักนำทำให้เกิดโรคนั้นคือความเครียด เมื่อไกเกิดความเครียดจะไปกระตุ้นในเชื้อคอตีบ ซึ่งมักจะพบที่เยื่อเมือกของช่องปาก ช่องโพรงจมูกของไก่ปกติ เมื่อเกิดความเครียดขึ้นจะไปกระตุ้นทำให้เชื้อโรคเกิดความรุนแรงขึ้นมา ทำให้ไกป่วยตายด้วยโรคคอตีบได้ พอจะสรุปสาเหตุของความเครียดได้ดังนี้

1. ความเครียดเกิดจากเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาลของธรรมชาติ ซึ่งประเทศไทยเรามีฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว ในช่วงเปลี่ยนฤดูกาลนี้ หากสภาวะร่างกายของไกปรับตัวไม่ทัน เช่น อากาศหนาวแล้วเปลี่ยนร้อนทันทีจะทำให้เชื้อโรคเกิดแทรกซ้อนความรุนแรงขึ้นมาได้ ดังนั้น จึงต้องควรระวัง

ไม่ให้ไก่ได้รับการกระทบกระเทือนจากการเปลี่ยนฤดู เช่น ให้ความอบอุ่นในฤดูหนาว ฤดูฝนก็ให้ที่กำบัง ฝนแฉะก็เลี้ยง

2. ความเครียดที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง เปลี่ยนแปลงชีวิตประจำวัน เช่น เปลี่ยนแปลงที่อยู่ไก่ที่เคยอยู่แบบปล่อยอย่างอิสระ หากินโดยธรรมชาติแล้วถูกจับมาขังขังขัง ขังกรงทั้งวันทั้งคืน ไก่ก็เกิดความเครียด ดังนั้น การจับไก่ขังขังควรมีกัดหัวละ 2-3 ชั่วโมง แล้วเพิ่มเวลาให้นานขึ้นเรื่อย ๆ จนไก่เคยชิน การเปลี่ยนแปลงอาหารที่กินก็เช่นกัน เปลี่ยนชนิดอาหารเปลี่ยนยี่ห้ออาหารก็ควรเปลี่ยนทีละน้อย เพื่อให้ไก่เคยชินกับอาหารใหม่

3. ความเครียดเกิดจากการนำไก่ต่างอายุกันมาขังอยู่ร่วมกัน ไก่แต่ละอายุก็มีอุปนิสัยต่างกัน ความเป็นอยู่ก็ไม่ปกติสุข ไก่เล็กก็จะถูกไก่ใหญ่รังแกถูกจิกตี ความเครียดจะเกิดขึ้นจะเป็นสาเหตุของไก่เป็นโรคคอหิวด์ได้

4. ความเครียดของไก่ตัวเมียสาวที่จะเปลี่ยนแปลงวัยเป็นแม่ไก่ โดยจะเริ่มออกไข่เป็นครั้งแรกของชีวิต ร่างกายจะอ่อนแอ เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงของร่างกายครั้งแรกของชีวิตจะเกิดความเครียด เป็นสาเหตุของชีวิตจะเกิดความเครียด เป็นสาเหตุของการเกิดโรคคอหิวด์ ซึ่งเราจะพบเสมอว่า **ไก่ตายคารัง**

5. ความเครียดที่เกิดจากหลังการชนไก่ ไก่ที่บอบช้ำจากการชน ร่างกายอ่อนแอทำให้เชื้อโรคเกิดความรุนแรง ไก่จะตายหลังชนชนได้ทันที ซึ่งมักจะเป็นโรคคอหิวด์ชนิดเฉียบพลัน

6. ความเครียดเกิดจากการเดินทางไก่ที่เราพาเดินทางไกล หากกักขังในที่แออัดเกินไป การถ่ายเทอากาศไม่ดีเกิดความร้อนอบอ้าวในการเดินทาง มักพบไก่หลังเดินทางจะป่วยตายได้ เพราะวาเกิดความเครียด

สาเหตุชักนำไก่เป็นโรคคอหิวด์ที่ประมวลมาให้ทราบ 6 ข้อสำคัญนี้ ถือเป็นหลักที่ให้ผู้เลี้ยงไก่ชนให้คำนึงถึงตลอดเวลา โดยเฉพาะการนำไก่เดินทางไปชนต้องให้ไก่ได้รับความสะดวกสบาย จงคิดว่าไก่ก็เหมือนเราเหมือนเจ้าของไก่ หลังชนกลับมาเช่นกันควรดูไก่ให้ตีแม่จะชนชนะหรือแพ้ก็เช่นกัน เพื่อป้องกันการเกิดโรคคอหิวด์

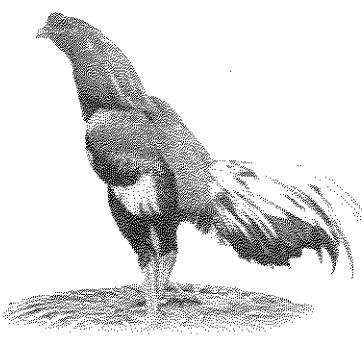
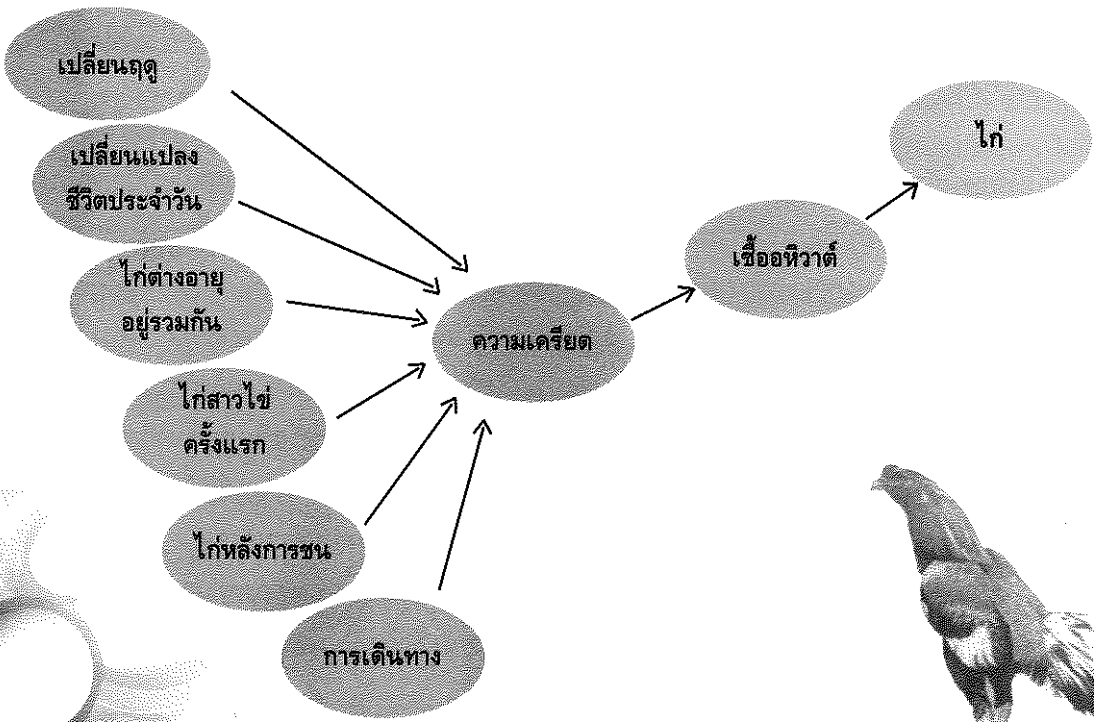
การป้องกันและรักษาโรคคอหิวด์ โรคคอหิวด์นั้น รักษาได้หากเรารู้ว่าเป็นโรคนี้ ยาที่ใช้ได้ผลดีในการรักษา คือ ยาซัลฟา ซึ่งมีทั้งยาชนิดน้ำละลายน้ำให้กิน ยาชนิดเม็ดไว้บ้วนให้กินเมื่อป่วยหรือจะเป็นยาฉีดก็ได้ ดังนั้นการรักษาจึงขึ้นอยู่กับผู้รักษาหรืออาการป่วยของไก่ หากพบว่าไก่เป็นอาการหนัก เช่น หน้าสีคล้ำ ใช้ยาซัลฟาชนิดฉีดเข้ากล้ามเนื้อหน้าอก หรือกล้ามเนื้ออกก็ได้และควรหยุดให้อาหารเพราะว่าอาหารในกระเพาะไม่ย่อยหรือตกค้างจะบูดเน่าเป็นอันตรายต่อไก่อีก หากจะให้ให้อาหารควรเป็นอาหารย่อยง่ายเช่น กล้วยสุกหรือข้าวสุก และควรให้แต่น้อยเพื่อให้กระเพาะย่อยให้หมด ซึ่งจะดูได้ในเวลาเช้า ยาปฏิชีวนะอื่น ๆ ก็ใช้ฉีดรักษาได้ผลเช่นกัน ข้อควรระวังการใช้ยาคือ ฉีดนั้น หากไก่ป่วยหนัก ถ้าใช้ยาฉีดชนิดที่เป็นน้ำมันชั้นเมื่อไก่ได้รับยาฉีดแล้วจะปวดกล้ามเนื้อที่ฉีด อาจทำให้ไก่ช็อคตายได้หลังจากฉีดยา หากเลือกได้ควรฉีดยาปฏิชีวนะเป็นชนิดน้ำจะดีที่สุด การรักษาใช้ยาละลายน้ำตั้งทิ้งไว้ให้ไก่กินร่วมกับกับการรักษาแบบชนิดฉีดตัวจะเป็นการเสริมกัน ทำให้ไก่หายป่วยเร็วขึ้น

การป้องกันโรคอหิวาต์นั้นจะเป็นการดีที่สุด เพื่อป้องกันไม่ให้ไก่ป่วยเป็นโรคอหิวาต์ ซึ่งจะแบ่งเป็นการป้องกันสาเหตุอีกทำให้เกิดโรค กับ การป้องกันโรคอหิวาต์โดยตรงคือการทำวัคซีนป้องกันโรคสาเหตุชักนำให้เกิดโรคอหิวาต์นั้นได้สรุปมาทราบ 6 ข้อด้วยกัน เช่น เมื่อเปลี่ยนฤดูควรให้ไก่กินยาละลายน้ำพวกวิตามินผสมยาปฏิชีวนะให้ไก่กินด้วยจะเป็นการป้องกันการเกิดโรคได้เป็นต้น ยาวิตามินจะช่วยให้ร่างกายไก่ปรับตัวได้เร็ว เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมส่วนยาปฏิชีวนะนั้นจะช่วยป้องกันการเกิดโรคได้ ดังนั้น ใช้ยาทั้งสองอย่างระหว่างเกิดการเปลี่ยนแปลงรอบ ๆ ตัวไก่ ก็เป็นการป้องกันให้ไก่เกิดความเครียดได้ ซึ่งไก่ก็ไม่นับเป็นอหิวาต์ส่วนการป้องกันโรคให้ได้ผลดีคือ การทำวัคซีนป้องกันอหิวาต์ ซึ่งได้ที่สำนักงานปศุสัตว์ ปศุสัตว์อำเภอ เป็นวัคซีนเชื้อตาย ขนาดหนึ่ง 100 ซี.ซี. จะสามารถฉีดป้องกันโรคถ้าเป็นไก่ตัวจะฉีดเข้าใต้ผิวหนังที่คอไก่ได้ ขนาด 1 ซี.ซี. จะสามารถป้องกันโรคได้ 3-4 เดือน

ข้อแนะนำสำหรับผู้เลี้ยงไก่ชนเพื่อเป็นการป้องกันโรคอหิวาต์ในคอกในฟาร์มของตนเอง
พึงปฏิบัติ ดังนี้

1. โรคอหิวาต์สามารถป้องกันได้ด้วยการทำวัคซีนเพื่อป้องกันโรค
2. ยาซัลฟาเป็นยาที่รักษาโรคอหิวาต์ได้ดี
3. หลีกเลี่ยงการทำให้ไก่เกิดความเครียด หรือ ใช้ยาวิตามินผสมกับยาปฏิชีวนะให้ไก่กินเพื่อช่วยไก่เกิดความเครียดน้อยลง
4. การจัดการสุขาภิบาลคอกให้สะอาดถูกหลักอนามัย ก็จะเป็นการป้องกันโรคได้

สาเหตุชักนำให้เกิดโรคอหิวาต์

น้วก้อยอกเสบ

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์

สรีระของไก่จะมีนิ้วเท้าอยู่ 4 นิ้ว 3 นิ้วข้างหน้า คนเลี้ยงไก่จะเรียกนิ้วชี้ นิ้วกลาง และ นิ้วนาง ส่วนนิ้วที่ยื่นไปข้างหลังจะเรียกว่า "น้วก้อย" โดยปกติวิธีของไก่ชอบคุ้ยเขี่ยหากินตามธรรมชาติ ไก่จะใช้นิ้วข้างหน้าทำหน้าที่คุ้ยเขี่ย ส่วนน้วก้อยจะช่วยค้ำยันให้ไก่ยืนอยู่ท่าตรงไม่ให้ไก่หงายหลัง น้วก้อย เป็นนิ้วเล็ก ๆ มีกระดูกอยู่ 3 ข้อ และมีเล็บ ถ้าเป็นไก่ที่มีเดือยน้วก้อยจะอยู่ได้เดือย ในมาตรฐาน ไก่ชนนเรศวรเหลืองหางขาวจะบอกไว้ปลายน้วก้อยจะแผ่ใหญ่เกล็ดมีรอยแตกตั้งแต่ 3 เกล็ดขึ้นไป จะเป็น ไก่ใช้เดือยหางง่ โคนเล็บใหญ่หนาแข็งแรงและปลายแหลมจึงใช้รับน้ำหนักตัวไก่ได้ดี ยืนได้มั่นคง เวลา ตีกันกับไก่ตัวอื่นจะออกอาวุธได้ดีตีได้เจ็บหรือใช้ค้ำยันเวลาไก่ถอยตีได้มั่นคง

น้วก้อยไก่ยังทำหน้าที่ในเวลาไก่ชนกันได้อีก เมื่อไก่บินขึ้นตีกันนั้นจะยกหลังแข่งขึ้นตีหรือ รับประสานกันนั้น น้วก้อยจึงมีโอกาสตีที่มหน้าไก่ตรงข้ามได้หรือตีประสานน้วก้อยชนกันก็ได้ ในไก่ไม่มี เดือยน้วก้อยก็ทำหน้าที่แทนเดือย เวลาไก่บินลงพื้นน้วก้อยจะคอยบังคับค้ำยันไม่ให้ไก่หงายหลัง จากภาระ หน้าที่อันสำคัญของน้วก้อย ใช้ตีต่อสู้ ใช้แทงคู่ต่อสู้ ใช้ค้ำยันตัว โอกาสที่ไก่ใช้น้วก้อยพลาดพลั้งถูกไก่ฝ่าย ตรงข้ามตีเอาบ้าง เวลาบินลงพื้นเอาปลายน้วก้อยที่มพื้นสังเวียนบ้าง ทำให้น้วก้อยเกิดอาการเคล็ดคัดยอก น้วก้อยอกเสบได้ เมื่อไก่เกิดอาการน้อย ๆ เจ้าของไก่ไม่ทราบหรือให้ความสำคัญน้อย นำไปต่ออย่างต่อเนื่อง ทำให้การอกเสบของน้วก้อยเป็นอาการเรื้อรัง การอกเสบจะรักษาให้หายยากส่วนใหญ่ของผู้เลี้ยงไก่ชนคิดว่าเกิดการอกเสบที่เล็บจะถอดเล็บ หรือนำไปให้สัตวแพทย์ถอดเล็บ จากการสอบถามสัตวแพทย์ที่จะรักษา จะพบว่าน้วก้อยอกเสบเกิดจากกระดูกข้อปลายแตกหรือหัก ต้องผ่าตัดเอากระดูกที่แตกหรือหักออก จึงจะรักษาให้ไก่หายป่วยได้เร็ว จะนำไปชนต่อได้ถ้ารักษาแบบการอกเสบทั่วไปไม่ทราบสาเหตุที่แท้จริงจะทำให้หายช้า ต้องพักไก่อะยะยาว

ดังนั้น ทางที่ดีเมื่อไก่มีปัญหาเรื่องน้วก้อยต้องพักไก่อรับรักษาแต่เนิ่น ๆ อย่าปล่อยให้เรื้อรัง จะทำให้รักษาให้หายยาก หรืออาจต้องผ่าตัด ต้องให้ความสำคัญน้วก้อยของไก่ชนให้มากเมื่อมีปัญหา น้วก้อย ของไก่ชนให้มาก เมื่อมีปัญหา น้วก้อยอกเสบต้องรีบไปหาสัตวแพทย์รักษาอย่างถูกวิธีจะทำให้หายเร็วขึ้น คนโบราณให้ความสำคัญต่อน้วก้อย มีตำราดูน้วก้อยไว้ดังนี้

"น้วก้อยขนานกับเดือย" จะเป็นไก่ที่ฉมังในการใช้เดือยเป็นไก่ที่ใช้เดือยแทงคู่ต่อสู้เก่ง อาจารย์นกรบ ธงวิชัยและอาจารย์พล นิลผึ้ง บอกว่าเกล็ดน้วก้อยแตกตั้งแต่ 3 เกล็ดขึ้นไป จะเป็นแตก แบบสลับหรือแตกแบบผ่ากลางได้ จะเป็นไก่ที่ดีคู่ต่อสู้ได้เจ็บ ได้รุนแรงหรือตีคู่ต่อสู้ได้ถึงสลบหรือชัก อาจารย์กิติพงษ์ บุญกันภัย เขียนไก่ได้ บอกว่าน้วก้อยมี 7 เกล็ดดีมาก เกล็ดน้วก้อยเวียนมาหา เกล็ดนิ้วชี้ดี เกล็ดน้วก้อยต่อมาถึงเขาเกล็ดดีมาก อย่างไรก็ตามถ้าหากน้วก้อยอกเสบ ถ้านำไก่ไปตีจะ เสียเปรียบคู่ต่อสู้และทำให้เกิดการอกเสบอย่างเรื้อรัง ทำให้รักษาให้หายขาดได้ยากและต้องใช้เวลานาน เมื่อพบไบน้วก้อยอกเสบ ควรพักไก่อรับรักษาการอกเสบจะหายเร็วขึ้นเป็นผลดีต่อการชน

โรคขาดวิตามินเอ

(โรคก้อนหนองในเปลือกลูกตาไก่)

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์

เรามักจะพบเสมอ ๆ ว่าลูกไก่อายุประมาณ 6-8 อาทิตย์ มีอาการซีดผอม ยืนซึม ขนจะหยาบและยุ่ง ยืนหลับตา เมื่อจับลูกไก่มาเปิดเปลือกตาตรวจดู จะพบว่ามียาก้อนหนองสีขาว ๆ อยู่ เมื่อเช็ดเอาก้อนหนองออก ลูกไก่จะมีอาการน้ำตาไหล

อาการของลูกไก่ที่ป่วยดังที่กล่าวมานี้ ทำให้ดูสับสนกับโรคหวัด เพราะว่าลูกไก่จะมีอาการ น้ำมูกน้ำตาไหล ยืนซึมเหมือนกัน ดังนั้นการสังเกตอาการป่วยของไก่จะทำให้เกิดการสับสนได้ เพราะว่า ไก่ป่วยทุกโรคจะอาการเหมือนกันหมด คือ ไก่จะเหงา ยืนซึม ปีกตก ไม่กินอาหาร ซึมผอม ดังนั้นอาการ ที่ตั้งชื่อเรื่องว่า "โรคก้อนหนองในเปลือกตาลูกไก่" จะเป็นอาการเด่นชัดแต่พวกเราคิดว่าไก่เป็นหวัดขึ้นมา เพราะว่าที่หัวตาจะมีท่อน้ำตามาออกที่ลำคอได้ เมื่อเป็นหวัดมีการอักเสบที่โพรงจมูกที่บริเวณลำคอ เกิดการอุดตันของท่อน้ำตาทำให้ไก่หลับตา น้ำตาไหลออกมาได้ ลูกไก่มักแสดงอาการเอาลูกตามาเช็ดที่ปีก หรือใช้เท้ายกเชี่ยลูกตาได้ อาการพบก้อนหนองในเปลือกตาจะเป็นอาการของการขาดวิตามินเอได้ ซึ่งเป็นสาเหตุของอาการนี้

เนื่องจากลักษณะการเลี้ยงดูไก่ชนในปัจจุบัน จะขยายพันธุ์ไก่ชนด้วยเครื่องฟัก ได้ลูกไก่ ออกมาก็เลี้ยงบนกรง หรือการเลี้ยงบนดินที่ปล่อยในเนื้อที่จำกัด ไม่มีอิสระในการหากิน โดยเฉพาะพวก เลี้ยงหรือเพาะไก่นาย นิยมให้กินหญ้าเขียว ๆ เพียงอย่างเดียว โดยลืมนึกไปว่าวิตามินเอมีในพืชผักผลไม้ ที่มีสีเหลือง เช่น มะละกอ ฟักทอง มะม่วงสุก ข้าวโพด ถ้าไก่ทั้งแม่ไก่พ่อไก่ และลูกไก่ได้รับวิตามินเอ ไม่เพียงพอในระยะเวลายาว จะทำให้เกิดอาการขาดวิตามินเอได้

ความสำคัญของวิตามินเอต่อร่างกายของไก่ชน คือ ช่วยในการมองเห็นของไก่ ช่วยให้ ร่างกายเจริญเติบโต ช่วยรักษาสภาวะของเยื่อบุผิวให้ชุ่มชื้นทั่วทุกระบบของร่างกาย เช่น ของทางเดินหายใจ ทางเดินอาหาร ระบบสืบพันธุ์ อาการที่พบถ้าไก่ขาดวิตามินเอ มีดังนี้

อาการของลูกไก่

ลูกไก่เมื่อฟักออกจากไข่มา จะได้รับวิตามินเอจากไข่แดงที่ติดตัวมาแต่แรกเกิด จึงยัง ไม่มีอาการแสดงว่าขาดวิตามินเอแต่ยังเล็ก ๆ แต่ลูกไก่ที่ปราศจากแม่หรือแยกเลี้ยงเองถ้าได้รับวิตามินเอ ไม่เพียงพอจะแสดงอาการหรือเริ่มแสดงอาการแต่อาทิตย์แรกหรือลูกไก่ที่เกิดจากแม่ไก่ที่ไม่สมบูรณ์ ก็ จะแสดงอาการขาดวิตามินเอตั้งแต่อายุ 1 เดือนครึ่ง หรือ 6-7 สัปดาห์ จะพบอาการดังนี้ ลูกไก่ไม่เจริญเติบโตแคระแกรน ร่างกายอ่อนแอ ยืนซึม เดินโซเซ ร่างกายผอมซีด ดูสีหน้าจะพบสีใบหน้าซีด หงอนเหนียง ก็มีสีซีด ปากจะมีสีซีด สีปากจะไม่เหลือง ลูกไก่จะยืนซึมหลับตา น้ำตาไหล เมื่อเปิดเปลือกตาดูจะพบ มีก้อนหนองสีขาว ๆ อยู่ใต้เปลือกตา ลูกไก่ที่อาการแสดงอย่างนี้จะตายด้วยโรคอื่น ๆ แทรก

อาการในแม่ไก่

แม่ไก่ที่ขาดวิตามินเอระยะยาว ๆ ก็จะแสดงอาการได้ คือ อัตรการไข่ลดลงหรือ

หมายความว่าจำนวนไข่จะน้อย เช่น เคยไข่ 16 ฟองแล้วพัก อาจจะมีเพียง 10 ฟองก็พัก แล้วอัตราการพักไข่ให้เกิดเป็นตัวลูกก็ลดลง คือ เป็นไข่เสียมากและเมื่อลูกไก่เกิดมาก็จะมีอัตราการตายโคมหรือตายหลังเกิดแล้วเพิ่มขึ้น สรุปลแล้วถ้าแม่ไก่ขาดวิตามินเอ จะทำให้ได้ลูกไก่อ้น้อยลงจากเดิม

อาการในพ่อไก่

จะพบว่าพ่อไก่ที่ขาดวิตามินเอ จะทำให้น้ำอสุจิมีปริมาณตัวเชื้อลดลง ตัวอสุจิจึงจะผิดปกติจำนวนมากขึ้น ถ้าตรวจด้วยกล้องจุลทรรศน์ ตัวเชื้ออสุจิจึงเคลื่อนตัวช้า ๆ สรุปลแล้วถ้าพ่อไก่ขาดวิตามินเอ จะทำให้การผสมติดยาก แม่ไก่พักไข่จะมีแต่ไข่ลม ไข่เสียเพิ่มขึ้น คือ ไข่ผสมไม่ติด ดังนั้นข้มต่าง ๆ ที่เพาะลูกไก่อบายควรรให้วิตามินเอให้พ่อไก่อย่างเพียงพอจะช่วยให้ทำน้ำอสุจิดีขึ้น

ในพ่อไก่หรือไก่ชนที่พบว่า เป็น คอดอก ที่ผู้เลี้ยงไก่ชนนิยมเรียกกัน คือ อาการที่พบว่าเมื่อเปิดปากไก่อดู ในลำคอจะพบว่า มีแผ่นเยื่อเมือกของลำคอมีสีชา ๆ สีเหลืองหรืออาจพบเป็นลักษณะเหมือนแผลเก่า ๆ จะทำให้สับสนกับโรคฝีดาษลงในไก่ใหญ่ได้ การขาดวิตามินเอในไก่ชนหรือไก่ขนาดกำลังชนนี้ จะพบว่าเยื่อเมือกในปากลำคอจะเป็นตุ่มหนองเล็ก ๆ เหลือง ๆ ที่ลำคออาจจะเป็นลักษณะอย่างหนึ่งของอาการคอดอกก็ได้ ซึ่งอาจจะต้องเขียนเรื่องคอดอกสักครั้งเพื่อท่านผู้อ่านจะได้วิเคราะห์ให้ถูกว่ามีสาเหตุจากอะไร

การป้องกันและการรักษา

ควรให้วิตามินเออย่างเพียงพอในการเลี้ยงไก่ เมื่อเราทราบว่ามีวิตามินเอโดยธรรมชาติจะพบในพืชผักสีเขียว เราควรหามาให้ไก่กินเป็นประจำ เช่น ข้าวโพด ไก่จะชอบกินมาก มะละกอสุก ไก่ก็ชอบกินมาก ในรายไก่ป่วยควรให้น้ำมันตับปลาชนิดเป็นแคปซูลให้ไก่กินหรือในไก่ชนควรให้น้ำมันตับปลากินบ้าง เพื่อป้องกันการเป็นโรคคอดอก ถ้าหากเราให้วิตามินเออย่างเพียงพอในไก่ทุกอายุ จะทำให้พ่อไก่ผสมพันธุ์ติด เชื้อดีขึ้นแม่ไก่ก็ออกไข่เพิ่มขึ้น ผสมติดดีขึ้นทำให้ได้ลูกไก่เพิ่มขึ้นอีกด้วย เนื่องจากลูกไก่ไม่อ่อนแออัตราการเลี้ยงรอดเพิ่มขึ้น

ดังนั้น วิตามินเอ จึงมีความสำคัญต่อวงการไก่ชนอย่างมากมาย อย่างที่ไม่ควรจจะมองข้ามทีเดียวครับ

ภาคผนวก

1. ต้นตระกูลไก่ชน
2. ไก่กับวัด
3. ไก่พระโพธิสัตว์ "พลอย"
4. ไก่อู
5. ไก่ตะเภา
6. การผสมเทียมในไก่ชน
7. การตรวจวิเคราะห์รหัสพันธุกรรมด้วยเครื่องหมายดีเอ็นเอในไก่ชน
8. อาจารย์สนาม เขียวขำ
9. นางอุไร อิ่มอนงค์
10. สัตวแพทย์กับไก่พื้นเมือง ไก่ชนไทย
11. ภาษาคอนชนไก่กับสังคมไทย
12. ประวัตินายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์
13. กิตติกรรมประกาศ

ต้นตระกูลไก่ชน

ไก่ชนที่พวกเราชาวไก่ชนได้ชนกันตามสนามชนต่าง ๆ ทั่วประเทศและต่างประเทศทั่วโลกมีสายพันธุ์มาจากไหน ? เป็นคำถามที่ต้องการคำตอบเพื่อหาต้นตระกูลไก่ชน ไก่ที่ชนกันในปัจจุบันนี้สืบวัฒนธรรมการชนไก่มานานขนาดไหน ? ซึ่งที่เราทราบสำหรับประเทศไทยเรา เรามีประวัติศาสตร์ของชาติไทยว่า “พระนเรศวรมหาราชชนไก่พระมหาอุปราชของพม่า” ซึ่งประมาณ 400 ปีมาแล้ว สำหรับเพื่อนบ้านเรา คือ เขมรนั้นถ้าใครเคยไปเที่ยวนครวัด นครพนม จะพบว่า มีรูปสลักบนหินบอกถึงวัฒนธรรมการชนไก่ทั้ง 2 แห่งซึ่งมีอายุราว 800 ปี ถึง 1,000 ปีล่วงมาแล้ว ดังนั้น วัฒนธรรมการชนไก่ของคนหรือมนุษย์ที่เกิดมบนโลกนี้ได้เริ่มต้นมานานก่อนหน้านั้นแล้ว ซึ่งจากตำราหนังสือจากต่างประเทศมีความเชื่อว่าการชนไก่ได้เริ่มมาประมาณ 1,000 ปีก่อน ค.ศ หรือประมาณ 3,000 ปีมาแล้ว

ไก่ชนปัจจุบันนี้พัฒนาหรือปรับปรุงพันธุ์มาจากไก่บ้านที่เลี้ยงกันอยู่ทั่วไปเพื่อเป็นอาหาร มีอยู่หลากหลายสายพันธุ์และหลากหลายสี ไก่คู่พื้นบ้านที่มีขนาดใหญ่คงจะเป็นไก่ที่ถูกปรับปรุงพันธุ์มาเป็นไก่ชนในปัจจุบัน ไก่ที่มนุษย์ในโลกเลี้ยงไว้เป็นอาหารนี้ก็คือ ไก่ป่าที่มีอยู่โดยธรรมชาติตามป่าตามเขา เพียงแต่มนุษย์เรานำมาเลี้ยงไว้จนตั้งอยู่กับคนได้จึงเป็นไก่ประจำบ้าน เป็นเสบียงอาหารที่พร้อมสำหรับมนุษย์ เราจานำมาบริโภคได้ทันที “ทำไมไก่ต้องชนกัน” ไก่ป่า นั้นทางวิชาการจัดอยู่ในสัตว์จำพวกนก แต่เราไม่เรียกชื่อว่า นกนำหน้า เราเรียกว่า ไก่และเป็ด ไก่ป่าที่มนุษย์นำมาเลี้ยงไว้เป็นระยะยาวนานมากจนทำให้ไก่ป่าเชื่องและบินไม่ไหว นกที่บินบนท้องฟ้า หรือไก่ป่าที่นอนบนต้นไม้หากินบนดินต้องมีอาณาเขตของตัวเอง หรือกลุ่มของตัวเอง ในการใช้ชีวิตประจำวันเพื่อความอยู่รอด เพื่อดำรงเผ่าพันธุ์ของตัวเองอาณาเขตนี้ไก่ป่าจะใช้เป็นที่หากินประจำวัน ใช้เป็นที่ทำรังวางไข่และเมื่อมีลูกออกมาก็ใช้เป็นที่พาลูกออกหากิน ทหาอาหารเพื่อความอยู่รอดของชีวิต ดังนั้นอาณาเขตจะถูกแบ่งกันเองห้ามผู้อื่นล่วงล้ำ หากมีไก่ตัวอื่นล่วงล้ำเข้ามาในเขตก็จะถูกไก่ไล่ถิ่นขับไล่ออกไปจึงเป็นเหตุแห่งการต่อสู้ของไก่ตัวผู้เพื่อแย่งพื้นที่หากินกัน เมื่อมีการตีกันชนกันย่อมมีผู้แพ้และผู้ชนะเพื่อขยายหรือครอบครองพื้นที่หากิน นิสัยการต่อสู้นี้ไก่ป่าเมื่อพัฒนามาอยู่กับมนุษย์ยังมีนิสัยต่อสู้ติดตัวมา เมื่อไก่ตัวผู้อยู่รวมกันก็จะแย่งกันผสมพันธุ์กับตัวเมีย แย่งกันกินอาหารแย่งกันหาที่นอน เหล่านี้เป็นเรื่องที่ไก่ตัวผู้ต้องต่อสู้กันตีกันมาปรับปรุงพันธุ์เป็นไก่ชนในปัจจุบัน

ไก่ป่า ที่มีถิ่นกำเนิดอยู่ทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เชื่อว่า เป็นต้นตระกูลของไก่บ้านหรือไก่ชนในปัจจุบัน ภาษาอังกฤษจะเรียก RED JUNGLE FOWL จะพบอยู่ตามป่าของพม่า, ไทย, มาเลเซีย, อินโดนีเซีย, ฟิลิปปินส์, เขมร ไก่ป่าได้ถูกพัฒนาเป็นไก่บ้านเลี้ยงตามบ้านเป็นเวลานานแล้วที่ชมพูทวีปคือ ประเทศอินเดียในปัจจุบันและไก่บ้านอินเดียนี้ได้นำเข้าไปถึงในประเศยุโรป เชื่อว่าก่อน ค.ศ.500 ปีหรือประมาณ 2,500 ปีมาแล้วและคนยุโรปได้พัฒนาไก่บ้านต่อไปอีกตามวัตถุประสงค์ของตัวเอง เช่น เป็นไก่ไข่ซึ่งไก่ไข่ในปัจจุบันมีอยู่หลายสายพันธุ์ และได้พัฒนาเป็นไก่เนื้อในปัจจุบันซึ่งมีอยู่มากในอเมริกาและยุโรปสำหรับคนเอเชียนั้นซึ่งเป็นต้นตระกูลไก่ป่าที่แพร่กระจายพัฒนาพันธุ์ไปมากมายทั่วโลก คนเอเชียชอบการชนกันชนต่อสู้พัฒนา

ไก่ป่ามาเป็นไกชน ซึ่งสำหรับประเทศไทย เรามีมากกว่า 10 สายพันธุ์ เช่น เหลืองหางขาว, เหลืองนเรศวร, ประดู่หางดำ, เขียวเลา, เทาทอง, นกกรदनกแดง, ไก่ลายและไก่ซี

ลักษณะของไก่ป่านั้นเราคงหาดูได้ยากในปัจจุบัน แต่เรามีไก่แจ้ที่เลี้ยงอยู่ตามวัดต่าง ๆ จะมีลักษณะคล้ายไก่ป่า ผิดกันตรงที่ไก่ป่าจะมีแข้งที่ยาวกว่าตัวผู้จะมีสร้อยคอและสร้อยหลังจะมีสีแดงทอง

สร้อยปีกจะมีสีแดงเข้ม ไก่ป่าจะมี 2 ชนิด คือ ชนิดที่ตุ้มหูขาวและตุ้มหูไม่ขาว สำหรับตัวเมียจะมีสีน้ำตาลตลอดทั้งตัวสร้อยรอบคอจะมีสีทอง ไก่ป่าตัวผู้จะมีหงอนจักรขนาดใหญ่ ส่วนตัวเมียจะหงอนเล็กมาก หรือไม่มีเลย การพัฒนาไก่ป่ามาเป็นไกชนในปัจจุบันนั้น ถ้าเราสังเกตดูจะพบไกชนไทยเรา ได้พัฒนาห่างจากไก่ป่ามามาก ดังนี้

1. ขนาดตัวของไกชนไทย น้ำหนักตั้งแต่ 3 กิโลกรัมขึ้นไป ส่วนไก่ป่าตัวผู้จะมีน้ำหนักประมาณ 1.3 กิโลกรัมเท่านั้น

2. หงอนไกชนไทยพัฒนาจากหงอนจักร หรือเรียกว่าหงอนชบาก็ได้พัฒนามาจนเป็นหงอนหิน ส่วนไก่ป่านั้นยังมีไกชนพม่าเป็นไก่หงอนจักรซึ่งยังไม่ได้พัฒนา

3. เหนียง ไกชนไทยพัฒนาจนไม่มีเหนียงซึ่งทั้งเหนียงและหงอนจักรจะเป็นจุดอ่อนให้คู่ต่อสู้จิกตีได้ง่าย แต่ไก่พม่ายังคงมีทั้งหงอนและเหนียง

4. ตุ้มหูไกชนไทยตุ้มหูไก่ไม่ยก แต่ยังคงพบมีตุ้มหูขาวบ้าง ซึ่งยังคงมีความเป็นไก่ป่าอยู่บ้าง

จะเห็นว่าไกชนไทยได้พัฒนาตัวเองไปมาก คือ ขนาดตัวใหญ่ขึ้น หงอน เหนียง และตุ้มหูก็พัฒนามาจนเล็กไม่สะดวกจะให้คู่ต่อสู้ได้ใช้ปากจิกตีได้ แต่ในไกชนสายพันธุ์พม่านั้นพัฒนาได้น้อย คือ ขนาดตัวไม่โต บินเก่ง หงอน เหนียง ตุ้มหู ก็ยังใกล้เคียงกับไก่ป่า ดังนั้น การสันนิษฐานว่าไกชนพัฒนามาจากไก่บ้านและไก่บ้านพัฒนามาจากไก่ป่า จึงเป็นสิ่งที่ถูกต้องและต้นตระกูลของไกชนก็คือไก่ป่า

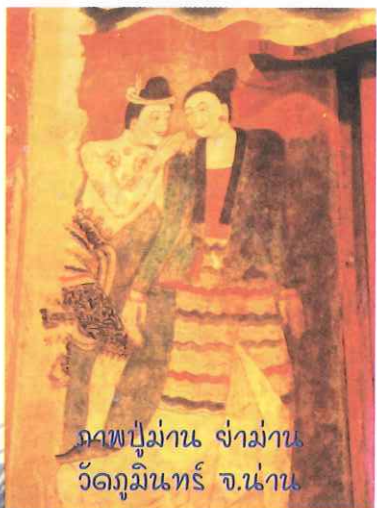
ไก่กับวัด...สายใยความผูกพันนับแต่อดีตถึงปัจจุบัน

คนไทยนับถือศาสนาพุทธ ต้องมีกัจจัตระเข้าวัดเป็นประจำเพื่อปฏิบัติธรรมและพิธีกรรมทางศาสนา ดังนั้น ผู้ที่เข้าวัดจะพบไก่อยู่กับวัดเกือบทุกวัด โดยเฉพาะวัดตามต่างจังหวัดและในพื้นที่ชนบท เชื่อกันว่าไก่อยู่กับคนมากกว่า 3,000 ปีแล้ว เป็นการพึ่งพากัน คือ คนเลี้ยงไก่ ไก่ออกไข่ให้คนกิน ถ้าไก่เลี้ยงมีปริมาณมากคนก็ฆ่าไก่กินเนื้อ ศาสนาพุทธเกิดมา 2,600 ปีแล้วพร้อมกับมีวัดให้พระอาศัยเพื่อให้ชาวพุทธได้ทำบุญ วัดจึงเกิดขึ้นกระจายทั่วไปทุกชุมชน ชุมชนนิยมสร้างวัดขึ้นใกล้หมู่บ้านอยู่ติดกับป่าหรือภูเขา หรือพระที่สันโดษชอบวิเวก ชอบความสงบจึงสร้างที่พักอาศัยในป่าเพราะมีเมตตาต่อสัตว์ เมื่อมีคนพบปะได้ข้าวอาหารมาฉันมาก ข้าวเหลือพระจึงนำมาโปรยให้สัตว์ป่า นกป่าหรือไก่ป่าได้กิน ความใกล้ชิดของสัตว์ป่า ไก่ป่า นกป่า กับวัดจึงเกิดขึ้น ไก่ป่าจึงใกล้ชิดกับคนมาตั้งแต่โบราณ จึงมีนิสัยเชื่องขึ้น บางตัวจึงมาอาศัยอยู่กับวัดเลย ไก่ป่าจึงมีความสนิทชิดชอบกับพระผู้ซึ่งเมตตาให้อาหารเลี้ยง และให้วัดเป็นที่อยู่อาศัยด้วย

จากหนังสือ **ธรรมจักรสุนทร** ซึ่งเขียนโดย **อาจารย์ร้อยแก้ว สายยิ้ม** เล่าว่า หลวงพ่อภัก วัดป่าสัก

(ตลาดหนองตม) อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก เป็นเกจิอาจารย์อีกองค์หนึ่ง ที่โดดเด่นด้านเมตตา มหานิยม ท่านสามารถเรียกไก่ป่าให้ออกมาได้ เล่ากันว่า “วันไหนไก่ป่าไม่มาที่กุฏิท่าน ท่านจะเรียกออกมาดัง ๆ ว่า ไก่แจ่มไปไหนหมดโร้ย” เท่านั้นไก่ป่าส่วนใหญ่เป็นไก่แจ้ก็จะพากันบินมาหาท่านเป็นฝูงใหญ่ นี่คือ กระแสแห่งเมตตาจิตที่ท่านมีต่อไก่ป่า ปฏิปทานี้คล้าย **สมเด็จพระสังฆราช** (สุก ไก่เถื่อน) ที่สามารถเลี้ยงไก่ป่าให้เชื่องได้ด้วยอำนาจแห่งเมตตาธรรม ข้าพเจ้าเคยไปปฏิบัติธรรมที่สวนโมกข์

ภาพปู่ม่าน จำ่ม่าน วัดภูมินทร์ จ.น่าน

อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้พบเห็นไก่แจ้บินมาเกาะที่ไหล่ บางครั้งก็เกาะที่ตักท่านพุทธทาสภิกขุ โกงคอกันดูแล้วเป็นธรรมชาติ น่าอัศจรรย์จริง ๆ

ข้าพเจ้าได้เข้าไปกราบพระในอุโบสถวัดภูมินทร์ จังหวัดน่าน ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่สร้างเมื่อ พ.ศ. 2139 และได้มีการบูรณะเมื่อ พ.ศ. 2410 วัดภูมินทร์จึงมีอายุ 417 ปี นับถึงปัจจุบัน มีภาพเขียนจิตรกรรมที่ฝาผนังเป็นชาดกในพระพุทธศาสนา และภาพเขียนวิถีชีวิตของคนเมือง ในสมัยนั้น ภาพปู่ม่านและย่าม่านเป็นภาพที่ได้รับความนิยมยกย่องเป็นภาพที่สวยงามยอดเยี่ยม แต่ข้าพเจ้ากลับไปสนใจภาพวาดรูปไก่เป็นที่ประทับใจมาก จากหนังสือศาสตร์และศิลป์การเลี้ยงไก่ชนของ **รศ.ดร.อภิชัย รัตนวราหะ** บอกว่ามีภาพจิตรกรรม

ฝาผนังพระอุโบสถวัดหน้าพระธาตุ บ้านตะคุ อำเภอบึงก่งชัย จังหวัดนครราชสีมา แสดงภาพชาวบ้านล้อมวงเล่นไก่ชน ได้มีภาพเขียนไก่ชนที่สำคัญอีกภาพหนึ่งในหนังสือศิลปะโบราณวัตถุเหนือ เขียนสิริกิติ์ กรมศิลปากรจัดพิมพ์เนื่องในโอกาสจัดนิทรรศการ วันที่ 7 เมษายน พ.ศ.2515 เป็นภาพเขียนบนแผ่นไม้สักได้จากวิหารวัดจริม ตำบลจริม อำเภอกำปला จังหวัดอุตรดิตถ์ วัดนี้สร้างมาประมาณ 200 ปีแล้ว ผู้จัดพิมพ์ยังได้ให้คำอธิบายไว้ด้วยว่า

สำหรับภาพไก่ที่กำลังจะต่อสู้กันนั้นให้สภาพความเป็นจริงที่ตีมาก เป็นภาพที่สัตว์สองตัวกำลังจะเข้าสู่กันอย่างเอาเป็นเอาตาย ทิวทัศน์โดยรอบเป็นป่าโปร่ง เป็นภาพที่เขียนขึ้นอย่างง่าย ๆ โดยใช้สีฝุ่นเขียนลงบนแผ่นไม้ แต่ก็ให้ลักษณะของศิลปะพื้นบ้านและสะท้อนถึงความชัดเจนของผู้เขียนได้อย่างวิเศษภาพหนึ่ง

ในปัจจุบันเราจะพบเห็นไก่อยู่ในวัดเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นไก่พื้นบ้านที่ชาวพุทธเรานำมาปล่อยวัดซึ่งเป็นที่ปลอดภัยที่สุดเป็นเขตอภัยทานไม่มีใครมาทำร้าย ก่อนปล่อยไก่ต้องตัดหางก่อนเพื่อให้ผู้พบเห็นทราบว่าเป็นไก่ที่ปล่อยวัดเพื่อสะเดาะเคราะห์ จึงมีคำพูดที่ใช้กันในปัจจุบันว่า “ตัดหางปล่อยวัด”

วัดที่อยู่ในป่าก็มีไก่ป่ามาหากินในเขตวัด วัดเป็นที่อุดมสมบูรณ์พระมีข้าวเหลือก็ถือโอกาสให้ไก่กินด้วย ด้วยความมีเมตตาสูงพระบางรูปสามารถเลี้ยงไก่ป่าที่มีความเปรี้ยวระแวงระวังภัยสูงไม่ใกล้ชิดกับคนทำให้เชื่ออยู่กับผู้คนกับพระในวัดได้ พระบางรูปมีเมตตาสูงส่งสามารถเรียกไก่ป่าให้มากที่วัดได้ทันทีที่ต้องการเป็นเรื่องนำอัศจรรย์จริง ๆ แต่ที่มีความสำคัญที่สุดสำหรับชาวพุทธเรา คือ มีภาพฝาผนังในโบสถ์วิหารวัดโบราณมีภาพวาดรูปไก่อยู่ด้วยแทนที่จะมีภาพพุทธประวัติทั้งหมดเรื่องไก่กับวัดดังที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดข้าพเจ้าได้ไปขอความรู้จาก พระมหานคคักดีจินตกวี วัดพระศรีมหาธาตุ (วัดใหญ่) จังหวัดพิษณุโลก ท่านบอกเรื่องไก่กับวัดหรือวัดเลี้ยงไก่หรือมีภาพไก่ที่ฝาผนังโบสถ์วิหารนั้น เนื่องจากมีตำนาน

เรื่องพระพุทธเจ้า 5 พระองค์

องค์แรก คือ “ไก่” มีความปรารถนาอยากเป็นพระพุทธเจ้า ดังนั้น ในสมัยพระพุทธเจ้าที่ปางนั้นมีไก่ตัวหนึ่งอาศัยอยู่ใกล้อารามที่ประทับของพระองค์ ตอนกลางวันก็มาเที่ยวหากินภายในบริเวณวัด ได้มีโอกาสพบเห็นพระพุทธเจ้าอยู่เป็นประจำ จึงเกิดความศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธเจ้า มีความปรารถนาอยากเป็นพระพุทธเจ้าบ้าง แต่คิดว่าตัวเองเป็นสัตว์เดรัจฉาน อยู่มาวันหนึ่งเป็นวันเพ็ญ 15 ค่ำ พระจันทร์เต็มดวงจึงไปเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าเพื่อทูลถามข้อข้องใจพระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า “เจ้ามีปัญญาหาจิตอันใด ก็ถามมาได้เลย” ไก่จึงทูลถามว่า “ข้าพระพุทธเจ้าเป็นสัตว์ที่เกิดมาด้วยภูมิอันต่ำแต่มีความปรารถนาที่ตั้งใจ

จริงอยากเป็นพระพุทธเจ้าองค์ใดองค์หนึ่งในอนาคตกาลเสมือนดังพระพุทธองค์ ความต้องการนี้ของข้าพระพุทธเจ้าไม่ว่าจะบรรลุถึงเจตจำนงหรือไม่” พระพุทธองค์ได้ทราบแล้วจึงทรงแสดงธรรมการสร้างบารมีทั้งหลายให้โกได้ฟังจักสำเร็จได้ด้วยการสร้างบารมีทั้งหลายอันยาวนานนั้น บุคคลที่ทำการสร้างบารมีนั้นเรียกว่าพระโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์จะได้มาตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าแน่นอน โกได้ฟังดังนั้นทูลถามถึงพิธีการปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้า พระพุทธองค์จึงตรัสถึงประเพณีนิยมว่าให้ก่อกองทรายให้เป็นรูปเจดีย์และหาเครื่องสักการะ เช่น ดอกไม้ แล้วกล่าวคำสรรเสริญแก่พระรัตนตรัย ต่อจากนั้นให้ตั้งสังฆิจฐานปวารณาเป็นพระพุทธเจ้าองค์ใดองค์หนึ่งในอนาคตแล้วตั้งใจสมาทานศีล 5 เมื่อถึงวันพระให้สมาทานศีล 8 แล้วตั้งใจบำเพ็ญบารมีไปจนกว่าชีวิตจะหาไม่ “แม้เป็นสัตว์ก็สามารถปรารถนาเป็นหนึ่งพุทธางกูรได้”

.....

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์

จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศไทยที่มีความสำคัญทางพระพุทธศาสนาเป็นอันมาก ชาวไทยพุทธทุกคนต้องรู้จักพระธาตุดอยสุเทพ แม้กระทั่งนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติก็นิยมไปเที่ยวและนมัสการพระธาตุดอยสุเทพ คนไทยเมื่อขึ้นไปสักการะพระธาตุดอยสุเทพต้องนำดอกไม้ธูปเทียนเวียนรอบพระธาตุ 3 รอบ เป็นการสักการะพระธาตุแล้วเดินชมทิวทัศน์ ชมภาพรอบพระธาตุนั้นถ้าหากสังเกตให้ดีจะพบภาพมหัศจรรย์ที่เสาประตูด้านตะวันออกเป็นรูป “ไก่พลอย” จากภาพไก่พลอยนี้คนไทย

สมัยก่อนเรียกว่าไก่กู เป็นไก่ต่างลายตัวใหญ่น้ำหนักประมาณ 3-4 กิโลกรัม ใต้ภาพบันทึกไว้ว่า

“ผู้ใดขึ้นบนพระวิหารไม่ถอดรองเท้า
ไก่พลอยจะจิกเท้า เตือนให้ถอดรองเท้า
เพื่อเคารพต่อพระบรมสารีริกธาตุ
ตายเสียแล้วเมื่อปี 2495”

นอกจากมีภาพของไก่พลอยที่ลงในหินอ่อนแล้วก็มีพิมพ์ประวัติของไก่พลอยอีก 2 หน้ากระดาษ เพื่อให้ผู้สนใจได้ศึกษา พวกเราชาวไกชนต้องให้ความสนใจไก่พลอย เป็นไก่คู่ซึ่งเป็นต้นตระกูลไกชนในปัจจุบัน ไก่พลอยจึงเป็นไก่ที่มีความสำคัญมาก ต้องมีการลงภาพในหินอ่อนเป็นภาพถาวรให้อยู่คู่กับพระธาตุตลอดไป ประวัติไก่พลอยมี ดังนี้

ไก่พลอย (แก้ว) เกิด พ.ศ. 2487 และตายเมื่อ 16 พฤษภาคม พ.ศ.2495 ณ วัดหมื่นล้านในตัวเมืองเชียงใหม่ พระครูอนุสรณ์ ศรีจันทร์ เจ้าอาวาสวัดได้เลี้ยงไก่ไว้ฝูงหนึ่ง มีไก่อยู่ตัวหนึ่งเป็นไก่ที่มีความเฉลียวฉลาด มีอุปนิสัยประจำวันแปลกไปจากไก่ตัวอื่น ๆ จึงนำไก่ตัวนี้มาปล่อยไว้ที่วัดพระธาตุดอยสุเทพ แล้วตั้งชื่อว่า “พลอย” ไก่พลอยเมื่อยังเล็กต้องอาศัยพระธาตุกำบังตัวเมื่อมีเหยี่ยวบินมาหาเหยื่อจนไก่พลอยอยู่รอดเจริญเติบโตเต็มวัยหนุ่ม ตัวใหญ่แข็งแรง ไก่พลอยไม่เคยลืมนบุญคุณองค์พระธาตุ

ที่ใช้เป็นที่กำบังให้รอดภัยจากเหยี่ยว รวมทั้งพระสงฆ์และชาวบ้านที่ให้อาหารเลี้ยงดูจนเติบโต ไก่พลอยจะลงมาที่ลานข้างล่างเพื่อขบถ่ายแล้วขึ้นที่ลานรอบองค์พระธาตุ คอยพิทักษ์รักษาไม่ให้แมวหรือหมาที่มีขนาดใหญ่มาขบถ่ายทำความสกปรก ไก่พลอยจะไล่ตีต่อสู้จนกว่าหมาแมวเหล่านั้นล่าถอยไป

กิจวัตรประจำวันของไก่พลอยที่เลี้ยงลือ หากเป็นชาวบ้านทั่วไปก็เรียกว่า “ไก่เทพเจ้า” ซึ่งในทางพระพุทธศาสนา คงจะเรียกว่า “ไก่พระโพธิสัตว์” ลงมาโปรด

ยามเช้า ไก่พลอยเป็นไก่ที่ขันเสียงกังวานและยาว เป็นการขันเหมือนไก่โดยทั่วไปเป็นขันครั้งเดียว ถ้าหากวันใดขันสองครั้งแสดงว่าจะมีพายุฝนที่จะเกิดขึ้น แต่ถ้าหากวันใดไก่พลอยขันสามครั้งติดต่อกันแสดงว่าวันนั้นจะมีคนใจบุญหรือคหบดีใหญ่มาทำบุญ

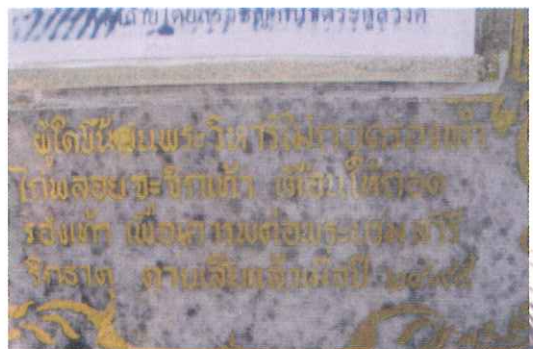
ยามสาย หลังจากการขันยามเช้าแล้ว ไก่พลอยจะคอยดูแลลานพระธาตุ มีไม้สีตีอื่น ๆ ขึ้นมาทำความสกปรก ไก่พลอยจะเข้าไปจิกตีขบไล่แม้ว่าสัตว์นั้นจะตัวโตกว่า เช่น สุนัข ไก่พลอยจะสู้ไม่ถอยจนกว่าผู้บุกรุกจะล่าถอยไป

ยามบ่าย หลังจากไก่พลอยได้ดูแลความสะอาดไล่สัตว์ที่ทำความสกปรกออกไปแล้ว ยังดูแลความเรียบร้อยให้ผู้คนที่มาบนดอยสักการะพระธาตุ ให้ถอดรองเท้า แล้วก็ไปเป็นหมอนวดเหยียบย่ำน่องและขาให้พระภิกษุที่จำวัดให้คลายความปวดเมื่อย

ยามเย็น ก่อนเข้านอนไก่พลอยจะเดินเวียนรอบพระธาตุ 3 รอบและเข้านอนจะไม่เกาะคอนนอนที่สูงจะนอนกับพื้นอย่างสงบ

ในปี พ.ศ.2495 ช่วงฤดูฝนไก่พลอยก็ได้ล้มป่วยลงด้วยการทำงานตากแดดกรำฝนตลอดช่วงอายุ 8 ปีเต็ม ไม่ได้หยุดการปฏิบัติหน้าที่ ก็ได้ล้มป่วยและได้รับการรักษาอย่างดีจากสัตวแพทย์จนสิ้นปรารถ ซึ่งนับว่าเป็นไก่ที่อายุยืน ความดีของไก่พลอยที่ได้กระทำมานั้น ศพของไก่พลอยได้รับการปฏิบัติเหมือนบุคคลทั่ว ๆ ไป และได้อัฐรูปลงในหินอ่อนติดที่เสาประตูวิหารด้านทิศตะวันออกพร้อมกับมีคำอธิบายประวัติและชีวิตการทำงานของไก่พลอยไว้ด้วย เหมาะสมที่จะเป็นตัวอย่างที่ดีต่อสาธุชนทั่วไปที่อ่านประวัติและนำมาปฏิบัติเยี่ยงไก่พลอย

ไก่พลอยน่าจะเป็นไก่ในเรื่อง “ตำนานพระพุทธเจ้า 5 พระองค์” ซึ่งเกิดมาแล้วถือศีล ดูแลรักษาพระธาตุตั้งใจบำเพ็ญสร้างบารมีเพื่อเป็นพระโพธิสัตว์ให้สมความปรารถนาที่ตั้งใจไว้ “แม้เป็นสัตว์ ก็สามารถปรารถนาเป็นหนึ่งในพุทธานุสเถ”

นายสัตวแพทย์นิลิต ตั้งตระการพงษ์

ไก๋หายไปไหน ? ไก๋หูหนวกเป็นอย่างไร ? นี่เป็นสองคำถามที่พวกเราคนไทยถามหา เพราะว่าคำว่า “ไก๋” ไม่มีการพูดถึงในสังคมไทยเลยในปัจจุบัน แต่เมื่อ 40-50 ปีที่แล้วมา คำว่า “ไก๋” เป็นที่รู้จักของคนในสมัยนั้น จึงมีผู้เรียกร้องถามหาเพื่อให้คนในสมัยนี้ได้รู้จัก

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 “ไก๋” เป็นชื่อไก๋ชนิดหนึ่ง ตัวใหญ่กว่า ไก๋แจ้ หงอนเล็ก ตัวผู้มีหลายสีแต่สีขนไม่สดใสเหมือนไก๋แจ้ ตัวเมียมีสีดำเหลือบเขียว

ตำราไก๋ชนและปลากัดของอภิวัฒน์ สาริพันธุ์ พ.ศ.2509 “ไก๋” เป็นไก๋ชนชนิดหนึ่ง ที่คนไทยนิยมเลี้ยงกัน ไก๋เป็นไก๋ชนไทยแท้จริง ต้องมีเนื้อแข็งมาก เดี่ยวแหลมและยาว ปากคม เล็บยาว

จากตำราไก๋ชนที่ไม่ทราบผู้เขียนบอกว่า “ไก๋ชน” เป็นไก๋พื้นเมืองของไทยชนิดหนึ่ง เรียกว่า “ไก๋” ไก๋พื้นเมืองไทยแต่เดิมมีไก๋ตะเภา ไก๋แจ้และไก๋ “ไก๋” ที่นำมาชนกันไม่ได้หมายความว่า ไก๋ทุกตัวเป็นไก๋ชน ไก๋ที่จะนำมาชนนั้นต้องผ่านการคัดเลือกอีกชั้นหนึ่งเพื่อให้ชนโดยเฉพาะ ต้องเป็น ไก๋ต่อสู้ มีความแข็งแรง ทรมานมาก ปีกต้องแข็งบินได้ดี หงอนเล็กและต้องดูที่นิสัยใจคอของพ่อแม่พันธุ์ด้วย ต้องฝึกหัดให้ชัดเจนในการชนด้วย

ตำราไก๋ชนเขียนโดยเศตุลยา พิมพ์ พ.ศ. 2530 “ไก๋” เป็นพันธุ์ไก๋พื้นเมืองไทยที่ใช้เป็นไก๋ชน เป็นพันธุ์นักสู้มีความทรหดอดทน แข็งแกร่ง ใช้ปีกบินได้ดี ทนทานต่อสู้ต่อสู้ได้อย่างดี ฉะนั้นไก๋ชนทั้งหลายจึงคัดเลือกมาจากไก๋ แต่ไก๋อุทหาใช้ใช้ทำไก๋ชนได้ทุกตัวไม่ ไก๋ชนที่ดีต้องดูลักษณะเด่นสมประกอบทุกอย่าง

จากตำราไก๋ชนที่กล่าวมาแล้วนั้น ไก๋พื้นบ้านที่เลี้ยงกันอยู่ทั่วไปตามชนบท ไก๋ตัวผู้ที่มีขนาดใหญ่ แข็งแรง เมื่อนำมาทดลองชนดูชั้นเชิง ถ้าตัวไหนมีเชิงชนที่ดีแล้ว ก็คัดนำมาเลี้ยงเป็นไก๋ชน ไก๋ที่ชนไม่ดีไม่เก่งก็นำมาเลี้ยงเพื่อส่งขายสู่ตลาดเพื่อเป็นอาหารบางครั้งก็เรียกว่า “ไก๋แกง” ดังนั้น ไก๋ชนจึงถูกคัดเลือกจากไก๋พื้นบ้านทั่วไปซึ่งจะมี 10-20 เปอร์เซ็นต์ที่จะนำมาเป็นไก๋ที่ชนได้ ส่วนไก๋ที่เหลือ 80 เปอร์เซ็นต์ จะเป็นไก๋แกง ดังนั้น ในปัจจุบันเราจะไม่ได้ยินคำว่าไก๋ เพราะทางราชการก็นิยมเรียก ไก๋ที่ชาวบ้านเลี้ยงกันว่า “ไก๋พื้นเมือง” เมื่อเห็นไก๋บ้านนำมาขายในตลาดก็เรียกว่า “ไก๋แกง” บางคนก็เรียกว่า “ไก๋ต้ม” บางคนเห็นไก๋พื้นบ้านใส่กระโทใส่ตะข่งจำนวนมากมายก็เรียกชื่อว่า “ไก๋กระโท” “ไก๋ตะข่ง” ดังนั้น คำว่าไก๋เป็นไก๋พื้นบ้านจึงถูกลืมไปไม่มีคนเรียก เมื่อไก๋อีกกลุ่มหนึ่งถูกคัดเลือกมาเป็นไก๋ชน แล้วผสมพันธุ์พัฒนาพันธุ์เป็นไก๋ชนสีต่าง ๆ ก็เรียกชื่อไก๋ชนตามด้วย สีของไก๋ เช่น ไก๋เหลืองหางขาว ไก๋ประตูทางดำ ไก๋เขียวหางดำ ไก๋เทาทอง เมื่อไก๋ถูกพัฒนาเป็นไก๋ชนแล้วก็ไม่เรียกไก๋

การบริโภคหรือการกินของคนไทยในปัจจุบันก็มีการพัฒนาขึ้น เมื่อให้ได้ประโยชน์จากอาหารคือ เนื้อไก๋มากที่สุด จึงนิยมกินไก๋ตัวเล็กเนื้อนุ่มไม่เหนียวไก๋พื้นบ้านที่นำมาบริโภคนี้เรียกว่าไก๋รุ่น กระทั่ง คือ ไก๋ตัวผู้ที่มีหน้าแดงเพ็งหัดขัน ภาษาไก๋ชนที่เรียกว่า “ยังไม่สู้ไก๋” คือ นำไปทดลองชนก็ไม่กล้า ตักกล้า ๆ กลัว ๆ ถ้าเป็นตัวเมียที่หน้าแดง ๆ เป็นไก๋ที่เพ็งติดพันตัวผู้เพื่อผสมพันธุ์หรือไก๋เพ็งเริ่มไข่

ไก่อายุนี้เป็นที่นิยมบริโภคกันเรียกว่า “ไก่กระทรง” ไก่อยู่จึงหายไปจากตลาดซื้อขายไก่เพื่อบริโภค

ไก่อูหรือไก่พื้นเมืองไทย เป็นไก่ที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาเป็นเวลาช้านาน มีการเลี้ยงเกือบทุกครัวเรือน ทั่วทุกภาคของประเทศไทยด้วยวัตถุประสงค์เพื่อเป็นอาหารในครัวเรือน เพื่อเป็นเกมกีฬาในการชนไก่และเพื่ออนุรักษ์สายพันธุ์ เรียกว่าไก่อุดมทัศนียภาพในปัจจุบันข้อดีของไก่อูพื้นบ้านของเมืองไทยคือ เป็นไก่ที่แข็งแรงอดทน ปรับตัวเข้ากับสภาพสภาพได้ดี มีภูมิต้านทานโรคได้ดี และมีชั้นเชิงในการชนได้ดี ตัวเมียจะไข่ดกฟักไข่ได้ลูกมากเลี้ยงลูกเก่ง ประกอบกับคนโบราณใช้ภูมิปัญญาในการคัดเลือกพันธุ์และผสมพันธุ์ จึงทำให้ไก่อูมีสายพันธุ์ที่ดีเป็นมรดกตกทอดถึงปัจจุบัน ถึงแม้ชื่อ “ไก่อู” จะหายไปเพียงแต่หายไปแต่ชื่อเท่านั้น แต่ชื่อไก่อูพื้นเมืองไทยยังคงอยู่ ชื่อไก่อูต่าง ๆ ซึ่งเรียกชื่อตามสีของตัวไก่อูยังคงอยู่คู่ประเทศไทยตลอดไป ซึ่งกรมปศุสัตว์ได้รวบรวมไว้มีอยู่ 12 สี ดังนี้

1. ไก่เหลืองหางขาว
2. ไก่พระนเรศวร
3. ไก่ประดู่หางดำ
4. ไก่ประดู่เลาหางขาว
5. ไก่เขียวเลาหางขาว
6. ไก่เขียวหางดำ
7. ไก่เทาหางขาว
8. ไก่ทองแดงหางดำ
9. ไก่กนกแดง
10. ไก่กนกต
11. ไก่ลายหางขาว
12. ไก่ซี

ไก่ตะเภา

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระกูลพงษ์

ไก่พื้นเมืองหรือไก่พื้นบ้านของเมืองไทย ตั้งแต่โบราณนั้นมีเลี้ยงกันอยู่ทั่วประเทศ นิยมเลี้ยงกันทุกครัวเรือน เป็นการเลี้ยงปล่อยให้ไก่หากินเอง เนื่องจากมีพื้นที่ว่างเป็นป่าเป็นสวนจึงมีอาหารไก่อุดมสมบูรณ์ ไก่ที่เลี้ยงจึงเจริญเติบโตเองโดยธรรมชาติ เพราะไก่ไทยมีคุณสมบัติแข็งแรงทนทาน ต่อโรค ตัวเมียไข่ตกและเลี้ยงลูกเก่งจึงทำให้ไก่ไทยยังคงอยู่รอดพ้นจากภัยธรรมชาติตกทอดเหลือเป็นมรดก ให้คนไทยเลี้ยงอยู่จนถึงปัจจุบัน ไก่ไทยที่เลี้ยงแต่โบราณมีอยู่ 3 ชนิดคือ ไก่กู่ ไก่แจ้ และไก่ตะเภา สำหรับ ไก่กู่ นั้นคือ ไก่พื้นบ้านโดยทั่วไป แต่ถ้าตัวไหนชนเก่งก็คัดเลือกเป็นไก่ชนแล้วก็ใช้บริโภคเป็นอาหารหรือขายส่งตลาด ดังนั้น ไก่ชนไทยคือไก่ที่พัฒนามาจากไก่พื้นบ้านและในปัจจุบันไก่ชนไทย กรมปศุสัตว์ ได้รวบรวมลักษณะมาตรฐานของไก่ชนไทยได้ 12 สายพันธุ์ แยกตามสีของไก่ เช่น ไก่ชนนคร ไก่เหลืองหางขาว ไก่ประดู่หางดำ ไก่เขียวหางดำ ไก่เทาทอง เป็นต้น

ส่วนไก่แจ้ก็นิยมเลี้ยงเพื่อความสวยงาม ฟังเสียงขันที่ไพเราะ แต่ขนาดตัวเล็กไข่ตกจึงไม่นิยมใช้บริโภค เราจะพบเห็นไก่แจ้อยู่ในวัดตามชนบทของประเทศไทย เนื่องจากไก่แจ้เป็นไก่ที่ผสมพันธุ์เก่ง คนไทยจึงเรียกว่า “เจ้าขู้ไก่แจ้” ไก่แจ้จึงมักจะลักผสมพันธุ์กับแม่พันธุ์ไก่ชนทำให้เสียพันธุ์ไก่ชน ไก่แจ้จึงถูกนักเลี้ยงไก่ชนนำไปปล่อยวัด

สำหรับไก่ตะเภาในปัจจุบันไม่มีใครได้ยินชื่อนี้เลย จึงทำให้เด็กในปัจจุบันไม่มีใครรู้จัก เท่าที่ข้าพเจ้าเคยเห็นและรู้จักในสมัยเด็กที่อยู่บ้านนอกนั้น ไก่ตะเภา คือ ไก่ตัวใหญ่ ๆ สีน้ำตาลที่มีลักษณะพิเศษ คือ มีขนขึ้นที่ด้านข้างของแข้ง คนไทยนิยมเลี้ยงไว้เป็นอาหาร เพราะตัวมีขนาดใหญ่ ไม่นิยมเลี้ยงไว้ชน จากพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้คำนิยามไว้ ดังนี้ “ไก่ตะเภา เป็นชื่อไกชนิดหนึ่งตัวอ้วนใหญ่ สีน้ำตาล มีขนที่หน้าแข้งหางสั้น” จากหนังสือไกชนโบราณ ได้บรรยายไก่ตะเภาเป็นไก่พื้นเมืองมีขนมากตั้งแต่เท้าไปจนถึงหัว มีหงอนมีเหนียงรุงรัง มีลักษณะเป็นไก่อ้วนอ้าย เพราะความอ้วนของลำตัวและขนรุงรุงมาก จึงไม่นิยมนำมาเลี้ยงเป็นไก่ชน นอกจากเลี้ยงไว้กินไข่หรือกินเนื้อของมัน เพราะเนื้อมากหรือเลี้ยงไว้ขาย เพราะน้ำหนักมากได้ราคาดี ความจริงไก่ตะเภาที่ดีหรือชนกันได้ แต่ไม่เหมาะ จะเอาเล่นการพนัน เอาแพ้เอาชนะกันดูแล้วไม่สนุกสนานเหมือนไก่กู่

ไก่ตะเภาก็คือไก่พื้นเมืองที่เลี้ยงกันไปทั่วประเทศไทย ขนาดลำตัวใหญ่ขนสีน้ำตาล มีขนขึ้นที่แข้ง ไม่นิยมนำมาชนในปัจจุบันเราไม่พบเห็นไก่ตะเภาอีกแล้ว อาจจะสูญพันธุ์หรือเหลืออยู่

น้อยมากเท่าที่เห็นไก่พื้นบ้านโดยทั่วไป จะพบบทเห็น “ไก่ที่มีขนขึ้นที่แข้ง แต่หลากหลายสี” ถ้าหากเราจะนำมาเลี้ยงอนุรักษ์ และพัฒนาให้ได้ไก่สีน้ำตาลแข้งมีขน ไก่ตะเภาก็ยังคงอยู่คู่ประเทศไทยต่อไปอีก ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของเราในปัจจุบันต้องช่วยกัน หันมาหาไก่ตะเภามาเลี้ยงเพื่ออนุรักษ์ โดยเฉพาะเป็นหน้าที่ของ

กรมปศุสัตว์แห่งประเทศไทยต้องตื่นตัวเรื่องอนุรักษ์ ไก่ตะเภากไก่อพื้นเมืองของชาติไทยให้ยืนยาวตลอดไป สำหรับ “**ไก่ตะเภาทองเกษตรศาสตร์**” เป็นไก่ลูกผสมที่พัฒนาสายพันธุ์โดยภาควิษาลสัตวบาล คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน โดยผสมข้ามพันธุ์ระหว่าง ไก่ตะเภาทอง (ไม่มีขนที่หน้าแข้ง) ของประเทศไทยกับไก่สามเหลือง (ซาอิ่ง) ไก่พื้นเมืองจีนคัดสายพันธุ์ จนได้สายพันธุ์ใหม่ “**ไก่ตะเภาทองเกษตรศาสตร์**” มีลักษณะทั่วไปสวยงามทั้งเพศผู้และเพศเมีย มีทั้งหงอนจักรและหงอนหินแบบไก่พื้นเมืองไทย ขนทั้งตัวเป็นสีเหลืองทอง จงอยปากมีสีเหลือง แข็งจะมีสีเหลืองแต่ไม่มีขน ผิวหนังทั้งตัวเป็นสีเหลือง นอกจากนี้ไก่ตะเภาทองเกษตรศาสตร์ยังเป็นไก่เลี้ยงง่าย แข็งแรง ทนทานต่อโรคเช่นเดียวกับไก่พื้นเมืองไทย

ไก่ทองแดงตะเภาทอง

เป็นสายพันธุ์ไก่ชนตระกูลทองแดงหางดำ ลักษณะมีขนทั้งตัวสีแดง คือ หน้าคอ หน้าอกขนใต้ท้อง ขนใต้ปีกสีแดง สร้อยคอ สร้อยปีก สร้อยหลัง และสร้อยระย้ามีสีแดง หางพัดหางกระรวยมีสีดำ ส่วนไก่ทองแดงตะเภาทองนั้น ขนพื้นตัวและขนสร้อยจะมีสีแดงอ่อนลงมาหน่อย เป็นสีแบบทองคำแท่งหรือสีเหลืองส้มแบบไก่ตะเภา ปาก แข็ง เล็บ เดือย จะมีสีเหลืองอมแดง ตาเหลืองอมแดง

การผสมเทียมในไก่ชน

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์

การผสมเทียมในไก่ชนได้มีการจัดแสดงการรีดน้ำเชื้อสดจากไก่ตัวผู้แล้วนำไปผสมให้ไก่ตัวเมียในงานเปิดสนามไก่ชน ในงานโกนตัดสำคัญ ๆ ที่มีผู้ชมจำนวนมาก จึงมีผู้สนใจการสาธิตการรีดน้ำเชื้อและการผสมเทียมกันเป็นจำนวนมาก เพราะหาไม่เคยได้ชมที่ไหนมาก่อนถือเป็นของแปลกใหม่ บางคนคิดว่าเป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ด้วยซ้ำไป การผสมเทียมด้วยน้ำเชื้อสด คือ รีดน้ำเชื้อจากไก่ตัวผู้ให้ได้แล้วนำไปผสมในช่องคลอดของไก่ตัวเมีย วิธีนี้ได้มีการทำมาตั้งแต่ 70 กว่าปีมาแล้ว และการนำน้ำเชื้อจากไก่ตัวผู้ที่รีดได้แล้วนำไปเก็บไว้ในไนโตรเจนเหลว ที่มีอุณหภูมิต่ำกว่า 273 องศาเซลเซียส มีการทำตั้งแต่ 30 ปีที่แล้ว จะเห็นได้ว่าวิชาการผสมเทียมในไก่ได้คิดค้นมาตั้งแต่ 70 กว่าปีมาแล้ว แต่การใช้อย่างไม่แพร่หลายหรือไม่มีความนิยมเลย แต่เมืองไทยเรารู้สึกว่ามีเรื่องการผสมเทียมในไก่เริ่มคึกคักมีผู้สนใจประมาณ 5 ปี มาแล้ว เริ่มจากนักวิชาการ ครูบาอาจารย์ในมหาวิทยาลัยและแพรวมาสู่ผู้เลี้ยงไก่ชน แต่พบเห็นเป็นเพียงการสาธิตเท่านั้น ดังนั้น จึงควรรู้เรื่องการผสมเทียมในไก่ไว้บ้างเป็นข้อคิดเห็น เพื่อการตัดสินใจในการปฏิบัติหรือเพื่อเป็นการฝึกหัดเรียนรู้

ข้อดีของการผสมเทียม

1. เป็นการกระจายพันธุ์ที่ได้อย่างรวดเร็ว จะเห็นว่าการผสมเทียมในโคคนั้น การรีดน้ำเชื้อตัวผู้ 1 ครั้ง สามารถนำมาบรรจุในหลอดเก็บแช่แข็งไว้เพื่อใช้ผสมได้ 400 หลอด แต่น้ำเชื้อตัวผู้ของไก่สามารถทำได้ 10 หลอดเท่านั้น
2. การมีน้ำเชื้อพ่อพันธุ์ที่เก็บไว้จำนวนมาก และมีพ่อพันธุ์ดี ๆ หลายตัว ทำให้ผู้ต้องการผสมเทียมสามารถเลือกใช้พ่อพันธุ์ที่ตัวเองต้องการได้
3. การผสมเทียมเป็นการควบคุมโรคทางระบบสืบพันธุ์ได้เป็นอย่างดี
4. เป็นการลดค่าใช้จ่ายในการซื้อพ่อพันธุ์ที่ราคาแพง ๆ มาคุมฝูงในโคจะเห็นชัดคือ แมโคฝูงหนึ่งอาจใช้พ่อพันธุ์ถึง 2-3 ตัว
5. สำหรับในพ่อพันธุ์ที่เก่งที่แต่มีอายุมากหรือพ่อไก่บาดเจ็บที่หาไม่สามารถผสมพันธุ์จริงได้ก็ใช้รีดน้ำเชื้อผสมเทียมได้
6. การเก็บน้ำเชื้อแช่แข็งสามารถเก็บได้นานเป็น 100 ปี จึงเป็นการเก็บรักษาเพื่อป้องกันการสูญพันธุ์ของสายพันธุ์ จะเห็นได้ว่าข้อดีของการผสมเทียมนั้นมีมากมาย โดยเฉพาะการผสมเทียมในโคซึ่งเป็นที่ยอมรับ สำหรับการผสมเทียมในไก่นั้นผู้ที่สนใจต้องนำมาคิดศึกษาเปรียบเทียบกับโคด้วยและต้องคำนึงถึงข้อเสียด้วย

ข้อเสียของการผสมเทียม

1. เป็นการแพร่โรคติดต่อผ่านทางเครื่องมือเครื่องใช้ที่ไม่สะอาดหรือนำโรคติดต่อไปแพร่อีกฟาร์มหนึ่งโดยทางผู้ผสมเทียมเอง
2. เป็นการแพร่ลักษณะทางพันธุกรรมที่ไม่ดีให้กระจายไปได้อย่างรวดเร็ว (หากพ่อพันธุ์ไม่ดี)

3. หากการผสมเทียมมีอัตราการผสมติดต่ำ จะเป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิตได้โดยเฉพาะการผสมเทียมในไก่ ถ้าหากผสมสดคือรีดน้ำเชื้อแล้วนำผสมได้ 4-5 ตัว แต่ผสมติดเพียง 3 ตัว หรือใช้น้ำเชื้อแช่แข็ง น้ำเชื้อที่รีดได้ 1 ครั้ง นำมาผสมได้ 7 - 10 ตัว อาจผสมติดเพียง 3 ตัวเท่านั้นจึงต้องนำมาพิจารณาด้วย ข้อที่นำมาพิจารณาว่าจะผสมเทียมดีหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ดังนี้

1. พ่อไก่ใช้รีดน้ำเชื้อ ต้องแข็งแรงและสมบูรณ์ต้องได้รับการฝึกหัดก่อน คือ ต้องฝึกใช้มือลูบหลังด้านในปีกทั้งสองข้างลูบไล่ไปยังหาง เพื่อให้พ่อไก่เกิดอารมณ์ทางเพศ
2. ผู้รีดน้ำเชื้อไก่ต้องมีความชำนาญในการรีดต้องไม่ให้ไข่ปนออกมาหรือต้องไม่เค้นจนมีเลือดออกมาบางครั้ง เคยทราบว่ามีหลังรีดแล้วพ่อไก่ถึงอึดเสปถึงตาย
3. สำหรับแม่ไก่ที่รับการผสมเทียมต้องเป็นแม่ไก่ที่พร้อมจะออกไข่เท่านั้น แม่พันธุ์ที่ทำให้การผสมเทียมติดยาก คือ แม่พันธุ์ที่มีอายุมาก แม่พันธุ์ที่ผสมเทียมบ่อยเกินไป
4. เรื่องของน้ำเชื้อไก่ที่ใช้ผสมเทียมนั้นต้องเก็บน้ำเชื้อที่ตรวจแล้วแข็งแรง รีดออกมาแล้วต้องไม่มีอุจจาระปนหรือมีเลือดปน ถ้าผสมเทียมสดต้องทำภายใน 30 นาที และน้ำเชื้อที่รีดออกมาแล้วต้องไม่ถูกแสงแดด หรือมีฝุ่นละอองตกลงไปโดยปกติแล้วการผสมสดจะผสม 7 วันต่อครั้ง ถ้าเป็นน้ำเชื้อแช่แข็งผสมวันเว้นวัน

5. การผสมเทียมในไก่นี้ได้พัฒนาขึ้นมาจากฝรั่งที่ใช้กับไก่เนื้อ ไก่วงที่ต้องการขนาดและน้ำหนักมาก หรือผสมในไก่ไข่ที่ต้องการไข่ดก แต่ในไก่ชน เป็นไก่ที่ต้องใช้มันสมองในการชนในการตีเพื่อเอาชนะคู่ต่อสู้ ดังนั้น ในภูมิปัญญาคนไทย จึงใช้พ่อพันธุ์ 1 ตัว ผสมแม่พันธุ์ 1 ตัว นั้นหมายความว่าน้ำเชื้อที่ผสมจริงในแม่ไก่ 1 ครั้งจะได้น้ำเชื้อตัวเก่งที่สุดเพียงตัวไปผสมกับไข่ที่ตกจากรังไข่ 1 ใบ สำหรับการผสมเทียมนั้น น้ำเชื้อ 1 ครั้งยังแบ่งผสมเป็น 4-5 ตัว หรือในการใช้น้ำเชื้อแช่แข็งผสมได้ 7-10 ตัว จะเห็นว่าเราไม่ได้ตัวเก่งเพียงตัวเดียว แต่กลับมีตัวพระรองอีก 4-5 ตัว แล้วการผสมเทียมยังผสม 7 วันต่อครั้ง ดังนั้น จึงเกิดพระรองอีก 30-40 ตัว จะเห็นได้ว่าภูมิปัญญาไทยนั้นจะมีพระเอกตัวเดียวในพระรอง 30-40 ตัว การผสมเทียมในไก่ชนนั้นจึงควรศึกษาต่อไปถึงความเก่งในลูกไก่ที่เกิดจากการผสมเทียมด้วยว่าจะมีความเก่งเหมือนพ่อหรือไม่

สรุปเรื่องการผสมเทียมในไก่ชนนั้น ยังเป็นของใหม่ในวงการแต่เป็นของเล่น สำหรับนักวิชาการแต่จะเกิดขึ้นได้เห็นจริงเป็นปัจจัยที่นิยมของชาวไก่ชนหรือไม่ต้องใช้เวลาในการศึกษาทั้งในด้านเทคนิคการรีดน้ำเชื้อ การเตรียมแม่พันธุ์ที่จะผสมและผสมเทียมต้องมีความชำนาญ ต้องได้รับการฝึกหัดและที่สำคัญกรมปศุสัตว์ที่มีเจ้าหน้าที่ที่มีความชำนาญในการผสมเทียมโคผสมเทียมสุกร ให้หันมาสนใจผสมเทียมในไก่ชนด้วย การที่มีกรมผสมเทียมไก่ชนแบบสาธิตหรือแบบธุรกิจ ในขณะนี้เสี่ยงต่อการผิดกฎหมายตาม พ.ร.บ.บำบัดโรคสัตว์ด้วยหรือไม่

การผสมเทียมในไก่ชน

หมอลผสมเทียม

- มีความรู้
- มีความชำนาญ

พ่อไก่เก่ง

- แข็งแรง
- ได้รับความรักและการรีดน้ำเชื้อ

น้ำเชื้อ

- ไม่มีอุจจาระและเลือดปน
- ไม่ถูกแสงแดด

แม่ไก่

- พร้อมออกไข่
- ไม่แก่เกินไป

ลูกไก่ที่เกิด

% ความเก่ง ?

การผสมเทียมในไก่

การตรวจวิเคราะห์รหัสพันธุกรรมด้วยเครื่องหมายดีเอ็นเอในไกชน

อ.ดร.รังสรรค์ เจริญสุข

คณะเกษตรศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยนเรศวร

ไกชนเป็นสัตว์ที่อยู่เคียงคู่กับชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยมาอย่างยาวนาน นับตั้งแต่สมัยสุโขทัย อโยธยา รัตนบุรี จนมาถึงในปัจจุบันที่การเลี้ยงไกชนมีการพัฒนาทว่าสมัยก่อนมาก ไม่ว่าจะเป็นการเลี้ยงเพื่อกีฟ้าชนไก่หรือเลี้ยงเพื่อความสวยงาม ในด้านของการชนไก่ซึ่งมีการให้ค่าตัวไก่ที่สูงมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้ผู้เลี้ยงมีความต้องการให้ไก่ของตนเองเก่งขึ้นจึงนิยมนำไก่สายพันธุ์ต่างประเทศ เช่น พม่า เวียดนาม และบราซิล ที่มีลักษณะภายนอกและลักษณะทางพันธุกรรมที่แตกต่าง มาผสมพันธุ์กับไกชนไทยเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการต่อสู้ซึ่งในแง่ของการพัฒนาแล้วอาจดูเป็นสิ่งที่ดี แต่จากการที่ผู้เลี้ยงส่วนมากทำการผสมพันธุ์ไปโดยไม่มีการคำนึงถึงการเก็บรักษาสายพันธุ์ดั้งเดิมของไทยไว้ การผสมพันธุ์แบบนี้เป็นการเสี่ยงที่จะทำใหไกชนไทยสูญเสียความเป็นเอกลักษณ์และความหลากหลายทางพันธุกรรม ซึ่งกลับกลายเป็นการกระทำที่สวนทางกับหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ในด้านของวงการเลี้ยงไกชนสวยงามนั้น ในปัจจุบันเป็นที่นิยมมากขึ้น โดยมีการเริ่มต้นมาจากการรณรงค์ส่งเสริมจากกรมปศุสัตว์ที่มีกุศโลบายต้องการอนุรักษ์สายพันธุ์ไกพื้นเมืองให้ดำรงตามตำรามาตรฐานพันธุ์ตามหลักอุดมทัศน์ จึงมีการส่งเสริมให้จัดการประกวดแข่งขันไกสวยงามขึ้นและไกสวยงามนี้ยังเป็นที่ต้องการของผู้เลี้ยงไกสวยงามจากต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศแถบตะวันออกกลางที่ต้องการนำไก่ไปเลี้ยงเพื่อเสริมโชคลาภและบารมี และยินดีที่จะซื้อไกสวยงามระดับชนะเลิศการประกวดในราคาหลายแสนบาท ด้วยเหตุนี้ไกชนจึงเป็นไก่ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจที่สูงมากและสร้างรายได้ให้ผู้เพาะเลี้ยงได้อย่างมากมาย จนอาจทำให้มีการแอบแฝงขายไก่ที่ไม่ใช่ไกตัวจริงหรือลูกหลานของไกตัวจริงหรืออาจมีการลักขโมยไก่กันเกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้เพาะเลี้ยงขยายพันธุ์จึงควรต้องมีการยืนยันอัตลักษณ์ทางพันธุกรรมไกของตน เพื่อเพิ่มความมั่นใจระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับนานาชาติ

ในปัจจุบันได้มีการพัฒนาเครื่องหมายทางพันธุกรรม ซึ่งเป็นเครื่องหมายหรือตัวชี้วัดที่สามารถระบุความแตกต่างหรือจำแนกลักษณะทางพันธุกรรมของสัตว์ ซึ่งเครื่องหมายนี้จะสามารถถ่ายทอดทางพันธุกรรมไปสู่รุ่นลูกรุ่นหลานต่อไปได้ โดยหนึ่งในเครื่องหมายทางพันธุกรรมที่มีความแม่นยำน่าเชื่อถือ มีวิธีที่หลากหลายและเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางก็คือ “เครื่องหมายดีเอ็นเอ” เนื่องจากดีเอ็นเอเป็นองค์ประกอบที่อยู่ในเซลล์สัตว์เกือบทุกเซลล์ในปริมาณที่เท่ากัน จึงสามารถตรวจสอบดีเอ็นเอได้จากเลือดหรือเนื้อเยื่อใด ๆ ในทุกช่วงอายุ โดยไม่ขึ้นกับสภาพแวดล้อม การตรวจสอบเครื่องหมายดีเอ็นเออาศัยวิธีการทางเทคโนโลยีชีวภาพและพันธุศาสตร์ระดับโมเลกุลมาใช้ในการศึกษาการจัดเรียงตัวของสายลำดับดีเอ็นเอในส่วนต่าง ๆ ทำให้เราทราบถึงความหลากหลายทางพันธุกรรมและยังสามารถนำมาใช้ในการตรวจสอบความบริสุทธิ์ของพันธุ์ ตรวจสอบพันธุ์พ่อแม่และทดสอบลูกผสม ตรวจสอบยืนยันอัตลักษณ์ทางพันธุกรรม นอกจากนี้ใช้เป็นข้อมูลประกอบการคัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์ในลักษณะจำเพาะเช่น การเจริญเติบโตการต้านทานโรค การให้ลูกตก และความแข็งแรงทนทานต่อสภาพแวดล้อม เป็นต้น

อาจารย์สนาม เขียวขำ ศูนย์อนุรักษ์ไก่เทาทองบ้านปากพิง

นายสัตวแพทย์นิติติ ตั้งตระการพงษ์

ปากพิงเป็นบ้านยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการ
รบบสมัยโบราณ เพราะว่าเป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ตรงแม่น้ำน่าน
เชื่อมกับแม่น้ำยมอีกทางหนึ่ง ดังนั้น บ้านปากพิงจึงเป็น

หัวใจของการรบบทางเรือ หากพม่ายึดปากพิงได้ ก็จะส่งกองเรือรบจากแม่น้ำยมไปตามลำน้ำน่านเข้าสู่
แม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งจะม้วนตรงไปถึงกรุงศรีอยุธยาหรือกรุงธนบุรีและกรุงเทพฯ ไปได้ ดังนั้น ในการสู้รบที่พม่า
ส่งอะแซหุ่นก็มาล้อมเมืองพิษณุโลกไว้วัน พระเจ้าตากสินมหาราชจึงยกทัพหลวงมาช่วยการสู้รบได้ตั้งทัพ
หลวงที่บ้านปากพิง

อาจารย์สนาม เขียวขำ เป็นคนปากพิงมีบรรพบุรุษสืบทอดมาหลายชั่วคน จึงได้ยินเรื่องเล่า
ของคนรุ่นปู่ รุ่นทวด ได้เล่าต่อกันมาเป็นทอด ๆ ถึงวีรกรรมของพระเจ้าตากสินมหาราชในการวางแผน
สู้รบกับอะแซหุ่นก็ในเรื่องสร้างสะพานหกกระดกเป็นกลลวงทำให้ทหารพม่าตกแม่น้ำแล้วฆ่า แต่มีอยู่
เรื่องหนึ่งที่อาจารย์สนามให้ความสนใจมาตั้งแต่เป็นเด็ก คือได้พบเห็นว่าในหมู่บ้านปากพิงแห่งนี้
ทำไมจึงมีไก่สีเทา เลี้ยงกันมากกว่าไก่สีอื่น ๆ ด้วยพื้นฐานของคนชนบทแล้วจะเลี้ยงไก่ปล่อยให้หากินเอง
ตามบริเวณบ้านตามสวน ดังนั้น ไก่จึงผสมพันธุ์กันเองในหมู่บ้าน จึงได้ลูกไก่ข้ามสายพันธุ์หลากหลายสี
แล้วตัวไหนชนเก่งก็คัดไว้เพื่อเลี้ยงชน ปัญหาเรื่องไก่สีเทาเลี้ยงกันมากในหมู่บ้านนั้น อาจารย์สนาม
ต้องหาความกระจ่างให้ได้ จึงเที่ยวเสาะถามจากผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้านถึงเรื่องนี้ ซึ่งก็เป็นเรื่องเล่าสืบทอดกันมา
แต่โบราณว่า “เมื่อครั้งพระเจ้าตากสินมหาราชมาตั้งทัพที่บ้านปากพิง ทหารจะไม่ฆ่าไก่สีเทามาปรุง
อาหารถวาย” เพราะพระเจ้าอยู่หัวทรงชอบเลี้ยงไก่สีเทา จึงไม่โปรดกินเนื้อไก่สีเทา ไก่สีเทาจึงเหลืออยู่
มากในหมู่บ้าน ขยายพันธุ์สืบทอดมาถึงปัจจุบัน

อาจารย์สนาม เป็นที่รักของคนในหมู่บ้าน เป็นคนอารมณ์ดี ยิ้มแย้มอยู่เสมอ เป็นผู้ที่มี
มนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นคนใจบุญ จึงตั้งบ้านติดกับวัดปากพิงตะวันตก ได้รับเลือกเป็นสมาชิกองค์การบริหาร
ส่วนตำบลจี่วาม มีตำแหน่งเป็นรองประธานองค์การบริหารส่วนตำบล ท่านจึงของบประมาณของ
อบต.จี่วาม มาจัดการประกวดไก่ชนขึ้นในพิธีบวงสรวงอนุสาวรีย์พระเจ้าตากสินมหาราช เมื่อวันที่

28 ธันวาคม 2553 เป็นครั้งแรก อาจารย์สนาม ได้ปรึกษาข้าพเจ้า
เรื่องจะอนุรักษ์ไก่เทาทองตามประวัติศาสตร์ที่ได้ศึกษามาแล้ว
จึงเกิดชมรมอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนเทาทองไก่ชนพระเจ้า
ตากสินมหาราชขึ้นเป็นครั้งแรก โดยมีอาจารย์สนาม เขียวขำ เป็น
ประธานคู่หูคู่คิดคนสำคัญของชมรมก็คืออาจารย์สำเร็จ ยอดเกี้ยว
และคุณไพศาล เทียงธรรม ทางชมรมมีนโยบายคืออนุรักษ์
ไก่ชนเทาทอง ไก่โปรดปรานของพระเจ้าตากสินมหาราช

และให้มีกรชนไก่เทาทองถวายในพิธีบรวงสรวงวันขึ้นครองราชย์ของท่านคือ 28 ธันวาคมของทุก ๆ ปี และมีการประกวดไก่เทาทองด้วยเพื่อเป็นการเผยแพร่ พระประวัติของท่านและมีการเลี้ยงแพร่กระจายไปทั่วประเทศ

กิจกรรมของชมรมจะมีอยู่เป็นประจำเป็นการให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่ การทำวัคซีนการผสมพันธุ์ตลอดจนเป็นการเตรียมไก่เข้าประกวด หลังจากเสร็จกิจกรรมจะมีการเลี้ยงข้าวมันไก่ที่บ้านอาจารย์สนามทุกครั้ง พวกเราชมรมไก่ชนนเรศวรทุกท่านซึ่งไปร่วมประชุมด้วยจะไปรับประทานข้าวมันไก่แล้วจะพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า **“อร่อยมาก”** และจะมาทุกครั้งที่อาจารย์สนามจัดกิจกรรม พวกเราทุกคน ต่างก็คิดในใจว่า ข้าวมันไก่อร่อยนี้ คงจะเป็นเพราะใช้ไก่เทามาทำเป็นแน่ ครั้งหนึ่งข้าพเจ้าเข้าครัวไปคุยกับแม่บ้านของอาจารย์สนาม **“คุณหมอค๊ะ ดิฉันเคยทำงานร้านข้าวมันไก่ที่โด่งดังของเมืองพิษณุโลก จึงได้วิชาทำข้าวมันไก่ ส่วนไก่นั้นดิฉันไม่ได้ใช้ไก่เทาของคุณพี่สนาม ดิฉันยังยึดถือเหมือนคนโบราณที่นั่นคือไม่กินไก่เทา”** เมื่อข้าวมันไก่อร่อยกระจ่าง เรามาพูดคุยกับอาจารย์สนามถึงเรื่องการเริ่มต้นอนุรักษ์ไก่เทาทอง อาจารย์สนามได้ตัดพ่อแม่ไก่สีเทาในหมู่บ้านมาเข้าฟาร์ม มาเพื่อผสมพันธุ์คัดเลือกลูกไก่ที่ได้ลักษณะดีถูกต้องตามตำรา แต่ไก่ในหมู่บ้านเป็นไก่ขนาดเล็ก อาจารย์สนามจึงได้ผสมพันธุ์ไก่เทาขึ้นมาอีกสายหนึ่ง โดยใช้พ่อพันธุ์ไก่เหลืองหางขาวผสมกับแม่พันธุ์สีเทา แล้วจึงใช้ลูกหลานที่เกิดมามีสีเทา

ไปผสมข้ามพันธุ์กับไก่เทาสายพันธุ์ดั้งเดิม อาจารย์สนามให้เหตุผลว่าไก่เทาหางขาวก็เหมือนกับไก่เหลืองหางขาว ผิดกันที่ขนลำตัวเป็นสีเทาเท่านั้น อาจารย์สนามพัฒนาไก่เทาทองหางขาวมาประมาณ 5 ปีแล้ว จึงได้มีไก่เทา มีขนาดใหญ่ขึ้น สีของสร้อยจะมีสีเหลืองทองเข้มขึ้น ได้ไก่ที่สวยงามตามตำรา อาจารย์สนามจะให้เพื่อบ้านที่ปากฟิงได้หันมาเลี้ยงไก่เทาทองที่มีลักษณะเป็นการเสริมรายได้

ของครอบครัวเพราะว่า ไก่เทาทองหางขาวไก่พระเจ้าตากสินมหาราช กำลังเป็นที่นิยมของผู้อนุรักษ์ไก่ชน มีการประกวดทุกสนามการประกวด บ้านปากฟิงจึงเป็นแหล่งกำเนิดของไก่เทาทองของประเทศไทย จึงเป็นความภาคภูมิใจของชาวบ้านปากฟิงและชมรมอนุรักษ์และพัฒนาไก่เทาทองบ้านปากฟิงเป็นอันมาก โดยใช้บ้านของอาจารย์สนาม เขียวข่า เป็นศูนย์อนุรักษ์ไก่เทาทองยินดีต้อนรับผู้สนใจมาแวะเยี่ยมชม และหาความรู้เรื่องไก่เทาทองหางขาวไก่โปรดปรานของพระเจ้าตากสินมหาราช

คุณอุไร อีมอนงค์ เป็นผู้อยู่เบื้องหลังการประกวดไก่ชนทุกครั้งในจังหวัดพิษณุโลก เนื่องจากคุณอุไรรับราชการอยู่ที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก จึงได้รับมอบหมายงานให้เตรียมการประกวดไก่ชนและสุนัขบางแก้วทุกครั้ง เมื่อสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก เป็นผู้ดำเนินงาน ซึ่งการประกวดสุนัขบางแก้วเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2526 และไก่ชนนเรศวรเริ่มประกวดตั้งแต่ปี

พ.ศ. 2533 ดังนั้น คุณอุไร จึงมีความชำนาญในการเตรียมการประกวดได้เป็นอย่างดี พร้อมทั้งจะรับเตรียมการประกวดให้หน่วยงานอื่น ๆ อีกด้วย เช่น การประกวดไก่ชนที่วัดสภัดน้ำมัน ตำบลท่าโพธิ์ การประกวดไก่เทาทองที่บ้านปากฟิง ตำบลจี่วังม และการประกวดไก่ชนนเรศวรที่เทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมืองพิษณุโลก และที่อื่น ๆ อีกมาก งานที่เตรียมการ คือ

1. จัดทำใบโฆษณาประกวดไก่ และส่งให้สมาชิกผู้เคยส่งไก่เข้าประกวด ส่งใบโฆษณาการประกวดให้สถานวิทยุกระจายเสียงและหนังสือพิมพ์ทุกฉบับในจังหวัดพิษณุโลก
2. จัดทำชื่อประเภทไก่ที่เข้าประกวด
3. จัดทำเบอร์ไก่ที่สมัครเข้าประกวดของแต่ละรุ่น
4. จัดทำเอกสารรับสมัครไก่ที่เข้าประกวดของแต่ละประเภททุกรุ่น
5. จัดทำเอกสารสำหรับกรรมการตัดสิน
6. จัดทำใบรางวัลและใบประกาศเกียรติคุณของไก่ที่ชนะการประกวดทุกรุ่น และทำใบสำหรับกรรมการด้วย
7. จัดหาตราชั่งสำหรับชั่งไก่เพื่อแยกรุ่นไก่ที่เข้าประกวด
8. จัดทำเอกสารสรุปผลการประกวดไก่ของงานเพื่อมอบให้ผู้สื่อข่าว
9. มีเครื่องถ่ายเอกสารเมื่อต้องการถ่ายบัตรประชาชนสำหรับผู้รับรางวัลเป็นเงินสด
10. จัดเช่าเครื่องขยายเสียงใช้ในงาน
11. จัดเช่าสู่มไก่อเพื่อใช้ในการประกวด
12. และอื่น ๆ

จะเห็นได้ว่างานเตรียมการประกวดไก่ชนและสุนัขบางแก้วมีมากมายหลายเรื่อง แต่คุณอุไรก็สามารถเตรียมการและจัดงานให้ประสบความสำเร็จเรียบร้อยทุกงาน และได้รับคำชมเชยทุกครั้ง นอกจากงานจัดการประกวดไก่ชนและสุนัขบางแก้วแล้ว คุณอุไรยังเป็นผู้พิมพ์บทความเรื่องไกชนนเรศวรและสุนัขบางแก้วทุกเรื่องเพื่อส่งสำนักพิมพ์วารสารเขียนไกชน หนังสือพิมพ์ธรรมรัฐ และหนังสือพิมพ์ประชาชาติ

คุณอุไรยังช่วยพิมพ์ต้นฉบับหนังสือโกชนนเรศวรและหนังสือสุนัขบางแก้วที่ข้าพเจ้าเขียนขึ้นทุกฉบับ
 คุณอุไรบอกงานเกี่ยวกับโกชนนเรศวรจะต้องตั้งใจทำเป็นอย่างดี เพราะว่าเคารพและนับถือองค์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ดังนั้น คุณอุไร อี้มอหงค์ จึงเป็นส่วนหนึ่งในความสำเร็จของข้าพเจ้า ในการจัดประกวด
 โกชนนเรศวรและพิมพ์หนังสือเกี่ยวกับเรื่องโกชนนเรศวรมาโดยตลอด ต้องขอขอบคุณคุณอุไร อี้มอหงค์
 ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สัตว์แพทย์กับไก่พื้นเมืองไก่ชนไทย

นายสัตวแพทย์นิลิต ตั้งตระการพงษ์

ไก่ชนไทยก็คือ ไก่พื้นเมืองที่มีเลี้ยงกันอยู่ทั่วไปในชนบททุกหมู่บ้านทุกครัวเรือนทั่วทุกภาคกลางประเทศไทย ชื่อในทางวิทยาศาสตร์ได้จัดหมวดหมู่ไก่พื้นเมืองไทย (Domestic Fowl) ไว้ดังนี้ Order Galliformes, Famil Phasianidae, Class Aves

ข้อดีของไก่พื้นเมืองไทย คือ เป็นไก่ที่มีสายพันธุ์ดีแข็งแรง อดทน มีภูมิคุ้มกันทานต่อโรคสามารถฟักไข่เองเลี้ยงลูกได้เอง ทาอาหารเลี้ยงตัวเองได้เก่ง คนไทยจึงนิยมเลี้ยงไว้ เพื่อเป็นอาหารในครัวเรือนและบางตัวมีรูปร่างสีขนสวยงามก็เลี้ยงไว้ดูเล่นเพื่อความเพลิดเพลิน หากตัวไหนมีลักษณะเชิงชนเก่งก็จะเลี้ยงไว้ในเกมกีฬาชนไก่ ไก่ชนไทยจึงยืนหยัดอยู่คู่คนไทยมาช้านาน ไก่พื้นเมืองในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นต้นตระกูลไก่ที่นำไปเลี้ยงทั่วโลก ดังนั้นวัฒนธรรมการเลี้ยงไก่พื้นบ้านของคนในแถบประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงมีมาช้านาน รวมถึงวัฒนธรรมการชนไก่ก็มีมาพร้อม ๆ กัน โดยได้พบหลักฐานภาพแกะสลักหินรอบปราสาทนครวัดของขอมเมื่อ 1,000 ปีมาแล้ว และยังได้พบภาพ

รูปปั้นพระนเรศวรอุ้มไก่

เช่นเดียวกันนี้ ที่ปราสาทนครวัดซึ่งมีอายุประมาณ 800 ปี ซึ่งเป็นหลักฐานว่าได้มีการเล่นไก่ชนมามากกว่าพันปีแล้วส่วนประวัติศาสตร์ชาติไทยได้บันทึกไว้ว่าพระนเรศวรมหาราชได้ทรงชนไก่พระมหาอุปราชาแห่งประเทศพม่าเมื่อสี่ร้อยกว่าปีมาแล้ว โดยมีภาพเขียนรูปพระนเรศวรชนไก่กับพระมหาอุปราชาที่วัดสุวรรณดาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา บันทึกได้ภาพว่าปี พ.ศ. 2121 เมื่อเร็ว ๆ นี้

ที่วัดท่ามะปราง จังหวัดพิษณุโลก ได้ขุดพบพระรูปปั้นพระนเรศวรอุ้มไก่ เป็นดินเผาขนาดหน้าตัก 7 นิ้ว สูง 9 นิ้ว พบที่ฐานเจดีย์ทรงลพบุรี ซึ่งกรมศิลปากรได้สันนิษฐานว่าอายุราวกรุงศรีอยุธยาตอนปลายคือประมาณ 200 ปี ซึ่งเป็นการยืนยันประวัติการชนไก่ของพระนเรศวรมหาราช

ประเพณีและวัฒนธรรมการชนไก่ของคนไทยได้สืบทอดกันมานาน ดังคำคล้องจองที่กล่าวกันในหมู่คนไทยในชนบทว่า “เสรีจากการทำนา กัดปลา ชนไก่ ชกมวย แข่งเรือยาว” จะเห็นได้ว่าเราไม่สามารถจะแยกประเพณีวัฒนธรรม 5 อย่างนี้ ออกจากกันได้ คือการทำนา การกัดปลา การชนไก่ การชกมวย และการแข่งขันเรือยาว มรดกภูมิปัญญาชาวบ้านที่ได้รับการรักษาการเลี้ยงไก่ชน การคัดเลือกไก่เอง การผสมพันธุ์ไก่ จึงได้ตกทอดมาสู่ยุคปัจจุบัน ดังที่กรมปศุสัตว์ได้ให้ความสำคัญรวบรวมสายพันธุ์ไก่ขึ้นมาได้ 12 สายพันธุ์ ในหนังสือลักษณะและมาตรฐานไก่พื้นเมืองไทย ปี พ.ศ. 2546 คือ

1. อุดมทัศนีย์ไก่เหลืองหางขาว
2. อุดมทัศนีย์ไก่พระนเรศวร
3. อุดมทัศนีย์ไก่ประดู่หางดำ
4. อุดมทัศนีย์ไก่ประดู่เลาหางขาว
5. อุดมทัศนีย์ไก่เขียวเลาหางขาว
6. อุดมทัศนีย์ไก่เขียวหางดำ

- 7.อุดมทัศนีย์ไก่เทาหางขาว
- 8.อุดมทัศนีย์ไก่ทองแดงหางดำ
- 9.อุดมทัศนีย์ไก่นกแดง
- 10.อุดมทัศนีย์ไก่นกกด
- 11.อุดมทัศนีย์ไก่ลายหางขาว
- 12.อุดมทัศนีย์ไก่โกสี

ส่วนไก่ประดู่หางดำ นับว่าเลี้ยงกันมากรองลงมา แต่เป็นไก่ประดู่ผสมพันธุ์กันเองในวงไก่ประดู่หางดำ ประดู่เสมดำและประดู่เขี้ยวตาลาย จึงนับว่าไก่ชนไทยมี 12 สายพันธุ์ แต่ก็ยังมีอีกหลายสายพันธุ์ที่แบ่งย่อยออกไปในแต่ละสายพันธุ์ นอกจากนี้ทางราชการยังไม่มีพระราชบัญญัติอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ไทยคุ้มครอง ปล่อยให้การนำสายพันธุ์ไก่ชนจากต่างประเทศเข้ามาผสมข้ามสายพันธุ์กับไก่ชนไทย ยิ่งเพิ่มศักยภาพการกลายพันธุ์ของไก่ชนไทยสูงยิ่งขึ้น ไก่ชนที่นำเข้ามา

มีไก่ชนเวียดนาม ไก่ชนบราซิลและไก่ชนพม่า นอกจากนี้เมื่อมีการระบาดไข้หวัดนก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 จนถึงปัจจุบันได้ทำลายไก่ชนของประเทศไทยเป็นอันมากทั้งตายด้วยโรคไข้หวัดนก และด้วยวิธีฆ่าตัดตอนการระบาดจึงทำให้สภาพของไก่ชนไทยขณะนี้อยู่ในระยยะอันตรายที่จะสูญพันธุ์ในบางสายพันธุ์ ซึ่งยังไม่ได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐบาล ที่จะหาวัคซีนมาเพื่อป้องกันไข้หวัดนก เพื่ออนุรักษ์ไก่ชนไทยในกีฬาสชนไก่ยังมีการควบคุมสนามชนและเวลาชนก็มีน้อยวันหนึ่งในปี จึงทำให้จำนวนไก่ชนลดลงเรื่อย ๆ ซ้ำร้ายยังไม่มีการสนับสนุนการตลาดซื้อขายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งนิยม ไก่ชนไทย เช่น ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศฟิลิปปินส์และประเทศมาเลเซีย ส่วนข้อดีในสถานการณ์ปัจจุบันได้มีการรวมตัวกันตั้งเป็นชมรมและสมาคมเป็นจำนวนมาก เพื่อการอนุรักษ์และเพื่อขอความช่วยเหลือจากทางวิชาการจากทางราชการ ภาคเอกชนบางแห่งได้พิมพ์หนังสือและวารสารไก่ชนออกมาจำหน่ายเป็นรายปักษ์และรายเดือนหลายฉบับด้วยกัน นับว่าเป็นแหล่งแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความรู้ในเรื่องภูมิปัญญาไก่ชนไทยด้วย

อนาคตการอนุรักษ์ไก่ชนไทย ต้องพึ่งพาส่วนราชการที่เป็นหลักสำคัญ คือ กรมปศุสัตว์ และคณะสัตวแพทยศาสตร์ ที่จะต้องช่วยกันมาศึกษาวิจัยเพื่อให้ไก่ชนไทยทุกสายพันธุ์ให้คงอยู่คู่ประเทศไทยตลอดไปโดยดำเนินการดังนี้

1. จัดตั้งคลังน้ำเชื้อพ่อพันธุ์ไก่ชนไทยสายพันธุ์ต่าง ๆ ที่เป็นพันธุ์แท้มีลักษณะดีถูกต้องตามมาตรฐานพันธุ์หรือไก่ที่ชนะการประกวดหรือไก่ชนที่เก่งเป็นที่ยอมรับเพื่อเผยแพร่พันธุ์และป้องกันการสูญพันธุ์และการกลายพันธุ์

2. ศึกษา ดีเอ็นเอไก่ชนสายพันธุ์ที่ต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบการกลายพันธุ์ หรือการศึกษา ข้อดีต่าง ๆ ของไก่ชนเก่งแต่ละตัวแต่ละสายพันธุ์

3. จัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงไก่ชนแต่ละสายพันธุ์ ในจังหวัดต่าง ๆ เพื่อให้เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด ซึ่งนิยมเลี้ยงไก่ชนสวยงามเพื่อการประกวดได้ริเริ่มแล้วในบางจังหวัดแต่ยังไม่แพร่หลาย เช่น ไก่ชนนเรศวรเป็นเอกลักษณ์จังหวัดพิษณุโลก ไก่เขียวพระยาพิชัยดาบหัก เป็นเอกลักษณ์จังหวัดอุตรดิตถ์ ไก่ขาว เป็นเอกลักษณ์จังหวัดลำปาง ไก่พระลอบเป็นไก่ต่างเบญจรงค์ เป็นเอกลักษณ์ประจำจังหวัดแพร่ ไก่พระเจ้าเสือเป็นไก่ประตูแสนดำ เอกลักษณ์ประจำจังหวัดพิจิตร ไก่เหลืองใหญ่ เอกลักษณ์ประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไก่นกกรด นกแดง เอกลักษณ์ประจำจังหวัดชุมพรและยังมีไก่ชนสายพันธุ์ใหม่เป็นที่เลื่องลือต้องการของผู้นิยมกีฬาชนไก่มาก คือ ไก่ต่างปาก้อย เป็นเอกลักษณ์ประจำจังหวัดลำพูน การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยง เป็นการร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดหาพันธุ์และการให้ความรู้ในเรื่องการเลี้ยง การผสมพันธุ์และการป้องกันโรค

4. การจัดประกวดไก่ชนสวยงาม มีลักษณะถูกต้องตามมาตรฐานสายพันธุ์ ควรจัดให้มีการประกวดในแต่ละจังหวัดและการให้จัดการบ่อย ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมการเลี้ยงและการอนุรักษ์พันธุ์ให้คงอยู่ เป็นการเพิ่มมูลค่าการซื้อขายในตลาดไก่ด้วย

5. การจัดให้มีสนามชนไก่ให้เพียงพอในแต่ละจังหวัดจะมีจำนวนวันชนเพิ่มขึ้นในแต่ละปี และทางกรมปศุสัตว์หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องศึกษาหาจุดที่เหมาะสมป้องกันการทารุณในการชนไก่ โดยมีสัตวแพทย์ประจำสนาม

6. จัดตั้งตลาดเพื่อเพิ่มมูลค่าการซื้อขายไก่ชน เพื่อส่งเสริมการเลี้ยงไก่ให้คงอยู่และหาตลาดต่างประเทศใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นและ

ให้ความสะดวกในการส่งไก่ไปจำหน่ายในประเทศแถบเอเชีย ที่นิยมไก่ชนไทย คือ ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศฟิลิปปินส์และประเทศมาเลเซีย

7. จัดท้าวคชนให้เพียงพอใช้ในกลุ่มผู้เลี้ยงไก่เพื่ออนุรักษ์ รวมทั้งต้องให้ท้าวคชนป้องกันโรคไข้หวัดนกในกลุ่มผู้เลี้ยงไก่อนุรักษ์เหล่านี้ เพื่อป้องกันการตายนำไปสู่การสูญพันธุ์

8. กรมปศุสัตว์ต้องการเร่งรัดการออกพระราชบัญญัติอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ไทย ซึ่งครอบคลุมถึงสายพันธุ์ไก่ชนไทยด้วยและ

ภาพ “ชนไก่” นครวัด

มีการควบคุมการนำไกชนจากต่างประเทศเข้ามาเลี้ยงในประเทศไทยเพื่อป้องกันการกลายพันธุ์ของไกชนไทย
 วงการไกชนไทย ยังต้องการสายงานสัตวแพทย์เข้ามาช่วยเหลืออีกมากมาย ตามที่
 กล่าวมาแล้วคือ ในเรื่องการศึกษาการเก็บน้ำเชื้อพ่อพันธุ์ การศึกษาหาดีเอ็นเอ สายพันธุ์ไกชนไทย
 การป้องกันโรคระบาดต่าง ๆ ส่วนใหญ่ของผู้เลี้ยงไกชนยังคงใช้ภูมิปัญญาไทยที่ตกทอดกันมายาวนาน
 นำมาใช้ในการเลี้ยงดูไกออกชน การใช้ยาสมุนไพร การรักษาโรคของไกชน ซึ่งจัดเป็นอีกศาสตร์หนึ่ง
 ที่ต้องแยกออกจากการเลี้ยงไกชนธรรมดาหรือไก่แยกจากไก่เนื้อ ไก่ไข่ด้วย โรคที่ยังคงเป็นปัญหา
 ของวงการไกชนที่ยังรักษาไม่ได้ หรือรักษาให้หายขาดได้ยากด้วยภูมิปัญญาไทย คือ โรคตีนหน่อและ
 โรคคอดอกยังเป็นโรคที่คอยวงการสัตวแพทย์เข้ามาช่วยเหลือในอนาคต หวังว่าศาสตร์เรื่องไกชน
 คงได้รับความสนใจจากคณะสัตวแพทย์ที่จะผลิตหมอมามาเพื่อช่วยเหลือวงการไกชนไทยด้วย

ภาษาคนชนไก่กับสังคมไทย

นายสัตวแพทย์นิลิต ตั้งตระการพงษ์

การเลี้ยงไก่ชนเป็นอาชีพที่คู่กับสังคมไทยของคนไทยมาช้านาน คนไทยจึงรู้จักพฤติกรรมความเป็นอยู่ของไก่เป็นอย่างดี เมื่อนำไก่มาชนกันก็เป็นกีฬาที่คนไทยชอบและการเลี้ยงไก่ชนกันทั่วทุกภาคของประเทศไทย ต่อมาทางราชการเห็นว่าการชนไก่ควรจะตั้งอนุญาตตั้งสนามชนไก่ สังเวียนไก่ชนหรือเรียกว่า **บ่อนไก่** เพื่อให้การชนไก่เป็นกีฬาส่วนหนึ่งที่ต้องควบคุมการเล่น การชนเพื่อความสงบสุขของสังคม เมื่อการชนไก่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมจึงทำให้คำพูดหรือคำเรียกชื่อต่าง ๆ ในภาษาของคนชนไก่ใช้พูดกันก็ถูกนำมาใช้กันเป็นคำพูดในสังคม คนทั่วไปในทางที่ดีบ้างในทางที่เบียดเบียนบ้าง แม้กระทั่งพฤติกรรมความเป็นอยู่ของไก่ การเลี้ยงไ้ก็ถูกคนไทยนำมาเรียก นำมาพูดในสังคมเช่นกัน เนื่องจากไก่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยและเราชาวไก่ชนต้องสืบทอดวัฒนธรรมการชนไก่ การเลี้ยงไก่ต้องเรียนรู้คำพูดหรือภาษาเหล่านั้น ตลอดจนเป็นคำพังเพยต่าง ๆ ต้องเข้าใจในความหมายในการใช้ในสังคมและความหมายที่แท้จริงของการชนไก่และพฤติกรรมของไก่ จึงได้รวบรวมนำมาให้ทราบเท่าที่รวบรวมได้ นำลงพิมพ์ในนิตยสารเขียนไก่ชน ปีที่ 16-30 มิถุนายน พ.ศ. 2549 เมื่อได้อ่านคู่มือการอบรมทางวิชาการเรื่องการอนุรักษ์นกยูงของอาจารย์วีณา เมฆวิชัย ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีข้อเขียนว่าสารพันสำนวน “ไก่” ซึ่งเขียนโดยอาจารย์ธวัชรัตน์ ปิ่นทอง จึงนำคำว่า “ไก่” ในหลาย ๆ ความหมายมาเพิ่มเติมและขยายความเพิ่มขึ้นให้ความหมายสมบูรณ์ขึ้นเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อ่านในการที่จะนำคำเหล่านี้ไปศึกษาและนำไปใช้ได้ถูกต้อง

“ไก่” คำพูดที่คนชนไก่หรือตีไก่ในสนามชนไก่หรือสมัยก่อนเรียกว่า “บ่อนไก่” ใช้คำพูดกันบ่อย ๆ เป็นคำพูดในความหมายของคนชนไก่แต่เมื่อนำมาใช้สังคมนอกสนามในความหมายจะเปลี่ยนไป บางคำจะเป็นคำสบประมาทกันบ้างเป็นภาษาสแลงใช้กับกลุ่มคนบางพวก เช่น จับไก่, นอกจากนี้คนเลี้ยงไก่ชนยังมีคำที่ใช้บอกเวลาจากพฤติกรรมของไก่ด้วย ดังนี้

1. **ไก่อรงบ่อน** ในการตั้งสนามชนไก่หรือบ่อนชนไก่นั้นจะเป็นที่นัดพบให้ ชาวไก่ชนได้นำไก่ชนของตนเองมาชนกับไก่ชนของคนอื่นเพื่อเปรียบเทียบไก่ให้ได้นัดขนาดเสมอ ๆ กัน จึงจะชนได้ ถ้าหากไก่ชนของตนเองหรือพวกตนเอง หมู่บ้านตนเองเปรียบคู่หรือหาคู่ตีไม่ได้พวกเขา ก็จะกลับทำให้สนามมีคนน้อย ชนไ้ก็ไม่สนุกหรือนายสนามอาจต้องขาดทุน เจ้าสนามหรือเจ้าของบ่อนไก่จำเป็นต้องเลี้ยงไก่ชนไว้เป็นจำนวนมาก ๆ หลาย ๆ ขนาด เมื่อเปรียบไก่ชนหรือหาคู่ชนไม่ได้ก็มาชนกับไก่ที่ทางบ่อนจัดหาไว้ก็ได้ เป็นการสำรองไก่ไว้ชนแม้ที่เตรียมจะเสียเปรียบบ้างเจ้าของบ่อนก็ยอมชนไก่ที่เจ้าของบ่อนจัดเตรียมไว้ นั่นชาวไก่ชนเรียกว่า “ไก่อรงบ่อน” ในสังคมทั่วไปก็นำคำว่าไก่อรงบ่อนนี้ใช้ความหมายของผู้ที่อยู่ในฐานะตัวสำรอง ซึ่งจะเรียกว่า ใช้ เรียกมาแทนตัวจริงเมื่อไรก็ได้ เป็นคำพูดที่สบประมาทกันนิด ๆ

2. **ไก่หลง** โดยปกติคนเลี้ยงไ้ย่อมรู้ดีว่าจะพบไก่พลัดหลงมาอนคอกเพิ่มขึ้นหรือแม่ไก่ฟักไข่ตอนบ่าย ๆ อากาศร้อนจะลงมาจากรังมาหาอาหารกินแล้วกลับขึ้นไปฟักไข่อีกหากในเวลานั้นมีไก่หลายตัวฟักไข่เช่นกันอยู่ใกล้ ๆ กันแม่ไก่อาจหลงรังไปฟักไข่ของตัวอื่นหรือไปแย่งตัวอื่นฟัก

อาการมินที่เกิดขึ้นหลังจากบริเวณหัวหรือใบหน้าได้รับการกระทบกระเทือน ส่วนโก่ตาแตกนั้นในสนามชนไก่ มักจะพบเสมอว่าโก่จะถูกคู่ต่อสู้ใช้เคียวแทงถูกลูกตาทำให้ลูกตาแตกมองไม่เห็น แต่เจ้าของไม่ยอมแพ้ แม้ว่าโก่จะตาแตกทั้งสองข้าง หากยอมแพ้ หมายถึง ต้องเสียเงิน ดังนั้นจึงปล่อยให้โก่สู้แม้โก่มองไม่เห็น โก่อ่ตาแตกยอมมองไม่เห็นในช่วงที่แตกเมื่อคู่ต่อสู้เข้ามาทางตาที่แตก จึงไม่เห็นเกิดความหวาดระแวง ตีลมบ้างใช้ปากจิกลมบ้างคือทำอะไรไม่ถูก ดังนั้น คนที่มีเงินทำอะไรไม่ถูกอย่างรุนแรงจึงเรียกว่า **งเป็นโก่ตาแตก**

12. หน้าซีดเหมือนไก่ฟัก หรือชาวบ้านพูดว่า **หน้าซีดเหมือนโก่ต้ม** ความหมายในภาษาไก่ชนก็คือแม่โก่ที่กำลังฟักไข่บ่นรัง ซึ่งต้องกกไข่ทั้งวันไม่ได้กินอาหารและน้ำ เมื่อสังเกตดูใบหน้าจะซีดขาวไม่เหมือนตอนที่กำลังออกไข่ใบหน้าจะแดง ส่วนโก่ต้มนั้นโดยปกติโก่ตัวผู้ที่เลี้ยงไว้กินหรือซังก็โลขาย มักจะไม่ใช้โก่ต่อสู้หรือเหมือนไก่ชน เมื่อเจอไก่ชนมักจะแสดงอาการหวาดกลัวใบหน้าจะซีดขาวจะวิ่งหนี ลักษณะเช่นนี้จึงนำมาใช้กับคนที่เกิดอาการหวาดกลัวหรือตกใจหน้าซีด เมื่อผู้พบเห็นจึงกล่าวทักทายขึ้นว่าหน้าซีดเหมือนไก่ฟักหรือหน้าซีดเหมือนโก่ต้ม

13. ออกโก่ หมายถึง ไก่ชนที่ชนชนะมามากมาย แต่เจ้าของเห็นว่าควรจะหยุดพักให้คุ่มฝูงโก่ตัวเมียผสมพันธุ์ หรือไก่ชนที่ชนแพ้มาแล้วเจ้าของยังเลี้ยงไว้ เมื่อโก่เหล่านี้เจอหรือมองเห็นไก่ชนตัวอื่นหรือเจ้าของจับมาชนใหม่ จะแสดงอาการกลัววิ่งหนีไม่ยอมชนเรียกว่า “ออกโก่” จึงนำคำนี้มาใช้กับคนที่ทำอะไรอยู่เป็นประจำแล้วหยุดทำ เรียกว่า ออกโก่ เป็นคำสบประมาท

14. ปล่อยโก่ ในการชนไก่จะมีสัญญาเรียกโก่ให้เข้ามาในสังเวียนแล้วให้แต่ละฝ่ายปล่อยโก่เข้ามาชน การปล่อยโก่จึงเป็นศาสตร์และศิลปะ ถ้าปล่อยโก่ลงตีครั้งแรกได้เปรียบก็มีโอกาสชนะได้ จึงมีตำราปล่อยโก่วันไหน ปล่อยทีอะไรและมีเวลาฤกษ์ด้วย คำนี้ใช้กันมากเมื่อเราไปพูดคุยบางเรื่องกับคนที่เขารู้ดีกว่าเรา ก็เรียกว่าปล่อยโก่หรือเป็นการกระทำหรือการพูดอ่านในคำที่ง่าย ๆ แต่อ่านผิดก็บอกว่าปล่อยโก่ ดังนั้นคำว่าปล่อยโก่จึงหมายถึง ความโง่เขลาหรือความเชื่อซ้ำของตนเองหรือของผู้อื่น

15. ตัดหาง(โก่)ปล่อยวัด เป็นพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ของคนโบราณที่ทำอะไรผิดพลาดหรือมีความเลวร้ายเกิดกับตัวเอง ก็ต้องสะเดาะเคราะห์ด้วยการเอาโก่ไปปล่อยวัด แต่ก่อนปล่อยวัดต้องตัดหางโก่ก่อนเพื่อให้โก่ลดความสวยงามลงหรือเพื่อให้เป็นสัญลักษณ์ที่แปลกกว่าโก่ตัวอื่น เมื่อโก่พลัดหลงจากวัดผู้คนเห็นเข้ารู้ว่า เป็นโก่สะเดาะเคราะห์ จะได้ไม่ทำอันตราย แต่ความตัดหางปล่อยวัดในปัจจุบัน หมายถึง การเลิกตัดขาดจากกันไม่เกี่ยวข้องกัน ส่วนใหญ่แล้วใช้กับพ่อแม่ที่บอกตัดขาดจากลูกที่ประพฤติตัวไม่ดี ไล่ออกจากบ้าน ไม่เลี้ยงดูเลิกความเป็นพ่อแม่กัน

16. ไก่ขันรัง คำนี้ในปัจจุบันไม่ได้ยินใครพูดแล้ว แต่ในสมัยก่อนเป็นคำที่บอกเวลา เพราะเวลานาฬิกายังไม่มีการประดิษฐ์และมีการค้าแข่งจึงไม่มีคนใช้ แต่ในชนบทจะบอกเวลาเช้าก่อนพระอาทิตย์ขึ้นว่าไก่ขัน ก็เป็นที่รู้จักกัน พอตอนเย็นพระอาทิตย์จะตกดินเวลาโพล้เพล้ ไก่จะเข้ารังนอน ส่วนใหญ่นอนตามคอนไม้ ใต้ถุนบ้าน นอนบนต้นไม้ ไก่ขันรังจึงเป็นการบอกเวลาตอนเย็นโพล้เพล้

17. มาก่อนโก่ คำนี้ก็เช่นกันในปัจจุบันไม่เคยได้ยินใครพูดกัน แต่ก็เป็นการบอกเวลา เพราะว่าโดยธรรมชาติโก่จะออกหากินตอนเช้า เมื่อพระอาทิตย์ขึ้นมองเห็นแสงสว่างแล้วโก่จะบินลงมา

จากคอนหรือจากที่นอนออกมาหากิน ดังนั้น คำที่มาก่อนไก่ จึงเป็นการบอกเวลาว່ามาแต่เช้ามีด คำนี้ยังคงมีให้เห็นในนิทานเรื่องศรีธนญชัย พระมหากษัตริย์สั่งให้ขุนนางทุกคนมาเข้าเฝ้าก่อนไก่ตื่น ซึ่งหมายถึง ให้มาแต่เช้ามีด แต่ศรีธนญชัยตื่นสายมาเข้าเฝ้าไม่ทัน จึงคิดอุบายเอาไก่ผูกผ้าขาวมาคาดเอว ให้ไก่อยู่ข้างหลังแล้วกราบทูลว่าไม่ได้มาสายแต่มาก่อนไก่

18. ไกโท ไก่คงโทไม่เป็นไก่จะขันอย่างเดียว ไก่จะขันแต่เช้าเวลาประมาณ 4-5 น.

ไกโทมีความหมายก่อนเวลาหรือเวลารุ่งสาง เช่น พู่ว่า “มาตั้งแต่ไกโท” หมายความว่ามาก่อนเวลามาก ๆ

“ไก่” ในสำนวนที่นำมาพูดเป็นคำพังเพย เช่น ไก่เห็นตีนงู งูเห็นนมไก่ หรือนำมาเปรียบเทียบเป็นคำสอน เช่น ไก่ได้พลอย เชือดไก่ให้ลิงดู คำเหล่านี้ยังเป็นคำที่ขอดฮิตที่ได้ยินพูดกันบ่อย ๆ

1. ไก่เห็นตีนงู งูเห็นนมไก่ ไก่เลี้ยงลูกให้โตได้โดยไม่มีนมให้ลูกกิน เช่นเดียวกับงูที่เคลื่อนไหวได้โดยไม่มีตีน ดังนั้น สองคนมาคบกันต่างฝ่ายต่างรู้ความลับเล่เหลี่ยมหรือความไม่ดีซึ่งกันและกัน จึงเรียกว่าไก่เห็นตีนงู งูเห็นนมไก่

2. ไก่เห็นนมไก่ งูเห็นตีนงู หมายความว่าพวกเดียวกัน ย่อมรู้เท่าทันกัน ดังคำโคลงโลกนิติว่า

ตีนงู งูไซ้หาก	เห็นกัน
นมไก่ ไก่ล่าคัญ	ไกรู้
หมูโจร ต่อโจรทัน	เห็นเล่ห์ กันนา
เชิงปราชญ์ ฉลาดกล่าวผู้	ปราชญ์รู้เชิงกัน

3. ไก่แก่แม่ปลาช่อน ชาวไก่ชนย่อมทราบดีว่าแม่ไก่ที่มีอายุแล้วจะเลี้ยงลูกดี ออกลูกหลายตัวก็เลี้ยงลูกอยู่ครบหมด เพราะแม่ย่อมรู้โดยธรรมชาติพาลูกออกไปหากิน พาหลบหนีศัตรู เช่นนกเหยี่ยว อีกา งู เป็นต้น เวลาคำคินก็พาลูกเข้าเฝ้านอนกางปีกปกป้องลูกให้ปลอดภัย เช่นเดียวกับแม่ปลาช่อนเวลาเลี้ยงลูกครอกจะดูแลให้ลูกปลอดภัยเป็นแม่ที่ดูร้าย คอยไล่กัดปลาตัวอื่น ๆ หนีไปไกลจากฝูงลูกครอก เมื่อน้ำสองแม่มารวมกันเป็นไก่แก่แม่ปลาช่อน สังคมให้ความหมายไม่ดีกับผู้หญิงก่อนข้างมีอายุที่มีมารยาและเล่ห์เหลี่ยมมาก และมีกริยาจัดจ้านเมื่อคบหากับผู้ชาย

4. เบ็ดขันประชดไก่ โดยธรรมชาติไก่ตัวผู้จะขันเสียงดังไพเราะขันอวดตัวเมีย หรือขันข่มขวัญคู่แข่ง ถ้าขันกลางคืนจะเป็นการขันบอกเวรยาม แต่เบ็ดตัวผู้โดยธรรมชาติจะขันไม่เป็น หรือเป็นสัตว์ที่ไม่ขัน ดังนั้น ถ้าสำนวนเบ็ดขันประชดไก่มาใช้ก็หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถน้อย แต่อวดอ้างแสดงแข่งกับผู้อื่นที่มีความรู้ความสามารถสูงกว่า

5. สมภารกินไก่วัด สมภารก็คือ เจ้าอาวาสของวัดนั้น ๆ โดยปกติทุกวัดในชนบทจะมีไก่มาอยู่วัดจำนวนมากและข้าวเปลือกก้นบาตรมักจะทำมาโปรยเลี้ยงไก่ เมื่อสมภารเห็นไก่กินข้าวทุกวัน วันหนึ่งจึงทักว่าไก่ตัวนี้อ้วนดี ลูกศิษย์วัดได้ยินเห็นตลกกลางคืนก็จับไก่ตัวนั้นมาปรุงอาหารในวันรุ่งขึ้นถวายสมภาร ดังนั้น ในหน่วยงานที่หัวหน้าหน่วยงานจับลูกน้องสาว หรือเป็นกิ๊กกับลูกน้องสาวบางรายขนาดรับเป็นภรรยาลับ ๆ สังคมจึงพูดกันว่าหัวหน้าคนนั้นเป็นสมภารกินไก่วัด แต่ในหมู่ผู้ชายด้วยกันจะเป็นการดูถูกกันมากถือว่าไม่มีฝีมือ

6. ลูกไก่ในกำมือ ถ้าเรานำลูกไก่เกิดใหม่ขนาดตัวเล็ก ๆ วางบนกลางฝ่ามือที่มีขนาดใหญ่ ถ้าเราใช้นิ้วบีบเข้ามัลูกไก่ไม่มีทางหนีก็จะถูกบีบตาย ส่วนนกลูกไก่อยู่ในกำมือ คือ ผู้ที่ตกอยู่ในอำนาจของผู้อื่นไม่มีทางหนี ไม่มีทางต่อสู้เขาจะทำอะไรเราก็ได้ ส่วนวันนี้ใช้เต็มจะมีสร้อยต่อ คือ “เป็นลูกไก่ในกำมือจะบีบก็ตายจะคลายก็รอด” จึงเห็นภาพตกอยู่ในอำนาจอย่างชัดเจน

7. หมาหยอกไก่ หมากับไก่ปกติแล้วหมาจะกินไก่เป็นอาหารโดยธรรมชาติ ถ้าใช้คำว่าหมาหยอกไก่ก็คือ การแสดงที่เล่นที่จริง หยอกเล่น ใช้กับผู้ชายที่ชอบหยอกล้อผู้หญิงโดยใช้มือจับต้องสัมผัสหรือเรียกว่าแตะอั้ง นั่นเอง

8. หมูไปไก่อมา โดยปกติเนื้อหมูและเนื้อไก่เป็นอาหารของคนที่มีคุณค่าเท่า ๆ กัน หรือ เหมือน ๆ กัน ถ้าพูดว่าหมูไปไก่อมา เป็นลักษณะถ้อยที่ถ้อยอาศัยกันด้วยการให้สิ่งของหรือตอบแทนซึ่งกันและกัน

9. ให้ดูเยี่ยงไก่พาลูกหลานมากิน ให้ดูเยี่ยงไก่เมื่อแม่ไก่ได้อาหาร หรือเห็นอาหารก็ส่งเสียงเรียกลูกหลานมากินด้วยเป็นการเผื่อแผ่ถึงลูกหลาน คนเราควรจะทำอย่างคือ มีลาภสิ่งใด ๆ ก็ควรเผื่อแผ่ไปถึงพรรคพวกหรือญาติมิตรตามสมควร

10. ไก่งามเพราะชน คนงามเพราะแต่ง คงไม่ต้องอธิบายเพราะว่าไก่ชนมีหลากหลายสี ไก่ที่สมบูรณ์สีของชนจะเป็นมันเลื่อม ความสวยจะอยู่ที่หาง มีกระสวยยาวสร้อยคอยาวและสร้อยหลังก็ยาวความสวยงามถ้าเป็นไก่ชนนเรศวรแล้วสร้อยจะเป็นสีเหลืองทอง เรียกว่าสร้อยคอยาวประभा สร้อยหลังระยับประกันดูแล้วสวยงามมาก จึงมาเปรียบเทียบกับคนซึ่งเป็นสุภาพสตรีที่สวยงาม ต้องแต่งตัวเสื้อผ้าและหน้าตา จึงจะดูสวยงาม

11. ลายมือเหมือนไก่เขี่ย ถ้าใครเขียนหนังสืออ่านยาก อ่านไม่ออกตัวหนังสือยุ่ง ๆ ครูที่สอนหรือคนอ่านหนังสือที่เขียนนั้นจะบอกว่า ลายมือเหมือนไก่เขี่ย แม่ไก่หรือพ่อไก่เวลาออกหากินจะคุ้ยเขี่ยหาอาหารโดยใช้เล็บจิกบนดินแล้วคุ้ยเขี่ยไปมาหลายครั้ง จะเป็นรายบนดินเป็นเส้นขีดไปมายุ่ง ๆ ดังนั้น จึงนำมาเปรียบเทียบกับตัวหนังสือยุ่ง ๆ อ่านไม่ออกเป็นการตำหนิผู้เขียน

12. ไก่เห็นพลอย คำ ๆ นี้คงมาจากนิทานอีสป เรื่องไก่กับพลอย ดังนี้ ไก่แจ้ตัวหนึ่ง ขณะคุ้ยเขี่ยดินหาอาหารไปพบพลอยเม็ดหนึ่ง งามดีมีค่ามาก จึงพูดเปรย ๆ ขึ้นว่า “ถ้าเจ้าของของเจ้ามาพบเจ้าเข้าเช่นนี้ เขาคงเก็บเจ้าไปฝังไว้ในหัวแหวนตามเดิม นี่เจ้าไม่มีประโยชน์อะไรแก่เรา ลูแต่ข้าวสุกข้าวสารเมล็ดเดียวก็ไม่ได้” ว่าแล้วก็คุ้ยเขี่ยเลยไปในแปลงอื่น ๆ นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า ของที่ดีย่อมมีประโยชน์แต่แก่ผู้ที่รู้จักใช้ ส่วนนกไก่เห็นพลอย นำมาใช้กับคนทั่วไปที่เห็นของมีค่าเป็นไม่มีคุณค่าหรือมีสิ่งที่มีคุณค่าแต่ไม่มีประโยชน์แก่ตน

13. ไก่กินข้าวเปลือก โดยปกติแล้วไก่ที่เลี้ยงอยู่ตามบ้าน ตามชนบทเจ้าของจะให้ข้าวเปลือกเลี้ยง ซึ่งทุกบ้านมีข้าวเปลือกอยู่ในยุ้งฉางอยู่แล้ว แต่คำนี้นำมาใช้กับผู้มีอำนาจแล้วเป็นคำที่สบประมาทกันโดยเปรียบเทียบว่าตราบใดที่ไก่อังกินข้าวเปลือกอยู่ ตราบนั้นคนยังอดกินสินบนไม่ได้

14. ไก่ในเข่งตีกัน ไก่ที่นำมารวมกันอยู่ในเข่งจำนวนมากเพื่อรอไปฆ่ามัน ด้วยนิสัยไก่ที่เป็นนักสู้เมื่อเห็นกันรวมกันแล้วไม่ยอมกัน จึงเกิดการจิกตีกันขึ้นในเข่งใช้เปรียบเทียบกันคนที่มัวแต่ทะเลาะวิวาทกันโดยไม่รู้ตัวว่ามรณภัยกำลังคืบคลานมาถึงตน

15.เชือดไก่ให้ลิงดู เป็นการอุปมา หมายถึง ทำการขู่ให้เห็นเป็นเยี่ยงอย่าง เพื่อที่จะไม่มีใครกล้าขัดขืนหรือขัดคำสั่ง จำนวนนี้มีตำนานมาจากประเทศจีนว่า “นานมาแล้วมีนักกายกรรม ชื่อลิงมาจากตลาดแห่งหนึ่ง ลิงนั้นไม่เชื่องเอามาก ๆ เขาจึงโกรธมาก จึงไปซื้อพ่อไก่มาจากตลาดตัวหนึ่งแล้วตีกลองเสียงดังให้ไก่ตื่นตกใจ ทันใดนั้นเขาก็คว้ามีดลับคอไก่ตาย ลิงซึ่งนั่งอยู่ข้าง ๆ นั้น ตกใจเป็นยิ่งนัก นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา นักกายกรรมลิงตีกลองหรือพูดสิ่งอะไรลิงก็ปฏิบัติตามแต่โดยดี”

“ไก่” ใช้เป็นชื่อเมนูอาหารและชื่อต้นไม้ที่นำเป็นยา คือ ไก่สามอย่างและหมูเห็ด เป็ด ไก่

“ไก่สามอย่าง” คงจะไม่มีเรื่องราวอะไรเกี่ยวกับไก่แต่เป็นเครื่องกินแกลั้มเหล่า แกลั้มเบียร์มีของ 3 อย่าง คือ ถั่วลันเตา กุ้งแห้ง และตะไคร้ บางคนใส่เครื่องกินเพิ่ม เช่น ชিং หัวหอม หรือ พริกชี้ฟ้าหนูก็ได้

หมู เห็ด เป็ด ไก่ จำนวนนี้ ไม่มีคนพูดแล้วในปัจจุบัน เมื่อก่อนเคยได้ยิน การทักทายกันว่า “กินอะไรมาจึงดูอ้วนขึ้น” คำตอบคือ หมู เห็ด เป็ด ไก่ คิดว่าคงกินอาหารอย่างดีแต่ความจริงแล้ว คนตอบบอกชื่อยาสมุนไพรแบบย่อ ๆ หมู คือ หญ้าแห้วหมู เห็ด คือ ใบชุมเห็ด เป็ด คือ รากต้นตีนเป็ด และไก่ คือ มะขามไก่ ซึ่งคนจีนเชื่อว่าเมื่อนำพืชทั้งสี่นี้มาต้มรวมกันรับประทานแล้วจะแก้โรคภัยได้ดี

ประวัตินายสัตวแพทย์นัสดี ตั้งตระการพงษ์

ภูมิลำเนา

เกิดวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2485 ที่ห้องแถว เดิมเรียกว่า ตลาดท่าลาว แล้วย้ายมาอยู่ที่ 130 ประชาสันติสุข (ร้านซอเฮง) อำเภอหางรอก จังหวัดบุรีรัมย์

ที่อยู่ปัจจุบัน

388 ถนนสีหราชเดโชชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000

สถานภาพครอบครัว

สมรสกับ รองศาสตราจารย์ วรารรณ ตั้งตระการพงษ์ มีบุตร 2 คน คือ

1.ดร.ดลเดช ตั้งตระการพงษ์ อาจารย์คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร สมรสกับ นางมฤดี ตั้งตระการพงษ์ อาจารย์มหาวิทยาลัยนเรศวร มีบุตร 1 คน คือ เด็กชายนดล ตั้งตระการพงษ์ สมรสกับนางกนกวรรณ ตั้งตระการพงษ์ มีธิดา 1 คน คือ เด็กหญิงตรีภาญจน์ ตั้งตระการพงษ์

2.นายสัตวแพทย์รองเดช ตั้งตระการพงษ์ อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร สมรสกับนางจุลจิตร ตั้งตระการพงษ์ มีบุตร 1 คน คือเด็กชายนรภัทร ตั้งตระการพงษ์และบุตรชาย ผาแผดอีก 1 คู่ คือเด็กชายวิภาทร ตั้งตระการพงษ์ และเด็กชายจิรภัทร ตั้งตระการพงษ์

การศึกษา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 : โรงเรียนสังฆกฤต อำเภอหางรอก จังหวัดบุรีรัมย์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 : โรงเรียนหางรอก อำเภอหางรอก จังหวัดบุรีรัมย์

พ.ศ. 2503 : โรงเรียนอำนวยการศิลป์ พระนคร

พ.ศ. 2510 : ปริญญาสัตวแพทย์ศาสตร์บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลงานที่ภาคภูมิใจ

- หนังสือ “คู่มือสัตวแพทย์ปฏิบัติงานในท้องที่ประเทศไทย” (พ.ศ. 2526)
- งานวิจัยผลการฉีดวัคซีนป้องกันโรคเฮโมรายิกเซพติซีเมีย คอวกับวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อยชนิดโอ เกิดความคุ้มครองโรคพอทั้งสองชนิด และไม่ทำให้โคตั้งท้องแห้งลูก
- การศึกษาค้นคว้าและปรับปรุงพันธุ์สุนัขบางแก้ว ซึ่งเป็นสุนัขพื้นบ้านของจังหวัดพิษณุโลกมากกว่า 30 ปี ให้เป็นที่ยอมรับและมีชื่อเสียงไปทั่วประเทศ และได้รับการจดทะเบียนพันธุ์กับสมาพันธ์สุนัขโลก

- การศึกษาค้นคว้าประวัติของไถ่ชนพระนเรศวรมหาราช ซึ่งมีถิ่นกำเนิดที่ตำบลบ้านกว้าง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จากพงศาวดารแหล่งประวัติศาสตร์และตำราไถ่ชน จนเป็นที่ยอมรับและสร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดพิษณุโลก และประเทศไทย

- หนังสือโรคไถ่ชน

รางวัลทางสังคม

- สัตวแพทย์ตัวอย่างประจำปี พ.ศ. 2538 สายงานเผยแพร่วิชาชีพและบริการสังคม จากสัตวแพทย์สมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุด มหาวชิรมงกุฏ วันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2555 (สายสะพายที่ 3)

ตำแหน่งปัจจุบัน

- ข้าราชการบำนาญกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- กรรมการสภามหาวิทยาลัยทรงคุณวุฒิ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

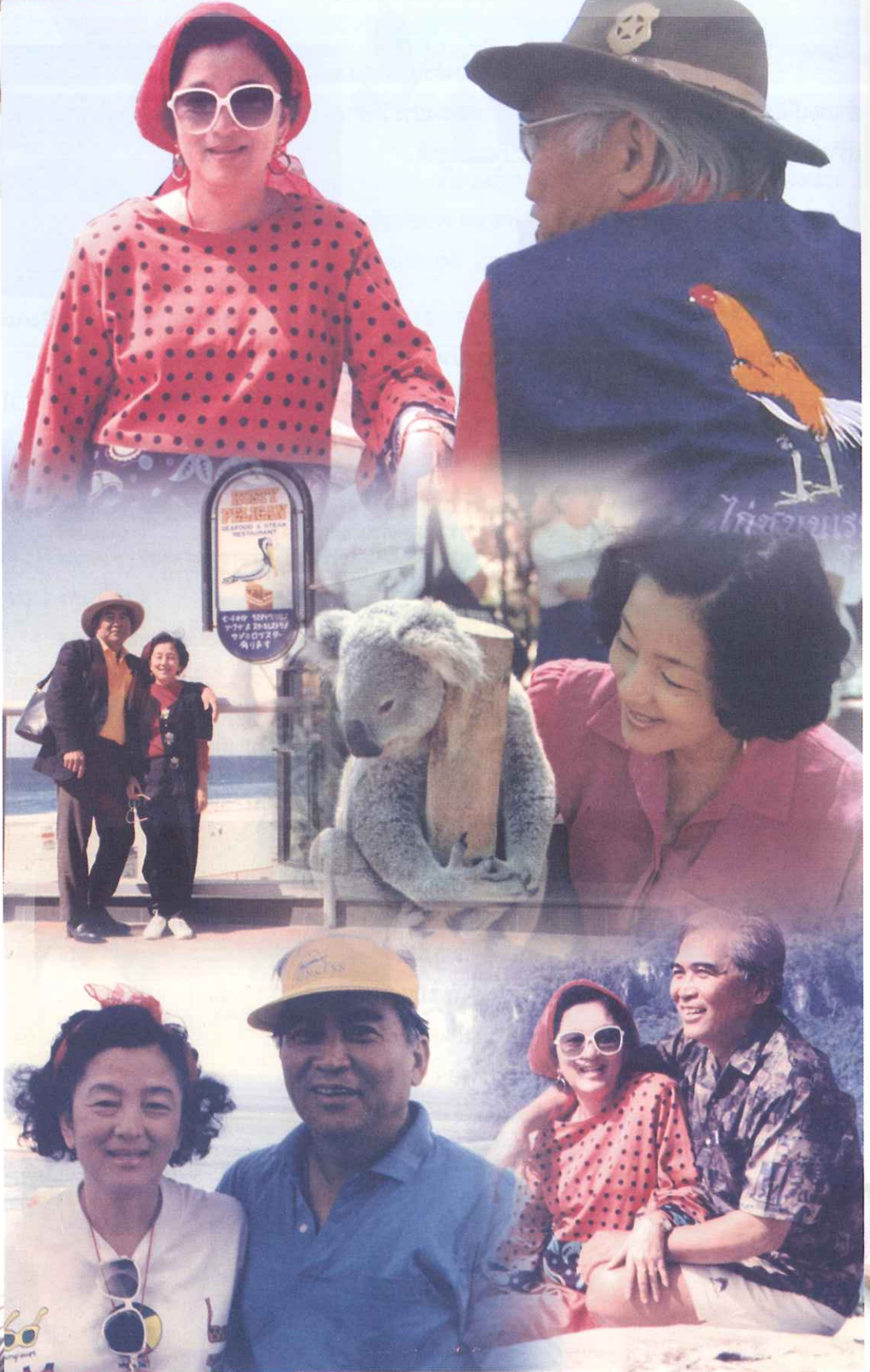
งานเขียนหนังสือในปัจจุบัน

- นิตยสารเขียนไถ่ชน

- หนังสือพิมพ์ประชาชาติ (หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก) เกี่ยวกับเรื่องสุนัขบางแก้ว

- หนังสือพิมพ์ธรรมรัฐ (หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก) เกี่ยวกับเรื่องไถ่ชน

“ไกชนนเรศวร” คำควรมีสองแคว

(1) “ไก่” พื้นเมือง
 “เหลืออง” อร่าม
 “หาง” ไหญ่ยาว
 “ขาว” ตระการ
 (2) ถิ่นกำเนิด
 ครั้งก่อนมี
 เป็นกีฬา
 ให้ผู้คน
 (3) พงศาวดาร
 “พิษณุโลก”
 “เหลือองหางขาว”
 เพิ่มมูลค่า
 (4) สร้อยปี
 เป็นวาระ
 เลือกลงไกชน
 เหลือองแกม
 (5) หน้างอนบาง
 สวยเพียบพร้อม
 พื้นชนคก
 สร้อยประบำ
 (6) มีจุดกระ
 สิบประวัติ
 “เหลือองหางขาว”
 โดดเด่นล้ำ
 (7) จวบถึงวัน
 ผู้คนล้วน
 เอกลักษณ์
 นำ “สองแคว”
 (8) สร้างอาชีพ
 เศรษฐกิจ
 สร้างมูลค่า
 ก้าวต่อไป
 (9) วอนคนไทย
 รู้ตระหนัก
 ร่วมส่งเสริม
 บังเกิดผล

เรื่องไกล
 นามวิจิตร
 ดุจฟอนซำ
 สราญใจ
 เกิดภาคเหนือ
 ตีไก่
 ชาววัง
 สืบสาน
 เล่าขาน
 แหล่งชนไก่
 โด่งดัง
 ให้ไก่ไทย
 ที่ “องค์ดำ”
 ระดมปราษฎ์
 หกร้อยตัว
 หนึ่งเดียว
 กลางหนองสูง
 ปากตา
 ออกตั้งขึ้น
 ระย้ายาว
 ทำแห่ง
 มีเรื่องราว
 สร้างชื่อ
 ทำเงินตรา
 อันยิ่งใหญ่
 เลื่องลือ
 จักดำรง
 รุ่งเรือง
 สร้างงาน
 ของชาติ
 สร้างรายได้
 คือไก่ไทย
 ร่วมใจ
 รักไก่ไทย
 พัฒนา
 ไกชนนอยู่

ไปทั่วทิศ
 อดีตขาน
 รวบันดาล
 ยามได้ยล
 เมื่อกรุงศรี
 ในทุกหน
 เชิงไกชน
 ตำนานมา
 นานหลายศก
 คนเสาะหา
 ทั้งพารา
 ไต้ดงงาม
 ทรงครองราชย์
 ดาษลัมหลาม
 ทั่วเขตคาม
 ทรงเปรี๊ยะยาว
 กดกระหม่อม
 ขาทางขาว
 ปีกมันขาว
 สกาวงาม
 อย่างแจ่มชัด
 กล่าวขวัญถาม
 ระเบียบนาม
 คำควรมี
 “ไก่นเรศวร”
 คือไก่เหลืออง
 คงคู่เมือง
 เพียงไปไกล
 หลายล้านบาท
 อนาคตใส
 จากไก่ไทย
 ไปสากล
 อนุรักษ์
 ไปทุกหน
 ทุกชุมชน
 คู่ชาติไทย

กิตติกรรมประกาศ

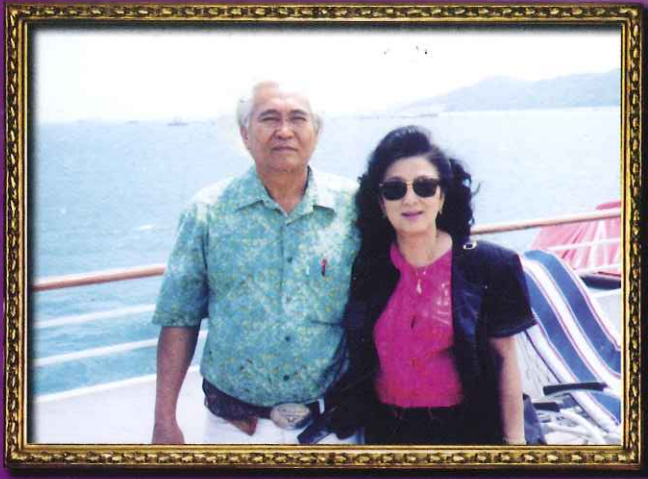
หนังสือไกชนนเรศวรเล่มนี้สำเร็จได้ด้วยผู้นุรักษ์ไกชนนเรศวร ช่วยบริจาคเงินในการพิมพ์ให้เป็นสมบัติของแผ่นดินไทย จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ตามรายชื่อดังนี้

1. ฟาร์มสีน้ำเงิน (คุณมังกร ฤกษ์อร่าม)	จำนวนเงิน	10,000.- บาท
2. ชุ่มภูเขาทอง (คุณมารุต พงษ์ชัยศรี)	จำนวนเงิน	10,000.- บาท
3. ปีนสามโคก (นายพรเทพ สุวรรณรัตน์)	จำนวนเงิน	10,000.- บาท
4. บ้านไก่อ้นเรศวร (นายสมนึก พรหมสูง)	จำนวนเงิน	10,000.- บาท
5. ชุ่มประจักษ์ดาว (อาจารย์รัชชัย บุญเลิศ)	จำนวนเงิน	5,000.- บาท
6. ศูนย์อนุรักษ์ไกพื้นบ้านเมืองพิษณุโลก (จำลองเอก ดร.ทวี บูรณเขตต์)	จำนวนเงิน	5,000.- บาท
7. ศูนย์อนุรักษ์ไกชนนเรศวรโรงเรียนพิษณุโลกปัญญานุกูล (อาจารย์ศักดิ์ดา เรืองเดช)	จำนวนเงิน	5,000.- บาท
8. อรัญญิกฟาร์ม (นายสิระ จินดาร์ักษ์)	จำนวนเงิน	5,000.- บาท
9. ชมรมอนุรักษ์ไกชนนเรศวรบ้านกว้าง (นายอนุชิต โมรา)	จำนวนเงิน	5,000.- บาท
10. พิเศษจุ๊ Cockpit (นายพิเศษจุ๊ เจริญภาพ)	จำนวนเงิน	5,000.- บาท
11. อยู่เย็นไกชนนเรศวร (นายสุชิน อยู่เย็น)	จำนวนเงิน	5,000.- บาท
12. ศูนย์อนุรักษ์ไกชนนเรศวรพันธุ์เก่ง (นายประทุม คงคำ)	จำนวนเงิน	5,000.- บาท
13. โอทูกรีน (นายยอด นาคหวัง)	จำนวนเงิน	5,000.- บาท
14. ทรัพย์ภูธรฟาร์ม (ร.ต.ต.ไพโรจน์ เหมฤดี)	จำนวนเงิน	3,000.- บาท
15. มีชัยไก่เหมืองทางขาวฟาร์ม (นายมีชัย แสงสว่าง)	จำนวนเงิน	3,000.- บาท
16. ไร่ราชันย์ดอทคอม (นายศุภกิจ พันธะเสน)	จำนวนเงิน	3,000.- บาท
17. ศูนย์อนุรักษ์ไกเทาทองบ้านปากพิง (นายสนาม เขียวขำ)	จำนวนเงิน	3,000.- บาท
18. อาจารย์สุรกาญจน์ วิเชียรสรรค์	จำนวนเงิน	3,000.- บาท
19. นายอภิชาติ สุนทรเดช	จำนวนเงิน	500.- บาท
20. นายจเร บุญนิต	จำนวนเงิน	500.- บาท

ผลงานเรื่อง **ไก่อ่ชนบเรศออร์** ของนายสัตวแพทยนิสิต **กั้งดระการพวงษ์**

- หนังสือ **“ไก่อ่ชนพระนเรศวรมหาราช”**
ไก่อ่ลือเลื่องของเมืองพิษณุโลก.
๒๖ เมษายน ๒๕๓๕
- หนังสือ **“ไก่อ่ชนพระนเรศวรมหาราช”**
เหลือองหางขาวไก่อ่เจ้าเลี้ยง
๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๒
- หนังสือ **“โรคไก่อ่ชน”** นิตยสารเขียนไก่อ่ชน
ฉบับพิเศษ ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๑๑
เดือนสิงหาคม - เดือนกันยายน ๒๐๑๒
(พ.ศ. ๒๕๕๕)

โครงการห้องสมุดเฉลิมกษัตริย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชและข้อมูลพื้นฐานด้านพืชผักโลก

